

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

www.pertwk.com

کچی به‌پۆه‌به‌ری سێرک

نوسینی؛ یۆستاین گاردەر

وه‌رگێرانی له‌ دانیمارکیه‌وه؛ به‌هرۆز هه‌سه‌ن

«...من ده‌لێم ئێستا که زۆر پۆشتووین _مه‌به‌ستم له‌لایه‌نی پۆشنییه‌ _ بلیت کاتی ئه‌وه نه‌هاتیبت که پشویه‌کی که‌لتوری بچکۆله‌ بده‌ین و به‌هێمنی بیر له‌و شتانه‌ بکه‌ینه‌وه که پێیان که‌یشتووین، ئه‌و شتانه هه‌زمکه‌ین که چوونه‌ته ناومه‌نه‌وه؟».

"Johan E. Mellbye نوێنه‌ری په‌رله‌مان"

"پارتی جوتیاران، پۆژی 2. May 1927"

«خۆبه‌ستنه‌وه به‌ میدیای جیهانی و فێرکاره که‌لتوریه‌کانه‌وه وه‌ک ئه‌وه وایه که پێ بنیته ناو جیهانیکی تره‌وه، جیهانیکی ئه‌فسوناویه‌وه، وه‌ک ئه‌وه وایه که دیسانه‌وه هه‌نگاو به‌ره‌و هه‌قیقه‌ت هه‌لبێتیه‌وه.

سه‌رده‌می خه‌ونیین به‌سه‌رچووه»

"Håvard Simense پارێزه‌ر و پۆژنامه‌نوس و په‌رخه‌گر"

"پۆژنامه‌ی ئیواران، پۆژی 18. August 2001"

ده‌قه کوردیه‌که پیشکه‌شه به‌ خویته‌رانی گاردەر،

وه به‌تایبه‌تی پیشکه‌شه به‌ هه‌موو نوسه‌ران و ئه‌وانه‌ی ده‌خوازن "بنوسن"، هیوادارم ئه‌م پۆمانه‌ سروشی نوێتان پێ بیه‌خشیت... به‌هرۆز هه‌سه‌ن.

تایه ته به پنگه ی پرتووک

www.pertwk.com

میشکم جه نجاله. سهدان بیروکه ی نوئ به میشکدا دین و ده چن بهرده و امیش ئه ندیشه ی دی دیته میشکمه وه.

ده کریت بتوانین تاراده یهک دهست به سهر بیرکردنه وه کانماندا بگرین، به لام له وه ده چیت نه توانین به ته واوه تی بیرکردنه وه کانمان بوه ستینین. چهنده ها ئه ندیشه ی دارپژراوی پرهنه شه ی خوش له میشکمه وه هه لده قولین و ناتوانم بیانگرم، چونکه ههر خیرا بیروکه ی نوییان به دوا دادیت و فه راموشده کریین. ناتوانم ئه ندیشه کانم له یه کتری جودا بکه مه وه.

که م ریده که ویت بتوانم ئه و شتم له یادی بیت که که میک له وه و بهر بیرم لیکردۆته وه، چونکه بهرله وه ی فریابکه وم و بیر له سروشیک بکه مه وه، ده تویته وه و ده گوپیت، زورجاریش ده بیت به بیروکه یه کی باشت. به لام ئه ویش سروشتیکی که مخایه نی هیه و ناچارم هه ولئیکی زور به م بو ئه وه ی له ناو بورکانی هه لچووی بیروکه نوییه کانمدا رزگاریبکه م.

سهرله نوئ میشکم لیوانلیوه له دهنگ. هه سته که م بوومه ته لانه ی ره وه یه ک رۆحی توند مه زاج و خانه کانی میشکم به کارده هینن بو ئه وه ی پیکه وه قسه بکه ن. میشکم جیگای ئه و هه مووه ی تیدا نابیته وه و ده بیت هه ندیکی لیوه بیت به ره وه. دیاره بریک ئه ندیشه ی زیاده له میشکمدایه و له بهرئه وه ناچارم خۆم به تالبکه مه وه. ناچارم تاواناویک دانیشم و له ریگه ی قه له م و کاغه زه وه بیروکه کانم هه لپیزم...

که دوو سه عاتیک له مه و بهر خه بهرم بووه وه، دلنیا بووم که وردترین و پراوپترین پیناسه ی ژیانم له لا گه لاله بووه. ئیستا که هینده دلنیا نیم له و پیناسه یه، به لام به هه رحال له ده فته ری تیبینیه کانمدا جیگایه کی

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

دەرنەخەم، ئەوا لەوانەییە بۆم بلوێت چەند حەفتەییەکی تریش بۆم
بمێنمەوه، هەلبەتە پێش ئەوەی تۆپرەکە بەتەواوەتی چواردەورم
بته‌نێت.

بێگومان دڵم بەو خۆشە کە هەر هیچ نەبێت توانیم بەسەلامەتی لە
پێشانگای کتێبەکەدا تێی بقوچینم. هەتاوەکو فرۆکەخانەکەش ئەوان
دوام کەوتن، بەلام لەو دەچێت نەیاننوانیبێت بزانی سوارێ چ
فرۆکەییەک بووم. لە شاری "بۆلۆگنا"وە بلیتی یەکەمین فرۆکەم کڕی
کە لەو شارەووە دەردەچوو. «بەلام خۆ هەر هیچ نەبێت دەزانی بەرەو
کوێ دەتانه‌وێت سەفەرکەن؟» سەرم راوەشاند و لەوێ لāmدا وتم «هەر
ئەوێندەم دەوێت کە دورکەومەوه، دەمەوێت سوارێ یەکەمین فرۆکە
ببم و تەواو». ئەوجا ئافەرەتەکە سەری راوەشاند، دواتریش پێکەنی و
وتی «خەڵکانی وەک ئێوە کەمن، بەلام بروام پێیکە ژمارەتان زیاتر و
زۆرتر دەبێت». کاتیکیش بلیتەکەم وەرگرت وتی؛ «ئاخر... بەهەر حال
هیوای پشووێکی خۆشت بۆ دەخوازم! بێگومان شایانی پشووێکی
ئاوهان».

خۆزگە دەیزانی، بریا دەیزانی کە من شایانی چییم.
ببێست خۆلەکیک پاش ئەوەی فرۆکەکەم فری، فرۆکەییەکی تر بەرەو
شاری "فرانکفۆرت" دەفری. من لەناو ئەو فرۆکەییەدا نەبووم. بێگومان
مەزەنەیی ئەوەیان دەکرد کە من بە شەرمەزاری و ترسەووە بەرەو
"ئۆسلۆ" بگەریمەوه. بەلام کەسێکی شەرمەزار شتیکی باش ناکات گەر
کورتترین پێگای ماله‌ووە بگرێتە بەر.

www.pertwk.com

گونجاوم داناووە بۆ ئەو پەندە پرمانا و پر حیکمەتە نوێیە. گومانم نیه
کە بەئاسانی دەتوانم بێگۆرمەوه بە نانخواردنێکی نایابی ئێوارە، وە
ئەگەر بشتوانم بەکەسێکی بەناوبانگی خاوەن ناوی بفرۆشم، ئەوا
لەوانەییە بیخەنە ناو چاپی داهاووی و تە بەنرخەکانەوه.

سەرئەنجام وا بریارمدا کە ببم بە چی. لەسەر ئەو شتەش کە
هەمیشە هەر کردووومە دەمەوێت بەردەوامم، بەلام لە ئێستا بەدواوە
دەمەوێت لەسەری بژیم. من پێویستیم بەو نیه بەناوبانگ ببم،
ئەگەرچی ئەوێش مەرجێکی گرنگە، بەلام لەبەرەمبەردا بوازی ئەوێم
هەیه کە یەكجار دەولەمەندبم.

دڵم تەنگ دەبێت کە لاپەرەکانی دەفتەری یاداشتە کۆنەکەم
هەلەدەمەوه. ئەو کۆپیلانە سەرەووە یەک بەدوای یەکدا دەگەرێنەوه
بۆ رۆژانی 10 و 12 ی مانگی 12 ی سالی 1971، ئەو کاتە تەمەنم 19
سال بوو. چەند حەفتەییەک لەوێوە بەر "ماریا" سەفەریکردبوو بۆ
ستۆکھۆلم، سێ چوار حەفتەییەک بوو دوو گیانبوو. لە سالانی
دواوە دوای سەفەرەکەشیوە تەنها چەند جارێکی کەم بینیمەوه، بەلام
ئێستا کە 26 سالی رەبەقە چاوم پێی نەکەوتوو. نازانم لە کوێ دەژی،
تەنانەت نازانم هێشتام هەر لە ژیا‌ندایە یان مردوو.

خۆزگە ئێستا کە لە کۆنیکەوه چاوی لێم دەبوو. ناچاربووم
سەرلەبەیانیک خۆم فرێدەمە ناو فرۆکەییەکەوه و لە هەموو شتێک
هەلبێم. لەدواجاردا فشاری دەرەوێم هێندە فشاری ناوێم
وەستایەوه، لەوێدا بۆ یەکەمین جار هەستم بە هاوسەنگیەک کرد.
ئێستا کە روونتر بیردەکەمەوه. ئەگەر هێندە ئاگاداربم و خۆم زۆر

تایه ته به پنگه ی پرتووک

پیموانیه که سیک هه بیته لهم ناوه دا که ناوی "جالالۆکه که" بیستبیت. لیره ته نه هه باس باسی لیمۆ و گهشتیاریه و خوشبهختانهش ئیستا که وه رزی ئه وانه نیه. تاکوته را گهشتیار ده بینم به پپی به ته به قه راغی ئاوه که دا ده پۆن، به لام هیشتام کاتی چوونه ناو ئاو نه هاتوو و لیمۆکانیش ده بیته چه ند حه فته یه کی تر به داره که نه وه به هه لۆاسراوی بمیننه وه.

ژوره که م ته له فونی تی دیایه، به لام هیچ براده ریکم نیه تا پازی خۆمی بو هه لپێژم. من له دوای سه فه ره که ی ماریاوه هیچ براده ریکم نه گرتوو. له راستیشدا من که سیکی دوست پهروه رنیم و ناشکریت وه که که سیکی پێژدار ناو ببریم، به لام به هه رحال ناسیاو یکم هه یه که حه زناکات مه رگی من ببینیت. ئه و بوو که پپی وتم له "کۆریرۆ دیلا سیرا" دا وتاریک بلاو کراوه ته وه و له وه ده چیته بقه ومیت. منیش بریارمدا سه رله به یانی پۆژی دواتر خۆم ونکه م و بو ی ده ربچم. له پێگامدا به ره و ئیره کاتیکی باشم له به رده ستدا بوو بو ئه وه ی ئاو پێک له رابوو ردوی خۆم بده مه وه. مه گه ر ته نه ا خۆم به ته وا وه تی بزانه که چیم کردوو.

بریارمدا وه هه موو شتی که بخرمه روو. من بو ئه وه ده نوسم که له خۆم تیگیه م، هه تا له تواناشمدا بیته به وه پهری راستگۆیی وه شته کان ده نوسم. ئه وه ش مانای ئه وه نیه که من جیگای متمانه بم. ئه و که سه ی که به ده می خۆی ده لیت من به راست و دروستی ده رباره ی ژیانم ده نوسم، له زۆرینه ی حال ته کا ندا هه ر به رله وه ی ئازایانه ده ست به سه فه ره که ی بکات، که شتی هه کی نفومبو وه.

www.pertwk.com

له م خوارانه وه له سه ر قه راغ ده ریایه که ژوریکم له ئوتیلێکی کۆندا به کړی گرتوو. دانیشتنووم و چاوم بریوه ته ده ریاکه، قه لایه کی دیرین له سه ر ته پۆلکه یه کی به ردین ده بینم. ماسیگره کان و به له مه شینه کانیا ن ده بینم، هه ندیکیا ن هیشتام له به نده ره که دا ن و تۆره کانیا ن را ده کێش نه وه ناو به له مه کانیا نه وه، هه ندیک ی تریشیا ن به خۆیا ن و به شه را وه که یانه وه به ره و شوسته ی به نده ره که ملده نی ن.

زه وه که ی ژیر پیم به خشتی کاشی سیرامیک دا پۆشرا وه. قاچم سه رمایه تی، سی جوت گۆره ویم له پێکردوو، به لام ساردی و شی ی کاشیه که هیشتام هه ر دهیدا ت له قاچم. ئه گه ر ما وه یه کی تر هه روا ساردبیت، ئه وا به تانی سه ر جیگا گه وره که را ده کێشم، قه دیده که م وه که سه رینیکی به رپێ له ژیر میزی نویسه که دا دا یده نی م.

من هه روا به رپێکه وتیک له م شوینه دا گیرسامه وه. پپی تی ده چوو یه که مین فرۆکه له "بۆلۆگنا" وه به ره و شاری له نده ن یا ن پا ریس به فرپایه. به لام له لایه کی تریشه وه ئه مه به نرخه بۆم که ئیستا که له کاتی نویسن دا له سه ر میزیکی نویسنی کۆن دانیشتنووم که گه لی سا ل له وه به ر نه روو جیه کی تر له سه ری دانیشتنه و شتی له سه ر نویسه، ئه ویش دوره ولات و ئاواره بوو. ئیستا که خۆم له یه کی که له وه شاره ئه و روپیانه دا ده بینمه وه که ده ستپێشکه ربوون له به ره مه یانی کاغه زدا. ئیستا که ش پاشما وه کا نی شوینی کاغه ز دروستکردنه کۆنه که وه که مرواریه کی به رچا و له خواروی دۆله که وه ما وه ته وه. بێگومان ده بیته سه ردانیکیان بکه م. به لام به شیوه یکی گشتی ده شی له ئوتیله که دا بمینمه وه. ئه و ژوره ی که گرتوو مه ناخوار دنی به یانی و نیوه پۆ و ئیواره شی له گه لدا یه.

تایبته به پنگه‌ی پرتووک

دهنگی هەر هه‌مووشیانم له‌سەر کاسیته‌کان هه‌یه. منیش یه‌ک به‌هه‌وێ یه‌ک ژماره‌ی (I) هه‌وێ هه‌تا یه‌ک ژماره‌ی خستۆته‌ سەر کاسیته‌کان، هه‌ر له‌ ژماره‌ی (II) هه‌وێ هه‌تا ژماره‌ی (XXXVIII) پۆیشتوو. جگه‌له‌وه‌ش پێرستیکی زۆر به‌سه‌لیقه‌م بۆ دا‌رشتوو و زۆر به‌ ئاسانی ده‌کریت ده‌نگی که‌سیکی دیاریکراو له‌ناو کاسیته‌کاندا بدۆزیتوه‌. من خۆم پێشبینی ئه‌وه‌م کردبوو... که‌سانیکیش هه‌ن که‌ به‌وه‌ ده‌لێن فیلبازی، به‌لام دل‌نیام له‌وه‌ی به‌هۆی مقوم‌قۆکردن له‌سەر ئه‌و کاسیته‌ پچکۆلانه‌ بوو که‌ یه‌ک دوو سالی رابوو‌ردوو توانیم به‌ زیندوویی بمینمه‌وه‌. گومانیشم نیه‌ که‌ به‌های ئه‌و کاسیته‌ بچکۆله‌ بپۆینانه‌ له‌گه‌ڵ نویسی ئه‌م تیپینیانه‌دا زۆر زیاتر ده‌بیت.

مه‌به‌ستم له‌وه‌ نیه‌ که‌ نویسن و ئاشکراکردنی ئه‌م نه‌هینییه‌ تایبه‌تیانه‌م گه‌رانتي ئه‌وه‌م بده‌نێ که‌ به‌ راشکاوی بێم و بچم، ته‌نانه‌ت کاسیته‌کانیش ناتوانن جو‌ره‌ گه‌رانتيه‌کی ئاوه‌ام بده‌ن. وام له‌ خه‌یالدا یه‌ لێره‌وه‌ به‌ره‌و خواروی ئه‌مریکا سه‌فه‌ربکه‌م یان پووبکه‌مه‌ ولاتی که‌ له‌ ولاته‌کانی رۆژه‌لات، به‌لام له‌کاتی ئیستاکه‌دا ته‌نها بیر له‌ دوورگه‌یه‌کی ناو ئوقیانوسی ئارام ده‌که‌مه‌وه‌. خۆ من له‌ هه‌موو بارودۆخیکدا هه‌ر دا‌پراو و ته‌نیام، من هه‌میشه‌ هه‌ر دوره‌په‌ریزبووم. وای بۆده‌چم ژیا‌نی ته‌نها یی له‌سەر دوورگه‌یه‌کی بچکۆله‌ی ئوقیانوسی ئارامدا خۆشتریک بیت له‌ ژیا‌نی ته‌نها یی ناو شاریکی گه‌وره‌.

پراسته‌ سه‌ره‌نجام پیاویکی ده‌وله‌مه‌ندم لێده‌رچوو، به‌لام من ئه‌وه‌م به‌لاوه‌ سه‌یرنیه‌. له‌وانه‌یه‌ له‌ هه‌موو میژوودا من یه‌که‌مین که‌سه‌بووم که‌ به‌و کاره‌ هه‌ستایم، به‌هه‌رحال دیاره‌ به‌و شیوه‌ به‌رفراوانه‌ی که‌ من کردوومه‌. بازاره‌که‌ سنووری بۆ نه‌بوو و منیش به‌رده‌وام ده‌متوانی که‌ره‌سه‌یان بخه‌مه‌ به‌رده‌ست. کاره‌که‌م نه‌ک ته‌نها نایاسایی نه‌بوو،

www.pertwk.com

ئیس‌تاکه‌ ئاوه‌ لێره‌دا دانیش‌تووم و بیرده‌که‌مه‌وه‌، له‌م کاته‌دا پیاویکی بچکۆله‌ به‌ ژوره‌که‌دا دیت و ده‌چیت. وه‌ک درێژی و بالا ته‌نها یه‌ک مه‌تر ده‌بیت، به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا پیاویکی ته‌واوه‌ و گه‌وره‌یه‌. ئه‌و پیاوه‌ بچکۆله‌یه‌ چاکه‌ت و پانتۆلیکی خۆله‌میشی له‌به‌ردایه‌ و جوتی پیلای چهرمی ره‌شی بریقه‌داری له‌ پێدایه‌، کلاویکی لبادی سه‌وز و قوچی له‌سه‌رکردوو. به‌ژوره‌که‌دا ده‌روات و گۆچانه‌ حه‌یزه‌رانه‌ بچکۆله‌که‌ی به‌ملاولادا راده‌وه‌شی‌نیت. جارجاریک به‌ گۆچانه‌که‌ی ده‌ستی ئاماژه‌م بۆ ده‌کات، مه‌به‌ستیشی له‌وه‌یه‌ که‌ ده‌بیت ده‌ست به‌ گیرانه‌وه‌ی چیرۆکه‌که‌م بکه‌م.

ئه‌و پیاوه‌ بچکۆله‌ کلاو قوچه‌بوو که‌ هانی‌دام هه‌موو ئه‌و شتانه‌ بخه‌مه‌ پوو که‌ له‌ یادمن.

بێگومان کاتی که‌ یاده‌ریه‌کانم ده‌که‌وێته‌ به‌رده‌ستی خه‌لکی، ئه‌و کاته‌ کوشتنم که‌میک قورستر ده‌بیت. ئه‌گه‌ر ته‌نها خه‌لکی وه‌ک پسکه‌پسکی‌کیش بێن چاپکردنی یاده‌ریه‌کانم نزیک بۆته‌وه‌، ئه‌وا له‌و بره‌وایه‌دام به‌غیره‌تترین که‌سی‌شان ترسی لێ‌بنیشی. منیش لای خۆمه‌وه‌ هه‌وله‌ده‌م ئه‌و جو‌ره‌ پسکه‌پسکانه‌ بلاوبکه‌مه‌وه‌، به‌لکو خیراتر ده‌ستبه‌که‌م به‌ نویسن.

وه‌ک ئاگاداریه‌ک ده‌لێم من کۆمه‌لیک کاسیتی "دیکتافۆن"م به‌باشی له‌ سندووقی بانکیکدا پاراستوو، ناشمه‌وێت ناوی ئه‌و شوینه‌ به‌ینم، به‌لام هه‌موو شته‌کانم به‌ ریکوپێکی له‌ شوینی خۆیاندا یه‌. نزیکه‌ی سه‌د ده‌نگیکم له‌سەر ئه‌و کاسیته‌ بچکۆلانه‌ تۆمارکردوو، هه‌مووشی هی ئه‌و که‌سانه‌ن که‌ دانیان به‌وه‌دا داناوه‌ که‌ هۆیه‌کی باشیان پێیه‌ بۆ ئه‌وه‌ی بمکوژن. هه‌ندیکیان به‌ ئاشکرا هه‌ره‌شه‌یان لێ‌کردووم،

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

یه‌که‌مین جار که دایکمیان بو گفتوگۆیه‌کی گرنگ بانگه‌شکرد، کاته‌بوو که من له باخچه‌ی ساوایان بووم. منداڵه‌کان سهرقالی یاریکردنی خویان بوون، منیش به‌دریژی ئه‌و پێش نیوه‌پۆیه ههر دانیشتبوو و چاوم تیپریبوون. به‌لام مه‌زاجم په‌ست و توند نه‌بوو. من چیژم له ته‌ماشاکردنی ژيانی پرله‌چالاکی ئه‌و منداڵانه ده‌بینی. زۆربه‌ی منداڵان پێیان خۆشه ته‌ماشای به‌چکه پشيله و ته‌یری که‌ناری و "هامسته‌ر"² بکه‌ن، منیش پیم خۆشبوو، به‌لام به‌لامه‌وه خۆشتربوو له منداڵه‌کان وردبمه‌وه. جگه‌له‌وه‌ش من به‌پۆهم ده‌برد، من بریاری هه‌موو ئه‌و شتانه‌م ده‌دا که ده‌یانکرد و ده‌یانوت. ئه‌وان خویان ئه‌وه‌یان نه‌ده‌زانی، ته‌نانه‌ت مامۆستاکه‌شمان په‌ی به‌وه نه‌ده‌برد. هه‌ندێ جار تام لێده‌هات، له‌به‌رئه‌وه ناچاربووم له‌ ماله‌وه بمایه‌ته‌وه و گوێ بوو نرخی بۆرسه‌کان شلکه‌م. ئه‌و پۆژانه باخچه‌ی ساوایان به‌ته‌واوه‌تی خامۆشبوو و هه‌یچ شتیکی وای تی‌دا پوونه‌ده‌دا، ته‌نها ئه‌وه‌نده نه‌بی‌ت که منداڵه‌کان جلوه‌رگی ده‌ره‌وه‌یان له‌به‌رده‌کرد و دایانده‌که‌نده‌وه، له‌به‌ریانده‌کرد و دایانده‌که‌نده‌وه. من به‌خیلیم پێنه‌ده‌برد. وایانم ته‌نانه‌ت نانی نیوه‌پۆشیان نه‌ده‌خوارد. ته‌نها پۆژی یه‌کشه‌ممان باوکم ده‌بینی. پۆژیکیان پێکه‌وه پۆشیتین بوو سێرک. زۆرم به‌لاوه خۆشبوو، به‌لام که هاتمه‌وه ماله‌وه نه‌خشه‌ی سێرکیکی تایبته به‌ خۆم دارشت، وه زۆریش باشتربوو له‌و سێرکه‌ی که له‌گه‌ڵ باوکمدا بینیم. ئه‌و کاته هه‌یشتام فی‌ری نوسین نه‌بووبوو، به‌لام سێرکیکی نایابی پرپه‌دلی خۆم له‌ مێشکمدا خولقاند. هه‌نده سه‌خت نه‌بوو. وینه‌ی سێرکه‌که‌ی خۆم کێشا، ته‌نها به‌ هه‌یکاری

² گیانداریکی شیردهره و له که‌رویشک و مشک ده‌چی‌ت و.

www.pertwk.com

به‌لکو له‌سه‌روئه‌وه‌شه‌وه باجی‌کی زۆریشم لێده‌دا. به‌ده‌رله‌وه‌ش به‌شی ژيانی خۆم په‌یدا ده‌کرد و سالانه‌ش وهک هه‌موو پێشه‌یه‌کی تر گهر پێویست بوايه باقی باجی خۆم لێده‌دا. کاری مامه‌له و ئالوگۆرپه‌کانم له‌گه‌ڵ مشت‌ه‌ریه‌کانیشمدا شتیکی نایاسایی نه‌بوو، ته‌نها ئه‌وه‌نده بوو که بووه مایه‌ی شه‌رمه‌زاریان.

من هه‌نده ده‌زانم که له‌ئێستا به‌دواوه پیاویکی بێ ئۆقره و بێ ئارام، به‌و شێوه‌یه‌ش له‌ زۆربه‌ی خه‌لکی هه‌زارترم. به‌لام شێوه‌ی ژيانم به‌لاوه خۆشبوو و نه‌مده‌ویست ئه‌و ژيانم بگۆرمه‌وه به‌ ژيانی مامۆستایه‌ک. نه‌شمده‌ویست وهک نوسه‌ریک ژيانم به‌سه‌ربه‌رم. من هه‌رگیز نه‌توانیوه ژيانیکی تایبته برێم.

پیاوه بچکۆله‌که ده‌مشله‌ژینی‌ت. ته‌نها پێگه‌ش بوو ئه‌وه‌ی سه‌رنجمی له‌سه‌ر لا‌به‌رم ئه‌وه‌یه که خه‌راتر بنوسم. ده‌مه‌وی‌ت له‌و شوینه‌وه ده‌ست پێکه‌م که بیرم‌دینه‌وه.

"په‌ته‌ر"ه پچکۆله‌ی جال‌الۆکه¹

من خۆم له‌و بره‌وه‌یه‌دام که سه‌رده‌میکی منداڵی ئاسوده و خۆشم به‌سه‌ربه‌ردی‌ت، به‌لام دایکم له‌و بره‌وه‌یه‌دا نه‌بوو. هه‌یشتام به‌رله‌وه‌ی له‌ قوتابخانه‌دا وه‌ربگیریم، هه‌والی هه‌لسوکه‌وته ناکۆمه‌لایه‌تی‌ه‌کانی منیان به‌گوێی‌دا.

¹ هاوکات ناوی گۆرانی‌ه‌کی منداڵانه‌و.

تایه ته به پنگه ی پرتووک

دایکم وهک ناره زایی ده برپینیک وتی؛ «کهواته به لایه نی که مه وه نه بیته ده زانی که کچی هیه»

منیش بۆم پروونکرده وه و وتم؛ «به لای، به لام لهو پروایه دابوو که خنکابیت. چونکه کچی به پویه بهری سیرکه که لهو کاته دا که ته مه نی سال و نیویک بووه، که وتوته ناو پروباری "ناکهرس" وه. ئه و کاته ناوی "نانا لیس" بووه. دواتریش به پویه بهری سیرکه که نهیده زانی که ماوه» دایکم به ته واوه تی سهریسورما. له وه دهچوو باوه پ به چیرۆکه کهم نهکات، له بهرئه وه وتم؛ «به لام خۆشبهختانه ژنیکی فالگره وه له ناو ئاوه سارده که دا رزگاری دهکات، ئه و ژنه به ته نها له "نیودالن" دا له ناو که ره قانه یه کی په مهیدا ده ژیا. له و رۆژه شه وه کچی به پویه بهری سیرکه که له گه ل ئه و ژنه فالگره وه یه دا له ناو که ره قانه که دا ژیا نی به سهرده برد»

دایکم جگهره یه کی بۆ داگیرساند. دیاربوو نائارامبوو، به خۆی و جلوه رگه ته سه که که ی بهریه وه به هیواشی ده هات و دهچوو؛ «به راستی له که ره قانه یه که دا ده ژیا»

من سهرم بۆ له قاند؛ «کچه ی به پویه بهر ههر له کاتی له دایک بوونیه وه له که ره قانه یه کی سیرکا ده ژیا. له بهرئه وه به لایه وه زۆر زۆر سه یرده بوو ئه گهر له پریکا بیانگواستایه ته وه ناو یه کی که له ئه پارتمان هکانی باله خانه مۆدیرنه کان. ژنه ی فالگره وه که نهیده زانی ناوی کچه که چیه، به لام به ناوی "په نینا مه نینا" وه بانگی ده کرد و له وه به دوا شه وه ئه و ناوه ی به سهردا دابرا»

له ویدا دایکم پرسیا ریکی کرد و وتی؛ «ئه ی چۆن گه پرایه وه بۆ ناو سیرکه که؟»

www.pertwk.com

کیشانی خیمه و گه وره کانیشه وه نه وه ستام، به لکو وینه ی هه موو ئازهل و پاله وانه کانی سیرکه که شم کیشا. من وینه کیشانه کهم به لاوه سهختبوو، چونکه له و بواره دا هینده به هره مه ند نه بووم، له بهرئه وه زۆر بهرله وه ی ده ستبه کهم به قوتا بخانه، وازم له وینه کیشان هینا. له سه ر فه رشه گه وره که دانیشته بووم و به ئاسته م ده جولا مه وه. دایکیشم زوو زوو ده یوت «ئه وه تۆ بیر له چی ده که یته وه؟» منیش راست و دروست وه لامم دایه وه و وتم «یاری سیرک ده کهم» دواتریش ئه و وتی «ئه ی بۆ یاریه کی تر نه که یین؟»

منیش وتم؛ «ئه و کچه ی که خۆی به جۆلانه که دا هه لواسیوه ناوی "په نینا مه نینا" یه. ئه و کچی به پویه بهری سیرکه که یه. به لام هیه که سیرک له سیرکه که دا ئه و راستیه نازانی، خۆشی نازانی، ته نانه ت به پویه بهری سیرکه که ش بیئاگایه له و راستیه»

دایکم به سه رنجه وه گوپی بۆ شلکرد بووم. دهنگی رادیۆکه ی کزکرد و منیش له سه ر قسه کانم به رده وامبووم؛ «پۆژیک له رۆژان له جۆلانه که وه ده که ویته خواره وه و ملی ده شکیت. ئه وه ش دوا هه مین نمایشی سیرکه که ده بیته له و شاره دا، چونکه له وه به دوا وه هیه که سیرک نایه ویت بلیتی ئه و سیرکه بکریته. به پویه بهری سیرکه که به سه ر ئه و کچه داماره دا ده چه میته وه و زیره باریکه که ی ملی کچه که ده بینیت. به زیره که وه چاوه زاریکی پیوه هه لواسراوه که له زه رک دروستکراوه و له ناویدا جالجالۆکه یه کی به به رده بووی تیدا یه که ته مه نی چهنده ها ملیۆن سال ده بیته. لیره شه وه به پویه بهری سیرکه که ئه وه ی بۆ پروونده بیته وه که "په نینا مه نینا" کچی خۆیه تی، چونکه کاتی خۆی که ئه و کچه له دایک بووه، خۆی ئه و چاوه زاره ده گمه ن و بیۆینه یه ی بۆ کریوه»

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

له‌سەر پیاو سەوزەکەمان تەپڵەکیکی جگەرە‌ی لیو، دایکم جگەرە‌کە‌ی تیدا کۆژاندەو و دواتر وتی؛ «بە‌لام چ پێویستی دە‌کرد ژنە فال‌گەرە‌و‌ە‌کە‌ فیری هونەر‌ی سیرکی بکات»

قسە‌کە‌م پێ‌پری؛ «ئە‌و کاتە‌ی کە "پە‌نینا مە‌نینا" رۆ‌یشت بۆ سیرکە‌کە‌ و توانای خۆ‌ی نیشان‌دان، یە‌کسەر وە‌ک کارمە‌ندیکی سیرک دایانمە‌زراند. پاش ماو‌ە‌یە‌کی کە‌میش هیندە‌ی "ئابووت و کۆ‌ستیلۆ" ناوبانگی دە‌کرد. بە‌لام بە‌ر‌پ‌ی‌و‌ە‌بە‌ری سیرکە‌کە‌ ئە‌و کاتە‌ نە‌یدە‌زانی کە‌ ئە‌و کچی خۆ‌یە‌تی. ئە‌گەر ئە‌و راستیە‌ی بزانیایە‌، ئە‌وا بێ‌گومان نە‌یدە‌ه‌یشت ئە‌و هە‌موو هونەرە‌ پرمە‌رتسیانە‌ ئە‌نجام‌دات» دایکم وتی؛ «وابزانم ئێ‌تر من دە‌ست‌هە‌لدە‌گرم. تاقە‌تی پیا‌سە‌یە‌کی ناو با‌خ‌چە‌کە‌ت هە‌یە‌؟»

بە‌لام من له‌سەر با‌سە‌کە‌م بە‌ردە‌وام‌بووم؛ «جگەرە‌و‌ە‌ش ژنە فال‌گەرە‌و‌ە‌کە‌ له‌ تۆ‌پە‌ کریستالە‌کە‌یدا ئە‌و‌ە‌شی بینیبوو کە‌ "پە‌نینا مە‌نینا" رۆ‌ژیک له‌ رۆ‌ژان له‌ سیرکە‌کە‌دا ملی خۆ‌ی دە‌شک‌ین‌یت... ه‌یچ کە‌سیک ناتوان‌یت بە‌ه‌یچ ش‌ی‌و‌ە‌یە‌ک بە‌رە‌نگاری بکات له‌ بە‌ردە‌م پێ‌ش‌بینیە‌کدا کە‌ هەر ب‌یتە‌دی. له‌ بە‌ر‌ئە‌و‌ە‌ ژنە فال‌گەرە‌و‌ە‌کە‌ هە‌موو شتە‌کانی کۆ‌دە‌کاتە‌و و دە‌گۆ‌یز‌یتە‌و بۆ سوید»

دایکم چو و ش‌ت‌یک له‌ چ‌یش‌ت‌خانە‌کە‌ به‌ی‌ن‌یت. سە‌لکە‌ کە‌ له‌رم‌یکی گە‌ورە‌ی بە‌دە‌ست‌ه‌و گرت‌بو و دە‌می دا‌چ‌ر‌پ‌ی‌وو. بە‌لایە‌نی کە‌مە‌و ئە‌و سە‌لکە‌ کە‌ له‌رمە‌ له‌و تۆ‌پە‌ کریستالە‌ نە‌دە‌چوو؛

«ئە‌ی بۆ‌چی گواستیە‌و بۆ سوید؟»

له‌و‌ە‌پ‌یش بیرم له‌و‌ە‌ش کرد‌بو‌و. له‌و‌ە‌لامدا وتم؛ «بۆ‌ئە‌و‌ە‌ی بە‌ر‌پ‌ی‌و‌ە‌بە‌ری سیرکە‌کە‌ و ژنە فال‌گەرە‌و‌ە‌کە‌ شەر له‌سەر‌ئە‌و‌ە‌ نە‌کە‌ن کە‌ "پە‌نینا مە‌نینا" له‌لای کامیان بم‌ین‌یتە‌و، چونکە‌ وە‌ک پێ‌ش‌بینی

www.pertwk.com

من‌یش له‌ وە‌لامدا وتم؛ «کە‌ گە‌ورە‌بوو. ئە‌مە‌یان ت‌ی‌گە‌یشت‌نی ئاسانە‌، کە‌ گە‌ورە‌بوو خۆ‌ی دە‌ر‌پ‌و‌یشت بۆ سیرک. سە‌خت‌یش نە‌بوو بۆ، چونکە‌ ئە‌و کاتە‌ ه‌یشتام ئ‌یف‌لیج نە‌بوو‌بو!»

دایکم بە‌رە‌نگاری قسە‌کە‌می کرد و وتی؛ «ئ‌ی خۆ ئە‌و له‌بیری چو‌وب‌و‌و کە‌ کچی بە‌ر‌پ‌ی‌و‌ە‌بە‌ری سیرکە‌کە‌یە‌» خە‌ریک‌بوو دە‌ست له‌ چ‌یر‌ۆ‌کە‌کە‌م هە‌لب‌گرم. ئە‌و‌ە‌ یە‌کە‌م جار نە‌بوو کە‌ دایکم نا‌ئ‌وم‌ی‌دم بکات، جار‌جاریک دایکم زۆر بە‌سا‌کارانە‌ ب‌یر‌یدە‌کردە‌و.

«ئ‌ی با‌سی ئە‌و‌ە‌مان کرد... من وتم ئە‌و نە‌یدە‌زانی کە‌ کچی بە‌ر‌پ‌ی‌و‌ە‌بە‌ری سیرکە‌کە‌یە‌ و بە‌ر‌پ‌ی‌و‌ە‌بە‌ری سیرکە‌کە‌ش ئە‌و‌ە‌ی نە‌دە‌زانی. ب‌ی‌گومان ک‌چە‌کە‌ی خۆ‌ی نا‌ناس‌یتە‌و، چونکە‌ له‌و کاتە‌و‌ە‌ی تە‌مە‌نی سا‌ل و نی‌و‌یک بو‌و ئە‌و چا‌وی پ‌ینە‌کە‌وت‌و»

له‌و‌یدا دایکم وای‌دە‌زانی دادە‌م‌ینم و نا‌چارم ب‌یر له‌ دواتری چ‌یر‌ۆ‌کە‌کە‌م بکە‌مە‌و، بە‌لام بە‌ه‌یچ جۆ‌ریک پ‌ی‌و‌یستم بە‌ ب‌یر‌کردنە‌و نە‌بوو. له‌سەر گ‌یر‌انە‌و‌ە‌کە‌م بە‌ردە‌وام‌بووم؛ «هە‌مان ئە‌و رۆ‌ژە‌ی کە‌ ژنە فال‌گەرە‌و‌ە‌کە‌ کچی بە‌ر‌پ‌ی‌و‌ە‌بە‌ری سیرکە‌کە‌ی له‌ ر‌وب‌ارە‌کە‌دا دەر‌ه‌ینا، تە‌ماشای تۆ‌پە‌ کریستالە‌کە‌ی کرد و پ‌ی‌ش‌بینی ئە‌و‌ە‌ی کرد کە‌ ئە‌و ک‌چە‌ ب‌چ‌ۆ‌لە‌یە‌ دە‌ب‌یتە‌ پ‌الە‌وان‌یکی س‌یر‌کی بە‌ناوبانگ، بە‌و ش‌ی‌و‌ە‌یە‌ش رۆ‌ژیک له‌ رۆ‌ژان خۆ‌ی بە‌پ‌یی خۆ‌ی ر‌و‌وی له‌ ج‌یه‌انی س‌یر‌ک کرد. هە‌موو ئە‌و ش‌تانە‌ی کە‌ فال‌گەرە‌و‌ە‌یە‌کی راستە‌ق‌ینە‌ له‌ تۆ‌پە‌ کریستالە‌کە‌یدا دە‌ی‌بین‌ی، ک‌ت‌ومت د‌ینە‌ دی. هە‌ر‌لە‌ بە‌ر‌ئە‌و‌ە‌ش بوو کە‌ ژنە فال‌گەرە‌و‌ە‌کە‌ نا‌و‌یکی تایبە‌ت بە‌ س‌یر‌کی بە‌ ک‌چە‌کە‌ بە‌خ‌شی، هە‌روا بۆ‌د‌ل‌ن‌ی‌ایش هە‌ند‌ئ‌ هونەر‌ی تایبە‌ت بە‌ جۆ‌لانە‌ و پ‌الە‌وان‌بازی ف‌یر‌کرد»

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

پێکه‌نین هه‌ناسه‌ی بۆ نه‌درابوو. جگه‌ له‌وه‌ش چه‌نده‌ها گالته‌بازی سێرکه‌که‌شم له‌به‌رده‌ستابوو که بیریان لێیکه‌مه‌وه، وه‌ک وتم خۆم به‌رپرسیاری هه‌موو سێرکه‌که‌بووم.

دایکم ئه‌وه‌ی نه‌ده‌زانی. وتی؛ «به‌لام خۆ "په‌نینا مه‌نینا" دایکی هه‌بوو؟»

منیش له‌وه‌لامدا وتم _له‌راستیدا وابزانم قیزاندم_؛ «نه‌خێر، چونکه‌ دایکی مردبوو!»

ئه‌وجا ده‌ستمکرد به‌گریان، وابزانم یه‌ک سه‌عاتی ره‌به‌ق گریام. دایکیشم، وه‌ک هه‌میشه، دلنه‌وایی ده‌دامه‌وه. من چیرۆکه‌ غه‌مگینه‌که‌م نه‌یخستمه‌ گریان، به‌لکو گریانکه‌م له‌به‌رئه‌وه‌بوو که له‌ فه‌نتاسیای خۆم ده‌ترسام. به‌ده‌رله‌وه‌ش له‌ پیاوه‌ بچکۆله‌که‌ش ده‌ترسام که گۆچانه‌ هه‌یزه‌رانه‌که‌ی به‌ده‌سته‌وه‌بوو. له‌و کاته‌دا که من چیرۆکه‌که‌م ده‌گێرایه‌وه، له‌سه‌ر سنووقه‌ ئێرانیه‌که‌ دانیشتبوو و ته‌ماشای قه‌وانه‌کانی دایکمی ده‌کرد. به‌لام دواتر به‌ ژوره‌که‌دا ده‌هات و ده‌چوو. ته‌نها من ده‌مبینی.

یه‌که‌مین جار ئه‌و پیاوه‌ کلّاو سه‌وزه‌م له‌ خه‌وێکدا بینی. به‌لام له‌ خه‌وه‌که‌ هاته‌ ده‌ره‌وه‌ و له‌و کاته‌وه‌ به‌دوامه‌وه‌یه. ئه‌و له‌و برۆایه‌شدا به‌که‌ ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ر مندا هه‌بیّت.

فه‌نتاسی کردن هه‌ر زۆر ئاسان بوو، وه‌ک ئه‌وه‌ وابوو که له‌سه‌ر سه‌هۆلێکی ته‌نک سه‌مابه‌کیت، وه‌ک ئه‌وه‌ وابوو له‌سه‌ر نوکی په‌نجه‌ له‌سه‌ر توپێژالکی ناسک خۆت وه‌رچه‌رخینیت و توپێژاله‌که‌ش له‌سه‌ر ئاوێکی یه‌کجار قوڵ بیّت. هه‌میشه‌ له‌ژێر پووکه‌شه‌که‌شیه‌وه‌ شتیکی سارد و تاریک و نادیا‌ری لێبوو.

www.pertwk.com

کردبوو ملی خۆی ده‌شکێنیّت و ئه‌و کاته‌ بی‌گومان پێویستی به‌ که‌سێک ده‌بیّت که ئاگای لێبیّت»

دایکم وه‌ک پرسیاریک وتی؛ «باشه، ژنه‌ فالگه‌ره‌وه‌که‌ ده‌یزانی که به‌پێوه‌به‌ری سێرکه‌که‌ باوکی که‌یه‌؟»

«نه‌خێر، ئه‌و کاته‌ بۆی ده‌رکه‌وت که "په‌نینا مه‌نینا" چوو بۆ سێرک. ته‌نها ئه‌و کاته‌ له‌ توپه‌ کریستاله‌که‌یدا ئه‌و راستیه‌ی بینی که که‌که‌ رێک له‌دوای مل شکانده‌که‌یه‌وه‌ به‌باوکی شاد ده‌بیّته‌وه، لێره‌شه‌وه‌ ژنه‌ فالگه‌ره‌وه‌که‌ وای به‌باشزانی که‌ره‌قانه‌که‌ی بگۆیژیته‌وه‌ بۆ سوید. پێی باشبوو که "په‌نینا مه‌نینا" له‌ دواجاردا به‌ باوکی شاد ده‌بیّته‌وه، به‌لام به‌لایه‌وه‌ شتیکی خراپوو که دبوايه‌ ملی بشکایه‌ بۆ ئه‌وه‌ی باوکی بیناسیایه‌ته‌وه»

له‌وێدا نه‌مه‌زانی به‌ چ شیوه‌یه‌ک به‌رده‌وامی به‌ چیرۆکه‌که‌م بده‌م. نه‌ک له‌به‌رئه‌وه‌ی که سه‌ختبوو، به‌لکو به‌پێچه‌وانه‌وه، چه‌نده‌ها بواری جیاوازم له‌به‌رده‌ستابوو. وتم؛ «دواتر "په‌نینا مه‌نینا" له‌سه‌ر کورسیه‌کی تایبته‌ به‌ که‌مه‌ندامان ژیان به‌سه‌رده‌بات و له‌ سێرکه‌که‌دا په‌شمه‌ک ده‌فرۆشیّت. په‌شمه‌کی زۆر تایبته‌یه‌ و هه‌موو ئه‌وانه‌ش که له‌و په‌شمه‌که‌ ده‌خۆن له‌ راده‌به‌ده‌ر به‌ گالته‌بازه‌کانی سێرکه‌که‌ پێده‌که‌ن، له‌ پێکه‌نیندا خه‌ریکه‌ هه‌ناسه‌یان سواریبیّت. که‌ره‌تیکیشیان به‌راستی کوپێکی بچکۆله‌ هه‌ناسه‌ی سوارده‌بیّت. دواتر که‌ دێته‌وه‌ سه‌رخۆی ده‌لیّت؛ "پێم خۆشبوو که هی‌نده‌ زۆر به‌ گالته‌بازه‌کان پێکه‌نینم، به‌لام زۆرم به‌لاوه‌ خۆشه‌نبوو که هه‌ناسه‌م بۆ نه‌ده‌دا»

له‌راستیدا لێره‌دا ئه‌و چیرۆکه‌ی که ده‌رباره‌ی "په‌نینا مه‌نینا" بوو کۆتایی پێهات، چونکه‌ ده‌ستمکرد به‌ باسکردنی ئه‌و کوپه‌ی که له‌به‌ر

*

زۆر جار به‌ته‌ن‌ها له ماله‌وه ده‌بووم. دایکم تا پاشنیوه‌پوانیکی دره‌نگ له خانه‌ی شاره‌وانی کاری ده‌کرد، هه‌ندئ جاریش سه‌ردانی براده‌ره‌کانی ده‌کرد. من خۆشم هیچ براده‌ریکم نه‌بوو، چونکه هه‌زموه‌کرد سه‌ربه‌ستیم. ئه‌و شتانه‌ی که به‌ته‌ن‌ها ده‌متوانی بیانکه‌م، هه‌نده زۆر بوون که به‌هیچ جوړیک نه‌ده‌کرا به‌راوردیانکه‌م له‌گه‌ل ئه‌و شتانه‌ی که له‌گه‌ل خه‌لکانی ترده‌ ده‌مکردن.

هه‌میشه وام پێخۆشبوو که ته‌ن‌ها‌م. له هه‌موو سه‌رده‌می منداڵی‌مدا ته‌ن‌ها چه‌ند جارێکی که‌مم بێرده‌که‌وتیه‌وه که بێتاقه‌تبوو‌م، هه‌موو ئه‌و جارانه‌ش له‌گه‌ل منداڵیکی هاوته‌مه‌نی خۆمدا بووم. بێرم‌دیت یاریکردن له‌گه‌ل‌یاندا سه‌خت بوو، یاریه‌ خاوه‌ خاوه‌کانیان بێزاریده‌کردم. هه‌ندئ جاریش ده‌موت «ده‌بیت به‌په‌له‌ بگه‌رێمه‌وه ماله‌وه، چونکه میوانم دیت»، به‌لام راستم نه‌ده‌کرد.

من هه‌رگیز ئه‌و رۆژه‌م بێرناچیتیه‌وه که بۆ یه‌که‌مین جار کۆمه‌لیک کوڕ له‌ ده‌رگا‌که‌یان داین و ده‌یانویست له‌گه‌ل‌یاندا یاریبکه‌م. جلوه‌رگی پیسیان له‌به‌ردابوو، یه‌کیکیان چلم به‌ لوتیدا هاتبووه‌ خواره‌وه، پرسیاریکیان لێکردم و وتیان "حه‌زده‌که‌یت له‌گه‌ل‌ماندا یاری "کاوبۆ و هه‌ندیه‌ سوره‌کان" بکه‌یت؟". درۆیه‌کم دۆزیه‌وه و وتم "سکم دیشی"، هه‌ندئ جاری تریش به‌س بۆ ئه‌وه‌ی له‌گه‌ل‌یاندا یاری نه‌که‌م، هوکاری جوانترم بۆ ده‌هۆنینه‌وه. هیچ خۆشیه‌کم له‌ یاری "کاوبۆ و هه‌ندیه‌ سوره‌کان" نه‌ده‌بینی که له‌نیوان ته‌نافی جله‌کان و ماشینه‌کاندا ده‌یانکرد. من زۆر به‌شیوه‌یه‌کی باشت‌ر ئه‌و یاریه‌م له‌ فه‌نتاسی خۆمدا ده‌کرد؛ له‌ویدا چه‌نده‌ها ئه‌سپی جوان و ته‌وری هه‌ندیم هه‌بوو، چه‌نده‌ها تفه‌نگ و تیروکه‌وان و کاوبۆ و سه‌روک هۆز و پزیشکی

من هه‌رگیز به‌لامه‌وه سه‌خت نه‌بووه که فه‌نتاسی و هه‌قیقه‌ت له‌یه‌که‌تر جودابکه‌مه‌وه. به‌لکو گرفته‌که له‌وه‌دابوو که یادوه‌ری فه‌نتاسی و یادوه‌ری هه‌قیقه‌ت له‌یه‌که‌تر جیابکه‌مه‌وه. ئه‌وه‌ش شتیکی ته‌واو جیاوازه. من هه‌میشه ده‌متوانی ئه‌و شتانه جودابکه‌مه‌وه که به‌راستی ده‌مبین و ئه‌و شتانه‌ش که به‌خه‌یاڵ وامده‌زانی ده‌یانبینیم. به‌لام به‌هه‌رحال له‌گه‌ل تیپه‌په‌وونی کاتدا سه‌خته بۆم پرووداوه راسته‌قینه‌کان له‌و پرووداوانه جودابکه‌مه‌وه که به‌خه‌یاڵ دام‌پشتبوون. هه‌یزی وه‌بیره‌اتنه‌وه‌م له‌توانایدا نیه ئه‌و شتانه‌ی که بینوووم و گویم لێبوون له‌و شتانه جودابکاته‌وه که خۆم له‌خه‌یاڵی خۆمدا هه‌لمبه‌ستبوون. من ته‌ن‌ها یه‌ک یادوه‌ریم هه‌یه و له‌ویدا ده‌بیت جیگای هه‌ردوو مۆرکه هه‌ستیه‌کانی رابوو‌ردو و فه‌نتاسیه‌ کۆنه‌کانی تیدا بێتیه‌وه. تیکه‌له‌ی ئه‌و دوو لایه‌نه‌ش ئه‌و شته پێکده‌هێنیت که پێی ده‌وتریت یادوه‌ری. به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا هه‌ندئ جار ئه‌و دوو لایه‌نه تیکه‌لده‌که‌م، ئه‌و کاتانه هه‌سته‌که‌م خه‌تای یادوه‌ریه‌ که لاوازه. لێره‌شه‌وه له‌ باشت‌رین حاله‌تدا ده‌ربرینه‌کانم ورد ده‌رناچن. چونکه جارجاریک شتیکم وه‌ک تاقیکردنه‌وه‌یه‌کی راستی بێردیتیه‌وه، هه‌رچه‌نده له‌ هه‌قیقه‌تدا شتیکی بووه که به‌خه‌و بینومه، به‌لام هوکه‌ی ده‌گه‌ریتیه‌وه بۆ ئه‌وه‌ی که خاوه‌نی یادوه‌ریه‌کی باشم. من هه‌میشه که یه‌کیک له‌و پرووداوانه‌م بێرده‌که‌وتیه‌وه که ته‌ن‌ها له‌ ناگایی مندا پروویانداوه، هه‌سته‌که‌م سه‌رکه‌وتنیکم به‌سه‌ر یادوه‌ری‌مدا به‌ده‌سته‌یناوه.

تایه ته به پنگه ی په ټووک

ناره زوو هکانم نا ئارامی کردبووم، به لام هه رگیز ټووکینه دا که کچیک له ده رگام بدات و بانگم بکاته دهره وه. هیچ لاریه کهم نه ده بوو ئه گهر له گهل کچیکدا که دلم بوی لیدایه پیاسه یه کی قه راغ ئاوم بکردایه، یان له گهلیدا بچوو مایه ته لای دهریاچه ی "سه له مه نده ر" وه. ئه و کاته ش که به قولی تاسه ی شتیکی راسته قینه م کرد، بوی یه که مین جاربوو له ژیاندا که ههستم به ته نهایی کرد. ته نهایی و تاسه کردن دوو دیوی هه مان بابه تن.

*

ئو کاتانه ی به ته نه لای ماله وه ده بووم، به رده وام خه ریکی ته له فونکاری بووم و تاراده یه کیش ته نه هه ر بۆ "ټاواردن" به کارم ده هیئا. ته کسیه کان له سه ری سه ره وه ی لیسته ی ټاواردنه که مدابوون. که ټه تیکیان شه ش ته کسیم به یه که وه بۆ مالیکی به رامبه رمان بانگ کرد. به لامه وه خو شبوو له سه ر په نجه ره ی چیشته خانه که مان دابنیشم و ته ماشای ئه و هه موو ته کسیانه بکه م که ده هاتنه کۆلانه که وه. هینده ی نه برد شو فییری ته کسیه کان له ماشینه کانیا ن دابه زین و که وتنه قسه کردن له گهل یه کتری، بیگومان مه زنه ی ئاهه نگیکی قاوه خواردنه وه ی گه وره یان ده کرد و له و خه یاله دابوون هه موو میوانه کان بگه یه ننه وه مالی خویان. دوا جار یه کیکیان به ره و ټاره و ی باله خانه که ټووکیش و زهنگی ده رگای قاتی خواره وه ی لیدا. به لام هیچ که سیکی به ناوی "خانم نیلسن" وه له و خانه دا نه ده ژیا. ئه وان به ئاگا نه بوون له و راستیه، به لام من ده مزانی. که میکی له ویدا مانه وه و له داخا ده ستیان به ملاولادا باده دا، دواتریش سواری

www.pertwk.com

جادوو گهرم به کار ده هیئا. ده متوانی له ژوره که دا یان له چیشته خانه که دا دابنیشم و به بی ئه وه ی بچو لیمه وه قه شه نگترین و خو شترین شه ری نیوان هندیه سور هکان و کاو بوکان به ینمه به رچاوم، هه میشه ش لایه نگری هندیه سور هکانبووم. ئه م ټوکه تاراده یه که هه موو لایه نه کان پشتگیری هندیه سور هکان ده کن، به لام تازه دره نگه. هه ر له و کاته وه ی که ته مه نم سی چوار سالان بوو هه زمه کرد ئه مریکیه کان به رامبه ریکی به توانیا ن هه بیئ. ئه گهر هه ولوته قه لای من نه بوایه، له وانه یه ئه م ټوکه ته نه ات یه ک شوینی ئارام و ټرئاسایش نه بوایه که هندیه سور هکانی تیئا بزین.

کوړه کان چه نده ها جاریتیش هاتنه وه بۆلام. ده یانو یست یاری هه لماتین و جو جو و فنبو لینیان له گهلدا بکه م، پییان خو شبوو پیکه وه به ری سنجو بخرینه ناو قامیشی بۆشه وه و فووی پیابکه یین و بیگرینه یه کتری، به لام له گهلته وه شدا هه رزوو ده ستیان له بیزار کردن هه لگرت و به ټا کردن به پلیکانه کاند ده چوونه خواره وه. هینده ی دیته وه یادم له ته مه نی هه شت نو سالیئا چیتر هیچ که سیکی له ده رگای نه ده دام بۆ ئه وه ی یاری له گهلدا بکه م. هه ندی جار له پشت ټه رده ټه ر ټه ر په رکه ی چیشته خانه که وه له سه ر کورسیه ک داده نیشتم و به دزیه وه سه یری منداله هاوته مه نه کانی خو مم ده کرد. وه ک شتیکی کاتی به لامه وه خه م ټووکینبوو، به لام قه ت ههستم نه ده کرد پیو یستم به وه بیئ به جهسته له گهلاندابم.

ئو شو وازی ژیا نه م له گهل ته مه نی بالقبوونمدا شیرازه ی تیکیچوو. له و کاته وه ی که ته مه نم گه یشته دوانزه سال، زو ر شت هه بوون که هه زمه کرد له گهل کچیک هه و ته مه نی خو مدا بیکه م به لاشمه وه ئاسایی بوو گهر چه نده ها سالیئش له خو م به ته مه نتر بوایه.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

هه‌موو ئه‌وانه وهک یادوه‌ری رووداوێکی راسته‌قینه له میسکمدایه. من هه‌چ گومانیکم له‌وه نیه. ته‌له‌فونه ره‌شه‌که‌ی سه‌رمیزه بچکۆله‌که‌ی دالانه‌که به‌رده‌وام فریویده‌دام. جارجاریک هه‌روا له‌سه‌ر کورسیه‌که داده‌نیشتم و هه‌ر له‌ خۆمه‌وه ته‌له‌فونم بۆ یه‌کیک ده‌کرد. زۆرینه‌ی جاره‌کان که پیش کاتژمێری چوار ته‌له‌فونم ده‌کرد، ئافره‌تیک ته‌له‌فونه‌که‌ی هه‌لده‌گرت، کاتیکیش که ده‌که‌وتمه‌ قسه‌کردن له‌گه‌لیدا، ده‌نگی خۆم لیده‌گوێ و پرسیری جیاوازم لیده‌کرد بۆ نمونه لیمده‌پرسی؛ "زوو زوو له‌گه‌ل میرده‌که‌تا ده‌خه‌ویت"، یاخود ده‌موت "جگه‌ له‌ میرده‌که‌ت له‌گه‌ل که‌سی تریشدا ده‌خه‌ویت؟" یان خۆم وه‌ک پاوێژکاری به‌ره‌می "سابا دی لۆکس" پیده‌ناسان. ئه‌و کاتانه‌شم ده‌ژمارد که له‌گه‌ل ئافره‌ته‌کاندا قسه‌م ده‌کرد. زۆرینه‌ی جاره‌کان له‌ چه‌ند چرکه‌یه‌ک تی‌نه‌ده‌په‌ری، به‌لام که‌ره‌تیکیان زیاتر له‌ نیو سه‌عات له‌گه‌ل ئافره‌تیکدا قسه‌مکرد، تائه‌و کاته‌ی تاقه‌تم هه‌بوو قسه‌م له‌گه‌لدا کرد. به‌لام خۆ ده‌بوایه سنووریکیشم بۆ خۆم دابنایه، له‌ دواجاردا پرسیریکی زۆر بی‌شه‌رمانه‌م لیکرد و ناچارانه‌ که‌وته بۆله‌بۆل و وتی؛ «ئهمه‌ یه‌که‌مین که‌ره‌ته که‌ گویم له‌شتی وابیت». له‌دلی خۆمدا وتم بی‌گومان گویت له‌ شتی ئه‌وها نه‌بووه، به‌لام ئیدی ئه‌و ته‌له‌فونه‌که‌ی داخسته‌وه. من پیم وابوو که ئافره‌تیک به‌خته‌وه‌ریووبیت، چونکه‌ بواری بۆ ره‌خسا که‌ زیاتر له‌ نیو سه‌عات له‌گه‌لمدا قسه‌بکات.

تاوانا‌و‌یکیش چیرۆکی دورودریژم بۆ ئه‌و ئافره‌تانه‌ ده‌هۆنیه‌وه که قسه‌م له‌گه‌لایاندا ده‌کرد. بۆ نمونه ده‌موت من ته‌مه‌نم ته‌نها حه‌وت سا‌له، به‌لام دایک و باوکم به‌پاپۆر سه‌فه‌ریانکردوه بۆ له‌ندن و بۆ ماوه‌ی نۆ رۆژ ده‌بیت به‌ته‌نها بی‌گوزهرینم. زیاتریش ده‌موت؛

www.pertwk.com

ماشینه‌کانیان بوونه‌وه و به‌په‌له‌ ونبوون. به‌لام یه‌کیک له‌ شۆفێره‌کان که‌میک زیاتر مایه‌وه و هه‌ر سه‌یری ئه‌ملاولای خۆی ده‌کرد، هه‌ر ده‌توت له‌سه‌ر ته‌خته‌ی شانۆیه‌ک وه‌ستاوه، به‌لام ته‌ماشاکه‌رانی نه‌ده‌بینی. له‌وانه‌یه‌ بیر له‌وه کردبێته‌وه که ته‌نها خودا بتوانیت بی‌بینیت. من دانیشتبووم له‌ په‌ره‌که‌ی په‌رده‌که‌وه ته‌ماشامده‌کرد. پیکه‌نینم ده‌هات، قومیک شه‌ربه‌تی پرته‌قالم له‌ په‌رداخه‌که‌ی خۆمدا خواردوه‌وه، به‌لام پیاوه‌که‌ هه‌ر له‌شوینی خۆیدا وه‌ستا‌بوو. ئی خۆ هه‌ر هه‌چ نه‌بیت ده‌یتوانی بچیت له‌ ماشینه‌که‌یدا دابنیشیت و ئامیری ژماردنی پاره‌که‌ی بکوژانایه‌ته‌وه.

ئه‌وه‌شم به‌لاوه‌ خۆشبوو که ته‌له‌فونبکه‌م بۆ ته‌کسی و بیاننیرم بۆ شوینیکی تری شاره‌که‌. پیمخۆشبوو بیر له‌وه بکه‌مه‌وه که ته‌کسیه‌کان ده‌که‌ونه‌ جو‌له‌ و به‌ شاره‌که‌دا ده‌خولینه‌وه، هه‌رچه‌نده‌ نه‌شمده‌توانی به‌چاوی خۆم بیانبینم. من زۆر به‌روونی له‌ میسکی خۆمدا ده‌مبینین، له‌و برۆایه‌دام گه‌ر به‌راستیش بمبینینایه هه‌ر ئه‌وه‌نده‌م پیمخۆشبوایه. هه‌ندی جار ته‌له‌فونم بۆ ماشینی فریاگوزاری و ئاگرکوژینه‌وه‌ش ده‌کرد. یه‌ک که‌ره‌تیش ته‌له‌فونم بۆ پۆلیس کرد و وتم پیاویکی مردووم له‌ کی‌لگه‌که‌دا بینیه. ناچاربووم ناوی خۆم و ناو‌نیشان و ناوی قوتا‌بخانه‌که‌شمان پیلیم. منیش به‌بی هه‌چ گرفتیک له‌ خۆمه‌وه هه‌موویم بۆ هه‌لبه‌ستن، ده‌مزانی که ماشینی پۆلیسه‌که‌ به‌ناچاری ده‌بیت به‌لای باله‌خانه‌که‌ی ئیمه‌دا تی‌په‌ریت، هه‌لبه‌ته‌ یۆئه‌وه‌ی بگاته‌ لای کی‌لگه‌که‌. پاش هه‌شت خوله‌کی ریک ماشینیکی پۆلیس په‌یدا‌بوو، دوو خوله‌کیش به‌دوا‌یدا ماشینیکی فریاگوزاری هات. ئه‌وانه‌ هه‌موویان ماشینی من بوون.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

باشم له‌ده‌ستدابیټ. له‌راستیدا هه‌ستمده‌کرد شتیکی باشبوو که نه‌هه‌و. پرویدا، چونکه له‌وه‌به‌دواوه ده‌بوایه زۆر به‌باشی بیرم له‌وه بکردایه‌ته‌وه که ته‌له‌فون بۆ چ که‌سیک بکه‌م. تارا‌ده‌یه‌ک هه‌لبژاردنی ئه‌و که‌سانه‌ی که ده‌مویست ته‌له‌فونیان بۆ بکه‌م، وه‌ک کردنی ته‌له‌فونه‌که به‌لامه‌وه خو‌شبوو و چیژم لی‌ده‌بینی. ئیدی له‌و کاته به‌دواوه ژمی‌ریاری³ ته‌له‌فونه‌که‌مان چیت‌ر به‌خیرایی نه‌ده‌خولایه‌وه.

من له‌ سه‌دا په‌نجا دل‌نیام له‌وه‌ی که که‌ره‌تیکیان له‌گه‌ل "ئاینه‌ گیرده‌ه‌رسن" ی سه‌روک وه‌زیراندا قسه‌م کرد. به‌لام ری‌شی تی‌ده‌چیټ که یادوه‌ریه‌کی فه‌نتاسیم بیټ و هیچی تر. به‌لام له‌ سه‌دا سه‌د دل‌نیام له‌وه‌ی که ته‌له‌فونم بۆ کارگه‌ی "نۆرا" کرد، چونکه ساردیه‌کی "سۆلۆ"م کړیوو و تامی‌کی ترشای ده‌دا. به‌ته‌واوه‌تی بیرم دی‌ته‌وه، چونکه چه‌ند پوژیک دواتر سنو‌فیک ساردی "سۆلۆ"یان بۆ هی‌نامه به‌ر ده‌رگا. به‌دایکیشم وت که ئه‌و سنو‌قه ساردیه‌م له‌ پی‌ش‌پ‌ک‌یی‌ه‌کدا بردۆته‌وه که دوو‌کانداره‌که سازی کردبوو. چه‌نده‌ها پرسیاری لی‌کردم، به‌لام من پی‌م‌خو‌ش‌بوو، چونکه به‌رده‌وام ده‌بوایه وه‌لامی پرسیاره‌کانیم بدۆزیایه‌ته‌وه. وایزانم دایکیشم ئه‌و جو‌ره گفتو‌گۆیه زیره‌کانه‌ی پی‌خو‌ش‌بوو. هه‌تاوه‌کو به‌ته‌واوه‌تیش دل‌نیا نه‌بوو له‌وه‌ی که راستی ده‌لیم، وازی لی‌نه‌هینام.

که‌ره‌تیکی‌شیان به‌ته‌له‌فون باسی‌کی سه‌رنج‌راک‌یشه‌رم له‌گه‌ل "ئۆلاو"ی پاشادا سازدا. پیکه‌وتین پیکه‌وه گه‌شتی‌کی تی‌روته‌سه‌ل بۆ ناوچه‌یه‌کی

³ته‌له‌فونه‌کۆنه‌کان ژمی‌ریاری‌کی تایبته‌ی هه‌بوو که هه‌موو ئه‌و یه‌کانه‌ی ده‌ژمارد که به‌کارده‌هینران و.

www.pertwk.com

یه‌خچال‌یکمان کړیوه و دایکم پړی کردووه له‌ خواردن بۆم، به‌لام ناویرم هیچ شتی‌ک ده‌ربه‌ینم و بی‌خۆم، چونکه ده‌ترسم چه‌قۆ تی‌ژه‌کان به‌کاربه‌ینم و شوینی‌کی خۆم برینار بکه‌م. یان به‌ شی‌وه‌یه‌کی تر ده‌ستم به‌قسه‌کانم ده‌کرد و ده‌موت باوکم چوو به‌ پاره‌ قه‌تی و دایکیشم نه‌خۆشه و له‌ جی‌گادا که‌وتوو، هی‌نده نه‌خۆشه که ناتوانی‌ت قسه‌بکات. ئه‌وانیش له‌را‌ده‌به‌ده‌ر ده‌ستی یارمه‌تیان بۆ در‌ی‌ژه‌کردم، هه‌لبه‌ته گه‌ر ته‌نها ناو و ناو‌نیشانی خۆم بدایه به‌ ئافره‌ته‌کان. به‌لام بی‌گومان نه‌مه‌دو‌یست ئه‌و زانیاریه تایبه‌تیانه‌ی خۆمیان بخه‌مه به‌رده‌ست. له‌به‌ره‌وه‌ وام به‌باش‌ده‌زانی بلیم پیاو‌یی‌کی بچکۆله له‌ مال‌ه‌که‌ماندایه و هه‌روا بۆ خو‌شی فریو‌یدام که ته‌له‌فونتان بۆ بکه‌م. ده‌موت بالای ته‌نها یه‌ک مه‌تره و له‌مه‌سه‌ره‌وه بۆ ئه‌وسه‌ری مال‌ه‌که‌ راده‌کات. دواتریش ده‌موت؛ «ئه‌گه‌ر به‌قسه‌ی ئه‌و نه‌که‌م، به‌ گۆچانه‌که‌ی لی‌مه‌دات»

که‌ره‌تیکیان دایکم له‌سه‌ر پاره‌ی ته‌له‌فون کردی به‌ بۆله‌بۆل. زۆر زۆر تو‌ره‌ بوو، منیش یه‌کسه‌ر دانم به‌ کاره‌که‌ی خۆمدا نا. وتم من پوژانه ته‌له‌فون بۆ به‌داله ده‌که‌م بۆنه‌وه‌ی بزانی کاتژمی‌ر چه‌نده، هه‌رچه‌نده خو‌شم ئه‌وه ده‌زانم. پی‌شموت هه‌ندی جار شه‌ش هه‌وت که‌ره‌ت له‌سه‌ریه‌ک ته‌له‌فون بۆ کاتژمی‌ر ده‌که‌م، چونکه بی‌تاقه‌تم. به‌شی‌وه‌یه‌ک خۆم نیشانی دایک‌مدا وه‌ک ئه‌وه‌ی که نه‌زانم ئه‌و ئافره‌ته‌ی کاتژمی‌ره‌که ده‌لیټ، ئافره‌تی‌کی راسته‌قینه‌ نیه. وتم ئاخ‌ر ئه‌م‌ویست قسه‌ی له‌گه‌ل‌دا بکه‌م، بۆیه به‌رده‌وام ته‌له‌فونم بۆ ده‌کرد. یه‌کسه‌ر دایکم به‌خشی‌می. من خو‌شم له‌و بر‌وا‌یه‌دا‌بووم که بمبه‌خشیټ. له‌و پوژوه‌ له‌سه‌ر ئه‌وه پیکه‌وتین که پوژانه له‌ دوو‌جار زیاتر ته‌له‌فون نه‌که‌م. من ئه‌و په‌یمان‌ه‌م برده‌سه‌ر، ته‌نانه‌ت پی‌شم وان‌ه‌بوو که شتی‌کی

تایبته به پنگه‌ی پرتووک

پۆژیکیان کۆره گه‌وره‌که‌ی پاشا هاته‌ هۆلی سه‌مای کۆشکه‌وه و داوای لیکردین هه‌موو ئه‌و ناوه پاکبکه‌ینه‌وه، چونکه ده‌یویست له‌و هۆله گه‌وره‌یه‌دا ئاهه‌نگیک بۆ گه‌نجان سازبکات. کۆره گه‌وره‌ی پاشا پانزه سال له‌من گه‌وره‌تربوو و پۆژیکێ زۆری هه‌بوو له‌لام، به‌لام فه‌رمانکردنی به‌سه‌ر پاشادا وه‌ک شتیکی نا‌هه‌قانه ده‌هاته به‌رچاوم. هه‌ر هه‌یج نه‌بی‌ت ئه‌و کاره‌ی شکاندنی هه‌موو داب و نه‌ریتیکیبوو. من و پاشاش نه‌مانویست ده‌موده‌ست قیتاره‌که‌ی لابه‌رین، له‌به‌ره‌وه‌ کۆری پاشا پۆیشته و پاش ماوه‌یه‌کی که‌م به‌ خۆی و بتلیک مه‌شروبی "که‌فیر" وه‌⁴ گه‌رايه‌وه، بتله‌که‌ی گرتنه‌ سکه‌ی قیتاره‌که‌ و وردوخاشبوو، شله‌ی "که‌فیر"ی ترش به‌سه‌ر هه‌موو ده‌زگا‌که‌دا ب‌لا‌وبوووه. دیمه‌نیکی ساردی زستانه‌ بالی به‌سه‌ر ئه‌و ناوه‌دا کیشا، به‌لام جیاوا‌زتربوو له‌ دیمه‌ن و بۆنی پۆژیکێ یه‌کشه‌مه‌ی سه‌ر کۆمه‌له‌ گرده‌کانی "هۆلمنکۆلن". له‌و پۆژه‌وه ئیدی یاری قیتار له‌ کۆشکه‌دا کۆتایی بپه‌یات.

*

وه‌ک وتم دا‌یکم له‌ شاره‌وانی کاریده‌کرد، هه‌رله‌به‌ر ئه‌و هۆیه‌ زوو زوو بلیتی خۆرا‌یی شانۆگه‌ریان پیده‌به‌خشی. هه‌میشه‌ش دوو بلیتی وه‌رده‌گرت، له‌کاتیکیشدا که‌دا‌یک و باوکم چاره‌ی یه‌کتریان نه‌ده‌ویست، ناچارده‌بووم من له‌گه‌له‌یدا برۆم. به‌و شیوه‌یه‌ش پ‌یویستی نه‌ده‌کرد به‌دوای دایه‌نیکدا بگه‌رپیت که‌ ئا‌گای لیم‌بیت. من له‌وه‌وپ‌یش زۆرم له‌و دایه‌نانه‌ شه‌که‌ت و ماندوو کردبوو.

⁴خواردنه‌وه‌یه‌کی قه‌فازه‌یه‌ له‌ ترشاندنی شیرێ مانگا دیته‌به‌ره‌م، و.

www.pertwk.com

به‌فراوی پ‌یکب‌خه‌ین و خلیسک‌ینه‌ی سه‌ر به‌فر بکه‌ین، له‌به‌ره‌وه‌ی هه‌یچمان که‌سه‌یکێ وامان نه‌ده‌ناسی که‌ هه‌زبکه‌ین له‌گه‌له‌یدا سه‌فه‌ریکی ئاوه‌ا بکه‌ین. له‌ ته‌له‌فونه‌که‌دا پ‌یی وتم که‌ پاشایه‌تی شتیکی ناخۆشه‌، دواتریش پ‌رسیاریکی لیکردم و وتی "به‌ ب‌روای تۆ شتیکی مندا‌لانه ده‌که‌م ئه‌گه‌ر قیتاریکی کاره‌بایی یه‌کجار گه‌وره‌ بک‌رم و له‌ هۆلی سه‌مای کۆشکه‌دا دایه‌نیم؟" منیش وتم؛ "هه‌تا بل‌ییت بیروکه‌یه‌کی باشه‌، به‌لام به‌ مه‌رجیک پ‌یگه‌م پ‌ی‌ب‌دریت که‌ له‌ دانانی قیتاره‌که‌دا به‌شداربم". پ‌ه‌یمانیدا و وتی که‌واته ده‌بی‌ت قیتاریکی "م‌یرکلین" بی‌ت، وه‌ به‌لایه‌نی که‌مه‌وه ده‌بی‌ت چوار جار له‌ قیتاره‌ کاره‌باییه‌که‌ی "مۆزه‌خانه‌ی ته‌کنیکی" گه‌وره‌تر بی‌ت. من ده‌زمانی که‌ پاشا زۆر زۆر له‌ مۆزه‌خانه‌ی ته‌کنیکی ده‌وله‌مه‌ندتره‌. ته‌نانه‌ت من خۆم خاوه‌نی مه‌کینه‌یه‌کی هه‌لم و سی‌تیکی میکانۆ بووم، به‌لام قیتاری "م‌یرکلین" م نه‌بوو.

من له‌سه‌دا 99 دل‌ن‌یام که‌ هه‌موو ئه‌و به‌سه‌ره‌اته‌ی پ‌ه‌یوه‌ندی به‌ پاشاوه‌ هه‌یه‌، یادوه‌ریه‌کی فه‌نتاسیی خۆمه‌. به‌لام ئه‌وه‌ مانای ئه‌وه‌ ناب‌ه‌خشیت که‌ راست نیه‌. ئه‌و قیتاره‌ کاره‌باییه‌ی که‌ من و پاشا چه‌ند هه‌فته‌یه‌ک دوا‌ی قسه‌کانمان له‌ کۆشکه‌که‌دا دامانه‌زاند، هه‌روه‌کو مانگ و خۆر راسته‌قینه‌بوو. هه‌تاوه‌کو ئه‌م‌پۆکه‌ش و‌ینه‌یه‌کی وردی شیوا‌زی دانانی ده‌زگا‌که‌م له‌ به‌رچاودایه‌. تا ئ‌یستا که‌ش تون‌یله‌کان و قه‌دپا‌لی شاخه‌کان ده‌یبنم، تائه‌م کاته‌ش شو‌ینی گو‌رینی سکه‌کان و شو‌سته‌ی قیتاره‌کان به‌روونی له‌م‌یشک‌مدا‌یه‌. که‌ ته‌وا‌وبووین نزیکه‌ی په‌نجا مه‌کینه‌ی قیتار پاک‌یشانمان هه‌بوو، زۆربه‌ی هه‌ره‌ زۆریشیان گ‌لۆپی پ‌یوه‌بوو.

تایه ته به پنگه ی پرتووک

شانۆگه‌ریه‌که هه‌ر یه‌کجار په‌پوتیش بوایه، ئه‌و کاته‌ش هه‌ر به‌قازانجی من ده‌شکایه‌وه، چونکه له‌پێگای ماله‌وه‌دا بابه‌تیکێ زۆرمان ده‌که‌وته به‌رده‌ست که تاوتووییان بکه‌ین.

دایکم پێی ناخۆشبوو که ده‌موت شانۆگه‌ریه‌کی خراپبوو، وایزانی وای پێیاشتربوو که بلێم شانۆگه‌ریه‌کی بێزارکه‌ربوو.

زۆرجاریش که له شانۆگه‌ریه‌ک یان له سینه‌ما ده‌گه‌راینه‌وه، له چێشتخانه‌که‌ماندا داده‌نیشتین و به‌رده‌وامیمان به‌ قسه‌کانمان ده‌دا. دایکم مۆمی داده‌گیرساند و هه‌ندێ خواردنی خۆشی لێده‌نا. بۆ نمونه خواردنی هه‌ر زۆر ئاسایی وه‌ک باستورمه و نان و خه‌یاری سوێرکراوی داده‌نا، به‌لام خۆشترین خواردن به‌لای منه‌وه خواردنی "ته‌تار"⁵ بوو له‌گه‌ڵ زه‌ردینه‌ی کال و "شه‌فه‌له‌" دا⁶. به‌پروای دایکم ئه‌و کاته من هه‌شتام کاتی ئه‌وهم نه‌هاتبوو که بتوانم شه‌فه‌له بخۆم، ئێمه زۆر که‌په‌ت باسی ئه‌وه‌مان ده‌کرد، به‌لام وایزانی له ناخیدا زۆری پێخۆشبوو که من هه‌زم له‌و جووره خواردنانه‌بوو. ئه‌و به‌س ئه‌وه‌ی پێناخۆشده‌بوو که ده‌موت شانۆگه‌ریه‌کی خراپبوو، یان که ده‌موت فلان یان فیسار ده‌ره‌ینه‌ر، ده‌ره‌ینه‌ریکی قۆره.

من هه‌میشه پڕۆگرامه‌کانم به‌وردی ده‌خوینده‌وه، چونکه بۆ من نوسرابوون، بێگومان ناوی هه‌موو ئه‌کته‌ره گه‌رنه‌گه‌کانیشم ده‌زانی. دایکم پێی وابوو له‌تامم ده‌رکه‌ردبێت، چونکه دواتر فی‌ی ناوی ئه‌و

گۆشتی گای بێچه‌وریه و زۆر به‌ وردی له قیমে‌ی ده‌ده‌ن، دواتر به‌ شیوه‌ی هه‌مبه‌رگر ده‌یخه‌نه‌ سه‌ر پارچه‌یه‌ک نان و به‌ کالێ ده‌خورێت و

ده‌وه‌نیکه به‌ره‌که‌ی له‌ خه‌یاری بچکۆله ده‌چیت و ده‌کریت ته‌رشیات و

www.pertwk.com

هه‌میشه که ده‌پوشتین بۆ شانۆگه‌ریه‌ک جلوه‌یه‌ری نایابمان له‌به‌رده‌کرد. دایکم به‌ره‌له‌وه‌ی بێزاربه‌ت چ چاکه‌تیک یان ماکسیه‌ک له‌به‌ربکات، زۆرینه‌ی جاره‌کان نمایشیکێ بچکۆله‌ی جلی مۆده‌ی بۆ ده‌نوانم. دایکم پێی ده‌وتم پیاوه بچکۆله‌که‌ی خۆم. من یارمه‌تیم ده‌دا که چاکه‌ته درێژه‌که‌ی دابکه‌نیت و له‌شوینی جل هه‌لواسینه‌که‌ی شانۆ ده‌مدا به‌ کارمه‌نده‌که. شقارته‌که‌ی له‌ گیرفانی چاکه‌ته‌که‌ی مندابوو و هه‌ر منیش جگه‌ره‌م بۆ داده‌گیرساند، له‌ پشووه‌کانیشدا که له‌گه‌ڵ یه‌کی‌دا سه‌رقالی قسه‌ده‌بوو، من ده‌چووم له‌سه‌ره‌دا ده‌وه‌ستام و خواردنه‌وه‌یه‌کم ده‌کړی. که‌په‌تیکیان ویستم ساردیه‌کی "سۆلۆ" بۆ خۆم بکړم و په‌رداخیک "سینزانۆ" بۆ دایکم، به‌لام ئافه‌رتی سه‌ر باره‌که په‌رداخه مه‌شروبه‌که‌ی دایکمی نه‌دامی، هه‌رچه‌نده دایکم ته‌نها دوو مه‌تریک له‌ولا می‌زی باره‌که‌وه وه‌ستابوو و یه‌ک له‌سه‌ریه‌ک چاوی لێ‌داده‌گرت. ئافه‌رتی سه‌ر باره‌که‌وتی "بۆم نیه مه‌شروبی "سینزانۆ" به‌ منداڵ بفروشم"، دایکیشم ناچاربوو ته‌شریف به‌یینه‌ته لای باره‌که و په‌رداخه‌که‌ی وه‌ربگریت. دایکم توپه‌بوو. که‌مبوون ئه‌و منداڵانه‌ی که ده‌هاتنه ئه‌و شانۆگه‌ریان و دایکیشم ده‌یزانی که ئافه‌رتی باره‌که زۆر به‌باشی من ده‌ناسی.

ئه‌و کاتانه‌ش که له سینه‌ما یان شانۆیه‌ک ده‌گه‌راینه‌وه، ده‌که‌وته‌مه باسکردنی فیلمه‌که یان شانۆگه‌ریه‌که و پای خۆم به‌ دایکم ده‌وت، پێشیم ده‌وت به‌ چ شیوه‌یه‌ک ده‌کرا باشتریک ببیت. هه‌ندێ جار راست و په‌وان ده‌موت شانۆگه‌ریه‌کی خراپ بوو. قه‌ت نه‌مه‌ده‌وت شانۆگه‌ریه‌کی بێزارکه‌ربوو، چونکه به‌راستی هه‌رگیز له‌شانۆدا بێ‌تاقه‌ت نه‌ده‌بووم. ته‌نانه‌ت بینینی خراپترین شانۆگه‌ریشم به‌لاوه سه‌رنج‌راکێشه‌ربوو، هه‌ر هه‌چ نه‌بیت مرو‌قی راسته‌قینه‌ی رۆله‌کانیان ده‌بینی، ئه‌گه‌ر

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

له‌ته‌مه‌نی یانزه سالی‌دا له‌گه‌ل دایک‌دا فیلمی "گلۆپه‌کانی شار" "شاپلن" م‌بینی. ئەو فیلمه‌ گه‌وره‌ی کردم. له‌ویدا کاتی‌ک که "گلایر برووم" م‌له‌ رۆلی سه‌ماکه‌ریکی بی‌به‌ختی بالیت‌دا بینی، بۆ یه‌که‌مین جار بۆم ده‌رکه‌وت که پر‌به‌دل حه‌زم له‌وه‌یه‌ له‌گه‌ل کچیک‌دا تیکه‌لیم که به‌ته‌مه‌ن زۆر له‌ خۆم گه‌وره‌تر بیت. دووه‌م جاریش ئەو کاته‌بوو که "ئاندری هی‌بورن" نم‌بینی که رۆلی "ئیلیزا"ی له‌ فیلمی "ئافره‌ته بی وینه‌که‌م" دا ده‌بینی. دایکم بلیتی یه‌که‌مین رۆژی نمایش‌کردنی فیلمه‌که‌ی له‌ نه‌رویج‌دا پی‌به‌خ‌ش‌رابوو.

من به‌تایبه‌تی حه‌زم له‌ "شاپلن" بوو، وه به‌تایبه‌تیش مۆسیقای فیلمه‌که‌ی، به‌رله‌ هه‌موو شتی‌کیش پارچه‌ مۆسیقا‌که‌ی فیلمی "گلۆپه‌کانی شار" که‌ی. هه‌رچه‌نده‌ رتمی سه‌ره‌تایی مۆسیقا‌که‌ هاو‌وینه‌ی رتمی سه‌ره‌تای کۆن‌سیرتی پیا‌نۆی "چای‌کۆفسکی" بوو له‌ په‌یژه‌ی مۆسیقی سه‌ره‌کی "B" دا. له‌ میلۆدی "خه‌نده‌ی" سه‌رده‌مه‌ مۆدیرنه‌کان "یش‌دا هه‌مان شتم ده‌بینی؛ کتومت ته‌نها گۆر‌ان‌کاریه‌کی "خراپ و بی‌تایمی" پارچه‌ مۆسیقایه‌کی فۆل‌کلۆری پووسیبوو. جگه‌له‌وانه‌ش گومانم له‌ "شاپلن" ده‌کرد که هه‌ندیک بی‌رۆکه‌ی مۆسیقی له‌ "پۆتشی‌نی" وه‌ دزی‌بیت؛ به‌هه‌رحال مۆسیقا‌که‌ی ئەویش هه‌روه‌ک "پۆتشی‌نی" هه‌ست‌ب‌زۆینه‌ربوو. به‌لام له‌ هه‌موو باریک‌دا لایه‌نیکی باشیه‌ که "شاپلن" رینگه‌ی به‌ خۆی داوه‌ س‌روشی له‌ ئاواز‌دا هه‌ینه‌ره‌کانی ت‌روه‌ بۆ بیت، چونکه‌ من "چای‌کۆفسکی" و "پۆتشی‌نی" شم‌خۆش‌ده‌ویست، دای‌کیشم هه‌روه‌ها. که‌ره‌تی‌کیشیان چو‌وین بۆ ئۆپیرا و ته‌ماشای نمایشی ئۆپیرای "ئافره‌ته‌ په‌پوله‌که‌" مان‌کرد. هه‌ول‌م‌دا نه‌گریم، به‌لام زۆر سه‌خت‌بوو به‌لامه‌وه‌. من قورگم له‌به‌رئه‌وه‌ پر‌نه‌بوو له‌ هه‌نسک که "پینکه‌رتۆن" ئافره‌ته‌ په‌پوله‌که‌ به‌جیده‌هی‌ل‌یت، له‌به‌رئه‌وه‌ش نه‌بوو که

www.pertwk.com

که‌سانه‌ش بووم که دیکۆری شانۆکانیان ده‌کیشا. به‌لام ئەو منی به‌ پیاوه‌ بچکۆله‌که‌ی خۆی ده‌زانی، که‌واته‌ به‌راستی ده‌بوایه‌ پیاوه‌ بچکۆله‌که‌ی ئەو بوومایه‌. جار‌جاریک ئە‌گه‌ر جی‌ره‌جی‌ریکی که‌م له‌سه‌ر شانۆکه‌ رووی‌دايه‌، خیرا به‌چ‌رپه‌ ناوی یاری‌ده‌ده‌ری ده‌ره‌ینه‌ره‌که‌م به‌ گوێی دایک‌دا ده‌چ‌رپاند.

که‌ره‌تی‌کیان له‌ شانۆگه‌ری "خانه‌ی بووکه‌کان" دا، ما‌ک‌سیه‌که‌ی به‌ری "نۆرا" که‌وته‌ خواره‌وه‌. ما‌ک‌سیه‌که‌ی ر‌یک له‌به‌رچاوی "دکتۆر رانک" دا خزایه‌ خواره‌وه‌. هه‌ردووکیان له‌ ژوره‌که‌دا به‌ته‌نها بوون، وه‌ دوا‌هه‌مین قسه‌ی "دکتۆر رانک" یش ئەو حاله‌ته‌ کۆمیدی‌یه‌ی دو‌پات‌کرده‌وه‌ که‌ ر‌یک له‌و به‌شه‌دا رووی‌دا که "نۆرا" کراسه‌که‌ی ل‌ی خزایه‌ خواره‌وه‌، پرس‌یاری ل‌یک‌رد و وتی؛ «ئە‌ی ئەو شته‌ قه‌شه‌نگانه‌ی تر چ‌ین که‌ که‌میکی تر ده‌یان‌بینم؟» "نۆرا" ش له‌وه‌لام‌دا وتی؛ «چاوتان به‌ یه‌ک تۆزی ت‌ریش نا‌که‌و‌یت، چونکه‌ ئیوه‌ که‌سیکی دل‌پاک و می‌ه‌ره‌بان نین». له‌دوای ئە‌وه‌وه‌ خۆی له‌ده‌ستی "دکتۆر رانک" ر‌زگار‌کرد و یه‌ک‌سه‌ر کراسه‌که‌ی که‌وته‌ خواره‌وه‌. منیش خۆم به‌لای دایک‌دا چه‌مانه‌وه‌ و ناوی ئەو که‌سه‌م به‌ گویدا چ‌ریان که‌ ئه‌رکی جل‌وبه‌رگی شانۆکه‌ی له‌ ئە‌ستۆ‌دابوو.

ئ‌ی‌واره‌یه‌کیان تاد‌ره‌نگانیگ له‌گه‌ل دایک‌دا دانیش‌تی‌بو‌وین و ناوه‌رۆکی شانۆگه‌ریه‌کمان تاوتو‌ئ ده‌کرد، ئەو ئ‌ی‌واره‌یه‌ پ‌یموت که‌ شی‌وه‌ی ده‌موچاوی له‌ "جا‌کلین که‌نه‌دی" ده‌چ‌یت. وای‌زانم پ‌یی‌خۆش‌بوو که‌ وام پ‌یوت، به‌راستی‌ش شتی‌ک نه‌بوو که‌ هه‌روا بۆ ستایش و مه‌رای‌ی کردنی پ‌یم وت‌ب‌یت. له‌به‌رچاوی مندا تا ر‌اده‌یه‌کی زۆر له‌ "جا‌کلین که‌نه‌دی" ده‌چوو.

تایبته به پنگه‌ی پرتووک

"شەفەلە" ببیت، بەلام من خۆشم دان بەوەدا دەنیم که هێشتا بچکۆله‌بووم بۆ ئەوەی سەرسامی مۆسیقای کلاسیکی بم. ھاوکات که مۆسیفاکەم بەبەرترین دەنگ لێدەدا، گۆییەکم لەلای قادرمە‌ی سەر دالانەکه‌بوو، بۆئەوەی گویم لە دەنگی پێی دایکم بێت ئەگەر بە پلیکانەکاندا سەربکه‌وێت. تاواناویکی‌ش پیاوێ پچکۆله‌که‌ لەبەردەم دەرگای دەرەویدا گۆی قولاخ دەووستا، بۆ ئەوەی بزانی‌ت کەس بە پلیکانەکاندا سەردەکه‌وێت یان نا.

لەفەرەنگی‌کی گشتیدا هەندێ شتم دەربارە‌ی چایکۆفسکی خۆیندەوه. چەند رۆژیکی کەم دوا‌ی ئەوەی بۆ یەکه‌مین جار سەمفۆنی "پاتیتیکو"ی پێشکەشکرد، بەنەخۆشی کۆلیرا مرد. ئەو گەورە ترین شاکاری ژیا‌نیبوو. پاش نمایشکردنی ئەو سەمفۆنیە، چیتەر بەلایەوه گرنگ نەبوو کە ئاگاداری خۆی بێت ئاوی پاکژ بخواتەوه. ئەو مۆسیقای هێمنکردنەوه‌ی رۆحی کۆچکردووی خۆی نوسی‌هوه و ئیدی هیچ تۆنیکی پێنەما. ئەو لەم ژیا‌نەدا تەواوبوو. منیش کە گویم بۆ دوا‌هەمین بەشی ئەو سەمفۆنیایە شل‌دەکرد، تۆزیک هەستە‌دەکرد کە هیچ شتێک لەم ژیا‌نەدا نەما‌وتەوه بۆ من.

من و دایکم هەرگیز باسی مردنمان نەدەکرد. هەرگیزیش باسی کچانم بۆ دایکم نەدە‌گێرایەوه. من هەروەک چۆن وریابووم و بە دزی‌هوه گویم لە سەمفۆنی "پاتیتیکو" دەگرت، بەهەمان شی‌وه‌ش گۆفاریکی نی‌وه‌روونم لەدایکم دەشاردەوه.

تەمەنم تەنها حەوت سا‌ل بوو کە فیلمی "لە رۆژە‌لاتی بەهشتەوه"مان بینی، "جەمیس دیا‌ن" رۆ‌لی "کال"ی دە‌بینی. دایکم خەریک‌بوو بەتەوا‌وتی تیک‌بچیت کە لە کۆتایی فیلمە‌که‌دا

www.pertwk.com

ئافەرەتە‌که‌ لەکۆتایدا خۆی کوشت، من هەرلەسەرەتای بەشی دوو‌هەمەوه زانیم بەو جۆرە کۆتایی دیت. بە‌لکو مۆسیفاکە کاریتیکردم، هەر لەبەشی یەکه‌مەوه خەریک‌بوو بمخاتە گریان، رێک لەو کاتەوه د‌لم پ‌ربوو کە "ئافەرەتە پە‌پوله‌که" لەگە‌ل ئافەرەتە گۆرانی بێژە‌کانی تردا بە‌رهو لوتکە‌ی گ‌ردە‌که‌ سەردە‌که‌وتن. ئەو کاتە تەمەنم تەنها دوانزە سا‌ل بوو، بەلام تا ئیستاکەش بە‌روونی وینە‌ی ئەو ئافەرەتەنەم لەبەرچا‌ودایە کە بە خۆیا‌ن و چەترە ھاوینیە رەنگاو‌رەنگە‌کانیا‌نەوه بە‌دەم گۆرانی‌هوه لە رێگا‌کە‌ی "ناگاساکی"یەوه سەردە‌که‌وتن.

لە ماله‌وه بە قەوان وه بە دەنگی "جوسی بی‌ورلین و فیکتۆریا دی لۆس ئەنجلیس" ئۆپ‌یرای "لا بۆهیمە"مان⁷ لێدەدا، لەبەشی چوارە‌مدا "میمی" نەخۆشە و "موسی‌تا" بە‌دوا‌ی خۆیدا رایدە‌کێشیت، دایکم هەمیشە لەو کاتەدا دەستی دە‌کرد بە لوشکە‌لوشک. منیش دە‌چوومه ژوربکی تر، بەلام دەرگا‌کە‌م دانە‌دە‌خست. حەزم نە‌دە‌کرد گویم لە گریان‌ی دایکم بێت، بەلام پێ‌مخۆش‌بوو گۆی بۆ مۆسیفاکە شل‌بکە‌م، جار‌جاریکیش منیش د‌لم تە‌نگ‌دە‌بوو یەک و دوو فرمیسکم بۆ هە‌لدەرشت.

هە‌تاوه‌کو ئەو کاتە‌ی "گ‌لۆپە‌کانی شار"ی "شا‌پ‌لن"م بینی، چایکۆفسکی و پۆتشی‌نی تەنها دوو بلی‌مە‌تبوون کە دە‌مناسین. زۆر‌جار ئەو کاتانە‌ی کە بە‌تەنها لە ماله‌وه دە‌بووم دوا‌هەمین بەشی سەمفۆنیای "پاتیتیکو"م لێدەدا. بۆ من مایە‌ی شەرمە‌زاری‌هە‌کی زۆر دە‌بوو ئەگەر دایکم پێی بزانی‌ما‌یە. هێندە گە‌ورە‌بووبووم کە حەزم لە خواردنی

⁷ یە‌کی‌که‌ لە ئۆپ‌یرا بە‌نا‌وبانگە‌کانی پۆتشی‌نی و.

تایبته به پنگه‌ی پرتووک

یان ناخۆش. من هێندەم دەزانی کە ئەو شتە ی هەولمەدا لەبیری خۆمی بەرمەوه، شتیکی سارد و پەقبوو. زیرەکانەش دەمتوانی هێندە زۆر پالی پێوه‌بنیم کە چیتەر ئەو شتەم لەیادنەبوو کە دەمویست لەبیری خۆمی بەرمەوه.

هێندەم لە یادبوو کە کتومت لەو کاتەدا چەند خەونیکی پرنهینیم بە پیاویکەوه دەبینی، کە بە‌بالا رێک بەقەد خۆمبوو، بە‌لام پیاویکی تەواو و گەورەبوو، کلاوی لەسەردەکرد و گۆچانیکیشی بەدەستەوه‌بوو، لەپریکدا بەیانیه‌کیان بە‌پۆژی رووناک لە ئاپارتمانە‌که‌ماندا بینیم هاتوچۆی دەکرد. هەر ئەو کاتەش هاتە ماله‌که‌مانەوه کە باوکم گواستیه‌وه.

ئەو کاتە لە‌دلی خۆمدا دەموت لەوانه‌یه‌ کە‌سیک لە‌ ولاتی خەوندا هە‌بنیت و بیری ئەو پیاوه‌ بکات. چونکە رێیتیدە‌چوو ئەو پیاوه‌ بچکۆله‌یه‌ش هاوسەر و من‌دالی جیه‌یشتیبت، یان لەوانه‌یه‌ بە‌هۆی رەفتاری خراپه‌وه‌ لەو حکایه‌ته‌ دەرکرا‌بیتە‌ دەرەوه‌ کە‌ تییدا‌بوو. بە‌لام خۆ پێش‌ده‌چیت لە‌ نیوان دوو هە‌قیقه‌تدا هاتوچۆیکرد‌بیت. من بیرم بۆ ئەوه‌ دە‌چوو کە‌ ئەو پیاوه‌ بچکۆله‌یه‌ هە‌موو شە‌ویک لە‌گە‌ڵ خەوتنی مندا، بە‌ خیرایی بگه‌رپیتە‌وه‌ بۆ ولاتی خەون. ئەوه‌م بە‌لاوه‌ سە‌یر نە‌بوو، چونکە‌ بە‌لایه‌نی کە‌مه‌وه‌ خۆم لە‌ کاتی خەوتن‌دا سە‌فه‌رم‌ده‌کرد بۆ ولاتی خەون. بە‌لام ئەوه‌م بە‌لاوه‌ سە‌یر‌بوو کە‌ ئەو پیاوه‌ بچکۆله‌یه‌ بە‌پۆژی رووناک دە‌یتوانی لە‌ ئاپارتمانە‌که‌ماندا بیت و بچیت و پیا‌سه‌بکات.

*

www.pertwk.com

دەستگیرانە‌که‌ی "کال" ناچار‌بوو لە‌ باوکی "کال" بپارێتە‌وه‌ بۆ ئەوه‌ی خۆشه‌ویستی خۆی نیشانی کورپه‌که‌ی بدات. دەستگیرانە‌که‌ی وتی: «ئازاردە‌چیزیت ئە‌گەر بزانی‌ت کە‌س خۆشی ناو‌ییت. ئە‌و هە‌سته‌ مرۆف دە‌کاته‌ شتیکی بە‌د. خۆشه‌ویستی خۆتانی نیشاندە‌. هە‌ول‌بده‌! تکتات لێ‌ده‌که‌م!»

باوکی "کال" بۆیه‌ رقی لە‌ کورپه‌که‌ی بوو، چونکە‌ وای هە‌ستە‌کرد کە‌ کورپه‌که‌ی پشنگیری دایکی کرد‌بیت، هە‌لبه‌ته‌ ئە‌و کورپه‌که‌ی و می‌رده‌که‌ی بە‌جیی هێشت‌بوو و ببوو سۆزانیه‌کی بی‌هه‌ستی قە‌حبه‌خانه‌یه‌ک. دواتر باوکی بە‌رله‌مردنی فریای ئە‌وه‌ده‌که‌و‌یت کە‌ لە‌گە‌ڵ کورپه‌که‌ی خۆیدا تە‌با بی‌تە‌وه‌. داوا لە‌ کورپه‌که‌ی دە‌کات کە‌ ر‌وخسە‌ت بە‌ پە‌رستاره‌که‌ بدات و بە‌ کورپه‌که‌ی ده‌ل‌یت؛ «دە‌مه‌و‌یت تۆ ئاگات لە‌من بیت». هە‌روه‌ک ئە‌وه‌ وابوو کە‌ بل‌یت خۆش‌مه‌و‌یت.

باسکردنی ئە‌و فیلمه‌ بە‌لای دایک‌مه‌وه‌ سە‌خت‌بوو. من ئە‌وه‌ندە‌ تیدە‌گه‌یشتم کە‌ دایکم داوای لە‌ باوکم کرد کە‌ بر‌وات و بە‌جیمان به‌ی‌ل‌یت. ئە‌و کاتە ئە‌و شتانه‌ هێندە‌ ئاسایی و باو نە‌بوو. هێندە‌ زۆر نە‌تە‌بینی کە‌ دایکیک باوکی من‌دالیکی بچکۆله‌ لە‌ خانوه‌که‌یاندا فریاد‌تە‌ دەرەوه‌.

ئە‌و ئی‌واره‌یه‌ بە‌رله‌وه‌ی بخه‌وین، دایکم پێش‌نیاری ئە‌وه‌ی کرد کە‌ باوکم بۆ نانخواردنی ئی‌واره‌ی یه‌کشه‌مه‌ بانگ بکه‌ین. من پێش‌نیاره‌که‌یم بە‌لاوه‌ باش بوو، بە‌لام نە‌ش‌بوو بە‌ هیچ، زۆر پە‌ر‌وش‌یش نە‌بووم داوا لە‌ دایکم بکه‌م کە‌ تە‌له‌فونی بۆ بکات و بانگی بکات.

هە‌روه‌ک شتیکی خه‌وئاسا و نادیار بیر‌مه‌یتە‌وه‌ بە‌رله‌وه‌ی باوکم بگۆ‌یز‌یتە‌وه‌، شتیکی لە‌ ماله‌که‌ماندا روویدا. ده‌کر‌یت بە‌بی‌ئه‌وه‌ی خودی خه‌ویکمان بیر‌ب‌یتە‌وه‌، هێندە‌مان بی‌تە‌وه‌یاد کە‌ خه‌وه‌که‌مان خۆش بوو

تایه ته به پنگه ی پرتوک

له بهرامبهردا چوین بۆ شاری یارییه که ی کۆنهایگن. من بۆ بۆ پروایه دابووم که له وه و پش شاری یاریم بینیت، به لام شاری یارییه که ی کۆنهایگن شتیکی ته و او جیا و از تر بوو له شاری یاری "نیقارس"ی ولاتی خۆمان. هه ستمده کرد گه شتیاریکم و له یه کی که له ولاتانی دواکه و تووه هاتووم. له دلی خۆمدا ده موت ئه گهر مندالانی دانیمارکی بۆ بۆ نه رویج و سهردانی شاری یاری "نیقارس" بکه، ئاخۆ به چ شیویه که نه رویجیه کان ببینن، من نه مده و یرا بیر له وه بکه مه وه.

باوکم باشتترین مه زاجی هه بوو. وایزانه نه ختیکی شانازی به وه وه ده کرد که توانی من به ریته دهره وه ی ولات و هیله دورم خاته وه له دایکم. له پاپوره که دا ههر به شیوه ی پیاویکی به هیز و به توانا وتی؛ "بیگومان شتیکی باشه گهر دایکت چه ند رۆژیک بۆ خوی به ته نها بیت". ئه وه راست نه بوو. من دلنیا بووم که هزی ده کرد له گه لماندا بیت بۆ کۆنهایگن، به لام ئاشکرایه که شتی و به هیج جۆریک نه ده کرا، چونکه باوکم ده می کبوو پشینیاری کردبوو که ته نها خۆم و خوی ئه وه سه فهره بکه یین. وای بۆ ده چم که له ماوه ی سه فهره که ماندا باوکم هه ستی کرد که من پیمخۆشتر ده بوو ئه گهر دایکیشم له گه لماندا به اتایه بۆ شاری یارییه که ی کۆنهایگن. ئه وه کاته هه ردوو کمان به ناو ئه وه هه موو خه لکه دا ده رۆیشترین و باسی ئه وه شتانه مان ده کرد که ده مان بینین، یان ئه وه شتانه ی که بیرمان لیده کردنه وه. زۆرجار من و دایکم کتومت بیرمان له هه مان شت ده کردنه وه. ده شمانتوانی له کافیتیارییه که دابنیشین و باسی خۆش خۆش دابمه زینین.

باوکم گیرفانی پر بوو له پارهی دانیمارکی و ده یویست هه موو یارییه کان تاقیبکه ی نه وه؛ ده یویست سواری ماشینی کاره بایی و "قیتاری

www.pertwk.com

له پۆله که ماندا جگه له من هیج که سیکی تر دایک و باوکی له یه کتر جیا نه بوو بوونه وه. به لام باوکی یه کی که له کهه کان کۆمونیست بوو، باوکی "هانس ئۆلا"یش له زیندا دابوو.

من به لامه وه ئاساییبوو که دایک و باوکم جیا بوو بوونه وه، چونکه زیاتر پیمخۆشبوو له یه که کاتدا له گه ل "یه کیکیان" دابم. جگه له وه ش وایزانه ئه وه دیاریانه ی که دایک و باوکی من له رۆژی جه رنی له دایک بوونی مه سیحدا پشیان ده به خشییم، گرانتربوون له وه دیاریانه ی که منداله کانی تر له دایک و باوکیانه وه وه ریا نه دگرت. من هه میشه له وه جه رنه دا دوو دیاریم وه رده گرت. دایک و باوکم نه یانده توانی پیکه وه دیاری ئه وه جه رنه م بۆ بکرن، نه که هه رئه وه نه ده ش، به لکو وایزانه پشیرکیی ئه وه یان بوو که کامیان دیاری جوانترم پشکه شبکات. هه رگیزش هیج دیاریه کیان بۆ یه کتری نه ده کری.

باوکم له گه ل خۆیدا ده بیردم بۆ ته ماشا کردنی راکردنی سه ره به فر و پشیرکیی خۆه لدانی سه ره به فر. ئه وه شاره زاییه کی ته وای له پشیرکیی سه ره به فر و خه ملاندنی پله ی یاریزانه کاند هه بوو. خه تای ئه وێ تیدا نیه که دواتر من بووم به و مروفه ی که ئه مپۆکه هه م. له سه ره به زاییه کانی "هۆلمنکۆلن" بووین ته ماشای ئه وه سی یاریزانه که مان کرد که هه رسیکیان ناوه کانیان به پیتی "ت" ده ستیپیده کرد؛ "تۆرالف ئینگان"، "تۆرپیون ئیوگسیت" و "تۆرگیر برانتزیگ". ئه وه کاته هیشتام "وایرکۆلاس" پهیدا نه بوو بوو. ئاسان ده هاته به رچاو. له پش "وایرکۆلاس"یشه وه به یی هیج گرفتیک ده یانتوانی له سه ره به زاییه به به فردا پشرا وه که وه خۆیا نه ه لبدن.

له ته مه نی هه ست سالی دا له گه ل باوکمدا به پاپوره که ی دانیمارک به ره و کۆنهایگن رۆیشترین. ته نها یه که ئیواره له وێ ماینه وه، به لام

تایه ته به پنگه ی په ټووک

که م ده گه پښمه وه مال ه وه و نایا بترین شاری یاری دروسته ده کم. کاته دا چیتړ وینه م نه ده کیشا، له بهر نه وه ناچار بووم تا نه و په پری راده خو م بگو شم و هه مو و ورده کاریه کی شته کانم له یاد بیت. له دوا جاردا توانیم وینه یه کی پر وپری شاری یاری کو بڼه اگن له می شکمدا بخول قینم، به لام ناچار بووم سکیچی شوینه کان له می شکمدا بکی شم، ناچار بووم هر هه مووی له بهر بکه م. به لامه وه سه خت بوو سه رنجی ته واوه تیم به شته کان ببه خشم، چونکه تاوانا تو ویک ده بوايه ته ماشای باوکم بکر دایه و شتی کم پی بوتایه، هه تاوه کو نه و هه سته ی لا دروست نه بیت که من سه فهره که مانم به دل نیه. پیک پی شنه وه ی شوینه که به جی به یلین بوکی کی په ر وینم برده وه، پلنگی کی سوور بوو. منیش به کچی کم به خشی که ده گریا، باوکم وایزانی له بهر میهره بانی پییده به خشم، چونکه نه و به هیچ جوړیک نه ییده زانی که من حزم له پلنگی کی سووری په ر وین نیه. نه گهر دایکم منی بدیایه که بوکی کی ناوا ده به مه وه، نه وا قاقای پی که نینی کی خو ئی ناسای لی به ر زده بووه وه.

هیشتام هر له شاری یاری به که بووین که شوینی "قیتاری کی خپو" بنیاتنا، هه موو شتی کی تی دا بوو، هه رله په یکه ره له رزو که کانه وه هه تا خپو و جنو که کان. به لام من له ناوه راستی تونیله که دا مرو قی کی راسته قینه شم دانا. کابرایه کی ناسای پالتو له بهر بوو و کلاو ی کی له سه ردابوو، جار جاریک هه لده سایه سه ری و گو یزه ری کی داده کرمان. به مه زنه ی من نه و خه لکانه ی که سواری "قیتاری خپو" که ببن و له نا کاودا له تونیله که دا چاویان به مرو قی کی راسته قینه بکه ویت، نه وا زیاتر ده ترسن و زه رنه قیان ده چیت. له هه ندی شویندا له وانه یه بینینی مرو قی کی هینده ی بینینی خپو یک ترسنا کبیت، به لایه نی که مه وه

www.pertwk.com

خپو" و چه رخ و فه له که گه وره که ببین، گه ره کی بوو کورسی کورسی و خل یسکینه و "تونیلی خو شه ویستی" ش تا قی بکه ی نه وه. راسته نه و کاته ته مه نم ته نها هه شت سالبوو، به لام له گه ل نه وه شدا شه رمم ده کرد له گه ل باوکمدا به "تونیلی خو شه ویستی" دا بر و م، جگه له وه ش بو نی ده می ده هات. قیزم له وه ده کرده وه که له گه ل باوکمدا له به له می کی بچکوله دا دانی شم و به تونیلی کی پرله گو لی کاغز و په نگی پاستی لدا بر و م و گو ئ بو چه هچه هه ی ده ستر دی بولبول بگرم. وایزانم نه ویش که میک شه رمه زار بوو، به هه ر حال به در یژای ی نه و ری گایه ته نانه ت یه ک وشه شی له ده م نه هاته ده ره وه. من له وه ده ترسام که له پری کدا باوه شم پیابکات و باسی جوانی نه و ناوهم بو بکات و بلیت «نیره زور جوانه، وانیه؟... به راستی تو ش له و بروایه دا نیت پیتهر؟» له هه موو شتی ک ناخو شتر نه و هه بوو که به ته واوه تی له و بروایه دا بووم که پیک په رو شی نه و هه بوو که بیکات. ته نها نه و هه ندو بوو که نه ییده ویرا ده سته خاته سه رشانم، چونکه ده یزانی که من حزم به وه نیه. له وانه شه هه رله بهر نه و هه بوو بیت که هه ردو وکمان بی ده نگ بووین و هیچمان نه ده وت.

من زیاتر له بهر خاتری باوکم بوو که پازی بووم هه موو یاری به کان تا قی بکه مه وه. ده نا له راستی دا من زیاتر خولای نه و هه بووم به شاری یاری به که دا بسو پښمه وه و بزانم چ شتی کی تی دایه. من بریاردابوو سه رنجی هه موو شتی ک بده م، هر هه موو شتی ک، ته نانه ت دوکانی یانسی به بچکوله کان و شوینی فرو شتنی خواردنه سه فهریه کانیش. هر له یه که مین چرکه وه زانیم که دواتر به هو ی سه ردانه که مه وه ئیشی کی گه وره ده که ویته سه رشانم. سروش ی کی زورم بو هات. به شاری یاری به که دا هاتوچوم ده کرد و بیرم له وه ده کرده وه که پاش ماوه یه کی

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

سەفەرە کەمان ناخۆشبوو. لەوانە یە ناھەقیبێت کە ھەموو سەروەتەکەم لەدوای سەفەرە کەمانەو بەسەر دایکەدا شکایەو. ئەو زیاتر و زۆرتر بەخیلی بە باوکم دەبرد، چونکە ئەو منی برد بۆ کۆبنھاگن. پاش چەند پۆزیکیش کە گەرامەو مالهەو وتی؛ «شاری یاری مێشکی داگیرکردوویت». منیش لە وەلامدا وتم «لەوانە یە لەبەرئەو بێت کە لە ژیانیکێ رابووردودا خۆم شاریکێ یاری گەورە بووبم». دایکم بە دەم پیکەنینەو وتی؛ «مەبەستت لەو یە کە لە ژیانیکێ رابووردودا لە شاریکێ یاری کارت کردبێت». سەرم بۆ راوێشان و جەختەم لەسەر قسە کەم کردەو و وتم؛ «من خۆم لەو دەپێش سەرتاپای شاریکێ یاریبووم».

*

من بە مندالی تێھەلانی زۆرم خواردوو. دایک و باوکم لێیان نەدەدام. وامیزانم بە ھۆی جیاوونەو کەیانەو بوو کە دەستیان بۆ درێژنەدەکردم، ھەرلەبەرئەو ھەش کە پیکەو لە ژێر سەقیەکدا نەدەژیان، ھەرگیز نەیان دەتوانی لەسەر سزادانی من تەبابن. دایکم سوور دەیزانی ئەگەر لەگەڵمدا خراپ بێت، ئەو باوکم یە کەمەین کەس دەبێت کە پێی بزانی. تائواتا وێکیش تەلەفونم بۆ باوکم دەکرد و داوام لێدەکرد کە یەک دوو سەعاتیک درەنگتر بخەم وەک لەو کاتە ی کە دایکم دایناو بۆم. ئەو ھەمیشە رازی دەبوو، چونکە دەیزانی کە لە ھەمان کاتدا دلی من خۆش دەکات و دلی دایکیشمی پێ پەستەدەکرد، لەبەرئەو بێ سێ و دوو رازی دەبوو. دایکم پارە ی دەدامی، بەلام رێدەکەوت کە پێویستم بە پارە ی تریش بوو، ئەو

www.pertwk.com

لە تونێلی "قیتاری خێو" دا بەو شیوێە دەبێت. خێو فەنتاسیایەکی پەتیە، وە ئەگەر لەناو فەنتاسیدا شتێکی راستەقینە دەربکەوێت، ئەوا ھەروەک ئەو ترسناک دەبێت کە شیوێەکی فەنتاسی لە ھەقیقەتدا دەربکەوێت.

یە کەم جار کە لەدەرەوێ خەونەکاندا ئەو پیاو بچکۆلە یەم بەخۆی و گۆچانە ھەیزەرانی کە یەو بێنی، زۆر ترسام، بەلام پاش ماوێەکی زۆرکەم راھاتم پێی. بێگومان ترسمان لێدەنیشت ئەگەر لە پێکدا چەند پەرییەکی بچکۆلە و جنۆکە یەک لەدارستانی کدا ببینین، بەلام درەنگ یان زوو پێیان رادیین. ناچارین پێیان رابین.

کە پەتیکیان لە خەوندا جزدانیکم دۆزیووە چوار دۆلاری زیوینی تێدابوو. ئەگەر ئەو کاتە ی کە خەبەرم بوووە پارە کەم لە دەستدا بوایە، ئەوا لە ترساندا دەتوقام. ئەو کاتە ناچار دەبووم قەناعەت بەخۆم بێم کە ھێشتام ھەر خەوتووم و دەبوایە ھەولم بدایە کە پەتیکی تر لەخەو ھەلبسامایەتەو.

زۆرجار کە خەون دەبینین وا ھەستدەکەین کە بەخەبەرین، بەلام کە ناخەوین بەتەواوەتی دەزانین کە بەخەبەرین. من وەک تیۆریەک دەموت ئەو پیاو بچکۆلە یە گۆچانەکی پێیە لە شوینیکی ولاتی خەوندا خەوتوو و خەو بەووە دەبینیت کە لە شوینیکی راستەقینە دایە. من ھەر ئەو کاتە ی کە لە شاری یاریە کە بووم بە بالاً لەو درێژتری کبوم. لەو کاتەو ناوی "پیاو یەک مەتریە کە" م لێنا، چونکە بالای لە مەتریک تێنەدەپەری.

من ھیچ شتێکم دەربارە ی ئەو یاریانە ی کە خۆم دامھێناوون بۆ باوکم نەگێرایەو، چونکە من نەمدەویست گلەیی لێبکەم و بلێم

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

ئهم‌پۆکه پێی ده‌لێن "پلاندانانی داها‌توو". هه‌رگیز تا‌قه‌تی نه‌بوو. نه‌بوو که خشته‌ی چالاکیه‌کانی داها‌توو داب‌پێژم، چونکه له هه‌موو بارێکدا هه‌مان ئه‌و کورانه‌م ده‌بینیه‌وه و هه‌موو کاتی‌کیش له‌وناوه‌دا که‌سیکی گه‌وره‌ی لێنه‌بوو.

من له‌چاو مندا‌لانی هاوته‌مه‌نمدا زۆر زیره‌کانه‌تر ده‌متوانی با‌سی خۆم بکه‌م، له‌ گێرانه‌وه‌ی چیرۆکیشدا من له‌وان با‌شت‌ریک بووم. من ته‌نانه‌ت له‌چاو زۆرینه‌ی ئه‌و مندا‌لانه‌شدا که سی چوار پۆل له‌ پێشمه‌وه بوون، به‌زمانیکی پاراو‌تر و ئاسانه‌تر ده‌متوانی بیرکردنه‌وه‌کانم بخه‌مه‌په‌وه. له‌سه‌ر ئه‌وه‌ش لێدانی با‌شم ده‌خوارد. ئه‌و کاته هه‌ر زۆر که‌م گه‌رنگیان به‌ ئازادی پاده‌ربه‌رین ده‌دا. ئێمه له‌ قوتا‌بخانه‌دا شتیان ده‌رباره‌ی مافی مرۆف فی‌رده‌کردین، به‌لام هه‌رگیز پێیان نه‌ده‌وتین که ئازادی پاده‌ربه‌رین ته‌نانه‌ت له‌نیوان مندا‌لانی‌شدا بێسنوره‌.

که‌په‌تیکیان "پاگنار" پالی پێوه نام و سه‌رم به‌ر پایه‌ی ته‌نافیکی جل وشک‌کردنه‌وه که‌وت، زۆر خراپ سه‌رم به‌ریناری‌بوو. هه‌رکه خۆینه‌که‌م بینی به‌سه‌رمدا ها‌ته‌ خواره‌وه، که‌وته‌م وتنی هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی که له‌ کاتی ئاساییدا نه‌مه‌ده‌وی‌را بیاندرکێنم و ته‌نها لای خۆم ده‌مه‌پێشنه‌وه. هه‌ندێ پاستی هه‌ست‌بزوینه‌رم ده‌رباره‌ی خێزانه‌که‌یان هه‌ل‌پشت، بۆ نمونه وتم "باوکی" پاگنار" هه‌میشه له‌گه‌ڵ خه‌لکی پێس و چه‌په‌ل و بیکاردا له‌سه‌ر کورسیه‌کانی سه‌ر جاده‌کان مه‌شروب ده‌خواته‌وه"، به‌لام له‌ویدا پاگنار خۆی بۆ هه‌لنه‌دام. به‌لایه‌نی که‌مه‌وه خۆ ده‌یتوانی وه‌لامم بداته‌وه، به‌لام ئه‌و نه‌یده‌توانی هه‌روا به‌ئاسانی بیرو‌پای خۆی ده‌ربه‌رپێت، هه‌روا وه‌ستابوو و ته‌ماشای خۆینه‌که‌ی

www.pertwk.com

کاتانه‌ش ته‌له‌فونم بۆ باو‌کم ده‌کرد. باو‌کم قه‌ت لێم تو‌په نه‌ده‌بوو. ئه‌و له‌ هه‌فته‌یه‌که‌دا ته‌نها یه‌ک پۆژ ده‌بینیم. هه‌ردوو‌کی‌شمان له‌سه‌ر ئه‌وه ته‌بابووین که به‌سه‌یت.

کورپه‌کانی قوتا‌بخانه لێیانده‌دام، ئه‌وه‌نده‌شی نه‌ده‌هینا که فشه‌فشی پێوه بکه‌ن، چونکه من نه‌ کورپکی که‌ته‌بووم و نه‌ به‌هێزیش‌بووم. ناویان نابوو "پیته‌ره بچکۆله‌ی جال‌جالۆکه". ئه‌و کاته‌ی که مندا‌لت‌ریک بووم که‌په‌تیکیان له‌گه‌ڵ باو‌کمدا چووین بۆ مۆزه‌خانه‌ی جیۆلۆجی، له‌ویدا پارچه‌یه‌ک "زه‌ره‌ک"م بینی جال‌جالۆکه‌یه‌کی به‌به‌ردبووی تی‌دابوو که ته‌مه‌نی ده‌گه‌رايه‌وه بۆ چه‌ند ملیۆن سا‌لیک له‌مه‌وبه‌ر، منیش دواتر با‌سی ئه‌و جال‌جالۆکه‌یه‌م له‌ پۆله‌که‌ماندا گێرايه‌وه. ئێمه له‌پۆلدا شتی‌ک ده‌رباره‌ی کاره‌با فی‌ربووین، منیش به‌ قوتا‌بیه‌کانم وت که وشه‌ی کاره‌با له‌وشه‌ی یۆنانی به‌رامبه‌ر به‌ وشه‌ی "زه‌ره‌ک"ه‌وه⁸ ها‌توو. له‌و پۆژه‌وه ئیتر ناوی "پیته‌ره بچکۆله‌ی جال‌جالۆکه"یان به‌سه‌ردا داب‌پێم.

پاسته‌ من به‌له‌ش و لار بچکۆله‌بووم، به‌لام ده‌مم درێژ‌بوو. هه‌ر له‌سه‌ر ئه‌وه‌ش تی‌هه‌ل‌دانم ده‌خوارد. من به‌تایبه‌تیش ئه‌و کاتانه‌ زوو وه‌لامم ده‌دايه‌وه که که‌سیکی گه‌وره له‌ نزیکه‌مه‌وه‌بوايه، یان ئه‌و کاتانه‌ی که خه‌ریک‌بوو خۆم هه‌ل‌ده‌دايه‌ ناو پاسیکه‌وه، یان ئه‌و وه‌ختانه‌ی که خه‌ریک‌بوو ده‌چوو‌مه ناو دا‌لانی بېناکه‌مانه‌وه. سروشی ئه‌و کاته‌ی که تی‌ایدا ده‌ژیام به‌لامه‌وه هێنده به‌هێز‌بوو که نه‌مه‌ده‌توانی له‌ یه‌ک پۆژ دور‌تر بیر‌که‌مه‌وه. من له‌و شته‌دا زیره‌ک نه‌بووم که به‌زمانی

⁸ له‌ پاستیدا له‌ زمانی کوردیشدا وشه‌ی 'کاره‌با' و 'موروی کاره‌با' به‌رامبه‌ر به‌ 'زه‌ره‌ک' داده‌نرێت.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

وامده‌زانی خوینی سهر له‌چاو خوینی تردا په‌نگیکی ئالتر و پرووشت هه‌بیته. بۆ که‌میک چاوم له‌سهر دیمه‌نی خوینه‌که هه‌لگرت و ته‌ماشای ناوه بریقه‌داره‌که‌ی سهر ته‌خته‌ی ده‌رگای ژیرزه‌مینه‌که‌م کرد. به‌ خه‌تیکی سه‌وزی گه‌وره لیی نوسرابوو "ژوری په‌ناگا"، ویستم ئه‌و دوو وشه‌یه به‌ پیچه‌وانه‌وه بخوینمه‌وه، به‌لام پیتته سه‌وزه‌کان سهری گێژده‌کردم. له‌ناکاودا پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که‌م بینی، له‌سهری کۆلانه‌که‌وه به‌په‌له به‌ره‌ورپووم ده‌هات. ئه‌و کاته من بالام بست و نیویک له‌و درێژتریبوو. به‌چاوێکی پرله ترسه‌وه ته‌ماشایه‌کی کردم، به‌ گۆچانه حه‌یزه‌رانه‌که‌ی ئاماژه‌ی بۆ سهرم کرد و به‌ده‌نگیکی به‌رز وتی: «ئێ! ئه‌ی ئیستا که‌چی لیبکه‌ین؟»

شهرم ده‌کرد برۆمه‌وه ماله‌وه بۆ لای دایکم، چونکه ده‌مزانی که دایکم حه‌زی له‌ بینینی خوین نیه، به‌تایبه‌تیش خوینی من. به‌لام له‌ هه‌مان کاتیشدا هیچ چاره‌یه‌کی ترم شک نه‌ده‌برد. هه‌رکه پیم خسته ئه‌ودوو ده‌رگای ماله‌وه، خیرا دایکم دوو خاوی له‌سهره‌وه پێچام، هه‌ر له‌ عه‌رب ده‌چووم، دواتریش به‌ ته‌کسیه‌ک خۆمان گه‌یاندە لای دکتۆریکی خه‌فه‌ر، ئه‌ویش حه‌وت ته‌قه‌لی له‌ سهرمدا. دکتۆره‌که وتی "ئه‌مه گه‌وره‌ترین برینی ئه‌مپۆیه". ئینجا گه‌راینه‌وه بۆ ماله‌وه و شلکینه‌مان خوارد.

ئه‌وه یادوه‌ریه‌کی راسته‌قینه‌یه. تائیستا که‌ش له‌سهر و چاوی چه‌پمه‌وه و رێک له‌و شوینه‌ی که قژم له‌سهر ناوچه‌وانم کۆتایی هاتوو، شوین برینیکی درێژ به‌سهرمه‌وه‌یه. ئه‌وه‌ش ته‌نها شوین برینی له‌شم نیه، من دووچاری چه‌نده‌ها "نیشانه‌ی تایبه‌تی" له‌و جوړه بووم. به‌لام ئیستا که‌ چیت ئه‌و "نیشانه‌ی تایبه‌تی" نه‌ له‌ پاسپۆرتی خه‌لکیدا نانوسن.

www.pertwk.com

سهرمی ده‌کرد. دواتریش پیم وت "تۆ که‌سیکی ترسنۆکیت، چونکه ناویریت وه‌لامم بده‌یته‌وه، ئه‌وه‌ش له‌به‌رئه‌وه‌یه که هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی که ده‌یلیم راستین". هه‌روه‌ها وتم "که‌ره‌تیکیان چاوم لێبوو گوی سه‌گی ده‌خوارد". به‌وه‌شه‌وه نه‌وه‌ستام، ئینجا وتم "دایکی میژیکی گه‌وره‌ی منداڵ پاک‌کردنه‌وه‌ی له‌ ژوری دانیشته‌که‌یان داناوه و ناچاره له‌ویدا پاک‌ی بکاته‌وه، چونکه میز و گو ده‌کات به‌خویدا. هه‌موو که‌سیکیش ده‌زانیت که تا ئیستا که‌ش دایکی دایبی ده‌کپیت، هینده زۆریش ده‌کپیت که نرخه‌که‌ی بۆ داده‌شکین". خوین له‌سهرمه‌وه فیچقه‌ی ده‌کرد. چوار پینچ کوپی تریش وه‌ستابوون و به‌سهرنجه‌وه ته‌ماشایان ده‌کردم. ده‌ستم خسته سهر سهرم و هه‌ستمکرد سهرتاپای سهرم ته‌پبووه. سهرمام بوو. ئینجا وتم "هه‌موو خه‌لکی گه‌ره‌که‌که ده‌زانن که باوکی "راگنار" وه‌ختی خۆی لادیی بوو". زیاتریش وتم "من ده‌زانم بۆچی باوکی رووی کردۆته‌ شار". ئه‌وه نه‌هینییه‌ک بوو، وابزانم "راگنار"یش نه‌بیستبوو، به‌لام من له‌ویدا بپارمدا بیدرکینم. وتم "باوکی راگنار ناچاربوو بگوییته‌وه بۆ ئۆسلۆ، چونکه کاتی خۆی گرتیان، له‌سهرئه‌وه‌ش گیرا چونکه سواری مه‌ره‌کان بووبوو. ئه‌وه‌نده سواری مه‌ره‌کان بووبوو، زۆربه‌یان نه‌خۆشکه‌وتبوون، به‌راستی نه‌خۆشکه‌وتبوون و یه‌کیکیشیان مرداربووبوه‌وه. ئه‌و شتانه‌ش هینده زۆر رووناده‌ن، ته‌نانه‌ت له "هاده‌لان"یشدا زۆر ده‌گه‌من شتی وا رووده‌دات". هه‌ردوا به‌دوای ئه‌و به‌شه‌ی دواتر که له‌ ده‌مم هاته ده‌ره‌وه، هه‌ر هه‌موویان رایانکرد. دلنیا نه‌بووم له‌به‌ر مه‌ره‌کانی "هاده‌لان" رایانکرد، یان له‌به‌ر خوینه‌که‌ی سهرم که فیچقه‌ی ده‌کرد. به‌هه‌رحال له‌سهر قیره‌که‌ی به‌رده‌مم گۆمیکی خوین دروستبووبوو. سهرم له‌وه ده‌سوپما که خوینی سهر هینده خه‌ست و خۆل بیت، چونکه

تایبته به پنگه ی پرتووک

یان ده مفرۆشت به پارچه یهک شوکولاته یان ده مگۆریه وه ئاسکریمیک.

به شیوه یهکی ئاسایی سێ چوار بابته تی دارشتنیان ده داینی که له نیوانیاندا یهکیکیان ههلبژیرین و له سه ری بنوسین. بۆ نمونه کاتیکی که دارشتنیکم ده رباره ی بابته تی "وهک حه کایهت" ده هۆنیه وه، حه زمده کرد وه لامي ئه و دارشتنه ش بده مه وه که ناوی "له و کاته دا که تاریکی داها ت" بوو، به لام بۆم نه بوو وه لامي دوو دارشتن بده مه وه، له به ره وه ناچار بووم یهکیکیان به "تۆره" یان "پاگنار" به شم.

یاریده دانی "تۆره" و "پاگنار" بیروکه یهکی باشبوو، چونکه له وه به دوا وه شه ریان پینه ده فروشتم. به پله ی یه که میش له به ره وه نه بوو که سوپاسی ئیشه که م بکه ن، به لکو تاراده یهک له وه ده ترسان که من به هه موو پۆله که بلیم که دارشتنه که یان ده نوسمه وه. من خۆم به هه یچ جوړیک له مامۆستا که مان نه ده ترسام که ئه و راستیه ی پی بلیم. خه تای من نه بوو که هه ر قوتابییه ی ده بوایه وه لامي یهک دارشتنی بدایه ته وه. منیش نه بووم که وه لامه کانی "تۆره" و "پاگنار" ده دایه ده ستی مامۆستا. ئی ئه وان خۆیان دارشتنی خۆیان ده نوسیه وه. بیگومان هه ر واشبوو.

من هه رگیز وه لامه زیاده کانم به ده ستمه وه نه ده گرت و ده رم نه ده خستن، به لام هیدی هیدی هه ندیک له قوتابیانی پۆله که خۆیان ده هاتن بۆ لام و داویان لیده کردم که بیان کر نه وه. منیش له گه لیاندا ده که وتمه مامه له، هه میشه ش له سه ر پار ه یان شوکولاته نه بوو، نه خیر... جاری وابوو له به رامبه ر "نیشاندانی ئازایه تی" دا ده مگۆری نه وه. مه رجیش نه بوو که شتیکی یه کجار گه و ره بی ت، به لکو هه ر ئه وه نده به سه بوو که له گه رمه ی وان ه ی ئیشی ده ستدا بویرن یهک

www.pertwk.com

بیگومان دایکم ده یویست بزانی ت به چی وام لیها تووه. منیش وتم له گه ل کوړیکی نه ناسیا ودا شه رم کردو وه، چونکه ده یوت باوکم سواری مه رده بی ت. دایکم په حمی تلیسایه وه و به زه یی به باوکمدا ده هاته وه. ئه و خۆشی زۆر جار زه می باوکمی ده کرد، به لام له گه ل ئه وه شدا سنووریکی بۆ خۆی دانابوو. وایزانم دایکم وهک قاره مانیک منی ده بی نی، که له سه ر شه ره فی باوکم شه رم کردبوو، چونکه وتی؛ «باش تیده گه م که توره بوویت، پیتهر. شتی ئاوها ناوتری ت». منیش له گه ل قسه کانیدا ته بابووم.

من قه ت قسه ی خه لکیم نه ده گێرایه وه. به لای منه وه قسه گێرانه وه وهک لاسایی کردنه وه ی روداویکی هه قیقی وابوو. من وهک توره هاتیکی ده مبینی. قسه هینان و بردن و شه رفروشتن بۆ ئه و مندا لانه باشبوو که نه یانده توانی به زمانیکی په وان خۆیان باسی خۆیان بکه ن.

*

نه خته نه خته ئه رکی ماله وه یان پی ده داین، له و کاته وه ئیتر که متر تییه لدانم ده خوارد. چونکه من یارمه تی مندا لانی تری پۆله که مانم ده دا و ئه رکی ماله وه یانم بۆ ده نوسینه وه. من هه رگیز له گه ل قوتابیانی پۆله که مدا دانه ده نیشتم ئه رکی ماله وه راپه ریتم، چونکه ئه وه به لامه وه شتیکی زۆر ناخۆشبوو، به ده ره له وه ش له وه ده ترسام که ببه هاورپیم. به لام زۆر که ره ت روویده دا له پیشدا ئه رکی ماله وه ی خۆم ته وا و ده کرد و دواتریش هه مان شتم دوو جاری تر ده نوسیه وه. وه لامه زیاده کانیشم یان به یه کیکی له قوتابیانی پۆله که م ده به خشی،

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

ئەوێندە‌ی بە‌سبوو کە ٩٧ بە‌هێنیت، واتە من ناچاربووم وە‌لامێکی بۆ بنوسمە‌وه کە ٧ بە‌هێنیت. وە‌ ئە‌گەر یە‌کێکی تریش بیویستایە ٧ بە‌هێنیت، ئە‌وا ئە‌وسا دە‌بوا‌یه وە‌لامە‌کە‌ی ئە‌ویش لە‌ هە‌مان ئاستدا بوا‌یه، بە‌لام بی‌گومان دە‌بوا‌یه هە‌ندێ هە‌لە‌ی ترم بختایە‌ته وە‌لامە‌کە‌یه‌وه.

زۆرجار واری‌ده‌که‌وت کە دە‌بوا‌یه وە‌لامە‌کانم بە‌شی‌وه‌یه‌ک بدایە‌ته‌وه کە نمرە‌ی ٥ یان ٦ بە‌هێن. تە‌نانه‌ت لە‌و ئاستە‌شدا با‌زارم هە‌بوو. من باش لە‌وه تی‌ده‌گە‌یشتم کە "ئارنە" و "لی‌زبێت" تاقە‌تیان نە‌بوو. ر‌اهینانە‌کانیان بنوسنە‌وه، چونکە هەر‌گیز لە‌ نمرە‌ی ٥ یان ٦ زیاتریان وەر‌نە‌ده‌گرت، بە‌لام من هیچ شتی‌کم لە‌بەر‌امبە‌ری ئە‌و وە‌لامە‌دا وەر‌نە‌ده‌گرت کە تە‌نها نمرە‌ی ٥ بە‌هێنیت. بی‌گومان منیش دە‌بوا‌یه سنووری‌کم هە‌بوا‌یه. من هەر ئە‌وێندە‌ی کە پ‌ی‌گام پی‌ده‌درا ئە‌و هە‌موو وە‌لامە بده‌مه‌وه، هە‌ستم دە‌کرد هە‌قی خۆ‌م بە‌ زیادە‌وه وەر‌گرتووه. بە‌تایبە‌تیش چی‌ژم لە‌ تی‌ئا‌خنینی ئە‌و هە‌موو هە‌لە‌یه دە‌کرد لە‌ ر‌اهینانە‌کاندا. من لە‌ویدا دا‌هینانم زیاتر دە‌بینی وە‌ک لە‌وه‌ی وە‌لامێکی بێ هە‌لە بنوسمە‌وه. لە‌ویدا پی‌ویستیم بە‌ فە‌نتاسیای زیاتربوو.

ئە‌و کاتانە‌ی کە بە‌راستی پی‌ویستیم بە‌ پارە‌ده‌بوو و دایک و باوکیشم ئە‌وه نە‌بوون قسە‌یان لە‌گە‌ڵدا بک‌ری‌ت، چونکە نە‌یان‌ده‌ویست لە‌ پارە‌ی ر‌ۆژانە‌کە‌م زیاتر بە‌ده‌ن، پروی‌ده‌دا کە وە‌لامێک بده‌مه‌وه کە ١٠ یان ١١ بە‌هێنیت. بیرمه کە‌رە‌تی‌کیان ر‌اهینانێکی جو‌گرافیام ئە‌نجامدا کە نمرە‌ی ١٣ بە‌هێنیت. بۆ "هێ‌گە" بوو، ئە‌و کاتە پی‌ش‌ب‌ر‌کی‌یه‌کی سە‌ما‌کردن

www.pertwk.com

دوو وشە‌ی قۆ‌ر و بی‌شەرمانە بلین، یان زات‌ب‌کە‌ن تۆ‌پە‌لێک بە‌فر بخە‌نە سەر کورسی مامۆ‌ستا.

هە‌تا‌وه‌کو پۆ‌له‌کانی دواتریش کە گە‌وره‌تر بووبوین کۆ‌مه‌کی قوتابیه‌کانی ترم دە‌کرد و ئە‌رکی ماله‌وه‌یانم دە‌نوسی‌ه‌وه، من یە‌کێک لە "نیشاندانی ئازایە‌تی" کور‌پ‌کی پۆ‌له‌کە‌م بیر‌دی‌ته‌وه کە دە‌بوا‌یه تەرە‌قه‌ی سوخمه‌ی یە‌کێک لە کچه‌کانی پۆ‌له‌کە‌ی بک‌ردایە‌ته‌وه. بی‌گومان ئە‌و کاتە چە‌ند کچی‌کی کە‌می پۆ‌له‌کە‌ گە‌یشتبوونە ئە‌وه‌ی سوخمه ببه‌ستن، ئە‌وانە‌ش جوانترین کچی پۆ‌له‌کە نە‌بوون. ئە‌گەر کە‌سی‌کیش ئە‌و شتە‌ی نە‌کردبایە کە‌له‌سە‌ری پ‌یک‌که‌وتبووین، ئە‌وا ئە‌و کاتە دە‌که‌وته "رۆ‌نی مە‌ترسی‌ه‌وه"، هە‌موو کە‌سی‌کیش ئە‌وه‌ی دە‌زانی، چونکە لە‌دواجاردا لە‌وانە‌بوو کە ناچار‌م‌کە‌ن هە‌موو شتی‌ک بۆ مامۆ‌ستا‌کان ب‌گ‌پ‌رمە‌وه و بلیم «من ئە‌رکی ماله‌وه‌ی "تی‌وفین" یان "هانس ئۆ‌لاف"م نوسی‌وه‌ته‌وه.

وە‌لامدانە‌وه‌ی ئە‌رکی ماله‌وه تە‌نها وانە‌ی زمانی نە‌روی‌جی نە‌ده‌گرتە‌وه، بە‌ل‌کو وە‌لامی وانە‌ی جو‌گرافیا و ئاینی مە‌سی‌حی و می‌ژووی شوینە‌کانی جیهان و ماتماتی‌کیشم پی‌ش‌نی‌اردە‌کرد. تە‌نها ئە‌وێندە‌بوو کە دە‌بوا‌یه زۆ‌ر لە وە‌لامە‌کانی خۆ‌مه‌وه نزیک نە‌بوونایە. بۆ نمونە من یە‌کە‌مجار وە‌لامی پرسیارە‌کانی ماتماتی‌کی خۆ‌م بە‌ بێ هیچ هە‌لە‌یه‌ک دە‌دایە‌وه، دوا‌ی ئە‌وه‌ش وە‌لامدانە‌وه‌ی یە‌ک دوو ر‌اهینانی تر هێ‌نده کاتی‌کی زۆ‌ری نە‌ده‌بردم، بە‌لام ناچار‌بووم چە‌ند هە‌لە‌یه‌کی گون‌جا‌وی تی‌ئا‌خ‌نم. چونکە بە‌هی‌چ جو‌ری‌ک پ‌ی‌ی تی‌نه‌ده‌چوو کە "تۆ‌ره" ر‌اهینانێکی بێ هە‌لە بداتە‌وه دە‌ستی مامۆ‌ستا. "تۆ‌ره"

^٩ بە‌رزترین نمرە‌ی ئێ‌ره '١٣' یە‌و.

تایبته به پنگه‌ی پرتووک

دانیشتبوو. دواتر "هنگه" دهستی کرد به خویندنه‌وه. "هنگه" کچی بوو له و قوتابیانە‌ی پۆله‌که‌مان که دهستیکی بالای له خویندنه‌وه‌دا هه‌بوو به‌دهنگی به‌رز، به‌لام له‌ویدا زۆر به‌دهنگیکی نزم ده‌خویندنه‌وه و مامۆستا ناچاربوو داوای لیبکات که‌میک دهنگی به‌رزبکاته‌وه. "هنگه" که‌میک دهنگی بوو به‌رزکرده‌وه، به‌لام که‌میک دواتر به‌شیکی په‌راند و ناچاربوو سه‌رله‌نوئ ده‌ستپیکاته‌وه. چەند جارێک به‌لاچاو ته‌ماشایکردم، منیش یه‌ک که‌رەت به‌دزیه‌وه به‌په‌نجە‌ی دۆشاومزه‌ی ده‌ستی چه‌پم وه‌لامم دایه‌وه. له‌گه‌ڵ ته‌واوبوونیشیدا مامۆستا که‌مان چه‌پله‌یه‌کی بوو لیدا، نه‌ک له‌به‌رئه‌وه‌ی که به‌شیوه‌یه‌کی جوان خویندیه‌وه، به‌لکو له‌به‌ر باشی ناواخنی وه‌لامه‌که‌ی بوو، ئینجا منیش چه‌پله‌یه‌کم بوو لیدا. له‌و کاته‌دا که "هنگه" له‌سه‌ر میزی مامۆستا هاته‌ خواره‌وه، پرسیاریکم له‌ مامۆستا کرد و وتم "هینده کاتمان ماوه که "هنگه" سه‌مایه‌کی "چاچا" مان پێشکه‌شکات؟" ئه‌ویش به‌دهم زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌که‌وه وتی؛ "ئه‌وه‌یان بوو کاتیکی تر هه‌لده‌گرین". له‌ویدا له‌وه‌ده‌چوو "هنگه" هه‌زبکات سه‌رم لیبکاته‌وه، به‌لام نه‌یویا. وابزانم له‌وه‌ ده‌ترسا که له‌په‌رێکدا راستیه‌که‌ی ئاشکراکه‌م و بلیم منی میهره‌بان وه‌لامه‌که‌یم نوسیوه‌ته‌وه، چونکه ئه‌و زۆر به‌گور سه‌رقالی مه‌شکردنه‌که‌ی بوو بوو پێشپه‌رکی سه‌ماکه‌ی. من قه‌ت نه‌مده‌ویست شتیکی ئاوها بکه‌م، چونکه "هنگه" به‌په‌رێکی پاره‌ی خۆی ده‌دا. ئه‌و له‌به‌رامبه‌ری وه‌لامه‌که‌دا دوو کرۆن و نیوی دابوومی، به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا هه‌شتام هه‌ر نا‌ارامبوو. ئه‌و نه‌یده‌زانی که من چه‌نده‌ها جاری تریش راهینانی قوتابییه‌کانی تری پۆله‌که‌م نوسیوه‌ته‌وه. به‌راستی ئه‌وه یه‌که‌مه‌ین جار نه‌بوو که دابنیشم گوێ بوو هونه‌ره به‌رزه‌که‌ی خۆم شلکه‌م که به‌ده‌نگیکی به‌رز له‌سه‌ر میزی مامۆستاوه

www.pertwk.com

له قوتابخانه‌ی سه‌مای "ئۆسه و فین" دا ده‌گه‌ردا، ئه‌ویش به‌ته‌واوه‌تی سه‌رقالی مه‌شکردنی سه‌مای "سامبا" و "چا چا" بوو. کاتیکی ئه‌و جووره راهینانیان ده‌دامی به‌ئانقه‌ست یه‌ک دوو هه‌له‌ی بجوکه ده‌خسته‌ ناو وه‌لامه‌کانی خۆمه‌وه، به‌و شیوه‌یه‌یش نمره‌ی 10م ده‌هینا و نمره‌یه‌کی زیاترم له وه‌لامه‌که‌ی تر وه‌رنه‌ده‌گرت. له‌و کاتانه‌شدا مامۆستا که‌مان شتیکی له‌م بابته‌ی له‌سه‌ر وه‌لامه‌که‌م ده‌نوسی؛ "له‌وه‌ده‌چیت که‌میک بی سه‌رنج بووبیت، پیتهر؟"، من پێکه‌نینم به‌و جووره‌ شتانه‌ ده‌هات. هه‌ر له‌ سه‌ره‌تای سالی شه‌سته‌کانه‌وه هه‌ندیک له‌ مامۆستا که‌مان په‌یره‌وی ئه‌و شته‌یان ده‌کرد که دواتر ناوی "هه‌لسه‌نگاندنی تایبته‌ی فیڕکردن" یان لێنا. "هه‌لساندنیکی تایبته‌ی بوو که له‌سه‌ر وه‌لامیکی 10 نمره‌یی منیان ده‌نوسی "سه‌رنجت که‌م بووه"، به‌لام ئه‌گه‌ر "لیزبیت" هه‌مان ئه‌و وه‌لامه‌ی منی بدایه‌ته‌وه، ئه‌وا ئه‌و کاته مامۆستا که‌مان له‌سه‌ری ده‌نوسی "په‌رۆزبایت لیده‌که‌م لیزبیت! ده‌ست خۆش، تا بلییت وه‌لامیکی باشت داوه‌ته‌وه". مامۆستا که‌مان ئه‌وه‌ی نه‌ده‌زانی که من هه‌روا بوو خۆشی وه‌لامیکی ناته‌واوم داوه‌ته‌وه. ئه‌و هه‌ینده‌ی نه‌ده‌زانی که من گزیم له‌ خۆم کردووه بوو ئه‌وه‌ی نمره‌یه‌کی خراپ به‌ینم.

دواتر ده‌بوايه "هنگه" به‌ دهنگی به‌رز له‌به‌رچاوی پۆله‌که‌دا وه‌لامه‌ نایابه‌که‌ی وانه‌ی جوگرافیا‌ی بخویندایه‌ته‌وه. وابزانم ئه‌و چاوه‌پروانی ئه‌وه نه‌بوو، به‌لام مامۆستا که‌مان سوربوو له‌سه‌رئه‌وه‌ی یه‌که‌سه‌ر په‌رواته سه‌رم میز و کورسیه‌که‌ی ئه‌و و ده‌ستبکات به‌ خویندنه‌وه. خۆشی چوو له‌ جیگا که‌ی "هنگه" دا دانیشت، پێک له‌ته‌نیشتی منه‌وه بوو. من له‌سه‌ر میزی سه‌یه‌می ریزی ناوه‌راستدا داده‌نیشتم، "هنگه" ش له‌لای راسته‌وه داده‌نیشتم، به‌لام له‌و کاته‌دا مامۆستا که‌مان له‌ شوینه‌که‌یدا

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

ناو دارستانه‌که". "هینگه" کچیکی بیئه‌قل نه‌بوو، ئەو زۆر به‌بایی ده‌یزانی که من جارجاریک چهنده فیلبازم، ئەوه‌نده‌شی ده‌زانی که من تهنه‌ها له‌بهر خاتری ئەو، ماشینیکم له‌گه‌ل چهنده که‌سیکدا هه‌لگرت و گه‌یاندمه هۆلی کۆبونه‌وه‌ی قوتابیان. له‌لای "لینده‌رئوتکۆللن" هوه چوونیه ناو کوخیکی دارینی پچکۆله‌وه که شوینی ئامیر کۆکردنه‌وه‌بوو. ئەوه یه‌که‌مین جاربوو که له‌گه‌ل ئافره‌تیکی روتدا بيم. هه‌ردوو‌کمان ته‌مه‌نمان تهنه‌ها چوارده‌سال بوو، به‌لام له‌شولاری ئەو به‌ته‌واوه‌تی پیگه‌یشتبوو. ده‌ست لی‌دانی ئەو له هه‌موو ئەو شتانه‌ خۆشتربوو که له ژیانمدا ده‌ستم لی‌دا‌بوون.

هه‌ندێ جار کۆمه‌کی مامۆستا‌کانیشم ده‌کرد. من به‌رده‌وام پێشینیاری بابته‌تی دارپشتن و ئهرکی ماله‌وه‌ی خۆش خۆشم ده‌خسته به‌رده‌ستان. یه‌ک دوو جاریکیش پێشینیاری خۆم پێشکەشی مامۆستای بیرکاری کرد که راهیانه‌کانی بۆله‌که به‌شیوه‌یه‌کی باشتر داب‌پ‌زیت. هه‌ندێ جاریش داوام له مامۆستا ده‌کرد که وردتر بابته‌تیکمان بۆ رۆنبکاته‌وه یان زیاتر بجیتته‌ قولایی ئەو بابته‌تی که له پۆلدا باسی ده‌کرد. بۆ نمونه ئەگه‌ر باسی میژووی میسرمان بک‌دایه، ئەوا ئەو کاته داوام له مامۆستا‌که ده‌کرد که باسی "به‌رده‌که‌ی شاری ره‌شید" مان¹⁰ بۆ بکات.

¹⁰ له شاری ره‌شیدی میسریدا له‌سالی 1799دا به‌ردی‌کی به‌نرخ‌ی کۆنیان دۆزیه‌وه. نوسراوی سه‌ر ئەو به‌رده ده‌گه‌رپ‌ته‌وه بۆ سالی 196ی پێش زاین و بنچینه‌ی زمانی میسری و یۆنانی کۆنی له‌سه‌ربوو، دواتر 'شامپۆلین' له‌پ‌گه‌ی ئەو نوسراوانه‌وه له سالی 1822دا کۆدی زمانی 'هیرۆگلیفی' میسری پ‌یک‌رده‌وه.

www.pertwk.com

ده‌خوین‌رایه‌وه. ئەوه‌ش هه‌ستی‌کی خراپی پ‌پ‌نه‌ده‌به‌خشی‌م، به‌پ‌چ‌ه‌وانه‌وه من چ‌پ‌ژم لی‌ده‌بینی. من یاری‌ده‌ده‌ری‌کی باش‌بووم. من به‌ر‌پ‌رسیاری هه‌موو پۆله‌که‌بووم.

دواتر له قوتابخانه‌ی ناوه‌ندی‌شدا من و "هینگه" له هه‌مان پۆلدا بووین. که‌پ‌ه‌تی‌کیان له پۆلی یه‌کدا گ‌ره‌وی‌کی خۆشمان کرد؛ مامۆستا‌یه‌کمان هه‌بوو ناوی "لایلا نیپه‌ن" بوو، پاره‌یه‌کی زۆری له یانسییدا برد‌بوو. به‌و پاره‌یه‌ فیاتی‌کی نویی مۆدی‌لی 500ی پ‌پ‌ک‌ری. من وتم کۆمه‌لی‌ک له کور‌ان به‌ئاسانی ده‌توانن ئەو سه‌یاره‌ بچکۆله‌یه به‌رز‌بکه‌نه‌وه و له‌ده‌رگا گه‌وره‌که‌ی قوتابخانه‌وه بیه‌پ‌ینه زۆره‌وه و له هۆلی کۆبونه‌وه‌ی قوتابیاندا دای‌بینن. "هینگه" پ‌پ‌ی خۆش‌بوو گ‌ه‌ر شتی‌کی وامان بک‌رایه، به‌لام پ‌پ‌ی وانه‌بوو که‌ر‌پ‌تی‌یه‌کی ئاوها گه‌وره بکه‌ین. منیش به‌هه‌لم زانی و وتم "ئه‌گه‌ر له‌م هه‌فته‌یه‌دا فیاته‌که‌ی "لایلا" له هۆلی کۆبونه‌وه‌ی قوتابیاندا بب‌ینن، ئەوا ده‌بی‌ت په‌یمانم ده‌یت‌ که پ‌پ‌اسه‌یه‌کی رۆمانسی ناو دارستانه‌که‌م له‌گه‌لدا بکه‌یت. وه ئەگه‌ر نه‌مانتوانی ئەوا راهیانی یه‌ک مانگی بیرکاری له‌سه‌ر من ده‌بی‌ت". پاش دوو رۆژ ماشینه‌که له هۆله‌که‌دابوو. هه‌موو کاره‌که‌ش له ماوه‌ی ده‌خوله‌کدا ئەنجام‌درا، ر‌پ‌ک له پ‌شووی نانخواردندا ه‌پ‌نامان و ده‌مانزانی مامۆستا‌کان کۆبونه‌وه‌یان هه‌یه. به‌ده‌ر له‌وه‌ش فریا که‌وت‌ین پارچه‌ قوماشی‌کی شینی کال به‌شیوه‌ی ق‌رد‌پ‌له‌یه‌ک به‌ فیاته‌ سوره‌ بچکۆله‌که‌وه ببه‌ست‌ین، له‌وه به‌دواشه‌وه به‌راستی له دیاریه‌کی یانسیب ده‌چوو. به‌ر‌پ‌وه‌به‌رایه‌تی قوتابخانه‌ هه‌رگیز بۆی ده‌رنه‌که‌وت که ک‌ی ئەو ف‌یل‌ه بچکۆله‌یه‌ی کرد‌وو، به‌لام "هینگه" ناچار‌بوو له‌گه‌ل‌مدا پ‌پ‌اسه‌یه‌کی ناو دارستانه‌که بکات. به‌ه‌پ‌چ شیوه‌یه‌کی خ‌وی له‌و په‌یمان‌ه نه‌دزیه‌وه که ر‌پ‌ک‌که‌وت‌بووین له‌سه‌ری؛ "پ‌پ‌اسه‌یه‌کی رۆمانسی

تایبته به پنگه‌ی پرتووک

"جۆهانس"¹⁴ مه‌سیح بۆ ماوه‌ی سێ سال له‌ناو خه‌لكیدا چالاكیو. به‌لام به‌پێی سه‌رگوزشته‌ی سیانه‌كه‌ی تر ته‌نها یه‌ك سال له‌ناو خه‌لكیدا بووه‌.

له‌ وانه‌ی زانیاری سێكسیشدا به‌لای منه‌وه‌ مایه‌ی شه‌رمه‌زاریبوو كه‌ مامۆستا وشه‌ی "ئه‌ندامی نی‌رینه‌"ی پیاوی بۆ به‌شێکی دیاریكراوی له‌ش به‌كارده‌هێنا، به‌لایه‌نی كه‌مه‌وه‌ له‌و كاتانه‌دا كه‌ باسی جوتبوون و زاوژی ده‌كرا، من ده‌موت وشه‌ی "ئه‌ندامی نی‌رینه‌" به‌ته‌واوه‌تی باوی نه‌ماوه‌، به‌تایبه‌تیش له‌باسه‌ سێكسیه‌كاندا. مامۆستاش پرسیا‌ری لی‌ده‌كردم و ده‌یوت «ئه‌ی به‌ بر‌وا‌ی تۆ چ وشه‌یه‌ك به‌كاربه‌ی‌نم؟» ئه‌و كه‌سێکی كراوه‌بوو و جگه‌له‌وه‌ش كه‌سێکی به‌خۆبوو و بال‌ای نزیكه‌ی دوو مه‌ترێك ده‌بوو. به‌لام له‌و كاته‌دا هه‌یچ وه‌لامی‌کی پێنه‌بوو. منیش وه‌لامی پرسیا‌ره‌كه‌یم دا‌یه‌وه‌ و وتم؛ «نازانم، به‌لام لایه‌نی كه‌م هه‌ول‌بده‌ وشه‌یه‌کی تر بدۆزیته‌وه‌. به‌لام با وشه‌یه‌کی لاتینی نه‌بێت». من هه‌رگیز ئه‌و جو‌ره‌ ئامۆزگاریانه‌م له‌ پۆلدا نه‌ده‌وت. چونكه‌ به‌راستی حه‌زم نه‌ده‌كرد كه‌ خۆم به‌ جو‌ریك پێشانی قوتابه‌یه‌كانی تر بده‌م كه‌ من زی‌ره‌كتریكم له‌وان، یان ئه‌وه‌ ده‌ربخه‌م كه‌ هه‌ندێ جار له‌ مامۆستاكانیش زی‌ره‌كتریكم. من هه‌میشه‌ له‌ حه‌وشه‌ی قوتابخانه‌دا قسه‌م له‌گه‌ڵ مامۆستاكاندا ده‌كرد، یان له‌ كاتی ها‌تنه‌ ژوره‌وه‌ و چوونه‌ ده‌ره‌وه‌یاندا وه‌ به‌ی هه‌یچ مه‌رامێك بی‌روپرای خۆم پێده‌وتن. ئه‌وه‌شم له‌به‌رئه‌وه‌ نه‌ده‌كرد كه‌ خۆمیان لێ نزیك بكه‌مه‌وه‌، له‌به‌رئه‌وه‌ش نه‌بوو وا‌ی نیشانبده‌م كه‌ گرنگیه‌کی زی‌اد له‌پاره‌

¹⁴یه‌كه‌یكه‌ له‌و چوار نوسه‌ره‌ی كه‌ كاتی خۆی 'په‌یمان نامه‌ی نو‌ی'یان نوسی‌ه‌وه‌، سیانه‌كه‌ی تریش ناویان 'ماتی‌و‌س' و 'ماركو‌س' و 'لو‌كاس'بوو.

www.pertwk.com

ده‌به‌خشیت!¹³ من له‌وه‌وپێش ئه‌و بابه‌ته‌م هه‌ر به‌رێكه‌وت له‌ فه‌ره‌ه‌نگه‌ گشتیه‌كه‌ی "سه‌له‌مونسن"دا به‌رچاوكه‌وتبوو. دواتریش به‌ مامۆستاكه‌مانم وت "به‌لام له‌وه‌ده‌چیت كاتی خۆی "ماتی‌و‌س" و "لو‌كاس" به‌شێوه‌یه‌کی ورد و بنچینه‌یی تێكسته‌ عیبریه‌كه‌یان نه‌خویندبیته‌وه‌. له‌وانه‌یه‌ ده‌قه‌ وه‌رگێ‌ردراوه‌ یۆنانیه‌كه‌یان به‌لاوه‌ به‌سبووبیت. ئه‌و ده‌قه‌ ناوی "سێ‌پتواجینتا"بوو، من پێكه‌نینم به‌واوه‌ ده‌هات. له‌به‌ره‌تدا وشه‌ی "سێ‌پتواجینتا" وشه‌یه‌کی لاتینییه‌ و واتا 70، كاتی خۆی 70 مامۆستای جوله‌كه‌ له‌ ماوه‌ی 70 رۆژدا "په‌یمان نامه‌ی كو‌ن"یان وه‌رگێ‌رایه‌ سه‌ر زمانی یۆنانی، هه‌ر له‌به‌رئه‌وه‌شبوو كه‌ ئه‌و ناوه‌یان به‌سه‌ر ده‌قه‌ وه‌رگێ‌ردراوه‌ یۆنانیه‌كه‌دا چه‌سپاند. من هه‌موو ئه‌و شتانه‌م به‌ مامۆستاكه‌مان وت.

مامۆستاكان هه‌موو كه‌ره‌تێك ئه‌و شی‌وازه‌ی منیان به‌لاوه‌ خۆشه‌نبوو كه‌ بابه‌تی زیاده‌م پێ ده‌خسته‌ سه‌ر وانه‌كانیان، هه‌رچه‌نده‌ من زۆر گرنگیم به‌وه‌ده‌دا كه‌ راستیان نه‌كه‌مه‌وه‌، به‌تایبه‌تیش كه‌ هه‌ندێ جار به‌ته‌واوی شتیکی هه‌له‌یان ده‌وت. هه‌رچه‌نده‌ مامۆستاكه‌مان پێی له‌سه‌ر بی‌روپرای باوی كلێسه‌ و په‌ره‌گرافی فێركردنی گشتی قوتابخانه‌ دا‌ده‌گرت، به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا من وێ‌رام هێ‌رش بكه‌مه‌ سه‌ر بی‌روباوه‌ری ئایینی ده‌رباره‌ی "مندال‌بوون له‌ كچیه‌كه‌وه‌"، چونكه‌ به‌بر‌وا‌ی من هه‌له‌یه‌ك ر‌وویداوه‌ له‌ ده‌قه‌ وه‌رگێ‌ردراوه‌كه‌ی "سێ‌پتواجینتا"دا. جارجارێكش شتی هه‌رزۆر ئاسایی‌م ده‌وت، به‌لام نه‌یده‌ه‌یشت قسه‌بكه‌م، بۆ نمونه‌ كه‌ره‌تێکیان وتم به‌پێی گێ‌رانه‌وه‌كانی

¹³هه‌لبه‌ته‌ لی‌ره‌دا مه‌به‌ستی له‌ مه‌ریه‌می 'عه‌زراء'ه‌.

تایه ته به پنگه ی پرتووک

له پنگه ی که ناله جیاوازه کانه وه بنه مایه کی هاوبه شمان هه بوو. له پنگه ی راپوورته دورودریژه کانی پیشبینیکردنی که ش وهه واوه که له ئینستتیوتی که شناسیه وه بلأوده کرایه وه، له پنگه ی گوگیرتن بوو تیبینیه وشک و برنگه کانی بوورسه و بهرنامه ی بهزم و خووشیه کانی پوژانی شه ممان که له "ستودیو گه وره کانی مارینلیوست" وه بهخشده کرانه وه، له پنگه ی بهرنامه ی رادیوی وهک "کونسیرتی داواکراو" و "راپوورتنی هاتوچو پوژانه" و "دیکه دیکه دیکینس" و "ترس و سامی شاری شیکاگو" وه. هه موو ئه و نه رویجیانه ی که هاوته مهنی منن هه مان بنه مای که لتوریان هه یه. ئیمه وهک "یهک" خیزانی گه وره وابووین.

هه موو شه مهنیه که له گه ل بهرنامه ی مندا لاند پارچه یه که شوکولاته ی نیو کرۆن بایی و شوشیه کی بچکوله ی ساردی "سولۆ" یان پیده داین، جگه له وانه ش یان پاکه تیکه پسکیتیان ده داین که شیوه ی پیتیه کانی له سه ربوو، یان پاکه تیکه ی بچکوله ی کشمیش، یان کیسه یه که فستقیان ده خسته بهرده ممان. هه ندی جاریش کشمیش و فستقیان ده داین و ئیمه ش تیکه لمان ده کردن. شیرینی پوژی شه ممان هه رووک خواردنی نیوه پروانی قوتابخانه شتیکی دیاریکراو بوو. خواردنی نیوه پروانی قوتابخانه ره سمه یه کان پیکهاتبوون له شیریه چهره، نانی رهق به په نیری بزنه وه، پارچه یه که نانی ئاسایی و جگه ری کولاو و مرهبا و سه نده ویچیک. هه ندی جار له کاتی نانخواردندا ده که وتمه پرسیارکردنی ئه وانی تر و ده مویست بزانه ئه وان له پوژی شه مماندا له کاتی بهرنامه ی مندا لاند چیه ده خوون. بو مه ده رکه وت که هه موویان کتومت هه مان ئه و شتانه یان ده خوارد که من ده مخواردن. من به لامه وه ناخووشبوو که شیوه پلانیکه نادیار له نیوان دایکان و باوکاند بوونی

www.pertwk.com

ده به خشم به ئه رکی ماله وه. تا راده یه که به پیچه وانه وه بوو، هه ندی جار وامنیشانده دان که که متر حه زم له ئه رکی ماله وه بیت. هه ستمده کرد به و شیوه یه خوشتریک بیت.

که واته له وانه یه کتومت هه ر ته نها له بهر دل سوژی بوو بیت که ئاموژگاریم ده کردن؟ نه خیر، ئه وه شیان نه بوو. من بویه تا ونا تاویک ئاموژگاری باشم پیشکه شی ماموستاکان ده کرد، چونکه شیوه ی بهر په رچدان وه یانم به لاوه خووشبوو. پیم خووشبوو بیانبینم که خو یان ده نوین. خنه م به بینینی له نه جه ولاریان ده هات.

*

من هه موو حه فته یه که له پوژی شه مماندا گویم بو بهرنامه ی مندا لان شلده کرد و له و باره یه شه وه ته نها مندا ل نه بووم. هه موو مندا لانی نه رویجی گو ییان بو بهرنامه ی مندا لانی شه ممان ده گرت. من دواتر له ئاکاریکی ره سمیدا خوینده وه که له نیوان سالانی 1950 و 1960 دا له سه دا 98 ی مندا لانی نه رویجی گو یگری ئه و بهرنامه یه بوون. ده کریت بل یین تا بل ییت ئه وه بینینیکی کونسره قاتیقی بووه.

ئیمه له و شته دا ده ژیا یان که تو یژه ره که لتوریه کان پیی ده ل یین "یه کبونی که لتوری". هه موو مندا لیک که نرخی خو ی بزانیابه گو یی بو "سامپا" و "پیگای به رو شاری "ئارگا" شلده کرد، گو یی له "کارلسن" و "فاونتلیرۆی به گزاده ی بچوک" ده گرت. هه مووان کتیبیه کانی "دیسی" و "پولیسه ئافره ته که" و "پینچ کتیبیه که" مان ده خوینده وه. ئیمه له لایه ن "لاوریتز جو هانسن" و "توربیون ئاینه" و ئالف پخیوسن" و "نانه کات فیستلی" وه په روهرده کراین. جگه له وه ش هه موومان

تایبته به پنگه یه پرتوک

چوار تهلهفون یه کسانبوو به یهک کرۆن من ههر لهو کاتهوه مروو. بووم که حهزم به کهمیک پیکوپیک دهکرد. زۆر به وریاییشهوه دزیم له دایکم دهکرد، لهو کاتانهدا که دهستم دهکرد به گیرفانیدا، ههولمهدهدا کلیل و پارچه ئاسنهکان بهریهک نهکهن و زرنگهکان نهیهت. لهو کاتهدا که پارچهکهه لولهکرد، پیاوه یهک مهتریهکه لهتهنیشتمهوه دهووستا و تهماشای دهکردم، بهلام ئهو هیچی نهدهگیرایهوه. گهر کرۆنیک یان نیو کرۆنیهکی زیادهه پیاویه، ئهو کاته ئاسانتزیک دهمنتوانی شیرینی پۆژی شههمانی پی هلبزیرم. ههموو کهسیک وهکو ئیمه رادیوییهکی مۆدیرنی نهبوو. ئیمه دهستبهرداری رادیو کۆنهکهمان بووین و رادیوییهکی تازهبابهتی "تانبیرگ هولدا"مان کړی. له ژوری دانیشتندا چهند رهفهییهکمان بهدیوارهکوه ههلواسیوو که له داری ساج دروستکراوون، رادیوکهمان لهسهر یهکیک لهو رهفانه داناوو، دوو بلنگو و ئاریلیکیشتی پیوهبوو. بهو شیویهش دهنگهکی زۆر له رادیو کۆنهکان خوشتربوو. له ژیر رهفهی رادیوکه و گرامافۆنهکهدا، ههموو قهوانهکانی دایکمان داناوو. زۆربهیان قهوانه کۆنهکانوون، بهلام کۆمهلیک قهوانی مۆدیرن و "گۆرانی تاک"ی خوشی تیداوو. ههموو کهپهتیک که بو بهرنامهی مندالانی پۆژی شههمان کیسهیهک شیرینیم دهکړی، لهتهنیشته یهکیک له بلنگوکانهوه لهسهر سندوقه ئیرانییهکه دادهنیشتم و بهریز شیرینی و نوقلهکانم لهسهر رادیوکه دادهنا. وه ئهگهر شیرینی زیاتریشم ههباویه، مهبهستم لهو کاتانهیه که پارهییهکی زیاترم بهکاربهینایه وهک لهوهی بۆم برابوو، بهدزیهوه ریزیکی بچکۆلهی شوکولاته و جهلیم لهسهر رهفهی قهوانهکانی خوارهوه دادهنا و لهپیش ههموو شتیکیشتا ئهو ریزهه دهخوارد.

www.pertwk.com

ههبوو. دواتریش بۆمهههکهوت که "یهکبوونی کهلتوری" چ کاریگهریهکی قولی ههیه. ریشدهکهوت که کرۆنیکیان دههینێ و خۆمان دهچووینه دوکانهکه بۆ ئهوهی شیرینی پۆژی شههمانی پییکرین. بیگومان زۆر خوشتربوو لهتیکهله باوهکهی فستق و کشمیش و پسکیتیهکهی مالهوه. ئهو کاته به کرۆنیک ده پارچه شوکولاتهی بچکۆلهمان پییدهکړی. تهنانهت به ده "نیوره"ش¹⁵ شتی پییدهکړدرا، دهمنتوانی "جهلی"یهک یان دوو نوقول یان نهعنایهکی شیرینمان پییکریابیه، دهمنتوانی دوو شوکولاتهی پینچ "نیوره"ی یان چوار بنیشتی پییکرین. واته به کرۆنیک دهمنتوانی سی پارچه شوکولاتهی بچکۆله و دوو جهلی و دوو نوقول و نهعنایهکی شیرین و چوار شوکولاتهی پینچ "نیوره"ی و چوار بنیشتی پییکرین. دهمنتوانی پسکیتیک 25 "نیوره"ی و شهربهتیک 25 ئورهی پییکرین و لهگهلهشیدا بۆ نمونه داوای دوو پارچه شوکولاتهی بچکۆله و دوو جهلی و نهعنایهکی شیرین بکهین. من پارچهکی خۆم باش بهکاردهینا و شتی زۆرم پییدهکړی. بهدهر لهوهش جارجاریک دزیهکی بچکۆله له دایکم دهکرد، دهستم دهکرد به گیرفانی پالتۆکهیدا و پارهی وردهه دهزی، بهتایبهتیش ئهو کاتانه زهفهرم دههینا که له گهرماوهکهماندا خهریکی رازانهوهی خوی دهبوو، یان که پاش نیوهپوان سهرخهویکی دهشکاند، یان که له ژوری دانیشتندا گوپی بۆ ئۆپیاری "لا بۆهیمه" شلدهکرت. من ویزدانم ئازاری نهدهدام که یهک دوو پارهی ئاسنم له دایکم دههزی، چونکه تهنها لهو کاتانهدا دهستم دهکرد به گیرفانیدا که بۆ ماوهیهک تهلهفونم بهکارنههینابوو.

¹⁵یهک کرۆن سهه 'نیوره'یه و له جیگهی فلسی کۆن دادهنریت و.

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

کاتیکی له 60 خوله‌ک تینه‌ده‌په‌ری. هه‌مووی به‌نامه‌ی به‌سووک زانیاری باش باشبوون. من سه‌رم له‌وه ده‌سووما که له‌ماوه‌ی 60 خوله‌کدا چه‌نده زۆر ده‌توانیت بلێیت، به‌تایبه‌تیش ئه‌گه‌ر هه‌ستی په‌خه‌نگرتنت هه‌بیت. من هه‌میشه ئه‌وه هه‌سته‌م هه‌بوو، به‌لام به‌داخه‌وه هه‌موو کاتیکی "لاوریتز جو‌هانسن" ئه‌وه هه‌سته‌ی نه‌بوو. ته‌نانه‌ت پیاویکی وه‌ک "ئالف پخیوسن"یش ده‌بوايه پرسیا‌ری له‌ خوێ بک‌ردایه و بیوتایه ئه‌م مندا‌لانه چه‌ند جار دابنیش و گوێ له‌وه بگ‌رن که من دوو "ئیره" بیه‌ک ده‌خه‌مه ناو ده‌خه‌له‌که‌مه‌وه. "و‌لت دیزنی" هه‌ستی په‌خه‌نگرتنی هه‌بوو، ئه‌وه به‌هره‌یه‌کی یه‌زدانی هه‌بوو و گه‌ردوونی خوێ ئافه‌ریده‌کرد. به‌شیوه‌یه‌کی گشتی من و "و‌لت دیزنی" چه‌نده‌ها شتی هاوبه‌شمان له‌نیواندا هه‌بوو. کاتی خوێ ئه‌ویش، به‌رله‌وه‌ی بیه‌ته‌ خاوه‌نی "و‌لاتی دیزنی" خوێ، سروشی له‌ شاری یاریه‌که‌ی کۆبنا‌گنه‌وه وه‌رگرتبوو. من چه‌نده‌ها چیرۆکی خو‌شمه‌زه‌ی "ئانه‌رسی مراوی"م له‌لا گه‌لاله‌بووبوو، ویستیشم بیاننێرم بۆ "و‌لت دیزنی"، به‌لام ئه‌وه بابته‌ هه‌رگیز نه‌بوو به‌هیچ. پێش‌نیا‌ری به‌نامه‌کانیشم نه‌نارد بۆ را‌دیوی نه‌رویجی. بێ‌گومان ئه‌گه‌ر به‌مناردنا‌یه ئه‌وه کاربه‌ده‌ستانی را‌دیو لێیان قبو‌لده‌کردم، به‌لام هه‌ستم ده‌کرد پێویستم به‌وه نه‌بیت که بۆ ماوه‌ی یه‌ک سه‌عاتی په‌ه‌ق گوێ بۆ به‌نامه‌یه‌ک بگ‌رم که خو‌م له‌وه‌پێش له‌میشک‌مدا دام‌رشتبوو. به‌و شیوه‌یه‌ش هه‌موو بیرو‌که نایابه‌کانم له‌لای خو‌م ده‌هێشته‌وه. هه‌موو که‌سیک بیرو‌که‌ی باشی بۆ نایه‌ت. باشت‌رین نمونه‌ی ئه‌وه‌ش له‌ گه‌شه‌کردنی ته‌له‌فیزو‌ندا ده‌بینریت.

www.pertwk.com

گه‌وره‌کانیش بۆ به‌ر قاوه‌ی پۆژی شه‌ممان شتیکیان بۆ خو‌یان ده‌ک‌ری. من له‌ قوتا‌بخانه‌دا له‌ کاتی نان‌خواردنی نیوه‌پواندا به‌باشی له‌و بابته‌شم کۆلیبووه‌وه، هێنده تی‌گه‌هیشتم که دایک و باوکانی ت‌ریش تارا‌ده‌یه‌کی یه‌ک‌جار زۆر هه‌مان ئه‌وه شتانه‌یان ده‌خوارد که له‌ ما‌لی ئیمه‌دا ده‌خوران. گه‌وره‌کان جه‌لی میوه‌ی 25 "ئیره"یی گه‌وره‌یان ده‌خوارد، پارچه شو‌کلاته‌ی به‌تامی کۆنیاک و دوو جو‌ر مارکه‌ی شیرینی تایبه‌تیان داده‌نا. ئه‌گه‌ر پێش نیوه‌پوانیش میوانیان به‌هاتایه، ئه‌وه‌ها سه‌مونی خ‌ری تازه و زه‌لاته‌ی ئیتا‌لییان ده‌خوارد، وه ئه‌گه‌ر بیانیویستایه هه‌ر زۆر باش بخۆن، ئه‌وه‌ها سه‌مونی درێژیان ده‌ک‌ری و پارچه‌ی گوشتی گای سوره‌وه‌ک‌راو و زه‌لاته‌ی پۆبیان و جگه‌ری هه‌راوی ف‌رن و گوشتی را‌نی به‌رازی کولاویان ده‌خسته‌ سه‌ر پارچه‌ی سه‌مونی گه‌وره‌ گه‌وره و ده‌یان‌خوارد.

دایکم وایده‌زانی من بۆیه داده‌نیشتم و گوێ بۆ به‌نامه‌ی مندا‌لان شله‌که‌م، چونکه به‌لامه‌وه خو‌شه. به‌لام نه‌یده‌زانی که من دانیشتبووم و نو‌ق‌می بیرکردنه‌وه‌کانی خو‌م بووم. ئه‌وه په‌ی به‌وه نه‌ده‌برد که من له‌سه‌ر سنو‌قه‌که دانیشتبووم و له‌وه را‌ده‌مێنم که به‌ چ شیوه‌یه‌ک به‌نامه‌ی مندا‌لان به‌شیوه‌یه‌کی زۆر باشت‌ر پێشک‌ه‌ش بک‌ریت. له‌و کاته‌دا که هه‌موو شه‌ممانیک به‌نامه‌یه‌کی را‌دیو سه‌رنجی هه‌موو مندا‌لانی نه‌رویجی را‌ده‌کێشا، هه‌ستم‌ده‌کرد ده‌ک‌را بێ پایان ئه‌وه به‌نامه‌یه باشت‌ر بک‌ریت. من خو‌م له‌لایه‌ن خو‌مه‌وه چه‌پ‌کیک پێش‌نیا‌ری به‌نامه‌ی نایابم دا‌رشتبوو. هه‌ر له‌ پێش‌ب‌ر‌کی گۆی‌گران و نو‌کته و چیرۆکی خێوه‌کانه‌وه هه‌تا چیرۆکی ئازه‌لان و چیرۆکی راسته‌قینه و شانۆگه‌ری کورتی کۆمیدیی و درا‌مای تایبه‌ت به‌را‌دیو، من هه‌ر خو‌شم هه‌موویانم هۆنێبووه‌وه. کاتی هه‌موو به‌شه‌کانیشم ده‌ژمارد و هیچ

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

تایبته‌ی و سه‌ختیان له‌سه‌ریت، به‌تایبته‌ش ئه‌و به‌رنامه‌ی که منداڵان و گه‌نجان پێشکەش‌ده‌کری.

"ئاینه‌ گێرهاردسن" مرۆفیکبوو که یه‌کجار گه‌شبینبوو به‌رامبه‌ر داها‌توو. جگه‌له‌وه‌ش که‌سیکی باش‌بوو و خۆشبه‌ختانه‌ هێنده‌ نه‌ژیا هه‌تا به‌چاوی خۆی به‌ره‌لایی که‌ناله‌ ته‌له‌فیزۆنیه‌کان ببینی. ئه‌گه‌ر ئه‌مرۆکه‌ "ئاینه‌ گێرهاردسن" بزیا‌بایه‌، ئه‌وا له‌چه‌ندین که‌نالی جیا‌وازا ده‌یتوانی یه‌کیک له‌م به‌رنامه‌ هه‌لبێژیت؛ کۆمه‌له‌یه‌کی بێ‌پایانی "زنجیره‌ قۆره‌کانی ئه‌لقه‌ ته‌له‌فیزۆنیه‌ دورودریژکان" و به‌رنامه‌ی "پووداوه‌ راسته‌قینه‌کانی ته‌له‌فیزۆن". هێنده‌شی ده‌بینی که که‌ناله‌ ته‌له‌فیزۆنیه‌کان چه‌نده‌ زیره‌کانه‌ له‌بوا‌ری چۆنایه‌تی به‌رنامه‌کانیاندا به‌ربه‌ره‌کانی یه‌کتری ده‌که‌ن، به‌تایبته‌ش ئه‌و به‌رنامه‌ی که منداڵان و گه‌نجان ته‌ماشایان ده‌که‌ن. به‌چاوی خۆشی ده‌بینی که چه‌نده‌ زیره‌کانه‌ ده‌توانین ئه‌و به‌رنامه‌ هه‌لبێژین که به‌هایه‌کی تایبته‌یان هه‌یه‌ به‌لای ئێمه‌وه‌.

وه‌ک وتم خۆم‌کرده‌ میوانی ئه‌و دراوسێیه‌مان که ته‌له‌فیزۆنیکی کرپبوو. من به‌بێ هیچ شه‌رم‌کردنێک خۆم خۆم بانگه‌یشت‌کرد. ئه‌و کاته‌ ته‌مه‌نم هه‌شت ساڵ بوو، تازه‌ پشوو‌ی هاوین ته‌وا‌وبوو‌و و ده‌رچوو‌بووم بۆ پۆلی دوو. من ناچار‌بووم له‌ یه‌که‌مین چرکه‌وه‌ ئاگام له‌و میدیایه نوێیه‌ بێت.

دراوسێکه‌مان منداڵی نه‌بوو، منیش ئه‌وه‌م به‌دڵ‌بوو. وایزانه‌ ژنیشی نه‌بوو، به‌لایه‌نی که‌مه‌وه‌ من هه‌رگیز له‌گه‌ڵ هیچ ئافره‌تێکدا نه‌مده‌بینی، به‌لام سه‌گێکی گه‌وره‌ی "لابرادۆر"ی هه‌بوو و ناوی نابوو "قالده‌مار". من که‌مێک پێش ئه‌وه‌ی یه‌که‌مین به‌رنامه‌ی په‌رسمی

www.pertwk.com

ئه‌و کاته‌ی که بۆ یه‌که‌مین جار ته‌له‌فیزۆن له‌ساڵی 1960دا یه‌که‌مین به‌رنامه‌ی په‌رسمی په‌خش‌کرده‌وه‌، من به‌میوانی چوومه‌ لای دراوسێیه‌کمان و گویم بۆ وتاری سه‌رۆک وه‌زیران گرت، ئه‌و وته‌یه‌کی به‌بۆنه‌ی کردنه‌وه‌ی ته‌له‌فیزۆنه‌وه‌ خوینده‌وه‌. سه‌رۆک وه‌زیران "ئاینه‌ گێرهاردسن" له‌ وتاره‌که‌یدا وتی "بێگومان خه‌ڵکانیکی زۆر نیگه‌رانی ئه‌وه‌ن که ته‌له‌فیزۆن به‌شیوه‌یه‌کی خراپ بێته‌ ناو ژبانی منداڵ و خێزانه‌وه‌. خه‌ڵکانیکی زۆر له‌وه‌ ده‌ترسن که ته‌ماشاکردنی ته‌له‌فیزۆن نه‌هێلێت منداڵه‌کانیان وانه‌کانیان ئاماده‌بکه‌ن، پێگه‌ش له‌وه‌ بگرت که برۆنه‌ ده‌ره‌وه‌ و یاری بکه‌ن و هه‌وای پاک هه‌لمژن". دواتریش وتی "به‌لام وایزانه‌ ته‌له‌فیزۆنیش هه‌روه‌کو پادیو‌ وایه‌. بێگومان که شتیکی نوێ دێته‌ ئاراوه‌، خه‌ڵکی ده‌یان‌ه‌وێت زۆرت‌رین سودی لێ ببینن". به‌لام "ئاینه‌ گێرهاردسن" له‌و برۆیاده‌بوو که ئه‌و شتیکی کاتی بێت و له‌گه‌ڵ تیپه‌رپوونی کاتدا خۆی بۆ خۆی به‌ره‌و باشت‌ر گۆرانکاری به‌سه‌ردا بێت، هه‌ربۆیه‌ وتی؛ "ئیمه‌ هێدی هێدی فێری هه‌لبێژاردن و جیا‌کردنه‌وه‌ ده‌بین. ده‌بێت نه‌خته‌ نه‌خته‌ فێربین و باشت‌ریک ئه‌و شتانه‌ هه‌لبێژین که به‌هایه‌کی تایبته‌تیمان پێده‌به‌خشن. ده‌بێت ئه‌وه‌نده‌ فێربین که ئه‌گه‌ر به‌رنامه‌یه‌ک له‌ ته‌له‌فیزۆندا نیشاندرا و به‌لامانه‌وه‌ گرنگ نه‌بوو، ته‌له‌فیزۆنه‌که‌مان بکوژینینه‌وه‌. ته‌نها ئه‌و کاته‌ ته‌له‌فیزۆن به‌راستی خۆشی و سوود ده‌گه‌یه‌نێت". "گێرهاردسن" هیوای وا‌بوو ته‌له‌فیزۆن پۆلیکی نوێ له‌ فێرکردن و پۆش‌نکردنه‌وه‌ی خه‌ڵکی‌دا ببینی، بێ‌ته‌ ئامێریک و له‌ پێگه‌یه‌وه‌ زانیاری پێ‌ بلا‌و‌بک‌ریته‌وه‌ بۆ ده‌ره‌وه‌ی وڵات. ئه‌و چاوه‌پو‌انبوو ته‌له‌فیزۆن بێ‌ته‌ کللی کردنه‌وه‌ی به‌های نوێی فیکری و پۆخی، جه‌ختی له‌سه‌ر گرنگی لایه‌نی چۆنیه‌تی به‌رنامه‌کانیش ده‌کرده‌وه‌ و ده‌یوت ده‌بێت مه‌رجی

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

له‌وانه‌یه تۆ بته‌وێت ئه‌وه بلیت؟». منیش رێک مه‌به‌ستم له‌وه بوو و وتم؛ «پیشیده‌چیت زۆر دلایان به‌وه خۆشیت». له‌وانده زیاتر فریا نه‌که‌وتین له‌سه‌ر ئه‌و باسه‌ برۆین، چونکه‌ له‌ویدا وته‌که‌ی "تاینه‌ گێرده‌هاردسن" ده‌ستیپێکرد. من و دراوسێکه‌مان پێکه‌وه چرکه‌ی یه‌که‌می جه‌ژنیکی نه‌ته‌وايه‌تیمان بینی. "قالده‌مار"یش به‌هێواشی به‌ره‌و چیشته‌خانه‌ رویشته و خۆی به‌شتیکی تره‌وه‌ خه‌ریک کرد.

هه‌رزوو ئه‌و میدیا نوییه‌ بووه‌ شتیکی سه‌رنج‌پراکێشه‌ری یه‌کجار گه‌وره‌. من پاش نزیکه‌ی سالیک‌ توانیم قه‌ناعت به‌ دایکم به‌ینم که‌ ته‌له‌فیزۆنیک‌ بکړیت، دواى ئه‌وه‌ش هینده‌ی پینه‌چوو چه‌نده‌ها و چه‌نده‌ها بیروکه‌ی نویم بۆ به‌رنامه‌کان به‌خه‌یالدا ده‌هات. من هیچ یه‌کیک له‌ پیشنیاره‌کانم بۆ ته‌له‌فیزۆن نه‌نارد، به‌لام به‌رده‌وام ته‌له‌فونم بۆ ده‌کردن و پای خۆم له‌سه‌ر به‌رنامه‌کانیان پێراده‌گه‌یاندن.

یه‌کیک له‌و بیروکانه‌ی که‌ به‌خیالدا هات ده‌رباره‌ی پڕۆگرامیک‌ بوو؛ ده‌بوايه ده‌ که‌س به‌شداریان تێدا بکێردایه‌ و هه‌موویان له‌ خانویه‌کی گه‌وره‌ی چۆلدا نیشته‌جێبکێرانایه‌. ده‌شبوایه له‌ جیهانی ده‌ره‌وه‌یان دابهری و ته‌نها ئه‌و کاته‌ رێگه‌یان پێده‌ن بینه‌ ده‌ره‌وه‌ که‌ شتیکی ته‌واو نوییان خولقاندبیت، شتیکی واشبیت که‌ بۆ هه‌میشه‌ گرنگیه‌کی تایبته‌ی بۆ هه‌موو مرقۆقیکی سه‌ر زه‌وی هه‌بیت. ئه‌و شته‌ بۆ وینه‌ ده‌کړیت به‌یاننامه‌یه‌کی نوێ و باشتی مافی مرقۆقیته‌، یان هۆنینه‌وه‌ی جوانترین چیرۆکی جیهان بیت، یان بۆ نمونه‌ پڕۆقه‌کردنی هه‌زه‌لیترین شانۆگه‌ری جیهان بیت. ده‌بوايه کاتیکی باش بخرایه‌ته

www.pertwk.com

ته‌له‌فیزۆن په‌خشبکړیت خۆم گه‌یاند ه‌مالی دراوسێکه‌مان، هه‌ر بۆته‌وه‌ی فریابکه‌وم نه‌ختیک‌ یاری له‌گه‌ڵ "قالده‌مار"دا بکه‌م، چونکه‌ ده‌مزانى دراوسێکه‌مان ئه‌وه‌ی پێخۆشبوو. پرسیاریکم له‌ دراوسێکه‌مان کرد و وتم "به‌بروای تۆ سه‌گ ده‌توانیت بیربکاته‌وه‌؟" ئه‌و هیچ گومانیک‌ی له‌وه‌ نه‌بوو که‌ ده‌توانن بیربکته‌وه‌. ئه‌و ده‌یوت "من هه‌ر به‌چاوی قالده‌ماردا ده‌زانم که‌ خه‌و ده‌بینیت یان نا، ته‌نانه‌ت له‌ شیوه‌ی جولانی کلکیشیدا ئه‌وه‌ ده‌بینم". منیش وه‌لام دایه‌وه‌ و وتم؛ «وايه به‌لام بێگومان یان خه‌و به‌ ئیسقانیکه‌وه‌ ده‌بینیت یان به‌ خواردنیک‌ی تایبته‌ی سه‌گه‌وه‌، له‌وانه‌شه‌ خه‌و به‌ گه‌مالیکه‌وه‌ ده‌بینیت، به‌لام پیم وانیه‌ سه‌گیک‌ بتوانیت بۆ نمونه‌ خه‌و به‌ نمایشی شانۆگه‌ریه‌که‌وه‌ ده‌بینیت». زیاتریش وتم "سه‌گ ناتوانیت قسه‌بکات، له‌به‌رئه‌وه‌ش له‌و بره‌وايه‌دا نیم که‌ بتوانن خه‌و به‌ شتی گه‌وره‌ گه‌وره‌وه‌ ده‌بینن". دراوسێکه‌مان ده‌یوت قالده‌مار به‌ئاسانی ده‌توانیت ئه‌وه‌نده‌م تێبگه‌یه‌نیت که‌ برسیه‌تی یان ده‌یه‌وێت پیسی بکات، ده‌شیوت زۆر به‌ ئاسانیش ده‌بینم که‌ دلی خۆشیت یان که‌ دلته‌نگیت یان که‌ بترسیت. به‌لام من له‌سه‌ر بره‌واکه‌م سوربووم و وتم؛ «به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا ناتوانیت چیرۆک بگێریتته‌وه‌، هینده‌ فه‌نتاسی زۆریشی له‌ که‌له‌دا نیه‌ که‌ لێیهرژیت، هه‌ر له‌به‌رئه‌وه‌شه‌ که‌ ناتوانیت بگری». له‌و خاله‌دا دراوسێکه‌مان له‌گه‌ڵدا ته‌بابوو. ئه‌و ده‌یوت راسته‌ من ناچارم له‌گه‌ڵ قالده‌ماردا برۆمه‌ ده‌ره‌وه‌ و پیاسه‌ی پێبکه‌م، بۆ ئه‌وه‌ی میز به‌ ژوره‌که‌دا نه‌کات، به‌لام خۆشه‌ختانه‌ له‌وه‌ ناترسم له‌ناکاودا وینه‌ی "ئانده‌رسی مراوی" له‌سه‌ر دیواره‌کان بکیشیت یان سه‌رینی قه‌نه‌فه‌کان کۆبکاته‌وه‌ و شانۆیه‌کی ماله‌باجینه‌ی مندالانی پێدروستبکات. ئه‌و ده‌یوت «سه‌گ وه‌ک ئیمه‌ی مرقۆف زۆربلی نین،

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

تەنھا لەبەرئەوێکی تەواوەتی بنوسم، وابزانم قەتیش بە خەیاڵمدا نەهات، من بۆم سەختبوو لەناو ئەو هەموو بیرۆکە زۆرەدا یەکیکیان هەلبژێرم و دەستبکەم بە نوسینی پۆمانیک، ئاخەر کام دانەیه‌یانم هەلبژاردایه؟

من هەمیشە زیادەلەپادە سروشی نوسینی پۆمانیکم لەمیشکدا بوو. کاتیکی بە بیرم لە تێبینی و سەرنجەکانم دەکرده‌وه، سروشیکی زۆر بەتینم بۆ دەهات و پەیتا پەیتا بیرۆکە‌ی نوێ دەهاتە مێشکە‌وه و زنجیرە‌ی بیرکردنە‌وه‌می دەچپران، زۆربە‌ی جارەکانیش بیرۆکە تازەکانم زۆر باشتریک بوون لەو بیرۆکە‌ی که لە بنە‌پە‌تدا دە‌مو‌یست بیریان لێ‌یکە‌مه‌وه. پۆمان نوس توانایه‌کی تایبته‌تی هه‌یه و ده‌توانی‌ت بۆ ماوه‌یه‌کی دورودریژ سەرنجی بخاته‌ سەر یه‌ک چیرۆکی خه‌یالی، زۆرجاریش بۆ ماوه‌ی چەند سالیکی هەر بە‌رده‌وام بیر لەو چیرۆکە خه‌یالیه‌ ده‌کاته‌وه. من ئەوهم وه‌ک شتیکی زۆر لاواز ده‌بینی، به‌لامه‌وه خه‌یالیکی زۆری ده‌برد و توشی خه‌یال پلاوی ده‌کردم.

تەنانەت ئەگەر ئەو توانایه‌شم هە‌بوایه‌ که بۆ ماوه‌یه‌کی هێنده‌ دورودریژ مێشکم هێمن و ئارام را‌گرتایه‌ که بمتوانی‌ایه‌ پۆمانیک بنوسم، ئەو کاته‌ش هەر نە‌مه‌ده‌کرد. هەر ئە‌وه‌نده‌ی که بیرۆکە‌یه‌کم له‌ ده‌فته‌ری تێبینیه‌کانمدا یان له‌ یاداشته‌که‌مدا جی‌گایه‌کی دا‌گیرده‌کرد، ئیدی هه‌ستم نه‌ده‌کرد هانده‌ریکی وام هه‌بێت که پۆمانیک بنوسم. من هه‌میشه‌ ئەوهم به‌لاوه‌ گرنگ بوو که زۆرترین بیرۆکە‌ کۆبکە‌مه‌وه و جیا‌یان بکە‌مه‌وه، دواتر ناوی کورته‌ و پوخته‌ی کاره‌ هونه‌ریه‌کانم له‌و بیرۆکانه‌ ده‌نا. پە‌نگه‌ وه‌ک را‌وکه‌ریک به‌راوردبکری‌م که زۆر هه‌زی له‌ را‌وکردنی ئەو ئا‌ژه‌لانه‌ هه‌بێت که ده‌گمە‌ن، به‌لام پێ‌ویستی به‌وه‌ نیه‌ که به‌شداری که‌ولکردن و ئاماده‌کردن و خواردنی گۆشته‌که‌یان بێت،

www.pertwk.com

تەنھا لەبەرئەوێکی تەواوەتی بنوسم، وابزانم قەتیش بە خەیاڵمدا نەهات، من بۆم سەختبوو لەناو ئەو هەموو بیرۆکە زۆرەدا یەکیکیان هەلبژێرم و دەستبکەم بە نوسینی پۆمانیک، ئاخەر کام دانەیه‌یانم هەلبژاردایه؟

من هەمیشە زیادەلەپادە سروشی نوسینی پۆمانیکم لەمیشکدا بوو. کاتیکی بە بیرم لە تێبینی و سەرنجەکانم دەکرده‌وه، سروشیکی زۆر بەتینم بۆ دەهات و پەیتا پەیتا بیرۆکە‌ی نوێ دەهاتە مێشکە‌وه و زنجیرە‌ی بیرکردنە‌وه‌می دەچپران، زۆربە‌ی جارەکانیش بیرۆکە تازەکانم زۆر باشتریک بوون لەو بیرۆکە‌ی که لە بنە‌پە‌تدا دە‌مو‌یست بیریان لێ‌یکە‌مه‌وه. پۆمان نوس توانایه‌کی تایبته‌تی هه‌یه و ده‌توانی‌ت بۆ ماوه‌یه‌کی دورودریژ سەرنجی بخاته‌ سەر یه‌ک چیرۆکی خه‌یالی، زۆرجاریش بۆ ماوه‌ی چەند سالیکی هەر بە‌رده‌وام بیر لەو چیرۆکە خه‌یالیه‌ ده‌کاته‌وه. من ئەوهم وه‌ک شتیکی زۆر لاواز ده‌بینی، به‌لامه‌وه خه‌یالیکی زۆری ده‌برد و توشی خه‌یال پلاوی ده‌کردم.

تەنانەت ئەگەر ئەو توانایه‌شم هە‌بوایه‌ که بۆ ماوه‌یه‌کی هێنده‌ دورودریژ مێشکم هێمن و ئارام را‌گرتایه‌ که بمتوانی‌ایه‌ پۆمانیک بنوسم، ئەو کاته‌ش هەر نە‌مه‌ده‌کرد. هەر ئە‌وه‌نده‌ی که بیرۆکە‌یه‌کم له‌ ده‌فته‌ری تێبینیه‌کانمدا یان له‌ یاداشته‌که‌مدا جی‌گایه‌کی دا‌گیرده‌کرد، ئیدی هه‌ستم نه‌ده‌کرد هانده‌ریکی وام هه‌بێت که پۆمانیک بنوسم. من هه‌میشه‌ ئەوهم به‌لاوه‌ گرنگ بوو که زۆرترین بیرۆکە‌ کۆبکە‌مه‌وه و جیا‌یان بکە‌مه‌وه، دواتر ناوی کورته‌ و پوخته‌ی کاره‌ هونه‌ریه‌کانم له‌و بیرۆکانه‌ ده‌نا. پە‌نگه‌ وه‌ک را‌وکه‌ریک به‌راوردبکری‌م که زۆر هه‌زی له‌ را‌وکردنی ئەو ئا‌ژه‌لانه‌ هه‌بێت که ده‌گمە‌ن، به‌لام پێ‌ویستی به‌وه‌ نیه‌ که به‌شداری که‌ولکردن و ئاماده‌کردن و خواردنی گۆشته‌که‌یان بێت،

تایبته به پښه پرتووک

هه‌ل‌سوک‌هوت ده‌که‌ن، زوړ خوشره له تپروانیني نه‌و که‌سانه‌ی که‌میک گرنګی به‌ خوځان ده‌دن. نه‌و کاتانه‌ی که‌ کۆمه‌لک خه‌لک له‌شوینکي دياریکراودا پیکه‌وه کۆده‌بنه‌وه، یه‌کسه‌ر ده‌توانم ئاماژه‌ بو نه‌و که‌سانه‌ بکه‌م که‌ زیاتر خوځان ده‌رده‌خن. زوړ به‌ئاسانی ده‌بیرن، هه‌روه‌ک نه‌وه‌ وایه‌ تاوسیک ببینیت که‌ کلکی کردبیته‌وه. من زیاتر چیژ له‌ دوانی نه‌و که‌سانه‌دا ده‌بینم که‌ که‌میک فشه‌که‌رن، و که‌متر تامه‌زرۆی قسه‌که‌ردنی ئاساییم له‌گه‌ل نه‌و که‌سانه‌دا که‌ وشکن و که‌م تازوړ ته‌نها گرنګیه‌کی به‌ئده‌بانه‌ بو خه‌لکانی تر داده‌نین. خه‌لکانیک که‌ پییان خوځه‌ خوځان ده‌رخه‌ن هه‌میشه‌ تائه‌وپه‌ری پاده‌ هه‌ل‌ده‌ده‌ن که‌ خوځمه‌زه‌ و قوځمه‌بن. نه‌و که‌سانه‌ ته‌مه‌ل نین. زوړجار نه‌وانه‌ن که‌ ئاهه‌نگه‌ گه‌وره‌کان داده‌مه‌زینن.

جیگه‌ی داخه‌ که‌ من خوځ هه‌رگیز که‌سیک نه‌بووم که‌ پیم خوځشوو بیت خوځ ده‌ربخه‌م. بیگومان نه‌وه‌ش به‌لای چوارده‌وره‌که‌مه‌وه شتیکی ناخوځشووه، به‌لام من ناچاربووم خوځی پیرابینم و رازبیم پیی. هه‌رگیز پیکه‌م به‌ خوځ نه‌داوه‌ که‌ ئاهه‌نگیک بکه‌مه‌وه. هه‌لبه‌ته‌ شیوه‌ ژیانیکي ئاوها پیسکه‌یه‌کی مه‌زنی پیوه‌ دیاره، خوځم دل‌نیام له‌وه، به‌لام من قه‌ت پیم خوځنه‌بووه‌ که‌ له‌سه‌ر ده‌ستوری خه‌لکانی تر برۆم. من نالیم که‌ که‌سیکی زیره‌ک نیم، به‌لام نه‌وه‌شم پی قبول ناکریت که‌ که‌سیکی تر بیت و پیم بلیت "تو زیره‌کیت".

مه‌به‌ستم له‌وه‌یه‌ هه‌رگیزاو هه‌رگیز نه‌مه‌دته‌وانی له‌پیکه‌ی شتیکی وه‌ک نویسه‌وه‌ هه‌ینه‌ هه‌ینه‌ خوځمه‌ده‌رخه‌م و دواتر چاپی بکه‌م و نوځیلک یان پۆمانیکي کاتی پیکه‌شکه‌م. به‌لامه‌وه‌ وه‌ک نه‌وه‌ وایو که‌ ناچاریم بچه‌مه‌سه‌ر به‌رازاییه‌کی بچکۆله‌ بوئه‌وه‌ی چه‌پله‌م بو لیده‌ن و سه‌ری پیزم بو دانه‌وینن. جگه‌ له‌وه‌ش نویسی پۆمان بوته‌ شتیکی هه‌ر زوړ

www.pertwk.com

به‌لام نه‌گه‌ر له‌به‌رامبه‌ردا ماسیه‌که‌ بگرین و پاکی بکه‌ینه‌وه‌ و بیخه‌ینه‌ ناو سه‌ته‌له‌که‌مانه‌وه، نه‌وا بیگومان پیکه‌ له‌ گه‌شه‌گرتنی ده‌گرین". کتومت هه‌مات شتیش به‌سه‌ر بیروکه‌ی پۆمانیکدا ده‌چه‌سپیت، چونکه‌ یه‌ک که‌په‌ت ده‌نوسریته‌وه‌ و به‌شیوه‌یه‌کی که‌م تازوړ پیک و پیک داده‌پیزیت، وه‌ نه‌گه‌ر به‌ختیش یاری بیت نه‌وا بلاوده‌بیته‌وه. له‌وانه‌یه‌ ژیانیکي که‌لنوری "گرتن"ی زوړ و "تازادکردن"ی که‌می پیوه‌دیاربیت.

به‌ده‌ر له‌وه‌ هوپیه‌کی تریش پیکه‌ی گرتبووم و نه‌یده‌هیشته‌ من پۆمانیک یان هه‌روه‌ک ده‌لین "شتیک بنوسم". نویسن به‌لای منه‌وه‌ شتیکی پر ساخته‌کاری بوو. هه‌ر له‌و کاته‌وه‌ی که‌ هه‌رزه‌کاربووم له‌وه‌ ده‌ترسام که‌ که‌سیکی ساخته‌م (موزه‌یه‌ف) لیده‌ربچیت، هه‌ینه‌ی نه‌وه‌ش له‌وه‌ ده‌ترسام که‌ باوکم شتیکی له‌ تونیلی خوځه‌ویسته‌که‌ی کۆبناگندا بلیت و توشی شه‌رممبات و ناچاریم به‌شیوه‌یه‌کی ده‌ستکردانه‌ وه‌لامی بده‌مه‌وه. ته‌نها شتیش که‌ رقم لیی بوو، نه‌و کاتانه‌بوو که‌ ده‌ستیان به‌سه‌ر رومه‌ت و قژمدا ده‌هینا، چونکه‌ به‌لای منه‌وه‌ سروشتی نه‌بوو و که‌ به‌و شیوه‌یه‌ لیم نزیک ده‌بوونه‌وه‌ نه‌مه‌دته‌وانی له‌به‌رامبه‌ردا به‌ چ شیوه‌یه‌ک هه‌ل‌سوک‌هوت بکه‌م.

من مه‌به‌ستم له‌وه‌ نیه‌ بلیم له‌خوځاییبوون خاسیه‌تیکی خراپ بیت، به‌پیکه‌وانه‌وه‌ من که‌سیکم خوځه‌ویت که‌خوی ده‌ربخات. خه‌لکانیک که‌ به‌شیوه‌یه‌کی ده‌ستکردانه‌ په‌فتارده‌که‌ن، هه‌میشه‌ زیاد له‌پاده‌ دل‌یان خوځکردووم. من نه‌و که‌سانه‌م به‌لاوه‌ مه‌به‌سته‌ که‌ له‌خوځان باییبوون، به‌لام به‌لای منه‌وه‌ وردبوونه‌وه‌ له‌و که‌سانه‌ی که‌ به‌شیوه‌یه‌کی ئاشکرا خوځان خوځه‌ویت یان به‌شیوه‌یه‌کی ناسروشتی

تایهته به پنگه‌ی په‌رتووک

شیوه‌ش بێنینی ئەو کەسانە‌ی کە خۆیان دەرده‌خەن مایه‌ی خۆش‌حالیه‌کی گه‌وره‌بوو بۆم، چونکه ئەوانیش هه‌روه‌ک منداڵ ساویلکه‌ن، منیش راست و دروست به‌خێلیم به‌و ساویلکه‌یه‌یان ده‌برد. به‌شیوه‌یه‌ک ده‌ژین وه‌ک ئەوه‌ی سودی‌کیان هه‌بێت، به‌جۆرێک ژیان به‌سه‌رده‌به‌ن وه‌ک ئەوه‌ی شتی‌کیان له‌کیس بجێت. به‌لام ئێمه‌ له‌ گه‌رد زیاتر هه‌یج شتی‌کی تر نین. له‌به‌رئێوه هه‌یج پێویست ناکات به‌شیوه‌یه‌کی ناسروشتیانه هه‌لسوکه‌وتبه‌کەین و خۆمان بنوینین. یان هه‌روه‌کو چۆن "میفیستوفیل" له‌و کاته‌دا که "فاوست" ده‌مریت ده‌لی؛ "ئه‌گه‌ر له‌ هه‌موو بارێکدا ئافه‌ریده‌کراو به‌ره‌و عه‌ده‌م بجێت، که‌واته‌ نرخ‌ی ئافه‌ریده‌ی هه‌تاهه‌تایی ده‌بێت چی بێت؟"

*

دایکم له‌ ساڵی 1970دا کۆچی دوا‌یی کرد. پێک پێش جه‌ژنی له‌دایک بوونی مه‌سیح بوو، من ئەو کاته‌ له‌ پۆلی شه‌شی ئاماده‌یی بووم. نه‌خۆشیه‌که‌ی له‌ پڕێکدا لێیدا و ماوه‌ی که‌وتنیشی هه‌ینده‌ی نه‌خایاند. له‌پێشدا بۆ ماوه‌ی مانگێک له‌ ماله‌وه‌ که‌وت و چاره‌سه‌ری وه‌رده‌گرت، دواتریش چه‌ند هه‌فته‌یه‌کی که‌م له‌ خه‌سته‌خانه‌ بۆی که‌وت. له‌ماوه‌ی ئەو چه‌ند هه‌فته‌یه‌ی به‌ر له‌مردنی، دایک و باوکم به‌ته‌واوه‌تی ئاشت‌بووبوونه‌وه، له‌پراستیدا هه‌ر پێش ئەوه‌ی له‌ خه‌سته‌خانه‌ش بیخه‌ن. باوکم وتی "من ژیا‌نی دایکتم تێکدا" و دایکیشم کتومت هه‌مان شتی ده‌رباره‌ی باوکم پێت. ئەو وتی "من ژیا‌نی باوکتم وێرانکرد". ئا به‌و شیوه‌یه‌ هه‌تا مرد خه‌ریکی لۆمه‌ و زه‌مکردن بوون. ته‌نها ئەوه‌نده‌بوو له‌و کاته‌دا به‌هه‌یج شیوه‌یه‌ک

www.pertwk.com

ئاسایی. ئەو کەسانە‌ی کە ساویلکه‌ و خۆش‌باوه‌رن پۆمان ده‌نوسن. خۆینده‌وه‌ی پۆمان شتی‌کی ئاساییه‌، به‌لام پۆژیک دادیت که‌ نوسینی پۆمان هه‌ینده‌ی خۆینده‌وه‌ی ئیستاکی پۆمان ئاسایی بێت. من ئەو کاته‌ی فیلمی "گلۆپه‌کانی شار"م له‌گه‌ڵ دایک‌دا بینی، بۆمه‌ره‌که‌وت که‌ ژیان چه‌نده‌ کورته‌. هه‌ینده‌ تێگه‌یشتم که‌ پاش ماوه‌یه‌کی یه‌کجار که‌م ده‌مرم، له‌ سه‌رتاپای ژیا‌ندا ونده‌بم. من به‌پێچه‌وانه‌ی ئەو کەسانه‌وه‌ که‌ خۆیان دەرده‌خەن، ئەو توانایه‌م هه‌بوو که‌ زۆر به‌ قولی بیر له‌ ئاکامه‌کانی ئەو بیرۆکه‌یه‌ بکه‌مه‌وه‌. من به‌ئاسانی ده‌متوانی زۆر زۆر له‌ دوا‌ی مردنی خۆم شانۆیه‌ک یان هۆلیکی سینه‌مای پڕ له‌ خه‌لک به‌ئێمه‌ به‌رچاوم. هه‌موو که‌سیک ئەو شیوه‌ بیرکردنه‌وه‌یه‌ی پێ قبول ناکریت. خه‌لکانی‌کی زۆر به‌شیوه‌یه‌ک په‌یوه‌ستی چیژه‌ هه‌سته‌یه‌کانیان که‌ ناتوانن هه‌ینده‌ تێگه‌ن که‌ جیهانی‌ک بوونی هه‌یه‌. هه‌ر له‌به‌رئێوه‌ش له‌ توانایاندا نیه‌ که‌ له‌ پێچه‌وانه‌که‌شی تێگه‌ن؛ هه‌ینده‌ نابینن که‌ پۆژیک له‌ پۆژان ئەم ژیا‌نه‌ کۆتایی پێدیت. به‌لام له‌پراستیدا چه‌ند تریه‌یه‌کی که‌می دل ده‌توانیت بۆ هه‌تاهه‌تایه‌ له‌ هه‌موو مرو‌قایه‌تی‌مان جودابکاته‌وه‌. من هه‌رگیز هه‌ولم نه‌داوه‌ به‌شیوه‌یه‌کی ده‌ستکرد سروشتی خۆم جوانبکه‌م و خۆم نیشانی خه‌لکانی تر بده‌م، هه‌یج کاتی‌کیش له‌به‌رده‌م ئاوینه‌یه‌کدا دانه‌ده‌نیشتم بۆ ئەوه‌ی خۆم پرازی‌نمه‌وه‌. من به‌سه‌ردانی‌کی بچکۆلانه‌ هاتومه‌ته‌ ناو ئەم جیهانه‌وه‌. به‌شیوه‌یه‌کی تایه‌تیش هه‌ر به‌هۆی بنه‌مای ئەم تێپروانی‌نه‌وه‌بوو که‌ پێمخۆشبوو چاوم به‌و کەسانه‌ بکه‌ویت که‌ هه‌زده‌که‌ن خۆیان ده‌ربخه‌ن. ده‌کریت قسه‌کردن له‌گه‌ڵ منداڵاندا یان ته‌ماشاکردنی کۆمیدیا‌یه‌کی "هۆلبیرگ" یان "مۆلی" جو‌ره‌ هه‌یمنیه‌ک به‌ می‌شک به‌خشن. به‌هه‌مان

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

بیگومان و تاریکی کاریگهرم هه‌لده‌پشت. مه‌زنده‌م نه‌ده‌کرد که مرستی هینده کارم تیپکات. ههر ئه‌وه‌نده‌م توانی له‌سه‌ر کورسی کلێساکه به‌رزبمه‌وه و چه‌پکیک گولێ "له‌یادم مه‌که"¹⁶ له‌سه‌ر تابوته‌که‌ی دانیم. سه‌رێکم بۆ باوکم و قه‌شه‌که‌ دانده‌واند و ئه‌وانیش هه‌مان شیوه‌ سهریان بۆ له‌قاندمه‌وه. له‌و کاته‌شدا که گه‌رامه‌وه شوینه‌که‌ی خۆم، هه‌مان ئه‌و پیاوه‌ بچکۆله‌یه‌م بینیه‌وه که کلاوه‌ سه‌وزه‌ لباده‌که‌ی له‌سه‌ردابوو. به‌ناوه‌پراستی کلێسه‌که‌دا هاتوچۆی ده‌کرد، به‌په‌ستیه‌وه دار گۆچانه‌ حه‌یزه‌رانه‌ باریکه‌که‌ی به‌ملاولادا باده‌دا.

ئهو کاته‌ من هه‌ژده‌ سالم پێکردبووه‌وه و باوکم پێی وابوو له‌دوای مردنی دایکه‌مه‌وه له‌ ئاپارتمان‌ه‌که‌یدا بمینمه‌وه و له‌ویدا ژیانم به‌سه‌ربه‌رم. له‌دوای ئه‌و کاته‌وه‌ش هه‌شتام ههر حه‌فته‌ی که‌په‌تیک یه‌کتیریمان ده‌بینی. به‌لام له‌ پایزی ئه‌و ساله‌دا هه‌ردوو‌کمان له‌سه‌ر ئه‌وه‌ پێک که‌وتین که مانگی یه‌ک که‌په‌ت یه‌کتی بیه‌نین. له‌وه‌ ده‌رچوو‌بووین که بچینه‌ ته‌ماشاکردنی خلیسکینه‌ و خۆه‌ل‌دانی سه‌ربه‌فر و ئه‌و جو‌ره‌ شتانه‌. هه‌یچ که‌په‌تیکی تریش نه‌پوشتینه‌وه‌ بۆ ناو "تونیلی خۆشه‌ویستی" یه‌که‌ی کۆبنه‌گن. باوکم له‌سه‌رو ته‌مه‌نی هه‌شتا سالیه‌وه‌ مرد.

¹⁶له‌و بۆنانه‌دا گولێکی تایبته‌ داده‌نێن که ناوی له‌یادم مه‌که‌یه‌، هه‌لبه‌ته‌ ئه‌و ناوه‌ له‌ زۆرینه‌ی زمانه‌کاندا پراسته‌وخۆ له‌ وه‌رگێرانی ناوه‌ لاتینی‌ه‌که‌یه‌وه‌ وه‌رگێراوه‌ "Myosotis scorpiodes"، گولێکه‌ گه‌لایه‌کی دوو لقی پچکۆله‌ و گولێ شینی زۆر بچکۆله‌ ده‌گریت و ناوه‌پراسته‌که‌ی زه‌رده‌ و.

www.pertwk.com

یه‌کتریان تاوانبار نه‌ده‌کرد، به‌لکو پراسته‌وپراست سه‌رزه‌نشستی خۆیان ده‌کرد. به‌لای منیشه‌وه‌ گه‌ر لۆمه‌ی یه‌کتریان بکهدایه‌ یان هی خۆیان، هه‌یچ گرنگیه‌کی نه‌بوو.

ناشتنه‌که‌شی به‌پێک و پێکی به‌پێوه‌چوو. باوکم وته‌یه‌کی دورودریژی خوینده‌وه‌ و تییدا باسی گه‌وره‌یی دایکمی کرد وه‌ک مرۆفیک. له‌ژیانی هاوبه‌شی هه‌ردووکیانیشدا هاته‌ سه‌ر باسکردنی شتیک که ناوی نابوو "گوناچه‌ گه‌وره‌که‌". پاشانیش وتی "له‌و ماوه‌یه‌ی دواتردا توانیمان سه‌رله‌نوێ یه‌کتی بدۆزینه‌وه‌ و له‌ هه‌موو ناته‌واویه‌کی یه‌کتی ببورین". به‌و شیوه‌یه‌ش له‌دوایاردا ئه‌و په‌یمانه‌یان برده‌ سه‌ر که کاتی خۆی له‌به‌رده‌م قه‌شه‌که‌دا به‌یه‌کیان دابوو. پۆزانیککی خۆش و پۆزانیککی تالیا پێکه‌وه‌ به‌سه‌ربردبوو، به‌لام به‌پراستی تائه‌و کاته‌ی مردن له‌یه‌کتی جودا‌کردنه‌وه‌، یه‌کتریان خۆشویست.

وته‌کانی باوکم پراستی پێوه‌ دیاربوو و دوربوو له‌ درۆ و ده‌له‌سه‌وه‌، به‌پراستی ئه‌و چه‌ند حه‌فته‌یه‌ی به‌رله‌وه‌ی دایکم بمریت، خۆشی ده‌ویست. به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا به‌پروای من دره‌نگبوو بۆ ئه‌و خۆشه‌ویستی و وای بۆ ده‌چووم که ئه‌و چه‌ند حه‌فته‌یه‌ی کۆتایی هه‌روه‌کو جارانی دوربواوه‌ لیوه‌ی باشتریکبوو. ئه‌و کاته‌ش له‌وانه‌یه‌ پێک له‌ دوای مردنی زیاتری خۆش‌بویستایه‌، ئه‌و کاته‌ ته‌نها به‌و شیوه‌یه‌ نه‌ده‌بینرا که سه‌رنجی خه‌لکی به‌لای خۆیدا رابکێشیت.

وادانرابوو که منیش چه‌ند وشه‌یه‌ک له‌لای تابوته‌که‌ی دایکه‌مه‌وه‌ بلێم، به‌لام نه‌متوانی. ماته‌مینیه‌کی قول گرتبوومی. من مردنی دایکم زیاتر پێناخۆشبوو وه‌ک له‌ باوکم، ههر له‌به‌رئه‌وه‌ش بوو که زمانم کلێلبوو‌بوو و نه‌متوانی هه‌یچ شتیک بلێم. من یه‌کجار دلم ته‌نگبوو و قسه‌م پێنه‌بوو، ده‌نا ئه‌گه‌ر مردنی دایکم زۆر پێناخۆش نه‌بواوه‌، ئه‌وا

تایه ته به پنگه ی پرتووک

کچیک خۆشبوایه و له هه موو ئه و کچانه ی پێشوتر زیاتریک دلم پێش بچوایه، ئه و کاته وهک ئه رککی گه وری سه رشانم هه ستمده کرد ده بیته زۆر به روونی پێی بلیم که هیچ نه تیک و مه رامیک نه که تیکه لیم له گه لیدا و ببه ده ستگیرانی. ده مبینی ئه و قسانه م گاریگه ری تیده کردن، به لام هیچ یه کیکیان له بهر ئه و هۆیه ده رنه په ریه ده ره وه. به پیچه وانه وه له وه ده چوو که قسه ی راسته وخۆ و پوون وایان لیبات زیاتر هه ز له وه بکه ن که شه و له لام بمیننه وه. زۆربه ی جار ئه و شتانه زیاتر سه رنجمان راده کیشیت که چاوه پروان نین دوباره ببنه وه، وهک له و شتانه ی که پیمانوایه بۆ هه تاهه تایه دوباره و سیباره ده بنه وه.

مایه ی خۆشه ختیم بوو که ئه و هه موو کچه هه مه ره نگه ده هاتنه میوانیم، چونکه هه ریه که یان سه رنجی ده چوو سه ر شتیکی جیاوازی ماله که م. هه ندیکیان ده چوونه لای کتیبخانه که وه و ئه و کتیبانه یان راده کیشا که مه به ستیان بوو. کچیکیان ناوی "ئیرینا" بوو، ریک بۆی دانیشته و کتیبی "جیهانی هونه ر"ی خوینده وه، "راندی" یه به ده نگی بهرزه ده ستیکرد به خوینده وه ی کتیبه که ی "کارل ئیقانگ" که ده رباره ی زانیاری سیکی بوو. من که مندالبووم ئه و کتیبه م خویندبووه به لام چیتر باوی نه مابوو له لام. یه کی که له کچه کانی تریش یه کسه ر له سه ر پیاو سه وه که دانیشته و به زه حمه ت پارچه یه ک مۆسیقای "شوپان"ی ژهنی وابزانم ئه و کچه یانبوو که ناوی "رانفی" بوو. "تورید" یه به به کاره یانی چه ند ئاوازیکی ساده چه ندین گۆرانی فلیمی مۆسیقی "Hair" لیده دا. زیاتر له نیوه ی هه موو ئه و کچانه ی که ده هاتنه ژوره وه یه کسه ر قه وانیکیان لیده دا. من

www.pertwk.com

من ئه و حاله ته م وهک پارادۆکسیک ده بینی. به شیوه یه کی گشتی ئه و کچه ی که ته نها یه ک شه و له لام ده مایه وه، زۆر دلی به و ئیواره یه خۆشه بوو که پیکه وه ده مانبرده سه ر. کاتیکیش ده رپۆشته ده ره وه، نه ده چوو به چه پ و راستدا بکه ویتته گیرانه وه ی به سه رهاته کانی ئه و شه وه، چونکه زۆرینه یان شه رمیان له وه ده کرد که ته نها یه ک شه و له لای که سیکی نه ناسیاو بمیننه وه. به لام هه رئه وه نده ی که چه ند جاریکی زۆر به شه و له لام به مانایه ته وه، ئیدی ده که وتنه گله یی و دادوبیاد. ئینجا بۆ کچی براده ره کانیان ده گیرایه وه و هه رزۆر به ئاسانیش چاوه پروانی په یوه نده یه کی درێژ خایه نیان ده کرد.

من هه رگیز کچه کانم هه لنه ده خله تاند. هه تا نه رپۆشتینایه بۆ سینه ما یان بۆ شانۆگه ریه ک، قه ت په یمانم نه ده دانی که نانیک پیکه وه بخوین، هه تا نانی ئیواره مان نه خواردایه، په یمانم نه ده دانی که شه و له لام بمیننه وه، هه رگیزیش ئه و په یمانم نه ده دانی که چه ند جاریکی تر ببنه وه لام. من به دلیکی فراوانه وه دروود و ستایشی کچه کانم ده کرد، چونکه به راستی پیمخۆشبوو که ده هاتنه لام، به لام هه رگیز واخۆم پیشان نه ده دان که هه زبه کم یان به شیوه یه ک له شیوه کان له توانمدا بیته که بۆ ماوه یه کی زۆر له گه لیاندا بمینمه وه. ریده که وت خا ولیه ک یان فلچه یه کی دان بده م به کچیک که بۆ یه کجار به کاری به نیت، یه ک که ره تیش ریکه م به کچیکدا رۆبه یابانیه کۆنه که ی دایکم له به رکات، ئا له و کاتانه دا جار جاریک هه ر بۆئه وه ی زۆر به ته واوه تی و پونی تیابنگه یه نم، جه ختم له سه ر شتیک ده کرده وه و پیم ده وتن "راسته پیمخۆشه که تو شه و له لام ده مینیتته وه، به لام به پیوستی نازانم خه یالت بۆ هیچ شتیکی تر بجیت، مه به ستم له وه یه ته نها وهک شه ویکی خۆش ببینه و ته واو". ئه گه ر هه ر زۆر دلێشم به

تایبته به پنگه ی پرتوک

له سهرده می مندالیمان وه به کتریمان دهناسی، واته تارادهیه که چاره نهمانده توانی ته نه له به رختری یاری، یاری گه ورانه پیکه وه بکهین. وایزانه پیاوه یه که مهتریه کهش وهک من دهیروانی. چونکه له ماوهی ئه و سێ رۆژهدا که "هنگه" له لام مایه وه زیاتریک پهستی پیوه دیاربوو وهک له رۆژانی ئاسایی. له ژوری دانیشن و چیشتهخانه کهدا ههله به زیه وه و ریک له به رچاوی "هنگه" دا گۆچانه هه زهرانه کهی باده دا. سهیربوو به لامه وه که "هنگه" نهیده توانی بیبینیت.

زۆریه ی کچهکان پیاو خۆشبوو بچه بالکونه که وه. دایکم هه میشه خزمهتی گولهکانی بالکونه کهی دهکرد و دهیرازنده وه، منیش دلم نه دههات له گهله یه کهمین به هاردا له دوا ی مردنی دایکمه وه پشتگوپیان بخرم. له بهر ئه وه له پێشدا هه موو گوله وشکهکانی پارم هه لکه نه، ئینجا تا ئینجانهکان بیگریت خۆلی نویم تیکردن و پرمکردن له پیاو. ئه نجامه کهشی له پاده به دهر جوانبوو، له وه و پێش ئینجانهکان هه رگیز ئاوها لێپاولیپ نه بوون له گوله سه وه سن و گولی لاله و گوله زه عفه ران، زۆریه ی کچهکان سه رسامی کاره که مېوون و پیاو بوو دهستیکی کارامه له بواری گول و سه وزیدا هه بییت. ئه گه ر ئاوه و خۆشبوایه، ئه و له بالکونه که داده نیشتین و په ردا خیک "مارتینی" یان "دووبوونیت" مان ده خواره وه و ته ماشای شارمان دهکرد.

بیگومان ناچاربوو به کچهکان بلیم بۆچی من به ته نه له و خانه ودا ده ژیا، هه ر به و بۆنه یه شه وه دۆلابی جلهکانی دایکم پیاو هه ندیکیان ده دا. زۆربوون ئه وانه ی دلیان ده چوو به کراسیکدا، هه ندیکیشیان هه زیان له چاکه تیک یان پالتویه ک بوو، منیش پیم ده به خشین. هه له به ته له پێشدا ناچاربوون له بهری بکهن، بۆئه وه ی

www.pertwk.com

قهوانی "جۆن بهیز" و "جهینز جۆپلین" و "سیمۆن و گارفۆنکل و پیتەر" و "پۆل و ماری" م هه بوو. کچیکی چاو شین و قژ زهرد به دل و به گیان ده بیوست گۆی له "گاریۆس" و "باکتۆس" یش بگریت، به لام هه تا وه کو ئه و کاته ی له کۆتایی مانگی پینجا "هنگه" م بینیه وه، هه یچ کچی کهزی له "چایکۆفسکی" و "پۆتشینی" نه بوو.

"هنگه" بهشی مۆسیقای ته و او کردبوو، پاش ئه وه ی له سینما فیلمی "هه لسه نگاندنی ئازایه تی" مان بینی و گه راپینه وه بۆ ماله وه، یه ک و دوو خۆی گه یانده پیاو که و هه موو کۆنسیرتی پیاو "ره خمانیۆف"ی ژماره 2 ی په یژه ی مۆسیقی سه ره کی "C" لیدا. کۆنسیرته که ی پتر له نیو کانترمیری خایاند، وه هه ر ئه و کاته ی که که میک چوو ناو به شه خاوه که ی کۆنسیرته که وه، به ته و او ته ی له و برپاوه دابوو که خۆش ده ویت، به لام هه ر که گه یشته ریمه خیرا که ی کۆتایی کۆنسیرته که، هینده تیگه یشتیم که به پله ی یه که م سه رسامی پیاو ژه نه که نه بوو بوو به لکو مۆسیقا که فریویدا بوو. دواتریش که چووینه ژوری خه وه وه، به سه رهاتی دزینی فیاته سه ره که و رۆمانسی ناو کوخه دارینه که م هینایه وه یاد که ئامیریان تیدا ده پاراست، ئه ویش دایه قاقای پیکه نین و خه ریکبوو هه ناسه ی سواریت. به لام ئیدی گه وه بوو بوین و له سه رده می قوتابخانه ی ناوه ندیه وه یه کتریمان نه بینبوو.

"هنگه" بۆ ماوه ی سێ رۆژی ریک له گه لندا مایه وه، به لام که له چواره مین رۆژدا به ته و او ته ی بۆی ده رکه وت که ناتوانین بیینه ده ستگیریانی راسته قینه ی یه کتری، به جیی هیشتم و له و کاته شه وه هه یچ هه واییکیم نه بیسته وه. بیگومان من له وه تیده گه یشتیم. ئیمه هه ر

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

دهموت "من له‌سهرده‌میکی باشدا له‌دایکبووم". هەر بۆ نمونه بێت سالیکی پێش ئه‌و سهرده‌مه‌، پیاویکی هاوته‌مه‌نی من بۆی نه‌ده‌لوا هینده‌ خو‌شی له‌وه‌ ببنیت که له‌ خانویه‌کی سه‌ربه‌خۆدا ده‌ژی. من هه‌رپێش ئه‌وه‌ی قوناغی ئاماده‌یی ته‌واوبکه‌م، له‌گه‌ڵ ژماره‌یه‌کی زۆری کچانی شاردای تیکه‌ڵ بووبووم، به‌لام هیشتام نه‌که‌وتبوومه‌ عه‌شقه‌وه‌. هه‌ستمه‌کرد به‌ته‌مه‌نتره‌م، من خۆم پیموایبوو که پێگه‌یشتووتره‌م له‌و کچانه‌ی که له‌گه‌ڵیاندا بووم. هه‌لبه‌ته‌ له‌ویدا جوهره‌ دوالیزمیک به‌ئاشکرا ده‌بینرا؛ به‌هیچ جوهریک وه‌کو جه‌سته‌ هه‌ستم نه‌ده‌کرد که له‌وان گه‌وره‌تره‌م، به‌لام خۆ ئافه‌رت ته‌نها هه‌ر له‌ش نه‌، بێگومان پیاویش هه‌ر ته‌نها جه‌سته‌ نه‌. من دڵنیا بووم له‌وه‌ی که پوژیک له‌پوژان کچیک ده‌ناسم که به‌پوچ و به‌گیان خو‌شم بویت، وابزانم هه‌رله‌به‌ره‌وه‌ش بوو که به‌ته‌نیا که‌وته‌ پیا سه‌کردنی دورودریژ. خۆم به‌خۆم ده‌وت "خۆ دره‌نگ یان زوو هه‌رده‌بنیت بیدۆزمه‌وه‌، وه‌ ئه‌گه‌ر که‌سیکیش بێت که له‌ من بچیت، ئه‌وا له‌ دیسکویه‌کدا یان شوینیکی تایبته‌ به‌ گه‌نجاندا نایه‌بنه‌وه‌". زیاتر پێی تیده‌چوو که له‌شوینیکی وه‌ک "کیکوت" یان "بلانکفانسبرۆتن"دا چاوم پێکه‌وه‌یت. له‌پراستیشدا له‌ناوه‌پراستی مانگی شه‌شدا له‌ "ئوله‌فۆلسیته‌"دا بینیم.

*

ئه‌و کاته‌ی له‌ باخچه‌ی ساوایان بووم، پێم خو‌شبوو له‌ سوچیکدا دانیشم و ته‌ماشای منداڵانی تر بکه‌م که یاریان ده‌کرد. به‌لام دواتر منداڵه‌کان به‌ته‌مه‌نتر بووبوون، تارا ده‌یه‌ک گه‌وره‌شبووبوون. منیش

www.pertwk.com

بزانن به‌به‌ریان ده‌بیت یان نا، هه‌موو که‌ره‌ته‌یکش تاقیکردنه‌وه‌ی جله‌کان وه‌ک نمایشیکی بچکۆله‌ی جلی مۆده‌ وابوو. هه‌ندێ جاریش له‌کاتی چوونه‌ ده‌ره‌وه‌یاندا هه‌ربۆ خو‌شی به‌شیوه‌یه‌کی جادووناسا جوتی ده‌ستکێش یان شالیکی یان جانتایه‌کی جوانی شانۆم ده‌خسته‌ به‌رده‌میان. من ئه‌و کچه‌م زۆر به‌دڵبوو که چاکه‌ته‌ فه‌رووه‌ فارسیه‌که‌م پێیه‌خشی. ناوی "چینگیس"بوو، له‌و کاته‌دا که فه‌رووه‌که‌م بۆ قه‌دکرد و خسته‌ ناو زه‌رفیکی کاغه‌زی گه‌وره‌وه‌، فرمیسک به‌ هه‌ردوو چاوه‌کانیدا هااته‌ خواره‌وه‌، به‌لام وابزانم له‌پراستیدا دیاریه‌که‌م نه‌یه‌هه‌ژاند. وابزانم پیموایبوو که من بۆیه‌ ئه‌و چاکه‌ته‌ فه‌رووه‌ی پێده‌به‌خشم، چونکه‌ ده‌مه‌وێت ببنیه‌ ده‌ستگیرانم، یان به‌لایه‌نی که‌مه‌وه‌ وه‌ک ده‌ربهرپینیکی قولی خو‌شه‌ویستی ده‌ییبینی به‌ هه‌موو ماناکانیه‌وه‌، هه‌ر له‌به‌ره‌وه‌ش خیرا ناچاربووم دیسانه‌وه‌ مه‌به‌ستی ته‌واوه‌تی خۆمی بۆ پونبکه‌مه‌وه‌. له‌لایه‌کی تریشه‌وه‌ به‌باوکم وت هه‌موو جله‌کانی دایکم به‌یه‌کیک له‌ پیکه‌راوه‌ خیرخوازه‌کان به‌خشی، ئه‌ویش هه‌یچ لاریه‌کی له‌وه‌ نه‌بوو وابزانم چاکه‌ته‌ فه‌رووه‌که‌ی له‌یادکردبوو. به‌لام له‌پراستیدا زۆربه‌ی هه‌ره‌زۆری جله‌کانم به‌ کچ به‌خشی، هه‌ندێ له‌و کچانه‌ش یارمه‌تیان دام و ئه‌و جل و به‌رگانه‌یان بۆ جیاکردمه‌وه‌ که بۆ فریایان باشبوون. پاش شه‌ش مانگی هه‌یچ جلیکی دایکم له‌ ماله‌که‌دا نه‌مایه‌وه‌.

یه‌ک دوو که‌ره‌ته‌یک له‌ده‌ره‌وه‌دا به‌ره‌و‌پ‌روی کچیک له‌و کچانه‌ بوومه‌وه‌ که شه‌ویک له‌لام مابوونه‌وه‌ و خۆیان لێ هه‌له‌که‌کردم، به‌لام ئۆسلۆ پ‌پ‌بوو له‌ کچ، له‌به‌ره‌وه‌ هه‌یچ گه‌رفتیکم له‌ دۆزینه‌وه‌ی کچیکی نویدا نه‌بوو. به‌شیوه‌یه‌کی گشتی له‌سه‌ره‌تای ساله‌کانی هه‌فتادا باونه‌بوو که کچیک شه‌و له‌لات بمی‌نیه‌ته‌وه‌. بیرم‌دیت ئه‌و کاته‌ له‌ دلی خۆمدا

تایبته به پنگه ی په ټووک

دهجولامه وه، ئاسانتر فەنتاسیاکانم بۆ داده پێژرا وهک لهو کاتانه ی له ماله وه له سههر کورسیهک بوی داده نیشتم. "شیلهر" کاتی خوی دهیوت "مروّف ئه و کاتانه سه ره به سته که یاری دهکات، چونکه به پپی یاسای تایبته تی خوی هه لسوکه وت دهکات". له ویدا له خالیکی گرنگ ده دات، به لام بیگومان ده کریت راسته وراست وینه که هه لگی پینه وه؛ من لهو کاتانه دا که به سه ره به سته ی له "هارده نگیرفیدا" دا پیاسه م ده کرد، ئاسانتریک ده متوانی یاری له گه ل بیر کردنه وه و بیرۆکه کانه دا بکه م، وهک لهو کاتانه ی ئه گه ر ناچار بووماه بۆ ماوه ی چه ندین سه عات وهک زیندانیهک له نیوان چوار دیواری په قوته قدا هاتوچۆم بکر دایه. به ده ره له وه ش شتیکی تریش هه بوو؛ پیاوه یهک مه تریه که تارپاده یه کی زۆر بۆخوی هه ره له ماله وه ده مایه وه. جار جاریک ده هاته ناوشار، به لام زۆر به ده گمه ن ریده که وت له دارستانی کدا خوی نیشاندات، یان له "هارده نگیرفیدا" دا ده رکه ویت.

لهو کاتانه دا که ده پویشتم بیرۆکه ی پاکتر و بویرانه تره به خه یالدا ده هات، له ویشه وه پوخته و کرۆکی نویسه کانه به سه ردا ده رزا. له مایشه وه که ته لوکیک و پیپستیکم بۆ سه رتا پای ئه و نویسانه م پیکه ینا بوو که ده کرا وهک بنچینه یه کی رۆمان و کورته رۆمان و شانۆگه ری و فیلم به کار به ی نرین. باشتی رین بیرۆکه شم به ئامیری چاپه که م ده نویسه وه و دواتر لاپه ره کانه م له مه له فیکدا داده نا. هه ر کاتیکیش که ده مخسته نه مه له فیکه وه، ئیدی ده ستم لی هه لده گرتن. زۆر به ده گمه ن ریده که وت که په تیکی تر ده ریانه به ی نه مه وه و چاویکیان پيدا بخشینه وه.

هه تا ئه و کاته ش به خه یالدا نه هات که ده سته ده مه یه کیک لهو بیرۆکانه و بیانه که مه نویسیک. سه ره له دانی ئه و بیرۆکه بنه ره تیانه

www.pertwk.com

چیتر به لامه وه خۆشه بوو ته ماشای یاری گه وره کان بکه م، به تایبته تیش ئه و یاریه ی که پپیانه وت "ئا ههنگی قوتابیان". من زیاتر ئه و چالاکیانه م پپخۆشبوو که له پپش کردنه وه ی قوتابخانه دا پروویانه دا وهک لهو چالاکیانه ی له پاش ته و او بوونی قوتابخانه دا له به رده سته دا ده بوون. لهو هه فتانه ی دوا به دوا ی تاقیکردنه وه کانه دا هه روا به ئاسانی وهکو پپشتر کچیک ده سته ده که وت که له گه لدا بیت بۆ شانۆ و دواتر بیته میوانیم، چونکه چه نده ها چالاکی جیا واز جیا واز له شاردا ئه نجام ده دا.

هه ره له به رته وه تارپاده یهک هه موو پوژیک ده چوومه ده ره وه و پیاسه ی دورودریژم له ناوچه ی "نۆردمارک" دا ده کرد. به قیتار تا "فینسه" ده چووم، پیاسه یه کی تیرو ته سه لیشم له "هارده نگیرفیدا" دا ده کرد، به ره و "ناورلاندسالدن" دا ده هاته خواره وه و دواتر به قیتار له "فلوم" وه ده گه رامه وه ماله وه. چیتر له سواری بوونی قیتار ده بیینی، پپمخۆشبوو ته ماشای خه لکی ناو قیتار بکه م، به لاشمه وه خۆشبوو لهو کاته دا که قیتاره که ده پویشتم، بۆ خۆم دا بنیشم و بیر له شتی هه مه ره نگ بکه مه وه. قوتابخانه م ته و او کردبوو، پاش چه ند هه فته یه کیش شه هاده که م وه رده گرت، ده مزانی له وانه ی جومناستی کدا نمره ی 7 ده هینم و سه رتا پای وانه کانی تریش 13. بییش و بیکار بووم، بۆ خۆم هه ره پیاسه م ده کرد و سواری قیتار ده بووم. باوکم ده بوايه هه تا 15 ی 9 کۆمه کی پاره ی بکر دمایه.

هه میشه لهو کاتانه دا که له ده ره وه پیاسه م ده کرد، قه له میک و ده فته ریکی تیبینیم پپیوو. من به تایبته تی زۆرم پپخۆشبوو له کاتی رۆشیتندا به قوڵی بیر له شتی هه مه ره نگ بکه مه وه. هه لبه ته من هه میشه هه ره بیرمه کرده وه، به لام ئه و کاتانه ی له سروشتدا

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

هەر زۆر سەرسامبوو. لەچاویدا دەمبینی بەخیلی پێدەبردم، بەلام ستایشیکی زۆری بێرۆکەکه‌می کرد. من بەهیچ شیوەیەک سەرم نەسورما، چونکە خۆم دەمزانێ که ئەو تێبینیە بێرۆکەیه‌کی نایابی پۆمانیکە. لەلایەکی تریشەووە هیچ سودیکم لە ستایشکردن وەرئەدەگرت، بەتایبەتیش لە نوسەریکی گەنجی کەم ئەزمونی وەک ئەووە، دواي ئەو من بۆ ئەو تێبینیەکەم نیشان ئەدا کە ستایشم بکات. هەرلەبەرئەووە وتم «ئەگەر پارە‌ی بتلە شەرابەکە بدەیت، تێبینیەکەمت پێدەبەخشم». واقعیوما. منیش بۆم ڕونکردووە و وتم «ئێ خۆ تۆ خۆت نوسەریت، منیش پەیمانێ دەدەمێ کە هەرگیزاو هەرگیز لەلای هیچ کەسێک راستیەکە نادریکێم و بەکەس نالێم لە کوپۆه بێرۆکە‌ی ئەو پۆمانەت وەرگرتووە. بەلام لەبەرامبەردا دەبێت پارە‌ی شەرابەکە بدەیت و پەنجا کرۆنیکیش بدەیت بە خۆم». لەیانە‌ی 7دا بەو جۆرەبوو کە دەبوا‌یە لەپێشەووە پارە‌ی شەرابەکەت بدایە، ئینجا بۆیان هەڵدەپچریت، لەبەرئەووە پارە‌ی شەرابەکە‌ی دامەووە و لەسەرۆشیەووە سەد کرۆنیشی دامی. لەو کاتەدا کە پارە‌کەم لێوەرگرت، چاوم بە پیاوێ یەک مەتریەکە کەوت. لە هۆڵەکەدا بوو، توپە دیاربوو و لەنیوان مێزەکانی قاوێخانەکەدا دەخولایەووە. لەپێرێکدا ڕوویکردە مێزەکە‌ی ئێمە و بەگۆچانە حەیزەرانیەکە‌ی دەستی هەپەشە‌ی لێدەکردم.

ئەم‌رۆکە ئەو پیاوێ گەنجە‌ی کە چاویلکە‌ی "جۆن لینۆن"ی لەچاودەکرد، یەکیەکە لە نوسەرە بەناوبانگە‌کانی ولاتەکەمان و هێندە نابێت تەمەنی لە 50 سال تێپە‌ری. لەو کاتەووە من چەند جاریکی تر بینیمەووە و ئیستاکەش لەسەدا دە‌ی قازانجی کتێبە‌کانی من وەریدەگرم. ئەو‌ه‌ش شتیکیە کە تەنها من و ئەو دە‌یزانین.

www.pertwk.com

بەلامەووە وەک ئارەزوویەک وابوو، تارادە‌یه‌ک هەروەک شتیکی ناتەواو یان وەک شتیکی شاز دە‌مبین. خە‌لکی وا هە‌یه‌ پۆل یان پارە‌ی ئاسن کۆدە‌کە‌نەووە، منیش بێرۆکە‌کانی خۆم کۆدە‌کردووە.

کە‌پە‌تیکیان کچی‌ک لاپەرە‌کانی مە‌لە‌فیکی هە‌ڵدە‌دایەووە، لە کتێبخانە‌کە‌ی زۆری کارکردنە‌کە‌مدا دەرپه‌ینابوو و بە‌دە‌نگی بە‌رز هە‌ندێ لە‌دێ‌رە‌کانی دە‌خویندە‌ووە. من ڕیگە‌م بە‌و کچە‌ نە‌دا کە‌ شە‌و لە‌لام بمینیتە‌ووە، تە‌نها بێ‌رە و هێ‌لکە‌ی سورە‌و‌ک‌راوم دەر‌خوارددا و هیچی تر. لە‌و کاتە‌شە‌ووە هە‌موو مە‌لە‌فە‌کان و پێ‌رستە‌کانم لە‌ دوو دۆ‌لابی تۆ‌کمە‌ی ژێ‌ر کتێبخانە‌کە‌ی زۆری دانیش‌تندا دانا و کلێ‌لم دان.

پۆ‌رتیکیان لە "ئاورلاندس‌دال"دە‌ووە دە‌هاتمە‌ خوارە‌ووە، لە‌و کاتە‌دا لە‌ناکاوی‌کدا بێرۆکە‌یه‌کم بۆ‌ هات. بێرۆکە‌یه‌کی تە‌واو نو‌ییوو بۆ‌م، لە‌و‌ه‌شە‌ووە بۆ‌م هات کە‌ ماو‌ه‌یه‌ک لە‌و‌ه‌وبەر لە "یانە‌ی 7"دا نوسە‌ریکی گە‌نجم ناسی، ئە‌و تە‌نها چوار پێ‌نج سال‌یک لە‌ خۆم گە‌ورە‌تربوو. بت‌لیک شە‌رابم بۆ‌ کر‌پیوو و دە‌مان‌خواردووە، بە‌دری‌ژایی ئە‌و ئی‌وارە‌یه‌ پێ‌کە‌ووە قسە‌مان‌دە‌کرد. راستە‌ جوت‌یک چاویلکە‌ی نایابی "جۆن لینۆن"ی لە‌چاودابوو، دون‌یایە‌ک ق‌ژ و ریش بە‌سەر‌و‌چا‌و‌ه‌یه‌و‌ه‌بوو و چاکە‌ت و پانتۆ‌لیکی تیکە‌ل و پێ‌کە‌لی قە‌دی‌فە‌ی لە‌بە‌ردابوو، بە‌لام لە‌گە‌ل ئە‌و‌ه‌شدا هە‌تا ب‌ل‌ی‌یت وەک کە‌س‌یکی کر‌چ و کال دە‌هاتە‌ بە‌ر‌چاوم، دە‌ب‌ی‌ت ئە‌و‌ه‌ندە‌ش ب‌ل‌یم کە‌ بە‌ل‌ایە‌نی کە‌مە‌ووە هێ‌ندە‌ی خە‌ل‌کانی ها‌وتە‌مە‌نی خۆم کر‌چ و‌کال دیارنە‌بوو. تێ‌بینیە‌کی خۆ‌م پ‌یش‌ان‌دا کە‌ هەر ئە‌و پۆ‌ژە بە‌ر‌لە‌ بین‌ینی ئە‌و نوس‌یب‌ووم یە‌خە‌تیکی ورد لە‌ دوتۆ‌یی س‌ی چوار لاپەرە‌یه‌کدا نوس‌یب‌ومە‌ووە، بێرۆکە‌یه‌کی زۆ‌ر‌زان‌انە‌ بوو و بۆ‌ پۆ‌مان‌یک دە‌شیا. ڕیگە‌م پ‌یدا هە‌موو تیک‌ستە‌کە‌م بخو‌ین‌یتە‌ووە،

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

ترمدا خۆی ږاکیشا و بهو شیوه‌یه‌ش هه‌موویانی خسته شوینی گونجی. خۆیا‌نه‌وه.

ئهم‌پۆکه‌ ئهو پیا‌سه‌یه‌ی "ئاو‌رلاندس‌دال"م وه‌ک پۆژیک دیت‌ه‌وه به‌رچاو که په‌یمان‌نامه‌یه‌کم له‌گه‌ل شه‌یتاندا به‌ست‌بیت.

زۆرجار له‌کاتی پیا‌سه‌کردنی ناو س‌روش‌ندا بیرم له‌و هه‌موو سالانه ده‌کرده‌وه که تیپه‌ر‌بوو‌بون. شتی‌ک‌بوون که کۆتایان پیا‌هات‌بوو و ده‌بوا‌یه له‌دوا‌یا‌نه‌وه شتی‌کی نوێ ده‌ستی‌پیا‌کردا‌یه. من ده‌مویست شوینی‌کم له‌ کۆمه‌ل‌گادا هه‌بیت که شایانی ږیز‌بیت و له‌ هه‌مان کاتی‌شدا نه‌ناس‌راو‌بم.

هه‌ر له‌و سه‌رده‌مه‌وه نه‌مه‌دتوانی یاد‌وه‌ری راسته‌قینه و یاد‌وه‌ری فه‌نتاسیم جودا‌بکه‌مه‌وه. ئه‌وه‌ش ده‌گه‌ریت‌ه‌وه بۆ ئه‌وه‌ی که من توانا‌یه‌کی تایبه‌تیم هه‌بوو و ده‌متوانی یاد‌وه‌ریه‌کی زیندوو له‌ ژیا‌نی فه‌نتاسیا‌ی خۆمه‌وه له‌لای خۆم گه‌ل‌له‌بکه‌م، هاوکاتی‌ش ته‌نها یاد‌وه‌ریه‌کی که‌می یه‌ک‌جار ته‌ماویم له‌ ژیا‌نی راسته‌قینه‌مه‌وه لا‌بوو. ئه‌وه که‌میک ده‌یت‌رس‌اندم، که‌میک ده‌یش‌له‌ژاندم، به‌لام هه‌ر زۆر سانا‌یه بلێین سه‌رده‌می‌کی مندا‌لی ږن‌ازارم هه‌بوو و هه‌رله‌به‌رئ‌ه‌وه‌شه که چه‌پاندوو‌مه. دا‌یکم له‌و ږوا‌یه‌دا‌بوو که من سه‌رده‌می‌کی مندا‌لی ناخۆشم ږد‌بیت‌ه‌سه‌ر، چونکه له‌وه زیاتری نه‌ده‌زانی. به‌لام خۆم ږیم وایه سه‌رده‌می‌کی مندا‌لی ده‌ول‌مه‌ندم به‌سه‌ر‌ږد‌بیت.

بیرم‌دیت که‌رته‌تیا‌ن به‌سه‌ر شاره‌که‌دا ږریم. هه‌موو ما‌له‌کانی خواره‌وهم ده‌بینی و ده‌متوانی به‌ئاره‌زووی خۆم ما‌لیک هه‌لب‌یز‌تیرم، به‌هیا‌وشی لی‌ی نزیک‌بمه‌وه و ته‌ماشای ژوری دانیشتن و نوسته‌نه‌که‌ی

www.pertwk.com

له "ئاو‌رلاندس‌دال"دا تاشه‌به‌ردی‌کی گه‌وره‌ی چالی لی‌یه ږیی ده‌لین "فیتلا‌هیل‌فیت"، من ما‌وه‌یه‌کی دور‌دریژ له‌ویدا بۆ خۆم وه‌ستا‌بووم، هه‌رله‌ویدا بۆ یه‌که‌مین جار به‌خه‌یا‌ل‌مدا هات که بیرو‌که زۆره‌کانم ده‌کریت بب‌نه سه‌رچا‌وه‌ی ژیا‌نم. من شتی‌کم له‌لا‌بوو که له‌لای خه‌ل‌کانی تر به‌ئاسانی ده‌ست‌نه‌ده‌که‌وت. که‌سی‌کیش نه‌بووم که له‌ خۆم با‌یی بووبم، وه نه‌شم‌ده‌ویست نا‌وبانگ ده‌ر‌بکه‌م، به‌لام ږیویستم به‌پاره‌بوو و تا‌قه‌تی ئه‌وهم نه‌بوو ئیشتیک له‌پشوی هاویندا بدۆزمه‌وه. جگه‌له‌وه‌ش له 15 9شه‌وه هیچ سه‌رچا‌وه‌یه‌کم نه‌بوو که‌له‌سه‌ری بژیم، چونکه باوکم زۆر به‌رونی ږیی وتم له‌و پۆژه‌وه ئیتر به‌هیچ جو‌ریک کۆمه‌کم ناکات. به‌لام، هه‌روه‌ک خۆی وتی، بیگومان ده‌ته‌و‌یت به‌رده‌وامی به‌ خویندن بده‌یت و هه‌موو خویند‌کار‌یکیش بۆیان هه‌یه قه‌رزی خویندن وه‌ر‌بگرن. باوکم نه‌یده‌زانی که من به‌هیچ جو‌ریک نه‌مه‌دتوانی له‌سه‌ر پا‌ره‌ی قه‌رزی خویند‌کاری بژیم، چونکه ئه‌و پا‌ره‌یه ته‌نانه‌ت به‌شی مه‌سه‌ره‌فی ئه‌و کچانه‌ی نه‌ده‌کرد که ده‌هات‌نه میوانیم. بۆ له‌وه‌ش ئه‌گه‌ر پا‌ره‌م ږینه‌بوا‌یه، ئه‌وا نه‌مه‌دتوانی به‌ئاره‌زووی خۆم شت‌بک‌رم، من به‌هیچ شیوه‌یه‌ک هه‌زم له‌وه نه‌بوو.

من له "ئاو‌رلاندس‌دال"دا س‌روش‌یکم بۆ هات، س‌روش‌یکی که‌مخا‌یه‌نیش بوو، هه‌میشه س‌روش به‌و شیوه‌یه به‌ ئاگایاندا تیپه‌ر‌ده‌بیت. من بۆیه ئه‌مه با‌سه‌ده‌کم چونکه به‌ته‌وا‌وه‌تی ده‌زانم له‌ چ کاتی‌ک و له‌ چ شوینی‌ک‌دا‌بوو که بۆ یه‌که‌مین جار ئه‌و بیرو‌که‌یه‌م بۆ هات، ږیک له‌و کاته‌دا بوو که وه‌ستا‌بووم و ته‌ماشای "فیتلا‌هیل‌فیت"م ده‌کرد. بیرم‌دیت که بیرو‌که‌که‌م به‌لا‌وه باش‌بوو، به‌لامه‌وه وه‌ک کۆله‌که‌یه‌ک وا‌بوو، بیرو‌که‌یه‌ک بوو که‌وه‌ک سه‌قفی‌کی پته‌و به‌سه‌ر هه‌موو بیرو‌که‌کانی

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

زرنگیش - بۆ ئه‌وه‌ی نه‌ینیه‌که‌ بدۆزیته‌وه‌، خوینه‌ریش پێک چێژ نه‌هێشت. ده‌بینیت. ئه‌و که‌سه‌ی که‌ به‌دوای نه‌ینیه‌که‌دا ده‌گه‌رپێت نه‌خته‌ نه‌خته‌ شته‌کانی بۆ پونده‌بیته‌وه‌ و هه‌یدی هه‌یدی له‌و پروداوه‌ نزیک ده‌بیته‌وه‌ که‌ به‌راستی پرویداوه‌. به‌ده‌رله‌وه‌ش ده‌بیت وایلیبکریت که‌ دوا‌ی جیشوینی هه‌له‌ بکه‌ویت، دوا‌ی جینیشانه‌ی ساخته‌ بکه‌ویت، به‌لام دواتر که‌ ورده‌ ورده‌ وینه‌که‌ ئاشکراتر و پونتر ده‌بیته‌وه‌، خوینه‌ر هه‌ستده‌کات که‌ خۆشی به‌ئهنجام گه‌یشته‌وه‌؛ خوینه‌ران له‌و بڕوایه‌دا ده‌بن که‌ خۆشیان به‌شداری دۆزینه‌وه‌ی نه‌ینی پروداوه‌که‌ ده‌که‌ن. من چه‌نده‌ها شتیش له‌ پێگه‌ی خه‌ونه‌کانمه‌وه‌ فیربووم. پێیده‌چیت خه‌ون وه‌ک کتییکی کراوه‌ وابیت. له‌و کاته‌دا دوو سێ دیمه‌نی خه‌ونم هه‌بوو که‌ به‌رده‌وام ده‌هاتنه‌وه‌ به‌رچاوم، چه‌ند که‌سایه‌تیه‌کی که‌میش له‌ خه‌ونه‌کانمدا هه‌بوون و تاوناوێک له‌ خه‌ونه‌کانمدا ده‌رده‌که‌وتن. من دلنیا‌بووم که‌ خه‌ونه‌کانم هه‌روا به‌رپه‌رچدانه‌وه‌ی ئه‌و شتانه‌ نه‌بوون که‌ له‌ جیهانی ده‌ره‌وه‌دا ده‌مینین، به‌لکو به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ نمایشکردنی شتیکی نوێ بوون. ئه‌زمونیکی هه‌رزۆر نویبوو بۆم و شتی لێوه‌ فیرده‌بووم، وه‌ هه‌تا ئه‌و کاته‌ی که‌ بوومه‌ ئه‌م مرقه‌ی که‌ ئیستاکه‌ هه‌م، به‌شداری پێگه‌یشته‌نمیان کردووه‌. به‌لام ئه‌ی خه‌ونه‌کانم له‌ کوێوه‌ ده‌هاتن؟ من به‌ته‌واوه‌تی نه‌مه‌زانی خه‌ونه‌کان و سه‌فه‌ره‌ پۆحیه‌کانم به‌هۆی چیه‌وه‌ پرووده‌دن، به‌هۆی ئه‌وه‌وه‌بوو که‌ من زۆر هه‌ستیاربووم به‌رامبه‌ر ئه‌و شتانه‌ی که‌ له‌ده‌ره‌وه‌را ده‌هاتن؟ یان ئامیریکی پۆحی وام هه‌بوو که‌ ده‌یتوانی تووژال له‌دوا‌ی تووژالی نه‌ینیه‌کانی قولایی ناخم بخوینیته‌وه‌؟

چیتر خه‌ونم به‌و پیاوه‌ بچکۆله‌یه‌وه‌ نه‌ده‌بینی که‌ گۆچانه‌ حه‌یزه‌رانه‌که‌ی پێبوو، به‌لام به‌لامه‌وه‌ هه‌ر زۆر ئاسای بوو ئه‌گه‌ر له‌

www.pertwk.com

بکه‌م. له‌ په‌نجه‌ره‌کانه‌وه‌ ته‌ماشای شیوه‌ی ژیا‌نی ئه‌و خه‌لکه‌ هه‌مه‌په‌نگه‌م ده‌کرد، به‌و شیوه‌یه‌ش ته‌نانه‌ت یه‌ک نه‌ینیش نه‌بوو که‌ له‌من به‌شاردیریته‌وه‌. چاوم له‌ هه‌موو شتیکیبوو، هه‌رله‌ شه‌روشه‌ره‌ هه‌مه‌په‌نگه‌کانی ناو ما‌له‌کانه‌وه‌ هه‌تا چالاکیه‌ سیکیسه‌ هه‌ره‌ سه‌یروسه‌مه‌ره‌کانی خه‌لکی. هه‌رده‌توت له‌ چه‌ند مه‌یمونیکی ناو قه‌فه‌ز وردده‌بمه‌وه‌، هه‌ندێ جاریش شه‌رمم له‌ره‌گه‌زه‌که‌ی خۆم ده‌کرد. که‌په‌تیکیان ژن و پیاویکم بینی له‌سه‌ر فه‌رشیکی گه‌وره‌ی کولکن خه‌ریکی سیکیسبون، له‌و کاته‌شدا کچیکی بچکۆله‌ی دوو سێ سالان له‌سه‌ر قه‌نه‌فه‌که‌ دانیشتبوو و ته‌ماشای ده‌کردن. ئه‌وه‌ شتیکی سروشتی نه‌بوو به‌لامه‌وه‌. که‌په‌تیکی تریش پیاویکم بینی له‌سه‌ر جیگایه‌کی خه‌وی گه‌وره‌ پالکه‌وتبوو و له‌یه‌ک کاتدا خه‌ریکی دوو ئافه‌رت بوو. رقم له‌وه‌ نه‌بوو، به‌لام بینی چه‌ند دیمه‌نیکی تر هه‌ژاندمی. جاریکیان دوو پیاوم بینی له‌سه‌ر پا‌ره‌ شه‌پکی گه‌وره‌یان بوو، منیش نه‌مه‌توانی هیچ شتیکی بکه‌م. زۆر دلنیا‌نه‌بووم، به‌لام یه‌کیکیان له‌ خانه‌که‌وه‌ ده‌رپه‌یه‌ ده‌ره‌وه‌ و ئه‌وی تریان که‌وتبوو و له‌وه‌ده‌چوو مرده‌بیت.

بیگومان هه‌موو ئه‌وانه‌ یادوه‌ری فه‌نتاسیا‌من، به‌لام من شتیکی زۆر له‌و جو‌ره‌ فه‌نتاسیا‌یانه‌وه‌ فیرده‌بووم، زۆرینه‌ی جاره‌کان پیربوون له‌ حیکمه‌ت. به‌شیکی زۆری ئه‌و بیرۆکانه‌ی که‌ بۆ پۆمانی پۆلیسی دامه‌پرشتن، سه‌رچاوه‌یان له‌و سه‌فه‌ره‌ پۆحانیانه‌وه‌ وه‌رده‌گرت. به‌شیوه‌یه‌کی گشتی پرودا‌ی سه‌ره‌کی پۆمانیکی پۆلیسی ناوه‌پۆکیکی چری هه‌یه‌ و ده‌کریت له‌سه‌ر یه‌ک لاپه‌ره‌ بنوسریته‌وه‌. هونه‌ری نوسه‌ر کتومت له‌وه‌دایه‌ که‌ ئه‌و ناوه‌رۆکه‌ له‌ زانیاریه‌ دیاره‌کانی تر جودابکاته‌وه‌. پۆلیسه‌ نه‌ینیه‌که‌ پێویستی به‌ کاته‌ وه‌ هه‌روه‌ها

تایه ته به پنگه ی پرتووک

هه ندی جاریش به بآلی پوحم به سهر شوینی جیاجیای شاردا ده فرام
بۆ نمونه ده چومه بن سه قفی یه کیک له شانۆگه ریه کانی شار، لهو
سهر وه داده نیشتم و ته ماشای ئه کته ره کانم ده کرد. که پرتوکیان پیاوه
یهک مه تریه که له دوری ته نها یهک مه ترونیوه وه له منه وه له سهر
شیشی یه کیک له گلۆپه کان بۆی دانیشتم. زۆر ماندوو ده هاته
به رچاوم، به گۆشه یه کی چاو ته ماشایه کی کردم و به ده نگیکی نوساو
وتی: «هۆهۆو، تۆش لی رهیت؟ بۆچی قهت پریگه به من نادریت که
به ته نها شتی که بکه م؟» هیشتام ئه و نارازی بوو.

من به رده وام ئه ندیشه ی نویم به خه یالدا ده هات. یهک به دوای یه کدا
ده هاتن، خوتکه یانده دام، ههروهک برینیکی نوئ ئیشی ده هات.
خویناوی چیرۆک و حه کایه تم لی ده چۆرا، بیرۆکه ی نوئ له می شکمه وه
ده رزان، ههستم ده کرد ناوه وه م شه ق شه قبووه و کولپی ئاگراویکی
سوری پیادا دیته خواره وه.

من هه میشه لیوانلیوبووم له ئه ندیشه و تاراده یهک به رده وام
ناچاربووم شوینی که بدۆزمه وه که بتوانم تییدا له سه رخۆ قه له می که و
کاغه زی که بگرم به ده ستمه وه و می شکم به تالی که مه وه. من بۆ نمونه
گفتوگۆی دورودریژم ده نوسیه وه که له نیوان دوو ده نگ یان چه ند
ده نگیکی ناو می شکمدا پرویانده دا، زۆر جاریش گفتوگۆکان ده رباره ی
بابه تیکی دیاریکراوی "ئۆنتۆلۆجی"¹⁷ و ئیپستیمۆلۆجی و جوان ناسی
بوون. بۆ وینه یه کیک له ده نگه کان ده یوت؛ من هیچ گومانیکم له وه دا
نیه که مرۆف خاوه نی پوخیکی نه مره و بۆ ماوه یه کی که م

¹⁷ رانستی بوون و.

www.pertwk.com

خه ونیکدا بمبینیایه. زۆر خۆشتریوو ئه گهر له خه ونیکدا بمبینیایه
وهک له وه ی به رده وام له خانوه که مدا بیبینم.

من سه فه ری پوخی سه رسوهرینه رتری شتم ده کرد. بۆ نمونه من گه لی
سال له پیش "ئارمسترۆنگ" و "ئالدرین" دا چومه سه ر مانگ. ئه و
کاته م له یاده که له سه ر مانگ وه ستابووم و ته ماشای سه ره وه مده کرد،
ئه و زه ویه م ده بینی که سه رتا پای مرۆقه کان له سه ری ده ریان.
ئیسناکه وهک شتیکی بی نام و سواو ته ماشای ئه وه ده کریت، به لام زۆر
پیش ئه وه ی "ئارمسترۆنگ" هه نگاوه گه وره که بۆ مرۆقاییه تی
هه لبه نییت، من له سه ر مانگبووم و بۆ یه که مین جار ئه و هه موو شه ر و
سنورانه ی سه ر زه وی م وهک حاله تیکی تی که له ی ترا جیدی و کۆمیدی
ده بینی. و ابزانم ئه و کاته ی که ئه و سه فه ره پوخیه م کرد، ته مه نم 12
سال بوو. هه رله و کاته وه زۆر به قولی له و هه موو توپه هاته بی مانایانه
ده گه ی شتم که خه لکی ژیا نی خو یان پی پر ده کرده وه، له سه رو
ئه وانه شه وه ستایش کردن و پیادا هه لدان و پیزلینان و به ناوبانگی ش
وهک کۆمیدیایه ک ده هاته به رچاوم.

سه فه ره پوخیه کانم دورتری کش ده رویشتم، ده گه بیشتنه ناو گه ردوون.
که پرتوکیان به هۆی ئامیریکی کاته وه سه فه رمکرد و ئه و کاته
گه پامه وه که هیشتا ژیا ن له سه ر زه وی سه ریه ه لنه دا بوو. به سه ر
ئاوه کاندای ده فریم و زه وی م ده بینی، هه رله خونه یه کی پی گه بیو
ده چوو، من ده مزانی که هینده ی پی ناچیت و ژیا ن له سه ر زه وی
سه ره له داته. ئه و کاته نزیکه ی چوار ملیارد سالیک له پیش ئه و
سه رده مه وه بوو که "گیرهاردسن" ماوه ی یه که می حوکه مه ته که ی
دامه زراند.

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

دیالۆگه‌که‌م ته‌واوده‌کرد هه‌ر رێک بۆئوه‌ی کۆتایی بێهێم. داپشتنی بیرکردنه‌وه‌کانم و نویسنه‌وه‌یان ته‌نها چاره‌یه‌کی به‌رده‌ستمبوو بۆ ئه‌وه‌ی خۆم له‌ ئازاری به‌رده‌وامی میشتکی هه‌زارۆم قورتاربکه‌م.

جاری واهه‌بوو مه‌شرووبم به‌سه‌ر میشکما ده‌رژاند، به‌لام له‌وسه‌ره‌وه وه‌ک چیرۆکی هه‌له‌ده‌رژایه‌وه‌ ده‌ره‌وه. هه‌رده‌توت ئه‌و شله‌یه‌ ده‌بێته هه‌لم و گۆرانگاری به‌سه‌ردادی و ده‌بێته رۆحی پاك. راسته ئه‌لکھوله‌که‌ به‌ره‌وی به‌فه‌نتاسیام ده‌دا، به‌لام له‌هه‌مان کاتدا یارمه‌تی ده‌دام که‌ که‌متری له‌ فه‌نتاسیام بترسم. ماتۆرپیکی له‌ناوه‌وه‌مدا ده‌خسته ئیش و هاوکاتیش هێنده هێز و ئازایه‌تی پێده‌به‌خشی که به‌رگه‌ی ئیشکردنی ماتۆره‌که‌ بگرم. رێده‌که‌وت میشکم پربیت له ده‌نگ، به‌لام هه‌رئوه‌نده‌ی یه‌ک دوو په‌رداخم بۆ فرده‌کرد، ئیتر ده‌متوانی هه‌ر هه‌موویان بگرم.

هه‌موو کاتیکی که‌ بۆ به‌یانیه‌که‌ی خه‌به‌رم ده‌بوو، تیبینیه‌کانی دوینی ئیوارم بیرنه‌ده‌هاته‌وه که‌ نویسیوومن، به‌تایبه‌تیش ئه‌و شتانه‌م بیرنه‌ده‌هاته‌وه که‌ به‌په‌شوکاوی له‌کۆتایدا له‌دوای دوو بتل شه‌رابه‌وه نویسیوومن. له‌به‌رئوه‌ به‌لامه‌وه خۆشبوو به‌یانیان به‌رۆبیکه‌وه بیهوده خۆم بکه‌م به‌ ژوری کارکردنه‌که‌مدا و ته‌ماشایه‌کی سه‌ر میزی نویسنه‌که‌م بکه‌م. رێده‌که‌وت شتیکی سه‌رنجراکیشه‌ری له‌سه‌ربیت، جاری واش هه‌بوو کۆمه‌لیک تیبینیم به‌دیده‌کرد و به‌هیچ جۆرێک بیرم نه‌ده‌هاته‌وه که‌ من نویسیبتم، ئه‌و کاتانه هه‌ستم ده‌کرد که‌ ده‌کومینتیکی پرنه‌ینیم له‌رێگه‌ی نویسنی ئۆتوماتیکه‌وه پێگه‌یشتبیت.

www.pertwk.com

جسته‌یه‌کی گوشت و خۆین ده‌کاته مالی خۆی. هه‌ر بۆ نمونه ده‌نگه‌که‌ی تر له‌ وه‌لامدا ده‌یوت؛ نا، نا. مرۆف گیانداریکه‌ و وه‌کو هه‌موو گیانداره‌کانی تر وایه. ئه‌و شته‌ی که‌ تۆ پێی ده‌لێیت رۆح، به‌شیوه‌یه‌ک به‌ستراوه‌ته‌وه به‌ میشکه‌وه که‌ به‌هیچ جۆرێک ناتوانیت لێی جودا بێته‌وه، میشکیش شتیکی که‌ شیاوی هه‌له‌شاندنه و فه‌وتانه. یان هه‌روه‌ک بودا له‌ سه‌ره‌مه‌رگیدا وتی؛ ته‌مه‌نی بوونی هه‌موو شتیکی بێکهاته، که‌مخایه‌نه.

رێده‌که‌وت ئه‌و جۆره دیالۆگانه چهنده‌ها و چهنده‌ها لاپه‌ره‌ی گه‌وره بگرنه‌وه، به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا هه‌میشه هه‌ستیکی نایابم ده‌بوو که له‌ میشکما ده‌مه‌ینانه ده‌ره‌وه. دواتریش، پاش ئه‌وه‌ی شتیکم ده‌نوسیوه‌وه، هێنده پێنه‌ده‌چوو پرده‌بوومه‌وه له‌ ده‌نگ و دیسانه‌وه ناچاربووم خۆم به‌تالبه‌که‌مه‌وه.

رێشه‌که‌وت ئه‌و دیالۆگانه‌ی که‌ به‌شیوه‌یه‌ک له‌ شیوه‌کان سه‌رشانی منیان سوکه‌ده‌کرد، سه‌رچاوه‌یان له‌ زبانی رۆژانه‌ی مرۆقه‌وه وه‌رگرتبیت. بۆ نمونه یه‌کی له‌ ده‌نگه‌کان ده‌یوت؛ ئی، هه‌ر باشه‌ و هاتیه‌وه. باشه‌ هه‌ر به‌لایه‌نی که‌مه‌وه نه‌تده‌توانی ته‌له‌فونیک بکه‌یت و بلێیت دوا‌ده‌که‌وم؟ ئیدی ده‌نگه‌که‌ی تر وه‌لامی ده‌دایه‌وه و ده‌یوت؛ ئی، خۆ من پیم وتیت له‌وانه‌یه‌ کۆبونه‌وه‌که‌مان درێژه‌ بخایه‌نیت. ئه‌وجا ده‌نگه‌که‌ی یه‌که‌م ده‌یوته‌وه؛ ناشیت ته‌هویت بلێیت که‌ تائیستا که‌ هه‌ر له‌ کۆبونه‌وه‌ بویت، ها؟ کاتریمێر وا خه‌ریکه‌ ده‌بێته دوانزه! لێره‌شه‌وه ئیدی ده‌که‌وتنه‌ گه‌رمه‌ی شه‌ره‌وه.

من هه‌رگیز پێشوه‌خت بیرم له‌و سه‌ره‌تای وتووێژانه نه‌ده‌کرده‌وه که‌ دواتر چیان لێده‌رده‌چیت و ده‌بنه‌ چ پێشه‌کیه‌ک. به‌پێچه‌وانه‌وه، من کتومت بۆ ئه‌وه‌ی نه‌هێلم توشی ئه‌و حاله‌ته‌ ببه‌م داده‌نیستم و هه‌موو

تایبته به پنگه‌ی پەرتوک

برای بچوکترياندا ده‌ژيان. ماریا خۆی له سوید له‌دایک بووبوو، به‌لام له‌وکاتهدا دایک و باوکی له ئەلمانیدا ده‌ژیان.

ئەو تابلێت کەسێکی تایبەتبوو، به‌لام هەتاوه‌کو زیاتر دەمناسی، زیاتر و زۆرتر هەستم دەکرد کە له زۆر لایەنه‌وه له‌یه‌ک ده‌چین. کچیکی قەشەنگبوو، دلپاکیش و خۆشمەشرەب بوو، به‌لام هاوکاتیش کەمێک له تواناکانی منی هەبوو و دەیتوانی خیرا ببێتە برادەر و خەیاڵی له شتی‌که‌وه بخاته سەر شتیکی تر. خاوه‌نی تیگە‌یشتنیکی پوخت و نایابی فەنتاسیوو و هەروە‌کو خۆشم کەسێکبوو کە له‌پاده‌به‌در پێبوو له ئەندیشه و وێنه و بیرۆکه. کەسێکی نەرم و نیا و دلناسکبوو، به‌لام تاواناویکیش بێشەرمبوو و هیچ شتیکی پەچاونه‌ده‌کرد. ماریا یه‌که‌مین کەس بوو کە له ژياندا بینیبیتم و هەستیکی قوڵم به‌رامبه‌ری هەبووبیتم، وه له‌هه‌مان کاتیشدا هەزیشم کردبیتم و توانیبیتم قسه‌ی له‌گه‌ڵدا بکه‌م. هەر ده‌توت پوچکی و دابه‌شکراوین؛ من "ئانیموس" بووم و ئه‌ویش "ئانیماس"¹⁸ بوو.

هەر زۆر به‌ قوڵی کەوتمه‌ عه‌شقه‌وه. یه‌که‌مین جارمبوو له ژياندا و هەستی‌شم نه‌ده‌کرد خۆشه‌ویستی‌هه‌کی روکش بیتم. من له‌وه‌وپیش چەنده‌ها کچم ناسیوو، به‌راستی زۆر زۆرم ناسیوو. خۆشه‌ویستی‌هه‌ گه‌وره‌که‌م بۆ ماریا له‌به‌رئ‌ه‌وه‌ نه‌بوو کە له‌وه‌وپیش کەم بینیبیتم. پێموایتم له‌وه‌وبه‌ر کارم له‌وه‌دا‌کردبوو کە بنچینه‌یه‌کی پته‌و بنیادینم بۆ ئه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی‌هه‌کی راسته‌قینه و به‌گه‌وره‌ی له‌سه‌ر ده‌ستی‌بیکه‌م.

¹⁸ "ئانیموس" واته‌ لایه‌نی نیڕینه له‌ ده‌رونی ئافره‌تدا و "ئانیماس" واته‌ لایه‌نی میینه له‌ ده‌رونی پیاویدا.

www.pertwk.com

له‌لام مابوونه‌وه، چونکه هه‌ندیکی زۆریان قژیان پەشبوو، چەند دانەیه‌کیشیان قژیان لولبوو، هەروە‌ها سه‌ختبوو بۆم هەر هەموویانم له‌یادبیتم. به‌لام ئەو ئافره‌ته‌ی کە له‌ویدا له‌به‌رده‌مدا وه‌ستا زۆر به‌ته‌مه‌نتربوو له‌ کچه‌کانی تر، مه‌زه‌نده‌م ده‌کرد نۆیان ده‌سائیک له‌وان گه‌وره‌تریک بیتم. جگه‌ له‌وه‌ش کچیکی هاوته‌مه‌نی خۆم ئاوها به‌بێ ئه‌وه‌ی هیچ شه‌رمیک بکات، به‌و شیوه‌یه ده‌ستی‌شکهری نه‌ده‌کرد. له‌ته‌نیشتمه‌وه له‌سه‌ر چیمه‌نه‌که دانیشتم و به‌ سویدی وتی "من ناوم ماریا"یه. من هه‌رگیز له‌وه‌وپیش له‌گه‌ڵ کچیکی سویدیدا نه‌بووبووم، زۆر دلنیا‌شبووم کە ئەو چەند مانگه‌ی پێشوتر ئەو "ماریا"یه‌بوو کە من به‌دوایدا ده‌گه‌ڕام. ده‌بوايه بۆ یه‌ک بووبنایه، له‌راستیدا ته‌نها من و ئەو له‌ویدا‌بووین، به‌لام بێگومان بۆ یه‌ک دانرا‌بووین و پێی تی‌نه‌ده‌چوو کە پێکه‌وتی‌کی په‌تی بیتم، چونکه له‌و پاشنیوه‌رۆ گه‌رمه‌ی مانگی شه‌شدا له‌ شوینیکی وه‌ک "ئوله‌قۆلسیته‌"دا چاومان به‌یه‌ک که‌وت.

بۆ ماوه‌ی یه‌ک دوو ده‌قه‌یه‌ک باسی شتی جو‌راوجۆرمان کرد، پاش ماوه‌یه‌کی که‌میش وه‌ به‌بێ ئه‌وه‌ی به‌هیچ شیوه‌یه‌ک زۆر له‌ خۆمان بکه‌ین به‌راشکاوی که‌وتینه‌ قسه‌کردن و تارا‌ده‌یه‌ک هه‌روه‌ک ئه‌وه وابوو کە له‌ کۆنه‌وه یه‌کتر بناسین. ئەو ته‌مه‌نی 29 ساڵ بوو و هێنده نه‌بوو له‌ دانیشگای ئۆسلۆدا پله‌ی ماجستی‌ری له‌ می‌ژووی هونه‌ردا هێنا‌بوو. له‌وه‌وپیشیش هونه‌ری پێنسانسی له‌ ئیتا‌لیادا خوێند‌بوو. له‌ "گرینگشۆ" له‌ خانه‌یه‌کی قوتا‌بیاندا ده‌ژیا، ئه‌وه‌ش شتیکی نوێ و پڕه‌یوا‌بوو. هه‌موو ئەو کچانه‌ی کە تاوه‌کو ئەو کاته ناسی‌بووم، ناچار‌بوون له‌گه‌ڵدا بێنه‌وه ماله‌وه، چونکه هێشتام ماله‌ی خۆیان نه‌بوو، له‌خه‌یزانی گه‌وره‌وه هات‌بوون و له‌گه‌ڵ دایک و باوک و خوشک و

تایه ته به پنگه ی پرتووک

قولپه مان دههات و وهک ئه وه وابوو له ناو کهفی شهپانیادا مانه بکهین.

راسته کاتیکی خویشان پیکه وه هه بوو، به لام له گه ل ئه وه شدا هه ره له یه کهمین دیداره وه هه ستمکرد ماریاش وهک من بیرده کاته وه و ده موده ست به سه ربردنی ئه وه کاته نایابه ناکاته گهرانتیهک بو ئه وه ی پاشه پوژیکمان پیکه وه هه بیته. من خو م بو یه کهمین جار له ژیانمدا ئاماده بووم به کچیک بلیم "پییده چیته پو لکی گرنه له ژیانمدا ببینیته و ببیته ته نه ئافره تی ژیانم"، به لام نه مده زانی ماریا ئه وه ئاماده ییه تی دایه که من پو لکی هینده گرنه له ژیانمدا ببینم یان نا.

که میک به ره له وه ی بگهینه "سوگنسقا ن" باران باری. بو ئه وه ی ته رنه بین نه ختی که له ولا ریگا که وه چووینه ناو "خه له نگ"¹⁹ هکانه وه و له ژیر چه نه لقی که گه وه ره ی داره کاند و ه ستاین. ده ستم له ملیه وه ئالاند و ئه ویش باوه شی پیاده کردم. قایشی پانتو له که می کرده وه، ئینجا پانتو له کانه مان له به ری یه کتری دا دا که نه. له پی شدا به نه رمی ده ستمان به یه کتری دا هینا و دواتر پرسیاریکم لی کرد و وتم؛ «حه بی دژ به سکیرپوون ده خو یته؟» خه نه ده یه کی مه کراوی ها ته سه ره لیوانی و سه ریکی بو را وه شاندم. پرسیارم لی کرده وه و وتم؛ «بو نا؟» ئه و جا پیکه نی و وتی؛ «تو راسته و راست به پیچه وانه وه پرسیار ده که یته» من له مه به سته تی نه گه یه ستم. ئه وه یه که می جارم بوو له گه ل ئافره تی کدا بم که لی تی نه گه م. دواتر وتی؛ «به لامه وه ئاساییه گه ر مندالم ببیته،

www.pertwk.com

هه ره ئه و کاته ی له سه ره چیمه نه که ی "ئوله فو لسیته" دانیشته بوین، من که و تمه گهرانه وه ی چیرۆک بو ی. هه ستم ده کرد له چاوما ئه و راستیه ی ده بی نی که من پرپووم له چیرۆک، له وه ده چوو هینده بزانیته که زو ر به ئاسانی ده توانیته چیرۆکه کانه م پی به یینیته ده ره وه. هه می شه ش ده یزانی چ چیرۆکی کم هه لبه سته وه و چ چیرۆکی کیشم به راستی به سه ره هاته وه. ماریا له ئایرونی و مه رمی ئایرونی تی ده گه شته، ئه وه ش بنچینه یه کی گرنه ی پیکه وه دوانه.

ئه و پو ژه هه لزار ده یه کی بچکوله ی با شترین چیرۆکه کانه م بو گهرایه وه، به لام ماریا ته نه به وه نه ده رازی نه ده بوو که گویم بو شل بکاته، به لکو پای خو شی ده وت و پرسیاریشی ده کرد و چه نه ده روونکرده وه یه کی زیره کانه شی به رووم دا ده دا. به لام له گه ل ئه وه شدا هه می شه له دوا جاردا رازی ده بوو به و شیوه یه ی که من کو تاییم به چیرۆکه کانه م ده هینا، به لام نه که له به ره به نه ده بی و دلرا گرتنی من بیته، به لکو هینده ی بو رونه بو وه که خو شی نا توانیته به شیوه یه کی با شتر کو تایه ی به چیرۆکه کانه م به یینیته. ئه گه ر شتیکی قو ر و بی مانام بو تایه، به هه موو شیوه یه که هه ولی ده دا که ئامازه ی بو بکاته. به لام من ه یچ شتیکی قو ر و تو ره هاتم نه وت، هه موو ئه و شتانه ی که ئه و پاشنیوه پو یه بو م گهرایه وه، زو ر به باشی بیرم لی ده کرده وه ئه و جا پی م ده وت. ماریاش هه سته ی به وه ده کرد، ئه و مندال نه بوو.

دوو به دوو به پی به ره و "سوگنسقا ن" چووینه خواره وه. هه ستم ده کرد ته نه اته پیویست به وه ش نه کاته پی شنیاری ئه وه بکه م که هه موو پاشنیوه پو که و ئیواره که پیکه وه به سه ره به رین. مه ست و سه ره حال بووین،

¹⁹ جو ره گیایه که گو لی سور و مو ر ده گر یته و.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

کەسێکدا بێت و چ کاتیگیش وای بەباشتر دەزانێت کە تەنها بێت. من تا ئەو کاتەش خۆم لەسەر و ئەو سنورەو دەبینیوە.

هەموو کەرەتیک پاش ئەوەی کە پێکەو دەخەوتین، مێشکم پرده‌بوو لە ئەندێشە نوێ و سەرم گێژی دەخوارد، ماریاش هەستی بەو دەکرد. داوای لێدەکردم ئەو شتەکانی بۆ باسبکەم کە بیرم لێدەکردنەو، منیش چیرۆکیکم بۆ دەگێرایەو، زۆرینەی کەرەتەکانیش چیرۆکیکی تەواو نوێبوو و هەرلەکانی گێرانەویدا دەمھۆنیەو. تاواناویک هەستمدەکرد بۆیە لەگەڵمدا دەخەوێت، چونکە سور دەیزانی کە دواتر چیرۆکیکی سەرنجراکێشەری ترم بۆ دەگێرایەو. من ئامادەبووم بەبێ هیچ دڵراوکییەک مامەڵەیکە لەو جۆرە بکەم، بەلام بە مەرجیک هەردوولامان بەشیوەیەکی پون و ئاشکرا لەسەری پێکبەوتینایە. هەلبەتە هیچ کەسێک نەیدەتوانی لۆمە ی من بکات و بلیت بۆچی تۆ بەو شیوەیە مامەڵەت لەگەڵ ئەو کچانەدا دەکرد کە لەووپیش لەگەڵیاندابوویت، بەهەمان شیوەش کەس نەیدەتوانی سەرزەنشتی ماریا بکات و بلیت تۆ شتیکی هەڵ بەرامبەر ئەو کورە دەکەیت. هەردوو کمان وەک یەک وابووین. هەردوو کمان وەک یەک بێشەرمانە خۆمان دەدایە دەست پێویستییە سێکسیەکانمان و هەردوو کیشمان وەک یەک ساردبووین لە میهرەبانیدا. تێرمان لەیەکتری خواردبوو و تەنها ئەوئەندە مابوووە کە کام یەکەمان لەپێشدا بەئەدەبەو بلیت سوپاس تێرمخوارد.

ئێوارەیه‌کیان لە ئۆپێرابووین و تەماشای نمایشی "ئافرەتە پەپولەکە"مان دەکرد. من دڵم بەو خۆشبوو کە ماریا حەزی لە "پۆتشینی"بوو. لەهەمان کاتیشدا هەستمدەکرد بازنیەک کۆتایی پێهاتوو؛ چەند سالیکی تیپەریبوو و دیسانەو لە ئۆپێرادا

www.pertwk.com

هەر لەبەرئەوێش هیچ جۆرە حەبێک بەکارناهێنم» منیش وتم «تۆ شێتیت».

لەگەڵ پەحەتیبوونی ئەودا، هەموو شەهوەتەکەم پێزانێدە سەر توتەرەکە مۆرەکە. ماریا دیسان پێکەنیەو. ئەو دە ساڵ لەو کچانە گەورەتر بوو کە من لەووپیش لەگەڵیاندا بووم. من شەهوەتەکەم بەسەر توتەرەکە مۆرەکەدا پێزانێد، چونکە ئەو هیچ جۆرە حەبێکی نەدەخوارد، بەلام ئەو کارەکەمی بەلاو ئاساییبوو. دڵنیام پیاوێک مەتریەکەش ئەوەی بەلاو ئاسایی بوو. ئەو لەولاتریکەو لەژێر بارانەکەدا بەخۆی و کلاو کەتانیەکیەو وەستاو و گۆچانە باریکە حەیزەرانیەکی دەستی دەکێشا بە توتەرەکاندا.

هەموو پۆژەکانی حەفتە ی دوا ئەو پێکەو بووین. یەکەمین جارمبوو کە ئافەرەتیک بناسم و هەستبکەم هاوشانی خۆم. لەووپیش کاتیکی خۆشم لەگەڵ کچەکانی تردا دەبردەسەر، بەلام هەرگیز پێم ناخۆشەدەبوو کە بۆ بەیانی پۆژی دواتر بەپێمەکردن. گەیشتبوووە ئەو ئاستە ی کە قینم لە نانخواردنی بێمانای بەیانینیش دەبوو. زۆربە ی کچەکان نانخواردنی پێکەوێ بەیانینیان وەک سەرەتای پەییوەندیەک دەبینی، لەکاتیکی بەلای منەو کۆتایی بوو. بەلام ئەگەر ماریا لەناکاودا لەدوا نانخواردنی بەیانیه‌و بەجێی بەهێشتمایە، ئەوا بێگومان بیرم دەکرد. لەدلی خۆمدا دەموت "پێک لەبەرئەوێ کە هێندە هاویەکسانی یەکتەری، هەرکاتیک بێت لە ژیاندا دەپواتە دەرەو". وام مەزەنەدەکرد کە ماریاش هەرەک من سنوریکی بۆ خۆی دانابێت و بزانیی چ کاتیکی دەیه‌وێت لەگەڵ

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

ده‌گێڕپیتەوه، ئەو دەبیوت "تۆ فەنتاسیایەکت هەیه که زیاد لە پرتوک دەریدەپری و منیش لەوه دەترسم". بەپراستی ئەو هەموو ترس و دلەپراوکێیە‌ی واقعی و پماندم. دواتریش وردتریک بۆی پوونکردەمەوه و وتی "هێشتام پیمخۆشه گۆی بۆ چیرۆکەکانت شلەبەم، لەپراستیدا چیرۆکەکانت نامترسین، بەلام دوودلەم لەوه‌ی بمەوێت بۆ ماوه‌یه‌کی دورودریژ پەییوەندیەکی دلداریم لەگەڵ کەسیکدا هەبێت که زیاتر له جیهانی خۆیدا بژی وەک لەوه‌ی له هەقیقەتدا بژی". بێگومان بێئەقڵ بووم که باسی پیاوه بچکۆله‌که‌م بۆ گێڕایه‌وه، ئەوه‌شم پێوت که گۆچانیکی حەیزەرانی بەدهسته‌وه‌یه، یه‌ک دوو جاریکیش له‌ماله‌وه پەنجەم بۆ راکیشا و وتم "ئا ئەو‌تا له‌ویدا‌یه". هەلبەته هەمیشه پراستگویی نایباته‌وه.

دواتریش هێندە‌ی پێوتم که داوا‌ی کاریکی کردووه له‌ سوید، ده‌یویست له‌یه‌کیک له‌ مۆزه‌خانه گه‌وره‌کانی سویدا وەک کەسیک کاربکات که هەستیت به‌ پاکراگرتن و پاراستنی کەله‌پوری مۆزه‌خانه‌که.

دواتریش یه‌کتیریمان هەر ده‌بینی، بەلام له‌ حەفته‌یه‌کدا له‌ یه‌ک دوو جار زیاتر تێنه‌ده‌په‌ری. براده‌ریکی باشی یه‌کتیری بووین و هه‌رگیز قسه‌ی ناخۆشمان له‌ نیواندا نه‌بوو. ماریا ته‌نانه‌ت له‌ داوی جیابوونه‌وه‌شمان هەر میهره‌بان‌بوو له‌گه‌ڵما، منیش هه‌ستمده‌کرد واملێهاتبیت وەک ماریا میهره‌بانانه‌ ره‌فتار له‌گه‌ڵ ئەو کچانه‌دا بکه‌م که له‌وه‌وپیش له‌لام مابوونه‌وه.

بۆ سینه‌ما و شانۆ ده‌رپۆشتین، هه‌ندێ جاریش پیاسه‌ی دورودریژمان له‌ناو "نۆرمارک"دا ده‌کرد. چەند چیرۆکیکی تریشم بۆ گێڕایه‌وه، له‌وه‌به‌دواوه ته‌نها ئەو کاتانه‌ بۆمده‌خوینده‌وه که داوا‌ی لێده‌کردم،

www.pertwk.com

دانیشتبووین و ته‌ماشای نمایشی "ئافره‌ته‌ پەپوله‌که‌"مان ده‌کرد، بەلام ته‌نها جیاوازی له‌وه‌دابوو که له‌ نیوان به‌شی یه‌که‌م و دووه‌مه‌دا هه‌یج که‌سیک پێی نه‌وتیین بۆتان نیه‌ په‌رداخیک "سینزانۆ" بکرن. فیل و ته‌له‌که‌ی "پینکه‌رتۆن"یش هه‌روه‌ک پێشوو خویناویبوو و دلە ناسکه‌که‌ی "ئافره‌تی ناکازاکی" تێکشکاند، بەلام ئەو کاته نه‌ "پۆتشینی" و نه‌ پالە‌وانه‌کانیشی له‌توانایاندابوو درک به‌وه بکه‌ن که ئەمریکیه‌کان پاش چەند ده‌ سالیک ده‌گه‌رپینه‌وه و هه‌موو "ناکازاکی" کاولده‌که‌ن. له‌و کاته‌دا که ته‌ماشای ئەو نمایشه‌مان ده‌کرد، شه‌په‌که‌ی قیتنام له‌و په‌ری گه‌رمه‌یدابوو، پاشانیش له‌ "ستۆرتۆرگتس گیتگی‌فه‌ر" دانیشتین و باسی ئەوه‌مان کرد که چەندین هه‌زار "پینکه‌رتۆن" له‌ دونیادا هه‌ن به‌لام په‌پوله‌کان له‌وان زیاترن.

*

من سه‌رم له‌وه نه‌سوڤما که ماریا له‌ کۆتایی مانگی هه‌شتدا وتی په‌ییوه‌ندیه‌که‌مان ته‌واو‌بوو. بەلام دلته‌نگی کردم. هه‌ستمده‌کرد که بێئەقڵم. هه‌ستمده‌کرد وەک ئەو هه‌موو کچانه‌ ناشیووم که له‌و برۆایه‌دابوون پاش پینچ شه‌ش جار پیکه‌وه خه‌وتن ئیدی په‌ییوه‌ندیه‌که‌مان به‌دلناییه‌وه درێژه‌ده‌خایه‌نیت.

و‌ه‌ک وتم سه‌رم نه‌سوڤما که ماریا له‌ناکاودا ویستی په‌ییوه‌ندیه‌که‌مان بچ‌پزینیت، چونکه له‌ماوه‌ی داویدا چەند جاریک وتی "واملێهاتوووه لیت بترسم". ته‌نانه‌ت گه‌یشته ئەوه‌ی که رۆژیک رۆبه‌پوم بووه‌وه و وتی؛ "ناوێرم سه‌یری چاوه‌کانت بکه‌م". کاتیکیش که لیمپرسی "بۆ نا؟" رۆی وەرچه‌رخاند و وتی "من له‌و هه‌موو چیرۆکانه‌ ده‌ترسم که بۆم

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

یه‌که‌یان دوو یارد به دوو یاردبوو، دای شته‌تره‌نجه‌که‌شی له تهمینه‌ی داتاشیبوو و ئەندازەشیان به‌پیی نرخ و جووری داشه‌کان له دوو "پیی" وه بۆ سێ پیی ده‌بوون. ئیواره دره‌نگانیکی هاوینان خزمه‌تکارانی کێلگه‌که له‌به‌رده‌م په‌نجه‌ره‌که‌نه‌وه ده‌هه‌ستان و ته‌ماشای "لۆرد" یان ده‌کرد، ئەو له‌سه‌ر کاشیه مه‌رمه‌ره‌که ده‌خولایه‌وه و داشه‌گه‌وره‌کانی ده‌جولاند. جاری واش هه‌بوو له‌سه‌ر کورسیه‌کی باخه‌که بۆ داده‌نیشت و پاش کاترمی‌ریک هه‌لده‌سایه‌وه و داشیکی تری ده‌جولاند. "لۆرد" هه‌که زه‌نگۆله‌یه‌کی گه‌وره‌ی هه‌بوو و هه‌ر کانتیک بیویستایه سه‌روکی خزمه‌تکاران سینی‌هک ویسکی و ساردی بۆ به‌یڤیت، زه‌نگیکی بۆ لێده‌دا. سه‌روکی خزمه‌تکاران جارجاریک پیی ده‌وت "گه‌وره‌م کاتی ئەوه نه‌هاتوو به‌یڤته‌وه ژوره‌وه؟" به‌لام ته‌نها له‌به‌رئه‌وه لێیده‌پرسی چونکه به‌راستی خه‌مخوری ته‌ندروستی بوو و له‌لایه‌کی تریشه‌وه له‌وه ده‌ترسا پۆژیک له‌ پۆژان هه‌سره‌ت و مه‌راقی له‌ده‌ستدانی ژنه‌که‌ی و خولیای به‌تینی یاریکردنی شه‌تره‌نج شیتی بکات. ئیواره‌یه‌کیان سه‌روکی خزمه‌تکاران زیاتر ترسی لێنیشت، چونکه "هامیلتن" داوای لیکرد بچیته سه‌ر ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که و شویینی ئەسپیکی ره‌ش پڕبکاته‌وه، له‌به‌رئه‌وه‌ی ئەو پێشنیوه‌پۆیه ئەسپیکی ره‌شی به‌ر هه‌وره‌تریشه‌یه‌کی توند که‌وتبوو و به‌مه‌به‌ستی چاککردنه‌وه‌ی ناردبوویان بۆ وه‌رشه. بۆ ماوه‌ی دوو سه‌عاتیک ناچاربوو له‌سه‌ر ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که به‌هه‌ستیت و له‌ماوه‌ی یاریه‌که‌دا ته‌نها چهند جاریکی که‌م "لۆرد" هاته سه‌ر کاشیه مه‌رمه‌ره‌کان و جولانی، ئەویش یان دوو خانه‌ پالی پێوه‌ده‌نا بۆ پێشه‌وه و خانه‌یه‌کیش به‌لادا یان خانه‌یه‌ک ده‌یه‌ینایه‌ دواوه و دوو خانه‌ به‌لادا ده‌یبرد. تا دوا‌جار فیلیکی سپی کوشتی و توانی بپرواته‌وه ماله‌وه، راسته له‌هه‌مان کاتدا

www.pertwk.com

به‌لام چیت له‌ناو توتپکه مۆره‌کاندا بۆی پالنه‌ده‌که‌وتین. چیتیش له‌خانه‌ی قوتابیان له‌سه‌ر جیگای خه‌وه‌که‌ی ماریا پیکه‌وه نه‌خه‌وتینه‌وه. توتپکه مۆره‌کان پیکه‌یشتبوون. من بیرى له‌ش ولاری ماریام ده‌کرد.

ئیواره دره‌نگانیکی گه‌رمی هاوین له‌سه‌ر پارچه زه‌ویه دریزکۆله‌که‌ی به‌رده‌م "فرۆگنه‌رسیتەر" دا دانیشتبووین، چیرۆکیکی دورودریژم ده‌رباره‌ی یاریه‌کی شه‌تره‌نج بۆ گێپرایه‌وه که داشه‌کانی مروقی راسته‌قینه‌بوون. به‌هۆی ئەوه‌شه‌وه‌بوو که که‌می‌ک له‌وه‌به‌ر له‌گه‌ل ژن و می‌ردیکی "سکۆتله‌ندی" دا قسه‌مان کرد، ئەوان ئاماژه‌یان بۆ ئاوه‌دپه‌که‌ی ئۆسلۆ کرد و وتیان نه‌رویج له‌ سکۆتله‌ندا ده‌چیت. من له کاتی گێپرا‌نه‌وه‌دا چیرۆکه‌که‌م ده‌هۆنیه‌وه؛ کۆمه‌لیک که‌سایه‌تی زۆری تێدا‌بوو و ماریاش به‌تایبه‌تی سه‌ری له‌وه سوپما‌بوو که توانیم به‌بی گرفت ئەو هه‌موو ناوه سکۆتله‌ندیانه‌م له‌یادبیت. بنچینه‌ی دارشتنی چرۆکه‌که تارا‌ده‌یه‌ک وه‌ک ئەم شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌بوو؛

"لۆرد هامیلتن" له‌ ته‌مه‌نیکی گه‌نجدا ببوو به‌یوه‌پیاو و له‌کێلگه‌یه‌کی گه‌وره‌ی سه‌ر به‌رزاییه‌کانی سکۆتله‌ندا‌دا ده‌ژیا. هه‌ر له‌سه‌رده‌می مندالیه‌وه خولیای شه‌تره‌نج‌بوو و یاریکه‌ریکی لێهاتوو‌بوو. له‌کاتی‌کیشدا که‌ه‌زیده‌کرد کاتیکی زۆر له‌ناو باخچه‌ گه‌وره‌که‌ی پشت بێنا سه‌ره‌که‌یه‌که‌ی کێلگه‌که‌دا به‌سه‌ربه‌ریت، یاریه‌کی شه‌تره‌نجی گه‌وره‌ی له‌ویدا دروستکردبوو، ریک له‌پانتاییه‌ کراوه‌که‌ی نیوان په‌رژینه‌ ب‌دراوه‌ پێچاوپێچه‌کان و ده‌ریاچه ده‌ستکرده‌که‌دا دایمه‌زراندبوو که‌ پ‌رپوون له‌ سورمه‌اسی. ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که‌ی له 64 کاشی مه‌رمه‌ری ره‌ش و سپی دروستکردبوو و ئەندازه‌ی هه‌ر

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

په‌رداخیک و یسکیان به‌دهسته‌وه گرتبوو و به‌دهسته‌که‌ی تریشتی سیکاریک. "لۆرد" بۆ ماوه‌ی یه‌ک دوو چرکه‌یه‌ک بێ‌ده‌نگ دانیشتبوو و چاوی برپیوووه جوله‌ی سوره‌ماسیه‌ک، به‌لام دواتر روی له‌ سه‌روکی خزمه‌تکاران وهرچه‌رخاند و وتی "پیشنیاره‌که‌تم به‌دله‌ به‌لام به‌مه‌رجیک ئاهه‌نگیک‌ی روبه‌ندپۆشی بێت".

له‌ماوه‌ی چه‌ند کاتژمێریکی داها‌تودا لیسته‌ی ناوی میوانه‌کانیان نوسی، هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی "هامیلتن" وتی ده‌بی‌ت 31 که‌سی ریک بانگبکری‌ت، یه‌کسه‌ر شیوه‌ نیگه‌رانیه‌ک که‌وته سه‌ر سیمای سه‌روکی خزمه‌تکاران، چونکه‌ زۆر باش ده‌یزانی که‌ 32 داش له‌ یاری شه‌تره‌نجدا هه‌یه، هه‌روه‌ها هیشتام هینده به‌سه‌ر ئه‌و کاته‌دا تی‌نه‌په‌رپیوو که‌ خۆی بۆ ماوه‌ی دوو سه‌عاتی‌ک ناچاربوو له‌سه‌ر ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که‌ به‌هسته‌یت و "لۆرد"یش به‌هه‌یه‌ری هه‌ست ساردیه‌وه چیژی له‌ یاریه‌که‌ی ده‌بینی. "لۆرد" خۆشی ئه‌و راستیه‌ی نه‌ده‌شارده‌وه که‌ یه‌کی‌ک له‌ مه‌به‌سته‌کانی ئه‌و ئاهه‌نگه‌ روبه‌ندپۆشیه‌ یاریه‌کی شه‌تره‌نج و ده‌یه‌و‌یت به‌ مرو‌قی راسته‌قینه‌ بیکات، هه‌لبه‌ته‌ وتی له‌پاش ناخواردنه‌وه ده‌توانین ئه‌و یاریه‌ بکه‌ینه جو‌ره به‌زم و خۆشیه‌کی ئیواره‌که‌مان. چه‌ند رۆژیک پاشه‌وه کارتی ده‌عه‌تنامه‌کانیان نوسی‌وه. تیایدا ها‌تبوو که‌ ده‌یانه‌و‌یت له‌ کی‌لگه‌ی "هامیلتن" دا ئاهه‌نگیک‌ی روبه‌ندپۆشی شه‌تره‌نج سازبکه‌ن، له‌به‌رئه‌وه داوایان له‌ میوانه‌کان کردبوو که‌ هه‌ریه‌که‌یان جلوه‌برگی وه‌ک پاشا و شازن²⁰ و قه‌لا و فیل و ئه‌سپ و جوتیار²¹ بپۆشن. ئه‌و جوتیارانه‌ی

²⁰ له‌ زمانی دانیمارکی‌دا به‌ وه‌زیری شه‌تره‌نج ده‌لین 'شازن' و

²¹ به‌ هه‌مان شیوه‌ لی‌ره به‌ سه‌ربازی شه‌تره‌نج ده‌وتریت 'جوتیار' و

www.pertwk.com

په‌ستیشبوو و سه‌رماشی بوو به‌لام ئه‌و کاته‌ یاریه‌که‌ هیشتام چه‌ند سه‌عاتیک‌ی تری مابوو ته‌واوبیت، له‌به‌رئه‌وه‌ که‌لێ دلی به‌وه‌ خۆشبوو که‌ وا زوو رزگارپیوو.

کاتی‌ک که‌ "لۆرد" یاری ده‌کرد، مه‌حالبوو که‌س بزانی‌ت که‌ لایه‌نگری سپیه‌کانه‌ یان ره‌شه‌کان. چونکه‌ له‌راستیدا تا ئه‌و په‌ری توانای به‌باشی یاری بۆ هه‌ردوو ره‌نگه‌که‌ ده‌کرد، ئه‌و له‌ هه‌مان کاتدا یاری بۆ خۆی و له‌درژی خۆشی یاری ده‌کرد، به‌و شیوه‌یه‌ش جگه‌ له‌و کاتانه‌ی که‌ یاریه‌که‌ی یه‌کسان ده‌وه‌ستایه‌وه، هه‌موو یاریه‌کی ده‌برده‌وه و هاوکاتی‌ش ده‌یدو‌راند. زۆرجاری‌ش پویده‌دا هه‌موو داشه‌کانی به‌ئه‌سپایی له‌سه‌ر ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که‌ لاده‌برد و ده‌یخستنه‌ سه‌ر چیمه‌نه‌ پان و به‌رینه‌که‌. دواتریش بۆ ماوه‌ی چه‌ندین سه‌عات داده‌نیشت و له‌ کاشیه‌ مه‌رمه‌ره‌کان ورد ده‌بووه‌وه، خه‌لکانی تری کی‌لگه‌که‌ش ده‌یانوت "راسته‌ هیچ داشیک له‌سه‌ر ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که‌دا نیه، به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ئه‌و هینده‌ توانای هه‌یه‌ که‌ بیانینیت"، هه‌روه‌ها ده‌یانوت "به‌بێ ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر کورسیه‌که‌ی هه‌لبی‌ت گه‌یشتو‌ته ئه‌وه‌ی که‌ بتوانیت یاری له‌گه‌ل خۆیدا بکات".

بۆ ماوه‌یه‌کی دورودریژ سه‌روکی خزمه‌تکاران هه‌تا ئه‌و په‌ری توانای هه‌ولیده‌دا وا له‌ "لۆرد" بکات بیر له‌شتیک‌ی جیاوازی‌کاته‌وه و سه‌رنجی له‌سه‌ر داش و شه‌تره‌نج لابه‌ری‌ت، ئیواره‌یه‌کیان پیشنیاری کرد که‌ "هامیلتن" ئاهه‌نگیک‌ی باخچه‌ سازبکات، هه‌روه‌کو ئه‌و کاته‌ی که‌ هیشتام ژنه‌که‌ی مابوو. "هامیلتن" به‌شیوه‌یه‌کی گشتی هه‌زیده‌کرد به‌ته‌نها بێت، به‌لام ئه‌و ئیواره‌یه‌ یه‌کی‌ک بوو له‌ ئیواره‌ ده‌گمه‌نانه‌ی که‌ "لۆرد" پیک‌یک و یسکی بۆ سه‌روکی خزمه‌تکاران تیکرد و پیکه‌وه له‌به‌رده‌م ده‌ریاچه‌ پڕ له‌سوره‌ماسیه‌که‌دا دانیشتبوو، سه‌رو

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

ئاهه‌نگه‌که، تهنه‌ها ئه‌وه‌نده به‌سبوو که به‌جل و به‌رگی ئاسانه‌ی خۆیان‌ه‌وه ئاماده‌بن.

پۆژی ئاهه‌نگ هات و هه‌ر له‌ کاتی ناخواردندا میوانه جیاوازه‌کان چه‌نده‌ها ناسیاو و براده‌رایه‌تی نوییان پیک هینا. بۆ پاش نیوه‌پۆش کیک و قاوه‌یان له‌ باخچه‌که‌دا بۆ میوانه‌کان دانا. داوی ئه‌وه هینده‌ی پینه‌چوو "لۆرد هامیلتن" زه‌نگی‌کی به‌ زه‌نگه گه‌وره‌که‌ی لیدا و داوی له‌ میوانه‌کانکرد که گوپی بۆ شلبکه‌ن. هه‌موویان ده‌یانزانی که پاش نه‌ختیک ده‌بیت یاریه‌کی شه‌تره‌نج له‌سه‌ر کاشیه مه‌پمه‌ره‌کان سازبکریت و میوانه‌کانیش وه‌ک داشی راسته‌قینه‌ پۆل ببینن، به‌لام به‌رله‌وه ده‌بوايه "لۆرد" شوینی هه‌ر دانه‌یه‌کیانی له‌سه‌ر ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که دیاریبکرده‌یه.

له‌کاتی قاوه‌لتیه‌که‌دا تابلێت به‌شیوه‌یه‌کی ناره‌سمیانه دانیشتبوون، به‌لایه‌نی که‌مه‌وه دانیشتنه‌که‌یان هه‌ر زۆر هه‌پمه‌کی بوو، به‌لام له‌سه‌ر ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که به‌و شیوه‌یه نه‌بوو. له‌پێشدا "لۆرد" جوتیاره‌کانی (سه‌ربازه‌کانی) له‌سه‌ر ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که دانا، هه‌شت پیاو و هه‌شت ژن بوون. "ماکلین"ی جوتیار وه‌ک سه‌ربازیکی سپی شوینی "a2"ی به‌رکه‌وت، ژنه‌که‌شی پیک به‌رامبه‌ری له‌ خانه‌ی "a7"دا دانا. له‌لای راستیه‌وه "ماکدۆنالد"ی خانمی له‌سه‌ر خانه‌ی "b2" دانا، ئه‌ویش پیک به‌رامبه‌ر می‌رده‌که‌ی بوو که وه‌ک سه‌ربازی ره‌ش له‌سه‌ر خانه‌ی "b7" وه‌ستابوو. مه‌به‌ست له‌و شیوه‌ی دانانه ئه‌وه بوو که هه‌موو ژن و می‌رده‌کان بتوانن له‌سه‌ر ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که چاویان له‌یه‌کتري بیت، جگه‌له‌وه‌ش هه‌موو ژن و می‌ردیک ده‌یتوانی چاویک له‌سه‌ر یه‌کتري دابنێن و بزائن می‌رده‌کانیان یان ژنه‌کانیان

www.pertwk.com

(سه‌ربازانه‌ی) که بانگه‌رابوون، هه‌ر به‌راستی جوتیاری ئه‌و ناوچه‌یه بوون، هه‌شت جوتیار و ژنه‌کانیان بانگه‌ردبوو، وه ئه‌وانی تریش که ده‌بوايه وه‌ک داشه‌کانی تر جلیان ببۆشیایه که‌سانی وه‌ک سه‌ربازی سوپا و خه‌لکانی خاوه‌ن پله‌وپای به‌رز و نوینه‌رانی به‌گژاده‌کان و ئه‌رستۆکراتی بوون.

سه‌روکی خزمه‌تکاران سه‌ری له‌وه نه‌سوپما که سه‌رتاپای که‌سه بانگه‌راوه‌کان به‌ سوپاسه‌وه پازیبوون ئاماده‌ی ئه‌و ئاهه‌نگه‌بن، چونکه هه‌رچه‌نده "لۆرد هامیلتن" له‌و چه‌ند ساله‌ی داوییدا که‌سیکی په‌ست و ساردبوو، به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا ناوی خۆی و ماله‌که‌شی رێزیکی تایبته‌ی هه‌بوو له‌ناو خه‌لکیدا. تهنه‌ها "دۆک"ی ناوچه‌ی "ئارگیول"، داوی لی‌کراوو وه‌ک پاشا خۆی بگۆریت، جگه له‌و پله‌ی "لۆرد" له هه‌موو ئه‌و که‌سانه به‌رزتربوو که بانگه‌رابوون. به‌لای جوتیاره‌کانه‌وه بانگه‌ردنیان بۆ میوانی "هامیلتن" هه‌ر خۆی بۆ خۆی جه‌ژنیک بوو و بۆنه‌که‌ش هه‌ر مه‌زه‌نده نه‌ده‌کرا، چونکه له‌ده‌ره‌وه‌ی ته‌ختی شه‌تره‌نجیشدا کۆمه‌لیک یاسای نه‌گۆر و چه‌سپاو له‌نیوان چینه جیاوازه‌کاندا هه‌بوو.

ئاهه‌نگه‌که‌یان خستبووه ئیواره‌ی ناوه‌راستی هاوینه‌وه، به‌لام چه‌ند هه‌فته‌یه‌ک به‌رله‌وه له هه‌موو ناوچه‌که‌دا تهنه‌ها باس باسی ئه‌و ئاهه‌نگی رۆبه‌ند پۆشیه‌بوو. یه‌ک دوو پۆژیک به‌ر له ئاهه‌نگه‌که یه‌کێک له جوتیاره‌کان به‌هۆی نه‌خۆشیه‌ک له خه‌زانه‌که‌یاندا پێپراگه‌یاندن که ناتوانیت ئاماده‌بیت، به‌لام لێی ئاسانتر نه‌بوو که جوتیاریکی تر و ژنه‌که‌ی له‌بری ئه‌وان بدۆزنه‌وه که ئاماده‌ی ئه‌و ئاهه‌نگه گه‌وره‌یه‌بن. جوتیاریکی زۆر له‌و ناوچه‌یه‌دا هه‌بوون و پێویستیشی نه‌ده‌کرد هینده خه‌ریکی جل و پۆشاک‌ی تایبته‌ی بن بۆ

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

بخایه‌نیّت، وتبوی پێده‌چێت تابەرەبەیانیش تەواونەبێت، چوێکە "دۆک" و خۆی هەردووکیان یاریکەریکی لێهاتووی شەترەنجبوون. بەلام لەلایەکی تریشەو مەبەست لەوەبوو کە یاریەکی بەکۆمەڵی ئاوها بێت کە هەموو بەشداران بوارێکی باشیان بکەوێتە بەردەست و بتوانن یەکتە بناسن. هەموو داشیک رۆحیکی زیندوو بوو و داوايانلیکراوو لەو کاتانەدا کە چاوەروانەبە "دۆک" یان "لۆرد" بیانجولێنێت، هەتا ئەوپەری پادە کاتیکی خۆش لەگەڵ یەکتەیدا بەسەرەرن. دواتریش کە بەشداران دەکوژران و لە یاریەکە دەکرانە دەرەو، بۆیانەبوو بەشیوەیەکی ئاسایی لە باخچە گەرەکه‌دا پێکەوه بن.

"لۆرد هامیلتن" یاریەکە کردەو و فەرمانی بە سەربازی سپی "e2" دا کە "ماک ئاوتەر" بوو دوو خانە بچێتە پێشەو و لەسەر خانە "e4" دا بۆستێت، "دۆک" ی "ئارگیول"یش لەوەلامیدا ژنی "ماک ئاوتەر" ی دوو خانە بردە پێشەو لە خانە "e7" ەو بۆ خانە "e5" و ئیدی یاریەکە دەستیپێکرد. سەرۆکی خزمەتکاران، کە لەمەسەرەو بۆ ئەوسەری تەختی شەترەنجەکە هاتوچۆی دەکرد و خواردنەوی بۆ ئەو میوانانە دەبرد کە داوايانەکرد، باشتەین شاهیدی ئەو روداوانەبوو کە رویانەدا. ئەو خۆی هێندە زۆر گرنگی بە یاری شەترەنج نەدەدا، بەلام زۆر بەمەبەستەو سەرنجی دەدا بە گرژی بەردەوام و بەگوری سەر کاشیە مەرمەرەکان. لێرەدا تەنها تیشک دەخەینە سەر یەکیک لەو درامایانە، بەلام لە هەمووشیان گرنگتر بوو.

"ماری ئان ماک کینزی" ئافەرەتیکی لە پادەبەدەر قەشەنگبوو و تەمەنی لە ناوەراستی بیستەکانداوو. لەسەر تەختی شەترەنجەکە وەک سەربازی سپی لەسەر خانە "d2" دانراوو و بەرامبەر پیاوێکە "تاین ماک کینزی" وەستابوو کە لەسەر خانە "d7" داوو.

www.pertwk.com

چۆنچۆنی لەگەڵ ژن و پیاوێکەکانی ئەملاولایاندا پێکدەهەون. پێک بە هەمان شیوەش ئەندامانی تری یاریەکە دان. "ماک لاکلان" ی بەرپۆهەری پۆلیس لەسەر خانە "b1" ئەسپی سپی بوو و لەپشت ژنەکە "ماکدۆنال" ەو بوو، هەروەها ژنەکە خۆشی لەسەر خانە "b8" ئەسپی رەش بوو و لەپشت "ماکدۆنال" دەو وەستابوو کە لەسەر خانە "b7" بوو. شانزە پیاو و شانزە ژن لەسەر تەختی شەترەنجەکەبوون، بەسەر دوو تیپدا دابەشکراوو و هەر هەمووشیان بەرامبەری ژن یان مێردەکە خۆیان وەستابوو. تەنها حالەتیکی کە ئەو هاووشیوەی دەشکاند شوینی پاشا و شارژ بوو. "لۆرد هامیلتن" خۆی وەک پاشای سپی خانە "e1" ی گرتبوو، ژنی "دۆک"یش وەک شارژی سپی لەلای چەپەو لەسەر خانە "d1" بوو، "دۆک" ی "ئارگیول" ی مێردیشی وەک پاشای رەش لەسەر خانە "e8" بوو. بەلام خۆ ژنەکە "هامیلتن" لەنیوانیاندا نەبوو، هەر لەبەرئەوێش "هامیلتن" ژنیکی بپۆهەری بەناوی خانمی "ماک کوین" ەو لەسەر خانە "d8" دا وەک شارژی رەش دانابوو. ئەو لەوەوپێش چەند جاریکی کەم قسە لەگەڵ ئەو ئافەرەتە بپۆهەرنەدا کردبوو، ئەویش ئەو جارنە بوو کە لە ناوشاردا بیان لەسەر قەبراندا بینیبوو، بەلام دلێشی بۆی لێدەدا.

تەنها پاشاکان دەسەلاتیان بەسەر داشەکاندا هەبوو و ئەوان بپارییان دەدا بۆ چ شوینیکی و بە چ شیوەیەک بجولێن، هەموو میوانەکانی تری ئەو یاریە پەسمیە لە کۆمەڵیک ئەکتەری بی رۆلی سەر شانۆیەک زیاتر لە هیچی تر نەدەچوون. "لۆرد هامیلتن" بەناشکرا پپۆتوو کە یاری شەترەنجەکە لەوانەیه درێژە

تایه ته به پنگه ی پرتووک

پونیکهینه وه و بلین پاشه وهی ژن و میدیک پیکه وه ئاره ژو له شولاری "ماری ئان" یان ده کرد، هه ره وه خوی بو خوی ده بو وه هانده ریک که خوشه ویستی جهسته یی نیوانیان خرۆشگریت. ئه و ئیواره یه له یاری شه تره نجه که ی "هامیلتن" دا، "ماری ئان" یه که مین داش بوو که کوژرا. ئه و هه ره له سه ره تاوه بو خوی به سه ره به ستی له باخچه که وه ره که دا ده هات و ده چوو، به ناو په رژینه پیچاوپیچه کانیشدا رۆیشت و پارچه کیکی بو ماسیه کانی ناو ده ریایچه ده سکرده که ش هه لدا. به ئاشکرا دیاربوو که "ناین" ئه و سه ره به ستیه ی ژنه که ی به دلنه بوو که هه ره له سه ره تای یاریه که وه پییه خسرا. زور به وریاییه وه به رده وام چاویکی له سه ره ژنه که ی بوو. دوو هه م که سیش که رپگه ی پیدرا کاشی مه رمه ره کان به جیه یلێت، "نایلین" ماک براید بوو که وه که سه ربازیکی ره ش له سه ره خانه ی "97" دا وه ستابوو. "ماری ئان" زور مه ستبوو، مه ستی ئه و باخچه که وه ریه و جوانی ئه و ئیواره ی هاوینه و ئه و هه موو شه رابه شیرینه بوو که خواردبوویه وه، هینده مه ستبوو یه که سه ره ده ستی ژنه که ی "ماک براید"ی گرت و له سه ره چیمه نه پان و به رینه که که وته سه ماکردن له گه لیدا. هینده ی پییه چوو هه ردووکیان شان به شان رایانکرده ناو په رژینه پیچاوپیچه کانه وه، چه ند که سایه تیه کی سه ره ته ختی شه تره نجه که به ئاسته م چاویانلیبوو که "ماری ئان" و "نایلین" یه که تریان ماچده کرد و ده ستیان به یه که تریدا ده هیئا. "هامیش" ماک براید "یش چاوی لیانبوو له ناو په رژینه که دا چی ده که ن، به لام پیی خوشبوو که ژنه که ی له گه ل "ماری ئان" دایه، چونکه که سیکی به خیل نه بوو و سوریش ده یزانی ئه گه ره هه مان هه ل بو خوی هه لکه وتایه، ئه وای سی و دوو هه مان شتی ده کرد. ماوه یه کی زور

www.pertwk.com

"ناین" چه نده ها سال له و پیرتربوو و هه مووان ده یزانی که که سیکی میباز و هه وه ستبازه. ته نه ته له دوا ی ئه وه ی که "ماری ئان"ی هیئابوو، چه نده ها دلدار ی هه بوو، له سه رو ئه وه شه وه کۆمه لیک ئافره تی میدارداری ناوچه که شی فریودابوو، یه که دوو دانه یان ئه و ئیواره ی هاوینه له سه ره ته ختی شه تره نجه که ی "لۆرد" وه ستابوو و شه رابی شیرینیان ده نوۆشی. به در یژایی چه نده ها سال هه موو خه لکانی ده قه ره که به زه بیان به "ماری ئان"ی جوان و نازداردا ده هاته وه. هه رچی ده رباره ی "ماک کیژی" یش بوو ده یانوت نه که ته نها خیانه ته له ژنه که ی ده کات، به لکو له مایشه وه وه که دیکتاتوریک به سه ریدا زاله. به و شیوه یه ش دوو که سبوون که به ته واوه تی پیچه وانه ی یه که تریبوون. خه لکی ده یانوت له وانه یه "ماری ئان" جوانترین ئافره تی به رزاییه کانی سکۆتله ندا بیّت. جوانی و نازداریه که ی له راده به ده ربوو، هیچ زیاده رۆیییه که نیه گه ره بلین هه موو که سیکی که ده بیینی یه که سه ره ئاشقی ده بوو، ئه و شته ش ته نها ئه و پیاوانه ی نه ده گرت وه که ده یانبینی. شتیکی سه یر له "ماری ئان" دا هه بوو که ئافره تیشی به لای خۆیدا راده کیشتا، چه نده ها ئافره ت به ده می خۆیان ده یانوت شه وانه خه ومان لیژراوه و به ئه قینه وه بیرمان له و کردۆته وه. "ناین" که سیکی تیکده ربوو و له و ماوه یه دا شیرازه ی چه ند خیزانیکی ناوچه که ی تیکدابوو، به لام ئه و پارادۆکسه "ماری ئان"ی نه ده گرت وه. چونکه کاتیک ژن و میدیک له کیلگه یه که دا هه مان که س سه رنجی راده کیشان، به رده وامده بوون له سه ره خوشه ویستی یه که تری، به و شیوه یه ش له راستیدا ئه و ئافره ته ئه فسوناویه په یوه ندی نیوانیانی پته و ترده کرد. له وانه یه لییره دا له شوینی خۆیدا بیّت که زیاتر

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

مایه‌وه، ئەو کاتەش پێک پێش کاریوەبوو. بێگومان زۆر پێتیدەچوو "ماری ئان" لە کاتی گەرانه‌وه‌یدا بۆ ماله‌وه‌یان به‌هۆی هه‌لسوکه‌وته‌کانیه‌وه سزابدێت، به‌لام له‌ویدا هێنده‌ دوری نه‌یده‌پوانی. ئەو بیری له‌و هه‌موو ساله‌ش ده‌کردوه‌ که "ئاین" خیانته‌تی لێکردبوو و برپای به‌ جوهر هه‌قانیه‌تیکی هه‌بوو له‌ ژياندا. ئەو شه‌وه‌ هێشتام هه‌ر شه‌وی خۆی بوو.

له‌گه‌ڵ زیاتر به‌تالابوونی ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که‌دا، ئاهه‌نگی باخچه‌که زیاتر و زۆتر شیوازیکی بێشه‌رمانه‌ی پێوه‌ دیاربوو، دواتریش وابلا‌بووه‌وه‌ که "ماری ئان" ئەو شه‌وه‌ هیچ میوانیکی باخچه‌که‌ی له‌ خۆشه‌ویستی خۆی بێهه‌ری نه‌کردبوو. "ئاین ماک کینزی"ش ناچاربوو له‌سه‌ر کاشیه‌ مه‌رپه‌که‌ به‌ئارامی بمی‌نێته‌وه‌ و له‌وێوه‌ ته‌ماشای ژنه‌که‌ی بکات که‌ ببوه‌ شارنی ئاهه‌نگه‌که‌، ژنه‌که‌ی ببوه‌ شتی که‌ هه‌مووان ئاره‌زومه‌ندییون، "ماری ئان" ئەو شه‌وه‌ زیاد له‌پاده‌ ئاماده‌بوو له‌گه‌ڵ هه‌موواندا خۆی فریاته‌ ناو یاریه‌کی جه‌سته‌یه‌وه‌. "ئاین ماک کینزی"ش به‌شیوه‌یه‌ک له‌ شیوه‌کان له‌سوچی‌دا به‌ته‌نها و بێده‌سه‌لات مابوووه‌. به‌هیچ شیوه‌یه‌ک نه‌یده‌توانی هیچ شتی بکات، بێگومان ئەگه‌ر پێش ته‌واوبوونی یاریه‌که‌ داواییکردایه‌ ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که‌ به‌جێبه‌ی‌نێت، ئەوا ئەو کاره‌ی ده‌بووه‌ مایه‌ی شه‌رمه‌زاریه‌کی زۆر، وه‌ک ئەوه‌ ته‌ماشاده‌کرا که‌ میوانداریه‌که‌ی "هامیلتن" ره‌ت‌بکاته‌وه‌. ته‌نها ئەوه‌نده‌ی پێده‌کرا که‌ زوو ده‌ست بۆ سه‌روکی خزمه‌تکاران به‌رزبکاته‌وه‌ و داوای لێبکات په‌رداخه‌ ویسکیه‌که‌ی ده‌ستی بۆ پڕبکاته‌وه‌. پاش ماوه‌یه‌کی که‌میش چیتز نه‌یده‌توانی وه‌ک پێشتر به‌ئارامی بوه‌ستێت، به‌لام هێشتام به‌ده‌م خواردنه‌وه‌وه‌ ده‌یتوانی "ماری ئان" ببینێت، ئەو به‌ده‌م قاقای

www.pertwk.com

تێپه‌ری و ئینجا چهند میوانیکی تر توانیان کاشیه‌ مه‌رپه‌که‌ به‌جێبه‌ی‌ن.

له‌پاستیدا ئەمه‌ چیرۆکی زۆر ئالۆزه‌ و چه‌ندین جاریش که‌وته‌ به‌ر لێشاوی سه‌رنج و تییینی و شیکردنه‌وه‌. به‌لام لێره‌دا هه‌تا بکریت به‌ کورته‌ی و به‌ پوختی ده‌یخه‌مه‌ ڕوو.

ئەو شه‌وه‌ بوو به‌ شه‌ویکی ئەفسوناوی و فریودان. هه‌موو میوانه‌کان هه‌ستیانده‌کرد په‌ری و فریشته‌ی خۆشه‌ویستی ده‌سه‌لاتی ته‌واویان به‌سه‌ر ئەو شه‌وه‌ی ناوه‌پاستی هاویندا گرتبێت. "لۆرد" و "دۆک" زیاتر و زۆتر سه‌رنجیان ده‌خسته‌ سه‌ر یاریه‌که‌یان، خه‌ریکبوو نه‌خته‌ نه‌خته‌ به‌ره‌و کۆتایی ده‌چوو. هێنده‌ی نه‌برد و باخچه‌که‌ پڕبوو له‌ میوانی خه‌یالۆی که‌ پزگاریانبوو بوو له‌ کاشی مه‌رپه‌که‌. هه‌مووان له‌ده‌وری "ماری ئان" خه‌ریکبوونه‌وه‌. ته‌نانه‌ت ئەو که‌سانه‌ش که‌ هه‌رگیز له‌وه‌پێش نه‌یانبینیوو له‌ده‌وری کۆبووبوونه‌وه‌، که‌سانی په‌له‌به‌رز و ژنه‌کانیشیان به‌کۆمه‌ڵ به‌هه‌ستیکی پڕ له‌جۆش و خروشه‌وه‌ به‌ده‌وریدا ده‌خولانه‌وه‌.

"ماری ئان" بۆ یه‌که‌مین جار له‌ ژياندا هه‌ستیده‌کرد به‌ته‌واوته‌ی خۆی خۆیه‌تی و به‌مانای وشه‌ سه‌ربه‌سته‌، هه‌ستیده‌کرد ده‌توانێت به‌لێشاو خۆشه‌ویستیه‌ له‌بن نه‌هاتوه‌که‌ی به‌سه‌ریاندا به‌باری‌نێت، وه‌ هه‌رچه‌نده‌ ته‌نانه‌ت یه‌ک زه‌ره‌ خۆینی پیسی له‌ده‌ماردا نه‌بوو، به‌لام له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا پێی خۆشیوو که‌ "دۆک" هێشتام "ئاین"ی می‌ردی له‌سه‌ر کاشیه‌ مه‌رپه‌که‌کان له‌ شوینی‌که‌وه‌ بۆ شوینی‌کی تر ده‌جولێنێت. چونکه‌ هه‌تاوه‌کو ئەو کاته‌ی "دۆک" ی "تارگیول" کش ماتی له‌ "لۆرد" هامیلتن" کرد، "ئاین ماک کینزی" له‌سه‌ر ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که‌

تایبته به پنگه ی پرتوک

و پیک پهنجه بخاته سەر ئه و ههلهیهی که دواتر وایلیکرد یارییه که بدۆرینیت. بهردهوام له باخچهکهدابوو و جو له له دواى جو له یارییه که ی له سەر کاشیه مه پمه په که دوباره ده کرده وه. جار جار ی کیش "مارى ئان" له بهردهم ده ریاچه ی سوره ماسیه کاندای له سەر کورسیه که داده نیشته و قسه ی له گه لدا ده کرد.

بۆ ماوه یه که به په ره و شیه وه باس باسی پوداوه کانی ئه و شه وه ی ناوه راستی هاوین بوو که له کیلگه که ی "هامیلتن" دا پویاندا، که سیش لۆمه ی "مارى ئان" ی نه ده کرد که له دوا جاردا تۆله ی خۆی له "ئاین" سه نده وه و هه قی ئه و هه مووساله تالانه ی لی کرده وه که له گه لیدا به سه ر ی بر دبوو. به لام ئه گه ر ئه و شه وه فریشته و په ری خۆشه و یستی ده ستیان به سه ر باخچه که ی "هامیلتن" دا کی شابوو بیت، ئه و دوا ی یاریه که بوونه وه ری ره ش و فریشته ی مه رگ ده ستی به سه ر ناوچه که دا کی ش. هه ر پاش ماوه یه کی کهم زنجیره یه که کوشتنی در پندانه ی یه که له دوا ی یه که له ده قه ره که دا پوویدا، له گه ل کوشتنی سیه هم که سدا، "ماک لاکلان" ی به ره یوه به ری پۆلیس هینده ی بۆ ده رکه وت که هه موو کوژراوه کان ئه و میوانانه بوون که ئه و شه وه ی ناوه راستی هاوین له سه ر کاشیه مه پمه په که ی "هامیلتن" بوون. له پاش کوشتنی پینجه مه مین که سه وه، سه روکی خزمه تکاران له کیلگه که ی "هامیلتن" دا چاوی به به ره یوه به ری پۆلیس که وت و پیتیوت هه موو کوژراوه کان کتومت هه ره که چۆن میوانه کانی "لۆرد" له یاریه که دا یه که له دوا ی یه که له سه ر ته ختی شه تره نه که که کوژران، ئاوه اش پیک یه که به دوا ی یه که دا کوژراون. ئه وانه ش که تا ئه و کاته کوژرابوون، دوو جوتیار و دوو فیل و ئه سپیک بوون. ئه و شیوه سیستمی کوشتنه ته نها یه که که سی نه ده گرته وه؛ "مارى ئان ماک کی نزی"، ئه و یه که مه مین که سبوو که ئه و

www.pertwk.com

پیکه نه نه وه هه ر که ره ته ی له گه ل ئافره تیک یان پیاویکی نویدا یان له گه ل دوو زن و میردی تر دا پایدیه که ده ناو په ره زینه پیچاوپیچه که وه. ئه و شه وه به خیلی له باخچه که ی "لۆرد" دا بوونی نه بوو. هه مووان "مارى ئان" یان خۆشه و یست، به و شیوه یه ش به جو ریک له جو ره کان هه مووان یه که تر یان خۆشه و یست.

هه ر پیک پاش ئه وه ی "لۆرد هامیلتن" ناچار بوو دان به وه دابنیت که "دۆک" ی "ئارگیول" کش ماتى لی کرده وه و یاریه که یان به ته وه که ردن له گه ل یه که دا کو تایی پیه ئینا، خیرا "ئاین ماک کی نزی" خۆی گه یانده باخچه که بۆ ئه وه ی ژنه که ی بدۆریته وه. دواتر له سه ر چیمه نه که دا چاوی پیکه وت، له ویدا "ماک ئیفه ر" و ژنه که ی باوه شیان پی دا کرد بوو، به لای خۆیدا رایکی ش و یه که زله ی توندی له پومه تی دا. له ماوه ی چه ند چرکه یه که دا زیاتر له ده سه رباز و که سایه تیه پله به ره زه کانی تری یاری شه تره نه که که چوار ده وریاندا، "ماک لاکلان" ی به ره یوه به ری پۆلیسیش، که له یاریه که دا ده وری ئه سپیکی سپی ده بینى، یه که سه ر گرتی.

ئه و به یانیه "مارى ئان" کیلگه که ی "هامیلتن" ی به جینه هیشت. بیگومان به هیه ج جو ریک نه یده توانی بگه ریته وه بۆلای "ئاین" ی میردی، له کاتی که شدا که "لۆرد" به راستی پیویستی به ئافره تیک بوو که کاروباری ماله که ی بۆ راپه رینیت، داوا ی لی کرد له کیلگه که ییدا بمینیته وه و هه ر له ویشدا بژی.

"هامیلتن" سه رتا پای هه موو داش جولاندنه کانی یاری شه تره نه که که ی له یادیوو که له گه ل "دۆک" ی "ئارگیول" دا کردی، به لام هه ر بۆ دلنیا ییش هه مووی نویسه وه، چونکه ده یویست به وردی لی بکو لیته وه

تایبته به پنگه ی پرتوک

بیگومان یه کهمین کهس که گومانی خرایه سهر "ئاین ماک کیژی" بوو، چونکه ژنه که ی لهو شهوه شومه دا بهیه کجاری پسوایکرد، جگه له وهش بۆ ههتا ههتا یه له دهستیدا. جگه له "لۆرد" و "دۆک"، "ماک کیژی" دوا هه مین میوانبوو که له سهر تهختی شهتره نجه که دا مابوو وه، له بهرئه وه به لایه نی که مه وه به شیوه یه کی تیروری گومانی ئه وه ی لیده کرا که هه موو جول هکانی یاری شهتره نجه که ی له یاد بییت. به لام له کاتی که دا که کوشتنی ژماره سیانزه و چوارده لهو کاته دا پویدا که "ماک کیژی" له زیندان دا بوو، به هیواشی دهستیکیان کیشا به پشتیدا و به ریاندا.

تهنانهت "لۆرد"یشیان بۆ لیكۆلینه وه بانگه ییشکرد. ئه وه یاری شهتره نجه که ی دۆراند و ئه وهش له ژیره وه زۆر پهستی کردبوو. به ده ره له وهش یه کی که بوو لهو چه ند که سه که مه ی که جول ه به جول ه یاری شهتره نجه که ی له بیربوو. پۆلیسه کان زیاتر مه به ستیان بوو بزانی به چ شیوه یه که ئه وه ئاههنگه سه یروسه مه ره یه ی ریکخستبوو.

لهو کاته شدا که سه روکی خزمهتکارانیان به مه بهستی گهواهی بۆ پۆلیسه خانه بانگکرد، هه ندی نات هبایی نیوان خو ی و "لۆرد" ئاشکرا بوو، به لام وهک که سیکی گومان لی کرا و ته ماشایان نه ده کرد. هاوکات هینده ی به پۆلیس وت که ئه وه له پیش ئه وه شه وه شومه ی ناوه راستی هاوین و له دوای ئه وه پۆژه شه وه نیگه رانی باری دهرونی "هامیلتن" بووه.

ئه وه ژن و میرده جوتیاره شیان هیئا بۆ پۆلیسه خانه که چه ند پۆژیک به ره له ئاههنگه که نه یانتوانی به شدار ی له ئاههنگه که دا بکه ن، به لام یه کسه ر پاش لیكۆلینه وه به ریاندا ن.

www.pertwk.com

شه وه ی ناوه راستی هاوین له یاریه که دا کوژرا و پۆیشه ته ناو باخچه که وه. "ماک لاکلان"، که هه رگیز "ماری ئان"ی ناسک و نۆلی له بیر نه ده چوو وه، گرنگیه کی زۆری بهو خاله ده دا. ئه وه به ئاسانی له وه تی ده گه یشت که پیاو کوژه درنده که بۆچی ئه وه کچه نه رم و نیانه گه نجه ی نه کوشتوو ه. هاوکاتیش له دلی خویدا دهیوت "بیگومان" دۆزینه وه ی هو ی کوشتنه کانیش هه ر زۆر ئاشکرایه، چونکه پیاو کوژه که یان پیاو کوژه کان دهیه وییت هه موو ئه وه خه لکانه له سهر ریگا که دا بسپینه وه که به ره ره کانی له سهر خواژنی قه شهنگ ده که ن و دهیه وییت بۆ خو ی بییت. لی ره شه وه چه نده ها که س له به رده ستا بوون که جیگه ی گومان بن.

کوشتنی شه شه م و حه وته میش روویدا، دیسانه وه ریک له سهر هه مان شیوه ی ترسناکی یه که له دوای یه کی کوشتنه شومه کانی یاری شهتره نجه که بوو. له وه به دوا وه به رده وام پۆلیس ده یزانی چ که سی که ده بیته قوربانی داها توو، بیگومان تارا ده یه که که سه که یان ده پاراست، به لام نه یان ده توانی ریکه له پیاو کوژه که بگرن.

له زۆربه ی حال ته که دا قوربانیه کان یان له ناو دارستانه که دا یان له ناو مه رزا که دا ده کوژران، وه هه موو که ره تی کیش پیاو کوژه که چه قویه کی تیژی قه سابی به کار ده هیئا. هه ر له پاش ماوه یه کی کورت نزیکه ی نیوه ی میوانه کانی ئاههنگی رو به ندپۆشیه که ی "هامیلتن" کوژران، ئیدی پیاو کوژه که خه ریک بوو له "لۆرد" و "دۆک" نزیک ده بوو وه، بیگومان له به ریوه به ری پۆلیسیش. ئه وه زۆر به باشی ده یزانی که خو ی له یاریه که دا شانزه هه مین داشبوو که ریکه یان پی دا تهختی شهتره نجه که به جییه یلیت.

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

*

له مانگی نۆدا دهستم کرد به خویندنی میژوو. جارجاریک کچی قوتابیم بانگدهکرده مالهوه، یان دهویتی شهرابی سور و پهنیرم دهکرد، یان بیره و هیلکه‌ی سورهوکرآم داده‌نا. هه‌ندی جار گوشتی گاشم سوردهکردهوه، گوشتی مه‌پ و کهله‌رمیشم لیده‌نا، شله‌ی ماسی و ماسیه وردیله‌شم به داوده‌رمانه‌وه ئاماده‌ده‌کرد.

من هه‌ر چاوه‌پروانبووم ماریا بگه‌پیتته‌وه و بلێت "ئه‌و کاره‌م ده‌ستکه‌وتوو که له سویدا داوامکردبوو". تا ئیواره‌یه‌کیان ته‌له‌فونی بو کردم و داوی لیکردم سه‌ردانیکم بکات. که هاتیش چه‌پیک گوله‌باخی زه‌ردی گه‌وره‌ی به‌ده‌سته‌وه‌بوو. بو منی هی‌نابوو و منیش به‌لامه‌وه سه‌یربوو. من راست و دروست نه‌مده‌زانی چی ده‌ویت، به‌لام بو‌نی شتیکم ده‌کرد.

به‌سه‌ر می‌زی ناخواردنه‌که‌ی چیشته‌خانه‌که‌دا خۆمان چه‌ماندبووه‌وه و ده‌ستی یه‌کتیریمان گرته‌بوو. هه‌موو گله‌په‌کانم کوژاندبووه‌وه. ته‌نها یه‌ک مۆمی ناو مۆدانیک به‌داگیرساوی له‌نیوانماندا‌بوو. یه‌ک بتل شهرابی سوری هه‌وت کرۆنیشمان خواردبووه‌وه.

هه‌لبه‌ته پیم خوشبوو که ماریا هاتبووه‌وه بو لام، به‌لام دواتر داوام‌لیکرد که پیک و ره‌وان مه‌به‌ستی هاتنه‌که‌یم بو رونه‌کاته‌وه. له‌پیشدا وتی "ئیشه‌که‌ی سویدم ده‌ستکه‌وتوو و له‌مانگی دوانزه‌دا ده‌گویمه‌وه". له‌دلی خۆمدا وتم "بو نا، له‌وانه‌یه‌ منیش بتوانم به‌باشی له‌ سویدا هه‌لبکه‌م"، به‌لام پیم ئه‌وه‌ی فریابکه‌وم هیچ شتی که له‌ باره‌یه‌وه بلیم، شتیکی پی وتم و له‌وه‌به‌دواوه یه‌کسه‌ر

www.pertwk.com

له‌دواجاردا ئافره‌تیکیان به‌سه‌ر تاوانه‌که‌وه گرت، ئه‌و کاته‌بوو که به‌دزیه‌وه خۆی کردبوو به‌ گه‌وه‌که‌ی "ماک ئیفه‌ر"دا و چه‌قۆیه‌کی قه‌سابی کردبوو به‌سنگی جوتیاریکدا.

"ماری ئان" زۆر به‌ئاسانی توانیبوو خۆی بگه‌یه‌نیتته‌ کێلگه‌کانی ناوچه‌که‌، به‌بی هیچ گرفتیک خۆی کردبوو به‌ شوینی کارکردنی پارێزه‌ره‌کان و کێلگه‌ گه‌وره‌کاندا. هونه‌ریکی سه‌ختیش نه‌بووبوو به‌لایه‌وه که ژن و پیاوی ناوچه‌که‌ له‌گه‌ل خۆیدا بباته‌ ناو دارستان و کێلگه‌که‌وه.

"ماک لاکلان"ی به‌په‌وه‌به‌ری پۆلیس خاوه‌نی ئه‌زمونیک زۆر بوو له‌ کاره‌که‌یدا، به‌لام له‌ویدا لیی بووبوو به‌ گرێ و نه‌یده‌زانی چ هۆیه‌ک پالی به‌ "ماری ئان" ماک کینزی "هه‌ ناوه‌ که درنده‌ترین ریزه‌ کوژی له‌ میژووی سکۆتله‌ندا بکات.

"ماری ئان"ی قه‌شه‌نگ وتی "شه‌رمکردن پالی پیوه‌نام بیانکوژم". ئه‌و شه‌وه شه‌ویکی ته‌لیسماوی بوو، ئه‌و هه‌موو لیوانه‌ی که ماچی کردبوون هه‌ر له‌به‌رچاویدا بوون، ئه‌و هه‌موو باوه‌شه‌ پر له‌په‌رۆشیانه‌ی له‌بیرنه‌ده‌چوووه‌ که خۆی به‌ویست و میهره‌بانی خۆی ریکه‌ی پیدابوون. به‌لام دواتر شه‌رمی له‌و به‌ره‌لاییه‌ی خۆی کردبوو. ده‌یتوانی خۆی بکوژیت، به‌لام ئه‌وه هیچ یارمه‌تیه‌کی نه‌ده‌دا. "ماری ئان" رازی نه‌بوو میوانه‌کانی "لۆرد" به‌و یادوه‌ریه‌وه بژین که ئه‌و له‌ ناو په‌رژینه‌کانی باخچه‌که‌ی "هامیلتن"دا خۆی دا به‌ده‌ست نیوه‌ی سکۆتله‌نداوه.

پاش چه‌ند مانگی "ماری ئان"یان له‌ "گلاسگا"دا هه‌لواسی، ئه‌و پۆژه چه‌نده‌ها کهس له‌ویدا کو‌بووبونه‌وه و له‌ هه‌شمه‌تا ده‌گریان.

تایه ته به پنگه ی پرتووک

ماریا دهیویست مندالیکی له من ببیت. ئەو دهیوت "تۆ ته نه پیاووک که چهزبکه مندالیکم لی ببیت"، زیاتریش دهیوت "من هەر زوو ههستم بهوه کرد، له راستیدا هه رله و پۆزه وه زانیم که بۆ یه کهمین جار له "ئولله قۆلسیته" دا یه کتریمان بینی، به لام نه مده توانی په یوه ندییه کی درێزخایه نت له گه لدا به ستم". دهیویست سکی پربکه م، پرسپاری لیکردم و وتی "ده ته ویت دوو گیانم بکه یه ت؟" پپی پیکه نیم. به لامه وه هه تا بللیت بیروکه یه کی زورزانانه بوو، به لام له خه یالیشمدا بوو. له خه یالمدابوو که مندالیکم ببیت و به هیچ شیوه یه کیش نه به ستری مه وه.

بۆ ماوه یه کی دورودرێز له سه ری دوا یین و تاوتویمان کرد، به لام به هیچ جوړیک به شیوه یه کی جدی له سه ری نه پوشتین. قسه ی خو شمان ده کرد و پی ده که نین، ماریا وتی "ئیت ره مه ودوا وه ئە توانین دیسانه وه له گه ل یه کدا بخه وینه وه". ئەو فریوی دام. ده مانتوانی هه تا وه کو ئە و کاته ی دوو گیان ده بوو پیکه وه بخه وین. دواتریش ده یگواسته وه بۆ ستوکه و ل.

من خۆم به هیچ شیوه یه ک ئاماده نه بووم مندالم ببیت. به لام بللیت پوژیک له پوژان ئە و ئاماده گی هه تیدا بوو بیت. من ته نه بیر کرد نه وه له وه ی که ته ماشای ناو چاوی منداله که م بکه م، ده یترساندم. من که خۆم مندالبووم، پیمخو شنه بوو هیچ که سیک ده ست به سه رمدا به یییت، رقم هه لده ستا که ده ستیان به پومه تما ده هی نا. ئە دی چۆن خۆم ده ست به سه ری منداله که مدا به یییم؟ چۆن ده ست به پومه تیا به یییم؟

من ئە و لایه نانه شم لیک ده دایه وه. من نه مده ویست مندالم ببیت، به لام ده متوانی یارمه تی ماریا بده م. هه تا زیاتر با سمان لیده کرد، زیاتر و زۆر تر قه ناعه تم به وه ده هی نا که بیروکه یه کی نایابی خستۆ ته به رده ستم. ئە و جه ختی له خالی ک ده کرده وه و ده یوت "ده بیت پیکه وه

www.pertwk.com

هه ستم کرد که من هه رگیزا و هه رگیز پوژیک له پوژان له ستوکه و لدا ناژیم.

ته ماشای ناو چاوی کردم و وتی "ده مه ویت داوای شتی کت لی بکه م، شتی که که به درێزایی ژیان ده مینیت هه".

له ویدا هه ستم کرد له شم گه رمدا هات. ئەو یه کهمین جار بوو له ژیانمدا که بتوانم خۆم بۆ شتی بکه مه وه که به درێزایی ژیان بمینیت هه. من چه زم له وتنه وه ی وشه ی "ده مینیت هه" بوو، به لامه وه وشه یه کی جوان بوو.

وتی: «چه زده که م مندالی ک له گه ل خۆمدا به رم بۆ ستوکه و ل» دیسانه وه له ویشدا هه ستم کرد ماریا ته نه ئا فره تی کبوو که له ژیانمدا بینییتم و نه متوانییتم هه می شه لی تی بگه م. من راست و ره وان ئە و لایه نه ییم به دل بوو. مه حاله که سیکت خو شبو ویت که هه می شه پراو پر لی تی تی بگه یه ت.

دواتر وتی: «پیت ره... ده مه ویت سکم پربکه یه ت، ده مه ویت مندالی کم له تۆ ببیت»

هیشتام به ته وا وه تی له ئاکامی وشه کانی تی نه ده گه یشتیم. من هیشتام هه ر خه یالم به وه وه لیده دا به چ شیوه یه ک له ستوکه و لدا بیگوزه رینم؛ له دلی خۆمدا ده موت "ئا پارتمان هه کی ئو سلو بفرو شم؟ یان هه ر بیده م به کرئ؟"

به لام له ویدا ماریا وتی "من نامه ویت هه موو ژیانم له گه ل یه ک پیاو دا به رمه سه ر. منیش ریک وه کو تۆ وام". ماریا باشی ده ناسیم و له وه و پیش با سی هه موو ئە و ئا فره تانه م بۆ کرد بوو که هات بوونه لام. هه ر ده توت خۆم له به رده می ده رگایه کدا بینیه که به هه ردوولا دا ده کریت هه.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

هەرگیز نەمدەتوانی ئێو پۆژانە بەیئەمە بەرچاوم کە لەداهاتوو دەهاتن. هێندەم بە ماریا راگەیاندا کە بە مەرجه‌کانی پازیم، وتم پێشمخۆشە سکت پڕبکەم، هەر بەراستی پێشمخۆشە. بۆ ماوه‌یه‌کی دورودریژ هەر پێدەکەنین. بەشیوه‌یه‌کی دڵپەقانه پێدەکەنین. هەتا دەهات زیاتر ئالۆش دەیگرتین و زۆرتیش حەزمان لە سێکسبوو.

دواتر دوو حەفتە‌ی زۆر خوشمان رابوارد. تا ئێستاکەش هەستدەکەم تەنھا لەو ماوه‌یه‌دا بەراستی ژیا‌بم. ئێمە ناوی ئێو پەییوەندیە تایبەتیەمان نابوو "خۆشەویستی ناچاری". بەلام خۆ نەدەکرا بەدریژایی پۆژەکە لە جیگادا پالکەوین و خەریکی منداڵ دروستکردن بین. لەگەڵ ئێوەشدا بیستوچار سەعاتی پۆژەکە پێکەوه بووین. پیاسە‌ی دریژمان بەناو شار و "نۆردمارک" دا دەکرد، هەندێ لە چیرۆکە هەرە شیتانەکانیشم بۆ گێڕایەوه. ماریا لەپادەبەدەر ئێو چیرۆکە ئالۆزە‌ی خوشدەویست کە دەربارە‌ی خۆش فروشیکیبوو؛ ئێو لەچیرۆکە‌کەدا بەشیوه‌یه‌کی ترسناک و بەدەستی ئانقەست لەدوای مردنی خۆیه‌وه سێ کەس دەکوژیت. ئێو چیرۆکە‌شم بۆ گێڕایەوه کە لە یانە‌ی 7 دا بە نوسەرە‌کەم فرۆشت. بەلامه‌وه ئاسایی بوو ئێو چیرۆکە‌ی بۆ بگێرمه‌وه، چونکە ماریا ولاتە‌کە‌ی بەجێدەهێشت.

دەبوا‌یه هەندێ لە چیرۆکە‌کانم دوو سێ کەرەت بۆ بگێڕایەتەوه، چونکە ماریا دەبیوت "هەول‌دەدم لەبەرین بکەم". کۆسپە‌کە‌ی من لەوه‌دابوو کە هەرگیز نەمدەتوانی دوو سێ جار هەمان چیرۆک پڕیک بە هەمان شیوه‌ بگێرمه‌وه. هەموو جارێکیش کە تێدە‌کە‌وتم ماریا بە‌چرپە‌چرپ پێی دەوتمه‌وه. لەمن باشتر چیرۆکە‌کە‌ی لەیادبوو،

www.pertwk.com

پەیمانێک بەهەستین". دەبیوت "دەبیت پەیمان بە‌یه‌کتری بەهەین کە دواتر پاش ئێوه‌ی دەگۆزیمه‌وه بۆ سوید، بە‌دوای یە‌کتریدا نە‌گە‌پێین". دەبوا‌یه ئێتر هەرگیز چاومان بە‌یه‌کتری نە‌کە‌وتایەتەوه. تەنانەت بۆم نە‌بوو ناو‌نیشانە‌کە‌ی بزەنم. هەرچی دەربارە‌ی باوکایە‌تی منیشە، دەبوا‌یه بە‌تایبە‌تی پەیمان بە‌یه‌کتر بەهەین کە وە‌ک نە‌هێنە‌کی نیوان هەردوو‌کمان بیهێڵینە‌وه. لەسەرئێوه‌ پڕیک کە‌وتین کە تەنھا ئێوه‌ندەم پێی‌لێت کە کۆر دەبیت یان کچ و هێچی تر.

ئێو ئەندێشە‌یه زۆری هە‌ژاندم، هەستم بە‌ هازە‌ی خۆینی ناو لە‌شی خۆم دە‌کرد. ماریا نە‌ک تەنھا هاوتای من نە‌بوو، بە‌لکو پێموابوو لە‌ بێشە‌رمی و بە‌هرە‌مە‌ندیدا لە‌ من زۆر زیاتر پۆشیتبیت.

بە‌لامه‌وه ئاسایی بوو سکی ژنێک پڕبکەم و نە‌شیتە منداڵی من. خۆ من هە‌میشە پێشمخۆشبوو تە‌شە‌نە‌بکەم، هە‌میشە حە‌زم لەوه‌بوو خۆم بە‌تال‌بکە‌مه‌وه. هەرگیزیش گرن‌گیم بە‌و شتە‌ نە‌داوه کە پێی دە‌لێن "ما‌فی بلا‌و‌کردنە‌وه". لە‌دوای گە‌یاندنی شتی‌کیش یاخود پاش ئێوه‌ی شتی‌کم بە‌دوای خۆ‌دا جێ‌دە‌هێشت، پێویستم بە‌وه نە‌بوو داب‌نیشم و ئافە‌رین بچ‌نمه‌وه، من هەر لە‌کاتی منداڵی‌مه‌وه بە‌و شیوه‌یه‌ بووم. کاتی‌ک کە‌منداڵ بووم و تە‌ک‌سیه‌کانم بان‌گە‌ده‌کرد، کە‌س چە‌پڵە‌ی بۆ لێ‌نە‌دە‌دام. داوا‌کردنی ئێو هە‌موو تە‌ک‌سیه‌ بیرۆکە‌یه‌کی بێ‌وێ‌نە‌بوو، بە‌لام دواتر هێچ کە‌سی‌ک سو‌پاسی نە‌دە‌کردم.

لە‌لایە‌کی تریشە‌وه لە‌ماوه‌ی داهاتو‌دا زیاتر پڕیک یە‌ک‌تریمان دە‌بینی. هەرئێوه‌ خۆی بۆ خۆی شتی‌کی قورس‌بوو بە‌لامه‌وه. من هە‌میشە ئێو گرتە‌م هە‌بوو کە نە‌مدەتوانی لە‌ چە‌ند پۆژێکی کە‌می داهاتوو زیاتر پڕیک ببینم. دە‌متوانی بیر لە‌ رابوردووم بکە‌مه‌وه، دە‌شتوانی بە‌چە‌پ و راست‌دا بیر لە‌و کاتە‌ بکە‌مه‌وه کە‌ تیا‌یدا دە‌ژیا‌م، بە‌لام

تایه ته به پنگه ی پرتووک

*

بهو شیوهیه من گونجاوترین پیاو بووم بو ئه وهی مندالیک بخرمه سکی ئافره تیکه وه و له ههمان کاتیشدا نه بیته مندالی خۆم. ماریا دهیویست مندالیک لی ببیته، ئی بو نا؟ ئاسانبوو بهلامه وه. به لاش دهکوت له سهرم. ههستمده کرد دهبوايه من سوپاسی ئه وم بکردایه. بهلام هه موو شتیکی دوولایه نی هه یه و بیرم له وه نه کرده وه که من له هه موو باریکدا ده بیته نرخیکی گه وه بدهم؛ من بو هه تاهه تایه ئیتر ماریام نه ده بینیه وه.

به هه رحال چه ند سالیکی رابورد و ئه وسا په یمانه که مان به راستی برده سهر. چوار جار له گه ل کچه که دا سهردانی ئۆسلوی کرد. ماریا به ناوی "تۆپه له ئالتون" وه بانگی ده کرد، به لام بیگومان ناویکی تربشی هه بوو. وایزانه ماریا بۆیه بهو نازناوه وه بانگی ده کرد، بو ئه وهی من ناوه راستیه که ی نه زانم. دوا جار که بینیم ته مه نی نزیکه ی سئ سال بوو. له وه کاته وه ئیدی په یمانه که مان نوێکرایه وه _ ئه وه دوا هه مین جار بوو که بیبینم. ماریا دهیوت "با کچه که فریای ئه وه نه که ویت وینه یه کی باوکی لا دروست بیته". له راستیدا ئه و شته منیشی ده گرت هه، منیش ده بوايه نه گه مه ئه و راده یه ی که وینه یه کی باشی ئه وم لادروست بیته، چونکه هه ر له بنه پته وه باوکیکی ته واهه تی نه بووم.

کچیکی جوانبوو. به پروای من نه له ماریا ده چوو و نه له خۆشم، به لام زۆر به ئاشکرا شیوه ی دایکی خۆم تیا دا ده بینی. ئیسقانی سهر پومه ته کانی ههروهک دایکم هه مان به رزیان هه بوو، ماوه ی نیوان چاوه کانیشی ریک ههروهک دایکم گه وه ره بوو. واده هاته به رچاوم که

www.pertwk.com

تاراده یه که هه موو ئه و وشانه ی له بیربوو که من به کارمه ی ناوون، ماریا له وه تی نه ده گه یشت و نه ی ده زانی بۆچی ئه و له من باشتریک وشه کانی له یاده. منیش بۆم پونکرده وه و وتم "هونه ری ئیرتیجال"²² ته نها هونه ره که من به ته واهه تی کارامه بم تیا دا. (ده توانین بلێین "گیرانه وه ی سه ریپی"، به لام هیشتم به ته واهه تی مانای پراوپری وشه که نابه خشیته و.

هینده ی پینه چوو ئه و رۆژه هاته پیشه وه که هه ردوو کمان چاوه پروانی بووین. ماریا به خه نده وه پیشوازی کرد و منیش به خه فه ته وه. تاقیکردنه وه ی سکه که ی پۆزه تیفی پیشان ده دا، ماریا له خۆشیدا دهستی به ملاولادا با ده دا و خه نیبوو. هه ر بو خۆشی وتی «تۆش ده بیته "باوکیکی نمونه یی"»، دیسانه وه له ویشدا به شیوه یه کی زۆر دلره قانه پیکه نینه وه.

ماریا به رله وه ی بگوێزیته وه بو سوید، دوو مانگی تر له ئۆسلودا مایه وه. زۆر به ده گمه ن له و ماوه یه دا یه کتریمان ده دی. به لام که ره نیکیان ته له فونی بو کردم و وتی "تاقه تت هه یه بیته بو "گرینگشو" و چیرۆکیکم بو بگیڕیته وه؟" منیش خۆم به قورس رانه گرت. سه یربوو به لامه وه که به شیکی من هه ر له و کاته وه له ناو له شی ئه و دا بوو.

ئیدی ماریا به جیی هیشتم. به رله وه ی بروت ته له فونیکی بو کردم. به قیتار سه فه ریکرد، به لام من به رپیم نه کرد.

²² به داخه وه وشه یه کی پراوپریم له زمانی کوردیدا به رامبه ر ئه و وشه یه نه دۆزیه وه و.

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

پێده‌که‌نی، به‌لام من هه‌ولمدا هه‌ندێ وشه‌ی سویدیش به‌کاربه‌یجێم. بۆئه‌وه‌ی ئاسانتر لێم تێیگات.

باسی کچێکی بچکۆله‌م بۆ گێڕایه‌وه که هاوته‌مه‌نی خۆی بوو و ناوی "په‌نینا مه‌نینا" بوو، باوکی ئه‌و کچه به‌پێوه‌به‌ری گه‌وره‌ترین و جوانترین سێرکی دونیابوو. سێرکه‌که یه‌کێک له‌سێرکه‌کانی ولاتیکی دوور دووربوو، به‌لام گه‌لێ گه‌لێ ساڵ له‌مه‌وه‌به‌ر که‌په‌تیکیان به‌ره‌و ستۆکھۆلم هاتن، بۆ ئه‌وه‌ی له‌ویدا خیمه‌که‌یان له "گرینه‌ لوند"دا له‌ناوه‌راستی پایته‌ختی سویددا هه‌لبه‌دن، ئه‌وان پاشا و شارنی سوید بانگه‌یشتی کردبوون. هه‌موو فارغونه‌کانی سێرکه‌که یه‌ک به‌دوای یه‌کدا به‌ناو "سکونه" و "سمۆلاند"دا به‌ره‌و سه‌ره‌وه تێده‌په‌ڕین. له‌ناو فارغونیکی گه‌وره‌ی قیتاردا فیل و سه‌گی ئاو و ورچ و زه‌رافه و ئه‌سپ و سه‌گ و مه‌یمونی تێداوو. جگه‌له‌وانه‌ش له‌ناو ماشینه‌کاندا چه‌ند گالته‌بازی و فه‌نباز و جادووگه‌ر و په‌تبا‌ز و پراهی‌نه‌ری ئازهلان و سوارچاک و که‌سانی مۆسیقی و جادووبازی تێداوو. "په‌نینا مه‌نینا"ش ته‌نها منداڵ بوو له‌نیوانیاندا. هه‌روه‌ک شازاده‌یه‌ک په‌فتاریان له‌گه‌ڵدا ده‌کرد، چونکه کچی به‌پێوه‌به‌ری سێرکه‌که بوو، وه ده‌یانوت له‌چاره‌نوسی نوسراوه که له داها‌تودا ده‌بیته هونه‌رمه‌ندیکی به‌ناوبانگی سێرک.

کچه‌که وه‌ک مۆمیک قیت دانیشتبوو و گوێی بۆ شتانه شلکردبوو که بۆم ده‌گێڕایه‌وه، به‌لام هیچی نه‌وت، له‌به‌رئه‌وه به‌دلنیا‌یه‌وه نه‌مه‌زانی چه‌ندی تێده‌گات. له‌دلی خۆمدا ده‌موت خۆ هه‌ره‌یج نه‌بی‌ت که‌میک له‌حه‌کایه‌ته‌که وه‌رده‌گریت. ته‌ماشایه‌کی ماریام کرد و ئه‌ویش به‌ ئیشاره‌ت تێیگه‌یاندم که به‌رده‌وامم. وابه‌زانه‌م ماریا پێی خۆشبوو که کچه‌که به‌لایه‌نی که‌مه‌وه چیرۆکیک له‌گه‌ڵ خۆیدا ده‌بات،

www.pertwk.com

دایکم سه‌ره‌له‌نوێ له‌دایک بۆته‌وه و منیش ئه‌و بواره نوێیه‌م پێیه‌خشیوه. بێگومان زۆر باش ده‌مزانێ که ئه‌وانه هه‌مووی فه‌نتاسیای خۆم و هیچی تر.

دوا‌هه‌مین جار که ماریا و "تۆپه‌له ئالتون"م بینی له‌ ئیواره‌یه‌کی گه‌رمی مانگی شه‌شی ساڵی 1985دا بوو. ته‌نها چه‌ند کاترێمێرێکی پێکه‌وه بووین و هه‌مووشیمان له "سۆگنسفا‌ن" به‌سه‌ربرد. بۆ خواردن و خواردنه‌وه‌ش، پۆبیان و سه‌مونی درێژ و شه‌رابی سپیمان له‌گه‌ڵ خۆماندا بردبوو. من و ماریا دانیشتبووین و باسی پۆژانی رابوردومان ده‌کرد، له‌و کاته‌دا کچه‌که له‌گه‌ڵ قوورنگیکدا، که هه‌ر پسه‌که‌پسکی بوو، له‌قه‌راخ ئاوه‌که هه‌لبه‌ز و دابه‌زی ده‌کرد. له‌ئاوه‌که هاته‌ ده‌ره‌وه و داوای پسکی و شه‌ربه‌تی کرد، له‌ویدا من خاویه‌کم تێوه‌ئالاند و وشکم کرده‌وه. هه‌لبه‌ته به‌ره‌زانه‌ندی دایک و کچ ئه‌وه‌م کرد. بێگومان کراسه‌که‌شم له‌به‌رکرده‌وه. هه‌ر ماریا خۆی له‌وه‌وپێش که‌په‌تیکیان وتی "تۆش ده‌بیته باوکیکی نمونه‌یی".

"تۆپه‌له ئالتون" له‌سه‌رخاویه‌ک له‌نیوان من و ماریادا دانیشتبوو و منیش چیرۆکیکی دورودرێژم بۆ گێڕایه‌وه، بیان هه‌روه‌ک خۆم ناومنا‌بوو "حه‌کایه‌تیکی ئیسلان‌دی"²³. هیشتام به‌ته‌واوه‌تی ده‌ستم به‌ گێڕانه‌وه‌ی چیرۆکه‌که نه‌کردبوو که که‌وته پێکه‌نین. نازانه‌م له‌و وشانه تێده‌گه‌یشت که بۆم ده‌گێڕایه‌وه یان نا، له‌وانه‌یه تێگه‌یشتبێت، بۆیه

²³مه‌به‌ستی له‌ جۆره چیرۆکیکی دورودرێژی ئیسلان‌دیه که که‌م تا زۆر له‌سه‌ر بنه‌مایه‌کی می‌ژویی دارپێژراوه و له‌سه‌رده‌می سه‌داکانی ناوه‌راستدا با‌وبوو.

تایبته به پنگه‌ی پەرتوک

له‌وانه‌یه هه‌ولبده‌ن ئاوی ده‌ریاچه‌که هه‌لبوشن. به‌لام دواتر حوشره‌کان چیت‌له‌توانایاندا نه‌ما ئاو بخۆنه‌وه و کچی به‌پێوه‌به‌ری سێرکه‌که‌ش نه‌دیاربوو و نه‌ده‌ریش که‌وته‌وه. ده‌گێرنه‌وه ده‌لێن که به‌پێوه‌به‌ری سێرکه‌که‌ به‌ ماوه‌ی چه‌نده‌ها ساڵی تال به‌ده‌م خه‌وه‌وه ده‌گریا، چونکه "په‌نینا مه‌نینا" گلینه‌ی چاوی بوو و له هه‌موو سێرکه‌که زیاتریک خۆشی ده‌ویست.

به‌شێوه‌یه‌ک خۆمپیشانی منداڵه‌که‌دا که فرمی‌سکی‌کم ده‌سپرم، وایانم له‌و کاته‌دا "تۆپه‌له ئالئون" به‌لاچاویک ته‌ماشایده‌کردم. له‌وه‌ده‌چوو به‌لایه‌نی که‌مه‌وه له‌و به‌ش‌ه‌ی دواتر تیگه‌یشتبیت. چونکه که‌می‌ک له‌وه‌وبه‌ر خۆی به‌پێی پته‌ی له‌قه‌راغی ئاوه‌که‌دا ده‌خولایه‌وه. له‌به‌رئه‌وه خیرا درێژه‌م به‌ چیرۆکه‌که‌مدا و وتم؛

«به‌لام "په‌نینا مه‌نینا" نه‌خنکابوو. له‌و کاته‌دا که ژن و پیاوه گه‌وره‌کان له‌لای ئاگره‌که‌وه خه‌ریکی خواردنی گوشتی به‌رازی کیوی و خواردنه‌وه‌ی شه‌راب بوون، ئه‌و چووبوو بۆ خۆی پیاسه‌یه‌ک بکات و ویستبووی ئه‌و ناوه ببینیت. رێگایه‌کی خۆشی ناو دارستانه‌که ده‌گریته‌به‌ر، به‌لام پاش ماوه‌یه‌ک قاچه‌کانی هیلاک ده‌بن و ناچارده‌بیت له‌ناو "خه‌له‌نگ"ه‌کانی نیوان داره به‌رزه‌کاندا دابنیشیت. گوێ له گمه‌ی کۆتره‌کان و قازه‌قازی کونه‌په‌پوه‌کان ده‌گریت، ئیدی خه‌و ده‌بیاته‌وه و خه‌ویکی قورسی لێده‌که‌وێت. کاتی‌کیش خه‌به‌ری ده‌بیته‌وه، واهه‌ستده‌کات بۆ ماوه‌یه‌کی که‌م سه‌رخه‌ویکی شکاندوو، به‌لام له‌پاستیدا به‌دریژایی شه‌وه‌که و زیاتریش خه‌وتبوو، چونکه که‌مه‌یه‌ی ده‌بیته‌وه خۆر له‌ناوه‌پاستی ئاسماندا. "په‌نینا مه‌نینا" ده‌چیته‌وه سه‌ر رێگا که بۆئوه‌ی بگه‌ریته‌وه بۆلای ئه‌وانی تر، به‌لام ته‌نانه‌ت یه‌ک ماشینی سێرکیشی

www.pertwk.com

خۆشی هه‌روه‌ها. له‌و کاته‌دا پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که له‌سه‌ر دارێک دانیشتبوو و چاوه‌پوانی باقی چیرۆکه‌که بوو. کاتی‌کیش که هاته خواره‌وه، که‌وته سه‌ر کلاوه سه‌وزه‌که‌ی و به‌شێوه‌یه‌کی نه‌ینی چاویکی لێداگرتم. وایانم مه‌زاجیکی خۆشی هه‌بوو. له‌وه‌ده‌چوو ئه‌وه یه‌که‌مین جاری بێت که هه‌ستبکات که‌سیکی سه‌ربه‌ خیزانه‌که‌یه.

که‌وته‌وه گێڕانه‌وه‌ی چیرۆکه‌که و وتم هه‌موو ماشینه گه‌وره‌کان و فارغونی سێرکه‌که بۆ پشووی نیوه‌پۆ وه‌ستان، له‌لای ده‌ریاچه‌یه‌کی گه‌وره‌ی ناو دارستانه‌کانی سویدا لایاندا. له‌کاتی وه‌ستانیاندا کچی به‌پێوه‌به‌ری سێرکه‌که پێی خۆشبوو به‌ پێی پته‌ی به‌قه‌راغی ئاوه‌که‌دا بروات. به‌پێوه‌به‌ری سێرکه‌که وایه‌زانی یه‌کیک له گالته‌بازه‌کان ئاگای لێده‌بیت، به‌لام گالته‌بازه‌که به‌هه‌له تیگه‌یشتبوو و پێی وابوو یه‌کیک له‌و که‌سانه‌ی که ئازه‌له‌کانیان راده‌هێنا ده‌بوا یه‌ ئاگای له "په‌نینا مه‌نینا" بوا یه، له‌و کاته‌دا ئاگریکی گه‌وره‌یان کردبووه‌وه و هه‌موو گه‌وره‌کان خه‌ریکی برژاندنی گوشتی به‌رازی کیوی بوون. پاش چه‌ند کاتر می‌ریک ده‌بوا یه به‌خۆیان و فارغونه گه‌وره‌کانیان هه‌به‌ره ستۆکه‌هۆلم بکه‌وتنایه‌ته‌وه رێ، به‌لام هه‌یچ که‌سیک منداڵه‌که‌ی بۆ نه‌ده‌دۆزرایه‌وه. به‌دریژایی ئه‌و ئیواره‌یه و شه‌وه‌که‌شی به‌دوایدا گه‌ران، چه‌نده‌ها گیانه‌وه‌ریشیان به‌و مه‌به‌سته به‌ردا که بۆنی بکه‌ن و بیدۆزنه‌وه، به‌لام بی‌سودبوو. به‌دریژایی پۆژی دواتریش به‌دوای "په‌نینا مه‌نینا" دا گه‌ران، به‌لام دواتر هه‌مووان له‌و برپاوه‌دایه‌وه که له ده‌ریاچه‌که‌دا خنکابیت. دوو حوشر له‌لای قه‌راخ ئاوه‌که‌وه وه‌ستابوون و بۆ ماوه‌ی چه‌ند کاتر می‌ریک ئاویان ده‌خواردوه‌وه. هه‌ر ئاویان ده‌خواردوه‌وه و هه‌ر ده‌یانخواردوه‌وه، کۆمه‌لێک خه‌لکانی سێرکه‌که پێیانوابوو له‌به‌رئه‌وه‌بیت که بۆنی "په‌نینا مه‌نینا" بکه‌ن و ده‌یانوت

تایه ته به پنگه ی پرتوک

هه لئه ته ناتوان به پیک و پیکه یه قسه بکه، له بهر ئه وه زنه که له لای جیگا که یه وه داده نیشیت و هه تا ئه و کاته ی خه ویکه قولی لیده که ویت لایلاه یه بۆ ده کات. ناشزانیت ناوی چیه، له بهر ئه وه ناوی ده نیت "تۆپه له ئالتون".

دیسانه وه "تۆپه له ئالتون" ته ماشایه کی کردمه وه. پیموایت له بهر ئه وه بوو که له کاتی گیرانه وه دا به دهستی خۆم شیوه ی نانخواردنی "په نینا مه نینا"م نیشاند، به لام له وانه شه له بهر ئه وه بووبیت که هه ستیکرد بیت کچی ناو چیرۆکه که ش ناوی "تۆپه له ئالتون" ی لێنرا. به دلنیا یه وه نه مده زانی چه ندیکه چیرۆکه که تیده گات، به لام له گه ل ئه وه شدا هه ر به رده وامبووم؛

«بۆ ماوه ی چه ند سالیک "په نینا مه نینا" له و کێلگه یه دا مایه وه. هیه ک که سیک نه بوو له هه موو ولاتی سویدا که بزانی دایک و باوکی کیه، وه له گه ل تیپه پوونی ساله کانی شدا یادوه ریه کانی "په نینا مه نینا" وه ک کچی به پووه به ری سیرکی که نه خته نه خته کال ده بوونه وه. له پاش ماوه یه کی که م سویدی به کی ره وان فیربوو، به لام هاوکات زمانه کی خۆی له بیر چوو وه، چونکه هیه ک که سیکه شکه نه ده برد که به و زمانه قسه ی له گه لدا بکات. به لام له ویدا په نه ی دوشاو مژه م به رز کرده وه بۆ ئه وه ی نیشانی بده م که شتیکی گرنگم بیر چوو که پیی بلیم - ژنه پیره که ی کێلگه که تۆپیکه کریستالی له دۆلابی ژوری نوسته کهیدا دانابوو. چونکه ده می ده می سال له وه به ر ئه و ژنه وه ک فالگره وه یه ک له یه کیک له شاره یاریه گه وره کانی "لوند" دا کاری کرده وه له پریگه ی فالگرته وه یارمه تی خه لکی داوه. له دوا ی هاتنی که چه که وه دیسانه وه تۆپه کریستاله که ی ده رده هی نیت وه و پشبینی ئه وه ده کات که "تۆپه له ئالتون" رۆژیک له رۆژان ده بیته پاله وانیکه په تباری

www.pertwk.com

بۆ نادۆز ریت وه، پاش ماوه یه کی که میش له ناو دارستانه که دا ونده بیت. بۆ ده مه و ئیواره یه کی ده رنه گ ده گاته لای کێلگه یه کی بچکۆله، له ویدا خانویه کی دیهاتی سور ده بینیت، داریکی ئالای دریز به خانوه که وه یه و به یاخیکه سویدی پیوه یه. له به رده م خانوه سور که شدا که ره قانه یه کی په مه یی وه ستاوه، که ره قانه که زۆر سه رنجی "په نینا مه نینا" راده کیشیت، چونکه هه ر زۆر له ماشینیکی سیرک ده چیت. راسته ئه و کاته ته مه نی ته نها سی سال بوو، به لام له گه ل ئه وه شدا ده چیت به رده رگای که ره قانه که و له ده رگا که ی ده دات، به لام که س ده رگا که ی لێنا کاته وه. "په نینا مه نینا" به سه ر چه ند پلیکانه یه کی به ردینی بچکۆله دا سه رده که ویت و خۆی ده گه ی نیت به رده م ده رگای خانوه سور که و له ده رگای ئه و دات. له ویدا ئافره تیکی به ته مه ن ده رگا که ی لیده کاته وه. "په نینا مه نینا" ناترسیت وابزانم له بهر ئه وه ناترسیت چونکه به راستی کچیکی سیرک بوو. ته ماشایه کی ژنه نامۆکه ده کات و ده لیت "باوکم لئ ونبووه"، به لام ژنه که لی تی ناگات، چونکه به زمانیکی تر ده لیت، وه ک له وه و پیش وتمان "په نینا مه نینا" له ولاتیکی دوور دوور وه هاتوو و ئه و ژنه پیره ش هه رگیز ئه و ولاته ی نه دیوو. "په نینا مه نینا" دوو رۆژه هیه کی نه خواردوه، له بهر ئه وه ده سته بچوکه کانی ده بات بۆ ده می، بۆ ئه وه ی نیشانی بدات که برسیه تی. ئه و جا ژنه که بۆی ده رده که ویت که ئه و که چه بچکۆله یه له دارستانه که دا ونبووه، ده بیاته ژوره وه و خواردنی بۆ داده نیت؛ ماسی و قیمه و نان و شه ربه تی توترکی مۆر ده خاته به رده می، "په نینا مه نینا" زۆر برسیه تی و زۆریشی تینوو، له بهر ئه وه هینده ی که سیکه گه وره نان ده خوات و هه روکه که سیکه گه وره ش شه ربه ت ده خواته وه. ئیواره دادیت و ژنه که جیگایه کی بۆ ده رازینیت وه.

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

به‌پویه‌بهری سیرکه‌که زۆر پێکبوون له‌گه‌ڵ یه‌کتزیدا. "په‌نینا مه‌نینا" به‌پاریدا له‌گه‌ڵ سیرکه‌که‌دا بپروات و بگه‌پێته‌وه‌ بۆ ئه‌و وڵاته‌ی که‌ لێ‌وه‌ی هاتیبوون، له‌وێشدا له‌ماوه‌یه‌کی هه‌ر زۆر که‌مدا وه‌ک په‌تبازیکی به‌هرمه‌ند ناوبانگی ب‌لا‌وبوووه‌. ئیواره‌یه‌کیان له‌سه‌ر یه‌کیک له‌ په‌ته‌ به‌رزه‌کان سه‌مای ده‌کرد و به‌پویه‌بهری سیرکه‌که‌ش له‌خواره‌وه‌ له‌به‌رده‌م ئۆرکیسترای سیرکه‌که‌دا وه‌ستابوو و قامچیه‌کی به‌ده‌سته‌وه‌بوو، له‌وێدا و له‌ناکاویکدا بۆی ده‌رده‌که‌وێت که‌ به‌پویه‌بهری سیرکه‌که‌ باوکی راسته‌قینه‌ی خۆیه‌تی یه‌ته‌واوه‌تی له‌یادی نه‌کردبوو. ئا له‌وێدا شتی‌کم بۆ "تۆپه‌له‌ ئالتون" پونکرده‌وه‌ و وتم؛ "به‌شیوه‌یه‌کی گشتی به‌و جووره‌ ساتانه‌ ده‌وتری‌ت" ساتی ده‌رکه‌وتنی هه‌قیقه‌ت. له‌و کاته‌دا "په‌نینا مه‌نینا" ده‌شله‌ژێت و ئیدی هاوسه‌نگی تێکده‌چێت و ده‌که‌وێته‌ خواره‌وه‌ بۆ ناو خه‌لکه‌که‌. به‌پویه‌بهری سیرکه‌که‌ به‌پاکردن خۆی ده‌گه‌ی‌نێته‌ لای، بۆ ئه‌وه‌ی بزانی‌ت بریناربوو یان نا، به‌لام ئه‌و هه‌ردوو ده‌ستی به‌روپوی راده‌کێشی‌ت و له‌ناخی دلیه‌وه‌ هاوارده‌کات و ده‌لێ‌ت؛ بابه‌! بابه‌!». "تۆپه‌له‌ ئالتون" به‌سه‌رسامیه‌وه‌ ته‌ماشای کردم و که‌وته‌ پێکه‌نین، وابزانم هێنده‌ له‌و شتانه‌ تێنه‌گه‌یشت که‌ که‌مێک له‌وه‌وبه‌ر بۆم گێرایه‌وه‌. به‌لام له‌به‌رامبه‌ردا ماریا لێ‌م تێگه‌یشت و زۆر توپه‌ سه‌یری ده‌کردم. دیاربوو که‌ دوا‌هه‌مین کۆپله‌ی چیرۆکه‌که‌می به‌دلنه‌بوو. خه‌ریکبوو خۆر به‌سه‌ر دانیشنتی ئه‌و خێزانه‌ بچکۆله‌یه‌دا ئاواده‌بوو. شته‌کانمان کۆکرده‌وه‌ و به‌ره‌و "ترام" هه‌که‌ پ‌رۆیشتین. که‌چه‌ بچکۆله‌که‌ که‌مێک له‌ پێشمانه‌وه‌ به‌ هیواشی پ‌ری ده‌بر‌ی. به‌ده‌م خۆیه‌وه‌ ده‌یوت «بابه‌، بابه‌!». ماریا ده‌ستی گرتم و گو‌شی، ته‌ماشایه‌کم کرد و بینیم فرمیسک به‌چاوانیدا دێته‌ خواره‌وه‌. که‌ گه‌یشتینه‌ ناوشاریش ئیدی

www.pertwk.com

به‌ناوبانگی سیرک. هه‌رله‌به‌رئه‌وه‌ش ده‌که‌وێته‌ راه‌ینانی که‌چه‌که‌. فی‌ری ده‌کات که‌ هاوسه‌نگی خۆی را‌گری‌ت، هه‌موو شتی‌کی‌شی بۆ ئه‌و مه‌به‌سته‌ به‌کارده‌هێنا له‌گه‌ڵیدا، هه‌ر له‌سه‌ر ته‌خته‌ی باریک و گوریسه‌وه‌ هه‌تا مه‌نجه‌ڵ و ته‌شتی گه‌وره‌ش. پ‌رۆژیک له‌ پ‌رۆژانی‌ش "تۆپه‌له‌ ئالتون" هێنده‌ ئاماده‌گی تێدا‌بوو که‌ هونه‌ره‌که‌ی پیشانی به‌پویه‌بهری‌کی سیرک بدات. ئه‌و کاته‌ سیانزه‌ سا‌ڵ به‌سه‌ر ئه‌و کاته‌دا تێپه‌ریبوو که‌ که‌چه‌ سی‌ سا‌له‌که‌ بۆ یه‌که‌مین جار له‌ده‌رگای ژنه‌ فال‌گه‌ره‌وه‌که‌ی دا. له‌ پ‌رۆژنامه‌یه‌که‌دا خۆی‌نده‌بوو‌یه‌وه‌ که‌ سیرکی‌کی به‌ناوبانگ له‌ ده‌ره‌وه‌ی وڵاته‌وه‌ هاوونه‌ته‌ ستۆکه‌هۆلم و له‌وێدا نمایش ده‌که‌ن. پ‌رۆژیکیش هه‌ر بۆ تاقیکردنه‌وه‌ی به‌ختی خۆیان پێکه‌وه‌ ده‌چنه‌ ستۆکه‌هۆلم. هه‌مان ئه‌و سیرکه‌بوو که‌ سیانزه‌ سا‌ڵ له‌وه‌پێش له‌و‌لاتی‌کی دوره‌وه‌ هاوونه‌ ستۆکه‌هۆلم، به‌لام "په‌نینا مه‌نینا" به‌هیچ شیوه‌یه‌ک له‌یادوه‌ریدا نه‌بوو که‌ کاتی خۆی له‌گه‌ڵ سیرکی‌که‌دا بووه‌. به‌پویه‌بهره‌ بیانیه‌که‌ سه‌ری له‌توانای ئه‌و که‌چه‌ سویدی‌ه‌ ده‌سوپمێت و یه‌کسه‌ر له‌سیرکه‌که‌دا وه‌ریده‌گری‌ت. به‌لام نه‌ "په‌نینا مه‌نینا" ده‌یزانی که‌ به‌پویه‌بهری سیرکه‌که‌ باوکیه‌تی و نه‌ ئه‌ویش ده‌یزانی که‌ "په‌نینا مه‌نینا" کچی راسته‌قینه‌ی خۆیه‌تی». «.

ماریا ته‌ماشایه‌کی کردم و چه‌نده‌ها پرسیارم له‌ ده‌موچاویدا به‌دی‌کرد. ئه‌و هه‌میشه‌ گرنگیه‌کی زۆری به‌و شیوه‌یه‌ده‌دا که‌ من چیرۆکه‌کانم پ‌ی‌ ک‌وتایی ده‌هێنا. له‌وه‌شه‌ ئه‌و جاره‌یان به‌ئاگاداریه‌کی زیاتره‌وه‌ گو‌یی بۆ شل‌کردبێ‌تم، چونکه‌ دوو گو‌یچکه‌ی بچکۆله‌ش له‌نیوانماندا دانیشتبوو.

ده‌ستم به‌ چیرۆکه‌که‌م کرده‌وه‌ و وتم؛ «به‌لام ده‌لێ‌ن خوی‌ن قه‌ت نابێ‌ت به‌ ئا، وابزانم هه‌ر له‌به‌رئه‌وه‌شبوو که‌ له‌سه‌ره‌تاوه‌ "په‌نینا مه‌نینا" و

تایبته به پنگه‌ی پەرتوک

هەربۆ دڵنیایی خۆم دەرگای ژۆره‌که‌م بە‌کلێل دادەخەم، تەنانەت کاتانەش کە خۆشم لە ژۆره‌وه‌م. خۆ ئەگەر یەکی‌کم بۆ بێتە ژۆره‌وه، ئەوا هەر زۆر بە‌ئاسانی ئەتوانی‌ت لە پەنجەرە‌یه‌که‌وه فری‌مباتە خوارە‌وه. پەنجەرە‌کان نە‌زمن و بە‌رزیه‌که‌شی تا جاده‌که‌ی خوارە‌وه چە‌نده‌ها مە‌تر دە‌بی‌ت، ماشینی‌کی زۆریش بە‌و شە‌قامه‌ کۆ‌نده‌ا تی‌ده‌پە‌ی‌ت کە بە‌ره‌و قە‌راغ ئاوه‌که‌ ده‌چێ‌ت. ئە‌وساکە‌ش شی‌وه‌ی مردنم لە کارە‌ساتی‌کی ماشینی‌ان یان لە خۆ‌کوژی ده‌چێ‌ت.

هێ‌نده‌ می‌وانی زۆر لە ئوتی‌له‌که‌دا نین، دوینی ئی‌واره‌ جگه‌له‌ من تە‌نها سێ ژن و پیاو و پیاوی‌کی ئە‌لمانی هاوتە‌مه‌نی خۆم لە چینی‌تخانه‌که‌دا دانیش‌تووین و نانی ئی‌واره‌مان دە‌خوارد. بە‌لام وامە‌زنە‌ده‌که‌م چە‌ند پۆ‌ژیکێ‌ تر لە کۆ‌تایی حە‌فته‌ی جە‌ژنی "پاک"دا می‌وانی زی‌اتر پوو لە ئوتی‌له‌که‌ بکات.

پیاوه ئە‌لمانی‌هه‌که‌ بۆ ماوه‌یه‌کی دورودرێ‌ژ هەر تە‌ماشای دە‌کردم. وابزانم دە‌یویست قسە‌م لە‌گە‌ڵدا بکات، چونکە‌ هەر من و ئە‌و بە‌تە‌نها دانیش‌تووین. من ئە‌لمانی‌هه‌کی پە‌وان دە‌زانم، بە‌لام لە‌گە‌ڵ ئە‌وه‌شدا قسە‌م لە‌گە‌ڵدا نە‌کرد و لە‌بری ئە‌و پرسیارم لە‌ خۆم دە‌کرد و دە‌موت "بلی‌یت لە‌وه‌وپی‌ش نە‌مبینی‌ی‌ت؟".

کاتی‌کیش دواتر کە‌ چوومه‌ جی‌گاوه‌ بۆ خە‌وتن، دە‌سکی دەرگا‌که‌م پراوه‌شان‌د، ویستم دڵ‌نیابم کە‌ بە‌کلێل دام‌خستوه‌. نە‌شچووم بۆ باره‌که‌. من مە‌شروبی خۆ‌م لە‌ ژۆره‌که‌دا هە‌یه‌ هەر لە‌ئێ‌ستاوه‌ بتلی‌کی بە‌تالم لە‌ سوچی‌کدا داناوه‌. هەر وه‌ختی‌کیش هە‌ست بە‌تە‌نهایی بکە‌م، ئە‌وا هە‌میشە‌ دە‌توانم لە‌گە‌ڵ پیاوه‌ یە‌ک مە‌تری‌هه‌که‌دا قسە‌بکە‌م. چونکە‌ ئە‌و دە‌مودە‌ست لە‌و کاتانە‌دا پە‌یدا دە‌بی‌ت کە‌ من تە‌نها بم و حە‌زبکە‌م لە‌گە‌ڵ یە‌کی‌کدا بدویم. ئێ‌ستا‌که‌ چوار پۆ‌ژه لی‌ره‌دام.

www.pertwk.com

لە‌یه‌ک‌تر جودابووینه‌وه. ئە‌وه دوا‌هە‌مین جاری‌وو کە‌ ببینم، ئێ‌تر لە‌و کاتە‌وه‌ هیچ هە‌والی‌کی ماریا و مندالە‌که‌م نە‌بی‌سته‌وه.

یاریده‌ده‌ری نوسەر

ئێ‌ستا‌که‌ 26 ساڵ بە‌سەر ئە‌و کاتە‌دا تی‌پە‌ری‌وه، لە‌به‌رده‌م پە‌نجەرە‌یه‌کی گە‌وره‌دا دانیش‌تووم و تە‌ماشای شە‌پۆ‌له‌کان و دە‌ریا دە‌که‌م. خۆر لە‌ ئاوابووندا‌یه و تو‌ی‌ژالێ‌ک پە‌نگی زە‌ردی کال خۆی بە‌سەر کە‌نداوه‌که‌دا کێ‌شاوه‌. بە‌له‌مێ‌ک کە‌ چە‌ند گە‌شتیاری‌کی تی‌دا‌یه بە‌ره‌و شۆ‌سته‌ی بە‌نده‌ره‌که‌ مل‌ده‌نی‌ت، چووبوون بۆ تە‌ماشاکردنی ئە‌شکه‌وته‌ سه‌وزه زە‌مرووتیه‌که‌ی کە‌ یە‌ک دوو کی‌لۆ‌مه‌تری‌ک لی‌ره‌وه‌ دورە.

من خۆم بە‌پیا‌سه‌ به‌لای دار لی‌مۆ‌کاندا پۆ‌یشتم و دواتریش بە‌ناو دۆ‌لی "ئاشە‌کان"دا تا سە‌ری سە‌ره‌وه‌ی شارە‌که‌ پۆ‌یشتم. خە‌لکی ئێ‌ره‌ می‌ه‌ره‌بان و پوخۆ‌شن. ئاف‌ره‌تی‌کی جل پە‌ش خۆی بە‌سەر پە‌نجەرە‌یه‌که‌دا چە‌مانده‌وه و فە‌رموی پە‌رداخێ‌ک مە‌شروبی لی‌مۆ‌ی لی‌کردم. زۆر ئا‌گام لە‌ خۆ‌مه‌. هەرچە‌نده‌ لە‌سە‌ره‌وه‌ی دۆ‌له‌که‌دا تە‌نانە‌ت یە‌ک کە‌سی‌شم نە‌دی، بە‌لام لە‌گە‌ڵ ئە‌وه‌شدا هە‌ستم بە‌ ئارامی نە‌کرد، لە‌وانە‌شه‌ بۆ‌یه نا‌ئارام بووبم، چونکە‌ هیچ کە‌سی‌کم نە‌بینی. چە‌ند جاری‌ک وه‌ستام و ئاو‌پێ‌کم دا‌یه‌وه. ئە‌گەر کە‌سی‌ک لە‌ "بۆ‌لۆ‌گنا"وه دوام‌که‌وت‌بی‌ت، ئە‌وا بنی ئە‌و دۆ‌له‌ی کە‌ پاشماوه‌ کۆ‌نه‌کانی شوینی کا‌غه‌ز دروست‌کر‌نه‌که‌ی تی‌ایه‌، باش‌ترین شوینی بۆ زە‌فه‌ری‌هێ‌انم.

تایه ته به پنگه ی پرتووک

زۆر جار له ئاگایی خۆم دهترسم. ههر له خۆیۆیک دهچیت که نه توانم دهستی به سهردا پابگرم. ههر فهناسیه هه لچوه که شم بوو که کاتی خۆی ماریای ترساند. راسته سه سامبوو، به لام دهشترسا.

*

له گه ل سه فهره که ی ماریادا جیهان کرایه وه و ههستیشم دهکرد به جۆریک له جۆره کان رزگام بووه. ماوه یه کی زۆری پێچوو ههتا توانیم دیسانه وه په یوهندی به کچانه وه بگرمه وه و ههرزوش دهستم له خۆیندنه کهم هه لگرت. ههستم دهکرد زۆر پیرتر بم له وهی که قوتابی بم. لهو کاته وهی که دایکم مرد، ههرگیز جیهانم بهو شیوه کراوه یه نه دیوو.

زۆر بیرم لهو نوسهره گهنجه دهکرده وه که له بری بپروکه ی پۆمانه کهم پارهی شه رابه که ی دا و له سهروشیه وه سه د کرۆنیشی دامی. له ماله وه چهنده ها تیبینی لهو جۆره م لایوو. پۆمانه که ی ئه و له پاش دوو سال ده رچوو و له لایه ن ره خنه گره کانه وه زۆر به باشی باسی لیکرا. من زوو زوو ده چووم بۆ یانه ی 7 و "تۆستروپشیلن" و "کازینۆ" و خانه ی هونه رمه ندان. به ئاسانی ده متوانی په یوهندی به خه لکانی ئه و شوینانه وه بکه م. هینده شی نه برد هه موو ئه و که سانه م ناسی که شایانی ئه وه بوون قسه یان له گه لدا بکریت. گرفت ی من لهو کاته ی سه ره تادا له وه دابوو که هه میشه پارهم پێویستبوو. منیان به پیاویکی گهنجی به ئاگا و پرله ئه ندیشه داده نا، له راستیدا هه رواشبوو. هه موو ئه وانه ی که قسه م له گه لدا ده کردن له من

www.pertwk.com

جالۆکه که بووه به ته و نه که ی خۆیه وه و گیربووه. له پێشدا ته و نه که ی به شیوه یه کی رپک و پیک ده چنیت. دواتریش به هه له پێ به تالیکدا ده نیت و خۆی به ته و نه که ی خۆیه وه ده نویت.

*

له کاتی نوینی ئه م دیپانه دا هه ست به وه ده که م که ماریا کاتی خۆی به چ شیوه یه کی گه وه پشنتی تیکردم. تاراده یه که له من زیاتر که لله ی ساردبوو. ئه و ده یزانی که من ناتوانم که ره تیکی تر جگه له و ئافره تیکی ترم خۆشبویت و به ده ره له وش هه موو رپگایه کی لیم داخست. ئه و به ره به ستیکی له نیوانماندا چه قاند.

من ههرگیز له وه و پێش بهو شیوه یه بیرم له ماریا نه کردۆته وه. من سه رم له وه ده سوپمیت. وا هه سته ده که م که ته نها ئا ئیستا خه ریکه له دوای مردنی دایکه وه دیمه وه سه رخۆم. باوکم نزیکه ی سالیکی له مه و به ر مرد. من به راستی زۆر دلم به دایکم خۆشبوو.

هیشتام هه ستیک له ناوه وه مدایه و پیمده لیت که شتیکی گرنگم له یادکردوه. وادیته به رچاوم که من به دریزایی ژیانم به و په ری توانامه وه هه ولمدابیت روداوێک له روداو هکانی سه رده می مندالیم بیرنه که ویته وه. به لام هیشتام به ته واوه تی ون نه بووه، ده لیت له ناو قولا ییه کی تاریکدا مه له ده کات و منیش له سه ره وه ی له سه ر توێژالیک ته نک ی به ستوو سه ماده که م. ههر کاتیکی که هیمن ده بم و ده مه ویت ئه و شته م بیربه که ویته وه که هه ولده دم له یادی بکه م، بپروکه یه کی نویم به خه یالدا دیت و ده ست ده که م به دارشنتی چپروکیکی تازه.

تایه ته به پنگه ی پرتووک

هه م به مانای وشه ش به راستیمه. هه رچی دهرباره ی ماریاشه، شتیکی ته واو جیاوازیوو _من پیویستیم به و بوو.

من ئەو کاته له دهفتهری یاداشته کهمدا بیره وهری پۆژانه ی خۆم ده نویسه وه، به لام به و مه به سته نه مده نویسه وه که بلاو بکرینه وه، به لکو ته نها چه ند شتیکی کورتبوون و خۆم بۆ خۆم نویسیوو، مه به ستم له وه یه شتیکیوو له بابته ی چوونه ناو خودی خۆم و قولبوونه وه یه کبوو له خۆمدا و هیچی تر. هه ر بۆ وینه له شوینیکی دهفتهری یاداشته کهمدا نویسیوو؛

"من هه رگیز پۆژیک له پۆژان ناتوانم پۆمانیک بنوسم. چونکه ناتوانم سه رنج بخمه سه ر ته نها یه ک چیرۆک. ئەگه ر له سه رته تادا چیرۆکیکی خه یالی بخمه پروو، ئەوا هه ر خیرا به دوایدا چوار چیرۆکی تر یان هه شت چیرۆکی نویی تر بۆلای خۆی رامده کیشت و ئەو کاته ش پیویستیان به پیکه ستنیکی مه زن ده بیئت. چوارچیوه یه کی ئەستوری گیرانه وه دروستده بیئت و کۆمه لیک چیرۆکی سه رگیزکه ری تیئاخرای تیئاده بیئت که چه نده ها که سایه تی به چه نده ها ئاستی گیرانه وه ی جیاواز جیاواز شتی تیئا ده گیرنه وه، یان ده بیئت به و شته ی که هه ندیک پییده لێن "قوتووو چینه کان". چونکه من ناتوانم بیرنه که مه وه، ناتوانم ده ست به سه ر بیروکه نویکاندا بگرم و نه هیلم سه رده ره یین. تاراده یه ک شتیکی سروشته، شتیکی خۆی بۆ خۆی دیت و ده روات. من له ناو ئەو بره زیاده یه دا خنکاوم که له ناو خۆمدا یه، من هه میشه خه ریکه به ته قم. می شکم هه میشه ئەندیشه ی نوی هه لده پریت. په نگه هه ر له به ره وه بیئت که چه زم له کورسی باره که کردوو، چونکه له ویدا ده توانم هه لیان بریتزم."

www.pertwk.com

به ته مه نتربوون، زۆربه شیان که سانیک بوون که له خه یالدا ده ژیان یان که سانیک به تالبوون، زۆربه ی هه ره زۆریشیان خاوه نی ئومیدیکی هونه ری بوون، یان به لایه نی که مه وه به لای خۆیا نه وه وه ک شتیکی هونه ریان ده بین. من وه ک که سانیک کورتبین و بیر ته سک ده مینین. هه ندیکیان کتیبیک وه ک "کۆمه له شیعر" یان پۆمانیکیان نویسیوو، هه ندیک تریش ده یانوت "ده نویسن" یان "ده مانه ویئت شتیک بنوسین". ناچاربوون وا بلێن، ده نا هه ستیان به نوقسانی په وایه تی خۆیان ده کرد. من له و ناوه نده دا چالاکیه کانم ده ست پیکرد.

زۆر جار ئەگه ر یه کیکیان، چ ئافه رت بوایه و چ پیاو، له کاتیکی که له گه لیدا ده مخواردوه بیوتایه "من شتیکم نویسه" یان "ده مه ویئت شتیک بنوسم"، یه کسه ر پرسیاریکم لیده کرد و ده موت "ده ته ویئت دهرباره ی چ شتیک بنوسیت؟". به لام به شیوه یه کی گشتی که ئەو پرسیاره م ئاراسته ده کردن وه لامیک وایان پیینه بوو. من ئەوه م به لاوه سه یربوو. هه ر له و کاته وه هه لبه ته له گه ل تیپه ربوونی کاتدا زیاتریکیش _ پیکه نینم به وه ده هات که که لتور مروقیک په روه رده ده کات که هه م ده توانیئت و هه م ده شیوه یئت بنوسیئت، به لام هیچی پیینه که بلاوی بکاته وه. بۆچی هه ندی که س شتیک "ده نویسن" و هه ر خۆیان به ده می خۆیان و به راشکاوی ده لێن "ئیمه هیچمان پی نیه که بیلێن و بلاویکه یه وه؟" ئەو بۆچی ده ست له یه خه ی نویسن هه لئاگرن و بچن خه ریکی شتیکی تر ببن؟ مانای ئەو ئاره زوه به تینه چیه که به ته ویئت شتیک پی شبخه یت و له هه مان کاتیشدا هیچت پیینه بیئت؟ به لام ئەو بابته به لای منه وه هه میشه به پیچه وانه وه بووه. من هه میشه له گه ل یه کیکی که ده په ریم، به لام قه ت پیویستم به وه نه بوو مندا ل بخمه جیهانه وه. ئەم رسته یه ش هه م به ته وه سه وه ده یلیم و

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

کورتخایه‌نم هه‌بوو؛ من دوا‌هه‌مین پاره‌وپولم له‌ ماریادا سهرف کردبوو و هیچم پینه‌مابوو مه‌شروبی پینکرم.

پاشنیوه‌پۆیه‌کی دره‌نگ له "یان‌ه‌ی قوتابیان" دا چاوم به‌ نوسه‌ریک که‌وت. پانزه‌ ساڵ له‌ من گه‌وره‌تربوو، با بلنن ناوی "یۆهانس" بوو. من له‌وه‌وپیش چه‌نده‌ها جار قسه‌م له‌گه‌ڵدا کردبوو و ده‌مزان‌ی که‌ وه‌ک بلیمه‌تیک من ده‌بینی. ره‌نگه‌ هینده‌ی بۆ ده‌رکه‌وتبیت که‌ قسه‌کردن له‌گه‌ڵ مندا سودبه‌خشیت بۆ بواری نوسینه‌کانی. که‌ره‌تیکیان پرسیاریکی لیکردم وتی "که‌نگی نیازت هه‌یه‌ یه‌که‌مین کتیب‌ت چاپکه‌یت؟". به‌لام تۆنی وتنه‌که‌ی زیاتریک له‌گه‌ڵ ئه‌و پرسیاره‌دا رپده‌که‌وت که‌ بلنن "که‌ی نیازت هه‌یه‌ بۆ یه‌که‌مین جار له‌گه‌ڵ ئافره‌تیکدا ب‌خه‌ویت؟". منیش له‌وه‌لامدا وتم "هه‌رگیز، قه‌ت نامه‌ویت کتیب‌ چاپکه‌م". ئه‌و قسه‌یه‌م کاریگه‌ری تیکرد. له‌و کاته‌دا هینده‌ خه‌لکیکی زۆر به‌و شیوه‌یه‌ بیران نه‌ده‌کرده‌وه‌.

داوام‌لیکرد که‌ ده‌عه‌تی بیریه‌کی بکه‌م. پینشم نه‌وت که‌ پارهم پی نیه‌. له‌دلی خۆمدا وتم "ئه‌گه‌ر به‌شیوه‌یه‌کی خراپ شکایه‌وه‌، ئه‌وا له‌و کاته‌دا که‌ فاتوره‌که‌ دینن شتیک هه‌ر ده‌دۆزمه‌وه‌". هیچ که‌سیک له‌وه‌وپیش تاوانی درۆی نه‌دا‌بووه‌ پالم. به‌لام زۆر دلنیا‌بووم له‌وه‌ی هه‌موو شتیک به‌و شیوه‌یه‌ ده‌بیت که‌ من ده‌یخوازم. بریارمدا هه‌موو په‌نده‌کانی خۆمی ب‌خه‌مه‌ به‌رده‌ست. هه‌لبه‌ته‌ له‌سه‌ره‌تاوه‌ نیازم نه‌بوو به‌و شیوه‌یه‌ ب‌یت، به‌لام دیسانه‌وه‌ سه‌فه‌ره‌که‌ی ماریا خه‌یالی گرتم و ده‌مویست تا ئه‌وپه‌ری راده‌ دلنیا‌بم له‌وه‌ی که‌ ئه‌و ئیواره‌یه‌ به‌دلی خۆم ده‌خۆمه‌وه‌. پینده‌چوو ئه‌و بیست په‌نده‌ نرخیکی یه‌که‌جار زۆری بۆ "یۆهانس" هه‌بیت. ئه‌گه‌ر ته‌نها ئه‌وه‌نده‌ به‌شیوه‌یه‌کی گونجاو به‌کاری به‌ینانایه‌ و خۆشی شتیک زیاده‌ی ب‌خستنایه‌ته‌ سه‌ر،

www.pertwk.com

لیره‌وه شیوه "سودبه‌خشینیک به‌یه‌کتری" به‌خه‌یال‌مدا‌هات؛ من به‌لامه‌وه‌ ئاسانبوو که‌ بیرۆکه‌ و ئه‌ندیشه‌ی نوێ به‌ینمه‌ ئاراوه‌، بگه‌ر زۆر سه‌ختبوو بۆم که‌ نه‌هیل‌م له‌دایک‌بن. به‌لام به‌لای ئه‌وانه‌ی که‌ ده‌یانویست "بنوس" به‌هه‌مان ئه‌و شیوه‌یه‌ نه‌بوو. زۆربه‌یان بۆ ماوه‌ی چه‌ند مانگیک یان ساڵیک ده‌هاتن و ده‌چوون به‌بی ئه‌وه‌ی یه‌ک بیرۆکه‌ی به‌ره‌تیان بۆ ب‌یت که‌ ده‌رباره‌ی بنوس. من کۆمه‌لێک خه‌لک چواره‌دوریان گرتبووم که‌ به‌شیوه‌یه‌کی یه‌که‌جار گه‌وره‌ پیویستیان به‌ شیوازی ده‌رب‌پینوو، به‌لام پیویستیه‌که‌ له‌ بری ده‌رب‌پینه‌کان گه‌وره‌تریک‌بوو، وه‌ هه‌ز و ئاره‌زوه‌ به‌گه‌ره‌که‌ش له‌ په‌یامه‌کان مه‌زنتربوو. من وام مه‌زه‌نه‌ ده‌کرد که‌ بازاریکی ب‌یس‌نور چاوه‌روانم ب‌یت. به‌لام به‌ چ شیوه‌یه‌ک کاره‌که‌م به‌ریک و پیکی ده‌ست‌پیکردایه‌؟

هه‌ر ئه‌و رۆژه‌ی که‌ ماریا سه‌فه‌ریکرد بۆ ستۆکه‌هۆلم، چوومه‌ ناو شار و چه‌ند تیپ‌پینه‌کم له‌گه‌ڵ خۆمدا برد، 20 په‌ندی پ‌ر‌حیکمه‌ت بوون. من ویستم بازاره‌که‌ تا‌قیب‌که‌مه‌وه‌، گه‌ره‌کم بوو بزانه‌م به‌ چ شیوه‌یه‌ک هه‌نگاو‌بنیم. بیرم له‌وه‌ کرده‌وه‌ که‌ په‌نده‌کانم یه‌که‌ یه‌که‌ بگۆرمه‌وه‌، بۆ نمونه‌ هه‌ر دانه‌ی به‌م به‌ بیریه‌یه‌کی فه‌لی گه‌وره‌. بیرۆکه‌کانم باشبوون، من ئه‌وه‌ ناشارمه‌وه‌ که‌ به‌راستی نایاب بوون. به‌هه‌رحال ئاماده‌بووم که‌ په‌ندیکی نایاب بگۆرمه‌وه‌ به‌ بیریه‌یه‌کی فه‌ل وه‌ بۆ هه‌تا‌هه‌تاشه‌ باسی ئه‌وه‌ نه‌که‌مه‌وه‌ که‌ هی من بووه‌. گرنگترین شتیش ئه‌وه‌بوو که‌ که‌سیکی گونجاوی بۆ بدۆزمه‌وه‌، ئه‌وه‌ش که‌وت‌بووه‌ سه‌ره‌ئه‌وه‌ی تا چ راده‌یه‌ک بتوانم به‌ته‌نها و به‌شیوه‌یه‌کی نه‌هینی دوو به‌دوو قسه‌ له‌گه‌ڵ ئه‌و که‌سه‌دا بکه‌م. جگه‌له‌وه‌ش من مه‌به‌ستیکی

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

و دانیان به‌وه‌دا د‌ه‌نا که ناتوان پ‌یی ب‌گ‌ن. به‌لام له ه‌موو شوێنێک ب‌ه‌و جۆره نیه. ئ‌یستاک‌ه‌ش له چ‌ه‌ند شوێنێکی جی‌ه‌ندا، به‌تایبه‌تی له‌و شارانه‌دا که د‌اب‌راون، ده‌کر‌یت که ک‌ت‌ومت پ‌ی‌چه‌وانه‌ی ئ‌ه‌و وته‌یه ب‌بینین و به‌ه‌مان ش‌ی‌وه به‌شت‌ی‌کی ش‌ی‌تانه له‌قه‌له‌م بدر‌یت. ب‌ی‌گ‌ومان تا ئ‌یستاک‌ه‌ش چ‌ه‌ند جوتیار‌یک ه‌ه‌ن که به‌ته‌واوه‌تی ر‌قیان ه‌له‌ده‌س‌یت ئ‌ه‌گەر پ‌وژ‌یک له‌ پ‌وژان ک‌وره گ‌ه‌وره‌که‌یان له‌ له‌وه‌ر‌گاوه‌ یان له‌ گ‌یار‌نینه‌وه ب‌ی‌ته‌وه و ب‌ل‌یت "ده‌مه‌و‌یت ب‌ب‌مه‌نوس‌ه‌ر".

ئ‌ه‌م‌ر‌و‌که ز‌و‌ر‌ینه‌ی گ‌ه‌نجه‌کان ده‌ل‌ین "ده‌مانه‌و‌یت ب‌بینه‌ که‌سی‌کی به‌ناوبانگ" و به‌راست‌یش‌یانه. ه‌ه‌ر ته‌نها ب‌یست س‌ال‌یک له‌مه‌وب‌ه‌ر وته‌یه‌کی ئ‌اوها ده‌بووه م‌ایه‌ی شه‌رمه‌زاریه‌کی گ‌ه‌وره. ده‌کر‌یت له‌ م‌اوه‌ی ته‌نها یه‌ک نه‌وه‌دا ه‌موو ب‌نچینه‌ که‌لتوریه‌کان سه‌ره‌وخ‌وار ه‌له‌ب‌گ‌ه‌ر‌پ‌ینه‌وه. له‌ س‌اله‌کانی 1950 کان و 1960 کاندا ه‌ه‌روا ب‌ی ئ‌اره‌ق ب‌و‌ی ده‌رنه‌ده‌چ‌و‌یت ئ‌ه‌گەر له‌ ک‌اتی گ‌ه‌نج‌یت‌دا وته‌ب‌یت "ده‌مه‌و‌یت ب‌ب‌مه‌ که‌سی‌کی به‌ناوبانگ". ه‌ه‌له‌به‌ته‌ ده‌کر‌ا به‌ه‌ینه‌ ر‌ازی بوو‌یت‌ایه و به‌توت‌ایه "ده‌مه‌و‌یت ب‌ب‌مه‌ به‌ پ‌ز‌یشک یان به‌ پ‌ول‌یس". به‌لام ئ‌ه‌گەر به‌توت‌ایه ده‌مه‌و‌یت ناوبانگ ده‌رب‌که‌م، ئ‌ه‌و ک‌اته ناچار ده‌بوو‌یت زیات‌ریک ورد‌ی‌که‌یت‌ه‌وه و ر‌یک پ‌ه‌نجه‌ ب‌خه‌یت‌ه‌ سه‌ر ئ‌ه‌و ب‌واره‌ی که ده‌ته‌و‌یت تیای‌دا ناوبانگ ده‌رب‌که‌یت واته‌ پ‌یش ئ‌ه‌وه‌ی به‌ناوبانگ بیت ده‌بوایه ه‌ه‌لوته‌قه‌ل‌ای خ‌وتت ب‌دایه. ئ‌یستاک‌ه‌ چ‌یدی به‌و ش‌ی‌وه‌یه نیه. له‌ک‌اتی ئ‌یستا خ‌ه‌ل‌کی له‌پ‌یش‌دا بر‌یاری خ‌و‌یان ده‌ده‌ن که ناوبانگ ده‌رب‌که‌ن و دوات‌ریش له‌پ‌له‌ی دووه‌مه‌دا ئ‌ه‌و ب‌واره د‌یت‌ه پ‌یش‌ه‌وه که ده‌یان‌ه‌و‌ین به‌ناوبانگ‌ین تیای‌دا. تار‌اده‌یه‌ک‌یش که‌س گ‌و‌ئ ناداته ئ‌ه‌وه‌ی که ئ‌ه‌و‌که‌سه ش‌ایسته‌ی ئ‌ه‌و به‌ناوبانگ‌یه‌یه که پ‌یی ده‌گات یان نا. له‌ خ‌راپ‌ترین حال‌ه‌تا وه‌ک که‌سی‌کی که‌ر و ب‌یئ‌ه‌قل له‌ "به‌رنامه‌یه‌کی

www.pertwk.com

ئ‌ه‌وا ده‌بووه که‌سایه‌تی‌ه‌کی نو‌ئ. ئ‌ه‌و له‌م‌اوه‌ی شه‌ش س‌ال‌دا دوو پ‌ۆمان‌ی ب‌لاوک‌رد‌ی‌و‌وه، ز‌ۆر باش‌یش نه‌بوون. له‌ سه‌ره‌تای 1970 کاندا به‌ده‌گ‌مه‌ن ر‌ی‌ده‌که‌وت که پ‌ۆمان‌یک 20 پ‌ه‌ندی پ‌ر‌مان‌ای له‌ خ‌ۆگ‌رت‌ب‌یت. چ‌ووین ب‌ۆ "گ‌ازین‌ۆ". خ‌ۆش‌به‌ختانه خ‌ه‌ل‌ک‌ی‌کی ه‌ینه‌ده ز‌ۆری ل‌ینه‌بوو، م‌یوانه‌کان‌یش ت‌یک‌ه‌له‌یه‌ک بوون له‌ ئ‌ه‌ک‌ته‌ر و نوس‌ه‌ر و ئ‌ه‌وانه‌ی که ه‌ه‌م‌یشه ده‌هاتنه ئ‌ه‌و‌ئ و ده‌یان‌و‌یست ب‌بنه ئ‌ه‌ک‌ته‌ر یان نوس‌ه‌ر. ئ‌یم‌ه‌ش سوچ‌یی‌کی ئ‌ارام‌مان د‌ۆزیه‌وه و ب‌و‌ی دان‌یش‌ت‌ین.

پاش نه‌خت‌یک یه‌ک‌یک له‌ پ‌ه‌نده‌کانم ب‌ۆ خ‌و‌ین‌ده‌وه. یه‌ک‌سه‌ر "ی‌و‌ه‌انس" پ‌رسیار‌یی‌کی ل‌یک‌رد‌م وت‌ی؛ «ک‌ئ ئ‌ه‌وه‌ی نوس‌یه‌وه؟». من‌یش پ‌ه‌نجه‌م ب‌ۆ خ‌ۆم ر‌اک‌یش‌ا و دان‌یه‌کی ت‌ریشم ب‌ۆ خ‌و‌ین‌ده‌وه. ی‌و‌ه‌انس وت‌ی «تا‌ب‌ل‌یت‌ جوانه». دان‌یه‌کی ت‌ریشم ب‌ۆ خ‌و‌ین‌ده‌وه. ئ‌ه‌وجا وت‌ی «ئ‌ه‌ی ت‌ۆ خ‌ۆت نه‌توت که ه‌یچ نانوس‌م؟» سه‌ر‌یک‌م ب‌ۆ ر‌اوه‌شان‌د و وتم «من وتم ق‌ه‌ت نامه‌و‌یت ب‌یم‌ه‌ مه‌یدانه‌وه و ده‌ر‌که‌وم» دیسانه‌وه ج‌ه‌خ‌تم له‌سه‌ر ئ‌ه‌وه ک‌رده‌وه که نامه‌و‌یت ب‌ب‌مه‌نوس‌ه‌ر. ئ‌ه‌وجا ئ‌ه‌و سه‌ری ر‌اوه‌شان‌د. ر‌ه‌نگه‌ له‌و ناوه‌نده‌دا ه‌یچ که‌سی‌ک ه‌ه‌ر‌گ‌یز ئ‌ه‌وه‌ی نه‌ب‌یست‌ب‌یت که یه‌ک‌یک ب‌ل‌یت "نامه‌و‌یت ب‌ب‌مه‌نوس‌ه‌ر".

ه‌ه‌موو ناوه‌ند و که‌لتوره لاوه‌کیه‌کان²⁴ خ‌اوه‌نی کۆمه‌ل‌یک خ‌ال‌ی ب‌نچینه‌یی ر‌ون و ئ‌اشک‌رای تایبه‌تی خ‌و‌یان‌بوون. له‌و ناوه‌نده‌ی "ی‌و‌ه‌انس" دا ه‌یچ که‌سی‌ک نه‌بوو که ب‌ل‌یت "من نامه‌و‌یت ب‌ب‌مه‌نوس‌ه‌ر". و‌اب‌زانم ئ‌ه‌وه ش‌ت‌یک‌بوو که پاش چ‌ه‌نده‌ها س‌ال ئ‌ه‌وجا ل‌یی ت‌ی‌ده‌گ‌ه‌یش‌تن

²⁴ مه‌به‌ست له‌و که‌لتوران‌یه‌یه که تایبه‌ته به‌ کۆمه‌ل‌یک خ‌ه‌ل‌کی دیاریک‌راو که له‌ ب‌وار‌یی‌کی تایبه‌ت‌یدا خ‌و‌یان ده‌بیننه‌وه، ب‌ۆ نمونه له‌ ب‌واری نوس‌ین‌دا.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

دواتر وتم «ئەگەر بتوانین لەسەر چەند مەرجێک رێکبەهەوین، ئەو دەتوانیت هەر بیست پەندەکە وەک نوسراوەیەکی خۆت بەکاربهێنیت». وا قیووما و وتی «مەبەستت چیە، پیتەر؟»
وتەبەهەوێکی کورتم بۆ باسکرد و لەدوارجاردا هێندەم تێگەیاند کە من بەراستی نامەوێت بێمە نوسەر. وا تێگەشت کە من جوۆرە شەرمکردنێکی ناوازه دەستی بەسەردا گرتووم. وتم من پێمخۆشێه بێمە جێی سەرنجی خەڵکی و بەشیوەیەکی نەهینی باشتریک دەبێگوزەریئم، هێندەشم پێوت کە من هەرگیز نامەوێت ئاشکراکردنی ناوی خۆم بە پارە بفرۆشم. زیاتریکیش بەشیوەیەکی باوی ئەو سەردەمە هۆی ئەو بپیارەم بۆ پونکردووە، زیاتریک بەسیاسەتەو قسەمکرد و وتم؛ «من گەشتومەتە ئەوێ کە ناودەرکردن پێشاندانی جوۆرە نایەکسانیه‌کە بەرامبەر ئەوانە کە کەمتریکیان پێیه». بۆچی کەسیکی چەنەباز کە لەبوارێکدا لەپێشەوێه، سەری بەسەر خەڵکانی تردا بەرزبکاتەو؟ باشتریک نەدەبوو گەر هەمووان بەهره و زانیاریه‌کی هاوبەش و هاودەممان هەبوايه؟ شتیکیشم دەرباره‌ی "خەڵکانی دژ بەدەسەلات" وت کە بەردەوام سەرەلەدەدەنەو و سەختە بنێر بکرین، وابزانم راستەو‌راست دەربیرینی "خەڵکانی ئاسایی"م بەکارهێنا، کە لەو سەردەمەدا دەربیرینیکی تەپوبە‌رپوو، بەتەواوەتی وەک وتەبەه‌وێکی سوک وابوو. بەدەرلەوانەش باسی هونەری بێناوی سەدەکانی ناو‌ه‌راست‌م‌کرد و وتم؛ «تا ئێستاکەش کەس نازانیت چ کەسیک "فۆلوسیا" و "تريمسکفاد"ی نوسیوه» دواتریش وتم؛ «بەلام با بەراشکاوی قسەبکەین یۆهانس، تۆ بەراستی لەو برۆایه‌دايت ئەو هه‌یچ پۆلێکی هەبیت؟»

www.pertwk.com

قۆری تەلەفیزۆندا" دەبیت، بۆ نمونه لە بەرنامە ی "پوداوی راستەقینەدا"، وە لە هەرە خراپترین حالەتیشدا دزیه‌کی سەرنج‌راکێش دەکات. من پێش‌وه‌خت ئەم پێش‌کەوتنەم دەبینی؛ لەو‌ه‌ه‌چوو کە بزانی بە‌ناو‌بان‌گ‌بوون پۆژیک لە پۆژان دەبیتە شتیکی سوک و نزم. من هەمیشە خۆم لەو سوکایه‌تیه‌ی لادەدا.
یۆهانس وتی؛ «پیتەر، تۆ خاوەنی کەسایه‌تیه‌کی تایبەتیت». هەموو ئەو پەڕانەم خستە بەردەمی کە بیست پەندەکانم تێدا نوسیویونەو و ئەویش خویندنی‌ه‌و. بە‌ئا‌ش‌ک‌را دیاربوو بە‌خ‌یلی پێدە‌برد‌م. پرسیارێکی لێ‌کرد‌م و وتی؛
«بەراستی تۆ خۆت ئەمانەت نوسیووه؟ خۆ لە‌شو‌ین‌ی‌کی تره‌و‌ه‌ لولت نە‌کرد‌وون؟»
موچوپکەم پێدا‌ه‌ات. هەر تەنها بێ‌کر‌د‌ن‌ه‌و‌ه‌ لە‌و‌ه‌ی کە شتیکی لە کەسانی تره‌و‌ه‌ بدزم و وەک نوسینی خۆم بێ‌خ‌ه‌م‌ه‌پ‌وو، د‌ل‌می تێک‌ه‌ل‌د‌دا و خەریک‌بوو ب‌م‌ر‌ش‌ین‌یت‌ه‌و. من تەنانەت ئەو شتانه‌شم وەک شتی خۆم نە‌د‌ه‌خ‌ست‌ه‌پ‌وو کە خۆم نوسیووم.
دیاربوو کە قسەکانم کاریگەری تێ‌ک‌ر‌د‌بوو و ئامادە‌بوو، بە‌لام هێشتا یاریه‌کی د‌ژ‌و‌اری شە‌تره‌نج‌م لە‌ب‌ه‌ر‌د‌ه‌م‌د‌ابوو. یه‌ک‌ه‌م‌ین کە‌پ‌ه‌ت زۆر تایبەتە و منیش ب‌پ‌ی‌ار‌م‌د‌ابوو زۆر بە‌پ‌ی‌ک‌و‌پ‌ی‌کی ئە‌ن‌ج‌امی ب‌د‌ه‌م. هەست‌م‌د‌ه‌ک‌ر‌د‌ خەریکی بنیات‌ن‌انی شتی‌ک‌م کە لە پاشە‌پ‌ۆ‌ژ‌دا بە‌ر‌د‌ه‌وامی دە‌ب‌یت، وام مە‌ز‌ن‌دە د‌ه‌ک‌ر‌د کە چووب‌یت‌م بۆ تاقی‌ک‌ر‌د‌ن‌ه‌و‌ه‌یه‌ک، چون‌کە ئەو یاریه‌ی دە‌ب‌و‌ایه‌ ب‌ب‌و‌ایه‌تە سە‌ر‌چ‌ا‌و‌ه‌ی ب‌ژ‌ی‌وی ژیا‌نی دا‌ه‌ات‌و‌وم. ئە‌گ‌ەر ئەو کە‌پ‌ه‌تە ب‌ک‌ه‌و‌ت‌م‌ایه‌، نە‌م‌د‌ه‌ت‌وان‌ی ه‌ه‌روا بە‌ئ‌اس‌انی کە‌پ‌ه‌ت‌ی‌کی تر ه‌ه‌و‌ل‌ب‌د‌ه‌م‌ه‌و.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

کۆمه‌لگایه‌کی سه‌رمایه‌داریدا ده‌ژین و ئیستاگه‌ش به‌ره‌مه‌ییکی فیکه‌ی وه‌ک "کالا"یه‌ک ده‌بیریت. پاشان وتم «هیچ جیاوازیه‌کی واشی نیه له‌گه‌ل که‌سیکی وینه‌کیشدا که پاره له‌بری وینه‌کانی وهرده‌گریت. له‌ویشدا شتیک له‌ خاوه‌نیکه‌وه بو خاوه‌نیکێ تر ده‌چیت و بیگومان هونه‌رمه‌نده‌که قه‌ت ناتوانیت بلّیت من مافی خاوه‌نداریتی ئه‌و وینه‌نهم هه‌یه که فروشتوومن». وازانم یوه‌انس دلی به‌وه خۆشبوو که هینده‌ی بخرمه به‌رچاو که ئیمه شتیکێ ئاسایی ده‌که‌ین و که‌یفی به‌وه ده‌هات که ئه‌و لایه‌نه‌ی بیربخرمه‌وه.

ئینجا وتی: «به‌دوری نازانم که پێویستیم به‌ هه‌ندیک له‌م نوسینه‌نات بیت و له‌و رۆمانه‌دا به‌کاریانبه‌ئیم که ئیستاگه‌ خه‌ریکی نوسینیم».

منیش له‌ وه‌لامدا وتم: «شتیکێ باش ده‌که‌یت، پاره‌شی پێ په‌یدا ده‌که‌یت و له‌وانه‌شه پاره‌یه‌کی هه‌ر زۆرت بیت‌ده‌ست، به‌لام بیگومان شایانی ئه‌وه‌یت. پێده‌که‌ویت تابلویه‌ک به‌نرخیکێ دیاریکراو بکڕین و دواتر به‌پاره‌یه‌کی زۆر زیاتر بفرۆشینه‌وه. هه‌ر پێک وه‌ک ئه‌وه وایه که به‌شیوه‌یه‌کی زیره‌کانه پاره‌یه‌ک بخره‌یت ئیشیکه‌وه».

خۆشه‌ختانه هه‌ر خۆی هه‌ستیارترین بابته‌ی ده‌هینایه پێشه‌وه. ئاماژه‌ی بو لاپه‌ره‌کانی سه‌ر می‌زه‌که کرد و وتی: «به‌لام من چۆن دل‌نیایم له‌وه‌ی که تۆ هه‌رگیزا و هه‌رگیز راستی ئا ئه‌م دێرانه نادرکینیت و بلّیت من نوسیومن».

له‌وه‌لامدا وتم «من ته‌نها دلم به‌وه خۆشه‌ده‌بیت که پهنده‌کانم بلام بکڕینه‌وه و وه‌ک وتم نامه‌وێت بکه‌ومه به‌ر سه‌رنجی خه‌لکی. هه‌زده‌که‌م بلّیم چه‌نده‌ها تیبینی و نوسینی تریشم هه‌یه و په‌نگه له‌بواریکێ تردا ئه‌وانیش به‌هینینه پێشه‌وه». ئه‌گه‌ر ده‌می خۆم

www.pertwk.com

سه‌ریکی بو پاره‌شاندم. یوه‌انس که‌سیکی مارکسی لێنینی بو. له‌به‌رئه‌وه ناچاربووم به‌په‌له بلّیم «به‌لام ئه‌وه ده‌رئه‌نجامیکێ تایبته به‌ خۆمه و شتیکه که من خۆم پێی گه‌یشتووم و په‌یوه‌ندی به‌ هیچ که‌سیکی تره‌وه نیه». دواتریش وتم «من هه‌ردوو رۆمانه‌که‌تم خۆیندۆته‌وه و نرخێ ئه‌وه ده‌بینم که که‌سیک ببیته زمانی حاڵی خه‌لکی، به‌لام ته‌نها ئه‌وه‌نده‌یه که من خۆم له‌و رۆله‌دا نابینمه‌وه».

نه‌خته نه‌خته یوه‌انس هینده تیگه‌یشته که پاش ماوه‌یه‌کی که‌م له "یانیه قوتابیان" دا هه‌ر بیست په‌نده‌که ده‌خاته گیرفانیه‌وه. به‌لام هیشتام زۆر شتی تره‌ه‌بوو که ده‌بوايه له‌سه‌ری پێکبه‌وتینایه. من یه‌کسه‌ر له‌باسی "پاره" وه ده‌ستمپێکرد. وتم "ئیستاگه زۆر بپاره‌م و ئاماده‌م هه‌ر "په‌ندیک" ت به‌ په‌نجا کرۆن پێبفرۆشم، بیگومان ده‌شتوانیت هه‌ر 20 په‌نده‌که به‌ 800 کرۆن بکڕیت". له‌سه‌ره‌تادا وامزانی داوای زۆرم کردووه، چونکه ئه‌و کاته 800 کرۆن بو قوتابیان و نوسه‌رانیش پاره‌یه‌کی زۆر زۆر بو. به‌لام له‌وه‌نه‌ده‌چوو یوه‌انس بیه‌وێت پاشه‌گه‌ز ببیته‌وه. به‌راستی تابلّیت 20 په‌ندی ناوازه و گرنگبون و به‌دریژایی پێشنیوه‌رۆیه‌ک بیرملیکردبوونه‌وه هه‌تا توانیم دایانپێژم. هه‌روه‌ها وتم "بیگومان ده‌شتوانیت به‌ئاره‌زوی خۆت چه‌ند دانه‌یه‌کیان لێهه‌لبێژیریت و ته‌نها پاره‌ی ئه‌وانه بده‌یت که به‌دلتن، به‌لام له‌سه‌ریکی تره‌وه حه‌یفه‌ گه‌ر جیايانبه‌کینه‌وه". من به‌تایبه‌تی بیرم له‌ یوه‌انس کردبووه و پێمخۆشه‌بوو مافی بلام کردنه‌وه‌ی ئه‌و شتانه‌ی که من نوسیوومن به‌چه‌ند که‌سیکی جیاوازی بده‌م.

یوه‌انس وتی «باشه... هه‌ر هه‌موویان ده‌کرم»

ئه‌وجا وتم «هه‌رچی ده‌رباره‌ی لایه‌نی پاره‌که‌یه که‌میک هه‌ست به‌شه‌رمده‌که‌م، به‌لام پێمخۆشه ئه‌وه‌نده بلّیم که ئیمه هیشتام له

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

که داوامکردبوون، بەلکو بیرم لەوەش دەکرده‌وه که ئەو کاتە بە داخراوو و هیشتام لەسەرەتای ئیوارەکه‌دا بووین. بەشیوەیه‌کی هێمن و لەسەرخۆ هەروەک جولەیه‌کی بالیت ئاسا دووسەد کرۆنیه‌ک و دەفتەری چەکه‌که‌ی دەرھینا. هەر بەهەمان شیوەش، هەروەک چۆن خەلکی ئیمزای خۆیان لەسەر ئیستیمارە‌ی داھاتی سالانەیان دەکەن، زۆر لەسەرخۆ و بەوردی چەکه‌که‌ی نوسی. دواتر هەرلەسەر میژەکه بەروپوی من پالێکی بە پارەکه و چەکه‌که‌وه نا، منیش پەپەرکانم قەدکرد و بەروپوی ئەو پالێکم پێوه‌نا. دیسانە‌وه لەویشدا چاویکی بە هۆلەکه‌دا خشانده‌وه، بەلام چاوی لە پیاوہ بچکۆلەکه نەبوو که بەخۆی و گۆچانە حەیزەرانی‌کە‌یە‌وه رێک لەویدا خەریکبوو پاشقولی لە یەکیک لە بۆیەکان دەگرت.

یۆھانس بەپەلە لاپەرە قەدکراوہ‌کانی خنیە ناو گیرفانی ناوہ‌وی چاکەتەکە‌یە‌وه و ئەوجا وتی؛ «پروین؟» منیش وتم «دەمە‌وێت بیرە‌یە‌کی تریشی بۆ بخۆمە‌وه». «زۆر سوپاست دەکەم پیتەر»، هیندە‌ی وت و هەستایە سەرپێ، ئینجا بەرەو دەرگاکی دەرہ‌وه بەرپیکە‌وت. چاوم لێبوو لەو کاتە‌دا که لە سوچی شوینی خۆگۆرینە‌که تیپەرپی، بەھیواشی دەستیکی هینا بە سەر سنگیدا، وایانم دە‌یوست خۆی دڵنیاباکاتە‌وه و بزانی‌ت بەراستی لاپەرە بە‌نرخە‌کانی لەگیرفانی ناوہ‌ویدایە یان نا. بەرلە‌وه‌ی پارە‌ی چەکه‌که وەربرگرم، کۆپیە‌کم کرد. بەراستی نازانم بۆ کۆپی‌مکرد، بەلام هەستە‌مە‌کرد هەبوونی ئەو یادگاریانە لەداھاتوودا شتیکی باش‌بێت.

یۆھانس مامە‌لە‌یە‌کی باشی کرد، چونکە دواتر چەندە‌ھا جاری پارە‌که‌ی خۆی بەو پەندانە پەیدا‌کرده‌وه. بەلام هەموو کاغەزە بە‌ھا‌دارە‌کان بەو شیوە‌یە‌ن، کەس نازانی‌ت لە داھاتوودا نرخیان

www.pertwk.com

لەبارە‌ی تێبینیە‌کانمە‌وه دانە‌خستایە، ئەوا کەرە‌تیکی تر بواری ئەو‌م نە‌دە‌بوو که شتیکی تری پێفروشم.

ئەو‌ی دواتر شتیکی زۆر گرنگبوو. دە‌بوا‌یە زۆر بە‌رونی تێمبگە‌یاندا‌یە که من بە‌ھیچ جۆرێک جگە لەو (یۆھانس)، نیە‌تم نیە که نوسراوێکم بە‌دم بە کەسیکی تر. کتومت ئەو‌ش خالێکی بنچینە‌یی و گرنگبوو بۆ ئەو‌ی بتوانم شیوە تۆرپێکی فروشتن بنیاتبنیم و لەویشە‌وه چەندین مشتەری لە خۆم کۆبکە‌مە‌وه. دە‌بوا‌یە قەناعە‌تم بە هەموو تاکە مشتەریە‌ک بکە‌دا‌یە که ئەو، چ پیاو بوا‌یە و چ ئافرەت، کەسیکی هەلبژێردا‌وه و تەنھا کەسە و باشترین نوسەر‌مە.

من لە زۆر لایە‌نە‌وه لەو برۆایە‌دا‌بووم که ئەو ستراتیجیە‌م بۆ ماو‌ی چەندە‌ھا سال بە‌رگە‌بگرێت. چونکە نوسەرە‌کان قەت شانازی بە‌وه‌وه ناکەن که کەسیکی نادیار یارمە‌تی نوسینیان بدات. هەموویان پێیان خۆشە وە‌ک کەسیکی رەسەن خۆیان دەر‌بخەن و بە‌رده‌وام دە‌یانە‌وێت وە‌ک کەسیکی جی‌باو‌ەر و راستە‌قینە بناسرێن.

بە‌ھیچ شیوە‌یە‌ک نیگەرانی ئەو نە‌بووم که مشتەریە‌کانم رۆژێک لە‌پۆزان قسە بۆ یە‌کتری بگێرنە‌وه. بە‌ھیچ جۆرێکی‌ش لە‌وه نە‌دە‌ترسام که تۆرە‌کە‌م هەلبۆشیتە‌وه، چونکە هەر تالێکی تەنھا لە‌نیوان من و مشتەریە‌کی دیاریکراو‌دا‌بوو. وریابووم و هیچ دوو مشتەریە‌کم بە تالێکە‌وه نە‌دە‌بە‌ستە‌وه.

یۆھانس چاویکی بە هۆلە‌که‌دا خشان‌د، ئینجا خۆی بە‌سەر میژە‌که‌دا چە‌ماندە‌وه و بە‌چرپە‌چرپ وتی؛ «ئێستاکە دووسە‌د کرۆنت دە‌دە‌مێ و چە‌کیکی شە‌ش سە‌د کرۆنیش‌ت بۆ دە‌نوسم، باشە؟»

سە‌رم بۆ لە‌قاند. من بە‌تایبە‌تی دڵم بە دووسە‌د کرۆنە‌که خۆش‌بوو، ئەو‌ش تەنھا لە‌بەرئە‌وه نە‌بوو که دە‌بوا‌یە پارە‌ی ئەو بیرانە‌م بە‌دا‌یە

تایبته به پنگه‌ی پرتووک

«له‌سه‌رتای سألەکانی 1950 دا دوانه‌یه‌کی "یه‌ک هیلکه‌یی" له‌لایه‌کی بچکۆله‌ی سهر به‌ ده‌لتای "میکۆنگ" له‌دایک ده‌بن، ته‌نها چه‌ند خوله‌کیکیان به‌ینه. پێشئوه‌ی ته‌مه‌نیان بگاته‌ شه‌ش مانگ، سه‌ربازیکی فه‌ره‌نسی ده‌ستدریژی ده‌کاته‌ سه‌ر ناموسی دایکه‌که‌یان و دواتریش ده‌یکوژیت. دوو خیزانی جیاوازی هه‌ردوو منداڵه‌که‌ هه‌له‌گرنه‌وه‌ و له‌کاتی گه‌وره‌بوونیاندا قه‌ت یه‌کتری نابینن. یه‌کیک له‌ کورپه‌کان په‌یه‌ه‌ندی ده‌کات به‌ "بزوتنه‌وه‌ی رزگاری قیننام" وه‌ و ئه‌وی تریان پشنگیری حوکمه‌ته‌که‌ی سه‌ربه‌ ئه‌مریکا ده‌کات. پاش هه‌یرشیکی توند دوانه‌که‌ له‌ناو جه‌نگه‌لیکدا رۆبه‌روی یه‌کتری ده‌بنه‌وه‌. هه‌ردوکیان سیخوڤن و به‌رله‌وه‌ی شه‌پکی گه‌وره‌تر رۆب‌دات ر‌ه‌وانه‌ی ئه‌و کران و به‌ته‌نه‌اشن. به‌ر‌واله‌ت و سیما کتومت وه‌ک یه‌کتری وان و هه‌ردوکیان هه‌نده‌ تیده‌گه‌ن که‌ برای یه‌کترین. به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ده‌بیت یه‌کیکیان به‌میت. هه‌ردوو سه‌ربازه‌که‌ وه‌ک یه‌ک به‌خیرایی چه‌قۆکانیان ده‌رده‌هه‌ینن، به‌لام له‌به‌ره‌وه‌ی که‌ دوانه‌ن هه‌مان سیفاتی بۆماوه‌یان هه‌یه‌ و وه‌ک یه‌ک به‌رپه‌رچی یه‌کتری ده‌ده‌نه‌وه‌، هه‌رله‌به‌ره‌وه‌ش له‌ هه‌مان کاتدا زامیکی کوشنده‌ ده‌که‌نه‌ یه‌کتری.

چه‌ند خالێکی سه‌ره‌کی گرنگ؛ کاتیکی باش بۆ لۆجیکی شه‌ر و ئه‌و هه‌له‌زارده‌ به‌کاربه‌ینه‌ که‌ هه‌ردوکیان خۆیان له‌به‌رده‌میدا ده‌بیننه‌وه‌. ئه‌و که‌سه‌ی که‌ براکه‌ی خۆی نه‌کوژیت، خۆی دوچاری کوشتن ده‌بیته‌وه‌. براکان فریای ئه‌وه‌ ده‌که‌ون به‌ر له‌مردنیان هه‌چ شتیک به‌یه‌کتری بلێن؟ شتیکی نوێیان بۆ ده‌رده‌که‌ویت؟ (لێره‌دا جیگه‌ی گفتوگۆیه‌کی بچکۆله‌ ده‌بیته‌وه‌؟) مه‌یدانی شه‌ره‌که‌ش له‌یاد مه‌که‌، ئه‌و دوانه‌یه‌ی که‌ مردوون، پیکه‌وه‌ له‌سکی دایکیاندا له‌

www.pertwk.com

چه‌نده به‌رز ده‌بیته‌وه‌. له‌لایه‌کی تریشه‌وه‌ من ئه‌و کاته‌ پێویستیم به‌پاره‌ بوو. پێک پاش ئه‌و کاته‌بوو که‌ ماریا به‌جییه‌شتم، ئه‌و له‌ قیناریکدا دانیشته‌ و به‌ره‌و ستۆکه‌هۆلم رۆیشت.

ماوه‌یه‌کی که‌م له‌مه‌وبه‌ر یۆهانس کۆچی دوا‌یی کرد. دێره‌ ورد و تیروانییه‌ پوخته‌کانیشی وه‌ک سیمایه‌کی تایبته‌ به‌ ئه‌و له‌لای خه‌لکی ده‌مینیته‌وه‌.

من هه‌ر ئه‌و کاته‌ بریارمدا که‌ هه‌ر نوسه‌ره‌ و شیوازیکی تایبته‌ی بده‌م. ئه‌گه‌ر له‌ پێکدا شاره‌که‌ جمه‌ی به‌هاتایه‌ له‌ یه‌ک جوړ نوسه‌ر، ئه‌وا دبووه‌ شتیکی گومانلیکراو. ته‌نها یه‌ک "گا"ی به‌پیت هه‌بوو، به‌لام هه‌وه‌سی جوتبوونی هه‌نده‌ زۆر‌بوو ده‌یتوانی له‌گه‌ل یه‌ک ر‌ه‌وه‌ نوسه‌ردا به‌په‌ریت.

ته‌نها یه‌ک که‌رته‌ له‌و یاسایه‌ لامدا و به‌تایبته‌ی یارمه‌تی "یۆهانس"مدا، کۆمه‌لیک په‌ندی جوان و ئه‌ندیشه‌ی قوڵ و ر‌سته‌م دایه‌ _ئه‌و خۆی که‌رته‌تیکیان ناوی ئه‌و شتانه‌ی نا "داوده‌رمان". ئه‌و یه‌کیک بوو له‌و که‌سانه‌ی که‌ سالانه‌ ر‌پییوانی مارکسی-لینینییه‌کانی ر‌وژی یه‌کی پینجی ر‌یکده‌خست، له‌به‌ره‌وه‌ به‌دریژیی سألەکان پینشیاری چه‌نده‌ها دروشم ده‌خسته‌ به‌رده‌ستی، به‌لام پارهم له‌به‌رامبه‌ر ئه‌و شتانه‌دا لێ وهرنه‌ده‌گرت.

به‌هه‌رحال ئه‌و که‌رته‌ی که‌ له‌یاساکه‌م لامدا، بیروکه‌یه‌کی بنه‌رته‌ی چیرۆکیک بوو که‌ ده‌رباره‌ی قیننام بوو. له‌دوو‌تویی ئه‌و لاپه‌ره‌یه‌ی که‌ یۆهانس سه‌د کرۆنییه‌کی پێدا، شتیکی وه‌ک ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌ی له‌سه‌ر نوسرابوو؛

تایه ته به پنگه ی پرتووک

نامه ویت بلیم که گۆرینی چیرۆکه که دلی داخوړپاندم، چونکه نهه شتیکی چاوه پوانکراو بوو. زۆرینه ی ئه ده بیاتی ساله کانی 1970 بهو شیویه ده نوسران. ئه و کاته ئه ده ب نه ده بوو به پله ی یه که م گرفته کان بهینیتته سهر باسوخواس و بیانکاته بابته ی گفتوگو. ئه و کاته ده بوایه ئه ده ب رۆلکی رۆشن بیرکه رانه ی هه بوایه.

*

له ماوه ی چه ند سالی کدا له سهر ئاستی ولات ده سته کاربووم و چه ند په یوه نده کی که میشم له ولاته باکوریه کاندایه یدا کردبوو. به لام ماوه یه کی زۆرتی ویست هه تاوه کو توانیم له سهر ئاستی جیهاندا ده سته کاربم. ئه وه ش ههنگاوی داها توومبوو.

یه کی که له پرینسیپه گرنگه کانم ئه وه بوو که تیپینی هکم له یه ک جار زیاتر نه ده فروشت. جوانده بوو ئه گهر له سالی کدا دوو رۆمانی پۆلیسی له لایه ن دوو نوسه ری جیاوازه وه ده ربچوایه و هه ردوو کیشیان له سهر هه مان بیرو که ی بنه پته ی دارپێزابنایه. هه ندی جار ئه و خه یاله فریویده دام، چونکه زۆر خوشده بوو بۆ یه ک که پته ئه و حالته م ببینیایه که دوو نوسه ری جیاواز به چ شیویه که هه مان بیرو که به کارده هیئن.

له لایه کی تریشه وه ده بوایه وریابوومایه و ئاگام له و چیرۆکانه بوایه که له دانیشتنیکی ئاساییدا ده مگێرانه وه. نه مده ویست بوار به ره خنه گریک بده م که بلیت یه که مین رۆمانی سالی ک له ساله کان له سهر چیرۆکی هه لچنراوه که له وه وپیش ده ماو ده م وتراوه و دواتریش بلیت هه ر خۆم له سهر یه کی که له میزه کانی "نۆستروپشیلن" دا

www.pertwk.com

ئاستیه کی ته وادا ژیاون، دواتریش هه ربه ئاستی هه ریه که و شیر ی له مه مکی سهر سنگی دایکی خواردۆته وه، به لام پاشتر یه کتری ده کوژن. باز نه که کو تای ی پیدیت. کاتی خۆی له یه ک سه عاتدا له دایک ده بن و پاشانی ش خوی نی هه ردووکیان گۆمیک پیکدینیت. کی دوانه که ده دۆزیتته وه؟ به ره پهرچی خه لکی له پاش دۆزینه وه یان به چ شیویه که ده بیت؟»

یوهانس ئه و چیرۆکه ی نوسیه وه، به لام وه ک کورته رۆمانیکی درێژ. پاش نزیکه ی سالی ک له گۆفاریکی ئه ده بیدا خویندمه وه و نوسینه که یم به لاوه جوانبوو، به ناییه تیش سه رسامی ئه و زانیاریه زۆره ی بووم که ده رباره ی چه ک و ته قه مه نی هه لپشتبوو، هه روه ها شیوه ی وه سفکردنی وردی ژینگه ی قییتنامیشیم به دل بوو. به لام له گه ل ئه وه شدا نا ئومید بووم.

بیگومان چیرۆکه که ی یوهانس به شیویه که ی جیاواز کو تای ی دیت؛ ئه و کورپه یان که نمونه ی بزوتنه وه ی رزگاری قییتنامه، دلی نایه ت برا که ی خۆی بکوژیت، هه رچه نده برا که ی سه ربازه و نوکه ریکی ئیمپریالیستی ئه مریکیشه. دواتریش خۆی به شیویه که ی درندانه ده کوژیت.

له رۆمانه که دا چه ندین جار دوو وشه ی "زۆرزان" و "قاره مان" به کاره یینراوه، به لام نه ک ته نها بۆ یه کی که له براکان، به لکو بۆ وه سفکردنی هه ردووکیان. یوهانس به باشی ئه و لایه نه ی به کاره یینا بوو که دوانه که دوانه یه کی "یه ک هیلکه یی" بوون. یوهانس چیرۆکه که ی بۆ نیشاندانی خالی ک به کاره یینا بوو؛ رۆلی هوکمه ده ری سیفاته بۆ ماوه کان چه ندکه مه له گه شه کردنی مرقی کی دیاریکراوا.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

من خۆم وهک کانیه‌کی پر له ئەندیشه‌ی ده‌بینی. به‌لام خۆزگه‌ی هه‌موو پاستیه‌که‌یان ده‌زانی. من وهک شاخیکه‌ی به‌فرینی ناو ده‌ریا وابووم و ئەوانیش ته‌نها به‌شی سه‌رئاوه‌که‌یان ده‌بینی. من به‌ چ شیوه‌یه‌ک بمتوانیبایه به‌رده‌وامی به‌ داهاته‌که‌م بده‌م، ئەگه‌ر هه‌موو مشتیه‌یه‌کانم هه‌نده‌ تیگه‌یه‌شتنایه‌ که‌ من له‌ راستیدا تووڕیکی نایابم چنیوه و پوژیک له‌ پوژان له‌ به‌ر زووری و ئالۆزبوونی تاله‌ به‌ره‌لاکانی هه‌لده‌وه‌شیته‌وه‌؟

پێده‌که‌وت که‌ به‌کۆمه‌ل له‌ده‌وری میژیکه‌ی قاوه‌خانه‌یک کۆده‌بووینه‌وه‌، ناوی چه‌ند که‌سیکیان له‌ناو لیسته‌ی مشتیه‌یه‌کاندا بووایه‌، به‌لام هه‌ر هه‌موویان، چ ئافه‌رت بونایه و چ پیاو، به‌ته‌واوه‌تی له‌و قه‌ناعه‌ته‌دابوون که‌ خۆی ته‌نها مشتیه‌یه‌، به‌لایه‌نی که‌مه‌وه‌ چه‌ند سالی سه‌ره‌تا به‌و شیوه‌یه‌ بوو. ئەوان له‌و برۆایه‌دابوون که‌ من ته‌نها له‌گه‌ل یه‌ک که‌سدا ده‌خه‌وم، من هه‌میشه‌ ئەو حاله‌ته‌م وه‌ک لایه‌نیکی تایبته‌ و خۆشی کاره‌ ده‌گمه‌نه‌که‌م ده‌بینی. هه‌یچ یه‌کیک له‌ مشتیه‌یه‌کانم به‌ هه‌یچ جووڕیک درکی به‌وه‌ نه‌کرد که‌ من له‌ راستیدا پیاویکم که‌ له‌پاده‌به‌ده‌ر له‌گه‌ل چه‌نده‌ها که‌سدا پاده‌بویرم و ده‌خه‌وم. هه‌ندێ جار هه‌ستمده‌کرد پیاویکم و کۆمه‌لیک ژنم هه‌یه‌، له‌یه‌ک کاتیشدا خزمه‌تی هه‌ر هه‌موویانم ده‌کرد. من هه‌ر هه‌موویانم ده‌ناسی، ئەوانیش منیان ده‌ناسی، به‌لام هه‌یچیان یه‌کتریان نه‌ده‌ناسی.

ئەگه‌ر له‌ دانیشتنه‌که‌ماندا شه‌ش که‌س یان هه‌شت که‌سی لێیوایه‌، ئەوا پێیده‌چوو سێ که‌سیان بیروکه‌یه‌ک یان دوو بیروکه‌ی بته‌په‌تی پۆمانیک یان شانۆگه‌ریه‌ک یان فیلمیکه‌ی لێکریبیتم. به‌لام هه‌ر سێکیان پیاوایه‌و پله‌وپایه‌یه‌کی تایبه‌تیان داگیرکردبیت، به‌و شیوه‌یه‌ش به‌رده‌وامیان به‌ پێزلیانی یه‌کتی ده‌دا. ئەوان له‌سه‌ر ئەوه‌ ده‌ژیان.

www.pertwk.com

هه‌نده‌ تیگه‌م که‌ پوژیک له‌پوژان فشاریک له‌ ده‌ره‌وه‌مدا له‌به‌رامبه‌ر فشاری ناوه‌وه‌مدا دروستده‌بیت، ئەو سیستمی پسه‌له‌ی پاره‌یه‌ ته‌نها شیوه‌بوو که‌ به‌کارمده‌هێنا. ئەو کاته‌ که‌ قسه‌م له‌گه‌ل نوسه‌ره‌کاندا ده‌کرد هه‌شتام ده‌ستم به‌وه‌ نه‌کردبوو که‌ "دیکتافۆن" بخه‌مه‌ گیرفانه‌وه‌، هه‌شتام نه‌گه‌یه‌شتبوومه‌ ئەوه‌ی که‌ گفتوگۆ ته‌له‌فونیه‌کانم له‌گه‌لێاندا له‌سه‌ر کاسیت تووڕیکه‌م. هاوکاتیش هه‌ر له‌سه‌ره‌تای سه‌ره‌تاوه‌ کۆپیه‌کی سه‌رتاپای هه‌موو ئەو چه‌کانه‌م کردبوو که‌ وه‌رمگرتبوون. ئیستاکه‌ هه‌موو ئەو کۆپیانه‌ و کاسیته‌کانیش له‌ سندوقی بانکیکدا پارێزران... ئەوا ئەوه‌شم وت.

چالاکیه‌کانی من ریک له‌و سه‌رده‌مه‌دا په‌ره‌ی سه‌ند که‌ ئامیری کۆپیکردن ها‌ته‌ئاراهه‌. بۆ ماوه‌یه‌کی که‌م ناچاربووم کۆپیه‌کانم له‌ کتێبخانه‌ی زانکۆ و "بلینده‌رن" بکه‌م، به‌لام هه‌نده‌ی نه‌برد و بوومه‌ خاوه‌نی ئامیریکی کۆپی مارکه‌ی "رانک ئیکسیروکس". له‌ساله‌کانی 1980شدا له‌گه‌ل هاته‌نی کۆمپیوته‌ردا هه‌موو جووڕه‌ کاریکه‌ی نوسین و کاغه‌زکاری زوڕ ئاسانتربوو، ئەو کاته‌ش که‌ به‌گور له‌ده‌ره‌وه‌ی ولاتدا که‌وتمه‌ ئیشکردن، هه‌میشه‌ کۆمپیوته‌ریکی جانتایی پێشکه‌وتووم له‌گه‌ل خۆمدا ده‌برد.

به‌ حوکمی کاره‌که‌م ناچاربووم کۆمه‌لیک خه‌لکی زوڕ بناسم. جارجاریک هه‌ر بۆ تاقیکردنه‌وه‌ تیکه‌لیان ده‌بووم، به‌لام هه‌رگیز ئەو کاره‌م به‌لاوه‌ سه‌ختنه‌بوو. من که‌سیکی روخشیووم، خۆشه‌ویست و روخ سوکبووم و زوڕکه‌م پێده‌که‌وت پاره‌ی خواردن و خواردنه‌وه‌ی چێشته‌خانه‌یه‌ک بده‌م. نازانم بۆ به‌و جووڕه‌بوو، به‌لام تاپاده‌یه‌ک هه‌موو که‌په‌تیک که‌ فاتوره‌یه‌کیان دابه‌شده‌کرد، یه‌کیک به‌شه‌که‌ی منی ده‌دا. هه‌میشه‌ به‌و شیوه‌یه‌بوو.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

شتانه‌کردبوو که دووبه‌دوو پیمونتبوو. هه‌موو به‌هره‌کانی به‌کاره‌ینابوو.

من له‌و بۆنانه‌دا ده‌سه‌لاتیکی گه‌وره‌م هه‌بوو و چیریشم لیده‌بینی. هیچ شتیکی هه‌لهم له‌وه‌دا نه‌ده‌بینی که هه‌ست بکه‌م "خاوه‌ن ده‌سه‌لاتم". ئی خۆ مه‌رج نیه ده‌سه‌لات به‌شیوه‌یه‌کی خراپ به‌کاربه‌یئریت، من خۆم نمونه‌یه‌کی باشی ئه‌و حاله‌ته‌بووم. من ده‌سه‌لاتی خۆم له‌گه‌ل خه‌لکانی تردا دابه‌شده‌کرد. من هه‌میشه لیوانلیوبووم له‌فهناسی، هه‌نده پرپووم که ده‌ستمکرد به‌ریکخستننی دابه‌شکردنی ده‌سه‌لاتی فهناسیاکانم. په‌نگه شتیکی بیه‌رمانه بووبیت، له‌وانه‌شه شتیکی زۆر دلیرانه‌م کردبیت، به‌لام له‌هه‌موو باریکدا به‌خشنده و دلئاوابووم. له‌به‌رچاوی میدیاکاندا "بیریت" خاوه‌ن ده‌سه‌لاتبوو و من بیده‌سه‌لات. به‌لام ئه‌گه‌ر من بموستانیه شوینیکم له‌به‌رچاوی میدیاکاندا هه‌بیت، ئه‌وا ئه‌و کاته به‌هۆی کاره‌که‌مه‌وه، وه‌ک ئه‌وه‌ده‌بوو که خۆمبکه‌مه قوربانی. به‌لام من هه‌رگیز نه‌مده‌خواست جیگایه‌کی دیارم له‌به‌رچاوی خه‌لکیدا هه‌بیت.

من پیمخۆشبوو بزانه‌م نوسه‌ره‌کان له‌بری ئه‌و هه‌موو بیروکانه‌ی که ده‌مدانی چیان ده‌ستده‌که‌ویت، ته‌نها ئه‌وه‌نده‌بوو و هیچی تر. من کاریکم له‌سه‌ربوو، واته ناچاربووم و ده‌بوايه شتیکم بکردبايه. له‌هه‌مان کاتیشدا ناچاربووم نانی خۆم په‌یدا بکه‌م، هاوکاتیش ناچاربووم به‌شیکی ئه‌و داها‌تی کاره‌ی بۆ خۆم دابینه‌که‌م که تاده‌هات زیاتر و زۆرتر په‌یه‌ه‌ستی هیز و توانای من ده‌بوو.

بیگومان که ده‌رئه‌نجامه‌کان به‌باشی ده‌شکانه‌وه هه‌ستیکی خۆشمده‌بوو و ئه‌و کاتانه پیمواوو چوارده‌ورم به‌ره‌وه‌یه‌ک ئازه‌لی نوسه‌ری خۆم گیرابیت. جارجاریک هه‌ستمده‌کرد پاشایه‌کم و

www.pertwk.com

رێزگرتنیشیان له‌خۆیان شتیکیبوو که زۆربه‌یان ده‌میکیبوو و نیا‌نکردبوو. ئه‌و کاته رێزگرتن له‌خۆ شتیکی هه‌نده نا‌اسایی بوو که من هه‌ستم پیده‌کرد، به‌لام په‌نگه ئیستا که هه‌نده هه‌ستی پینه‌که‌م. ئه‌م‌په‌که "رێزگرتن له‌خۆ" ناوی شتیکی هه‌ر زۆر ده‌گه‌مه‌نه و هه‌ر زۆر به‌که‌می ده‌بینریت. به‌هه‌رحال وه‌ک سیفه‌تیکی باشه، "رێزگرتن له‌خۆ" به‌ته‌واوه‌تی باوی نه‌ماوه.

بیگومان هیچ که‌سیکیان نه‌یده‌وی‌را له‌په‌ریدا هه‌والیکی وا بلاوبکاته‌وه و بلێت له‌مانگی داها‌توودا پۆمانیک بلاوده‌که‌مه‌وه که له‌سه‌ریه‌کیک له‌و بیروکه‌ بئه‌رتیان دا‌په‌زراوه که له‌منی کپیوه. به‌لام له‌لایه‌کی تره‌وه خۆم زۆر که‌ره‌ت هه‌ستم به‌جۆره نا‌ارامیه‌ک ده‌کرد و له‌وه ده‌ترسام له‌په‌ریدا نه‌ه‌ینه‌ک بدرکینم، بۆ نمونه بلیم پۆمانه‌ پۆلیسیه‌که‌ی "بیریت" که په‌خنه‌گره‌کان زۆر به‌باشی وه‌سفیان‌کرد، له‌په‌ستیدا له‌سه‌ر بیروکه‌یه‌کی شه‌ش لاپه‌ره‌یی من هه‌لچنراوه و به‌4000 کرۆن پیم فروشتوو. من له‌و کاتانه‌دا هه‌ستم به‌و نا‌ارامی و نیگه‌رانیه‌ ده‌کرد که قاقای پیکه‌نینیکی شیتانه‌م لیده‌دا، یان ئه‌و کاتانه‌ی که مه‌یلمده‌کرد به‌په‌له‌ یان زوو زوو له‌سه‌ر بابه‌تیکی سه‌ره‌کی لابه‌م و بچه‌ سه‌ر شتیکی تر.

جاریکیان له‌"قاوه‌خانه‌ی شانۆ" دانیشتیبووین و ئاهه‌نگمان ده‌گه‌یرا، چونکه "کارن" خه‌لاتیکی نایابی به‌هۆی دوا‌هه‌مین پۆمانیه‌وه وه‌رگرتبوو، ئه‌و به‌دری‌زایی ئه‌و ئیواره‌یه‌ چاوی له‌سه‌ر لانه‌ده‌بردم. به‌ئاشکرا دیاربوو که بیتاقه‌ته، به‌لام من خۆم زۆر دلخۆشبووم. له‌په‌رینه‌وه‌ی هۆی پیه‌خشی‌نی خه‌لاته‌که‌یدا به‌تایبه‌تی ئامازه‌ بۆ ئه‌وه‌که‌رابوو که چیرۆکه‌که‌ی له‌سه‌ر بیروکه‌یه‌کی جوان و به‌سه‌لیقه هه‌لچنیوه. من به‌لامه‌وه زۆر ئاسایی بوو. ئه‌و با‌وه‌ری به‌و

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

هه‌رئه‌وه‌نده‌ش که په‌یوه‌ندیه‌کم له‌گه‌ل که‌سێکدا دروستده‌کرد، ئه‌و خه‌می ئه‌وه‌م نه‌ده‌ما که دواتر به‌چ شێوه‌یه‌ک به‌ره‌می نوێی پێگه‌یه‌نم. مشت‌ه‌ریه‌کان هه‌رکاتێک پێویستیان به‌نوسینیکی نوێ ب‌ب‌وایه، خۆیان بۆ خۆیان ده‌گه‌رانه‌وه بۆ لام. به‌و شێوه‌یه‌ له‌گه‌ل تێپه‌ربوونی کاتدا زیاتر و زۆرتر ئالوده‌ی نوسینه‌کانی من ده‌بوون. هه‌ندیکیان گه‌یشتنه ئه‌و پاده‌یه‌ی که چیت‌ر خۆیان ب‌یرنه‌که‌نه‌وه. که ده‌یان‌بینی من له‌توانامدایه ئه‌و هه‌موو ئه‌ندیشه‌ نایاب و په‌نگاوپه‌نگانه‌یان ب‌خه‌مه به‌رده‌ست، له‌وه‌ده‌چوو ئه‌و حاله‌ته‌ می‌شکیان ب‌کوژینیته‌وه. هه‌ندیکیان راسته‌وخۆ ده‌یانوت "هه‌سته‌که‌م به‌تالم". من خۆم پێم‌خۆشنه‌بوو که خه‌لکی ئالوده‌ی من ب‌بن، به‌لام له‌پراستیشدا من له‌سه‌ر ئه‌وه ده‌ژیام. من داهاتم له‌سه‌ر ئه‌وه وه‌ستابوو که ماسیه‌کان ب‌بن به‌قولاپه‌که‌مه‌وه. من نه‌هیچ جوړه‌ه‌شیشیک و نه‌هیچ ماده‌یه‌کی بێهۆشکه‌ریشم ده‌فرۆشت، نه‌جگه‌ره و نه‌مه‌شروبی قاچاخیشم پێده‌فرۆشتن. ته‌نها فه‌نتاسیابوو، فه‌نتاسیایه‌کی پاک و بێزه‌ره‌ر. به‌لام له‌هه‌مان کاتیشدا کللی رێزگرتنیکی که‌لتوریش بوو، کللی شتیکیبوو که هه‌روه‌ک ناسنامه‌یه‌کی "پۆست مۆدیرنیزم" ئالۆز و دژواربوو.

کاتێک چاوم به‌مشت‌ه‌ریه‌ک ب‌که‌وتایه که پێویستی پێم ب‌وایه، بۆ نمونه له‌دانیشتنیکی گه‌وره‌دا، رایده‌کێشامه سوچی‌که‌وه، یان ده‌بیرد‌مه به‌رده‌رگای ده‌ره‌وه، یان جاری واهه‌بوو په‌لکێشی ده‌کردم بۆ ناو ته‌والیته‌یک. ئینجا به‌دل‌ه‌پراوکییه‌که‌وه ته‌ماشایه‌کی چوارده‌وری ده‌کرد و پاشان به‌چرپه‌چرپ ده‌یوت؛ «هیچت پێیه، پیت‌ه‌ر؟» یان ده‌یوت؛ «ئیم‌پۆ هیچت بۆ من هێناوه؟» یاخود له‌وه‌ش سه‌بیرتری ده‌وت؛ «چ شتی‌کم به‌هه‌زار کرۆنیه‌ک ده‌ده‌یت؟»

www.pertwk.com

له‌سه‌رده‌میکی فه‌رمان‌په‌وایی تاکه‌که‌سێکی پۆشنفیکردا²⁵ ده‌ژیم. من یاریزانیکی زیره‌کی شه‌تره‌نج‌بووم، به‌لام به‌داسی زیندوو کارامانه‌تر یاریمه‌ده‌کرد. هه‌زمه‌کرد به‌شێوه‌یه‌کی نه‌یانی ب‌یانبه‌م به‌پێوه و پێم‌خۆشبوو ئه‌و شێوه‌یه‌ ب‌بینم که نوسه‌ره له‌خۆباییبه‌وه‌کان خۆیان پێ ده‌نواند. مایه‌ی ئاسوده‌بیم بوو که شێوه‌ی سه‌ماکه‌یان ب‌بینم.

هه‌رچه‌نده که من ناوم له‌هیچ تۆماریکی کارکردندا نه‌بوو، به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا گه‌یشتمه ئه‌و ب‌روایه‌ی که کاره‌که‌م شایانی ئه‌وه‌ب‌یت که وه‌ک داموده‌زگایه‌ک ناویکی تایبته‌ی خۆی هه‌ب‌یت. هه‌تا پۆژیک له‌پۆژان له‌سه‌ر ئه‌و مه‌له‌فه‌ گه‌وره‌یه‌ی که لامدابوو و تێبینیه‌کانمی تێدابوو نوسیم "یاریده‌ده‌ری نوسه‌ر" ناویکی زیره‌که‌نه‌بوو. کاره‌که‌م پێویستی به‌په‌یوه‌ندیه‌کی دوولایه‌نه هه‌بوو له‌گه‌ل نوسه‌ره‌کاندا؛ هه‌م له‌ماله‌وه و هه‌م له‌ناو شاریشدا. من ناچاربووم له‌یه‌ک کاتدا هونه‌ری دل‌پراگرتنی چه‌نده‌ها "براده‌ری هه‌ره‌باش" ب‌زانم. به‌و جوړه‌ش دوچاری میوانداریه‌کی زۆر و پیا‌سه‌ی زۆری کۆتایی هه‌فته‌کان ده‌بووم، هه‌ر زۆر زۆر.

²⁵مه‌به‌ستی له‌و جوړه‌فه‌رمان په‌واییه‌یه که تاکه‌که‌سێک ده‌سه‌لاتی به‌ده‌سته‌وه‌یه، به‌لام له‌هه‌مان کاتدا ده‌خوازیت سود به‌خه‌لکی ب‌گه‌یه‌نیت و پێگه‌ به‌هه‌ندی‌ک چاکسازی له‌کۆمه‌لگادا ده‌دات، نزیکترین نمونه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ ده‌گه‌رپێته‌وه بۆ نزیکه‌ی 230 سالی‌ک له‌مه‌وه‌یه‌ر، هه‌روه‌ک 'کاته‌رینا'ی دوهمی روسیا و 'گۆستاف'ی سیه‌ه‌می سوید و.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

مه‌تریالیزمدا هه‌بوو، هه‌ر له "دیمۆکریت و ئیپیکور" و "لوکریتس" هه‌تا "هۆبیس" و "لا مێتری" و "هۆلباک" و "بوشنهر". به‌هه‌رحال پوژتیکیان هاته‌لامه‌وه و وتی «له‌کاتی ئیستادا هیچ شتیکم لانیه‌ له‌سه‌ری بنوسم، به‌لام ئه‌و ماوه‌ی چاوه‌پوانیه‌م به‌ لیکۆلینه‌وه‌ی "باگه‌قه‌دگیتا" وه²⁷ ده‌کوژم و به‌دوای پردیکدا ده‌گه‌ڕیم که‌ تێپوانینی مه‌تریالیستی و پوچانی پیکه‌وه‌ به‌سه‌تته‌وه‌». ئه‌و نوسراوه‌ی که‌ به‌تایبته‌ی بۆ ئه‌وم نوسیوو له‌بازنه‌ی ئه‌و پرسیارانه‌دا ده‌خولایه‌وه و من لای خۆمه‌وه وه‌ک کاریک ناوی "مانه‌وه‌ی پوچ"م لێناوو، نوسینه‌که‌م به‌کورتی وه‌ک ئه‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌بوو؛

پوچانیه‌کان راستیانکرد، مه‌تریالیسته‌کانیش هه‌روه‌ها. هه‌موو که‌سانی "دوالیست"ی دنیا و هه‌موو ئه‌وانه‌ش که‌ باوه‌ریان به‌ دۆناودۆنی پوچ بوو، هه‌قی خۆیانوو ئاهه‌نگ بگێرن.

ئه‌و کاته‌ی که‌ ژماره‌ی دانیشتوانی سه‌ر زه‌وی که‌میک له‌سه‌رو دوانزه‌ ملیارده‌وه‌ جیگیربوو، مندالیکی تایبته‌ی له‌ "پۆلیفیا"دا له‌دایکبوو، له‌ لادییه‌کی ناوچه‌ شاخاویه‌کانی ته‌نیشته‌ ده‌ریاچه‌ی مه‌زنی "تیتیکا" وه‌ چاوی به‌دوینا هه‌له‌ینا. ناوی "پابلو" بوو و له‌زۆربه‌ی منداله‌کانی تر جوانتربوو، دهنه‌ وه‌کی تر هه‌ر له‌ کوره‌ مندالیکی ئاسایی ده‌چوو. ئه‌ویش وه‌ک زۆرینه‌ی مندالی ساوای تر هاواریده‌کرد، هه‌موو توانا سروشتیه‌کان و غه‌ریزه‌یه‌کی هه‌بوو، به‌لام له‌چاوتیکرای مندالانی تر زووتر زمانی پیکه‌یشت و زووتریش فیڕی کۆنترۆلکردنی

²⁷ 700 دێر شیعی ئاینی هیندۆزیه و له‌ بنه‌رته‌دا به‌ زمانی 'سانسکریتی' نوسراونه‌ته‌وه‌، ره‌نگه‌ له‌ ئه‌ده‌بیاتی ئاینی هیندیدا به‌ناوبانگترین تیکستی خۆینراوه‌ بێت.

www.pertwk.com

من پێرستیکی دورودریژم ده‌خسته‌ به‌رده‌ستیان، نرخ‌ی جیاواز و شیوازی هونه‌ری جیاوازیشم لایوو. بۆ نمونه‌ نرخ‌ی تاکه‌ سروشیک یان نوسینیکی بچکۆله‌ که‌ ته‌نها بۆ هاندان نوسیوووم به‌ته‌واوه‌تی جیاوازتربوو له‌ نرخ‌ی بیرۆکه‌یه‌کی دارپژراوی پۆمانیکی گه‌وره‌، وه‌ هه‌ر زۆر جیاوازتربو بوو له‌ بیرۆکه‌یه‌کی قوڵ و ده‌وله‌مه‌ندی فیلمیک. من شیعی نیوه‌ ته‌واوکراو و چاره‌کی "کورتته‌ پۆمانیشم" ده‌فرۆشت. که‌ په‌تیکیان کورتته‌ پۆمانیکی ته‌واوم نوسی و دواتر کردم به‌سێ به‌شه‌وه‌، هه‌ر سێ به‌شه‌که‌شم به‌ سێ نوسه‌ری جیاواز فرۆشت، به‌لام بۆ ئه‌وه‌ نه‌بوو پاره‌ی زیاتر له‌ بازاره‌که‌دا بکیشمه‌وه‌، به‌لکو ته‌نها هه‌ر بۆ خۆشیوو و هیچی تر.

گه‌لێ جار بیرۆکه‌یه‌کی تایبته‌یم بۆ مشتیه‌یه‌کی دیاریکراو ده‌چنی. یه‌کێک له‌و بیرۆکه‌ دوراوانه‌م به‌ پاره‌یه‌کی زۆر به‌و پیاوه‌ گه‌نجه‌ فرۆشت که‌ چه‌ند سالیک له‌مه‌وبه‌ر له‌ یانه‌ی 77 بینیوووم، به‌لام ئه‌و کاته‌ی که‌ پیمفرۆشت هه‌ندێ سهرکه‌وتنی به‌ده‌سته‌ینابوو به‌هۆی ئه‌و تییینیانه‌وه‌ که‌ کاتی خۆی خستبوومه‌ ئه‌ستۆی. ئه‌ویش هه‌روه‌ک چه‌نده‌ها که‌سی تر کاریگه‌ری "بزوتنه‌وه‌ی هیپی"یه‌کانی له‌سه‌ربوو و هه‌روه‌ک "بیتلیس"ه‌کانیش گرنگی به‌ لایه‌نی پوچانیه‌تی پوژه‌ه‌لات ده‌دا. به‌لام جگه‌له‌وانه‌ "ئه‌نتروپۆسۆف"یش²⁶ بوو. جیگه‌ی سه‌رنجیشمبوو که‌ زانیاریه‌کی فراوانی له‌بوا‌ری فه‌لسه‌فه‌ی

²⁶ له‌ وشه‌ی 'ئه‌نتروپۆسۆفی'یه‌وه‌ هاتوو؛ بزوتنه‌وه‌یه‌کی پوچانیه‌ که‌ له‌و بره‌وایه‌دان مرو‌ف هێدی هێدی له‌ پیکه‌ی گه‌شه‌کردنی که‌سایه‌تیه‌وه‌ بتوانیت به‌ زانیاریه‌کی سه‌روسروشتی بگات. 'پۆدۆلف شتاینه‌ر' به‌ دامه‌زرینه‌ری ئه‌و بزوتنه‌وه‌یه‌ داده‌نریت.

تایه ته به پنگه ی پرتووک

به و ماشینه ش ده یانه ئیانه وه ماله وه، له پوله که شدا له سه ر میژیکه تۆکمه ده یانه به سته وه و میژه که شیان به برغو به چیمه نتۆی عه رزه که وه چه سپاندبوو. ئه و به لایه وه ئاسایی بوو چونکه به هیچ جوړیک ههستی به شهرم نه ده کرد و هیچ نرخیکه بۆ خۆی دانه دهنه. پابلۆ هه ر زۆر به ئاسانی فیژی شتده بوو، له و بواره دا تاراده یه ک لیی ده ترسان، یادوه ریه کی نایابی هه بوو، هه رزوو یه کیک له مامۆستا کان وتی که کورپیکه بیۆینه یه له زیره کیدا. به لام له گه ل تیپه پبوونی ساله کانیشدا خه لکی هینده یان بۆ رونه بووه که پابلۆ پۆچی نیه. ئه وه ش ته نها نوقسانیبوو که هه ییوو.

چه ند چرکه یه ک پاش ئه وه ی پابلۆ ها ته دونیا وه، مندالیکی تری له و شیویه له ناوه پراستی له نده ندا له دایک بوو، کچیو و ناویان نا "لیندا" و ئه ویش له راده به دهر جوانبوو. له ده قه ی دوا به دوایدا مندالیکی تری بۆ پۆح له شارۆچکه ی "بۆپارد"ی سه رقه راغ روبا ری "راین" دا له دایکبوو، یه کیکه تریش له "لیلونجو"ی پایته ختی ولاتی "مالاوی" ئه فریقادا و 12 مندالی تر له چین و دووان له یابان و هه شت له هیندستان و چواری تریش له به نگلادش له دایکبوون. له هه ر هه موو حاله ته کاندایه چه ند سالیک تیده په ری ئینجا داموده زگای ته ندروستی ولاته جیاوازه کان ده یانته وانی به وردی وه سفی ئه و نه خۆشیه ده گمه نه بکه ن. به شیویه کی گشتی به و مندالانه یان ده وت "ئه و مندالانه ی که نه خۆشی میشکیان هه یه"، به لام ئه و زاراوه یه به رده وام له لایه ن خه لکانی پسپۆره وه تاوتویده کرا، چونکه ئه و منداله بۆ پۆحانه له زۆرینه ی حاله ته کاندایه زیاده زیره کبوون.

ته مه نی پابلۆ گه یشته بیست سال و تائه و کاته چه ندین جار ده ستی دریزکردبوو بۆ ناموسی ئافره تان و چه ند تاوانیکه کوشتنیشی له

www.pertwk.com

جو له ی ماسوله که کانی له شی بوو. هی دی هی دی له گه ل گه وره بوونی شیدا، هه موو چواره ده وره که ی زیاتر و زۆرتر بۆیان رونه بووه که منداله که هیچ توانایه کی پۆچی نیه. چه ندین که رته خرایه به ر فه حسی نه خۆشیه کانی ده مار، به لام هه موو جاره کان واده رده که وت که هیچ نه خۆشیه کی میشکی یان په شیویه کی له شی نیه. ته نانه ت له چاو زۆرینه ی مندالی هاوته مه نی خۆیدا زووتر فیژی خۆینده وه و ماتماتیک بوو، به لام پۆچی نه بوو. پابلۆ کیفیکه به تالبوو، توپیکلیکی بۆ میوه بوو، قوتویه کی خشی بۆ خشیبوو. لیره دا به ئاسانی ده که وینه هه له وه ئه گه ر بلین "له فره لایه نه وه توانا پۆحیه کانی گه شه ی نه کردبوو" ئه و برگه یه به شیویه کی گشتی ناهاوسه نگیه کی ئایدیۆلۆجی به هیزی تی دایه، چونکه وای نیشانداده ت که توانا پۆحیه کان شتیکن که شیای "گه شه کردن" هه روه ک چۆن لایه نه جه سته ییه کان یان پڕۆسیسه مرویییه کانی تر گه شه ده که ن. نه فرینی پابلۆ له وه دابوو که به هیچ شیویه که توانای پۆچی نه بوو، ئه نجامه که شی ئه وه بوو که وه ک مروقیکی ئازله ی گه وره بوو، به هیچ جوړیک ویزدانی نه بوو، بیر له خه لکی تر نه ده کرده وه. ته نانه ت بیر له خۆشبه ختی خۆشی نه ده کرده وه، ته نها ئه وه نده بوو که له چرکه یه که وه بۆ چرکه یه کی تر ده ژیا و ته واو، هه روه ک پۆبۆتیکی پڕۆگرامکراوی زۆرزان ده ژیا.

هه ر له و کاته وه ی که ته مه نی پابلۆ گه یشته سال و نیویک، دایک و باوکی نه گبه تی ناچاربوون په تیکی پیوه بکه ن. به لام له گه ل ئه وه شدا قه شه ی لادیکه سوربوو له سه ر ئه وه ی که وه ک هه موو مندالانی تر بواری بدریت و بخریته به ر خۆیندن. له شه شه م سالیه وه به ماشینیکی شت گواسته نه وه له ماله وه ده یانبرد بۆ قوتابخانه و هه ر

تایهته به پنگه‌ی په‌رتووک

هه‌له‌ینا، به‌لام له‌و کاته‌وه هیچ حاله‌تیک‌ی تری "LSD" نه له پۆلیه‌ی و نه له لهنده‌نیشدا پروینه‌دایه‌وه. به‌هیچ شێوه‌یه‌ک گومان‌یان نه‌بوو که نه‌خۆشیه‌که ساری بێت، هه‌روه‌ها به‌هۆی جینه‌کانیشه‌وه نه‌بوو. کۆمه‌لێک ئه‌ستیره‌ناس هه‌ر زۆر خێرا لێ‌کدانه‌وه‌یه‌کیان بۆ مندا‌لانی "LSD" هێنایه‌وه و وتیان ئه‌و مندا‌لانه‌ گه‌وره‌ترین نیشانه‌ی کاریگه‌ری ئه‌ستیره‌کانمان نیشانداده‌ت، به‌لام هه‌ر پاش ماوه‌یه‌کی که‌م ده‌رکه‌وت که ده‌رئه‌نجامه‌که‌یان شتیکی هه‌له‌شه و ساویل‌کانه‌بوو.

کۆمه‌لێک توێژه‌ره‌وه‌ی هیندی به‌هۆی به‌کاره‌ینانی ئاماریکی ورد و گشتی ژماره‌ی دانیش‌توانی سه‌ر زه‌ویه‌وه گه‌یشتنه ئه‌وه‌ی که مندا‌لانی "LSD" هه‌میشه له‌و کاتانه‌دا له‌دایک بوون که ژماره‌ی دانیش‌توانی سه‌ر زه‌وی له‌ چه‌ند مانگیکی به‌ر له‌دایک‌بوونیاندا گه‌یشتۆته سه‌رو ئاستیکی دیاریکراو. له‌پاش نه‌خۆشیه‌کی ساری کوشنده، یان کاره‌ساتیکی مه‌زنی سروشتی، یاخود شه‌رپێک که ژماره‌یه‌ک مرۆقی زۆری تێدا کوژراوه، هه‌میشه ماوه‌یه‌ک تێپه‌ریوه ئینجا مندا‌لانی "LSD" هاتوونه‌ته دونیاوه، تۆژه‌ره هیندی‌ه‌کان هه‌ر زۆر ورد‌بوون له‌ خه‌ملاندنه‌کانیاندا؛ ژماره‌یه‌ک رۆحی دیاریکراو له‌ گه‌ردووندا هه‌یه و له‌وه‌ش ده‌چیت که ئه‌و ژماره‌یه 12 ملیارد بێت. هه‌موو که‌ره‌تیک که ژماره‌ی دانیش‌توانی سه‌ر زه‌وی له‌و ژماره‌یه تێده‌په‌ریت، کتوپر کۆمه‌لێک مندا‌لانی "LSD" به‌رده‌وام له‌دایک ده‌بن هه‌تا ئه‌و کاته‌ی ژماره‌ی دانیش‌توانی سه‌ر زه‌وی ده‌چیت‌ه‌وه ژێر 12 ملیارد رۆح.

ئه‌و رونه‌کردنه‌وه نوێیانه هه‌موو جیهانی هه‌ژاند و بێگومان شێوه تێروانینیکی رادیکاله‌یه‌ی نوێی له‌ چه‌نده‌ها بواردا هێنایه‌ کایه‌وه. تێروانینیکی سودبه‌خشبوو بۆ کلێسه‌ی کاتۆلیکی و هه‌ر خێرا یه‌ک و دوو شێوازیکی نوێیان ده‌رباره‌ی کۆمه‌لێک پرسپاری گرێدراو و دژواری

www.pertwk.com

ئه‌ستۆدابوو، هه‌ر له‌نیوانیاندا دایکی خۆی که زۆر درندانه به‌ ته‌ور کوشتبووی. پاش بیست ساڵ له‌دوای له‌دایک‌بوونی پابلۆ رېکخراوی ته‌ندروستی جیهانی "WHO" راپۆرتیکی جیهانی بلا‌وکرده‌وه و رایگه‌یانده‌ که 2000 له‌و حاله‌ته‌ له‌سه‌رانسه‌ری جیهاندا هه‌یه و بۆ تاقیکردنه‌وه ناوی "LSD" یان لێنا، که کورتکراوه‌ی "The Lack of Soul Disease" بوو²⁸. خالێکی راپۆرته‌که‌ی نه‌ته‌وه یه‌کگرتوه‌کان له‌ هه‌موو شتیکی تر سه‌رنج‌راکیشه‌رتربوو، له‌ راپۆرته‌که‌دا سه‌لمین‌رابوو که مندا‌لانی "LSD" له‌ یه‌ک کاتی زۆر که‌مدا له‌دایک بوون. نزیکه‌ی نیوه‌ی ئه‌و 2000 حاله‌ته‌ی که له‌ راپۆرته‌که‌دا هات‌بوو، له‌ماوه‌ی که‌متریک له‌ شه‌و‌رژێکدا له‌دایک‌بوو‌بوون، دواتریش پاش چوار ساڵ به‌هه‌مان شێوه 600 مندا‌لی "LSD" ی تر له‌ماوه‌ی چه‌ند کانترمیریکی که‌مدا له‌دایک بوو‌بوون و ئینجا پاش هه‌شت ساڵ شه‌پۆلیکی نوێی ئه‌و مندا‌لانه‌ هات‌بوونه‌ دونیاوه و نزیکه‌ی 400 مندا‌لیکی له‌و باب‌ه‌ته‌ بوون. واته‌ وه‌ک کات مندا‌له "LSD" کان په‌یوه‌ندیه‌کی به‌تینیان پێکه‌وه هه‌بوو، به‌لام به‌هیچ شێوه‌یه‌ک شوینی جوگرافی "بلا‌و‌بوونه‌وه‌یان" په‌یوه‌ندی به‌یه‌که‌وه نه‌بوو. ته‌نها پاش چه‌ند چرکه‌یه‌ک له‌دوای له‌دایک‌بوونی پابلۆ له‌ پۆلیقیادا، لێندا له‌ لهنده‌ندا چاوی به‌دوونیا

²⁸ واته‌ نه‌خۆشی نو‌قسان‌بوونی یان نه‌بوونی رۆح، به‌لام لێره‌دا به‌ پێویستی ده‌زانم ب‌لێم که کورتکراوه‌ی 'LSD' هاوکات ناوی یه‌کیکه‌ له‌و ماده‌ بێهۆشکه‌ره به‌هێزانه‌ی که تا ئێستاکه‌ش له‌ لایه‌ن هه‌ندێ خه‌لکانی ئالوده‌وه به‌کار‌دیت، گرنگه‌ ئه‌وه‌ش ب‌لێم که به‌و که‌سانه‌ ده‌وتریت 'که‌سانی ب‌ی رۆح'، چونکه‌ هێنده به‌ هێز خه‌لکی بێهۆشده‌کات که له‌وه‌ ده‌چیت که‌سه‌که رۆحی تێدا نه‌می‌نیت.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

یه‌کتیریدا ده‌که‌ن، له‌نیوان یه‌که‌مین ئه‌و که‌سانه‌دا "پابلۆ" پۆلیکی و "لیندا" ی به‌ریتانی بوو. هه‌ر پاش ئه‌وه‌ی که پشتوین و قایش و ده‌مبه‌ستیان لیکردنه‌وه، یه‌کسه‌ر به‌ربوونه یه‌کتیری و به‌شیوه‌یه‌کی زۆر توند وتیژ و دل‌ه‌قانه خۆشه‌ویستیان له‌گه‌ڵ یه‌کدا ده‌کرد، هینده کیویان له‌گه‌ڵ یه‌کتیدا ده‌خه‌وتن، که له‌ ماوه‌ی سه‌عاتی دواتردا "کاماسوترا"یان²⁹ کرده شتیکی منداڵانه. پابلۆ و لیندا خاوه‌نی رۆحیک نه‌بوون که به‌کاربیه‌ین و له‌په‌یگه‌یه‌وه ئاوێزانی یه‌کتیری ببن، به‌لام ژن و پیاویک بوون و هه‌موو غه‌ریزه سیکیسه‌کانیان له‌ناوه‌وه‌دا بوو. دووربوون له‌ شهرم و شکوه و هه‌یچ شتیکیان له‌به‌رچاو نه‌ده‌گرت، چونکه رۆحیکیان نه‌بوو که زالبیت به‌سه‌ریاندا یان ده‌ستبه‌سه‌ر ئاره‌زوه سیکیسه‌کانیاندا بگریت، ئیتر چۆن بتوانن له‌په‌یوه‌ندیه‌کی ئاوها گه‌وره‌تردا کۆنترۆلی خۆیان بکه‌ن.

دوا به‌دوای په‌یگه‌یشتنی نیوان لیندا و پابلۆ، لیندا دووگیانبوو و دواتریش منداڵیکی بوو، ئه‌وه‌ی جیگه‌ی سه‌رنجبوو ئه‌وه‌بوو که کچیکی هه‌ر زۆر ئاساییان بوو و وه‌ک هه‌موو منداڵیکی ئاسایی تر له‌ش و رۆحی هه‌بوو. به‌لام له‌لایه‌کی تریشه‌وه ده‌یانوت؛ بۆچی ئه‌و حاله‌ته هینده جیگه‌ی سه‌رنجبیت که رۆحیکی به‌تال بیته‌ ناو منداڵیکه‌وه که له‌ دایک و باوکی بپه‌رچه‌وه هاتۆته دنیاوه؟ ئایا راست و دروست ئه‌وه شتیکی نه‌بوو که چاوه‌پوانیده‌کرا؟ ته‌نها شتیکی که پێویست بیت بۆ ئه‌وه‌ی مرو‌فیک بخولقێنریت، ئه‌وه‌یه که رۆحیک له‌ 12 ملیارد رۆحه‌که‌ی گه‌ردوون بیته‌ ناو له‌شی کۆرپه‌یه‌که‌وه. دیسانه‌وه

²⁹کتیپیکی فی‌رکاری سیکیسی دیرینی هیندی، تایبته به‌ هه‌ندی ته‌کنیکی شیوازی پیکه‌وه خه‌وتنی زۆر سه‌خت و.

www.pertwk.com

کۆن گرت به‌ر، بۆ نمونه له‌بوازی قه‌ده‌غه‌کردنی په‌رسی کلێسه بۆ که‌ره‌سه‌ی پێشگرتنی (مه‌نعکردنی) سکپه‌بوون. پاپا و یاریده‌ده‌ره گه‌وره‌کانی کلێسه‌ی کاتۆلیکی خیرا ده‌ستیان به‌ هه‌لگیرسانی بزوتنه‌وه‌یه‌کی جیهانی کرد و هه‌ندێ جار به‌نیشاندانی یه‌ک دروشم ئامانجی خۆیان ده‌خسته‌په‌و و ده‌یانوت؛ "له‌گه‌ڵ یه‌کتیریدا بخه‌ون، به‌لام کرم دروستمه‌که‌ن!" به‌ده‌ره‌له‌وه‌ش ده‌سه‌لاتی کلێسه به‌بێ هه‌یچ چه‌ندوچونیک په‌فزی ناولینانی منداڵانی LSD ده‌کرد له‌کلێسه‌دا. له‌و به‌روایه‌دا بوون کفریکی گه‌وره بیت و هه‌روه‌ک ناوانی سه‌گیکی بیت له‌ کلێسه‌دا.

لایه‌نی مافی سزادانیش شیوازیکی نویی وه‌رگرت. هه‌ندیکی له‌ ولاتان به‌رده‌وامبوون له‌سه‌ر شیوازی سزادانیان و تاوانباری منداڵانی "LSD" یان هه‌روه‌ک هه‌موو تاوانباریکی تر سزاده‌دا، به‌لام زۆرینه‌ی کۆمه‌لگا‌کان هه‌رزوو گه‌یشتنه‌ ئه‌وه‌ی که تاوان خستنه‌ ئه‌ستۆی خه‌لکانی "LSD" به‌هۆی هه‌لسوکه‌وته‌کانیانه‌وه، وه‌ک ئه‌وه وایه که تاوان بخه‌نه ئه‌ستۆی تۆفانیکه‌وه یان بورکانیکه‌وه. جگه‌له‌وه‌ش به‌رده‌وام وه‌ک شه‌پۆلیکی ئاو گه‌فتوگۆیه‌ک به‌رز و نزم ده‌بوو؛ تا چ راده‌یه‌ک کۆمه‌لگا یان تاکه که‌سێک وه‌ک مۆرال مافی ئه‌وه‌ی هه‌یه که منداڵیکی "LSD" بکوژیت، هه‌لبه‌ته له‌و کاته‌دا که به‌دلناییه‌وه وه‌ک منداڵیکی له‌و جو‌ره ده‌ستنیشان ده‌کرا. جیگه‌ی داخه که له‌په‌یگه‌ی فه‌حسی ئاو کۆرپه‌له‌وه نه‌ده‌کرا منداڵیکی "LSD" ده‌ستنیشانیکریت، چونکه بێگومان نه‌بوونی تواناکانی رۆح شتیکی نه‌بوو که له‌ جینه‌کاندا بیت.

له‌ماوه‌ی دوو ساڵی راپورددووا هه‌ندیکی له‌ منداڵانی "LSD" پیکه‌وه کۆکرانه‌وه، ته‌نها بۆ ئه‌وه‌ی بزائن به‌ چ شیوه‌یه‌ک په‌فتار له‌گه‌ڵ

تایه ته به پنگه ی پرتوک

دهبیت و له دایک دهبیته وه. کاتیکیش که هه موو پۆحه کانی گهردوو له هه مان کاتدا له لهشی مرۆفدا دهبن، حالهتیکه وهستانی تهواوهتی له دایکبوون دیته ئاراهه بهردهوامیش دهبیت ههتا ئه وه کاتهی دیسانه وه خه لکیکه زیاتر دهمرن وهک لهوانه ی که لهسه رله نوێ له دایک دهبن.

"کارتیسینا" مندالیکه دهم به پیکه نینبوو و ههر له دوا ی له دایکبوونیه وه خیرا رهوانه ی "خانه ی پاراستنی مندالان" کرا، هه لبه ته به هو ی ئه وه وه بوو که وچه و پوان دهکرا دایک و باوکی خو ی نه توانن خزمه تی بکه ن. له پراستیشدا ههر ههستیشیان پینه کرد. ئیدی ریگه یان پیدان که بو خویان پیکه وه بن. له و کاته دا زۆربه ی خه لکی حوکمیکه پیشوهختیان له بهرچاودابوو و پپیانوابوو که شتیکه ناسروشتی و ناکاری بیت ئه گهر ریگه به خه لکانی تری "LSD" بهن که وهچه بخه نه وه. له پاش هاندانی کلێسه شه وه، زۆربه ی ئه وه که سانه یان به زۆره ملی خه ساند.

بیگومان له و رۆژه وه خه لکانی سه ر زهوی وهک بوونه وه ریکی پۆحانی ریژیکی مه زنتریان له یه کتر ده گرت. خه لکی هه روا به ئاسانی تو ره نه ده بوون له پۆحیک، هه روا به ئاسانیش نه فرینی پۆحیکیان نه ده کرد، چونکه لهوانه یه 100 یاخود 100 ملیون سالی تر دیسانه وه ببیننه وه.

له دوا ی دوا هه مین شه پۆلی له دایک بوونی مندالانی "LSD" یه وه، ژماره ی دانیشتوانی زهوی بریکی باش له ژیر 12 ملیارده وه وهستا، به لام هه موو که سیک ئه وه گه شه کردنه ی پپخۆشنه بوو. تاکوته رای خه لکی ده یانوت کاریکی سود به خشه ئه گهر هه زاره ها مندالی "LSD" له که مپیکه یان له شوینیکی گه ورده دا به مه بهستی به خپۆکردن یان

www.pertwk.com

هاوسه نگیه گهردوونیه که لاسهنگ وهستایه وه، چونکه بو ماوه یه کی کهم ژماره ی ئه و پۆحانه ی که له بهردهستدابوون، که متریکبوو له وانه ی که داوا ده کران.

کچه که ی پابلو و لیندایان ناونا "کارتیسینا"، که له ناوی فه یله سوفی فه ره نسی "رینی دیکارت" وه³⁰ وه رگه یابوو، چونکه "کارتیسینا" یه ک جار و بو هه تاهه تایه هینده ی نیشانی جیهاندا که پۆح دیارده یه کی جهسته یی نیه. بیگومان پۆح شتیکه بو ماوه نیه. سیفاته له شیهه کانه که ده مینه وه. ئیمه نیوه ی جینه کانه مان له دایکمانه وه بو ده مینه یه وه و نیوه که ی تریشی له باوکه مانه وه، به لام ئه وه جینه بو ماوانه به ته واوه تی په یوهستی لایه نی بایولۆجی مرۆقن یان لایه نی ئامیری مرۆقن. ئیمه نیوه ی پۆحمان له دایکمانه وه بو نامینه یه وه و نیوه که ی تریشی له باوکه مانه وه. پۆح شتیک نیه که بکریت به دوو که رته وه، وه به هه مان شیوه ش دوو پۆح ناتوانن یه کبگرن و ببنه پۆحیک. پۆح شتیکه که شیوا ی دابه شکردن نیه، "مۆنده" یه که³¹.

ئه وه یه که مین جار نه بوو که هاوشیوه ی نیوان فه یله سوفه رۆژئاوا ییه کانی وهک "دیکارت" و "لایبیز" و قوتابخانه هیندییه کانی وهک فه لسه فه ی توندپه وی دوالیستی "سامکیا" ده رده که وت. دووهه زار و پپنج سه د سال له مه و بهر "پلاتون" و کو مه لیک بیرمه ندی هیندی ئاماره یان بو ئه وه ده کرد که پۆح چه نده ها و چه نده ها جاری بیکو تایی له لهشی مرۆفدا جار له دوا ی جار له دایک

³⁰ ناوی لاتینی دیکارت 'کارتیسوس' ه. و.

³¹ له فه لسه فه دا یه که یه کی پۆحیه، وزه یه کی تاکه که سه که به پپی 'لایبیز' هه قیقه تی بوونه وه ر پیک ده هی نی ت. و.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

ده‌کرد و منیش کۆمه‌لێک ئەندێشە‌ی جۆراوجۆرم دەخستە بە‌رده‌ستی ئێ‌ها. به‌هە‌قی خۆ‌م دە‌زانی که داوا‌ی پارە‌یان لێ‌یکە‌م.

بۆ نمونه‌ی رێ‌ده‌که‌وت نوسەرێ‌ک یان کۆ‌لکه‌ نوسەرێ‌ک پارە‌ی ته‌کسی ماله‌وهم بۆ بدات و منیش له‌به‌رامبه‌ردا له‌سه‌ر پارچه‌ لا‌په‌ره‌یه‌کی بچکۆ‌له‌ یان له‌سه‌ر ده‌سته‌سپێ‌کی کاغه‌ز بپه‌ڕێ‌که‌یه‌کی پوخت و چری کتێ‌بێ‌کم بۆ ده‌نوسی و ده‌مدايه. بۆ وێ‌نه له‌بری پارە‌ی ته‌کسیه‌ک بۆ "تۆ‌نسهاگن" بپه‌ڕێ‌که‌یه‌کی کورتي کتێ‌بێ‌کم به‌م شێ‌وه‌یه‌ی خواره‌وه له‌سه‌ر پشتی فاتوره‌ی چێ‌شتخانه‌یه‌ک ده‌نوسی و ده‌مدايه؛ "کتێ‌بێ‌ک بۆ مندا‌لان (نزی‌که‌ی 100 لا‌په‌ره‌یه‌ک) ته‌نها پرسیاربه‌ک و به‌شێ‌وه‌یه‌کی هه‌ره‌می بابته‌ سه‌ره‌کیه‌کان و لاوه‌کیه‌کانی کتێ‌به‌که‌ رێ‌کبه‌هه‌".

له‌وه‌ زیاترم نه‌ده‌وت، به‌لام هێ‌نده به‌سه‌بوو بۆ ئه‌وه‌ی گورێ‌ک بده‌م به‌ که‌سێ‌ک له‌و که‌سانه‌ی که به‌ئاشکرا دیاربوو فه‌نتاسیای پێ‌نه‌مابوو. ئه‌وه به‌لا‌ی مشتە‌رییه‌کی رێ‌که‌وته‌وه بپه‌ڕێ‌که‌یه‌کی بلیمه‌تانه‌ بوو. من جه‌ختم له‌سه‌ر ئه‌وه ده‌کرده‌وه که پێ‌ویست ناکات کتێ‌بێ‌کی ئاسایی پرله‌پرسیار بنوسی‌ت. هه‌موو بپه‌ڕێ‌که‌که له‌وه‌دابه‌وو که هانی ئه‌و مندا‌لانه‌ بدات، که کتێ‌به‌که‌یان بۆ ده‌نوسی‌ت، که خۆ‌یان به‌پێ‌ی لۆ‌جیکی خۆ‌یان ده‌رئه‌نجامی پرسیاره‌کان بدۆ‌زنه‌وه. له‌و کاته‌شدا که چوومه‌ ناو ته‌کسیه‌که‌وه وتم؛ «به‌لام مه‌رج ئه‌وه‌یه‌ که به‌لا‌یه‌نی که‌مه‌وه سالێ‌ک خه‌ریکی ئه‌و پرۆ‌ژه‌یه‌ بیت». من ده‌مزانی که ئه‌و که‌سه زۆ‌ر ورد ئێ‌ش ده‌کات، هێ‌نده‌شم ده‌زانی که زۆ‌ر خێ‌را ناتوانی‌ت بپه‌ڕێ‌که‌ته‌وه.

زۆ‌رجاریش هه‌ندێ‌ له‌و نوسراوه‌ بچکۆ‌له‌ نایابانه‌م کۆ‌ده‌کرده‌وه که چه‌ند سالێ‌کبوو لێ‌ره‌ و له‌وئ له‌لام مابوونه‌وه و ده‌مکردنه‌ ده‌سته‌ نوسراویکی سه‌رسو‌په‌یه‌نه‌ر. بۆ نمونه ده‌سته‌یه‌کم له‌و نوسراوانه

www.pertwk.com

کۆ‌بکری‌نه‌وه و له‌ چواره‌دو‌ریان دا‌بهرن، بۆ ئه‌وه‌ی دواتر بۆ ئه‌و مه‌به‌سته به‌کاربه‌ی‌نرێ‌ت که ئه‌ندامه‌کانی له‌شیان له‌ کاتی پێ‌ویستی‌دا بدرێ‌ت به‌و که‌سانه‌ی که ئه‌ندامیان پێ‌ویسته. که‌سانێ‌کی تریش ده‌یانوت «با ئه‌و "ئافرو‌دیت"³² و "ئادۆ‌نیس"³³ له‌ سۆ‌زانی‌خانه‌یه‌کی گشتی‌دا به‌رده‌ستی ئه‌و ژن و پیا‌وانه‌وه که به‌بێ‌ ویستی خۆ‌یان له‌ته‌نیا‌یدا ده‌ژین³⁴.

رێ‌ژه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی که پێ‌یان باشت‌رێ‌که دی‌سانه‌وه ژماره‌ی دانیش‌توانی خه‌لکی بگه‌رێ‌نینه‌وه سه‌رو 12 ملیارد، له‌ کاتی ئێ‌ستا‌که‌دا رێ‌ژه‌یه‌کی سه‌دی که‌م پێ‌که‌ده‌هێ‌نن.

هه‌ندێ‌ جار بۆ ئه‌وه‌ی مشتە‌ری نوێ‌ په‌یدا بکه‌م، هه‌ندێ‌ له‌ ئە‌ندێ‌شه‌کانم ده‌به‌خشیه‌وه و زۆ‌رجاریش له‌به‌رامبه‌ری‌دا داوا‌ی هێ‌چ شتی‌کم نه‌ده‌کرد. ئێ‌ خۆ ته‌نانه‌ت له‌ بازاره‌کانیشدا ببووه‌ شتی‌کی باو و ئه‌و کۆ‌مپانیانه‌ی خۆ‌راکیان به‌ره‌مه‌ده‌هێ‌نا، خواردنی جۆ‌راوجۆ‌ریان بۆ تاقی‌کردنه‌وه ده‌خسته‌ به‌رده‌می خه‌لکی. به‌لام ئه‌و کاته‌ی که مشتە‌ریه‌کان ده‌هاتنه‌وه بۆ لام و داوا‌ی بپه‌ڕێ‌که‌یه‌کی تی‌روته‌سه‌لیان

³² له‌ناو میتۆ‌لۆ‌ژیای یۆ‌نانیدا خوا‌ژنی خۆ‌شه‌ویستی و جوانیه‌و.

³³ دی‌سانه‌وه له‌ میتۆ‌لۆ‌ژیای یۆ‌نانیدا، "ئادۆ‌نیس" ئه‌و کورپه‌ قۆ‌زه‌یه‌ که "ئافرو‌دیت" خۆ‌شی ده‌وێ‌ت و.

³⁴ لێ‌ره‌دا نوسەر وشه‌یه‌ک بۆ که‌سانی تنیا به‌کارده‌هێ‌نی‌ت که به‌تایبه‌تی ئه‌و که‌سانه‌ ده‌گرێ‌ته‌وه که به‌ هۆ‌ی ئاینه‌وه دورن له‌ سێ‌کس و ژن و پیا‌وه‌وه‌و.

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

هینده دهربخه‌م که دوو رۆحی جیا له‌یه‌ک تۆپه‌له‌ گۆشتدا له‌دا‌یه‌ک بوون. می‌شکی "دیزی" و "لیزی" به‌ته‌واوه‌تی سه‌ربه‌خۆبوون له‌یه‌کتری، به‌لام ته‌نها هینده‌بوو که حوکم کرابوو به‌سه‌ریاندا که له‌یه‌ک له‌شدا بژین. تاوانا‌تاویک زۆر به‌توندی شه‌ریان له‌گه‌ل یه‌کتیدا ده‌کرد و به‌سه‌ر یه‌کتیدا ده‌یان نه‌راند، زۆرجاریش بۆ ماوه‌ی چه‌ند رۆژیک له‌سه‌ریه‌ک قسه‌یان پیکه‌وه نه‌ده‌کرد، ئیدی شه‌وانه خراپ ده‌خه‌وتن، به‌لام هه‌رگیز ئازاری له‌شی یه‌کتریان نه‌ده‌دا.

ئه‌گه‌ر به‌زمانیایه‌ نوسه‌ریک هینده‌ توانای هه‌یه‌ که بۆ ماوه‌ی چه‌ند سالیک له‌سه‌ر رۆمانیک‌ی مه‌زن کاربکات، بۆ نمونه‌ رۆمانیک‌ی 700 بۆ 800 لاپه‌ریی، ئه‌وا ئه‌و کاته‌ بیرۆکه‌یه‌کم به‌ورده‌کاریه‌وه بۆ داده‌پشت، رۆیده‌دا تا 30 لاپه‌ری بۆ بنوسمه‌وه. که‌په‌تیکیان یه‌کیک له‌و باب‌ه‌تانه‌م به‌ 20 هه‌زار کرۆن به‌ نوسه‌ریکی به‌ناوبانگ فرۆشت. من خۆم ناوی تیپینه‌که‌م نابوو "مرۆق‌ایه‌تی‌ه‌کی بچکۆله" و زۆر به‌ کورتی هه‌ندیک له‌ فاکته‌ره‌کانی به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌بوو؛

نه‌خۆشیه‌کی کوشنده‌ به‌ناوی "قایرۆسی ئه‌مه‌زۆن" هه‌، که له‌وه ده‌چوو له "مه‌ی‌مونی‌ک" هه‌ سه‌ریه‌له‌دا‌یی‌ت، به‌جیه‌اندایه‌ بۆل‌بووه‌وه و تارا‌ده‌یه‌ک له‌ماوه‌ی چه‌ند مانگیکی که‌مدا زه‌ویه‌کی وشکی به‌دا‌ی خۆیدا جیه‌پشت، ئه‌مه‌رۆکه‌ له‌پاش بۆل‌بوونه‌وه‌ی ئه‌و نه‌خۆشیه‌وه هه‌موو مرۆق‌ایه‌تی ته‌نها 339 که‌سی ماوه‌ته‌وه. ئه‌و که‌سانه‌ش له‌ریگه‌ی ئینته‌رنیته‌وه په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل یه‌کتیدا ده‌گرن.

هه‌موو مرۆق‌ایه‌تی یه‌کتی ده‌ناسن. له‌ کاتی ئیستاکه‌دا کۆلۆنیه‌کی 85 که‌سی له "ته‌بیت" دا ده‌ژین، 28 که‌سیش له‌سه‌ر دورگه‌کانی "سیشیل"، 52 که‌س له‌ باکوری "ئه‌لاسکا"، ته‌واوی 128 که‌سیش له‌سه‌ر دورگه‌ی

www.pertwk.com

کۆکرده‌وه و ناومنا «26 چیرۆکی "هیمایی" (مه‌جازی) له "A" تاوه‌کو "Z"، ئه‌و باب‌ه‌ته‌م به‌ 10 هه‌زار کرۆن فرۆشت. له‌پاستیدا پارهی‌ه‌کی زۆرم له‌بری ئه‌و کۆمه‌له‌ تیپینه‌ داوانه‌کرد، چونکه‌ به‌سه‌بوو بۆ ئه‌وه‌ی سه‌رجه‌می نوسراوه‌کانی نوسه‌ریک بخولقینیت.

ئه‌و کاته‌ به‌رده‌وام ناچاربووم ده‌نگه‌کانی ناو می‌شکم به‌تال‌بکه‌مه‌وه و بیانکه‌م به‌ نوسین، یه‌کیک له‌و نوسینه‌ 52 گه‌توگۆی لیده‌رچوو. هه‌روه‌ها ئه‌و باب‌ه‌ته‌ش ده‌کرا سه‌رجه‌می نوسینه‌کانی نوسه‌ریک پیکه‌پینیت و 15 هه‌زار کرۆنی به‌ناوچه‌وانه‌وه بوو. دیسانه‌وه له‌ویشدا پارهی‌ه‌کی زۆرم داوانه‌کردبوو. تا ئیستاکه‌ دوو گه‌توگۆیان کراوه به‌ شانۆنامه‌ی رادیۆ، له‌م ماوه‌ی داوا‌داییه‌دا یه‌کیکی تریان وه‌ک شانۆیه‌کی یه‌ک به‌شی له‌سه‌ر ته‌خته‌ی "شانۆی نه‌ته‌وایه‌تی" بێرگن" نمایشکرد، هه‌روه‌ها سێ دانه‌شیانم وه‌ک ئه‌ده‌بی گه‌توگۆ به‌چاپکراوی بینیه‌وه. بێگومان کار له‌سه‌ر گه‌توگۆکان کراوه و که‌میک گه‌شه‌یان پێداوه. یه‌کیکیان پیکه‌هاتبوو له‌ گه‌توگۆیه‌کی دورودریژی، تارا‌ده‌یه‌ک کیشه‌ی ژیا‌نی، نیوان دوانه‌یه‌کی "سیامی" و به‌تایبه‌تیش گرنگیه‌کی زۆرم به‌ به‌کاره‌ینانی هه‌ردوو راناوی "من" و "ئیمه" به‌خشیبوو. ئه‌و دوو خوشکه‌ دوانه‌یه‌ له‌بوا‌ری ته‌ندروستیدا رۆدا‌ویکی سه‌رسوپه‌ینه‌ریبوون، چونکه‌ ناچارانه‌ تا سه‌رو ته‌مه‌نی 60 سالی پیکه‌وه ژیا‌ن، به‌لام له‌گه‌ل تیپه‌ریبوونی ساله‌کاندا تارا‌ده‌یه‌ک جو‌ره‌ تیروانی‌نیک‌ی پێچه‌وانه‌یان به‌رامبه‌ر به‌ ژیا‌ن له‌لا گه‌لا‌له‌بوو. له‌و کاته‌دا که‌ گه‌توگۆکه‌م داده‌پشت، بیرم له‌وه کرده‌وه که‌ نوسینه‌که‌م جوانتری ده‌بیت ئه‌گه‌ر یه‌کیکیان وه‌ک مندا‌لیک له‌دایک بوا‌یه‌ که‌ کۆمه‌لیک نیشانه‌ی "LSD" ی تی‌دا دیاربوا‌یه _هه‌له‌به‌ته‌ ئه‌و کاته‌ هه‌ر زۆر به‌ئاسانی له‌یه‌کتی جو‌دا‌ده‌کرانه‌وه _ به‌لام من مه‌به‌ستمبوو

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

پروفسۆر بۆوه له بۆاری ئەستێرناسیدا و لەسەر دورگە "سقالبار"یشدا تایبەتمەندیکی لەبۆاری بەفر و چاخە بەفریەکاندا دەژی، هەرلەویدا چوار زەوی ناسیش ماونەتەووە کە یەکیکیان کارامەییە لە بۆاری زانستە بەبەردبۆوهکاندا.

پاش دابراپانیکی 30 سالی، کە بەهیچ شیوەیەکی خەلکی کۆلۆنیە جیاوازه‌کان وەک جەستە یەکتریان نەدەبینی، پسپۆره‌کان تەبابوون لەسەرئەوێ کە کاتی ئەو هاتبیت سەرلەنوێ خەلکانی جیهان بەیەکی بگەنەو. ئەلاسکا و سقالبار و تەبیت دەتوانن تا دوو یان سێ نەوێ تر خۆیان رابگرن، بەلام بۆ ئەوێ نەهێلن ئاکامی نەگەتیفی زاوێکردن لەناو خودی خیزانه‌کاندا رۆدات، کۆلۆنیە بچکۆله‌کان ناچاربوون بەپەله‌ خۆینی خۆیان لەگەڵ خەلکانی دەرەوێ کۆلۆنیەکە خۆیاندا تێکەڵ بکەن. دەلێن لە لێندەن باوکیکی سەرلێشیواو ناچاربوو کچەکی خۆی دووگیان بکات، بۆ ئەوێ نەهێلێت کۆلۆنیەکە بفەوتێت.

هێشتام زۆرینە پێگاکانی جیهان بەرێک و پێکی وەک خۆیان ماونەتەو، بە سەدان ملیۆن ماشینیش هەن کە زۆربەیی هەرە زۆریان هێشتام ئێشەدەکن. لە فرۆکەخانەکانی جیهانیشتدا بە هەزاران فرۆکە ئامادەن کە هەلسن. لەلایەکی تریشەووە ئەو کۆمەلگای مروّقایەتیە بچکۆله‌یە خاوەنی ئەمبارێکی بەزینیکی بێسنورن، بەلام تەنها یەکی کەسی شارەزا لە بۆاری تەکنیکی فرۆکەدا ماوەتەووە و لە تەبیت دەژی، وە تەنها دوو فرۆکەوانیش هەن، یەکیکیان لە ئەلاسکا دەژی و ئەوێ تریان لەشاری "لۆنگیاردبۆین" لە دورگە سقالباردا دەژی. وینەیی سەتەلایته‌کان وای نیشانده‌دات کە هەندیک لە شارەکانی جیهان سوتاون، بەلام زۆرینەیی شارەکان هەروەک 30 سال لەمەوبەر

www.pertwk.com

"سقالبار"، 11 کەسیش لەو شوینەدا دەژین کە کاتی خۆی پێی دەوترا "مەدرید"، خیزانیکی شەش کەسی لە لێندەندا، 13 کەس لە شاری "شوکیکاماتا"ی "تشیلی" و 16 کەسیش لە پارێسدا دەژین.

واتە زۆرینەیی ئەو کەسانە کە ماونەتەووە کەم تازۆر لەشوینی دابراوی وەک تەبیت و ئەلاسکا و سقالبار و دورگەکانی سیشیلی ناو ئۆقیانوسی هیندیدا دەژین، بێگومان ئەوێش نیشانەییەکی بۆ ئەوێ کە خەلکانی ئەو ناوچانە هەرگیز بەر لێشاوی ئەو نەخۆشیە ساریە نەکەوتوون. هەرچی ئەوانەشە کە لە مەدرید و لێندەن و پارێسدا ماونەتەو، پێیدەچێت کە مادەییەکی کاریگەری دژ بەو نەخۆشیەیان لە لێشدا بووبێت. لەلایەکی تریشەووە رەنگە چەند گروپیکی خەلکانی تر هەبن کە تا ئێستاکە پەییوەندیان بە کۆمەلگای مروّقایەتیەووە نەکردبێت، لەوانەشە تاک و تەرای خەلکی دابراویش هەبن (لەوانەییە لە رێگەیی رۆداوێکانی رۆمانەکەووە ئەو کەسانە دەرکەون). ئەو کەسانە کە ماونەتەووە بەو قایرۆسە کە نزیکەیی هەموو مروّقایەتی سربییەووە دەلێن "تۆلەیی ئەمەزۆن"، چونکە دەیبەستەووە بە دارپێینی شیتانە و بێشوماری جەنگەلەکانەووە. ئێستاکەش وا مروّقایەتی خۆی هەرەشەیی قەلاچۆکردنی لێدەکرێت.

پێشە و توانای زیرەکی ئەو کەسانە کە ماونەتەووە سنۆربەندە. تەنها هەشت پزیشک ماونەتەووە، لەنیوانیاندا یەکی پزیشکی دەمار و تایبەتمەندیکی نەخۆشیەکانی دڵ و یەکی پزیشکی نەخۆشیەکانی ژنان هەن. لە پارێسدا ژنیکی 58 سالە دەژی کە لەپێش نەخۆشیەکەدا یەکیک بوو لەو کەسە پێشەوایانە کە لەبۆاری مایکرووبایۆلۆجیدا لەسەر ئاستی جیهاندا ناسرابوو، ئێستاکەش تەنها کەسە لەو بۆارەدا. لە ئەلاسکادا کەسیک ماوەتەووە کە کاتی خۆی

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

من هه‌رزوو له‌وه تیگه‌یشتیم که یه‌که به‌یه‌که‌ی نوسه‌ره‌کان چ شتیکی لیم ده‌ویت، مه‌به‌ستم له‌وه‌یه به‌ئاگابووم له‌وه‌ی که پاره‌یان به چ شتیکی دهدا، به‌لام هاوکات ده‌بوایه لایه‌نیکی تریشم به وردی لی‌کدایه‌ته‌وه؛ ده‌بوایه هینده‌م بزانیایه که چ که‌سیک ده‌توانیت کار له‌سه‌ر چ تیبینیه‌کی دیاریکراو بکات. له‌پیش هه‌موو شتیکی ده‌بوایه شتیکی به‌نرخم نه‌دایه به که‌سیک که نرخ‌ی نه‌زانیایه. ئه‌گه‌ر نوسه‌ریکی قو‌ر پنگه‌ی پی‌یدرایه که به‌ئاره‌زوی خو‌ی یاری به بیرو‌که‌یه‌کی "رۆلس رۆیس" بکات، ئه‌و کاته رۆیک وه‌ک ئه‌وه ده‌بوو که فری‌تدا‌بیته ته‌نه‌که‌ی خو‌له‌که‌وه. جگه‌له‌وه‌ش هه‌رزوو ده‌بوو جیگه‌ی گومان. من هه‌ر له‌و کاته‌وه‌ی که له‌ قوتا‌بخانه‌دا یاریده‌ی قوتا‌بییه‌کانی ترم دهدا، هینده‌م فی‌ربووم که وه‌لامی‌کی 10 نمره‌یی بو که‌سیک نه‌نوسمه‌وه که شایانی 5 نمره‌بی‌ت. به‌هه‌رحال مه‌سه‌له‌که هه‌ر ئه‌وه‌نده نه‌بوو که پاره‌یه‌دا‌بکه‌م... نا، نا، من ناچار‌بووم جو‌ریه‌تی ئه‌و نوسینه‌ی که ده‌م‌فرۆشتن به‌پی‌ی جو‌ریه‌تی ئه‌و نوسه‌رانه هه‌لبه‌نگینم که پیم ده‌فرۆشتن. "یاریده‌ده‌ری نوسه‌ر" داموده‌زگایه‌کی ورد‌بین بوو.

له هه‌ندئ حاله‌تیشدا له‌بری پاره‌یه‌تی‌بینیه‌کی به‌نرخم به‌شتیکی تر ده‌گو‌ریه‌وه و به‌جو‌ریکی تر هه‌فده‌ستیان ده‌دامی. ئه‌گه‌ر نوسه‌ریکی ئافه‌تم به‌دل‌بوایه، ئه‌وا له‌بری "ساتیکی خو‌شی" باب‌ه‌تی‌کم پی‌ده‌به‌خشی. هه‌ستم‌ده‌کرد که‌سیکی دل‌فراوان‌بووم، چونکه به‌و شی‌یه‌یه نوسه‌ره ئافه‌ته‌که هه‌ستی‌کی وای لادروستنه‌ده‌بوو که شتیکی لی‌کری‌بی‌تیم. بو نمونه‌ ده‌موت؛ «ده‌مه‌وی‌ت ئه‌و تی‌بینیه‌ت هه‌روا بده‌می... که رۆیش‌تیت له‌گه‌ل خو‌تا بییه، به‌لام وابزانم سه‌عاتیکی تریش له‌لام ده‌می‌نیه‌ته‌وه، وا نیه؟»

www.pertwk.com

هونه‌ری دار‌شتنی تی‌پروانییه سه‌ره‌کیه‌که له‌ده‌ست مه‌ده، مه‌به‌ستم له خودی ئا‌راسته و جو‌له‌ی چیرۆکه گه‌وره‌که‌یه. که‌خو‌ینه‌ری‌ک رۆمانه‌که‌ت به‌ته‌وا‌وه‌تی ده‌خو‌ینه‌ته‌وه، ده‌بی‌ت فرمی‌سک به‌چا‌ویدا بی‌ته خواره‌وه، چونکه ناچاره ده‌سته‌به‌رداری هه‌موو که‌سایه‌تی‌ه‌کانی ئه‌و رۆمانه‌بی‌ت، که له‌ ما‌وه‌ی چ‌ه‌ند هه‌فته‌یه‌ک یان چ‌ه‌ند مانگی‌کی پی‌ش‌ودا له‌گه‌ل‌ی‌اندا ژیا‌وه و زۆر به‌گو‌ر له‌نزی‌که‌وه ئاش‌نایی له‌گه‌ل‌ی‌اندا هه‌بو‌وه. رهن‌گه‌ ماده‌که ناچار‌ت بکات که چ‌ه‌ند به‌رگی‌ک بنوسیت. به‌لام له هه‌موو بار‌یکدا نا‌بی‌ت فری‌و بخو‌یت و رۆمان‌یکی زۆر کورت بنوسیت. ئه‌وه دو‌هه‌مین می‌ژوی مه‌زنی مرۆ‌قایه‌تی‌ه و تۆش ته‌نها که‌سیت که ئا‌گای له‌و می‌ژوه‌یه.

لایه‌نی بی‌نی‌ی ئه‌و خو‌شیه بی‌ وینه‌یه‌ش ون مه‌که که له‌گه‌ل له‌دا‌یک‌بوونی هه‌ر تاکه من‌دا‌لی‌کی نو‌یدا دی‌ته ئا‌راوه. ئه‌و کاته‌ش که چیرۆکه‌که‌ت ته‌وا‌وده‌بی‌ت، بی‌گومان یه‌ک دوو نه‌وه‌یه‌ک تی‌په‌ری‌وه و پی‌ده‌چ‌یت ژماره‌ی دان‌یش‌توانی سه‌ر زه‌وی گه‌لی‌ک زی‌ادی کرد‌بی‌ت.

یان له‌بری ئه‌وه ئا‌راسته‌یه‌کی تر هه‌ل‌ده‌به‌ژیری‌ت و کو‌تایی به رهن‌چه‌له‌کی مرۆ‌قایه‌تی ده‌ه‌ینی‌ت. ئه‌وه‌شیان ده‌توانیت بکه‌یت. ئه‌ی له‌و کاته‌دا دو‌اهه‌مین که‌سی دونیا بیر له‌ چی ده‌کاته‌وه؟ ئه‌و، چ پی‌او‌بی‌ت و چ ئافه‌ت، له‌و کاته‌دا ته‌نها که‌سی گه‌ردوونه...

له‌کو‌تایدا ده‌مه‌وی‌ت ئامۆ‌زگاریه‌کی باش بخه‌مه‌روو؛ له‌پیشدا "حه‌کایه‌ته ئی‌سلان‌دی‌ه‌کان" بخو‌ینه‌ره‌وه و ئینجا ده‌ست‌بکه به‌نوسین، به‌رله‌وه ته‌نانه‌ت یه‌ک دی‌ریش مه‌نوسه. مه‌سه‌له‌لی‌کیش هه‌یه ده‌لی‌ت؛ "ئه‌و کاته پنگایه‌ک دروست‌ده‌بی‌ت که تۆ پی‌ی تی‌ده‌خه‌یت".

هی‌وای سه‌رکه‌وتنت بو ده‌خوا‌زم!

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

کاته‌وه ئیدی هیچی تریان نه‌نوسیوو و ده‌نگیان نه‌ماوو. ئه‌و که‌سه‌ی که‌سه‌ی بوون که‌ نائومیدبوون. زۆربه‌یان به‌ به‌رده‌وامی ده‌هاتنه‌ بازنه‌ی ئه‌ده‌بیه‌وه. هه‌ندیکیان هه‌میشه‌ غه‌مگین و دلته‌نگ ده‌هاتنه‌ به‌رچاو، به‌لام هه‌رئه‌وه‌نده‌ی له‌ناکاوی‌کدا بیرۆکه‌یه‌کی وردی رۆمانیکیان ده‌خرایه‌ به‌رده‌ست، خیرا ده‌کرانه‌وه و زۆرجاریش ئاماده‌بوون پارهی‌ه‌کی باشی پێده‌ن. له‌ حالته‌ هه‌ره‌ خراپه‌کانیشدا، هه‌ر به‌و پارهی‌ه‌ی که‌ ده‌یاند، چوار پینچ لاپه‌ره‌ی یه‌که‌میشم به‌خۆپای بۆ ده‌نوسینه‌وه، ته‌نها بۆ ئه‌وه‌ی که‌ بیانخه‌مه‌وه سه‌ر پێ، ته‌نها بۆ ئه‌وه‌ی گوپیکیان پێده‌مه‌وه و ده‌ستپێکه‌نه‌وه.

کۆمه‌لیکی تر ئه‌و نوسه‌رانه‌بوون که‌ باشیان ده‌نوسی، به‌ته‌واوه‌تی ده‌سه‌لاتیان به‌سه‌ر دارشتنی زمانه‌وانیدا هه‌بوو و له‌و بواره‌دا مامۆستابوون، به‌لام له‌ هه‌مان کاتدا نائومیدیشبوون، چونکه‌ هیچی وایان لا نه‌بوو که‌ باسی بکه‌ن. من زیاتر هه‌زیده‌کرد له‌گه‌ڵ ئه‌و گروپه‌دا کاربکه‌م. زۆرجار شتیکی هه‌ر زۆر که‌میان ده‌ویست پێگه‌شم به‌ خۆم نه‌ده‌دا که‌ زیاد له‌پاده‌ پێداگرم. نه‌مه‌توانی کۆمه‌لیک تیپینی پێ له‌ توانای گیرانه‌وه‌ی فه‌نتاسیا یان زانیاریه‌کی خه‌یالی بده‌مه‌ نوسه‌ریک که‌ به‌ وه‌سف و ده‌رپڕینیکی به‌هێز به‌ناوبانگبوو، من به‌هیچ جوریک ئه‌وه‌م نه‌ده‌کرد. به‌لام ده‌متوانی شتیکیان بخه‌مه‌ به‌رده‌ست که‌ له‌سه‌ری بنوسن، بۆ نمونه‌ سه‌رگوزشته‌یه‌ک یان ئه‌ندیشه‌یه‌کی وه‌ستایانه‌م ده‌دانی، به‌و شیوه‌یه‌ش ئه‌و جوره‌ نوسه‌رانه‌ به‌رده‌وامیان به‌ کاره‌کانیانده‌دا و به‌ره‌و ئامانجیکی نوێ ده‌رپۆشتن. دواتریش باسی هه‌ندیک له‌و نوسه‌رانه‌یان ده‌کرد و ده‌یانوت "له‌پێکدا پێشکه‌وتنیان" له‌ نوسینه‌کانیاندا به‌ده‌سته‌یناوه. من ئه‌و دوو وشه‌یه‌م (پێشکه‌وتنیکی له‌پێ) به‌دلبوو. شیوه‌ پرگاره‌بوونیکی مه‌زن له‌وه‌دا ده‌بینریت که‌ شتیکی

www.pertwk.com

ئافره‌تان له‌بوا‌ری گۆپینه‌وه‌ی دیاری و چاکه‌دا زۆر باشت‌ریکن وه‌ک له‌وه‌ی مامه‌له‌ی ئیشیک بکه‌ن. زۆرجار که‌ نوسراویکی ئاماده‌م بۆ شانۆگه‌ریه‌ک یان رۆمانیک پێده‌به‌خشین، له‌پاده‌به‌ده‌ر کاری تێده‌کردن. ئیدی گه‌ر ژنی به‌مێردبوونایه‌ یان به‌ شیوه‌یه‌ک له‌ شیوه‌کان ده‌ستگیرانی که‌سیکی تریوونایه‌، هیچ گرنگیه‌کی نه‌بوو. له‌ هه‌موو سه‌رده‌مه‌کاندا پێشبینیکردنی پاشه‌پۆزیک که‌ بۆنی ده‌سه‌لات و ناوبانگده‌رکردنی لیها‌تبی‌ت، هه‌میشه‌ وای له‌ ئافره‌ت کردوو که‌ ئاره‌زوی سی‌کس بکه‌ن، وایلی‌کردوون هه‌ز له‌ ئه‌قین بکه‌ن.

هاوکات له‌و حاله‌تانه‌شدا پویده‌دا که‌ نه‌ینی پۆشینی کاره‌که‌مان مه‌رجیکی ئه‌و نوسه‌ره‌بی‌ت. ئافره‌تان توانایه‌کی سه‌رسوپه‌ینه‌ریان تێدایه‌ و ده‌توانن ئه‌وه‌نده‌ بشارنه‌وه‌ که‌ سی‌کس له‌بری ده‌ستکه‌وتنی شتیکی به‌کاربه‌ین. من هیچ شتیکم به‌ ئافره‌ته‌کان نه‌ده‌فرۆشت، به‌لایه‌نی که‌مه‌وه‌ ریک وه‌ک پێچه‌وانه‌که‌ی وابوو ئه‌وان شتیان به‌ من ده‌فرۆشت.

من ده‌ستم له‌وه‌ هه‌لگرتبوو که‌ کچانی ده‌ره‌وه‌ به‌ینمه‌وه. هه‌ستمه‌کرد ئه‌و ته‌مه‌نه‌م به‌سه‌ربردبی‌ت، به‌لام خۆشبوو بۆ ماوه‌یه‌ک به‌نه‌ینی له‌گه‌ڵ که‌سی‌کدا رابویرم و به‌بی ئه‌وه‌ی هیچ جوره‌ هه‌ستیکی قول تیکه‌لی بابته‌که‌ بکه‌م. ئه‌و کاته‌ رابواردنی نه‌ینی شتیکی ئاسایی نه‌بوو.

*

به‌شیکی گرنگی بازاره‌که‌م ئه‌و نوسه‌رانه‌بوون که‌ شه‌ش هه‌وت سالیکی له‌وه‌وپێش رۆمانیک یان کۆمه‌لیک کورته‌چیرۆکیان بلا‌وکردبوو و له‌و

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

هیندەم لەسەر بوو دەستیان بۆ بکەمەوه و بەخۆشیهوه پێشوازی لێبکەم.

پەییوەندی سودبەخشینی دولایەنە ی نێوان نوسەرەکان و "یاربەدەری نوسەر" کتومت لەناو پەییوەندیەکی پەرۆشانە ی نێوان سەروشیکی خۆبەخۆ و کاریکی هونەری تەواو بوودا دەبینرایەوه. بێگومان بێرۆکەکان لە مێشکی مندا لەدایک دەبوون، بۆ نمونە لەو کاتانەدا کە پیاوسەیه‌کم دەکرد، بەلام دواتر کاری سەختی رازانەو هیان دەخرایە سەر ئەستۆی مامۆستا نوسەرەکان. لە هەموو بارێکدا ئەوان لەو بوارەدا زۆر باشتەریکبوون لە من.

بەو شێوەیە کاری هەر یەکیک لە نوسەرەکان دیاریکراو بوو. بەلام ژمارەیان زۆربوو، چەند نوسەریکی زۆر لە یەک کاتدا خەریکی نوسینبوون و هەر هەموویان ئیشیان بۆ من دەکرد. لەدای خۆمدا دەموت "رەنگە لەپاش مردنم، چیتەر هیچ چیرۆکیک نەمێنیتەوه کە بێگێرەنەوه"، من بێرکردنەوه‌ی بەو جۆرەم بەلاوه خۆشبوو. من هەموو ساروخەکانم تەقاندبوو، هەموو باروتەکەم بەیەک کەرەت سوتاندبوو. لەپاش منیشەوه دەبوا یە بێدەنگی بالی خۆی راکێشایە. دەبوا یە هیچ بێرۆکەیه‌کی ورد و زیرەکانە نەمایەتەوه، دەبوا یە هیچ شتیکی نەمایەتەوه کە بیریان لێبکەرایەتەوه. من ئامێریکی گەورەم بەرپۆهەبرد، من نایابترین و گەورەترین فێستیفالی ئەدەبیم رێکخستبوو، وه زۆر بەنهی‌نیشەوه کارەکەم ئەنجامدەدا.

سێهەمین گروپی مشتەریەکانم لە هەموو ئەو کەسانە پێکھاتبوو کە لە ژانیاندا هیچیان نەنوسیوو، بەلام لەگەڵ ئەوەشدا بەتەواوەتی دانیابووون لەوه‌ی کە پۆژیک لە پۆژان دەبنە نوسەر. لەسەرەتادا گەورەترین گروپم بوون و بەهیچ شێوەیه‌کیش نائۆمیدیان

www.pertwk.com

پۆدەدات، شتیکی دەگاتە حالەتی تەقینەوه و لەناکاودا دەبێتە هۆی هەنگاوێکی مەزن و پێشکەوتنیکی زۆر جار تەنها پێویستیت بە یەک مشت باروتی وشک دەبێت.

من بۆیە بەتایبەتی نوێنەرانی ئەو کۆمەڵە نوسەرەم خۆشەویست، چونکە زۆربە ی جارەکان بەشیوەیه‌کی زیرەکانە و رێکوپێک ئەو مادەیه‌یان بەکارده‌ی‌نا کە دەمدانی. کاتیکی باشیان بۆ تەرخاندەکرد و بابەتەکیشیان خەسار نەدەکرد. رەنگە بتوانین بڵێین نوسەری مەزن نەبوون، بەلام وه‌ستابوون و هونەری نوسینیان دەزانی. "یاربەدەری نوسەر" پراوێر لەگەڵ ئەم گروپەدا رێکدەکەوت، لەویدا تەنها بێرۆکە و ئەندێشە ی زۆر نایاب بەکارده‌ی‌نرا. بەراستی نامەوێت هیندە بشارمەوه کە ئەو نوسەرە تەواوێکیان هەبوو کە من خۆم بەهیچ شێوەیه‌ک نەمبوو؛ ئەوان دەیان‌توانی بە مێشکیکی ئارامەوه دانیش و بۆ ماوه‌ی دوو یان سێ یان چوار سال لەسەر یەک پۆمان کاربکەن، لەرادی بەدەریش پێیان خۆشبوو، گەورەترین چێژیان لێوهرده‌گرت. زۆرینه‌یان مامۆستابوون لەبواری جوانناسیدا. زۆر حەزیان لەهۆنینه‌وه‌ی زمان دەکرد، وه‌سفیکی وردی کەسایەتیەکانیان دەخستەپوو و درێژەیان بە شێوه‌ی هەستکردنی هەموو کەرەکتەرەکانی پۆمانەکە دەدا. بەلام زۆرینه‌ی ئەو شێوازی کارکردنە مەکراو یەیان لەسەر زمان بەلای مەوه‌ کەمێک دەستکرد و هەلبەستراو بوو، ناسروشتی و هەلچنراو دەهاتە بەرچاوم. بەپێچەوانە ی ئەو شێوازی قۆلبوونەوه‌یه‌ لەلایەن هەستیەکاندا و نیشاندانیان، من خۆم سەرقالی بێرۆکەکانی خۆم بووم، نە هەلێشم دەبەستن و نە دەستکردیشبوون، وه‌ک پۆله‌ بۆلنده‌یه‌ک بەروپوم دەهاتن و منیش

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

له‌سه‌ره‌تای فیلمی "گلۆپه‌کانی شار" دا "کالفیرو" دلنه‌وایی "تیری" ده‌داته‌وه، هانا بۆ سه‌رچاوه‌ی پروانگه و تیرپوانینه‌کانی خۆی ده‌بات. "کالفیرو" که‌سێکی ئه‌لکحولی و گالته‌جارێکی بی‌پاره‌شبوو، له‌و حاله‌ته‌دا ئه‌و دوولایه‌نه‌ کۆبونه‌وه‌یه‌کی نایاب بوو. به‌شیوه‌یه‌کی گشتی ئه‌گه‌ر خۆت گه‌وره‌ترین ناومی‌دی ژیا‌نت به‌سه‌ردا‌هاتی‌ت، ئه‌و کاته ئاسانه‌تریک ده‌توانی‌ت دلنه‌وایی که‌سێکی تر به‌ده‌یته‌وه.

"تیری" له‌سه‌ر جی‌گای خه‌وه‌که‌ی "کالفیرو" پالکه‌وتوو و قزّه‌ په‌شه‌ درێژه‌که‌ی به‌سه‌ر چه‌رچه‌فه‌ سپیه‌که‌دا بلا‌وکردۆته‌وه. پزیشکه‌که‌ جی‌یه‌شتوون و له‌ویدا "تیری" له‌پاش هه‌ولێکی خۆکوژی خه‌به‌ری ده‌بیته‌وه. "کالفیرو" ته‌ماشایه‌کی ده‌کات و پێی ده‌لیت؛ سه‌رت دی‌شی؟

تیری؛ «له‌ کو‌ی‌دام؟»

کالفیرو؛ «له‌ ژوره‌که‌ی مندا‌یت. من له‌ دوو ئه‌پارتمان‌ی سه‌روی تۆوه ده‌زیم»

تیری؛ «چی رو‌یدا‌وه؟»

کالفیرو؛ «ئهم... ئه‌م ئیواره‌یه‌ که‌ گه‌رامه‌وه‌ بۆنی غاز له‌ ژوره‌که‌ی تۆوه ده‌هات. منیش ده‌رگا‌که‌م شکان‌دیت و ته‌له‌فونیکم بۆ پزیشکی‌ک کرد، دواتریش پێکه‌وه‌ تۆمان هینایه‌ سه‌ره‌وه‌ بۆ ئیره‌»

تیری؛ «بۆ نه‌ته‌یشت بم‌رم؟»

کالفیرو؛ «جا په‌له‌ی چیه‌؟ ئازارت هه‌یه‌؟ (تیری سه‌ری بۆ راده‌وه‌شی‌نێت) ئه‌وه‌ له‌ هه‌موو شتێک گ‌رنگ‌تره‌. هه‌موو شته‌کانی تر خه‌یال‌ن. پێکه‌یشتنی ئاگایی مرو‌ف به‌ بلیۆن سالی پێچوو، تۆش هه‌روا ده‌ته‌وێت بی‌س‌پ‌ته‌وه‌؟ ئه‌ی په‌رجوی هه‌موو بوونه‌وه‌ره‌کان چی؟ له‌ هه‌موو شتێکی تری سه‌رانسه‌ر گه‌ردوون گ‌رنگ‌ترن. ئه‌سته‌یره‌کان ده‌توانن چی بکه‌ن؟ هه‌یج، هه‌ر بۆخۆیان له‌ئاسمان‌دا وه‌ستان و ته‌واو.

www.pertwk.com

پێوه‌دیاره‌نبوو. له‌دیده‌یاندا به‌ناوبانگی ده‌بینرا و پ‌ر‌پ‌وون له‌ چاوه‌پروانی. نوسه‌ری‌کی خه‌فه‌بووبوون و ته‌نها ئه‌و کاته ناومی‌د ده‌بوون که‌ بۆیان ده‌رده‌که‌وت که‌ پاره‌یه‌کی زۆریان داوه‌ به‌ بیرو‌که‌یه‌کی نایابی رۆمانیک که‌ هه‌رگیز ناتوانن بینوسن. به‌و شیوه‌یه‌ش له‌ژیره‌وه‌ به‌ده‌ستی‌کی نه‌ی‌نی په‌رده‌م له‌سه‌ر چه‌نده‌ها حاله‌تی خۆه‌لخه‌تان‌دن هه‌له‌دمالی. من ئه‌و کاره‌م به‌ شتێکی گ‌رنگ ده‌زانی. پێیده‌چێت شتێکی باش‌بێت گه‌ر بی‌یته‌ هۆی ده‌رخستنی هه‌قیقه‌تی خه‌لکی و وایان لێکه‌یت که‌ بزانه‌ن له‌ هه‌قیقه‌ت هه‌له‌اتوون. "یاریده‌ده‌ری نوسه‌ر" به‌تایبه‌تی وه‌ک هانده‌ری‌کی "خۆناسین" وابوو. ده‌بوا‌یه‌ چه‌نده‌ها فرمی‌سک بس‌رمه‌وه‌. به‌و شیوه‌یه‌ش هه‌ندێ جار سو‌دم له‌ توانای ده‌روون ناسیه‌کانی خۆم ده‌بینی.

من هه‌میشه‌ خۆم وه‌ک ده‌روون‌ناسی‌کی زیره‌ک ده‌بینی. بێگومان گ‌رنگ‌ترین شت به‌لای ده‌روون‌ناسی‌که‌وه‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ مرو‌ف بنا‌سی‌ت، منیش له‌و بر‌وا‌یه‌دا‌بووم که‌ شاره‌زاییه‌کی فراوانم له‌و بواره‌دا هه‌بێت، به‌تایبه‌تیش بر‌پ‌کی زۆر له‌و هه‌موو شانۆگه‌ری و فیلمان‌ه‌وه‌ فێربووبوم که‌ له‌وه‌وپێش بینیبووم. له‌لایه‌کی تریشه‌وه‌ ئه‌و کاته‌ی به‌سه‌ر شاره‌که‌دا ده‌فریم و له‌ په‌نجه‌ره‌کانه‌وه‌ ته‌ماشای ماله‌کانم ده‌کرد، شتێکی زۆری ده‌رباره‌ی ژیا‌نی خه‌لکی فێرده‌کردم. من ته‌ماشای هه‌زاران مالم ده‌کرد. هه‌موو که‌سێک بواری ئه‌وه‌ی نه‌بوو ته‌ماشای هه‌زاران مال بکات.

به‌ده‌رله‌وه‌ش که‌سێکی ده‌روون‌ناس ده‌بێت بتوانی‌ت دلنه‌وایی خه‌لکی بداته‌وه‌، ئه‌وه‌ش توانایه‌ک بوو که‌ له‌گه‌ڵ تی‌په‌ر‌پ‌وونی ساله‌کاندا فێری بووم. دل‌دانه‌وه‌ مانای ئه‌وه‌یه‌ که‌ وشه‌ت لێنه‌ب‌ر‌یت، به‌و شیوه‌یه‌ش دل‌دانه‌وه‌ شتێکه‌ که‌ خزمایه‌تی‌ه‌کی زۆری له‌گه‌ڵ فه‌نتاسیادا هه‌یه‌. که‌

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

واباشتریکی بێت که زۆر پته و نه‌بێت، به‌لام له‌سه‌رو هه‌موو شتیکی ده‌بێت توانای نویسی پۆمانیکی ته‌واوت هه‌بێت، ده‌بێت هه‌نده توانات هه‌بێت که گێرانه‌وه‌یه‌کی باوه‌رپیکراو دا‌بر‌پ‌زیت، وه به‌ده‌رله‌وه‌ش ده‌بێت به‌سه‌ر هه‌ندیک دا‌ر‌شتنی بنچینه‌یی زمانه‌وانیدا ده‌سه‌لاتت هه‌بێت. هه‌رچه‌نده زۆر که‌م پ‌یده‌که‌و‌یت که له‌و بواره‌دا شکستی به‌ی‌نیت. ئه‌گه‌ر پاش 12 سالی قوتا‌بخانه‌ فی‌ری نویسن نه‌بوویت، ئه‌وا با‌ش‌تری‌که تازوو به‌جیت خولی‌کی فی‌ربوونی نویسن بخوینیت. چه‌نده‌ها خولی فی‌ربوونی نویسن هه‌ن، با‌زا‌ر‌پ‌کی فراوانیان هه‌یه. ئه‌و شته‌ی که نو‌ق‌سانه ئه‌وه‌یه که شتیکی بد‌وز‌یت‌ه‌وه که له‌ سه‌ری بنوسیت، ئه‌وه‌ش نا‌کر‌یت‌ه‌ وانه‌یه‌ک و به‌جیت بی‌خوینیت. هه‌یج خولی‌کی نیه‌ فی‌ری ئه‌وه‌ت بکات که شتیکی بد‌وز‌یت‌ه‌وه که له‌ سه‌ری بنوسیت. به‌لام من هه‌بووم. من ئه‌و کاره‌ نویسه‌م به‌ه‌وی ئه‌و نو‌ق‌سانیه‌وه دا‌ه‌ینا.

زۆربوون ئه‌و که‌سانه‌ی که ده‌یانویست ببنه‌ نویسن و ته‌نانه‌ت شتیکی هه‌نده بنچینه‌یی وه‌ک ئه‌زمونی ژیا‌نیان له‌لا ده‌ست نه‌ده‌که‌وت. ئه‌وه‌ تینه‌گه‌یشتنیکی پ‌وست م‌ؤ‌د‌یر‌نیه که له‌و بر‌وا‌یه‌دا‌ب‌یت له‌پ‌یش‌دا بتوانیت بنوسیت و دواتریش ب‌ز‌یت. زۆربه‌ی گه‌نجه‌کان به‌پله‌ی یه‌که‌م ب‌ۆ‌یه ده‌یان‌ه‌و‌یت ببنه‌ نویسن، چونکه پ‌ی‌یان خ‌ۆ‌شه‌ وه‌ک نویسن‌ری‌ک ب‌ز‌ین. ئه‌و کاته‌ شته‌کان سه‌ره‌ون‌خ‌ونده‌که‌ینه‌وه. له‌پ‌یش‌دا ده‌ب‌یت ب‌ز‌یت، ئه‌وسا ئه‌و لایه‌نه‌ هه‌لبه‌سه‌نگ‌ینیت که شتیکی پ‌ی‌یه‌ ب‌یل‌یت یان نا، ئه‌وه‌ش شتیکی که ده‌گه‌ر‌یت‌ه‌وه ب‌ۆ‌ خودی ژیا‌ن. نویسن به‌ره‌مه‌ی ژیا‌نه... ژیا‌ن به‌ره‌مه‌ی نویسن نیه.

ب‌ۆ‌ ئه‌وه‌ی هه‌تا ب‌کر‌یت به‌ش‌ی‌وه‌یه‌کی ئه‌قلانی "یاریده‌ده‌ری نویسن" هه‌که‌م به‌ر‌پ‌وه‌ به‌رم، گه‌یشتمه‌ ئه‌وه‌ی نویسن‌را‌وی‌کی ره‌سمی بنوسم و خ‌ۆ‌م ناوم‌نا‌بوو "ده‌ ئام‌ۆ‌ز‌گاری باش ب‌ۆ‌ تۆ که ده‌خوازیت ببیت به

www.pertwk.com

ئه‌ی خ‌ۆ‌ر گ‌ری‌ خ‌ۆ‌ی به‌ به‌رزایی دوو سه‌ده‌ هه‌زار میل هه‌له‌ده‌ات - ئی، ئه‌ی پاشان چی؟ ئه‌و هه‌موو سه‌ر‌چ‌ا‌وه‌ سروشتیانه‌ی خ‌ۆ‌ی به‌ف‌یر‌ۆ‌ده‌ات. خ‌ۆ‌ر ده‌توان‌یت ب‌یر‌ب‌کاته‌وه؟ به‌ئا‌گایه؟ نه‌خ‌یر، به‌لام تۆ به‌ئا‌گایت. ("ت‌یری" خه‌وتوو و به‌ده‌نگ‌ی‌کی به‌رز ده‌پ‌رخ‌ین‌یت) بم‌بو‌وره، خه‌تای من بوو!

دواتریش چه‌ند جا‌ری‌کی تر له‌ف‌یل‌مه‌که‌دا "کالف‌یر‌ۆ" به‌هه‌مان ش‌ی‌وه‌ نا‌چ‌ار‌ده‌ب‌یت ویستی ژیا‌ن له‌ناو ئه‌و کچه‌ سه‌ما‌که‌ره‌ی با‌ل‌یت‌دا به‌ی‌ن‌یت‌ه‌وه‌ ده‌ره‌وه، ئه‌و به‌رده‌وام له‌ ج‌ی‌گا‌دا که‌وتوو چونکه قا‌چه‌کانی ئ‌یف‌لیج بوون. له‌ شو‌ین‌ی‌کی ف‌یل‌مه‌که‌دا پ‌ی‌ی ده‌ل‌یت؛ «گ‌و‌ی ب‌گ‌ره! که من من‌دا‌لب‌ووم هه‌م‌یشه‌ گ‌له‌ییم له‌ باوک‌م ده‌کرد و ده‌م‌وت یاریم نیه. ئه‌و‌یش ده‌یوت؛ (کالف‌یر‌ۆ ئام‌ا‌ژه‌ ب‌ۆ‌ که‌له‌ی سه‌ری خ‌ۆ‌ی ده‌کات) ئا ئه‌مه‌ مه‌زن‌ترین یاریه‌ که تا ئ‌ی‌ستا‌که‌ خ‌ول‌ق‌ین‌را‌ب‌یت. نه‌ی‌نی هه‌موو ئاسووده‌یی‌ه‌کان ل‌یر‌ه‌دا‌یه!»

زۆرجار نویسنه‌ره‌ خه‌فه‌بووه‌کان³⁵، هه‌ر‌چی ده‌رباره‌ی پاشه‌پ‌ۆ‌ژیا‌نه‌ وه‌ک نویسن‌ری‌ک، چا‌وه‌ر‌وانی پ‌ۆ‌ل‌ی‌کی خه‌یا‌لی "یاریده‌ده‌ری نویسن" بوون له‌و باره‌یه‌وه. هه‌ر‌ئه‌وه‌نده‌ی ئه‌ند‌یشه‌یه‌کی نا‌یا‌بیان ده‌که‌وته‌ ده‌ست، ئ‌یت‌ر وا چا‌وه‌ر‌وانده‌بوون که ئه‌وی تری خ‌ۆ‌ی ب‌ۆ‌ خ‌ۆ‌ی بر‌وات. ب‌ی‌گ‌ومان به‌و ش‌ی‌وه‌یه‌ش نه‌بوو. هه‌بوونی ب‌یر‌ۆ‌که‌یه‌کی باش به‌س نیه، ته‌نانه‌ت ب‌یر‌ۆ‌که‌یه‌کی پ‌ر‌له‌ ورده‌کاری و پ‌ته‌و‌یش به‌س نیه. ره‌نگه‌ واباش‌تری‌ک ب‌یت که ب‌یر‌ۆ‌که‌که‌ هه‌نده زۆر ورده‌کاری ت‌یدا نه‌ب‌یت، له‌وانه‌یه

³⁵هه‌لبه‌ته‌ مه‌به‌ستی له‌ گ‌رو‌پی س‌ی‌هه‌می مشت‌ه‌ریه‌کانیه‌تی، که هه‌ی‌چ‌یان نه‌نوس‌یوه‌ و لای خ‌ۆ‌یا‌نه‌وه‌ د‌ل‌ن‌یان که ده‌بنه‌ نویسن.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

له‌سه‌ر ئه‌م زه‌ویه به‌رینه‌ سه‌ر. تۆش یه‌که‌مین که‌س نیت ناچارده‌بیت به‌دوای کاریکی ترده‌ بگه‌ریت.

من هه‌رگیز هه‌ولم نه‌دا خۆم له‌لای نوسه‌ره‌ گه‌وره‌کان شیرینه‌که‌م. کاتیکی که‌ نوسه‌ریکی گه‌وره‌ هیچ شتیکی پینابیت که‌ باسی بکات، ده‌چیت شتیکی تر ده‌کات، ره‌نگه‌ بچیت ته‌خته‌ له‌ته‌تبات بۆ ئاگردانه‌که‌ی. نوسه‌ریکی مه‌زن هه‌ولنادات شتیکی بدوژیته‌وه‌ که‌ له‌سه‌ری بنوسییت. ئه‌و ته‌نها له‌و کاته‌دا ده‌نوسییت که‌ ناچاره‌ بنوسییت. من خۆم نوسه‌ریکی گه‌وره‌ نه‌بووم. من به‌رده‌وام ناچاربووم بیرکردنه‌وه‌کانی می‌شکم به‌تالبه‌که‌مه‌وه‌، نه‌مه‌دته‌وانی ئه‌و ئه‌ندیشه‌نه‌ پابگرم که‌ پۆحم ده‌ریده‌دان، به‌لام قه‌ت هه‌ستم نه‌ده‌کرد که‌ پینوسییت به‌وه‌ بکات پۆمانیک بنوسم. هه‌رگیزیش ته‌خته‌م له‌ته‌ت نه‌کردوه‌ بۆ ئاگردانه‌که‌م. هه‌میشه‌ له‌و کاته‌نه‌دا که‌ ده‌مویست مشتته‌ریه‌کی نوێ په‌یدا بکه‌م، زۆر به‌وریایانه‌وه‌ ده‌چوومه‌ پینشه‌وه‌. من کاتیکی باشم ده‌خسته‌ به‌رده‌م به‌رامبه‌ره‌که‌م که‌ خۆی بکیشیته‌ دواوه‌ و به‌هیچ شیوه‌یه‌ک نه‌مه‌ده‌هیش واتیگات که‌ نیازمه‌ بیرۆکه‌یه‌کی ئه‌ده‌بی پینفرۆشم. ده‌بوایه‌ به‌رله‌وه‌ی به‌رامبه‌ره‌که‌م به‌ته‌واوه‌تی له‌وه‌ تییگات که‌ باسی کرین و فروشتن له‌ئارادایه‌، هینده‌ فریابکه‌وتمايه‌ که‌ ماده‌یه‌ک رابکیشمه‌وه‌ بۆ خۆم. ده‌بوایه‌ شیروپړیویم به‌نیایه‌ته‌وه‌، ده‌بوایه‌ به‌ئه‌سپایی به‌ده‌وریدا بخولیمه‌وه‌ و ده‌شوايه‌ ته‌وانای ئه‌وه‌م هه‌بوايه‌ که‌ له‌ ماوه‌ی نیو چرکه‌یه‌کدا هه‌موو شتیکی هه‌لگبیرمه‌وه‌ و وایده‌ربخه‌م که‌ ته‌نها هینده‌م ده‌مه‌ویت بزانه‌م ئه‌و نوسه‌ره‌ به‌ چ شیوه‌یه‌ک له‌ نوسینه‌که‌م ده‌پوانییت. من بۆ نمونه‌ ده‌موت «ئهم نوسینه‌م هیچ نرخیکی هه‌یه‌ له‌لات؟» بیگومان ئیتر نه‌مه‌دته‌وانی له‌

www.pertwk.com

نوسه‌ر". من مامۆستایه‌کی ئاسایی قوتابخانه‌ نه‌بووم. هه‌ستمده‌کرد له‌ژێر پله‌وپایه‌ی منه‌وه‌ بیت گه‌ر به‌رده‌وام به‌ناچاری شتیکی دیاریکراو بلیم و بلیمه‌وه‌. له‌به‌رئه‌وه‌ زۆر ئاسانتربوو پارچه‌ نوسراویکی دیاریکراو بخه‌مه‌ ده‌ستی ئه‌و مشتته‌ریانه‌وه‌ که‌به‌ئاشکرا دیاربوو پینوسیته‌یان پین بوو. ئه‌وه‌شم به‌شیوه‌یه‌کی زۆر نه‌ینی ده‌کرد. من ئه‌و نوسراوه‌م به‌ هه‌ر نوسه‌ریک بدایه‌، جه‌ختم له‌سه‌ر ئه‌وه‌ ده‌کرده‌وه‌ که‌ ئه‌و ده‌ ئامۆزگاریه‌ باشه‌م به‌تایبه‌تی بۆ ئه‌و نوسیوه‌، ئیدی چ ئافه‌رت بوايه‌ و چ پیاو، ده‌شموت بیگومان پینوسیته‌ ناکات نامه‌یه‌کی تایبه‌تی خۆت له‌ "بلیندارن" یان له‌ "کارل یوه‌هان"دا به‌ده‌سته‌وه‌ بگرییت و پيشانی هه‌موو که‌سیکی به‌دیت. له‌سه‌ر نامه‌که‌شم نه‌ده‌نوسی «ده‌ ئامۆزگاری باش بۆ تۆ که‌ ده‌خوازیت ببیت به‌ نوسه‌ر» به‌لکو ده‌منوسی؛ «بۆ "ئانه‌رس"ی ئازیز» یان «بۆ "ئانا لیس"ی ئازیز».

هیدی هیدی تارا ده‌یه‌ک بووم به‌ که‌سیک که‌ گویم بۆ خه‌لکانی نا ئومید شله‌کرد و دلنه‌وايم ده‌دانه‌وه‌، گویم بۆ ئه‌وانه‌ش ده‌گرت که‌ هیچ پاشه‌پۆژیکی وایان نه‌بوو که‌ ببه‌ نوسه‌ر، به‌لام ئیدی ناچاربووم نه‌خته‌ نه‌خته‌ خۆم له‌و حاله‌ته‌ بدزمه‌وه‌. ده‌بوايه‌ گویم بۆ کۆمه‌لیک گه‌نجی زۆر شلېکرايه‌. هه‌ر له‌سه‌ر ئه‌و بنه‌مایه‌ش بوو که‌ نوسراویکی ترم نوسی و ناومنا "ده‌ ئامۆزگاری باش بۆ تۆ که‌ ناخوازیت ببیته‌ نوسه‌ر". "نه‌بوون به‌ نوسه‌ر"یش یه‌کیک بوو له‌ هه‌لېژاردنه‌کان و ده‌بوايه‌ پیزی لیبگیرایه‌. شتیکی بوو که‌ من خۆم هه‌لمېژاردبوو. یه‌که‌مین کۆپله‌ی ئه‌و نوسینه‌م به‌م شیوه‌یه‌ ده‌ستی پینده‌کرد؛ «پینتیده‌چیت به‌بی ئه‌وه‌ی ببینه‌ نوسه‌ر، زیانیکی ته‌واو و پراوپر

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

لەو کاتانەدا کە ئەدەب پەرەدەسەنیت، نوسەر بری زۆرینە‌ی وزەکانی ئەوێ بەکار دەهێنیت کە بیسەلمینیت نوسەرەکانی تر هیچ ئامانجییەکیان نیە. لە کۆتایی 1970 کاندای هیدی هیدی خەریکبوو لە گەورە نوسەرەکاندا جیگا تەسکبیتەوه، وەک ئاشکراشە کە ئاخوڕەکە بەتال دەبیت، ئەسپەکان گاز دەگرن. کاتیک کە جوتیارەکان کەرەیان گەنمی زۆر بەرھەمدەهینن، زیادەکە‌ی فرێدەدن. کاتیکیش کە نوسەرەکان تیکستی زۆر بەرھەمدەهینن، بەردەبنە یەکتەری.

بیگومان هەموو ئەو شتانە‌ی کە من دەمفرۆشتن نەبوونە کتیب، بەلام لەگەڵ ئەوێشدا بەشی خۆم بەرپرسیاریم لەو هەڵئاوساندنی ئەدەبیەدا هەبێ کە ئێمە لە دواھەمین چارەکی سەدە‌ی پێشوو بووینە شاھیدی. دەیانوت لەپارادەبەر کتیب دەردەچیت، ئیدی پەخنەگریکی دانیمارکیان وەک کارمەندیک دامەزراند ئەوێش هەر لە کۆتایی سالاھەکانی 1970دا بوو. پەخنەگرە دانیمارکیەکە هەموو نوسینە نەرویجیەکانی سالاھەکی خویندەوه و هیندە‌ی بۆ دەرکەوت کە نزیکە‌ی هەر هەموویان بێ ئامانجیوون. بەلام لەگەڵ ئەوێشدا هەمیشە گرفتەکە لەوێدا نەدەبینرا کە چەندەها کتیبی خراپ نوسرابوون، بەلکو لەوێشدا بوو کە چەندەها کتیبی زۆری باشیش نوسرابوون. ئێمە سەربە ئەوێشەکی پەر لە وشەین. ئێمە بریک کەلتوری زیاتر بەرھەمدەهینن وەک لەوێشدا بوونە توانین هەزەمی بکەین.

لەماوە‌ی چەند سالی رابوردودا لەپارادەبەر گرنگیمان بە شتیکی بچکۆلە‌ی وەک وێنە کیشان و نوسینی نایاسایی سەر قیتارەکان بەخشیوه، هاوکاتیش چەندەها ملیۆن کرۆن لە دروستکردنی کتیبخانە‌ی نوێی نەتەواوەتییدا بەکار دەهێنین. بەلام خۆ وێنە و نوسینی نایاسایش لە سەر یادووە‌ی نەتەواوەتی دەنەخشینرێن.

www.pertwk.com

شیوێهەکیش ئەو کتیبە‌ی نەدییبی کە باسی دەکەن. بەلام پەخنەگرەکان تارادەییەک گریمانە‌ی ئەوێ دەکەن کە هەموو نوسەرەکان وەک خۆیان پوناکبیر و بێ فەنتاسیان. لە خەیاڵیاندا وەک بیرۆکەییەکی سەرەکی لەوێ دەچیت کە وایدا بنین کە چیتەر هیچ ئەندیشە‌یەکی پەسەن لە ولاتیکی بچکۆلە‌دا سەرھەلنەدات، بەلایەنی کەمەوه لە ولاتیکی وەک ئەمە‌ی ئێمە. بەلام لە راستیدا گروپیکی سیھەمیش بوونیان هەبێ؛ ئەو نوسەرەکانی کە سودیان لە یارمەتیەکانی "یاردیدەدەری نوسەر" وەردەگرت لە هەنگ دەچوون. دەهاتن و لە باخچە‌ی جالجالۆکە‌دا گولای گولەکانیان دەمژێ، ئەوان بەو شیوێهە مادی سەرەتاییان پەیدادەکرد، بەلام زۆرینە‌یان ئەرکیکی سەختیان لەسەر شان بوو و کاریان لەسەر مادە کوکراوە‌کە دەکرد و گەشەیان پێدەدا. گولای گولی باخچە‌کە‌یان هەزەمدەکرد و دەیانکردە هەنگوینیکی تایبەت بە خۆیان.

تا کوته‌رای ئەو نوسەرەکانی کە مشتەریم بوون پێیان ناخۆشبوو هیندە بەهینە بەرچاویان کە من پەنگە لەو بازە‌ییدا بخولیمەوه و یارمەتی نوسەرانی تەربەم، ئامۆژگاری باشی نوسینیان بکەم. بەلای منەوه ئەو کەسانە دورەپەریزبوون لە هەموو چیژیک. من نوسەری وام بینووه کە گەلە‌ی لەوێ کردووه کە هاوێلیکی سروشی لەوێ بوو هاتووه کە بتلیک شەرابی خواردووتەوه، یان شتیکی کیشاوه، یان تەنەنەت سەفەری دەرەوه‌ی ولاتی کردووه. خراپترین شتی، هەر وەک زۆر بە‌ی نوسەرەکان دەزانن، ئەو کاتە پودەدات کە نوسەرێک بچیت خولیکی نوسین بخوینیت. زۆرینە‌ی نوسەرەکان شانازی بەوێ دەکەن کە جگە لە خۆیان سروشیان لەهێچ شتیکی ترەوه بۆ هاتبیت.

تایبته به پنگه‌ی پەرتوک

شتیکی زیاتر لەسەر پۆمانیکی 400 لاپەرەیی بهۆنینه‌وه و درێژە پێدەین.

نوسینی کتیب هەر زۆر ئاسان بووبوو، بە‌دڵنیایی‌ش‌وه له‌گەڵ هاتنی کۆمپیوتەر‌دا ئەو کاره‌ سه‌خت‌تریک نه‌بوو. ئەو نوسەرانه‌ی که وه‌ک جاری جارێ کتیبیان ده‌نوسی، مه‌به‌ستم له‌و که‌سانه‌یه‌ که به‌ده‌ست یان به‌ ئامی‌ری چاپ شتیان ده‌نوسی، له‌و برۆایه‌دابوون ئەو کتیبانه‌ی که به‌ کۆمپیوتەر ده‌نوسران جو‌ره‌ ئەده‌بیکی خراپین، چونکه‌ خودی پرۆسه‌ی نوسینه‌که ئاسان‌تریک بوو. نه‌فرینی ئەو نوسینه‌ له‌وه‌دابوو که پێیان ده‌وت "نوسینی ئەله‌کترۆنی". نه‌فرینیکی تری هاوشیوه‌ کاتی خۆی له‌سه‌رده‌می رێنسانسدا سه‌ریه‌له‌دا، ئەو کاته‌ خه‌لکانیکی زۆر ده‌یانوت هونه‌ری چاپکردنی کتیب هه‌ره‌شه‌ له‌ که‌لتوری نوسین ده‌کات. ئەو سه‌رده‌مه‌ش چه‌نده‌ها و چه‌نده‌های خه‌لکی کتیبی چاپکراویان ده‌خوینده‌وه، ئەوه‌ شتیک نه‌بوو که نکۆلی لی‌بکری‌ت. به‌لام تا ماوه‌یه‌کی زو‌ریش کتیبی چاپکراویان وه‌ک کتیبیکی راسته‌قینه‌ نه‌ده‌بینی، به‌لکو ته‌نها وه‌ک "جیگریک-به‌دی‌لیک" ته‌ماشاده‌کرا.

بیگومان نوسه‌رانیکی زو‌ریش هه‌بوون که نه‌یانده‌توانی به‌ هیچ شیوه‌یه‌ک ئەو مادانه‌ بکاربه‌ێن که من پێم ده‌فرۆشتن. ئەوه‌ش کاریگه‌ریه‌کی خراپی له‌سه‌ر ئیشه‌که‌م به‌جی‌ده‌ه‌شت. به‌لام خۆ ده‌بۆایه‌ خه‌تاکه‌ بخه‌نه‌ ملی که‌سیکه‌وه، ئیدی وه‌ک که‌سیکی نادیار ده‌کرامه‌ قوربانی. له‌راستیدا له‌و کاتانه‌دا که بیروکه‌یه‌کی منیان به‌کارده‌ه‌ینا و نه‌ده‌بووه‌ کتیبیک، ته‌نها ئەو نوسه‌رانه‌ی ناو‌می‌د نه‌ده‌کرد که له‌وه‌وپێش هه‌یچیان نه‌نوسی‌بوو. ناو‌می‌دیه‌که‌ به‌شیوه‌یه‌کی

www.pertwk.com

نیتشه‌ ده‌لێت ئەو که‌سه‌ی که له‌پاده‌به‌ده‌ر که‌لتوری خواردوو له‌ ماریک ده‌چیت که که‌رویشکیکی کۆی خواردبیت و بۆ پشو له‌به‌ر خۆ‌دا پالکه‌وتبیت، ناتوانیت بجو‌لێته‌وه.

ئێستا که سه‌رده‌می دێره‌ شیعی کورت و پرله‌ حیکمه‌ت به‌سه‌رچوو. له‌زێر به‌نده‌رگه‌ی "بی‌رگن" دا پارچه‌ ته‌خته‌یه‌کی کۆنیان دۆزیوه‌ته‌وه که له‌سه‌ری نوسراوه؛ «ئەو کاته‌ی که من له "ستاقانگه‌"دابووم، "ئینگه‌بی‌ورگ" خۆشی ده‌ویستم». بیگومان کاتی خۆی ئەوه‌ تارپاده‌یه‌ک کاریگه‌ری له‌ نوسه‌ره‌که‌ کردوو، ره‌نگه‌ پاش 800-900 سالیکی دواتریش ه‌یشتام هه‌ر کاریگه‌ری له‌ خویننه‌ربکات. ئەگه‌ر ئەو نوسه‌ره‌ که‌مدوووه‌ ئەمرۆکه‌ بزیا‌بایه، ئەوا ئەو نوسینه‌ی ده‌کرده‌ پۆمانیکی 400 لاپه‌ره‌یی به‌ه‌وده و ده‌یسوو به‌ یادوه‌ری سه‌رده‌مدا، پۆمانیکی بی‌نرخ و قو‌ری ده‌رباره‌ی پیکه‌یشتنی له‌گه‌ڵ "ئینگه‌بی‌ورگ"ی خۆشه‌ویستیدا ده‌هۆنیه‌وه. یان ده‌یکرده‌ ئاوازیکی دل‌گیری "پۆپ" و می‌شکی سه‌ری خه‌لکانی هاوچه‌رخ‌ی پێده‌برد. پارادوکس‌اله‌که‌ لی‌ره‌دایه؛ ئەگه‌ر له‌و 800 ساله‌ی پێش‌ودا ه‌ینده‌ی 1970 کان پۆمان بنوسرایه، ئەوا ئەو کاته‌ هیچ که‌سیگومان نه‌مانده‌توانی ئەو شیوه‌ی دابونه‌ریتی چ‌ری نوسینه‌ بگه‌رپێنیه‌وه‌ بۆ شتیکی ساده‌، به‌لکو چ‌یزمان له‌ چ‌یرۆکی "ئینگه‌بی‌ورگ" ده‌بینی؛ ئەو کاته‌ی که من له "ستاقانگه‌"دابووم، "ئینگه‌بی‌ورگ" خۆشی ده‌ویستم. راسته‌ ئەو چ‌یرۆکی خۆشه‌ویستیه‌ پرله‌جو‌ش و خرۆشه‌ تا ئەو په‌ری راده‌ کورتکراوه‌ته‌وه، به‌لام له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا پرله‌ مانای شاراو. جگه‌له‌وه‌ش خویننه‌ر بوا‌ری هه‌یه‌ که شتیک بخه‌ملێنیت و بابه‌تیکی که‌وتۆته‌ به‌رده‌ست که ده‌توانیت به‌خه‌یالی خۆی شتی زیاتری له‌سه‌ر به‌هۆنیته‌وه. به‌لام خۆ ناتوانین

تایه‌ته به پنگه‌ی په‌رتووک

له‌وه‌وپیش به‌هونه‌ره‌وه پرسیارم له‌کچیک ده‌کرد گهر بمویشته. هینده بزنام که ده‌یه‌وئیت له‌گه‌لمدا بخه‌وئیت یان نا، وه به‌بی ئه‌وه‌ی راسته‌وخۆ بزانیته که من مه‌به‌ستم له‌وه‌یه، به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا به‌شیوه‌یه‌ک وه‌لامی ده‌دانه‌وه که دلنیا‌ی ده‌کردم که دواتر له‌هه‌مان ئیواره‌دا ده‌لئیت "به‌لئ"، ریشده‌که‌وت که دواتر من تاقیکردنه‌وه‌که بگویم.

هه‌تا ئه‌و کاته‌ی به‌ته‌واوه‌تی له‌ده‌ره‌وه‌ی ولاندا ده‌سته‌کار نه‌بووم، هیچ جوهره‌ بیرۆکه‌یه‌کم له‌و بیرۆکه‌نه‌ی که چهند سالیک له‌وه‌وپیش دابووم به‌نوسه‌ریکی نه‌رویجی، نه‌خسته به‌رده‌م نوسه‌ریکی ئه‌لمانی یان فه‌ره‌نسی. ئه‌وه‌ش له‌چهند حاله‌تیکی زور که‌مدا بووه‌ هو‌ی که‌وتنه‌وه‌ی ئاگریکی بچکۆله‌ و ناچاربووم به‌په‌له‌ بیکورژینه‌وه، به‌لام من ماموستابووم له‌کورژاندنه‌وه‌ی ئاگردا. ئاگر کورژاندنه‌وه‌ وه‌ک دلنه‌وا‌یی دانه‌وه‌ وایه.

*

خالیکی گرنگی وه‌رچه‌رخانی کاره‌که‌م له‌و کاته‌دا رویدا که له‌سه‌ره‌تای 1980 کاندای له‌وه‌ تیگه‌یشتم که من چیت‌ر پیویست ناکات ته‌نها به‌هینده‌ رازیبیم که یه‌ک که‌رته‌ هه‌قی بیرۆکه‌یه‌ک وه‌ریگرم که له‌روانگه‌یه‌کی تیۆریه‌وه‌ رپی تیده‌چوو بپیته‌ کتیییکی به‌ناوبانگ و زوری لیفرۆشریت. داوام له‌نوسه‌ره‌که‌ ده‌کرد که رپژه‌یه‌کی داها‌تی داها‌تووی کتییبه‌که‌م پیدات، بۆ نمونه‌ له‌پاش ئه‌وه‌ی که 5 هه‌زار یان 10 هه‌زار دانه‌یه‌کی لیده‌فرۆشرا. من ئاستیکی له‌سه‌دا "ده‌"وه‌ بۆ له‌سه‌دا "سی" داها‌تی نوسه‌ره‌که‌م داوا‌ده‌کرد، هه‌لبه‌ته‌ دیاریکردنی

www.pertwk.com

ئاشکراش له‌لای ئه‌و نوسه‌رانه‌ش ده‌بینرا که له‌وه‌وپیش خویان وه‌ به‌بی یارمه‌تی من کتیییکیان بلا‌وکردبووه‌وه.

هه‌لبه‌ته‌ ده‌زگای چاپه‌کانیش بریکی زوری کتییبه‌کانی په‌تده‌کرده‌وه و له‌سه‌ره‌تادا من به‌هیچ شیوه‌یه‌ک ده‌سه‌لات و کاریگه‌ریم له‌و بواره‌دا نه‌بوو. رپژه‌ی گه‌رانه‌وه‌ به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی له‌نزیکه‌ی له‌سه‌دا نه‌وه‌تدا وه‌ستابوو. به‌لام کۆمه‌لیکی زوری پرۆژه‌کان هه‌ر به‌ره‌له‌وه‌ی بگه‌نه‌ ئه‌و ئاسته‌، نه‌ده‌بوون به‌هیچ و سه‌ریان نه‌ده‌گرت. جارجاریک تاکوته‌رای مشتیه‌یه‌کانم داوا‌یان ده‌کرد مامه‌له‌که‌مان هه‌لبه‌وه‌شینه‌وه. ئه‌وه‌ش نه‌ک ته‌نها مندا‌لانه‌بوو، به‌لکو به‌په‌چه‌وانه‌ی مه‌رجه‌ دیاریکراوه‌کانیشمانه‌وه‌ بوو، به‌لام کیشیه‌یه‌کی هینده‌ گه‌وره‌ش نه‌بوو. بیگومان من زه‌ره‌رمده‌کرد، چونکه‌ نه‌مه‌توانی تیپینه‌ گه‌راوه‌کان به‌که‌سیکی تر بفروشمه‌وه، به‌لام هیچ چاره‌یه‌کیستم نه‌بوو. به‌دلنیا‌یه‌وه‌ مشتیه‌یه‌کانم پاره‌کانیان وه‌رده‌گرتنه‌وه. ئه‌و کاته‌ من باری دارایم به‌هیزبووو و ناچاربووم به‌شیوه‌یه‌کی ستراتیجیانه‌ بیربه‌که‌مه‌وه، ناچاربووم گرنگیه‌کی زور به‌ ناوبانگی و جئ متمانه‌یی "یاریده‌ده‌ری نوسه‌ر" بده‌م.

هه‌لبه‌ته‌ هه‌ر به‌حوکمی کاره‌که‌م هه‌تا ئه‌و کاته‌ی مشتیه‌یه‌کانم ماده‌یه‌کیان نه‌کرپایه‌، نه‌مه‌توانی هه‌روا به‌ئاسانی بابه‌تیکیان بخه‌مه‌ به‌رده‌ست. نه‌مه‌توانی بلیم فه‌رموو ئه‌وه‌ تیپینه‌ک و تا ده‌ رۆژی تریش بۆت هه‌یه‌ بۆم بگه‌رپینه‌ته‌وه. هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی که یه‌که‌مین لاپه‌ره‌ی بیرۆکه‌یه‌کم بۆ مشتیه‌یه‌ک ده‌خوینده‌وه، ئیدی ده‌بوا‌یه‌ بگه‌یشتی‌نایه‌ته‌ مامه‌له‌یه‌ک، ده‌نا ناچارده‌بووم بۆ هه‌تا‌هه‌تایه‌ ئه‌و بیرۆکه‌یه‌م له‌بازاره‌که‌دا را‌کیشایه‌ته‌وه. له‌ویشدا دیسانه‌وه‌ ده‌بوا‌یه‌ به‌ئه‌سپایی به‌ده‌و‌ریاندا بخولیمه‌وه، من چیژم له‌وه‌ ده‌بینی. من

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

به‌رگه‌ز نیوه "فلامیش" یبوو³⁶ و هه‌تا ئه‌و کاته ژيانیکی سه‌خشی به‌سه‌بردبوو. نوسینه‌کانیشی نه‌گه‌یشتبوو نه‌وه‌ی ببیته کاسبیه‌کی باش، به‌تایبته‌تیش به‌هۆی ئه‌وه‌بوو که له‌ته‌مه‌نیکێ گه‌نجدا مندالیکێ که‌مه‌ندامیان بوو، کورپه‌که‌یان نه‌خۆشیه‌کی بچکۆله‌ی میشکی هه‌بوو. بیگومان ئه‌وه‌ش فشاریکێ خراپی خستبوو سه‌ر ژيانی هاوسه‌ریتی له‌گه‌ل "وینشه‌دا"، وینشه‌ش خه‌ریکبوو له‌گه‌ل نوسه‌ریکی تردا ده‌ستی تیکه‌لده‌کرد. "وینشه" و "رۆبیرت" هیشتام هه‌ر پیکه‌وه ده‌ژیان، به‌لام به‌هۆی کورپه‌ که‌مه‌ندامه‌که‌یان هه‌و شیوه‌ ژیانیکیان به‌سه‌رده‌برد که‌هه‌ر له‌ئامیری شی‌ده‌رخستنی سه‌رده‌می زه‌مانی زوو ده‌چوو³⁷؛ له‌و کاتانه‌دا که‌ پیاوه‌که‌ له‌ماله‌وه‌ ده‌بوو، ژنه‌که‌ ده‌چوو ده‌روه‌ و له‌و کاتانه‌شدا که‌ ژنه‌که‌ له‌ماله‌وه‌ ده‌بوو، پیاوه‌که‌ ده‌رده‌په‌یه‌ ده‌روه‌. من نه‌مه‌زانی که‌ "رۆبیرت" خۆی به‌ئاگایه‌ له‌وه‌ی که‌ "وینشه" په‌یه‌نده‌یه‌کی له‌گه‌ل "یوهانس" دا هه‌یه‌ یان نا، به‌لام من خۆم ئاگام له‌و په‌یه‌نده‌یه‌یان بوو. شته‌کانی ئه‌و بازنه‌یه‌ به‌پونی ده‌بینران.

"رۆبیرت" یه‌کیکبوو له‌و گروپه‌ نوسه‌رانیه‌ی که‌ به‌شیوه‌یه‌کی یه‌کجار گه‌وره‌ چاوه‌پروانی من بوون که‌ به‌رپرسیاری هه‌موو لایه‌نه‌کانی ژیانیان هه‌لبگرم. هه‌روه‌ها سه‌ر به‌و گروپه‌ش بوو که‌ وینه‌ی خۆیانیان تیکه‌لی نوسینه‌کانیان ده‌کرد. چهند مانگیگ له‌وه‌وبه‌ر پیکه‌وه‌ له‌"گازینو" دا دانیشتبووین، نزیکه‌ی هه‌موو ئه‌و ئیواره‌یه‌ به‌په‌ستیه‌وه

³⁶ به‌شی 'فلامیش' به‌لجیکا و.

³⁷ ئامیریکی زۆر هه‌ستیاربوو و هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی که‌میک شی‌ی هه‌وا

بگۆرایه‌ یه‌کسه‌ر نیشانی ده‌دا و.

www.pertwk.com

ئه‌و پێژه‌یه‌ که‌وتبوو سه‌رئه‌وه‌ی بیرۆکه‌که‌م تا چ پاده‌یه‌ک ورده‌کاری تیدا بوو و تا چ پاده‌یه‌کیش پێیتیده‌چوو له‌پێگه‌ی ده‌رخستنی لایه‌نه‌ خه‌فه‌بوو هه‌کانی تیبینییه‌که‌مه‌وه‌ نوسه‌ره‌که‌ بتوانیت بیکات به‌کتیبیک که‌ زۆری لیفرۆشریت. ئه‌و خالی وه‌رچه‌رخانه‌ پالیکێ یه‌کجار گه‌وره‌ی به‌باری ئابوری مه‌وه‌ نا و دواتریش نه‌خته‌ نه‌خته‌ به‌هۆیه‌وه‌ بووم به‌پیاویکی زۆر ده‌وله‌مه‌ند. به‌لام له‌دواتریدا بۆمه‌ره‌که‌وت که‌ پرله‌مه‌ترسیش بوو.

ئه‌و کاتانه‌ی که‌ مامه‌له‌م له‌سه‌ر پێژه‌یه‌کی داها‌تی نوسه‌ریک ده‌کرد، هه‌میشه‌ "دیکتافۆن" یکم له‌گیرفانی چاکه‌ته‌که‌مدا داده‌نا. هه‌ستمده‌کرد به‌و شیوه‌یه‌ دلنه‌واپیه‌کی زیاترم به‌مشته‌ریه‌کان ده‌به‌خشی. بیگومان پیکه‌وتن نامه‌یه‌کی ده‌مگویی هه‌روه‌ک په‌یمان نامه‌یه‌کی نوسراو سه‌نگ و کاریگه‌ری خۆی هه‌بوو. به‌لام کیشه‌که‌ له‌وه‌دابوو که‌ پیکه‌وتنیکێ ده‌مگویی کتومت که‌وتبوو سه‌ر یادوه‌ریه‌کی باشی هه‌ردوو لا. ئا له‌و کاتانه‌دا "دیکتافۆن" ئامیریکی هه‌تا بلایت پیوستبوو و له‌یه‌ک حاله‌تی دیاریکراویشدا ناچاربووم ناوی ببه‌م. به‌ده‌ره‌له‌وه‌ش چهند جاریک ناچاربووم به‌مشته‌ریه‌کان بلیم که‌ من چهندین ساله‌ ئامیریکی تۆمارکردنی ده‌نگم به‌ته‌له‌فونه‌که‌مه‌وه‌ به‌ستوو، ته‌نها بۆ ئه‌وه‌ی قه‌ناعه‌تیان پیکه‌م که‌ پارهم له‌لایان ماوه‌ته‌وه‌ و ده‌بیت بمده‌نه‌وه‌، من که‌سێک بووم که‌ به‌شیوه‌یه‌کی ریک و پیک کاره‌کانم پیکده‌خست، په‌نگه‌ هه‌ندی که‌س وامببینیت که‌ من شتی بچکۆله‌ گه‌وره‌بکه‌م.

که‌په‌تیکیان یه‌کێک له‌و نوسه‌ره‌ نائومی‌دانه‌ یا ناوی بنیین "رۆبیرت" - هات بۆ مال‌ه‌وه‌ بۆلام. ده‌ سال له‌خۆم گه‌وره‌تربوو،

تایه ته به پنگه ی په ټووک

له ویدا نهو چیروک و به راوردکاریانه ی مه سیحم بیرکته و ته وه که دهر باره ی کریکاره کانی سهر په زی تریکه وتونی. پوښت یه کیک بوو لهو که سانه ی که له سهره تادا دهستی یارمه تیم بو ټاکشا و په یمانیکې رڼ و په وانمان له نیواندا بوو. پوښتی نه ده کرد بیر له وه بکاته وه که من چ جوړه په یمانیکې ترم له گهل کریکاره کانی تری په زی تریکه دا به ستوه.

له سهر کورسیه کی نایاب دامنی شان و دوو بیرم هیئا. ئینجا چومه لای ئامیری مؤسیفا لیده ره وه که وه و وتم؛ «شوپان» یان «برامس»؟ وه لامی نه دامه وه. یهک دوو که پرت هه ناسه ی قولی هه لکشا و وتی؛ «تو خوت وت که ته نها یارمه تی من ده دیت؟»

وامده رخت که رای خوم گوږی بیت؛ «به راستی وام وت؟» شانه کانی هه لده لرزین. دوو شانی پانی پیوه بوو. به شیوه یه کی زور قول به چرپه چرپ وتی؛ «پیتهر، من وامده زانی ته نها من و تو بووین و ته واو»

له ویدا وتم؛ «ده گوی بگره... تو ده چیته وه سهر قسه یهک که من نزیکه ی 12 سالیک له مه و بهر وتومه. نهو کاته هه موو شتیک جیاوازیو، من نکولی له وه ناکهم»

دیسانه وه وتیه وه؛ «به لام من وامده زانی ته نها من و تو بووین و ته واو».

زور حزم له پهستی و پرووه مونه که ی نه ده کرد. تازه دره نگبوو گله یی له وه بکات که خه لکانیکې تریش لهو یاریه هه رمیه نایابه دا به شدارن، به تاییه تیش له کاتیکدا که خوشی بو ماوه ی چنده ها سال ئالوده ی دیاریه به خشنده کانی "جالالوکه" که بوو. به لام هه سته یکردنی پیاوه تی له جیهاندا باوی نه ماوه. هه رنه وه نده ی که

www.pertwk.com

باسی په یوه ندی خو ی و "وینشه" ی بو کردم و ده یوت "په یوه ندی که مان هه میشه پیبه پیی سهرکه وتن و نشوستی نوسینه کانم بهرز و نرم بوته وه". نهو کاتانه ی که به ختی یارده بوو و کتیبیکې سهرکه وتنی به ده ست ده هیئا، له ناو جیگه ی خه ویشدا به ختی هه لده سایه وه و هه رنه وه نده ش که په خنه یه کی خراپیان لیگرتایه، ئیدی یه کسهر سزاده درا و ده بویه وهک پیاویکی سه لت له زوری نوسنه که یاندا بخه وتایه. منیش وتم «نهو به هیچ شیوه یه ک کیشی تو نیه، به لکو نهو کیشی "وینشه" یه».

من به هیچ جوړیک پیم خوشنه بوو که هه ر له خو یه وه به بی نه وه ی پیشوخت پیملایت خو ی کرد به ماله که مدا، له وه وپیشیش نهو هم پیراگه یانده بوو. من بهرله وه ی ریگم به که سیک بدایه که بیته نهو مدیو دهرگای ماله که مه وه، پیمخوشبوو هه موو نوسین و مه له فه کانم کو بکه مه وه و وه لایان بنیم ریده که وت که له پاده به دهر نوسین و تیبنیم به ماله که دا بلاو بوو بیته وه. به لام هه ر له ناو دالانه که وه زور توره ده هاته بهرچاوم، له بهر نه وه ریگم پیدا بیته ژوره وه. بهرله وه ی برپوینه زوری دانیشتنه که، پرسیاریکم لیکرد و وتم؛

«چی قه و ماوه پوښت؟ دیسانه وه چه قیویت؟»

راسته وخو چوو ناو بابه ته که وه و وتی؛ «گومان له وه ده که م که تو جگه له من یارمه تی خه لکانی تریش به دیت»

هیچ به پیو یستم نه زانی که نکولی لیبکه م، له بهر نه وه وتم؛ «باشه... په نگه خه لکانیکې زوری تریش سود له یارمه تیه کانی من وه برگر... ئی، جا نهو چ په یوه ندی که به تووه هه یه؟ تو خوت نهو شتانه ت به دلنیه که له منت وه رگرتوون؟»

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

«نە، تۆ سەیریت رۆبیرت. هەستدەکەم هیلاکبیت کابرا. بلی بزائەم
ئایستاکە چۆنی دەگوزەرینیت؟»
وتی؛ «هەتا بلینیت خراپەم»

پەنگە تیکچوو بوو. جینگای سەرنج بوو کە لەماوەی چەند سالیکی
پیشودا تالە سپیەکانی قزی بە ئاشکرا لەناو قژە پەشەکەیدا
دەركەوتن. یەکیک بوو لەو کەسانە ی کە تا تەمەنیکی زۆر قزیکی پر
بەسەریانەوێه و لەناکاودا قزیان دەروتیتەو.

دواتر رۆبەت پرسی؛ «لەلای هیچ کەسیک باسی منت کردووە؟»
منیش راستیەکەم بۆ باسکرد و لەوەلامدا وتم؛ «بیگومان نە. من تا
ئەو پەری رادە نەینی دەپاریزم. وەستایانە هەردوولای مامەلەکە
دەبینم. بەهیچ شیوەیەک پیویست ناکات بیر لەو بەکەیتەو،
بەلایەنی کەمەو هەتا ئەو کاتە ئاوا بەپیکوپیکی رەفتاربکەیت،
پیویست ناکات خەیاڵی خۆت بەووەو بەگوشیت»

پاش چەند هەفتەیک دیسانەو پەیدا بوووە، ئەو جارەشیان هەر
رێک بەبی ئەوێ لەووپیش پیوتبیتم لەدەرگای دامەو. جارست
بووم. من پیم خۆشەبوو یەکیک لە نوسەرەکان وردە وردە دەست
وەرداتە ناو ژیاڵی تایبەتیمەو. من هەر لەو کاتەوێ کە مندالبووم و
مندالە چلمنەکان دەهاتن بۆلام بۆ ئەوێ یاری کاو بو و هیندیە
سورەکانیان لەگەڵداکەم، زۆر زۆر رقم لە تەپوهوری سەر
پیلپیکانەکانبوو. بەشکم میوانیکم هەبوا، بەشکم لەگەڵ ئافەرەتیکی
نوسەردا لە گەرمە تاونوێکردنی باسیکی گرنگ و خۆشدا بومایە.
یاخود بۆ نمونە بەشکم بە قولی سەرقالی شتیکی دیاریکراو بومایە.
جگە لەوێش من بەرلەوێ میوانم بیت، زۆربە جارەکان پیاو یەک

www.pertwk.com

پروفسور "هایجینس" کچیکی گولفرۆشی ئاسایی دەهینا و فییری
زمانیکی پاراویدەکرد، یەکسەر داوای لیدەکرد کە ببیتە ئافەرەتی هەرە
گرنگی ژیاڵی.

ئەوجا وتم؛ «باشە پیتخۆشەبوو ئەگەر بتزانیبایە کە من یارمەتی
نیوێ هەموو نوسەرەکان دەدەم و بابەتیان دەدەم کە لەسەری بنوسن؟
ئەو کاتە حەزێدەکرد پیکەو ئیشمانبکرایە؟»

سەریکی پاوێشان و وتی؛ «بەهیچ جۆریک»
ئیدی لەویدا ئامازەم بۆ شتیکی کرد و وتم؛ «بەلام وەسفکردنی
پەخنەگرەکانت بەدلبوو کەلەسەر دواوەمین رۆمانت نوسیویان.
وابزانم "وینشە"ش ئەوێ پیتخۆشبوو. تۆ بیروکەیکە هەشت
لایەرییەت لە من وەرگرت، زۆر بە هەرزانی پیم فرۆشتیت. بەراست،
منیش لەگەڵ ئەو پەخنەگرەدا تەبام کە نوسیووی هەندیکی جار
زمانیکی تیکەل و پیکەل بەکار دەهینیت. دەبوا یە دەستنوسەکەت
بەینایە بۆم تا بمخوینایەتەو. خۆت دەزانیت من پارەیکە هیندە
زۆر داواناکەم لەبری خویندەوێ دەسنوسیکی»

تۆزیک هاتەوێسەرخی و وتی؛ «حەز دەکەم بزائەم یارمەتی چ
کەسیکی تریش دەدەیت؟»

پەنجەیکەم خستە سەر دەمم؛ «تۆ شیت بوویت کابرا؟»
بەچاویکی پرلەبروای ساویلکانەو تەماشایەکی کردم. وابزانم هیشتم
هەر پیوایوو کە نەینەکی زۆر تایبەتیمان لە نیواندا بیت. ئەوجا
وتم؛ «باشە تۆ پیت خۆشەدەیت ئەگەر باسی تۆ بۆ "بیرت" و "یۆهانس"
بدرکینم؟»

«یارمەتی "یۆهانس" دەدەیت؟»

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

که به‌راستی له حاله‌تیکێ ناوومیدا خۆمان ده‌بیننه‌وه، ئه‌و که چاره‌پوانکردن و خۆبه‌ستنه‌وه به‌رودانی په‌رجویه‌کی خه‌یالی که حاله‌ته‌که‌مان باشتریک بکات، زیاتریک ئازارمان پێده‌به‌خشیت. له‌و کاتانه‌دا تاراده‌یه‌ک سستبوون حاله‌تیکێ باشتری می‌شک. من به‌ شیوه‌یه‌کی میهره‌بانانه قسه‌م له‌گه‌لدا کرد و وامنی‌شاندا که لێی تێده‌گه‌م، ئه‌وه‌ش شتی‌کبوو که وه‌ک خزمه‌تیک پێشکشی نوسه‌ره‌کانم ده‌کرد. هێنده‌شم پێوت که هه‌رگیز هه‌یج که‌سیک به‌و شتانه‌ نازانی‌ت که ئه‌و لێیکریبووم. دوو په‌رداخێ گه‌وره‌ی ویسکیم تیکرد و که‌وتمه‌ باسی "وینشه" و ویستم بزانه‌م ئه‌و به‌ چ شیوه‌یه‌ک ده‌یگوزهرینی‌ت.

پاش دوو سال ئینجا بینیمه‌وه، په‌نگی زه‌رد هه‌لگه‌را‌بوو و وتی "نوسینه‌کانم وه‌ستاوان". له‌و کاته‌دا، هه‌روه‌ک خۆی پێی وتم، زۆری پێخۆشبوو که پۆمانیکێ پۆلیسی بنوسی‌ت، منیش دوو بیرۆکه‌ی پۆمانیکێ له‌و جۆره‌م خسته‌به‌رده‌ستی و پێگه‌می‌دا یه‌کی‌کیان هه‌لبێزیری‌ت. په‌فتاریکێ میهره‌بانانه‌م له‌گه‌لدا کرد. پۆبێرت زۆر به‌باشی ده‌یزانی که ئه‌و بیرۆکه‌یه‌ی که ته‌نها ته‌ماشای ده‌کات و نایکری‌ت، یه‌کسه‌ر ده‌بێته‌ شتیکی بێنرخ. ناچاربووم له‌ مه‌له‌فی ئه‌و تییینیانه‌دا ده‌ریبه‌ی‌نم که دامنا‌بوون بۆ فروشتن و بیخه‌مه‌ ناو مه‌له‌فی ئه‌و چیرۆکانه‌وه که دامنا‌بوو خۆم له‌ دانیشنه‌کاندا بیانگێریمه‌وه. من نه‌مه‌ده‌توانی به‌ ته‌واوه‌تی ده‌ست له‌ گێرانه‌وه‌ی چیرۆک هه‌لبگریم، چونکه هه‌میشه هه‌بوونی چیرۆکی نوێ شتیکی باشبوو و ده‌مه‌توانی له‌پێگه‌یانه‌وه مشتته‌ری نوێ په‌یدا‌بکه‌م.

ئه‌و بیرۆکه‌یه‌ی که له‌گه‌ل خۆیدا بردی ناوی "کوشتنی سی که‌س له‌دوای مه‌رگه‌وه" بوو و په‌نگه‌ تۆزق‌الیک سروشی له‌ گۆرانی "Lusy in the sky with diamonds" ی بیتلیس" وه‌ وه‌رگرتی‌ت. تییینیانه‌کانم

www.pertwk.com

مه‌تریه‌که‌م ده‌برده زۆری نوسنه‌که. من ئه‌وه‌م به‌لاوه سه‌یری‌بوو که به‌ی هه‌یج به‌ره‌نگاریه‌ک پازیده‌بوو و به‌قه‌سه‌ی ده‌کردم. دل‌نیا‌بووم له‌وه‌ی که چه‌ند که‌سیک پێکه‌وه قسه‌یان کردووه. مه‌زه‌نه‌ی ئه‌وه‌م ده‌کرد باسی ئه‌وه‌یان کردبێت که من چالاکیه‌کی راوی‌زکاریی گه‌وره و فره‌لایه‌نه‌م هه‌بێت. واشم داده‌نا که هه‌موو ئه‌وانه‌ی پێکه‌وه قسه‌یان کردبوو، نکۆلیان له‌وه‌کردبێت که ناوی خۆیان له‌ناو لیستی مشتته‌ریه‌کانی مندا بێت. من هه‌میشه له‌ مه‌زه‌نه‌کردنی شته‌کاندا زیره‌کبووم. هه‌میشه ده‌مه‌توانی ئه‌و شته‌ بخه‌ملێنم که هاوشیوه‌ی چیرۆکی هه‌لبه‌ستراوی جی‌با‌وه‌پ‌بوو.

ئاله‌ویدا بۆ یه‌که‌مین جار له‌وه تیگه‌یشتم که پێیتیده‌چیت پۆرتیک له‌ پۆزان که‌سیکی دیاریکراو بیه‌وێت زه‌هره‌م لی‌بدات. هه‌ستم به‌ فشاریکێ زۆر ده‌کرد و به‌پێویستم زانی باسی کاسیته‌ تۆمارکراوه‌کانم بۆ پۆبێرت بگێرمه‌وه. له‌سه‌رو ئه‌وه‌شه‌وه چه‌نده‌ها جار چه‌کم له‌و وه‌رگرتبوو و به‌پێی یاسا‌کانی خۆم کۆپیه‌کی هه‌موویانم لای خۆم پاراستبوو، ئه‌وانه‌شم بۆ گێرپا‌یه‌وه و دواتریش وتم "من پلانیکی وردی تریشم دارشتووه و ئه‌گه‌ر شتی‌کم لی‌بیت یه‌کسه‌ر سندوقی بانه‌که‌که‌م ده‌که‌نه‌وه و هه‌موو شتی‌ک ئاشکرا‌ده‌بیت". من وای بۆچووم ئه‌و قسه‌یه‌م هێمنی بکاته‌وه. له‌سه‌ره‌تادا زۆر تو‌ره‌بوو و هه‌لچوو، زۆر که‌ته‌شبوو، به‌لایه‌نی که‌مه‌وه بستیک له‌ من درێژتر‌بوو. به‌ده‌ره‌له‌وه‌ش له‌وه‌وپێش یه‌ک دوو‌جار له‌و کاتانه‌دا بینیبووم که نه‌یده‌توانی ده‌ست به‌سه‌ر خۆلق و مه‌زاجیدا بگرت. به‌لام هێنده‌ی نه‌برد و می‌شکی هی‌وری‌بووه‌وه و ئه‌ویش ناچارانه‌ خۆیدا به‌ده‌سته‌وه، من خۆش‌ح‌ال‌بووم به‌و حاله‌ته‌. ئه‌گه‌ر له‌راستی‌دا له‌ حاله‌تیکێ بێ ئومیددا ببین، ئه‌وا هه‌رگیز باش نیه‌ به‌و هی‌وا خه‌یالییه‌وه بزین که شتیکی دیاریکراو سودیکمان پێده‌به‌خشیت.

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

له "لوسی" هیچ ئافره‌تییکی تر له ژيانی "ویم" دا نه‌بوو، لێره‌شه‌وه هه‌ر کەسێکی نه‌بوو که میراتییه‌که‌ی بۆ بمی‌نێته‌وه. تهنه‌ها شتیکی که دلی خۆشه‌کرد و پوناکیه‌کی کزی ده‌خسته ژيانیه‌وه، له‌وه‌دابوو که "لوسی" جارجاریک هه‌ر بۆ پێزلێنانی براده‌رایه‌تیه‌ کۆنه‌که‌یان سه‌ردانیکی ده‌کرد. هیدی هیدیش سه‌باره‌ت به‌ ژيانی هاوسه‌ری داوای ئامۆژگاری لێده‌کرد، چونکه "کییس" ی می‌ردی پیاویکی وا نه‌بوو که کەس بتوانی‌ت به‌ئاسانی نان و جیگای له‌گه‌ڵدا دابه‌شبات.

ئه‌گه‌ر "ویم" ی برا بچکۆله‌ له‌پیش دوو برا گه‌وره‌که‌یه‌وه بمردایه، ئه‌وا ناچارده‌بوو له‌به‌ر قسه‌ی خه‌لکی به‌شیکی زۆری سامانه‌که‌ی بۆ "کییس" و "کلاس" جییه‌شتایه. وا رێکه‌وت له‌ته‌مه‌نیکی گه‌نجدا توشی نه‌خۆشیه‌کی کوشنده‌بوو و له‌ وه‌سیت نامه‌که‌یدا نوسیویوی "دواهمین خۆزگه‌م ئه‌وه‌یه‌ که "کییس" و "کلاس" له‌دوای مردنم پێکه‌وه قاسه‌ گه‌وره‌که‌ی پاره‌کانم بکه‌نه‌وه". ورته‌ورتیک له‌ناو شاری "ئانتویپ" دا بڵاوبوووه‌وه و ده‌یانوت بایی چه‌نده‌ها ملیۆن فرانکی به‌لجیکی، ئه‌لماسی سافکراو له‌ قاسه‌که‌یدا.

"ویم" له‌به‌رچاوی چه‌ند گه‌واهی‌کدا ئیمزای له‌سه‌ر وه‌سیتنامه‌که‌ی کرد و دوو مانگیک دواتر مرد، "کییس" و "کلاس" یش بۆ کردنه‌وه‌ی قاسه‌ی پاره‌که‌ی هاتن. له‌گه‌ڵ خۆشیاندا پارێزه‌ریکی به‌ناوبانگی تایبه‌تیا‌ن له‌بوا‌ری ئیشوکاردا هینابوو. له‌و کاته‌دا که به‌ چاویکی پر له‌ ته‌ماحه‌وه‌ ده‌رگا دلفرێنه‌که‌یان کرده‌وه، زرمه‌ی قومه‌له‌یه‌کی گه‌وره‌ به‌رزبووه‌وه و هه‌ر سێکیان ده‌ستبه‌جێ مردن. له‌ناو قاسه‌که‌شدا نه‌ ئه‌لماسی تێدا‌بوو و نه‌پاره‌ی ورده و کاغه‌زیش. "کییس" و "کلاس" تهنه‌ها قومه‌له‌یه‌کیان به‌ میراتی بۆ ما‌بووه‌وه، به‌لام نرخیکی یه‌کجار مه‌زنی هه‌بوو و له‌ فره‌لاوه‌ زیره‌کانه‌ بۆیان دانرابوو.

www.pertwk.com

نزیکه‌ی 15 لاپه‌ره‌ ده‌بوون، به‌لام به‌شیوه‌یه‌کی کورت چیرۆکه‌که‌ به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌بوو؛

سێ برا به‌ناوی "ویم" و "کییس" و "کلاس" له‌ شاری "ئانتویپ" ی به‌شی "فلامیش" ی به‌لجیکادا ده‌ژیا‌ن. "ویم" په‌له‌یه‌کی سوری گه‌وره‌ به‌ ده‌موچاویه‌وه بوو و هه‌ر له‌ منداڵیه‌وه‌ دوو برا گه‌وره‌که‌ی شه‌ریان پێده‌فرۆشت و ئازاریان ده‌دا. له‌سه‌ره‌تای ته‌مه‌نی بیست ساڵیدا چاوی به‌ "لوسی" شوخ و شه‌نگ ده‌که‌و‌یت و دلی داگیرده‌کات، "لوسی" له‌پاده‌به‌ده‌ر جوانه‌، به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا هه‌ر دوو حه‌فته‌ پیش ئه‌وه‌ی شوو به‌ "ویم" بکات، "کییس" ی برای هه‌لیده‌گیرێته‌وه و بۆ خۆی ده‌بات. په‌یه‌ه‌ندی نیوان خیزانه‌که‌شیان له‌و کاته‌دا هینده‌ی تر تیکه‌چه‌یت که دایک و باوکی یه‌ک له‌دوای یه‌ک له‌ ماوه‌یه‌کی کورتدا کۆچی دوا‌یی ده‌که‌ن. دایک و باوکی وه‌سیتنامه‌یه‌کی ورد و پونیان نوسی‌بوو و به‌ئاشکرا دیاربوو که به‌شه‌ میراتی "ویم" یان زۆر که‌م دانابوو. ده‌لێن به‌هۆی ئه‌وه‌وه‌ بووه‌ که دایک و باوکی که‌وتبوونه‌ ژێر کاریگه‌ری و فرت و فیلی دوو برا گه‌وره‌که‌وه‌، به‌تایبه‌تیش "کلاس" که یارمه‌تی دا‌بوون وه‌سیت نامه‌که‌یان بنوسنه‌وه. ئه‌و خۆی پارێزه‌ربوو و بۆ ماوه‌ی چه‌ند ساڵیکیش له‌پاش مردنی دایک و باوکی به‌شاری "ئانتویپ" دا ده‌سو‌پا‌یه‌وه و تارا‌ده‌یه‌ک شانازی به‌وه‌وه‌ ده‌کرد که کاتی خۆی توانی‌بووی دایک و باوکی پیر و په‌که‌که‌وته‌ی بکاته ئه‌لقه‌یه‌کی په‌نجه‌ی خۆی.

به‌هه‌رحال "ویم" پشتی به‌ خۆی به‌ست و توانی ببیته ئه‌لماس فرۆش، له‌گه‌ڵ تێپه‌ربوونی سا‌له‌کانیشدا هه‌ر زۆر زۆر ده‌وله‌مه‌ندبوو. گه‌وره‌ترین خه‌م و په‌ژاره‌ی ئه‌وه‌بوو که خیزانی دانه‌مه‌زاندبوو. جگه‌

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

سێهه‌مین گروپ ئه‌و که‌سانه‌بوون که‌ پاره‌یان لایه‌و و هه‌میشه‌ به‌ئاسانی نه‌یانده‌دامه‌وه. که‌په‌تیکیان مشتهریه‌ک له‌ مشتهریه‌کانم پاره‌یه‌کی زۆری لایه‌و. نه‌ من و نه‌ مشتهریه‌که‌ش ده‌مانویست هێنده‌ به‌ر گوێی خه‌لکی بکه‌وێت که‌ باشتترین پۆمانی ساله‌که‌ له‌سه‌ر کۆمه‌لیک تیبینی ورد هه‌لچنراوه‌ که‌ هی نوسه‌ره‌که‌ نین. هه‌یچ یه‌کیکمان پێمانخۆشنه‌بوو که‌ له‌ناچاریدا واملیه‌ات باسی کاسیته‌ تۆمارکراوه‌کانی بۆ بکه‌م، به‌لام به‌راستی جارجاریک هه‌یچ چاره‌یه‌کی ترم نه‌بوو. ئه‌و مینۆده‌ زۆر کاریگه‌ربوو. "یاریده‌ده‌ری نوسه‌ر" له‌بنه‌په‌ته‌وه‌ په‌رشوبلا‌بوو، هه‌ر له‌به‌ره‌وه‌ش زۆر گرنگبوو که‌ به‌لایه‌نی که‌مه‌وه‌ په‌یوه‌ندیه‌کی رێکوپێکی له‌گه‌ڵ مشتهریه‌کانیدا هه‌بێت.

دوا‌هه‌مین گروپیش هه‌موو ئه‌و که‌سانه‌ بوون که‌ سودیکی مه‌زنیان له‌ "یاریده‌ده‌ری نوسه‌ر" وه‌رگرتبوو، هه‌م وه‌کو لایه‌نی ئه‌ده‌ب و هه‌م وه‌کو لایه‌نی پاره‌ش، به‌لام که‌ زانیان چه‌نده‌ها نیچیری تریش به‌تۆپه‌که‌وه‌ بوون، ئیدی هه‌ستیانه‌کرد پێیان خستۆته‌ شتیکه‌وه‌ که‌ ده‌سه‌لاتیان به‌سه‌ریدا ناشکێت. ئه‌و نوسه‌رانه‌ی که‌ زیاتریک سودیان له‌ یارمه‌تیه‌کانی من وه‌رگرتبوو، زیاتریک که‌وتبوونه‌ ژیره‌وه‌، زیاتریک له‌وه‌ ده‌ترسان که‌ ئابرویان بچێت. له‌لایه‌که‌وه‌ شه‌رمه‌زاربوون که‌ یارمه‌تیان له‌ که‌سێک وه‌رگرتوو و له‌لایه‌کی تریشه‌وه‌ شه‌رمه‌زاری ئه‌وه‌بوون که‌ کلاویان کرابوو سه‌ر. من به‌باشی له‌وه‌ تیده‌گه‌م، به‌لام خۆیان بوون که‌ خۆیان فریودا که‌ ئاوریشم بکرن.

دواتریش هه‌رچه‌نده‌ که‌ هه‌ندیک له‌ مشتهریه‌کانم زانیان که‌ من له‌ فره‌لایه‌نه‌وه‌ ده‌سته‌کارم، به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا هه‌ندیکیان فریویان ده‌خوارد و داوای رێکه‌وتن نامه‌ی نوییان لیده‌کردم. زۆر به‌باشی

www.pertwk.com

مه‌ترسی بوو. له‌گه‌ڵ تیپه‌رپه‌وونی کاتیشدا نیشانه‌ خراپه‌کانی له‌ چوار گروپی جیاوازه‌دا ده‌رکه‌وتن.

گروپی یه‌که‌م هه‌موو ئه‌و که‌سانه‌ی ده‌گرتوه‌ که‌ نه‌یانده‌توانی ئه‌و پڕۆژانه‌ ته‌واوبه‌کن که‌ ده‌ستیان پێکرتبوو، له‌به‌ره‌وه‌ هه‌ر زۆر به‌ئاسانی گله‌بیان له‌ جو‌ریه‌تی ئه‌و نوسینه‌انه‌ده‌کرد که‌ کپیویان. من زۆرم له‌و که‌سانه‌ بینی که‌ بیروبۆچوونی خۆیان به‌و شیوه‌یه‌ هه‌لده‌گه‌رانه‌وه‌. پێکه‌نینم پێیانده‌هات. مایه‌ی پێکه‌نینه‌ ئه‌گه‌ر گله‌یی له‌ توانای ماشینیکی بپوێنه‌ی وه‌ک "جاکووار" بکه‌ین، له‌کاتی‌دا کێشه‌ راسته‌قینه‌که‌ له‌ شۆفیژه‌که‌دا بێت که‌ نه‌توانی‌ت له‌پشتی سوکانه‌که‌یه‌وه‌ دابنیشی‌ت و لێی بخوێ‌ت. له‌و کاته‌دا گرفته‌که‌ له‌ توانای لی‌خوێنی شۆفیژه‌که‌دا، نه‌ک له‌ جو‌ریتی ماشینه‌که‌دا.

گروپیکی تر هه‌موو ئه‌و که‌سانه‌ بوون که‌ به‌رتیلیان نه‌ده‌خوارد. ئه‌وانه‌ زیاد له‌پاده‌ ده‌مه‌می بوون، چونکه‌ خۆیان هه‌یچ شتیکیان نه‌بوو که‌ لێی بترسن. نیگه‌رانبوون. بێئارامبوون چونکه‌ من یارمه‌تی نوسه‌رانی ترمه‌دا، تاکوته‌رایان له‌پاده‌به‌ده‌ر له‌وه‌ ده‌ترسان که‌ شتیکی له‌و جو‌ره‌ رویدا‌بێت. وه‌ک ماسیگر وایه‌و، به‌لام ده‌ریایه‌ک ورته‌ورتی ئیره‌وه‌ئو‌ییان له‌به‌رده‌ستابوو که‌ تۆپه‌کانیانی تی‌فرپێده‌ن. نه‌یان‌توانی ته‌نانه‌ت یه‌ک ماسی راسته‌قینه‌ش بگرن. به‌رتیل نه‌خۆره‌کانیش له‌ناو ئه‌و شیوه‌ تینه‌گه‌یشتنه‌دا ده‌ژیان و پێیانوابوو که‌ یارمه‌تیه‌کانی من زۆر تایبه‌تی بن، به‌لام له‌لایه‌کی تریشه‌وه‌ وایلی‌کردن که‌ زیاتریک چاوبه‌که‌نه‌وه‌ و بپرسن؛ ئه‌ی که‌واته‌ له‌ راستیدا یارمه‌تی کی ده‌دا؟ بلێت یارمه‌تی ئه‌و نوسه‌ره‌ تازه‌یه‌ی دابی‌ت که‌له‌پڕیکدا ئازایانه‌ ده‌رکه‌وت و خه‌لاتی په‌خنه‌گره‌کانی برده‌وه‌؟

تایبەتە بە پێگە ی پەرتووک

وردەکاری لە پۆمانە ئەلمانیەکەدا جیاوازییەکان، ناوەکان گۆڕدراو، شۆینی پوداوەکان گۆیزاربوونەو بە ئەلمانی، بەلام خودی چیرۆکەکە بەتەواوەتی وەک ئەو چیرۆکەبوو کە من کاتی خۆی هۆنیمەو، لە هەندێ شۆینی دیاریدا لەسەدا سەد وەک ئەوەی من بوو. نوسەرەکان ناوی "ویلیامین ویتمان" بوو، من بە هیچ شۆیهێک لەوەوپیشت ناوی ئەو نوسەرەم نەبیستبوو، بەلام بیگومان پێدەچوو نازناویک بیت.

من لەسەدا سەد دڵنیابوو کە ئەو چیرۆکەم تەنها بۆ ماریا گێڕابوو، وە تەنها لەبەرئەوێش بەهیچ کەسیک نەفرۆشتبوو، چونکە تا ئەو کاتە هیچ نوسەریکی وام نەدۆزیووەو کە بەبروای من بتوانیت ئەو پۆمانە بنوسیت. تەنها دوو بوار پێیتیدەچوو؛ یان ماریا بەرپێکەوت ئەو چیرۆکە "لۆرد هامیلتن" ی بۆ کەسیک گێڕاوەتەو، بۆ نمونە بۆ نوسەریک. یاخود قبولکردنی ئەم بوارەیانم بەلاو سەختتریکیبوو. ماریا خۆی نوسیویەتیو و بە نازناوی "ویلیامین ویتمان" هەو بەلاوی کردۆتو. چیرۆکەکان جوان داپێژرابوو، تارادەییەکی ئێجلامەکەم بەدڵبوو، هەرچەندە بەلاوی منەو بەتەواوەتی بەستراو بە ناوچە بەرزاییەکانی سکۆتلەنداو.

دەرکەوتنی لەناکاو ئەو نیشانە زیندەیی ماریا هەژاندی. بیرۆکە ی ئەو پۆمانی شەترەنجی کە بە ئەلمانی ناویان نابوو "نەینی یاری شەترەنج" تەنها یەکیک بوو لە چەندەها و چەندەها چیرۆکی تری من کە کاتی خۆی هەروا بۆ ماریام گێڕابوو، زۆریشیان بووون بە پۆمان و بەلاویش کرابوونەو. بۆیە چەند چیرۆکی تری لەلایەن "ویلیامین ویتمان" هەو بەلاو بکریتەو؟ لەو حالەتەدا پێیتیدەچوو "یاریدەدەری نوسەر" بکەوێتە کێشمەوکیشتیکی راستەقینەو.

www.pertwk.com

دەیانزانی لەسەر کەشتیەکان کە لە نفومبووندا، بەلام ئیدی بەسەختی نەخۆشکەوتبوون و دەستیان لە خۆیان شۆریبوو، لەبەرئەوێش داوای زیاتر و زیاتر و زیاتریکیان دەکرد. هەروەک هەموو جۆرە ئالودەبوونیکی تروابوو، بەلام لەویدا تەنها ئەوەندەبوو کە کاتی پووە ئەلمانیەکیان دواخستبوو. پرساریکەم لە یەکیکیان کرد و وتم "ناترسیت لەوەی لەپاش مردنت پەردە لەسەر هەموو نەینیەکان تەهەللیت؟"، سەریکی بۆ پووەشاند و وتی "ئێ خۆ ئەو کاتە چیتەر من لێردا نیم، پۆشتووم". من وەک بێشەرمیەک ئەوەم دەبینی، بەلام هاوکات مانایەکی زۆریشی هەبوو لەلام. یەکیک لە سیفەتە باوەکانی شارستانی پۆست مۆدێرنی لەوەدا دەبینیت کە تارادەییەک بە هیچ جۆریک پێز لە سەرورە پاش مردن ناگرن. ژیان شاریکی یاری و خۆشی و رابواردنە و ئەندێشە قوڵ و دوربینیش لەو کاتە زیاتریک تێناپەڕیت کە شاری یاریەکە دادەخریت.

لەلایەکی تریشەو زۆر پێی تێدەچوو کە ئەو مشتەریانە پقیان لێمبیت. زۆر پێی تێدەچیت کە ئالودە هیرۆین بیت و لە هەمان کاتیشدا قیژت لەو کەسە بێتەو کە بۆت پەیدا دەکات.

من خۆم هەر بەئارامی مامەو، هەتا پۆزیکیان وتاریکی کورتم لە "دار سپایگل" دا خوینەو کە دەربارە پۆمانیکی سەرورەییە بوو کە لە ئەلمانی دەرچوو، پۆمانەکانی باسی یاری شەترەنجی دەکرد. پۆمانەکەم پەیدا کرد و تا هەموویم نەخویندەو دامنەنا، بەتەواوەتی سەرسامبووم.

پۆمانەکە کتومت لەسەر ئەو چیرۆکە داپێژرابوو کە من چەندین ساڵ لەوەوبەر لە "فرۆگنەرسیتەر" دا بۆ ماریام گێڕایەو، ئەو کاتە هەر چەند هەفتەییەک بەر لە سکپربوونەکی ماریابوو. کۆمەلێک

تایه ته به پنگه ی پرتووک

ئیشیکی کاتیم بۆماوهی سالیک له دهزگایهکی گهورهی چاپمهه. من دۆزیهوه، وهک سهرنوسهری ئهدهبیاتی وهرگێردراو دایانمهزراندم. من یهکیک بووم له نیوان چهندهها کهسی تر دا که داوای ئهوه کارهیان کردبوو، بهلام ههرئوهندی پیمراگهیاندن که ئهوه کارهم دهوئ، یهکسهر منیان دامهزراند. تهنا ته پپووستیشی نهکرد بهنوسراوی رهسمی داوای ئیشهکه بکه، چونکه ناوبانگیکی باشم ههبوو، بیگومان ههمووان "پیتهر"یان دهناسی. من کهسیکی پایه بهرزبووم و لهژیرهوه ژیانانی ئهدهبیم بهپوهدهبرد.

بههیچ شیوهیهک مایه ی سهرسوهرمان نهبوو که من داوای ئیشیکم له دهزگایهکی چاپمهه نیدا کرد. بهپچهوانهوه، ئهوه سهیربوو که زۆر لهوهوپیشت داوام نهکردبوو. ئهوه راستیهش که من جگه له شهادهی شەشی ئامادهی هیچی ترم نهبوو هانای بۆ بهرم، هیچ شتیکی له پلهوپایه که منه کردهوه و گرنگیان پینهدا. من خۆم خۆم فیڕ کردبوو و شهرمیشم لهوه نهدهکرد که شهادهیهکی دانیشگام نهبوو. من ئهوه قوناغهم پهپاندبوو. خه لکی وا ههیه که زۆرتریک له خودی خویانهوه فیڕده بن وهک له خه لکانی ترهوه.

ئهوه دهزگای چاپمهه نییهش بهخته وهربوو که دهزگای بۆ یهکیکی وهک من کردهوه. ئیشیکی باشم بۆ دهکردن، هیچ گومانیک لهوه دا نهبوو، بهلام تهنا خۆم دهمزانی که من له پێگه ی ئهوه ئیشهوه دهتوانم چهندهها پهیوهندی بهنرخ لهگه ل دهروه ی ولاندا دابمه زرینم، دهتوانم چه ند ناسیاویک بدۆزمه وه که کاریگه ریهکی مهزنی هه بیئت بۆ بلبوونه وه ی "یاریده ده ری نوسه ر".

www.pertwk.com

لهویدا ماریا هینده ی نیشاندام که یاده ریهکی زۆر به هیزی ههیه و دهستی به یاری شه تره نچ کردوه.

نوسراوی سهر دیواره که

لهو کاته دابوو که بهگور له دهروه ی ولاندا دهستبه کاربووم. کاتی خۆشی بوو، چونکه تهونه که ی نهروجم زۆر چرپووبوهوه. راسته خه لکی ولاتی ئیمه په رشوبلاوه، بهلام ههرچی ده رباره ی نوسه ره کانیه تی تابلاییت خه لکه کانی نزیک یه کن. به راستی کاتی ئهوه هاتبوو که زوو زوو سه فه ربکه م بۆ ئه لمانیا و ئیتالیا و فه رهنسا و ئیسپانیا و به ریتانیا.

له پیشتا ناچاربووم کاریک له دهزگایهکی چاپمهه نیدا بدۆزمه وه. من دهمیکبوو دهمزانی که ئهوه قوناغیکی پپووسته. ههر له میژوه چهندهها سهرنوسه ر هینده یان بۆ ده رکه وتبوو که من کهسیکی یاریده به خشم، کهسیک به خۆشبه ختیوه ئه ندیشه و بیروکه ی جیاواز به ناو نوسه ره کاندایه خشه که مه وه، من جیگه یهکی به رزم له لای ئه وان داگیر کردبوو. زۆر که رهت ههر به ئاشکرا داوایان لیده کردم که بیمه راویژکاری کتیبیک. شتیکی جیاواز و خۆشبوو به لامه وه، له لایهکی تریشه وه دلشادبووم به وه ی که چه ند کاغه زیکی ره سمیم پپووو و ده یسه لماند که پارهم پهیدا کردوه، چونکه هه روا به ئاسانی نه مه ده توانی قه ناعهت به دائیره ی باج بکه م و بلایم به راستی هه ندیک لهو پارانه ی پهیدا یانده که م باجیان له سه ره.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

ئەدەبیاتی ئەسکەندەنافیدا بۆ دەرەوێ وڵات. هەرگیزیش هیچ شتێک نەدەوت ئەگەر بەتەواوەتی دُنیا نەبوومایە لێی. کاتیکی که به ده‌زگایه‌کی ئەلمانیم دەوت که پۆمانیکی دانیمارکی یان سویدی سەرکەوتنێکی نایاب له‌ بازاری ئەلمانیدا بەدەست دێنیت، ئەو کاتە ده‌زگاکه سور دەیزانی که من قسەکه‌م به‌باشی هه‌ڵسه‌نگاندوو. گرنگه‌ له‌و کاتانه‌دا که مامه‌له‌ له‌گه‌ڵ خه‌ڵکانی تردا ده‌که‌ین، شته‌کان به‌باشی هه‌ڵسه‌نگینین. متمانه‌ کردن شتی که له‌گه‌ڵ تیپه‌پوونی کاتدا دروسته‌بێت.

بێگومان ئەو پاشنیوه‌پۆیه‌ی له‌ده‌رگای به‌پۆبه‌ری گشتی چاپه‌مه‌نیه‌که‌مدا و وتم ده‌مه‌وێت ده‌ست له‌ کار هه‌لبگر، په‌شیوی و نا‌ئارامیه‌کی زۆر که‌وته‌ ناو چاپه‌مه‌نیه‌که‌وه. به‌لام ئیدی ده‌بوايه‌ له‌سەر ژيانى خۆم به‌رده‌وامبوومایه. من هەر له‌سهرتای هه‌شتاکانه‌وه هه‌ک چاودێریکه‌ریک کارم بۆ چه‌نده‌ها ده‌زگای چاپه‌ گه‌وره‌کانی جیهان کرد. ئیشه‌که‌ی من له‌وه‌دابوو که ئاگام له‌ کتێبه‌ نایاب و نوێکانی وڵاتانی ئەسکەندەنافیا و زمانی ئەلمانی بێت و ئەگه‌ریش ناوێشانیک سهرنجی رابکێشامایه و پێموابوايه‌ گرنگیه‌کی تایبته‌ی هه‌یه، ده‌بوايه‌ به‌زوترین کات زانیاریم ب‌دايه‌ به‌و ده‌زگایانه‌ی که نوێنه‌رایه‌تیم ده‌کردن. ئەو کاره‌ ب‌واریکی یه‌کجار نوێی بۆ کردم‌وه، چونکه‌ هەر زوو بووم به‌ نوێنه‌ری چه‌نده‌ها ده‌زگای چاپی به‌ناوبانگی وڵاتانی دەر‌وه و له‌وه‌به‌دواوه‌ زوو سهردانم ده‌کردن.

له‌سه‌فه‌ره‌کاندا به‌رده‌وام ب‌یروکه‌ و ئەندیشه‌ی نوێی پۆمانم بۆ ده‌هات. ئەو کاته‌ی که گه‌نجتریکی بووم چێژم له‌وه‌ ده‌بینی له‌کاتی

www.pertwk.com

بۆ ماوه‌ی چوار ساڵی په‌به‌ق له‌و ده‌زگایه‌دا کارمکرد، به‌لام هەر له‌ ساڵی یه‌که‌مه‌وه که‌سایه‌تیه‌ گرنگه‌کانی ناو چاپه‌مه‌نیه‌ هه‌ره‌ گه‌وره‌کانی دەر‌وه‌ی وڵات ده‌یانزانی چ که‌سیک به‌تەواوەتی ئاگای له‌ ژيانى ئەده‌بی وڵاته‌کانی ئەسکەندەنافیایه. ئەرکی سهرشانی من ئەوه‌بوو که ئەو کتێبه‌ بیانیانه‌ بدۆزم‌وه که شایانی ئەوه‌ بوون وه‌ر‌ب‌گێردینه‌ سەر زمانی نه‌رویجی. ئەو کاره‌ هەر زۆر ئاسانبوو. نوێنه‌ره‌کان ده‌یانزانی په‌یوه‌ندی به‌ چ که‌سیکه‌وه بکه‌ن. له‌ نیوان هۆله‌کانی پێشانگای کتێبی فرانکفۆرتدا وروژمیان بۆ ده‌هینام و به‌راکردن به‌ره‌ورپوم ده‌هاتن. زۆر خوشبوو، چێژم له‌و حاله‌ته‌ ده‌بینی. ئەملاولایان ماچده‌کردم و کارتی ناوێشانى خۆیان پێده‌به‌خشیتم. هه‌موویان ئەو راستیه‌یان زۆر باش ده‌زانی که ئەگەر من کتێبیکی به‌باش نه‌زانم ئەوا شه‌نسیکی هێنده‌ زۆری نابێت که له‌ وڵاتانی ئەسکەندەنافیدا ب‌لاوبکێته‌وه، به‌و شیوه‌یه‌ش بوومه‌ سه‌نگی مه‌حه‌کیان. جار‌جاریک به‌رله‌وه‌ی ده‌زگایه‌کی چاپه‌مه‌نی ئەلمانی یان ئیتالی کتێبیکی ب‌خاته‌ به‌رده‌ست بازاری یابانی یان ئەمریکیه‌وه، ده‌هاتن و داوای رای منیان ده‌کرد، منیش یه‌کسه‌ر ب‌یروپای خۆم پێراده‌گه‌یان و پێم ده‌وتن چ کتێبیکی به‌پێی من شه‌نسی ب‌لاوبوونه‌وه‌ی له‌و وڵاتانه‌دا هه‌یه. جاری واش هه‌بوو ناوی نوسه‌ریکی دیاریکراوم ده‌دانی، یان یه‌ک دوو وشه‌ی باشم ده‌رباره‌ی کتێبیکی دیاریکراو ده‌وت. به‌ده‌رله‌وه‌ش زۆر جار شیوه‌ رێکه‌وتنه‌نامه‌یه‌کی باشیشم بۆ ده‌خه‌ملاندن. به‌و شیوه‌یه‌ش هه‌میشه‌ پ‌ویان تێده‌کردم و داوای ئامۆژگاریان ده‌کرد، ته‌نانه‌ت ده‌رباره‌ی ئەو شتانه‌ش که له‌به‌رپرسیاری منه‌وه‌ دوربوون. هەر له‌و کاته‌وه‌ی که من سهرنوسه‌ری ئەدەبیاتی وه‌ر‌گێرداوبووم، پۆلیکی گرنگم هه‌بوو له‌ ب‌لاوکردنه‌وه‌ی

تایبته به پنگه‌ی پەرتوک

پۆمانیک بنوسریت، من ئاگام لێیوو... تەنانت بەرلەوێ نوێسەر...
خۆشی بزانییت کە پۆمانیکی دیاریکراو دەنوسییت، من دەمزانی. ئەوێش
بۆ کەسیکی چاودێریکەری وەک من هەتا بلیتی نرخیکی بەرزێ هەبوو.
من زۆر زیڕەکیووم لە جیاکردنەوێ ناوێشانە گرنگەکاندا. دەلێن کە
من هەستی شەشەمم هەیه.

بەلای "یاریدەدەری نوێسەر" وە مایە سەربەستیهکی گەورەبوو کە
چیتەر تەنها بە نوێسەر ئەسکەندنافیه‌کانەو نەبەستریتەو. هەندیک
لە بیروکە گرنگەکانم وەرگێڕایە سەر زمانی ئینگلیزی و ئەلمانی و
فەرەنسی و ئیتالی. بێگومان ئیشیکی گەورەبوو، بەلام شتیکیش نەبوو
کە نەکریت. من هەمیشە حەزم لەوێبوو کە ئەدەب بەزمانە
پەسەنکە خۆی بخوینمەو، لەراستیدا تارادەیهک ئەو مەرگیکی
خویندەنەووم بوو. لەبەرئەو هەر لە سەرەتای حەفتاکانەو وەک
ئارەزوێهک دەستکرد بە فێربوونی چەند زمانیکی نوێ. ئیدی
"یاریدەدەری نوێسەر" کۆمەلێک نوێسەری زیاتری لەبەردەستدایوو و
دەیتوانی بەئارەزوی خۆی یەکیکیان هەلبژیریت. نوێسەریکی
ئەمریکی یان بەپازیلی تارادەیهک هەستی بە مەترسی نەدەکرد کە
بیروکەیهک لە کەسیکی نەرویجی بکڕیت. لەو کاتە بەدواوە ئیتەر
بەیه‌کجاری دەولەمەندبووم.

کاتیکی زۆری پۆزانەم بەوێو دەپۆشت کە پەییوێندیکی نزیک بە
نوێنەران و نوێسەران و چاپەمەنیەکانەو بەیلمەو، پاش ماوێهکی
کەمیش بووم بە کەسیک کە خەلکانیکی زۆر حەزیان بە مەعشەرم
دەکرد و پێیانخۆشبوو لەسەر میزەکەم دابنیش. بەهیچ جوریکیش
مایە شەرم نەبوو لە پێشانگای کتێبەکانی فرانکفۆرت و لەندەن و
بۆلۆگنا و پاریسدا لەگەڵدا دانیش و نانیکی نیوێپۆ بخۆن،

www.pertwk.com

پێاسەکردنی سەرشاخەکاندا بێرکەمەو، یان کاتیکی کە بەقیتار بە
"هاردەنگێرقیدا" دەپۆشت. لەو کاتەشدا کە بەهۆی کارەکەمەو
دەستم بەسەفەرکرد، ئەو حالەتە هەرەکو خۆی مایەو کە لەبەرزیایی
40 هەزار "پێ" وە بەرەو "نیۆرک" و "ساو پاولۆ" و "سیندنی" و "تۆکیۆ"
دەفریم. زۆرجار تەنها یەک دوو دەقەیه‌کم پێویستبوو بۆ ئەوێ
بیروکەکی پۆمانیک دابڕێژم، ئی خۆ دەشبوایە بێرم لە شتیک هەر
بکرایەتەو، مێشکی من بەو شیوێهە خۆلقابوو. من نەمدەتوانی هەروا
دابنیشم تەماشای دالانی ناو فرۆکەکە بکەم، بێر لەو بکەمەو کە
دەستە خزمەتگوزارانی ناو فرۆکەکە چ کاتیکی قاوێهکی ترمان بۆ
دەهینن. من کاریکی تایبەتیم هەبوو کە پێک لەگەڵ ئەو سەفەرە
دورودریژانەدا پێکدەهوت، دلم بەوێش خۆشبوو کە موسافیریکی
خاوێن ئیشی ئاسایی نەبووم، بەتایبەتیش دلم بەوێش خۆشبوو کە
پۆمان نوێسیکی ئاسایی نەبووم. دەفتەریکی تێبینی نوێسینەو
شوێنیکی زۆر بچکۆلەر دەگریت وەک لە پەشنوسی پۆمانیک، یان
کۆمپییوتەرێک، جگەلەوێش هەر زۆر کەمتر دەبێتە مایە سەرنجی
خەلکانی تر. "هێگل" لە جوانناسیه‌کەیدا دەلێت "هەتا هونەرێک
نایابتر و پڕئەندیشه‌ی قولتربیت، کەمتر و کەمتر ئەندازە فیزیای
داگیردەکات".

لەوێبەدواوە هیچ کەسیک بەلایەو سەپرنەبوو کە من لەهەموو
فیستیفال و پێشانگای کتێبەکانی سەرانسەری جیهاندا دەرەدەهوتم،
چونکە من پارەم لەبەرامبەری ئەوێدا وەرەدەگرت کە چاوم کراوێت.
من دەبواوە ئاگام لەو پۆمانە گرنگانە بوایه کە هیشتام بە زمانەکە
خۆیان چاپنەکراوون. ئەو خالەش کە هیچ کەسیک نەیدەزانی
ئەوێبوو کە من لە چەند حالەتیکی دیاریکراو بەراستی بەرلەوێ

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

پینجی داها‌تی داها‌توی کتیبه‌ی فەرهنسیه‌که و وەرگیرانه‌کانیشی من بوایه. کتیبه‌که‌ی چهنده‌ها خه‌لاتی بردبووه‌و و هه‌تا ئه‌و کاته‌ بۆ هه‌وت هه‌شت زمانی تریش وەرگیردرا‌بوو. منیش ده‌قیکی راست و دروستی ریکه‌وتن نامه‌که‌مانم له‌سه‌ر کاسینیک‌ی دیکتافونه‌که‌م لا‌بوو، بۆ خه‌م له‌گه‌ڵ کۆپیه‌کی پاره‌ ره‌وانه‌کردنه‌که‌یدا له‌ سندوقی بانکیدا دامنا‌بوو. به‌ده‌رله‌وه‌ش ده‌نگیم له‌سه‌ر کاسینیک‌ی تر هه‌بوو که به‌ستبووم به‌ ته‌له‌فونه‌که‌ی ماله‌وه‌م له‌ ئۆسلۆ. من هه‌میشه ژماره‌ی ته‌له‌فونی ماله‌وه‌م ده‌دا به‌ نوسه‌ره‌کان، ئه‌و ئامیره‌ش بیده‌نگبوو که له‌ ته‌له‌فونه‌که‌م به‌ستبوو و ده‌نگه‌کانم له‌سه‌ر کاسینیک‌ی بچکۆله‌ پێ تۆمارده‌کرد، هه‌ر بۆئوه‌ی هه‌یچ بواریک‌ی تیدا نه‌هیلمه‌وه که دواتر به‌هه‌له‌ لێی تیگه‌ن، له‌دوای قسه‌کانمانه‌وه به‌ کورتی هه‌موو ئه‌و شتانه‌م ده‌وته‌وه که له‌سه‌ری ریکه‌وتبووین.

هه‌رزوو دلنیا‌بووم له‌وه‌ی که ئه‌و سه‌رنوسه‌ره‌ فەرهنسیه‌ ده‌یزانی ئه‌و رۆمانه‌ی که ئه‌و هه‌موو خه‌لاته‌ی وەرگرتبوو، به‌ چ شیوه‌یه‌ک دارپێژاوه. له‌دلی خۆمدا ده‌موت "بلاییت نوسه‌ره‌که‌ خۆی به‌شیوه‌یه‌کی ناراسته‌وخۆ پێی وتبیت؟ ئه‌گه‌ر وابوو‌بیت، که‌واته‌ بۆ پێی وتوو؟ بلاییت که‌سیک بێت که به‌ هه‌یچ شیوه‌یه‌ک ریزی خۆی له‌ لا نه‌بیت؟" هه‌یچ شتیک به‌شیوه‌یه‌کی راسته‌وخۆ با‌سنه‌کرا، به‌لام به‌و شیوه‌یه‌ی که سه‌رنوسه‌ره‌که‌ ده‌ستی به‌ لیکۆلینه‌وه‌ کرد له‌گه‌لمدا، هه‌نده تیگه‌یشتم گومان له‌وه‌شده‌کات که ئه‌و یارمه‌تیه‌ی من که پێشکeshی ئه‌و نوسه‌ره‌ دیاریکراوه‌م کردبوو، ته‌نها جارم نه‌بووه. هه‌ر راسته‌وخۆ وتی "تۆ ئاگات له‌ هه‌یچ حاله‌تیک‌ی تری له‌و بابه‌ته‌ هه‌یه؟". دواتریش له‌و کاته‌دا که وامنیشاندا که چیتر تاقه‌تی ئه‌و گفتوگۆ قۆره‌م نیه زۆر به‌ناسانی قاوه‌ی ناو کوپه‌ کارتۆنیه‌که‌م هه‌لگرت و بیئه‌وه‌ی گوێ به‌و

www.pertwk.com

به‌پێچه‌وانه‌وه زۆرجار مایه‌ی شانازی‌بوو له‌ته‌نیشتمه‌وه‌ ببنرین. چهنده‌ها ئافره‌ت ده‌وره‌یان دا‌بووم، وه‌ به‌هه‌یچ شیوه‌یه‌کیش لایه‌نیک‌ی خراپه‌بوو که که‌سایه‌تیه‌کی خۆشت هه‌بیت؛ من چهنده‌ها شه‌وی خۆشم له‌گه‌ڵ چهنده‌ها به‌رپوه‌به‌ری ئافره‌تی ده‌زگا‌کاندا رابوارد. ته‌نها شتیک که به‌ره‌ره‌کانیی ده‌کردم، ئه‌و که‌سانه‌ی تربوون که وه‌ک من چاودێریکه‌ربوون. نه‌مه‌ده‌توانی هه‌مان کتیبی نایاب بخه‌مه‌ به‌رده‌م "سیئویل" و "گالیمارد".

*

ئه‌و کاته‌ی که له‌ به‌هاری ئه‌مسالدا پیم خسته‌ ناو پێشانگای جیهانی کتیبی مندالان و گه‌نجان له‌ "بۆلۆگنا"، خورپه‌یه‌کی سه‌یر به‌دلما‌دا هات و هه‌ستمکرد ئه‌وه‌ دوا‌هه‌مین پێشانگای کتیبمه‌ که ببینم. هه‌ر لایه‌که‌مین پێش‌نیوه‌رپۆوه‌ هه‌ستمکرد که شته‌کان وه‌ک جارانی پێشوو نین. من هه‌میشه ئه‌و توانایه‌م هه‌بووه‌ و ده‌متوانی یه‌کسه‌ر هه‌ست به‌ جه‌وی خۆش و ناخۆش بکه‌م.

هه‌ر یه‌کسه‌ر له‌پاش کردنه‌وه‌ی هۆله‌کانی پێشانگاکه‌، له‌گه‌ڵ سه‌رنوسه‌ریکی فەرهنسیدا که‌وتمه‌ قسه‌ که ماوه‌یه‌ک له‌وه‌وپێش چیرۆکیکی چاپکراوی ده‌زگا‌که‌ی سه‌رکه‌وتنیک‌ی نایابی به‌ده‌سته‌پێنا‌بوو و ئه‌و چیرۆکه‌ش له‌سه‌ر یه‌کیک له‌ بیرۆکه‌کانی من دارپێژا‌بوو. نوسه‌ره‌که‌ش که چهند سالیک له‌وه‌وبه‌ر له‌ بارپیک‌ی فیه‌ستیفاله‌ ئه‌ده‌بیه‌که‌ی "ئیدینبۆرگ" ببینی‌بووم، مه‌رام و مه‌به‌سته‌کانی منی باش به‌کاره‌ینا‌بوو، زمانی رۆمانه‌که‌شی تابلیت نایاب بوو. کاتی خۆی له‌به‌رامبه‌ردا پاره‌یه‌کی باشی دامی، جگه‌له‌وه‌ش ده‌بوا‌یه‌ له‌سه‌دا

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

به‌لام تهنه‌ها خۆم دهمزانی که چهنده فره‌په‌نگم. زۆرم پێ خوشبوو له‌گه‌ڵ سهرنوسه‌ره‌کاندا باسی ئه‌و کتێبه‌ سهرکه‌وتوانه‌ی ساله‌که‌ بکه‌م که من به‌باشم زانییوون، ههر زۆر راسته‌وخۆش پای خۆم دهرده‌بری. هه‌ستهمه‌کرد ده‌بوايه به‌و شیوه‌یه‌ بومايه و زۆر به‌بی به‌زه‌بیانه‌ش په‌خنه‌م له‌و پۆمانانه‌ی خۆم ده‌گرت که به‌شیوه‌یه‌کی خراپ نوسرا‌بوون. بۆ نمونه‌ ده‌موت "ئه‌و نوسه‌ره ئافره‌ته‌ بیرۆکه‌ی سهره‌کی پۆمانه‌که‌ی خۆی به‌خه‌سارداه و ده‌یتوانی به‌شیوه‌یه‌کی زۆر باشت‌تر به‌کاربه‌یه‌نینت". دواتریش به‌ وشه‌ی خۆم کرۆکی راسته‌قینه‌ی پۆمانه‌که‌م به‌و شیوه‌یه‌ ده‌گی‌پرایه‌وه که من بۆی ده‌چووم. ئه‌وه‌م به‌لاوه‌ خوشبوو. من وام له‌ زۆربه‌ی سهرنوسه‌ره‌کان ده‌کرد که زیاتریک بیربکه‌نه‌وه، چونکه هه‌موو سهرنوسه‌ره‌کان نه‌یانده‌توانی وه‌ک من کتومت پیلان و گۆله‌ی شاراه‌ی ناو چیرۆکیک دیاریبکه‌ن. له‌پاده‌به‌ده‌ر له‌زه‌ت و خوشیم له‌وه‌ ده‌بینی. من نه‌مه‌توانی هه‌میشه له‌پیش پێشانگا‌کاندا سهرتاپای هه‌موو کتێبه‌کان له‌سهره‌تاوه تا کۆتایی بخویندمه‌وه، به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا ده‌متوانی به‌شیوه‌یه‌کی گشتی ناوه‌رۆکی هه‌موو ئه‌و کتێبانه‌ بکه‌مه‌روو که له‌وه‌وپیش خۆم ده‌ستیکم له‌ نوسینیاندا هه‌بوو. من زیاد له‌ پاده ئاگام له‌و شتانه‌بوو. بێگومان ده‌بوايه ههر به‌و شیوه‌ش بوايه.

له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا هه‌ستهمه‌کرد شتیک له‌ پێشانگا‌که‌ی "بۆلۆگنا"دا گۆراوه و وه‌ک پێشانگا‌ی کتێبه‌که‌ی فرانکفۆرت نیه که شه‌ش مانگیک له‌وه‌وبه‌ر سازکرا. وازانم له‌ماوه‌ی ئه‌و پێشینه‌وه‌پۆیه‌دا سه‌لامم له‌ 100 که‌سیکی ناسیاوکرد. ئه‌وه‌ زۆرنه‌بوو به‌لامه‌وه _له‌ماوه‌ی یه‌ک پێشینه‌وه‌پۆی ته‌واودا سه‌لامکردن له‌ 100 که‌س له‌شوینیکی وه‌ک

www.pertwk.com

بده‌م به‌ره‌و هۆلی ئه‌لمانی پۆیشتم _ قۆلی گرتم و وتی؛ «ئاگات له‌ خۆت بێت پیتەر». به‌جۆریکی میهره‌بانانه‌ وتی، به‌لام من پیموانه‌بوو مه‌به‌ستیکی میهره‌بانانه‌ی هه‌بێت. من قسه‌که‌یم وه‌ک هه‌ره‌شه‌یه‌ک لێکدايه‌وه. په‌نگه‌ خه‌می ناوبانگی نوسه‌ره‌که‌ی بووبێت و له‌ویشه‌وه له‌ جیمتمانیه‌ی ده‌زگا‌که‌ی خۆی بترسییت.

بۆ ماوه‌یه‌ک وه‌ستام و قسه‌م له‌گه‌ڵ به‌پۆیه‌به‌ری یه‌کیک له‌ ده‌زگا‌ گه‌وره‌کانی چاپه‌مه‌نیه‌کی ئه‌لمانی‌دا کرد. وتی ئه‌مسال چاپه‌مه‌نیه‌که‌مان ناوی کۆمه‌لیک کتیبی نایابی له‌ لیسته‌که‌دايه. په‌رداخیک شه‌رابی ئیتالیان خوارده‌وه، ئه‌و پیاوه‌ی که قسه‌م له‌گه‌ڵدا ده‌کرد ئاگای له‌وه‌ نه‌بوو که ئاماده‌کردنی دوو کتیب له‌وانه‌ی که باسما‌کردن گه‌لی گه‌لی ساڵ له‌وه‌وبه‌ر له‌ ئۆسلۆدا ئه‌نجامدراون. به‌لام ئه‌وه هه‌یچ پۆلیکی وای نه‌بوو.

به‌دریژی ئه‌و پێشینه‌وه‌پۆیه به‌ناو هۆله‌کانی پێشانگا‌که‌دا سوپامه‌وه. من له‌سه‌ر ئیشبووم و هه‌میشه‌ هه‌زم له‌و جۆره پێشانگا‌یانه‌بوو، مایه‌ی خوشحالی‌م بوو ئاماده‌یانم. هۆله‌کان و پاره‌وه‌کانی پێشانگا‌ گه‌وره‌کانی ئه‌وروپا وه‌ک قه‌لایه‌کی ئیمپراتۆری تایبته به‌ خۆم وابوون، من به‌تایبه‌تی له‌وه‌ وه‌زی به‌هاره‌دا پیمخۆشبوو له‌ "بۆلۆگنا"دا بم. له‌ "بۆلۆگنا"دا باشتریک نانم ده‌خوارد. ئافره‌تیکی زۆر له‌ویدا هه‌بوون.

چێژم له‌وه‌ ده‌بینی له‌ شوینیکه‌وه بۆ شوینیکی تری پێشانگا‌که‌ برۆم و سلاو له‌ هاوکارانم بکه‌م که له‌ هه‌موو سوچ و گۆشه‌یه‌کی جیهانه‌وه هاتبوون. هه‌ینده نوسه‌ری زۆر له‌ پێشانگا‌که‌ی "بۆلۆگنا"دا ئاماده نه‌بوون، به‌لام چهنده‌ها کتیبی خۆم به‌رچاوه‌وت. من به‌دریژی ئه‌و چهنده‌ سالانه‌ی پێشوو چهنده‌ها کتیبی مندا‌لان و گه‌نجانم دا‌هینابوو،

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

له‌دلی خۆمدا وتم "باشه، که‌واته وتاریک له "گۆریی دایلا سیرا" نوسراوه و ده‌بیته من بیخوینمه‌وه". قهت ئه‌وه من نه‌بووم که ئاوها بیئاگابم، به‌لام به‌راستی ماوه‌یه‌کی زۆربوو من نه‌چوووبوم بۆ خواروی شاخه‌کانی ئه‌لپ. رقم له‌و جه‌و گۆرینه‌ کتوپره‌ی ناو ئیمپراتۆریه‌ته‌که‌بوو، چه‌ند که‌سیک خه‌ریکی پلاندانانبوون، له‌وه‌ده‌چوو شۆرش هه‌لبگیرسیته، ئه‌و کاته‌ش که شۆرش به‌راستی هه‌لبگیرسیته، چی له ئیمپراتۆر ده‌که‌ن؟

ئه‌وه پۆژه ئه‌وه‌نده‌م به‌سبوو، هه‌رچه‌نده وه‌ک کار هیچ شتی‌کم ئه‌نجامنه‌دابوو. له‌ پێگامدا به‌ره‌و ده‌رگای چوونه‌ ده‌ره‌وه‌ی پێشانگا‌که‌ چاوم به‌ نوسه‌ریکی دانیمارکی که‌وت که‌ پۆمانیکی بۆ گه‌نجان نوسیوو و تازه‌کی به‌ زمانی ئیتالی ده‌رچوووبوو. به‌بروای من نوسینه‌که‌ی هه‌ینده جوان نه‌بوو، به‌لام به‌رپه‌ی بیرۆکه‌ی پۆمانه‌که‌ی سه‌رنج‌پراکیش بوو. له‌سه‌ر تیپینه‌کی من هه‌لیچنبوو که‌ کاتی خۆی له‌ فیستیفالی ئه‌ده‌بی تۆرنه‌تۆدا لی‌ی کړیووم. پیمو‌ابوو هه‌ر به‌لایه‌نی که‌مه‌وه هه‌ینده به‌ینم که‌ به‌سه‌ر سه‌لامیکی براده‌رانه‌م لی‌بکات. راسته‌ پێیتیده‌چیت له‌و پێشانگای کتیبانه‌دا یه‌کجار سه‌رت قالیته، به‌لام ئه‌و نوسه‌ره‌ دانیمارکیه‌ ریک له‌و کاته‌دا که‌ بینیمی به‌ئاشکرا روی وه‌رچه‌رخاند و سه‌یری لایه‌کی تری کرد. وا ده‌هاته به‌رچاوم که‌ سه‌رسامی ئه‌وه‌بیته که‌ هه‌شتام هه‌ر له‌ژياندام. په‌نگه ئه‌و حاله‌ته‌ هه‌ینده سه‌یر نه‌بیته که‌ که‌سیک گومان له‌وه‌ بکات که‌ سه‌یری ناوچاوی که‌سیکی تر بکات که‌ وایزانیته‌ مردوو. جگه‌له‌وه‌ش شتیکی تریشم بۆ پوونبووه؛ له‌وه‌ده‌چیت گه‌رفتیکی هه‌ر زۆر گه‌وره‌بیته ئه‌گه‌ر به‌رله‌وه‌ی براده‌ریکت بۆ هه‌تا‌هه‌تایه‌ ونیته، تۆ چه‌ند سه‌عاتیک یان چه‌ند پۆژیک له‌وه‌پیش بیینیته. وه‌ به‌تایبه‌تیش ئه‌گه‌ر خۆت ده‌ستیکت له‌

www.pertwk.com

پێشانگای کتیبیک به‌هیچ جۆریک زۆر نه‌بوو، به‌لایه‌نی که‌مه‌وه بۆ که‌سیکی وه‌ک من که‌مبوو.

ئه‌و پۆژه هه‌تا ده‌هات زیاتر و زۆرتر قه‌ناعه‌تم به‌وه‌ ده‌کرد که‌ چه‌ند خه‌لکیک خه‌ریکی پلاندانانبوون. بێگومان ئه‌وه هه‌مووانی نه‌ده‌گرته‌وه، ئه‌وه‌شم ده‌بینی، کۆکردنه‌وه‌ی هه‌موو ئه‌و که‌سانه‌ی که‌ من له‌ماوه‌ی ئه‌و هه‌موو ساڵه‌دا کارم له‌گه‌ڵدا کردبوون، شتیکی بوو که‌ پێی تینه‌ده‌چوو، هه‌روه‌ک ئه‌وه‌وابوو به‌ته‌ویته هه‌موو می‌روله‌ی دارستانی که‌یه‌ک شاره‌ می‌روله‌دا کۆبکه‌یته‌وه. به‌لام چه‌ند که‌سیک خه‌ریکی پلاندانانبوون. له‌وه‌ده‌چوو کاتی خۆی بیته، له‌وانه‌بوو کاتی من ته‌واوبوو بیته.

نوینه‌ریکی ئیتالی قۆلی گرتم و هه‌ر له‌خۆیه‌وه به‌ی بیرکردنه‌وه هاواریکرد و وتی: «ئێی، ئه‌مسالیش هاتوویت بۆ پێشانگا‌که‌؟» هه‌تا بلایته‌ پرسیاریکی سه‌یربوو، چونکه‌ له‌لایه‌که‌وه‌ خۆی منی ده‌بینی که‌ له‌ویدا‌بووم، له‌لایه‌کی تریشه‌وه به‌لایه‌نی که‌مه‌وه ده‌ ساڵبوو له‌سه‌ر یه‌ک ده‌چوومه ئه‌و پێشانگایه‌ی "بۆلۆگنا". که‌میک دواتر "کریستینا"م بینی، ده‌میکبوو ئه‌ویشم ده‌ناسی. ئه‌و ئیشی بۆ یه‌کیک له‌ ده‌زگا هه‌ره‌ گه‌وره‌کانی چاپی ئیتالی ده‌کرد و جوانترین چاوی دونیای پێوه‌بوو و خاوه‌نی سیکسیتین ده‌نگی جیهانی‌ش بوو له‌دوای "ماریا"وه. به‌لام له‌ویدا که‌ بینیم یه‌ک به‌خۆی داچله‌کی، ده‌توت خۆی‌کی له‌ پۆژی پوناکدا بینیوه، هاواریکرد و وتی «پیته‌ر! وتاره‌که‌ی ناو "گۆریی دایلا سیرا"ت خۆیندۆته‌وه؟» هه‌رئه‌وه‌نده‌ فیاکه‌وت بلایته‌ و پورتوگالیه‌ک پێوه‌ی نوسا که‌ من که‌میک له‌وه‌وبه‌ر سه‌لامم لی‌کردبوو. که‌سیکی نوێ بوو. ئه‌ویش هه‌روه‌ک من کاری چاودی‌ی ده‌کرد. به‌لام ئیدی له‌دوای قسه‌که‌ی کریستیناوه سه‌رم گێژی ده‌خوارد.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

پیشانگای "بۆلۆگنا" دا پێژهی پیاو و ئافرهت وهک یه‌کبوو، به‌لام ته‌نانه‌ت یه‌ک ژن و مێردیشی تیا نه‌بوو. من هه‌میشه‌ دوو ژورم له ئوتیلی "باگلیۆنی" دا ده‌گرت. چه‌نده‌ها سه‌رنوسه‌ر و نوینه‌ری ده‌زگاکانی تر زۆر ساکارانه‌تر ئه‌و ماوه‌یه‌یان به‌سه‌رده‌برد.

له‌سه‌ر مێزیکێ قاوه‌خانه‌که‌ی ته‌نیشتما چاوم به‌"گریستینا" که‌وت، له‌گه‌ڵ "لویجی" دا دانیشتبوو. "لویجی" هه‌ر ته‌نها به‌پێوه‌به‌ریکی به‌توانا و لیها‌تووی ده‌زگایه‌کی چاپ نه‌بوو، به‌لکو کورپی "ماریۆ" به‌ناوبانگیش بوو. که‌ره‌تیکیان له‌ "میلانو" بووم و پێگه‌یان پێدام له هۆلی "لا سکالا" دا له‌ لۆچی تایبته‌ی "ماریۆ" دا دابنیشتم، ئه‌و ئیواره‌یه ئۆپیرای س‌روشبه‌خشی "تۆراندۆت" یان نمایشکرد.

ئه‌و کاته‌ی که‌ له‌ قاوه‌خانه‌که‌ی ته‌نیشتما چاوم به‌ "لویجی" که‌وت، یه‌کسه‌ر دایکم بیرکه‌وته‌وه. ئه‌گه‌ر دایکم بمایه ئه‌وا بێگومان له‌پاده‌به‌ده‌ر چیژی له‌وه ده‌بینی که‌ له‌ هۆلی "لا سکالا" دا له‌ لۆچی تایبته‌ی "ماریۆ" دا دابنیشیت. ئه‌و کاته‌ وه‌ک شارنیک په‌فتاری ده‌کرد. به‌لام من ئه‌و ئیواره‌یه به‌ته‌نها له‌ لۆچه تایبته‌یه‌که‌ی "ماریۆ" دا دانیشتبوووم. ئه‌گه‌ر دایکم بژیا‌بایه، ئه‌وا له‌وانه‌یه "یاریده‌ده‌ری نوسه‌ر" به‌ هیچ شی‌وه‌یه‌ک بوونی نه‌بوا‌یه، به‌و شی‌وه‌یه‌ش په‌نگه هه‌رگیز که‌سیکی وه‌ک "ماریۆ"م نه‌ناسیایه. ئه‌گه‌ر دایکم هه‌ر که‌میکی تر بژیا‌بایه، ئه‌وا هه‌موو شتیکی جیا‌واز ده‌بوو و پێیده‌چوو قه‌ت که‌سیکی وه‌ک "ماریۆ"م نه‌ناسیایه.

دیسانه‌وه پ‌رۆمانی "ته‌ئینی یاری شه‌تره‌نج" که‌م بیرکه‌وته‌وه. چه‌ند سالیکی به‌سه‌ر ده‌رچوونی ئه‌و کتێبه‌دا تی‌په‌ریبوو. ئه‌و کاته‌ یه‌کسه‌ر ئه‌و بیرۆکه‌یه‌م له‌ مه‌له‌فی ئه‌و بیرۆکه‌نه‌دا ده‌ره‌ینا که‌ دامنا‌بوون بۆ

www.pertwk.com

و‌نبوونه‌که‌یدا هه‌بی‌ت. من له‌پاده‌به‌ده‌ر فه‌نتاسیایه‌کی په‌رله‌ژیانم هه‌بوو. مه‌زاجم خراپ‌بوو و خه‌ریکی نوسینه‌وه‌ی بیرۆکه‌ی پ‌رۆمانیک بووم که‌ ده‌رباره‌ی مردنی خۆم بوو.

ئیت‌ر یه‌کسه‌ر به‌ره‌و ده‌رگای ده‌ره‌وه هه‌نگاو‌مانا و ته‌کسیه‌کم گرت بۆ ئوتیله‌که‌م. له‌قاتی چواره‌می ئوتیلی "باگلیۆنی" دا دابه‌زیبووم. که‌ گه‌یشتمه‌ ژوره‌که‌م، بتلیک ئاوم له‌ باره‌ بچکۆله‌که‌دا ده‌ره‌ینا و هه‌لم‌چهری، دواتر خۆمدا به‌سه‌ر جیگای خه‌وه پانوپۆره‌ دوو نه‌فه‌ریکه‌دا و هه‌ر به‌ بتله‌که‌ی ده‌ستمه‌وه خه‌وم لی‌که‌وت. پاشه‌وه‌ی له‌ خه‌ویکی قوڵ و دورودریژ خه‌به‌رمبووه‌وه، بۆ ساتیک له‌وه ترسام می‌زم به‌ جیگا‌که‌مدا کرد‌بی‌ت.

*

پاش دوو سه‌عاتیک له‌ دوکانی پیت‌زه‌ری "ماگیۆری" دا دانیشتبوووم و بیره‌م ده‌خوارد‌وه. بێئارام بووم. خه‌لکانی ده‌زگای چاپه‌مه‌نیه‌کانی تر له‌ ده‌ورو به‌ری هه‌موو قاوه‌خانه‌کانی ئه‌و ناوه‌دا به‌رچاوده‌که‌وتن، من که‌م تازۆر هه‌موویانم ده‌ناسی. هه‌ندیکیان وه‌ک براده‌ریک به‌سه‌ر سه‌لامیکیان لی‌کردم، به‌لام هه‌ندیکی تریان سه‌لامیان نه‌کرد. هه‌ستمه‌ده‌کرد به‌ چاویکی په‌رله‌مه‌غزاوه نیگیان تی‌ده‌گرت‌م. هه‌ستمه‌ده‌کرد که‌سیکی په‌زاگ‌رانم.

هه‌ر له‌م شوینه‌دا‌بوو که‌ جاران گه‌ر بمویستایه‌ کچی‌کم بۆ ئیواره‌یه‌ک ده‌دۆزیه‌وه؛ یان کچی‌کم ده‌دۆزیه‌وه که‌ له‌وه‌وپیش ده‌مناسی، یان به‌کچی‌که‌وه ده‌نوسام که‌ له‌ ماوه‌ی پێش‌ودا پێیان ناساند‌بووم. هیچ دوو که‌سیک له‌ پیشانگای کتێب‌دا ده‌ستگیرانی یه‌کت‌ری نه‌بوون، له

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

"به‌داخه‌وه من ده‌بیت برۆم". من ئه‌وه‌م به‌لاوه سه‌یربوو، بوچی برۆم له‌و کاته‌دا ده‌بوايه برۆشیتایه که من گه‌یشتمه لایان؟ پێشنیه‌پرۆ هه‌ر زۆر به‌په‌له له‌گه‌ڵ پورتوگالیه‌کدا که‌وته قسه‌وباس و له‌ویشدا هه‌روا به‌ئاسانی جیی هه‌یشتم و کورسیه‌که‌ی خۆی دامی، به‌ده‌ستی خواحافیزبوونیکی کرد و به‌ره‌وپوی کلێسه‌که هه‌نگاوینا. له‌و کاته‌شدا که به‌په‌له ویستی بو‌ی ده‌ربچیت، به‌چاو له‌گه‌ڵ "لویجی" دا قسه‌ی کرد. وا ده‌هاته به‌رچاوم که "لویجی" به‌چاو پێی بلێت «تۆ برۆ خه‌مت نه‌بیت، من خۆم مشوری "پیتەر" ده‌خۆم»

ته‌ماشایه‌کی "لویجی" م کرد و لیمپرسی؛ «چ وتاریک له "کۆریرئ دیلا سیرا" دا نوسراوه؟»

له‌سه‌ر کورسیه‌که‌ی پالی دایه‌وه و قوتوی سیگار هه‌ر بچکۆله‌کانی له‌ گیرفانی چاکه‌ته‌که‌یدا ده‌ره‌ینا. ئیدی هه‌ینه تیگه‌یشتم که‌باسه‌که‌ی کاتیکی باش ده‌خایه‌نیت، پرسیاریکی لی‌کردم و وتی؛ «هیچ شتی‌کت ده‌رباره‌ی "جال‌ج‌الۆکه" که بیستوه؟»

منیش له‌ وه‌لامدا وتم؛ «بیگومان... من هه‌موو شتی‌کت ده‌بیستم»

«باشه» هه‌نده‌ی وت و قومیکی له‌ بیره‌که‌ی دا. "لویجی" پیاویکی که‌مدوو بوو. له‌پاده‌به‌ده‌ریش ئارامبوو.

«هیچ شتی‌کت له "کۆریرئ دیلا سیرا" دا ده‌رباره‌ی "جال‌ج‌الۆکه" که نوسراوه؟»

سه‌ریکی بو‌ له‌قاند.م.

وابزانم هه‌ستی به‌وه نه‌کرد که قسه‌که‌ی دایچله‌کاندم. منیش هه‌ول‌دا ئاسایی وه‌ریبگرم و بی‌مه‌وه سه‌رخۆم، هه‌ربۆیه وتم؛ «که‌واته له‌وانه‌یه ئه‌وه یه‌که‌مین جار بیت که شتی‌کی له‌سه‌ر بنوسریت و بلا‌وبکریت‌ه‌وه، چ شتی‌کی له‌سه‌ر نوسراوه؟»

www.pertwk.com

فرۆشتن و تورپدا. ئاخۆ هه‌نگاوی دواتری ماریا چی بیت؟ هه‌ستمده‌کرد هیل‌کیم.

له‌سه‌ر یه‌کی‌ک له‌ می‌زه‌کانی ته‌نیشتمدا چه‌ند که‌سی‌ک به‌ زمانی "سلافی" قسه‌یان ده‌کرد، من لێیان تی‌نه‌ده‌گه‌یشتم، به‌لام خورپه‌یه‌ک به‌دل‌ما هات و هه‌ستمده‌کرد باسی من ده‌که‌ن. گویم له‌ ده‌نگی خه‌ل‌کانی سه‌ر می‌زه‌کانی پشتیشمه‌وه بوو، دیسانه‌وه له‌ویشدا هه‌ستمده‌کرد هه‌موو خه‌ل‌کانی قاوه‌خانه‌که باسی "جال‌ج‌الۆکه‌که" ده‌که‌ن. چیرۆکه‌که‌ی "ه. سی. ئانده‌رسن" م بیرکه‌وته‌وه که ده‌رباره‌ی په‌رپکه و دواتر ده‌بیته پینچ مریشک و که‌له‌شیر. باب‌رۆین! با برۆین! هه‌میشه ورته‌ورت له‌ پێشانگای کتێبه‌کاندا هه‌بوو، به‌لام ئه‌و جاره‌یان ده‌رباره‌ی من بوون. له‌ناکاودا ترسام، نه‌مه‌دزانی بو، به‌لام نائارامبووم. په‌نگه "ه. سی. ئانده‌رسن" و نیگا پرله‌مه‌غزا‌کانی خه‌ل‌کانی چوارده‌ورم ته‌نها شتی‌ک بووبیتن که من هه‌ر به‌خه‌یال مه‌زهنده‌م کردبیت. به‌لام ئه‌گه‌ر له‌ شوینیکی وه‌ک پێشانگای کتێبی‌کدا بیت و به‌رده‌وام مه‌زهنده‌ی ئه‌وه بکه‌یت که خه‌ل‌کانی تر دواتکه‌وتوون، ئه‌وا پێویست ناکات چیت‌ر له‌و ناوه‌دا بمینیت‌ه‌وه. بریارمدا بگه‌رپیمه‌وه بو‌ ئوتیل‌ه‌که و حه‌بیکی خه‌و بخۆم، به‌لام له‌پری‌کدا قسه‌که‌ی "گریستینا" م بیرکه‌وته‌وه که له‌ پێشانگاکه‌دا پێی وتم. پاره‌ی بیره‌که‌م له‌سه‌ر می‌زه‌که‌م دانا و به‌ناو می‌زه‌کانی قاوه‌خانه‌که‌دا به‌ره‌و روی "گریستینا" و "لویجی" رۆیشتم. ئه‌وان منیان نه‌بینی. به‌هه‌یو‌اشی ده‌ستی‌کم به‌سه‌ر شانی "گریستینا" دا هه‌ینا و وه‌ک پرسیاریک وتم؛ «کۆریرئ دیلا سیرا؟»

هه‌ردووکیان به‌یه‌که‌وه داچله‌کین. په‌نگه ئه‌وانیش باسی منیان کردبیت. "گریستینا" به‌په‌له ته‌ماشایه‌کی کاترزمیره‌که‌ی کرد و وتی

تایبته به پنگه‌ی پرتووک

ئەوێش خۆبندبوو و بەلای منەو وەک دەنکە مرواریه‌کی چیرۆکی هەلبەستراوی ئیتالی وابوو، بەلام بیرۆکه‌ی ئەو یه‌که‌یان ه‌ی من نه‌بوو.

«ئافهرم» ئەوێش له‌ دەمم هاته‌ دهره‌وه‌. نازانم بۆ واموت، بەلام شتیکی بیئەقلانهم وت.

وتی: «بیگومان ئەو "کارگه‌ی فەنتاسیا"یه‌ ده‌توانیت بۆ ماوه‌ی چه‌نده‌ها سال چالاکی، بەلام ه‌ینده‌ش به‌ینه‌ره‌ به‌رچاوت که‌ نوسه‌ره‌کان نه‌خته‌ نه‌خته‌ ده‌په‌شوکی. تازه‌ ئه‌وانیش وەک وهرزشه‌وانیک که‌ ماده‌ی چالاکه‌ره‌وه‌ ده‌خوات، ئالوده‌ی ئەوه‌بوون که‌ له‌دهره‌وه‌ ماده‌یان بۆ بیت، بەلام ئیستاکه‌ له‌وه‌ ده‌ترسن که‌ کۆنترۆل بیانگری. ده‌ترسن پۆرتیک له‌پۆزان ه‌ینده‌ دهرکه‌ویت که‌ ناته‌واون، چیر متمانه‌ به‌ "جالالۆکه‌" که‌ ناکه‌ن. له‌وانه‌یه‌ له‌ داهاوتودا ه‌موو ئەو ریز و به‌ناوبانگیه‌یان لیسه‌نیه‌وه‌ که‌ به‌هۆی کتیه‌کانیانه‌وه‌ پێی گه‌شتوون. وینای ئەوه‌بکه‌ که‌ پۆرتیک ه‌ینده‌ ده‌په‌شوکی، که‌ خۆیان له‌گه‌ڵ یه‌کنردا کۆده‌بنه‌وه‌ و باسی ئەو حاله‌ته‌ ده‌که‌ن»

دیسانه‌وه‌ ته‌ماشایه‌کی ئەملاولام کرده‌وه‌، ه‌هر بۆ ئەوه‌ی بزانه‌ که‌س گوێی بۆ ه‌ه‌لخستووین یان نا. بیئەقلی بوو که‌ من ئاوها به‌و شیوه‌یه‌ سه‌یری ئەملاولام ده‌کرد. به‌چرپه‌چرپ پیموت؛ «به‌لام بلایت ئەوه‌ "جالالۆکه‌" که‌ نیگه‌ران بکات؟ ئی خۆ ئەو ه‌یچ شتیکی نایاسایی نه‌کردوه‌، من خۆم پیموانیه‌ ه‌یچ ه‌ه‌له‌یه‌کشی کردبیت. بیگومان ریکه‌وتننامه‌یه‌کی رۆن و ره‌وانی له‌گه‌ڵ ه‌موو ئەو نوسه‌رانه‌دا به‌ستوه‌ که‌ مامه‌له‌ی له‌گه‌ڵدا کردوون»

دیسانه‌وه‌ وتیه‌وه‌ «تۆ ئیتالی نیت. ره‌نگه‌ ه‌هر زۆر ساویله‌ک‌ش بیت. به‌لام ئەوه‌ش لیک‌ده‌ره‌وه‌ که‌ ئیستاکه‌ نوسه‌ره‌کان پاره‌ی

www.pertwk.com

ئالیه‌دایه‌ که‌ پبویسته‌ ئەو خه‌لکانه‌ بدۆزینه‌وه‌ که‌ ئاماده‌ی ئەوه‌بن که‌ به‌راشکاوێ قسه‌بکه‌ن و پای خۆیان بلین. مه‌زه‌نده‌ی ئەوه‌ بکه‌ که‌ ئەو کارگه‌ری فەنتاسیا ه‌یدی ه‌یدی ئەده‌بیاتی نیوه‌ته‌واو به‌ نوسه‌رانی ئاومید ده‌فرۆشیت. لیم تیده‌گه‌یت؟»

رێک ته‌ماشای ناوچاوی ده‌کردم. له‌کاتی قسه‌کانیدا بۆیه‌که‌ی بانگکرد و بتلیک شه‌رابی سپی داواکرد. پیمناخۆشبوو که‌ "لویجی" له‌و بره‌وه‌ی دابوو که‌ له‌ من زیاتریک زانیاری لابیت.

دواتر وتم: «بیگومان. وازانم راسته‌که‌یت که‌ شتیکی له‌و بابه‌ته‌ روده‌دات. منیش ه‌مان ه‌ستم ه‌یه‌»

"لویجی" وەک پرسیاریک وتی: «ئاوها؟»

منیش له‌سه‌ر قسه‌که‌م به‌رده‌وامبووم: «به‌لام جا قه‌یچیکه‌؟ راسته‌ ئەو دیاردیه‌ی که‌ باسیده‌که‌یت سه‌یریشه‌ و سه‌رنجراکیشه‌ریشه‌، به‌لام له‌و بره‌وه‌دا نیت که‌ نوسه‌ره‌کان دلیان به‌و یارمه‌تی خۆشیت که‌ له‌ رێگه‌ی کارگه‌ی فەنتاسیاوه‌ په‌یدای ده‌که‌ن؟ پیتوانیه‌ خۆینه‌رانیش خۆشالبن به‌وه‌؟ ئەگه‌ر ه‌هر زۆر سه‌رمابیت و نه‌توانیت گر به‌رده‌یته‌ ئاگریک، ئەوا خۆ سوپاسی ئەو که‌سه‌ ده‌که‌یت که‌ له‌پریکدا به‌ ده‌به‌یه‌ک نه‌وته‌وه‌ دیت به‌رده‌مت»

پیکه‌نی و وتی: «وايه‌ وایه‌، به‌لام وازانم تۆ ه‌یشتام ئەم ولاته‌ به‌باشی ناناسیت»

ئەو قسه‌یه‌ی به‌لامه‌وه‌ بیمانابوو. ئی خۆ من خۆم ئەوروپییووم. له‌ویدا لیمپرسی: «ده‌توانیت ناوی چه‌ند ناوێشانیک بلایت؟»

ناوی پینج پۆمانی پبۆتم که‌ له‌ماوه‌ی دوو سالی رابوردودا له‌ ئیتالیادا ده‌رچوووون. چواریان ه‌ی من بوو. پینجه‌میشیان که‌ ناوێشانه‌که‌ی رێک به‌پێچه‌وانه‌ی خۆیه‌وه‌بوو و ناوی "سیتا" یان "ئاوریشم" بوو،

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

"لویجی" وتی؛ «بیگومان. من زۆر دلنایام له‌وه. هەر بیر له‌هه‌موو بێرۆکه‌ نایابانه‌ بکه‌ره‌وه‌ که‌ ئه‌و داڕشتوون. بۆ نمونه‌ پڕیته‌ده‌چیت کامیڤا و میکروڤۆنی شاراوه‌ی به‌کاره‌ینابیت، ئه‌گه‌ریش بمریت ئه‌وا هه‌موو جیهان راستیه‌که‌یان بۆ ده‌رده‌که‌وێت و کتومت ده‌زانن چ پۆمانیک ده‌گه‌رپێته‌وه‌ بۆ ئه‌و. هه‌موو تاکه‌ رسته‌یه‌ک که‌ ئه‌و نوسیویه‌تی ده‌خړیته‌ به‌رچاوی خه‌لکی و بلاوده‌کرپێته‌وه‌، له‌وانه‌یه‌ بخړیته‌ سه‌ر ئینته‌رنیته‌ش، ئه‌وساکه‌ش چه‌نده‌ها نوسه‌ر له‌شه‌رما ده‌بنه‌ دلۆپیک ئاو و به‌ناخی عه‌ردا ده‌چن. له‌وه‌ده‌چیت هه‌ر به‌هۆی ئه‌وه‌وه‌بووبیت که‌ توانیویه‌تی ئه‌و هه‌موو ساله‌ به‌رده‌وامیته‌، چونکه‌ بنچینه‌ی چالاکیه‌کانی له‌سه‌ر ریزی نوسه‌ره‌کان هه‌لچنیوه‌. به‌راست... له‌و لایه‌نه‌وه‌ ئه‌نجامی باشی به‌ده‌ست هێناوه‌، نابیت ئه‌وه‌مان له‌بیربجیت. به‌راستی ئه‌گه‌ر جالجالۆکه‌" که‌ برۆات بیری ده‌که‌ین، به‌تایبه‌تیش ئیمه‌ی به‌پێوه‌به‌ر و سه‌رنوسه‌ر»

له‌ویدا به‌راستی پیکه‌نیم و وتم؛ «ئه‌رئ ئه‌وه‌ ئیمه‌ باسی چی ده‌که‌ین؟ به‌راستی تۆ له‌و برۆایه‌دایت خه‌لکانیک هه‌بن که‌ ئاماده‌بن که‌سیک بکوژن ئینجا دوا‌یش "له‌شه‌رما به‌ناخی زه‌ویدا بچن؟" «نه‌، پیته‌ر! نا‌ئومیدت کردم. بیگومان پێویست ناکات "جالجالۆکه‌" که‌ له‌وانه‌ بترسیت که‌ شه‌رم له‌ خۆیان ده‌که‌ن، ئه‌و هیشتام ئه‌وانه‌ی له‌ده‌سته‌دايه‌»

یه‌کسه‌ر تیگه‌یشتم. پێمنا‌خۆشیوو که‌سیکی تر وه‌ک شتیکی نا‌ئومید بمبینیت. رپیک له‌ویدا ویستم هه‌له‌که‌م راستیکه‌مه‌وه‌ و وتم؛ «تۆ راست ده‌که‌یت. بیگومان "جالجالۆکه‌" که‌ ده‌بیت ئاگای له‌ بێشه‌رمه‌کان بیت. به‌ناوبانگبوونی شه‌رمیش بازاری خۆی هه‌یه‌ و بازاریکیشه‌ که‌ تابیت گه‌وره‌تر و گه‌وره‌تر ده‌بیت. له‌کاتی گه‌نجیمدا

www.pertwk.com

"جالجالۆکه‌" که‌یان له‌لایه‌، پارهییه‌کی زۆری ئه‌ویان لایه‌، هه‌ر زۆر زۆر»

رقم له‌وه‌بوو که‌ یه‌کێک وه‌ک که‌سیکی ساویلکه‌ ته‌ماشام بکات. له‌ژيانمدا قۆرتترین شت به‌لامه‌وه‌ ئه‌و کاتانه‌بوو که‌ له‌گه‌ڵ یه‌کێکدا ده‌بووم و پێیوابوو که‌ له‌ من زیره‌کتریکه‌. من له‌وه‌ نه‌ده‌ترسام که‌ وه‌ک "جالجالۆکه‌" که‌ ئاماژه‌م بۆ بکه‌ن، به‌لام قیزم له‌وه‌ ده‌هاته‌وه‌ که‌ که‌سیک پێی وابیت که‌ به‌ته‌واوه‌تی له‌ من ده‌گات.

هه‌ر زۆر به‌ئاسانی وتم؛ «ئه‌وه‌ هه‌ر کیشه‌ نیه‌. راسته‌ نه‌یتوانیوه‌ هه‌موو ئه‌و پارانه‌ وه‌ر‌بگرپێته‌وه‌ که‌ نوسه‌ره‌کان قه‌رزارین، به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا وه‌زعی باشه‌ و هیه‌چ گرفتیکێکی نیه‌. به‌ده‌ره‌له‌وانه‌ش به‌لامه‌وه‌ ئه‌وه‌ شتیکی نیه‌ که‌ من و تۆ نیگه‌رانی بێین ته‌نانه‌ت خۆینه‌ره‌کانیش پێویست ناکات نیگه‌رانی بێن»

رقم له‌وه‌بوو که‌ نه‌مه‌توانی شتیکی باشت‌ر بدۆزمه‌وه‌ و بیلیم. ده‌توت ده‌میان پ‌کردوو له‌ لم.

"لویجی" تاماشای نا‌وچاوی کردم و وتی؛ «پیته‌ر، به‌برۆای تۆ نیازی چیان هه‌یه‌؟ هه‌روه‌ک بێرۆکه‌یه‌کی سه‌ره‌کی پۆمانیک بیری لێیکه‌ره‌وه‌. فه‌نتاسیات به‌کاربه‌ینه‌»

منیش وتم؛ «بیگومان نیازیان وابه‌ بیکوژن» سه‌ریکی بۆ له‌قاند‌م و وتی؛ «که‌سیک به‌کرئ ده‌گرن بۆ ئه‌وه‌ی بیکوژیت. ئه‌وه‌ش لهم ولاته‌دا شتیکی هێنده‌ سه‌خت نیه‌» ده‌میکبوو بتلی شه‌رابه‌ سپیه‌که‌یان له‌سه‌ر میزه‌که‌ دانابوو و هه‌ر تائه‌و کاته‌ من له‌ نیوه‌ی زیاتریکم خواردبووه‌وه‌. ئه‌وجا وتم؛ «پیت وانیه‌ "جالجالۆکه‌" که‌ ئه‌و شتانه‌شی لێکدا‌بیته‌وه‌؟»

تایهته به پنگه‌ی په‌رتووک

شیوه‌یه‌ش مه‌ترسیه‌که‌یان ده‌رپه‌وێته‌وه، هیچ مه‌ترسیه‌ک نامینیت و نوسه‌ره‌کان هیچ هۆیه‌کی وایان نابیت که بیکورن؟ شانیک‌ی بۆ هه‌لته‌کاندم. نازانم خه‌نده‌یه‌ک که‌وته‌ سهر لیوانی یان نا؟ ئینجا وتی؛ «له‌وه‌ ده‌ترسم تازه‌ دره‌نگ بیت بۆ ئه‌وه، چونکه‌ به‌پێی ورته‌ورته‌کان ههر له‌ئێستاوه‌ پلانیکیان داناوه‌ که‌ لولی بکه‌ن» لولی بکه‌ن، لولی بکه‌ن! یه‌کسه‌ر سه‌رده‌می مندالیم بیرکه‌وته‌وه‌ و ئه‌و هه‌موو جارانه‌م هاته‌وه‌ به‌رچاو که‌ به‌مندالی یه‌خه‌یان ده‌گرتم، هه‌موو ئه‌و جارانه‌م بیرکه‌وته‌وه‌ که‌ لیانده‌دام، ئه‌و جارهم هاته‌وه‌یاد که‌ "راگنار" سه‌ری هه‌لته‌قاندیم و دواتر به‌دوانزه‌ ته‌قه‌ل له‌به‌شی فریاگوزاریدا بۆیان دوریمه‌وه‌.

ته‌ماشایه‌کی پانتایی به‌رده‌م کلێسه‌ دێرینه‌که‌م کرد و یه‌کسه‌ر پیاوه‌ یه‌ک مه‌تریه‌که‌م بینی، کلاوه‌ لبا‌ده‌که‌ی له‌سه‌ردابوو و گۆچانه‌که‌شی به‌ده‌سته‌وه‌بوو. ئه‌و "هۆمۆنکولوس"³⁹ بچکۆله‌یه‌ له‌مه‌سه‌ره‌وه‌ بۆ ئه‌و سه‌ری دوکانی پیتزه‌ریه‌که‌ هاتوچۆی ده‌کرد و گۆچانه‌ حه‌یزه‌رانه‌که‌ی ده‌کیشا به‌و که‌سانه‌دا که‌ ده‌رپۆشینه‌ ده‌ره‌وه‌، هه‌روه‌ک ئه‌وه‌ی شمشیریک‌ی تیزی پێیت، به‌لام که‌س هه‌ستی پێنه‌ده‌کرد. له‌دلی خۆمدا وتم "به‌راستی هه‌قه‌ تۆزیک به‌ خۆیدا بیت‌وه‌. خه‌ریک‌بوو خۆی له‌به‌رچاوی خۆیدا ده‌بووه‌ گالته‌جار".

له‌وه‌ده‌چوو "لویجی" بیه‌وێت بابه‌ته‌که‌ بگۆریت، چونکه‌ له‌په‌رێکدا پرسى؛ «هیچ شتیک ده‌رباره‌ی رۆمانیک ده‌زانیت که‌ ناوی "کوشتنی سێ که‌س له‌دواى مه‌رگه‌وه‌" یه‌؟»

³⁹Homunculus' مروڤیکی ده‌ستکرده‌ که‌ کیمیاگه‌ره‌ دێرینه‌کانی سه‌ده‌ی ناوه‌راست له‌و بره‌وه‌دا بوون بیه‌خولقین، و

www.pertwk.com

به‌ هیچ شیوه‌یه‌ک بوونی نه‌بوو، به‌لام ههر سه‌رده‌مه‌ و شتی خۆی هه‌یه‌. ته‌نانه‌ت یابانه‌کانیش ده‌ستیان له‌ "هه‌راکیری"³⁸ هه‌لگرتوه‌. به‌لای منه‌وه‌ ئه‌وه‌ مایه‌ی شه‌رمه‌زاریه‌. شتیک‌ی سوکه‌ که‌ تابیت خه‌لکانیک‌ی زیاتر و زۆرتر چیژ له‌ شه‌رم ده‌بینن. بێشه‌رمی ستونیک‌ی دیاریکراوی رۆژنامه‌کانیان پێده‌به‌خشێ و هینده‌ی تر به‌ناوبانگیان ده‌گات. تۆ راست ده‌که‌یت "لویجی"، باشی بۆ چوویت»

به‌سه‌رنجه‌وه‌ سه‌ری بۆ له‌قاندیم و وتی؛ «هه‌تاهه‌تایه‌ نوسه‌راکان قه‌رزارباری ئه‌ون و ره‌نگه‌ له‌سه‌دا ده‌ یان بیستی داهااتیان بۆ ئه‌و بروات. له‌راستیدا ئه‌وانیش هیچ شتیک‌ی نایاساییان نه‌کردوه‌، ئه‌وه‌ش شتیک‌ه‌ که‌ ده‌بیت له‌یادت بیت. زیندانی ناگرین له‌به‌ره‌وه‌ی که‌ بیه‌رکه‌ی رۆمانیان وه‌رگرتوه‌، به‌لام له‌گه‌ل پیربوونیاندا پێسه‌که‌تر و به‌رچاوته‌نگتر ده‌بن، به‌وشیوه‌یه‌ش "جال‌ج‌الۆکه‌" که‌ ناتوانیت ئه‌و پارانه‌ وه‌ربگریت‌وه‌ که‌ که‌وتوته‌ لای نوسه‌ره‌کان. یان پیتوايه‌ بۆ هه‌تاهه‌تایه‌ بیه‌وێت میراتی وه‌ربگریت، پیته‌ر؟ به‌بروای تۆ ئه‌و بیرى له‌و لایه‌نه‌ کردۆته‌وه‌؟»

«نه‌». هه‌له‌یه‌کی گه‌وره‌م کرد، شه‌رم ده‌کرد. له‌یادم چوو کاریگه‌ری "بێشه‌رمه‌کان" پێشوه‌خت به‌باشی هه‌لبسه‌نگینم.

ئیدی وتم؛ «به‌لام هیشتام ههر بواریکی تری له‌به‌رده‌ستدایه‌. ده‌توانیت په‌یامیک‌یان بۆ بنێریت و پێیان راگه‌یه‌نیت که‌ ده‌ستبه‌رداری ئه‌و پارانه‌ ده‌بیت که‌ نوسه‌ره‌کان قه‌رزارینی. به‌و

³⁸خۆ کوشتنیک‌ی باوبوو له‌ یاباندا و به‌و مه‌به‌سته‌ش ده‌یانکرد که‌ شه‌ره‌ف به‌ده‌ست به‌ینه‌وه‌.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

ماله‌وه چه‌ند خالکی سهره‌کی چیرۆکه‌که‌م نوسیه‌وه و ئیدی چیرۆک بیرم لینه‌کرده‌وه هه‌تاوه‌کو ئه‌و کاته‌ی پاش چه‌نده‌ها سال "رۆبیرت"م بینی و خستمه‌به‌رده‌می، هه‌لبه‌ته‌ جه‌ویکی "فلامیش"یم به‌ چیرۆکه‌که‌ به‌خشی، چونکه‌ دایکی رۆبیرت خه‌لکی ئه‌وئ بوو. پرسیاریکم لیکرد و وتم؛ «ئه‌ی باشه‌ نوسهره‌ ئه‌لمانیه‌که‌ ناوی چیه‌؟» "لویجی" له‌وه‌لامدا وتی؛ «ناوی "ویتمان"ه‌، "ویلیامین ویتمان" ئه‌و کاته‌ سیگار ه‌ بچکۆله‌که‌ی کوژاندبووه‌، ته‌ماشایه‌کی ئه‌ملاولای پیتزه‌ریه‌که‌ی "ماگیۆری" کرد و وتی؛ «له‌وه‌ده‌چیت "جالجالۆکه‌" که‌ له‌م دواپیه‌ی پیربوونیدا که‌میک یادوه‌ری لاوازبووبیت»

ئو نه‌یده‌زانی ئه‌و قسه‌یه‌ی چه‌نده‌ ئازاریدام. من هه‌میشه‌ زیاد له‌پاده‌ وریابووم که‌ هه‌رگیز رۆژیک له‌ رۆژان دوو چیرۆکی وه‌ک یه‌ک دهرنه‌که‌ون. ته‌نها که‌سیک که‌ به‌شیوه‌یه‌کی تایبه‌تی مایه‌ی متمانه‌م بوو "ماریا"بوو، به‌لام ئه‌وه‌ نزیکه‌ی سی سال له‌مه‌وه‌به‌ربوو، زۆر پیش ئه‌و کاته‌بوو که‌ "یاریده‌ده‌ری نوسهر" بوونی هه‌بیت. 26 سالبوو هیچ هه‌والیکی یه‌کتریمان نه‌بیستوو، به‌لام وا له‌ناکاودا ده‌نگیکی هات. بیگومان ناچاربووم یه‌کسه‌ر په‌یه‌وندی پیوه‌بگرم. تازه‌ شته‌کان رۆیانداوو و هیچ ده‌سه‌لاتیکم نه‌بوو. به‌لام له‌پیریکدا شتیکم به‌خه‌یاڵدا هات که‌ هه‌رگیز له‌وه‌وپیش بیرم لینه‌کردبووه‌؛ من کاتی خۆی قه‌ت له‌ ماریام نه‌پرسی "باوکت ناوی چیه‌؟". له‌وانه‌یه‌ وه‌ک شتیکی سه‌یروسه‌مه‌ره‌ بێته‌ به‌رگوئ، به‌لام ئی خۆ ئیمه‌ ته‌نها چه‌ند مانگیک یه‌کتریمان ناسی، وه‌ له‌ هه‌فتاکانیشتدا شتیکی ئاسایی نه‌بوو که‌ باسی ناوی باوک بێته‌ پیشه‌وه‌. له‌سه‌ر ده‌رگای ژۆره‌که‌ی له‌ خانه‌ی قوتابیانی "کرینگشۆ"دا پارچه‌ کاشیه‌کی چینی هه‌لواسییوو و به‌پیتی سوری گه‌وره‌ ناوی "ماریا"ی له‌سه‌ر نوسیوو و ته‌واو. هه‌ر ئه‌و کاته‌ش

www.pertwk.com

قسه‌که‌ی دایچه‌که‌کاندم. ئه‌ویش زۆر به‌ ئاشکرا هه‌ستیپیکردم. ئه‌وه‌ رۆمانه‌ پۆلیسیه‌که‌ی "رۆبیرت"بوو. کتێبه‌که‌ی ئه‌و دوو سالیک له‌مه‌وه‌به‌ر له‌ ئۆسڵۆدا ده‌رچوو.

وتم؛ «رۆمانیکی نه‌رویجی به‌و ناوینشانه‌وه‌وه‌ هه‌یه‌. به‌لام پیموانیه‌ هینده‌ به‌هینیت که‌ لیڤه‌دا باسوخواسی له‌سه‌ربه‌که‌ین، "لویجی"»

تاراده‌یه‌ک به‌بیزاریه‌وه‌ پیکه‌نینیک هاته‌ سه‌ر لیوانی و وتی؛ «من ئاگام له‌و کتێبه‌ نه‌رویجیه‌ هه‌یه‌، ئه‌وه‌ش هۆیه‌که‌ له‌و هۆیانیه‌ی که‌ پالمپیوه‌ده‌نیق قسه‌ت له‌گه‌ڵدا بکه‌م. به‌لام من مه‌به‌ستم له‌ رۆمانیکی ئه‌لمانیه‌ که‌ له‌م دواپیه‌دا وه‌رگیڤدراوه‌ته‌ سه‌ر زمانی ئیتالی. به‌رپوه‌به‌ری ده‌زگای چاپه‌ ئیتالیه‌که‌ وتی هه‌ر زۆر سه‌رمسورما که‌ یه‌ک دوو رۆژ له‌مه‌وه‌به‌ر بیستم که‌ ریک هه‌مان چیرۆک به‌رپه‌ی رۆمانیکی نه‌رویجیه‌ و له‌ هه‌مان ئه‌و سالدا ده‌رچوو که‌ رۆمانه‌ ئه‌لمانیه‌که‌ بلاوکه‌راوه‌ته‌وه‌. به‌پیی قسه‌کان هه‌ردوو چیرۆکه‌که‌ هینده‌ له‌یه‌ک نزیکن که‌ هیچ بواریکی ریکه‌وت له‌ئارادا نیه‌»

هه‌ستمکرد هه‌ردوو رومه‌تم گه‌رمداهاتن. دیسانه‌وه‌ ماریا ده‌رکه‌وته‌وه‌. هه‌ولمدا ده‌سته‌ له‌رزۆکه‌کانم له‌ "لویجی" به‌شارمه‌وه‌.

زۆر به‌باشی له‌یادمه‌ که‌ من و ماریا زۆر که‌په‌ت له‌و کاته‌دا که‌ نیازمانبوو منداڵ دروستبکه‌ین، له‌ ژوری خانه‌ی قوتابیانه‌که‌ی ئه‌ودا پیکه‌وه‌بووین. له‌ چیشته‌خانه‌ هاوبه‌شه‌که‌ی راپه‌وه‌که‌دا هیلکه‌ و توڤزاله‌ گۆشتی به‌رازمان سورده‌کرده‌وه‌ و دواتریش دیسانه‌وه‌ به‌ره‌و ژۆره‌که‌ی ئه‌و خله‌دبووینه‌وه‌ و له‌سه‌ر قه‌نه‌فه‌ی خه‌وه‌که‌ی پالده‌که‌وتینه‌وه‌. ئا له‌ویداوو که‌ چیرۆکی "کوشتنی سی که‌س له‌دوای مه‌رگه‌وه‌"م بۆ ماریا گێڕایه‌وه‌. ریک له‌ویدا چیرۆکه‌که‌م داھینا، ریک له‌و کاته‌داوو که‌ چیرۆکه‌که‌م بۆهات، ئه‌و کاته‌ش که‌ گه‌رامه‌وه‌

تایه ته به پنگه ی په ټووک

ده زگایه کی چاپی نه رویجیه وه بیستبیت، ئه وه همیشه مافی کرپنه وه کتیبی ده کړی، ئیدی له ویدا سهری له وه سورماوه که هه مان چیروک له لایه ن دوو نوسهری جیاوازه وه دوو که پرت نوسراو ته وه. به دلنیا یشه وه نه مده زانی که وتاریک له "کوریرئ دیلا سیرا" دا نوسراوه.

لویجی وتی؛ «له وانه یه پیو یستت به پاریزگار یکردنیش هه بیت» له دلی خو مدا وتم "پاریزگاری". ئه وه بیرکردنه وه یه به لامه وه شتیکی نویوو، وه ک شتیکی ناخوشیش ده مبینی. له ویدا زیاتریک هه ستمکرد که بیئه قلم. ئه وه یه که مین که پرتبوو که فه نتاسیام لی ببریت. فشاره که ی دهره وه م قورساییه کی سه ختی خستبوو سهر ئه وه فشاره ی که له ناوهمه وه ده هات. به راستی هیچ وشه یه کم بو نه ده دوزرایه وه که بیلیم. زیره کترین شت که به خه یالما دها ت ئه وه بوو که پییکه نم. هه رزور خراپوو. به لایه نی که مه وه شتیکی وانه بوو که شانازی پیوه بکه م.

"لویجی" وتی؛ «ئه وه شتیکی وانیه که پیی پییکه نیت» زور تورهبووم. تورهبووم چونکه نه مده زانی به راستیه تی یان هه لمده خله تی نیت. به په له هه ستمه سهرپی، پاره ی شه رابه سپیه که م له سهر میزه که دانا.

پرسیاریکی کرد و وتی؛ «له ئوتیلی "باگلیونی" دابه زیویت؟» وه لام نه دایه وه.

«ئه ی بو کوئ ئه پویت؟»

دیسانه وه وه لام نه دایه وه و ئیدی په نجه ی دوشاو مژه ی به رزکرده وه و وتی؛ «که میک ئاگات له ئافره ت بیت» «مه به ستت چیه؟»

www.pertwk.com

که باسی مندالبوون هاته ئاراهه، ئیتر به ئانقه ست نهیده ویست ناو نیشانی خو ی و ناوی باوکی بزنام. له لایه کی تریشه وه من هه ر ته نها قسه کانی ماریام له به رده سندا بوو که وتی کاریکم له مؤزه خانه یه کی سویدا دوزیوه ته وه. له دلی خو مدا وتم بیگومان هه روه ک ده لئین جیهان بچوکه، به لام ته نانه ت کایه نیکی ش گه وره یه ئه گه ر بته ویت له ناویدا به دوا ی دهرزیه کی ژه نگاویدا بگه رپیت.

دواتر وتم؛ «ئی باشه، که واته کاتیکی خو ش چاوهر وانه مان، بابزانین چی روده دات. من "جالالوکه" که نیم. به لام بیگومان چاو مده که مه وه و له مه ودوا به ئاگاده بم. هه ر ئه وه نده ی شتیکم بیست، یه کسه ر...»

قسه که ی پیپریم و وتی؛ «وایه، وایه، پیتهر... زور باشه» وه ک که سیکی بیئه قل خو م ده مبینی. هیلاک و ماندوو بووم. من له و کاته وه ی که دایکم مرد به رده وام هیلاکبووم.

ته ماشایه کم کرد و وتم؛ «"لویجی" من چی بکه م؟» له وه لامدا وتی؛ «دورکه وه ره وه له "بولوگنا"، باشتیشه هه تا زوه بو ی دهر بچیت»

به خه نده یه که وه ئه و قسانه ی کرد، به لام خه نده که ی دوو لایه نه بوو. پیکه نیم و وتم؛ «وايزانم رومان ی بولیسی زورت خویندو ته وه» زیاتریک خه نده که و ته سهر لیوه کانی. "لویجی" هه میشه که سیکی قوشمه باز و پرله نوکته بوو. له دلی خو مدا وتم "بلایت باسی کوشتنم فرت و فیل نه بیت".

ره نگه هه موو بابه ته که ته نها ئه وه نده بیت که "کریستینا" و "لویجی" مه زه نه یان کرد بیت که من "جالالوکه" که بم، ئیستا که ش "لویجی" به رامبه رم دانیشتوو و هه روا بو خو ش ی پیمرا ده بویریت. له وه یه ناوی کتیبی "کوشتنی سی که س له دوا ی مه رگه وه" ی له به رپوه به ری

تایه ته به پنگه ی پرتووک

پاشنیوه پۆی سبهینێ پیکه وه له پیشانگای کتێبه که دا پهردا که شه راب پیکه وه بخۆینه وه. به لām من دهمزانی که "یاریده دره ی نوسهر" شتی که که کاتی به سه ره چوو ه. من ئه و حال ته هم وه که سه ره به سته بوونی که نه ده بین ی، به لکو وه که شتی که ده ها ته به ره چاوم که به زۆر بی سه پی نی به سه ره ما.

به ره رو ی ئوتی له که هه نگاومنا و هه ستم ده کرد چی تر له سه ره ئه م دونیا به دا نا ژیم. له وانه به هه له که له وه دا بوو بی تی که من هه رگیز له سه ره ئه م دونیا به نه بوو بوم. من له بی هوه دیدا ژیا بووم، هه موو ژیا نم له بی هوه دیدا به سه ره بر دبوو. من می شکی که بووم که له ده ره وه ی هه موو شتی که دا چالا کبووم. هه می شه ته نها دوو شت بوونی هه بوو؛ جیهان و می شکم، می شکم و جیهان.

من بری کی فه نتا سیای زی اترم هه بوو وه که له وه ی جیهان پی ویستی بوو. من قه ت ژیا نی کی راسته قینه نه ژیا بووم، من با جمده دا بو ئه وه ی ژیا نی کی راسته قینه بژیم. نه مده زانی کێ سزا مده دا ت، دای کم بوو، یان ماریا، یان خۆم.

*

ته نها چه ند کاتر می ری کی که م خه ونم و سه ره له به یانی به کی زوی پۆی دواتر خۆم گه یان ده هۆلی گه وره ی ئوتی له که. له ده ره وه "قیا ئین دی پی نی دینا" ئارام ده ها ته به ره چاو، به لām له و کاته دا که پا ره ی ئوتی له که م دا، هه ستم کرد پی او ی کی گه نج چاود ی ریم ده کات. له سه ره کور سیه که دانی شت بوو و که م تازۆر خۆی له پشت پۆژ نامه به کی وه شار دبوو ه. سه خت بوو بز انم که تازه له خه و هه ستا وه یان هی شت نام

www.pertwk.com

«ده لێن که می که به رام بهر ئا فره ت شلیت. و ابزانم ئه وه ته نها خالی لاوازی ته، وانی ه»

هه ستم نه کرد که زۆر به راستی چا وه پوانی وه لām بی تی، له به ره وه وه لām نه دا به وه. ئه ویش به لای ه وه ئاسایی بوو. "لویجی" پی او ی کی بی ئه قل نه بوو. هه ره ئه وه ما وه دوو پی او ی وه که من و ئه و له قا وه خا نه به که دا دانی شین و با سی ئه وه به کی نه له گه ل ئا فره تا ندا چۆنی ده گوز ه ری نی ن؟ هه ره به راستی شتی کی وانه بوو که بی ته نا و نا وانه وه، به لکو با سی کبوو که ته نها سه رو دلی ده گر تین و هی چی تر.

ئیدی وتی؛ «ره نگه که سی که بو بنی رن که فریوت بدات. بو نمونه براده ری کی ئا فره تی کو نت»

مرخه مرخی کم بو کرد و وتم؛ «وابزانم پۆمانی سیخو ری زۆر ده خو نی ته وه»، ویستم دی سا نه وه پی که نه وه. خۆزگه بمزا نی یا به به چ شی وه به که بی گرم!

کار ته که ی خۆی دامی و وتی؛ «ئه مه ژما ره ی ته له فون که ی منه» کار ته که م لی وه رگرت و خو ی ند مه وه. من هه می شه ده متوا نی ژما ره به که یه که به دوای یه که دا له به ره که م. ئی نجا کار ته که م له تو په تکرد و فری م دا به نا و ته پ له کی جگه ره که وه. ته ما شای نا و چا ویم کرد، چون که ده مزا نی ئیدی ره نگه هه تا هه تا به نه بی نی مه وه.

وتم «سو پاس» و ئی تر پۆیشتم. هه ره زوو روم وه ره چه رخان د، چون که هه ستم کرد فر می سک ی که خه ری که له پی لوی چا وم وه ده خزی ته خوا ره وه.

ئه و هه ره شه و گو ره شا نه نه به ژان دم که نیاز یا نه پی که وه به نه ی نی شتی کم لی که ن، چون که له نا وه وه دا له و بر او به دا بووم که "لویجی" ته فنگ به تا ری کی وه بنی تی. بی گو مان هی شت نام چا وه پوانی ئه وه به

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

په‌فه‌ی کتیبه‌کاندا خۆم کتیبی‌کی "ئەلف و بی"م دۆزیه‌وه. هه‌ج به‌لاشمه‌وه سه‌خت نه‌بوو که 29 پیت بناسمه‌وه.

که‌په‌تیکیان به‌ته‌ن‌ها له‌ماله‌وه بووم، قه‌له‌میکی سورم به‌ده‌ستمه‌وه گرت و خۆمگه‌یانده ژوری نوسته‌که‌ی دایکم. دوو په‌نجه‌ره‌ی گه‌وره به‌دیواریکی ژوره‌که‌وه بوو و له‌ویوه دیمه‌نیکی جوانی شار دیاربوو، په‌رده‌ی مۆریشان پێوه‌بوو. به‌دریژایی دیواریکی تریش که‌نتۆری سپی جلی لێدانرابوو و دوو دیواره‌که‌ی تریش ته‌ن‌ها کاغه‌زی سپی پێوه‌بوو. وه‌ک شتیکی وشک و ناخۆش ده‌هاته به‌رچاوم. وایزانم دلم به‌دایکم ده‌سوتا. من خۆم له‌ژوره‌که‌مدا وینه‌یه‌کی "ئانده‌رسی مراوی"م به‌دیواره‌که‌دا هه‌لواسیوو.

چیرۆکی "خۆش"م له‌ میشک‌دا هۆنیبووه‌وه، چیرۆکی‌ک که‌ چه‌نده‌ها پۆژبوو خه‌ریکی بووم و هه‌یچیشم له‌لای دایکم نه‌درک‌اند‌بوو. من ده‌مویست بۆ بکه‌مه شتیکی چاوه‌پوان نه‌کراوی خۆش. به‌قه‌له‌مه‌ سورکه‌م له‌سه‌ر دیواره‌ سپیه‌که‌ ده‌ستم‌کرد به‌ نو‌سین. له‌پیشدا ناچاربووم له‌سه‌ر کورسیه‌ک به‌ه‌ستم، چونکه‌ پێویستم به‌ هه‌موو دیواره‌که‌ بوو، پێویستم به‌ هه‌ردوو دیواره‌که‌بوو. پاش دوو سه‌عات لێبوومه‌وه و له‌سه‌ر جیگای خه‌وه‌که‌ی دایکم پالکه‌وتم، هه‌موو چیرۆکه‌ دورودریژه‌که‌ی سه‌ر دیواره‌که‌م خۆینده‌وه. شانازیم به‌ خۆمه‌وه ده‌کرد، چونکه‌ به‌پر‌وای من له‌وه‌به‌دواوه هه‌موو شه‌ویک به‌رله‌وه‌ی دایکم بخه‌ویت، ده‌یتوانی ئه‌و چیرۆکه‌ خۆشه‌ی من بخوینیته‌وه. من ده‌مزانی که‌ هه‌زی له‌و هه‌کایه‌ته‌ ده‌بیت، له‌به‌رئه‌وه‌ی چیرۆکی‌کی جوانبوو، له‌دلی خۆمدا ده‌موت له‌وانه‌یه‌ زیاتری‌کیش هه‌زی لێبیت، چونکه‌ به‌تایبه‌تی بۆ ئه‌وم نو‌سیوو. ئه‌گه‌ر هه‌کایه‌تی‌کم بۆ خۆم به‌هۆنیایه‌ته‌وه، ئه‌وا شتیکی ته‌واو جیاواز ده‌رده‌چوو، خۆ ئه‌گه‌ر

www.pertwk.com

نه‌چۆته جیگاوه. ئه‌و کاته‌ش که‌ پۆیشتمه‌ ده‌ره‌وه و سواری ته‌کسیه‌ک بووم، هه‌ر به‌دوامه‌وه بوو. فریا نه‌که‌وتم بزانم ئه‌ویش سواری ماشینی‌ک ده‌بیت یان نا، به‌لام پێموایه‌ دواتر سیمای هه‌مان پیاوم له‌ فرۆکه‌خانه‌که‌ بینه‌وه. مایکرو‌فۆنی ته‌له‌فونیکی مۆبایلی له‌ گۆچکه‌دابوو و داشی نه‌پۆشیوو. وایزانم من له‌پیش ئه‌ودا بۆردین کارتی‌کم په‌یدا‌کرد.

ئه‌و کاته‌ی که‌ گه‌یشتمه‌ ناو هۆلی به‌رده‌م فرۆکه‌که‌، خه‌لکی ورده ورده چوو‌بوونه ناو فرۆکه‌که‌وه و پاش چه‌ند خوله‌کی‌کی که‌م هه‌مووان له‌ناو فرۆکه‌که‌دابووین و به‌رزبووه‌وه. من له‌سه‌ر کورسی ژماره "A1" دانیشتم، وه به‌تایبه‌تی داوای ئه‌و شوینم‌کردبوو. زۆرم پێخۆشبوو به‌لای راست‌دا ته‌ماشای ده‌ره‌وه‌به‌که‌م. من به‌ره‌و "ناپۆلی" ده‌پۆیشتم، ئه‌و به‌یانیه‌یه‌که‌مین فرۆکه‌ له‌ "بۆلۆگنا"وه به‌ره‌و ئه‌وئ ده‌پۆیشتم. بیست خوله‌ک له‌داوای ئه‌و فرۆکه‌یه‌کی تر به‌ره‌و "فرانکفۆرت" هه‌لده‌سا و دواتریش به‌ره‌و ئۆسلۆ ده‌پۆیشتم.

هه‌رئه‌وه‌نده‌ی که‌ فرۆکه‌که‌ گه‌یشته ئاستی به‌رزی خۆی، کورسیه‌که‌م بۆ دواوه لار‌کرده‌وه و وه‌ک چاوه‌پوانبووم هه‌یمنیه‌ک بالی به‌سه‌رما کیشا. پاش نه‌ختیک چیرۆکی‌کی سه‌رده‌می مندالیم بیرکه‌وته‌وه. یادوه‌ریه‌کی راسته‌قینه‌ بوو، به‌لام له‌سه‌رده‌می مندالیمه‌وه بیرم لێنه‌کردبۆوه. کات چه‌نده‌ خیرا پۆیشتم، من ئه‌و کاته‌ پێک ته‌مه‌نم به‌قه‌د ته‌مه‌نی ئه‌و کاته‌ی دایکم بوو که‌ مرد. چیرۆکه‌که‌ به‌م شیوه‌یه‌ بوو؛

من هه‌ر له‌ته‌مه‌نی چوار سالیه‌وه فی‌ری خوینده‌وه و نو‌سین بووم. دایکم فی‌ری نه‌کردم، چونکه‌ پێیوابوو ده‌بیت چاوه‌پوانبم هه‌تاوه‌کو ده‌چمه‌ قوتا‌بخانه‌. من خۆم خۆم فی‌ری خوینده‌وه‌کردم، وایزانم له‌سه‌ر

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

وتی "برۆ بخه‌وه". رێک به‌قسه‌مکرد، به‌لام هیچ وشه‌یه‌کم نه‌وت. ماوه‌ی چهند رۆژیک قسه‌م له‌گه‌ڵ دایکدا نه‌کرد، به‌لام هه‌موو نه‌و شتانهم ده‌کرد که پێی ده‌وتم. تا له‌دو‌اجاردا لیمپارایه‌وه و داوی لیکردم دیسانه‌وه بکه‌ومه‌وه قسه‌م. منیش وتم "ئیتتر قه‌ت هیچ شتی که له‌سه‌ر دیوار نانوسم"، زۆر به‌جدیش وتم "ئیتتر قه‌ت له‌سه‌ر کاغه‌زیش شت نانوسم، ته‌نانه‌ت له‌سه‌ر کاغه‌زی ته‌والیتیش. من که‌سیکی خۆگر‌بووم و قسه‌ی خۆم ده‌برده‌سه‌ر، تاراده‌یه‌کیش نه‌و په‌یمانهم نه‌ده‌شکاند که به‌دایکم دا. له‌پاش نه‌و روداوه‌وه رێگه‌م به‌دایکم نه‌دا هیچ شتی که له‌و شتانه‌ ببنیت که ده‌منوسین، نه‌مده‌هیشته‌ ته‌نانه‌ت یه‌ک پیتیش ببنیت. ته‌نانه‌ت ئه‌رکی ماله‌وه‌ی قوتابخانه‌شم پیشان نه‌ده‌دا. جار‌جاریک له‌گه‌ڵ مامۆستا‌کاندا باسی نه‌وه‌ی ده‌کرد و ئه‌وانیش هیچ لاریه‌کیان لێ نه‌بوو. من زۆر به‌رێک و پێکی هه‌موو ده‌رسه‌کانم له‌یادبوو و هیچ پێویستی نه‌ده‌کرد دایکم سه‌یری ده‌فته‌ری ماله‌وه‌م بکات. بێگومان ده‌بوایه هه‌رواش بوایه.

من نامه‌وێت بلێم به‌هۆی نه‌و روداوه‌وه نه‌بوومه‌ نوسه‌ر، به‌لام به‌لایه‌نی که‌مه‌وه بووه هۆی نه‌وه‌ی ده‌ست له‌ وێنه‌کێشان هه‌لگرم. من که‌سیکم نه‌بوو وێنه‌کانمی نیشان بده‌م، له‌به‌رئه‌وه هیچ خۆشه‌یه‌کم له‌ وێنه‌کێشان نه‌ده‌بینی. تاراده‌یه‌ک هێنده‌م دیته‌وه یاد که‌ که‌ره‌تیکیان له‌دلی خۆمدا وتم ئه‌گه‌ر رۆژیک له‌رۆژان کتیبیکی وا بنوسم که به‌هه‌زاران دان‌ه‌ی لێ چاپ‌کری‌ت، نه‌وا ئه‌وکاته‌ش دڵ‌نایانم له‌وه‌ی دایکم نوسینه‌کانم ده‌خوینیته‌وه یان نا. به‌لام من نه‌مده‌ویست به‌و شیوه‌یه‌ خۆم ده‌ربخه‌م. من خۆم له‌ ژوری نوستنه‌که‌ی دایکدا له‌رێگه‌ی نوسینه‌کانی سه‌ر دیواره‌که‌وه ده‌رخست و ته‌واو. نه‌مده‌ویست نه‌و

www.pertwk.com

چیرۆکیکم بۆ باوکیشم ئاماده‌بک‌ردایه، نه‌وا ئه‌وکاته‌ش شتیکی جیا‌واز ده‌رده‌چوو. به‌لام نه‌و کاته باوکم چیت‌ر له‌گه‌لماندا نه‌ده‌ژیا، من ته‌مه‌نم سی سالبوو که ماله‌که‌مانی جیه‌ه‌شت.

بۆ ماوه‌یه‌کی زۆر له‌سه‌ر جیگا‌که‌ی دایکم پال‌که‌وتم و چاوه‌پوانی دایکم بووم. زۆرم پێخۆش‌بوو بێته‌وه ماله‌وه و پر‌بووم له‌ چاوه‌پوانی. من زوو زوو شتی بچکۆله‌ی چاوه‌پوان نه‌کراوم پێش‌که‌ش‌ده‌کرد، به‌لام نه‌و یه‌که‌یان شتیکی گه‌وره‌بوو.

له‌سه‌ر کورسی ناو فرۆکه‌که‌دا که به‌ره‌و "ناپۆلی" ده‌رۆشتم، له‌پرێکی‌دا ده‌نگی دایکمم بیر‌که‌وته‌وه که نه‌و پاشنیوه‌رۆ تایبه‌تیه‌ ده‌رگا‌که‌ی کرده‌وه و هاته ناو دالانه‌که‌وه. هاوارم کرد و وتم؛ «لێره‌دام! من لێره‌دام»

توره‌بوو. زۆر زۆر توره‌بوو. هه‌ر به‌رله‌وه‌ی نه‌و شتانه‌ بخوینیته‌وه که من له‌سه‌ر دیواره‌که‌ نوسیووم، ئاگری ده‌کرده‌وه. له‌سه‌ر جیگای خه‌وه‌که‌ی به‌رزیک‌رده‌وه و فرییدامه‌ سه‌ر عه‌رزه‌که‌، زۆر به‌قایی می زللای له‌هه‌ردوو پومه‌تم دا، داوی نه‌وه‌ش به‌پاره‌وه‌که‌دا راییکیشام، خزاندمیه ناو گه‌رماوه‌که‌وه و ده‌رگا‌که‌ی به‌کلێل له‌سه‌ر داخستم. نه‌گریام. هیچ وشه‌یه‌کیش له‌ ده‌م نه‌هاته‌ ده‌ره‌وه. گویم لێبوو دایکم ته‌له‌فونی بۆ باوکم کرد، گویم لێبوو لێی توره‌بوو و وتی هه‌ر ئه‌بێت بێت و کاغه‌زی نوێ له‌دیواره‌که‌ بده‌یت. پاش چهند رۆژیک هات و قسه‌که‌ی دایکمی به‌جیه‌ه‌نا. بۆنی سیکوتین بۆ ماوه‌ی چهند هه‌فته‌یه‌ک له‌ ئه‌پارتمان‌ه‌که‌دا نه‌ده‌رۆشتم. مایه‌ی شه‌رم‌بوو.

پاش ماوه‌یه‌کی زۆر ئینجا دایکم ده‌رگای گه‌رماوه‌که‌ی لیک‌رده‌مه‌وه. نانی ئیواره‌ی خوارد، قاوه‌شی خوارد‌وه‌وه و گوپی بۆ به‌شی یه‌که‌م و دو‌هه‌می ئۆپیرای "لا بۆهیمه‌"ش شل‌کرد، نه‌وجا ده‌رگا‌که‌ی لیک‌رده‌مه‌وه و

تایبەتە بە پێگە ی پەرتووک

هەبوون، پیاوێک بە مەتریکە لەسەر نوکی پەنجە لەبەر 15م
پەنجەرەکی تردا وەستابوو و ئەویش تەماشای شەپۆلەکانی دەکرد.
خۆر هێشتام لەخواروی ئاسماندا دەبینرا، کاتژمێر هێشتام نو و
چارەک بوو.

لەسەر کورسیەک بۆی دانیشتم و خۆم بەسەر میزێکی نوسینی کۆندا
چەماندەوه. من دەمزانی کاتی خۆی "هینریک ئیبنس" لەسەر ئەو میزە
دانیشتوو و شتی نوسیوه. ئەوەندەم بیستبوو کە ئەو ئوتیلە کاتی
خۆی خانەیی لانهوازان بوو و "ئیبنس" لە ژوری ژمارە 15 ژیاوه،
لەبنەرەتیشدا لەسەدە 1300دا دێر بوو. "ئیبنس" ئالەم ژورەدا
نوسینی کتیی "خانویەکی بوکەشوشە"ی تەواوکرد و وێنەیەکی خوشی
بە ژورەکەدا ھەڵواسرابوو.

خوڕپەییەکی بەدڵما ھات و ھەستمەکرد منیش لە جوړە خانویەکی
بوکەشوشەدا گەورەبووم. دیسانەوہ بیرم لەو شتە کردەوہ کە ھەمیشە
دەموست لەبیریەکەم، ئەو چیرۆکەش نەبوو کە لەسەر دیوارەکە بۆ
دایکەم نوسی، بەلام مۆتەکەییەکی بوو کە شوینیکی قولتری ناوہوہمی
داگیرکردبوو. ھەستمەکرد ئەو تاریکاییە قول و ساردەیی ژێر ئەو
توێژالە تەنکی بەفرە ھەرەشەم لێدەکات کە من لەسەریەوہ سەمام
دەکرد.

لەدلی خۆمدا دەموت "ئالەم ژورەدا ئیبنس" نۆرا"ی فیری سەمای
جالجۆلۆکە کرد، ئەو سەمایەکی کە لەپراستییدا سەمای مەرگبوو. ئەو
کەسەکی کە جالجۆلۆکەییەکی گەورە گازی لێدەگرت، دەیتوانی بۆ خۆی
سەمای مردنی خۆی بکات. بێگومان لەچیرۆکەکەدا جالجۆلۆکەکە
"کروستاد"ی پارێزەر بوو، من ھەرگیز لەوہوپیشت بیرم لەوہ
نەکردبووہوہ، بەلام لەویدا بەخەیاڵمدا ھات. خۆم پێنەگیرا و

www.pertwk.com

بەریت. گومانم نەبوو کە کەم بۆی پێدەکەوێت نەفەرێک بۆ شوینیکی
ئاوھا دور ببات.

من ھەرگیز لەوہوپیشت سەر قەراغ ئاوی "ئامالفی" م نەبینیبوو، بەلام
چەندەھا جار بەدریژایی ئەو سالانە خەلکی پێیان دەوتم کە شوینیکی
خۆشە و ئەوہ دەھینیت چەند پۆژیک لەو شارە دلفرینەیی سەر
نیوہدورگە "سۆرینتۆ"دا بەسەر بەریت. ماریاش باسی "ئامالفی" بۆ
کردم. ئەو کەرەتییکیان لەگەڵ کچیکی برادەریدا پشویەکی لەوئ
بەسەربردبوو. "پۆبیرت"یش زوو زوو باسی سەفەرەکانی خواروی
ئیتالیا ی بۆدەکردم بەرلەوہی "وینشە" بەجی بەیلت.

بەلای "پۆمپای"دا پۆشتین و دەموست چەند ساتیکی کەمی بەرلە
تەقینەوہی بورکانی ناوچەکە بەینمە بەرچاوم، دەموست وینەیی ئەو
کاتەیی خەلکی شارەکە بەینمە بەرچاوم. ھەرکە وینەییەکی پونیش
دەھاتە بەرچاوم، ھەولمەدا سەرلەنوئ لەناوہوہمدا بیسپمەوہ. ئەو
شتەکی کە من بینیم، دەکریت لە تەنھا یەک وشەدا کۆبکریتەوہ؛
بیمانیی. ئەوجا گرمەییەکی دیت. ئیدی توپەیی بورکانی "قیسوفس"
بەسەر ھەموو بیمانییەکاندا دادەباریت.

بەسەر شاخەکاندا سەرکەوتین و دواتریش بەناو پەزی لیمۆکاندا
بەرەو قەراغی دەریاکە چووینە خواروہوہ، لەویدا داوام لە شۆفیرەکە
کرد کە بگەییەنیتە ئوتیلی "لونا کۆنقینتۆ"، ئوتیلیک بوو کە من
لەوہوپیشت ناوبانگیم بیستبوو. نەمدەزانی ژوری بەتالیا ھەییە یان
نا، بەلام هێشتام یەک ھەفتەیی تەواوی مابوو بۆ جەژنی پاک.

چەندەھا ژوری بەتالیا ھەبوو. داوای ژوری ژمارە 15م کرد و
بەتالیش بوو. وتم ھەفتەییەکی دەمینمەوہ و پاش کەمیک لەپەنجەرەیی
ژورەکەوہ تەماشای دەریام دەکرد. دوو پەنجەرەیی گەورە لە ژورەکەدا

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

له‌و کاته‌وه‌ی که ماریا به‌جی‌یه‌یشتم، بۆ یه‌که‌مین جار ئافره‌تیکم بیی. که دلم بۆ لیبات و ته‌بابم له‌گه‌لیدا. کچی‌کی براده‌رم په‌یدا کردوه و پیکه‌وه پیاسه‌ی دورودریژ به‌و ناوچه به‌رزونزمانه‌ی قه‌راغ ده‌ریای "ئامالفی" دا ده‌که‌ین. جلو به‌رگی گه‌نجان به‌پۆشی، ماکیه‌کی هاوینه‌ی زه‌رد له‌به‌رده‌کات و جوتی سه‌رپایی سپی له‌پیده‌کات، پۆشاکێ ده‌پۆشی که زۆر به‌راشکاوی و دلخۆشیه‌وه به‌و ناوچه به‌رزه‌لانیانه‌دا هاتوچۆی پیوه‌ده‌کات. پره له مه‌زاجی خۆش و سلناکاته‌وه له‌وه‌ی خۆی فریبداته ناو ده‌ریایه‌کی سارده‌وه. ئه‌م‌پرو هه‌وره‌تریشه‌وه و لیژمه‌ی بارانیکی توند له‌ناکاودا سه‌رسامی کردین.

زۆر بیرم له ئامۆزگاریه‌که‌ی "لویجی" کرده‌وه، به‌لام له‌و‌بروایه‌دا نیم "بییتا" فریوم بدات. ئی‌مه هه‌ر له‌ئیستاهه‌وه زۆر نزیک بووینه‌ته‌وه له‌یه‌کتري. ئه‌گه‌ر وه‌ک که‌سی‌کیش نارد بی‌تیا بۆ "ئامالفی" که فریوم بدات، ئه‌وا ده‌بی‌ت له‌پ‌یگادا په‌شیمان بووبی‌ته‌وه و پای خۆی گۆپی‌بی‌ت. تانیستاکه هیچ پیاوی‌کم له‌و ناوه‌دا نه‌بینیوه که مایکرو‌فۆنی له‌ گۆی‌چکه‌دابیت، وه دوو که‌ره‌تیش له‌سه‌ر "قلا دای مولینی" بووین و ته‌نانه‌ت یه‌ک که‌سی‌شمان به‌دی نه‌کرد.

گومانم نیه که "بییتا"ش نه‌بینیه‌کی له‌ناوه‌وه‌دا هه‌شارداوه. ئه‌م ئی‌واره‌یه کاتی‌ک له‌ دیی "پۆگی‌رۆلا" وه هاتینه‌ خواره‌وه، زۆر سه‌یر ده‌هاته به‌رچاوم. له‌ناکاودا ترسی لی‌نیشت و به‌ده‌م کۆلپی گریان‌ه‌وه وتی "با ئیتر یه‌کتري نه‌بینینه‌وه".

به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا وامانداناوه سه‌رله‌به‌یانی زوو بچینه‌ سه‌ر شاخی "رافیلۆ". هیچ پیاوی‌کی تر له‌ ژیا‌نی "بییتا" دا نیه، له‌به‌ره‌وه ده‌مه‌وی‌ت پرسیا‌ری لی‌بکه‌م و بزانه‌م له‌گه‌لما دی‌ت بۆ شوینی‌کی ئۆقیانوسی ئارام یان نا. ناچارده‌بم باسی "یاریده‌ده‌ری نوسه‌ر" ی بۆ

www.pertwk.com

زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌ک که‌وته سه‌رلی‌وانم. من به‌ ریکه‌وت خۆم له "ناپۆلی" دا بینیه‌وه. ئه‌گه‌ر چاره‌نوس بوونی هه‌بی‌ت، ئه‌وا شتی‌کی ئایرونیه. ته‌ماشایه‌کی شه‌پۆله‌کانی خواره‌وه‌م کرد و دیسانه‌وه سه‌یریکي ئه‌ملاولای ژوره‌که‌م کرده‌وه. پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که بی‌ئارامبوو و له‌مه‌سه‌ره‌وه بۆ ئه‌وه‌سه‌ری خشتی کاشیه‌کانی سه‌ر عه‌رزه‌که‌دا هات و چۆی ده‌کرد. ته‌نها یه‌ک که‌ره‌ت وه‌ستا و وه‌ک که‌سی‌کی به‌ده‌سه‌لات ته‌ماشایکردم و وتی؛ «ئێ، ره‌نگه ئی‌ستاکه کاتی ئه‌وه‌بی‌ت که دان به‌ گونا‌حه‌کانماندا به‌ی‌نین، وایه؟»

کۆمپیوته‌ره‌که‌م ده‌ره‌ی‌نا، له‌سه‌ر می‌زه‌که دانی‌شتم و ده‌ستم‌کرد به‌ نوسینه‌وه‌ی چیرۆکی ژیا‌نم.

بییتا

دوو بتلی به‌تالی ویسکی له‌به‌رده‌م ئاگردانی سوچه‌که‌دا دانراوه. نازانه‌م بۆ خزمه‌تگوزاری ئوتی‌له‌که لای نه‌بردوون، به‌لام سه‌به‌ینی به‌رله‌وه‌ی برۆمه‌ خواره‌وه و نانی به‌یانی بخۆم، فری‌یان ده‌ده‌مه‌ ناو ته‌نه‌که‌ی خۆلی ژوره‌که‌وه.

وا ده‌ پۆزه ئی‌ره بۆته مالی من و سێ پۆزه هیچ شتی‌کم نه‌نوسیوه. هیچی تر نه‌ما‌بووه‌وه که بینوسم. به‌لام ئی‌ستاکه شتی ترم هه‌یه و ده‌مه‌وی‌ت ئه‌وانیش بنوسم.

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

دیسانەوێ لە فەنتاسیادا دەژیم. بەلام ئیستاکە کەمێک پێداوەگرم.

*

هەر پاش ئەوێ شێوێ بێرۆکەیه‌کی چیرۆکی ژیا‌نی خۆم دارشت
هەتا ئەو کاتە‌ی کە بە‌پە‌له‌ له "بۆلۆگنا"وێ بۆی دەرچووَم بۆ ماوێ
چە‌ندە‌ها کاتژمێر لە‌بەر‌ده‌م پە‌نجەرە‌کە‌دا دانیشتم و تە‌ماشای
شە‌پۆ‌لی دە‌ریامدە‌کرد کە دە‌یدا له "تۆرە ساراسینا". پۆ‌ژی هە‌ینی پێش
جە‌ژنی پاک بوو، پۆ‌ژیک پێش‌ئە‌وێ "ببیتا" ببینم. تە‌نانە‌ت تاقە‌تی
ئە‌وێش نە‌بوو بپۆ‌مه‌ ناوشار و سە‌یری پێپێ‌وانی گە‌ورە‌ی یادکردنە‌وێ
ئازارە‌کانی مە‌سیح بکە‌م.

ب‌پارمدا داوای یارمە‌تی له ئوتیلە‌کە‌ بکە‌م هە‌تا ئە‌و شتانە‌ی کە
نوسیبووَم به "ئێ مە‌یل" ببینم بۆ "لویجی". بە‌لامە‌وێ شتیکی
سودبە‌خشبوو کە کۆ‌پیه‌کی نوسراوێ بکە‌م له شوێنێکی تریشدا هە‌بیت و
تە‌نها له‌و شوێنە‌دا نە‌بیت کە خۆ‌می لیبووَم. هەر بۆ نمونە‌ش "لویجی"
دە‌یتوانی هە‌موو چیرۆکە‌کە‌ بگە‌یه‌نیتە دە‌ستی برادەرە
پۆ‌ژنامە‌نوسە‌کە‌ی کە له "کۆ‌ریی دیلا سیرا"دا وتاری دە‌نوسی و پێی
بوتایە بە‌ئارە‌زوی خۆت مادە‌کە‌ بە‌کاربێ‌یت. له قازانجی مندابیو کە
چیرۆکە‌کە‌ بە‌زوترین کات ب‌لاوبک‌ریته‌وه‌، یان بە‌لایە‌نی کە‌مە‌وه‌ ئاماژە
بۆ بابە‌تە‌کە‌ بک‌ری. ئیدی دە‌بوا‌یه‌ منیش بە‌زوترین کات ولاتە‌کە‌م
بە‌جێ‌به‌‌شتایە _کە‌سیکی ئا‌ارام نابیت بۆ ماوێه‌کی دورودریژ له
یه‌ک شوێندا بم‌ینیتە‌وه‌.

له‌گە‌ڵ ئە‌وێشدا کاتیک کە بۆ بە‌یانی خە‌بەرە‌م بوو، ب‌پارمدا
بەرله‌وێ خۆم ونکە‌م، پۆ‌ژیک تریش "ئامالفی"دا بم‌ینمە‌وه‌.

www.pertwk.com

بکە‌م و هەر له ئیستاشە‌وه‌ دوو چیرۆکم بۆ گ‌یراوه‌ته‌وه‌. ئیستاکە‌ چیت
پێ‌ویست ناکات دە‌ست بە‌سەر خۆ‌مدا رابگ‌رم، هە‌موو بێرۆکە‌کانم
سە‌ر‌به‌ستکردوون و پاشگە‌ست بوومە‌ته‌وه‌ له‌وێ کە هی من.

پاش ماوێه‌کی کەم هە‌موو ئە‌و نوسینانە‌م پێشان‌ی "ببیتا" دە‌ده‌م
کە‌له‌ ماوێ ئە‌و چە‌ند پۆ‌ژە‌ی پێش‌وودا نوسبوَم. پێ‌مانیە‌ چیرۆکی
ئافەرە‌تە‌کانی ژیا‌نم سە‌ری بسورم‌ینیت، رە‌نگە‌ پ‌ر‌بە‌دل پێی پێ‌کە‌نیت.
من پێ‌خۆش‌حال دە‌بم گەر له‌داوای ئە‌و هە‌موو فرمێسکانە‌ی ئیوارە
هە‌ل‌پ‌شتن پێ‌کە‌نیت. بێ‌گومان ئە‌ویش بە‌شی خۆی ژیا‌نی دیوو، من
تائیستاکە‌ پ‌رسیاری رابوردوویم لێ نە‌کردوو، بە‌لام ئە‌وه‌ هیچ
گ‌رن‌گه‌کی نیه، بە‌لایە‌نی کە‌مە‌وه‌ بە‌لای ئیمە‌وه‌ هیچ پۆ‌لیک نابینیت.
ئە‌و نازانیت کە من زۆر دە‌ولە‌مە‌ندم، دە‌مه‌و‌یت بە‌رله‌وێ پێی بلیم
پارە‌یه‌کی زۆرم لە‌بەر‌ده‌ستدایە و له‌و بوارە‌وه‌ پە‌یوه‌ستی هیچ
لایە‌نیک نیم، پ‌رسیاری لێ‌کە‌م و بزانی پێی خۆشە‌ له‌گە‌ڵ‌دا
له‌شوێنێکی ناو ئوقیانوسی ئارامدا بژی یان نا. هەر له‌ئیستاه‌وه‌
سۆراخی چە‌ند شوێنیکم کردوو کە بە‌فرۆکە‌ بتوانم سە‌فە‌ری بۆ بکە‌م.
چوارشە‌ممە‌ فرۆکە‌یه‌ک له "میونشن"ه‌وه‌ بە‌ره‌و "سینگاپور"ه‌لدە‌سیت،
من هە‌روا بۆ د‌ل‌نیا‌یی دوو بلینم راسپاردوو، شوێنی "D1" و "G1"ی
پله‌ی یه‌کە‌مم داواکردوو.

بابزانین چۆن دە‌بیت.

دە‌توانین بۆ ماوێه‌ک له دورگە‌یه‌کە‌وه‌ بۆ دورگە‌یه‌کی تر بچین و
دواتر بە‌د‌ل‌ی خۆ‌مان له‌شوێنێکدا جێ‌گیربین. دە‌شتوانین خانویه‌ک
بک‌رین. رە‌نگە‌ ق‌یلا‌یه‌کی نایاب بدۆ‌زینە‌وه‌ کە بە‌سەر دە‌ریادا ب‌روانیت.
هێ‌ندە‌ش گە‌نج نیم کە بلیم کاتی خانە‌نشینیم نە‌هاتوو، "ببیتا"ش
وێنە‌ی ئاوی دە‌ک‌یشیت.

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

کلێسه هه‌میشه شتیکی له‌و بابته‌یان دهرباره‌ی کتێبه‌کانی ئینجیل و توهه. بێگومان ئینجیل له‌لایه‌ن چه‌ند نوسه‌ریکی جیاوازه‌وه نوسراوه‌ته‌وه، به‌لام تیۆلۆجه‌کان پێیانوابوو که ته‌نها یه‌ک نوسه‌ری گه‌وره کۆیکردونه‌ته‌وه و ئه‌و له‌پشتی سه‌رتاپای هه‌موو کتێبه‌کانه‌وه بووه. بێگومان له‌و بره‌وه‌یه‌وه‌وه‌وه که خودا سروشی زمانه‌وانی به‌ یه‌ک به‌یه‌کی رسته‌کانی ئینجیل به‌خشیبێت، چونکه خودا به‌و شیوه‌یه‌ کارناکات. به‌لام کللی کردنه‌وه‌ی نه‌هێنه‌کی به‌ هه‌ریه‌کیک له‌و نوسه‌رانه به‌خشیوه. شتیکی داونه‌تی که بیرى لێیکه‌نه‌وه.

هه‌ستمه‌ده‌کرد هاوکارى خودام و زۆر به‌باشی له‌ شیوه‌ی مامه‌له‌کردنی ئه‌و له‌گه‌ڵ مرۆفدا تێده‌گه‌یشتم. ئه‌ویش له‌بری یارمه‌تیه‌کانی داوی هه‌ندیک شتی ده‌کرد. ئه‌و له‌پێشه‌وه داوی شتیده‌کرد، هه‌ر له‌ پێداهه‌لدانیه‌وه هه‌تا سزادانی خۆیی له‌ کاتی گوناکهردندا. به‌لام ئه‌و له‌من زیاتریک پۆیشت؛ هه‌ره‌شه‌ی له‌ سهرینه‌وه‌ی هه‌موو ئه‌وانه ده‌کرد که باوه‌ریان پێنه‌ده‌کرد، مرۆفی مۆدیرینیش رازی نه‌بوون له‌ژێر ئه‌و هه‌لومه‌رجانه‌دا بژین. ئێستاکه‌ش خودا مردوو و هه‌ر ده‌سیسه‌ی نه‌هێنی خه‌لکه‌ ناومێده‌کانیش کوشتی.

که‌واته "ستیفانو" بووه. به‌و شیوه‌یه‌ بۆمه‌درکه‌وت که "لویجی" راستی ده‌کرد و پێی رانه‌ده‌بوارد، به‌لام هه‌شتام وه‌ک نیشانه‌یه‌ک ده‌مبینی و گومانم هه‌ر هه‌بوو. هه‌یچ شتی که له‌ وتاره‌که‌دا نه‌هاتبوو که وایده‌رخات رۆژنامه نوسه‌که له‌وه‌وپێش شتیکی له‌سه‌ر "کارگه‌ی فه‌نتاسیا" که نوسیبت، به‌لکو به‌ پێچه‌وانه‌وه وتاری رۆژه‌که له‌وه‌ده‌چوو که پێشینیکردنیکی ئه‌و گفتوگۆ دورودریژه‌بێت که له‌گه‌ڵ "لویجی" دا له "بۆلۆگنا" دا کردم. جگه‌له‌وه‌ش له‌وتاره‌که‌دا به‌هه‌یچ جوړیک ناوی

www.pertwk.com

ئاوه‌وه‌وا هه‌ر زۆر خۆشبوو و هه‌شتام سه‌ردانی مۆزه‌خانه‌ی کاغه‌زه‌که‌شم نه‌کردبوو. له‌داوی ناخواردنی به‌یانیه‌وه رۆیشتمه ناوشار و رۆژنامه‌یه‌کی "کۆریی دێلا سیرا" م کړی، من هه‌موو رۆژیک دانه‌یه‌کم لێده‌کړی. دوو رۆژ له‌مه‌وبه‌ر وتاریکی کورتیان دهرباره‌ی پێشانگای کتێبه‌که‌ی "بۆلۆگنا" نوسیوو، تیایدا هاتبوو که ئه‌م ساڵ کتێبیکی سه‌رکه‌وتوو تایبته‌ له‌پێشانگاکه‌دا ده‌رنه‌که‌وتوو، ناوینشانیکی وا نه‌بوو که هه‌موو به‌رپوه‌به‌رانی ده‌زگا‌کان هه‌ولێ کړینی بده‌ن، هه‌یچ کتێبیکی نوێی "هاری پۆته‌"یش به‌رپوه‌ نه‌بوو. هه‌روه‌ها نوسرابوو که ورته‌ورتی سه‌ره‌کی ئه‌م ساڵ دهرباره‌ی شتیکی ته‌واو جیاوازه، کتومت دهرباره‌ی "جالج‌الۆکه‌" که‌یه، له‌پشت ئه‌و ناوه پهره‌نه‌هێنه‌یه‌شدا وه‌ک ده‌لێن "کارگه‌یه‌کی فه‌نتاسیا" مۆدیرن خۆی هه‌شارداوه (هه‌ر به‌راستی وانوسرابوو!) که بیرۆکه‌ی ئه‌ده‌بی و رۆمانی نیوه‌ته‌واوی به‌نوسه‌رانی سه‌رانه‌ری جیهان فرۆشتوو. نوسه‌ری وتاره‌که‌ ناوی "ستیفانو فۆرتیساری" بوو و ئاماژه‌ی بۆ ئه‌وه‌کردبوو که له‌ سه‌رده‌می هه‌ره‌ کۆندا هه‌نده‌ رویداوه که خه‌لکی دونیا‌یه‌ک کتێبیان گه‌رانده‌وته‌وه بۆ نوسه‌ریکی ده‌ست‌پۆیشتوو و به‌ناوبانگ، به‌لام له‌ راستیدا کتێبه‌کان چه‌ند نوسه‌ریکی جیاواز نوسیوونی. به‌لام له‌وه‌ ده‌چیت خه‌له‌تی "کارگه‌ی فه‌نتاسیا" شتیکی کتومت پێچه‌وانه‌ی ئه‌و خه‌له‌ته‌ بێت. چه‌نده‌ها رۆمان، په‌نگه‌ دوو سه‌د دانه‌یه‌ک، له‌راستییدا له‌سه‌ر بیرۆکه‌ و ئه‌ندیشه‌ی سه‌ره‌کی ته‌نها یه‌ک که‌سه‌وه داڕێژرابن. له‌کاتی خۆینده‌وه‌ی ئه‌و وتاره‌دا خۆم پێنه‌گیرا و خه‌نده‌یه‌ک که‌وته‌ سه‌ر لێوانم. من جیپیی خۆم جیه‌ه‌شتبوو. نوسه‌ری وتاره‌که‌ خه‌لیکی گرنگ ده‌ورویشت و ئه‌و دیاردیه‌ی که وه‌سفیده‌کات هه‌نده‌ ره‌سه‌ن نیه‌ وه‌ک ئه‌وه‌ی که دێته‌ به‌رچاو. پیاوانی

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

ئیتالی نیه. منیش وتم "جگهره‌کیش نیم"، به‌لام هاوکات له‌لام یه‌کیک له‌میزه‌کانی ته‌نیشتمه‌وه چاوم به‌چهره‌کیک که‌وت. به‌بی ئه‌وه‌ی داوای یارمه‌تی له‌و تۆریسته ئه‌لمانیه‌ی ته‌نیشتم بکه‌م، ده‌ستمدایه‌ی چه‌رخه‌که‌ی و جگهره‌که‌م بۆ داگیرساند، پاشان چه‌رخه‌که‌م له‌سه‌ر میزه‌که‌ی دانایه‌وه و وه‌ک سوپاسیک سه‌ریکم بۆ له‌قاند. دواتر نانم خوارد و پارهم دا، له‌کاتی رۆیشتمدا به‌ده‌ست خواحافیزبوونم له‌کچی جگهره به‌ده‌سته‌که‌ کرد. دانیشتبوو و له‌سه‌ر ده‌فته‌ریکی سکیچ هیلکاری شتیکی ده‌کیشا، خنده‌یه‌کی پرله‌نه‌ینی که‌وته سه‌ر لیوانی و ئه‌ویش به‌ده‌ستی خواحافیزبوونی لیکردم. من دلنیا‌بووم که‌ هه‌رگیز له‌وه‌وپیشت نه‌مبینیوو، چونکه ئه‌گه‌ر له‌وه‌پیشت بمبینیایه، ئه‌وا بیگومان ئه‌و ده‌موچاوه تایبته‌یه‌ی سه‌رنجی پاده‌کیشام.

به‌ناو شاردای به‌ریکه‌وتم و پیاسه‌یه‌کم به‌ناو "موسیو دیلا کارتا" دا کرد، له‌ویدا ئاشیکی دی‌رینی به‌ره‌مه‌هانی کاغه‌زی لیوو. کاتی خۆی "ئامالفی" له‌به‌ره‌مه‌هانی کاغه‌زدا یه‌کیک بووه له‌و شاره‌ی پی‌شه‌وایانه‌ی ئه‌وروپا. پیاویکی پیر له‌ مۆزه‌خانه‌که‌دا شیوه‌ی فلیقانه‌وه‌ی داره‌کانی نیشاندای و دواتریش شیوه‌ی که‌بسکردن و وشک‌کردنه‌وه‌ی کاغه‌زه‌کانی خسته‌پرو. وتی "من تا ئیستاکه‌ش به‌و شیوه‌ی کۆنه کاغه‌ز به‌ره‌مه‌ده‌هینم، ئه‌وه‌ش نه‌ریتیکه‌ که‌ ده‌گه‌رپه‌ته‌وه بۆ عه‌ره‌به‌کانی سه‌ده‌ی 11". نمونه‌ی ئه‌و کاغه‌زی نامه تایبته‌ی و بی‌په‌یینه‌یه‌ی نیشاندای که‌ دروستی کردبوو و شیوازی سه‌ره‌له‌دانای نیشانه‌ی تایبته‌ی ناو کاغه‌زیشی⁴⁰ بۆ رو‌نکردمه‌وه.

⁴⁰ بۆ نمونه وه‌ک ئه‌و نیشانه‌ی که‌ له‌ناو دراودا هه‌ن و.

www.pertwk.com

رۆمانی "کوشتنی سێ که‌س له‌داوای مه‌رگه‌وه" نه‌هاتبوو، نه‌ رۆمانه‌ نه‌ رۆبجیه‌که‌ی و نه‌ ئیتالیه‌که‌شی.

نه‌مه‌ده‌توانی به‌دلنیا‌یه‌وه بزانه‌م که‌ به‌راستی پلانیان بۆ کوشتنم داناوه یان نا، به‌لام نه‌مو‌یست به‌ختی خۆم تا‌قیبکه‌مه‌وه و گومان‌کردنه‌که‌م سودی خۆی هه‌بوو.

به‌شه‌قامه‌ قه‌ره‌بال‌خه‌که‌ی سه‌ر قه‌راغ ده‌ریادا په‌ریمه‌وه ئه‌وبه‌ر و له‌ دوکانیکی پیتزه‌ری سه‌ر قه‌راغ ده‌ریا دانیشتم، له‌ویدا زه‌لاته‌ی ته‌ماته و پیتزایه‌ک و بیریه‌کم داوا‌کرد.

ناچاربووم به‌رده‌وام ئاگام له‌ خۆمب‌یت و به‌چاویکی کراوه‌وه ته‌ماشای چوارده‌وره‌که‌م بکه‌م. چیتر پیموانه‌بوو که‌سیک له‌ "بۆلوگنا" وه‌ دوامکه‌وتب‌یت، به‌لام به‌دوریشم نه‌ده‌زانی به‌رپه‌به‌ری ده‌زگایه‌کی چاپی به‌ریتانی یان ئه‌سکه‌نده‌نافی پشوی جه‌زنی پاک‌ی له‌گه‌ڵ پێشانگای کتیبه‌که‌دا داناب‌یت و بیه‌و‌یت له‌ خواروی ئیتالیادا به‌سه‌ریبه‌ر‌یت. پێشانگای کتیبی "بۆلوگنا" هه‌میشه‌ یان ر‌یک له‌پیش جه‌زنی پاک‌ه‌وه بوو یاخود ر‌یک ده‌که‌وته داوای ئه‌و جه‌زنه‌وه.

له‌و کاته‌دا که‌ چاوه‌پوانی خواردنه‌که‌م بووم، رۆژنامه‌م ده‌خو‌ینده‌وه، به‌لام سه‌رنجم چووه سه‌ر کچیکی دلفر‌ین که‌ ما‌کسیه‌کی هاوینه‌ی زه‌ردی له‌به‌ردابوو و جوتی سه‌رپایی سپی له‌پیدا‌بوو. له‌وه‌ده‌چوو ته‌مه‌نی له‌ نزیکه‌ی 30 سال‌یدا ب‌یت و له‌سه‌ر یه‌کیک له‌میزه‌کانی ته‌نیشتمه‌وه به‌ته‌نیا دانیشتبوو. چه‌رخیکی په‌مه‌یی به‌ده‌سته‌وه‌بوو و بی‌ه‌وده ده‌یویست جگه‌ره‌یه‌ک دا‌گیرس‌ین‌یت. له‌ناکاودا له‌شو‌ینی خۆی به‌رزبووه و چه‌ند هه‌نگاو‌یکی که‌م به‌ره‌و‌رووم هات و وتی "شقارته‌ت پییه‌؟". به‌ زمانی ئیتالی قسه‌ی کرد، به‌لام به‌ئاشکرا دیاربوو که‌

تایه ته به پنگه ی پرتووک

دەر وه و له ته نه شتم وه وهستا. هه مان ئه و کچه بوو که ما کسه نه زه ده که ی له به ردا بوو.

هه ر به زمان ی ئیتا لی وتی؛ «ئهم کاته ت باش؟»، خه نده یه کی گه وه ی خسته سه ر لئوه کانی و له وه ده چوو چا وه پوان ی ئه وه بو ویت که له ویدا بمبینیت. دوو چاوی قول ی قاوه یی پیوه بوو و قژیکی زه رد ی توخی به شیوه یه کی سه روشتی به ردا بووه.

له وه لامیدا وه تم؛ «ئهم کاته ت باش!». زور به وریاییه وه ته ماشایه کی لای پشته وه ی توله پریگا که م کرد، به لام که سم نه بی نی و هه ر خو ی به ته نه با بوو.

ئه و جا وتی؛ «ئهم سه ره به رزاییه شوینیکی زور خو شه، تو قه ت له وه ویت هاتوویت بو ئیره؟»

وه لام دایه وه و وتم؛ «ته نها یه ک که ره ت»

له وه ده چوو نه زانی ت که منیش که سیکی بیانیم. له دور ی په نجا مه تریک له پی شه وه ماندا تا فگه یه کی لیوو، ئامازه ی بو کرد و وتی؛ «برۆینه ناو ئاوه که وه؟»

هه ر ئه و قسه یه ی به سه بوو بو ئه وه ی قه ناعه ت بکه م که له ویدا چاوم به خو شه ویستی ژیانم که وتوه. هه رگیز له وه ویت یه که تریمان نه بی نی بوو، جوتی سه ریایی سپی له پی دا بوو و جگه له ما کسه یه کی ته نک ی هاوینه زیاتر، هیچ شتیکی تری له به ردا نه بوو. دنیا زور گه رم بوو، راسته هیچ یه کی کمان وه ک که سیکی ره سمی نه ده ها تینه به رچا و، به لام پی شنیاره که ی هه ر زور نا ره سمی بوو که وتی "برۆینه ناو ئاوه که وه؟".

"برۆینه ناو ئاوه که وه؟"، ئه و سی وشه یه پرپوون له مانای نا راسته وخو. مه به ستی بوو پی که وه خو مان بخه یه ژیر ئاوی تا فگه که و له هه مان کاتی شدا مه به ستی نه بوو. له راستیدا ده یویست بلیت

www.pertwk.com

دنیا گه رم بوو، به لام له گه لئه وه شدا به ره له وه ی "ئامالی" جیبه ئیم بریارمدا بو دوا جار پیاسه یه ک له "قلا دای مولینی" دا بکه م. من له وه ویت یه ک که ره ت سه ردانی ئه و سه ره م کرد بوو، به لام دیسانه وه ئهم جاره ش سه خت بوو به لامه وه به ناو ئه و کو لانه ته سک و باریکانه ی شاردا ریگه ی دهر وه ی شار بدو زمه وه. به هه ر حال هینده ی پی نه چوو شارم به جیبه ئیت و له هه موو شارستانی هک دور که وتمه وه.

که پر ئهم به ر و ئه وه به ری ریگا باریکه که ی گرت بوو و له ژیریاندا پرپوون له داری لیمو، داره کانیشیان به تو ری نایلو نی سه وز و ره ش دا پو شیبوو، بو ئه وه ی لیمو کان له ره شه با و ته رزه بیاریزن. مندالیکی بچو کم بی نی سو نده یه کی باز نه یی به ناو قه دیه وه کرد بوو و ده یخولا نده وه، به لام ئه و ئافره ته ره شو شه م نه بی نی که حه فته یه ک له وه ویت یه ک به سه ر په نه ره که دا خو ی چه مانده وه و فه رموی په ردا خیک مه شرو بی لیمو ی لیکردم. خو ری روژی جه زنی پاک سه ده ها مارمی لکه ی بچو کی هی نا بوو دهر وه. سه رک بوون، وابزانم هینده زوو زوو خه لکی به و شوینه دا نه ده رویتن.

له دوا هه مین خانوی شار تی به ریم و به سه ر بر دیکی دی رینی سه ر گولا ویکشیدا په ریمه وه. به سه ر توله ریگایه کی به چه و دا پو شرا ودا رویتنم که بیان ده وت "قیا پارادیسو"، ئه و ناوه یان زور به باشی هه لژارد بوو. کاتی خو ی هه ر زوو توله ریگای "قیا پارادیسو" بو وه به توله ریگایه کی هیمن و خو ش بو گا وگولی ناوچه که و بنی دو له به پیته که ی له رو باره که ی ته نیشتی جودا ده کرده وه.

که ره تی پی شوو که به ویدا رویتنم هیچ که سیکم نه بی نی، به لام ئهم جاره یان له پر یکا له پشتمه وه گویم له خشه خشی لق و گه لای دره خته کان بوو. که میک دواتر ئافره تی که له ناو دهره خته کانه وه ها ته

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

وه‌لامه‌که‌می به‌دلیوو، به‌لام هیشتم دلنیه‌نبووم له‌وه‌ی که باوه‌پم پیده‌کات یان نا. له‌دلی خۆمدا ده‌موت "بلیت بزانیت من کیم؟". ئه‌گەر قسه‌که‌ی "لویجی" ده‌رباره‌ی پلانه نه‌ینیه‌که ته‌نها قسه‌یه‌کی به‌تال بیت، ئه‌وا هه‌رگیز لیی نابورم.

به‌لای پاشماوه‌ی به‌قه‌وزه داپۆشراوه‌کانی ئاشه‌ کۆنه‌که‌ی کاغه‌زه‌که‌دا رۆشیتین. "بییتا" ئامازه‌ی بۆ گۆل و دره‌خته‌کان ده‌کرد و ناوه‌کانیانی پیده‌وتم. باسی "پۆمانسیه‌کانی جینا" مان کرد که کاتی خۆی تاسه‌ی گه‌رانه‌وه‌یان ده‌کرد بۆ پاشماوه‌کان و دیمه‌نه که‌لتوریه‌کان. باسی "گۆته" و "نۆقالیس" و "نیتشه" و "پیلکا" مان هینایه‌ پیشه‌وه. باسی هه‌موو شتی‌کمان ده‌کرد. "بییتا" هه‌کایه‌تیکی خه‌یالی بوو بۆ خۆی، کۆی کۆمه‌لیک هه‌کایه‌تی خه‌یالی بوو. که‌سیکی وانه‌بوو که ته‌نها یه‌ک ئاراسته‌ی هه‌بیت، به‌لکو که‌سایه‌تییه‌کی هه‌مه‌په‌نگی هه‌بوو. هه‌ستم ده‌کرد له‌ خۆم ده‌چییت.

هینده زوو زوو رونا‌دات که ئافره‌تییک له‌ خشته‌م به‌ریت، به‌لام ئه‌و کاته ده‌گمه‌نانه‌ی که ئافره‌تییکم به‌راستی خوشده‌ویت، ئیدی پێویستیم به‌کاتیکی هینده زۆر نیه تا بیناسم. ته‌نها ناسینی ئه‌و که‌سانه‌ی که هه‌زمان لییان نیه، کاتیکی زۆریان ده‌ویت.

دوای ئه‌وه‌ی پاشماوه‌ کۆنه‌کانی ئاشی کاغه‌زه‌که‌مان به‌جیه‌ه‌شت که پێیان ده‌وت "کارتیرا میلانو"، پێگاکه به‌لای راستدا توله‌ پێگایه‌کی تری لیده‌بووه‌وه. "بییتا" وتی "تۆ قه‌ت چوویت بۆ "پۆنتونا"؟". ده‌مزانئوه ناوی شارۆچکه‌یه‌کی بچوکه و ده‌که‌وێته سه‌ر یه‌کیک له‌به‌رزاییه‌کانی سه‌رو "ئامالفی" یه‌وه، به‌لام من خۆم نه‌چوووبوومه ئه‌و سه‌ره‌وه. «وه‌ره!» هینده‌ی وت و به‌ده‌ستی ئامازه‌ی بۆکردم که بچمه‌ لایه‌وه. نه‌خشه‌یه‌کی پێبوو و وتی ئه‌و پێگایه‌ی که بۆ "پۆنتونا"

www.pertwk.com

من ناوی راسته‌قینه‌ی خۆم پێ نه‌وت، به‌لام نازناویکی گونجاوم بۆ خۆم دۆزیه‌وه. له‌و کاته‌شدا که پێم وت، پێک ته‌ماشای ناو چاویم کرد. ناچاربووم تاقییکه‌مه‌وه، به‌لام نازناوه‌که‌می به‌لاوه ئاسایی بوو. من که‌سیکی بێ ئه‌قل نه‌بووم. په‌نگه هه‌ر له‌وکاته‌وه عاشقی بووبم، به‌لام که‌سیک بووم که هه‌ستم به‌به‌رپرسیاری ده‌کرد. نه‌مه‌دته‌وانی هه‌روا به‌ئاسانی ئاگادارکردنه‌وه‌که‌ی "لویجی" له‌ میشکدا ده‌ربه‌ینم. ناوی باوکی لی نه‌پرسیم، به‌لام من وتم خه‌لکی دانیمارکم و له‌ کۆبنهاگندا ده‌ژیم. ئه‌وه‌شی به‌لاوه ئاسایی بوو. وتم من له‌ ده‌زگایه‌کی چاپدا به‌پێوه‌به‌ری ده‌سته‌ی نوسه‌رانم، ئه‌وه‌ش هه‌ر زۆر زۆر شیابوو. ئیدی بۆم پونکرده‌وه و وتم؛ «کۆمپیوته‌ریکی جانتایی و هه‌ندئ کارم له‌گه‌ل خۆمدا هیناوه‌ بۆ "ئامالفی"، پێویستیم به‌وه‌بوو که‌میک دوربکه‌ومه‌وه». خۆم پێماو بوو باوه‌ر به‌ قسه‌که‌م بکات، به‌لام وایانم به‌ته‌واوه‌تی ئه‌و هه‌له‌سه‌نگاندبوو.

«کار؟»

له‌وه‌لامدا وتم؛ «مه‌به‌ستم له‌ هه‌ندیک کاری به‌پێوه‌بردنه». «باوه‌رت پێناکه‌م. هه‌یج که‌سیک له‌ دانیمارکه‌وه نایه‌ته "ئامالفی" ته‌نها بۆ ئه‌وه‌ی هه‌ندیک "کاری به‌پێوه‌بردن" ئه‌نجامدات. من وای بۆده‌چم خه‌ریکی نوسینی پۆمانیک بیت»

نه‌متوانی درۆی له‌گه‌لدا بکه‌م. زۆر زیره‌ک بوو. له‌به‌رئه‌وه‌ وتم؛ «باشه، پۆمانیک ده‌نوسم» که‌میک دوای ئه‌وه درێژه‌م به‌قسه‌که‌مدا و وتم؛ «پێم خۆشه‌ که لیمتیده‌گه‌یت»

شانیکی هه‌له‌ته‌کاند و وتی؛ «پۆمانه‌که‌ت ده‌رباره‌ی چیه‌؟» سه‌رم بۆ راوه‌شاند و هینده‌م پێوت که من هه‌تا پۆمانه‌که‌م ته‌واونه‌که‌م نامه‌ویت به‌هه‌یج جۆریک باسی نوسینه‌که‌م بکه‌م.

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

شەمپانیای دەستیەووە بچیت لەسەر میزی نانخواردنەکە دابنیشی. کەوتوو و هەلنەساوێتەو. پزیشکیک لەناو ئامادەبوанда بوو، بەلام نەیتوانیوە پزگاریبکات. ئینجا وتی دایکم بەنەخۆشی دڵ نەمرد، هیچ هۆیه‌کی تری ئاشکراشمان بۆ ڕون نەبوووە کە پێی مردبێت. ئەو هەر زۆر بەئاسانی ئەم جیهانە بەجێهێشت. لەویدا پرسیاریکم لێکرد و وتم: «ئەو باوکت؟» لەوێ لاما زۆر بەتوندوتیژی وتی «پیمخۆش نیە باسی ئەوت بۆ بکەم». لەپێکدا بەخۆیدا هاتەو و بەشیوەیه‌کی نەرمتر وتی: «باشتر ئەو باسە بۆ سبەینێ هەلبگرین» تەماشایەکی کردم و پێکەنی. وایزانم بیری لە تاقگەکە دەکرده‌و.

یەک دوو جار لە شوینی ناپه‌حه‌ت و چالوچۆلی رێگاگەدا دەستی گرتم، چونکە سەرپایی لەپێداو، بەلام کاتیکی گەشتینە بەردەم "پۆنتونا" دەستی خستە ناو دەستمەو، بەو شیوەیه‌ش وەک ژن و پیاویک هەنگاومان نا و چووینە ناو "پیزیتا دی پۆنتونا" وە. هەر زۆر ئاسان بوو، یاریه‌کی خۆشبوو، لەو دەچوو هەموو جیهان هەلبخەتین. هەندێ خەلکی لەپاش چەندەها ساڵ ئەوجا یه‌کتی دەناسن، بەلام ئێمە سەرپه‌ جوړه‌ مروڤیکی تەواو جیاوازتر بووین. ئێمە هەر لەو کاتەو چەندەها رێگای قەدیری جوانمان لەیه‌کتیدا دۆزیبوو و دەمانتوانی لەرێیانەو لەیه‌کتەر نزیکببینەو، لەبەرئەو رێگامان بەیه‌کتر دەدا کە یەک دوو نه‌ینی لەلای خۆمان بشارینەو.

پاشئەوێ تەماشایه‌کی ئەو ناوهمان کرد، رۆشتینە بارپیکه‌و و بەپێو قاه‌یه‌کمان خواردەو. "بییتا" داوی پەرداخیک مەشروبی لیمۆی کرد و منیش پیکیک براندم داواکرد. بەئاستەم قسەمان لەگەڵ یه‌کتیدا دەکرد. "بییتا" جگەرەیه‌کی دەرھینا و منیش شقارتەکەم

www.pertwk.com

دەچیت ناوی "قیا پیستروفا"یە. من ئەوهم پێناخۆشبوو کە نەمدەتوانی وشەیه‌کی شیاو وەک پەسەنی ئەو وشەیه‌ بدۆزمەو. دۆلەکەمان لەپاش خۆمانەو بەجێهێشت و چووینە سەر رێگایه‌ک کە بەخشت داپۆشراوو، ئەملاولای رێگاگەش نا ئاستیکی بەرز بەبەرد هەلچنرابوو. چەند جارێک بۆی وەستاین و تەماشای خوارەوهمان کرد. لەوێشەو هێشتام گویمان لە هازەیه‌کی قولی تاقگەکە بوو، ئەو تاقگەیه‌ی کە دامان نابوو بۆ به‌یانی خۆمان بخه‌ینە بەر ئاوەکە. بەلام هێندە نەبرد و ئیدی دەنگی تاقگەکە و خورپی لاوازی ڕوبارەکە جودانەدەکرایه‌و کە لە خواری خوارەوێ "قلا دای مولینی"یەو دەگەیشته‌ لامان.

پاش سەعاتیک ئینجا گەشتینە "پۆنتونا"، بەلام ئیدی هەردوگمان شەکەت بوو بووین. بەدریژایی ئەو ماوێه‌ بەردەوام پیکه‌و قسەمان دەکرد و هەر لەویدا هێندە لەیه‌ک نزیکبوو بووینەو کە هەردوگمان دەمانزانی ئەوێتر نه‌ینییه‌کی گەرەو لەناو وەدایه‌. من لەو دەترسام "بییتا" ئەو شتە بزانیی کە من هەولمەدا بشارمەو، ئەویش نا ئارام دەهاتە بەرچاوم و دیاربوو لەو دەترسا هەولی دۆزینەوێ نه‌ینییه‌کە بدەم.

"بییتا" باسی دایکی کرد و وتی هێندە نابیت مردوو، ئەوێشی وت کە بەدریژایی ژیانی زۆر پەییوەستی یه‌کتربیوون. دایکی زۆر لە ناکاودا کۆچی دواپی کردبوو، سەرباری ئەوێش رێک لە رۆژی لەدایکبوونیدا مردبوو. لەگەڵ چەند برادەرێکییدا لە "بایر شەهار هۆف"دا ئاه‌ه‌نگی رۆژی لەدایکبوونی گیراوه‌. "بییتا" وتی ئەو رۆژە دایکم تا بلاییت دلی خۆشبوو، بەلام لەو کاتەدا کە ویستبووی بەخۆی و پەرداخیک

تایبته به پښه پرتوک

نەشتەرسایه، ئەوا بەلایه‌نی که‌مه‌وه گومان‌ی له ئەقلم ده‌کرد. له‌جیری "جیری کوبلیک" له ئەوه ب‌پیارمدا چیرۆکیک بۆ "بییتا" ب‌گ‌پ‌مه‌وه و له‌پ‌یگه‌ی چیرۆکه‌که‌وه ناراسته‌وخۆ باسی پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که ب‌که‌م. خاله‌ گرنگه‌کانی چیرۆکه‌که به‌م ش‌یوه‌یه بوو؛

ماوه‌یه‌کی زۆر له‌مه‌وبه‌ر کورپ‌کی ب‌چ‌کۆله به‌ناوی "جیری کوبلیک" له "پراخ‌ی" پایته‌ختی "چیک" دا ده‌ژیا. باوکی نه‌بوو، به‌لام له‌گه‌ڵ دایکیدا له ئەپارتمان‌ییکی ب‌چ‌کۆله‌دا ده‌ژیا، له‌ته‌مه‌نی س‌ی س‌الییه‌وه زوو زوو خه‌ویکی به‌تینی به‌ پیاویکی ب‌چ‌کۆله‌وه ده‌بینی، پیاوه‌که ک‌لاویکی ل‌بادی سه‌وزی له‌سه‌رده‌کرد و گ‌وچانیکی هه‌یزه‌رانی باریکی به‌ده‌سته‌وه ده‌گرت. له‌خه‌وه‌کانیدا بال‌ای ئەو پیاوه ب‌چ‌کۆله‌یه ک‌تومت به‌قه‌د بال‌ای خ‌وی بوو، به‌لام به‌ش‌یوه و روخسار وه‌ک پیاویکی ئاسایی وابوو. ته‌نها ئەوه‌نده‌بوو که بال‌ای کورته‌بوو و له‌چاو زۆربه‌ی خه‌ل‌کانی ئاسایدا ده‌دریژتره‌بوو و راسته‌وخ‌وتر قسه‌یده‌کرد.

ئەو پیاوه ب‌چ‌کۆله‌یه له‌ پ‌یگه‌ی خه‌وه‌کانه‌وه ده‌یویست قه‌ناعه‌ت به "جیری" ب‌کات که هه‌موو ئەو ش‌تانه‌ی ئەو کورپه ب‌چ‌کۆله‌یه ده‌یانکات، ئەو دیاریانده‌کات، نه‌ک ته‌نها له‌ کاتی خه‌وه‌تنیدا، به‌ل‌کو له‌و کاتانه‌شدا که به‌خه‌به‌ره. له‌به‌ره‌وه ئەو وه‌ختانه‌ی که "جیری" ش‌تیکی له‌و ش‌تانه ده‌کرد که دایکی ل‌یی قه‌ده‌غه‌کردبوو، له‌د‌لی خ‌ویدا ده‌بیوت "ئمم، که‌واته ئەوه پیاوه ب‌چ‌کۆله‌که پ‌یی کردم". ج‌گه‌له‌وه‌ش زۆر جار "جیری" وشه و ده‌رب‌پ‌ینی گه‌ورانه‌ی به‌کارده‌ه‌ینا و دایکی نه‌یده‌زانی له‌ کوپ‌وه فی‌ریان بووه. له‌سه‌رو ئەوه‌شه‌وه چیرۆکی کورت و در‌یژی زۆر ترس‌ناک و سه‌یر و پ‌رله‌نه‌یینی ده‌گ‌پ‌رایه‌وه، ئەو چیرۆکه‌کانی باسده‌کرد که پیاوه ب‌چ‌کۆله‌که له‌خه‌ویدا ب‌وی ده‌گ‌پ‌رایه‌وه.

www.pertwk.com

له‌ده‌ستی فراند و بۆم داگیرساند. به‌سه‌ر م‌یژه به‌رزه‌که‌ی باره‌که‌دا خۆمان چه‌مانده‌وه و سه‌یری یه‌ک‌تریمان ده‌کرد، وه‌ک ئەوه‌ی به‌ربه‌ره‌کان‌یی یه‌ک‌تری ب‌که‌ین. خه‌نده‌یه‌ک که‌وته سه‌ر ل‌یوه‌کان‌ی. له‌وه‌ده‌چ‌وو له‌یه‌ک کاتدا به‌چه‌نده‌ها ش‌ت پ‌ی‌یکه‌ن‌یت. وتم "تۆ ش‌یت‌یت". ئەویش له‌وه‌لامدا وتی «ده‌زانم». ئەوجا وتم من زۆر به‌ته‌مه‌ن‌ترم له‌ تۆ، که‌چی وه‌لام‌ی دامه‌وه و وتی «که‌م‌یک به‌ته‌مه‌ن‌تریت». تا ئەو کاته که‌سمان ته‌مه‌نی خ‌وی به‌وی تر نه‌وته‌بوو.

له "پۆنتۆنا" وه به‌ره‌و "ئامالی" خ‌لب‌ووینه‌وه و ئەو پ‌ی‌گا ته‌سه‌که سه‌ره‌ول‌یژه له هه‌زار پ‌ی‌لی‌کانه‌یه‌ک زیاتریک بوو. له‌شوین‌ییکی پ‌ی‌گا که‌دا پیاویک به‌لاماندا هات که ه‌ی‌ستریکی پ‌ی‌بوو، ناچاربووین خۆمان به‌ شاخه‌که‌وه بن‌وس‌ین. من و "بییتا" زۆر نزیک‌بووین له‌یه‌ک‌تریه‌وه. بۆنی هه‌ل‌وزه و گ‌ی‌لاسی ل‌یده‌هات. بۆنی زه‌ویش.

له‌سه‌ر کورسیه‌کی ته‌خته‌ی ره‌ق و ته‌ق دانیش‌تین بۆ ئەوه‌ی پ‌شو به‌ قاچمان ب‌ده‌ین. پاش یه‌ک دوو چ‌رکه‌یه‌ک پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که به‌لاروله‌نجه ل‌یمان پ‌ه‌یدا‌بوو و له‌ ته‌نیش‌تمان‌ه‌وه له‌قه‌راگی پ‌ی‌گا که‌دا له‌سه‌ر به‌رد‌یک دانیش‌ت. به‌ره‌له‌وه‌ی دانیش‌ت به‌ گ‌وچانه‌که‌ی ده‌ستی ئاماره‌ی بۆکردم و وه‌ک ئەوه‌ی ب‌پ‌رس‌یت "بۆم هه‌یه ل‌یره‌دا دانیش‌تم؟" منیش نه‌مو‌یرا به‌ره‌نگاری ب‌مه‌وه، چونکه زۆر باش ده‌م‌زانی ئەو له هه‌موو باریک‌دا پ‌یک ئەو ش‌ته ده‌کات که به‌د‌لیه‌تی. که‌ منداڵ بووم هه‌میشه وه‌ک پ‌ه‌ندیک ده‌بیوت "پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که وه‌ستایه وه‌ستا!". به‌ده‌ره‌له‌وه‌ش نه‌مه‌ده‌توانی له‌و کاته‌دا راسته‌وخ‌ۆ له‌گه‌ل‌یدا قسه‌به‌که‌م، چونکه "بییتا"م له‌گه‌ل‌دا‌بوو. گه‌ر به‌قه‌سه داوام ل‌یک‌ردایه که ب‌روات یان ب‌م‌ترساندایه، ئەوا له‌وانه‌بوو "بییتا"م ب‌ترساندایه. گه‌ر

تایه ته به پنگه ی پرتووک

پیاوه بچکۆله که به شیوه یه کی تهواو جیاواز هه لاسوکه وتی ده کرد و نه شیوه ی باوی ناو خه وه کانی "جیری" ره فتاری نه ده کرد. هیشتم جار جاریک ئاوری له "جیری" ده دایه وه و یه ک دوو وشه ی پیده وت، به لام زۆر به ده گمه ن ئه وه پویده دا. ئه وه ش گه وره ترین گۆرانکاری بوو له په یوه ندی نیوانیاندا، چونکه کاتی خۆی له خه وه کانی "جیری" دا پیاوه بچکۆله که جگه له یاریکردن به وشه، تاراده یه ک هیچ شتیکی تری نه ده کرد. له وه ده چوو له وه به دواوه هه ره له به رخاتری "جیری" بچکۆلانه وازی له زۆربه ی هه ره زۆری زمانه که ی هینابیت. به درله وه ش له خه وه کاندایه زی له هه لوه راندی هه لۆزه و گیلان بوو و به چیژه وه یه کسه ر ده یخسته ده میه وه و ده یخواردن، یان "جیری" ده برده ژیر زه مینه که وه و ئه مباریکی نه ینی شه ربه تی پیشانده دا، له ویدا یه ک له دوا ی یه ک بتلی شه ربه تی شیرینی هه لده پچری و ده یخواردنه وه، به بی ئه وه ی دلۆپیک بدات به و مندا له بو ئه وه ی تینویه تی پی بشکینیت. به لام له جیهانی راسته قینه دا جگه له کلاره که ی و گۆچانه که ی که تاراده یه ک هه میشه هه لیده سوپاند و به ملاولادا رایده یوه شاندا، هه رگیز پوینه دا که شتی که به رزبکاته وه. نه هیچی ده خوارد و نه هیچی ده خوارد وه. له جیهانی راسته قینه دا خۆی خۆی نه بوو و شتیکی تریبوو، هه لبه ته به به راورد کردنی له گه ل ئه و کاتانه دا که له فه نتاسیای "جیری" دا پرله ژیان و چالاک بوو. په نگه ئه وه ش ئه و نرخه بی که له بری ئه وه دابی تی که له جیهانی خه ونه وه هاتبوو ناو جیهانی راسته قینه وه، به لام له راستیشدا ئه وه ش خۆی له خۆیدا گۆرانگاریه کی مه زن بوو.

"جیری" گه وره تریک بوو و ئه و پیاوه بچکۆله یه ش که م تازۆر له هه موو شوینیدا هه ره له گه لیدا بوو، به لام ته نانه ت یه ک ملیمه تریش گه وره تر

www.pertwk.com

خه وه کانیشی به و پیاوه بچکۆله یه وه هه میشه خۆش و پرله ژیان بوون، له به رئه وه زۆربه ی جاره کان "جیری" به ده م خه ندیه که وه خه به ری ده بوو وه، هه رگیزیش به رهنگاری دایکی نه ده بوو وه که پیی ده وت "ئیدی کاتی خه وه و ده بی ت به خه ویت". کیشه کان له و کاته وه سه ریان هه لدا که به یانیه کیان پیاوه بچکۆله که له گه ل ته واو بوونی خه وه که دا ون نه بوو. ئه و پۆزه، پۆژیکی هاوینی خۆشبوو و که "جیری" چاوی ده کاته وه، زۆر به رونی پیاوه بچکۆله که ده بی نی، به خۆی و کلاره لبا ده سه وه زه که یه وه له ژوره که یدا له ته نیشت جیگا که یه وه وه ستاوه، پاش نه ختیکی ش گرده پیاوه که له ده رگا کراوه که وه ده چی ته دالانه که و له ویشه وه خۆی ده کات به ژوری دانیشته که یاندا. "جیری" یه به په له له جیگا که یدا به رزه بی ته وه و ناچارانه به ره و ژوری دانیشته که یان دوا یده که ویت. له ویدا به راستی پیاوه بچکۆله که ده بی نی گۆچانه که ی هه لده سوپینیت. پیاویکی پرله ژیان و چالاک ده بینیت.

پاش ماوه یه ک پیاوه بچکۆله که له سوچیکی ژوره که دا له لای کتیبخانه که وه ده وه ستیت و به گۆچانه که ی ده ستی ئامازه بو کتیبیک ده کات، له و کاته دا دایکی دیته ژوره وه و "جیری" ش زۆر به په رۆشه وه ئامازه بو پیاوه بچکۆله که ده کات، به لام دایکی هیچ نابینیت، به راستی ناتوانیت پیاوه بچکۆله که ببینیت. "جیری" سه ری له وه ده سوپمیت، چونکه ئه و پیاوه به لایه وه شتیکی نادیار نیه، شتیکی سه رابی و نارونیش نیه له به رچا ویدا. هه ره که گۆزه گه وره که ی سه ر عه رده که و پیاو کۆنه که یان به رونی ده بینیت، ئه و پیاو یه ی که ماوه ی پشوو دایکی به په نگی سه وز بۆیا خیرکدبوو، چونکه په نگه سپیه که ی زه ردبا و بوو بوو.

تایبته به پنگه‌ی پەرتوک

ببینیت. هه‌میشه پیاوه بچکۆله‌که خۆی دایده‌نا له چ کاتی‌دا خۆی پیشانی "جیری" بدات. هه‌ندێ جار له ناوه‌خترین ساتی ژیا‌نی "جیری" دا خۆی ده‌رده‌خست.

جگه له "جیری" هه‌یچ که‌سی‌کی تر نه‌یده‌توانی پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که ببینیت، نه له‌و خانو‌ه‌دا که تی‌ییدا ده‌ژیا و نه‌له‌سه‌ر شه‌قام و کۆ‌لانه‌کانی "پراخ" یشدا. "جیری" به‌رده‌وام سه‌ری له‌وه ده‌سوپ‌ما. پۆ‌ژیک له‌پۆ‌ژان کاتی‌ک که "جیری" بو‌وبه پیاوی‌کی گه‌وره، له‌گه‌ڵ کچی‌دا ده‌که‌و‌یت‌ه عه‌شفه‌وه. کچه‌که ناوی "جارکا" بو‌و. "جیری" ده‌یه‌و‌یت ژیا‌ن و پۆ‌حی له‌گه‌ڵ کچه‌که‌دا دابه‌ش‌بکات، هه‌رله‌به‌رئه‌وه یه‌ک دوو جار که پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که ده‌چوو‌ه ژوره‌که‌یا‌نه‌وه، ئاما‌ژه‌ی بۆ ده‌کرد و ده‌یویست ده‌ستگیرانه‌که‌شی سیمای ئه‌و پیاوه ب‌ی‌و‌ینه‌یه ببینیت، هه‌رچه‌نده ئه‌گه‌ر بۆ ما‌وه‌یه‌کی که‌میش ب‌یت. به‌لام "جارکا" پ‌ی‌ی‌وابوو که "جیری" ه‌یدی ه‌یدی به‌ره‌و ش‌یت‌بو‌ون ب‌چ‌یت، له‌به‌رئه‌وه که‌م‌یک خۆی ل‌یده‌ک‌یش‌یت‌ه دوا‌وه، پۆ‌ژیک له‌پۆ‌ژان‌یش به‌یه‌ک‌جاری ج‌یی ده‌ه‌یل‌یت و دوا‌ی پیاوی‌کی گه‌نجی ئه‌ندازیا‌ر ده‌که‌و‌یت، چون‌که به‌پ‌یی ئه‌و "جیری" زیاتری‌ک له‌ناو فه‌نتاسیا‌ی خۆیدا ده‌ژی و که‌م‌تری‌ک له‌ناو جیهانی راسته‌قینه‌دا له‌گه‌ڵ خه‌ل‌کی تر‌دا ده‌ژی.

دواتر "جیری" پ‌یر‌ده‌ب‌یت، ته‌نها و دا‌بر‌او ژیا‌ن به‌سه‌رده‌بات و له‌گه‌ڵ مر‌دن‌یدا گۆ‌ران‌کاریه‌کی یه‌ک‌جار سه‌رن‌ج‌را‌ک‌یش پ‌و‌وده‌دات. له‌و پۆ‌ژه‌وه‌ی که "جیری" ده‌سته‌به‌رداری کات ده‌ب‌یت، مه‌به‌ستم له‌وه که ئه‌م جیهانه‌ی ئ‌یمه به‌ج‌یده‌ه‌یل‌یت، ورته‌ورت‌یی‌کی زۆر به‌پ‌راخ‌دا ب‌لا‌وده‌ب‌یت‌ه‌وه و ده‌ل‌ین ده‌مه‌و‌ئ‌ی‌وارن که‌سی‌کی "هۆ‌مۆ‌ن‌کۆ‌ل‌وس" یا‌ن ب‌ینی‌وه که به‌ته‌نیا له‌قه‌راغ رۆ‌باری "ق‌لتا‌فا" دا پ‌یاسه‌ی کرد‌وو‌ه. تاک و ته‌رای

www.pertwk.com

نه‌بو‌و. ئه‌و کاته‌ی که "جیری" ته‌مه‌نی گه‌یشته‌هوت سالان، به‌بالا بست‌یک له پیاوه بچکۆله‌که گه‌وره‌تر‌بو‌و، له‌و کاته‌شه‌وه پ‌یی ده‌وت "پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که"، چون‌که بال‌ای ته‌نها یه‌ک مه‌تر ده‌بو‌و.

له‌و پۆ‌ژه‌وه‌ی که پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که سه‌ری ه‌ینا‌یه ناو هه‌قیقه‌ته‌وه و بۆ یه‌که‌مین جار له ئه‌پارتمان‌ه‌که‌ی "جیری" دا خۆی ن‌یشان‌دا، له‌و پۆ‌ژه‌وه ئ‌یدی "جیری" چ‌یت‌ر خه‌ونی پ‌ی‌وه نه‌بینی. له‌به‌رئه‌وه "جیری" ه‌یچ گۆمان‌یی‌کی نه‌بو‌و که پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که یا‌ن خۆی به‌ئاره‌زوی خۆی له جیهانی خه‌ون‌دا هات‌ۆته ده‌ره‌وه، یا‌خود به‌زۆر له ول‌اتی هه‌کایه‌ت‌دا دور‌خرا‌وه‌ته‌وه و ئ‌یستاکه‌ش ر‌ی‌گای گه‌رانه‌وه‌ی بۆ نادۆ‌ز‌ر‌یت‌ه‌وه. "جیری" پ‌ی‌ی‌وابوو که پیاوی ناو خه‌ونه‌کانی به‌هۆی ئه‌وه‌وه ونبو‌وب‌یت، له‌به‌رئه‌وه هه‌میشه ئۆ‌م‌یده‌وار‌بو‌و که پۆ‌ژیک له‌پۆ‌ژان ب‌گه‌ر‌یت‌ه‌وه بۆ ئه‌و جیهانه‌ی که ل‌ی‌وه‌ی هات‌بو‌و. له‌راست‌یدا ئه‌و سه‌ر به‌و جیهانه‌بو‌و، هه‌موو که‌سی‌ک ده‌ب‌یت ه‌ین‌ده وریاب‌یت که زۆر له‌و جیهانه‌ دور‌نه‌که‌و‌یت‌ه‌وه که به‌راستی خۆی تی‌یدا ده‌بین‌یت‌ه‌وه. نه‌خته نه‌خته "جیری" گه‌وره‌بو‌و و پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که‌ش به‌رده‌وام له‌چوار‌ده‌وری بو‌و، جار‌جا‌ری‌ک ئه‌و حال‌ته "جیری" ب‌ی‌زار و ن‌یگه‌ران ده‌کرد.

به‌در‌ی‌ژای‌ی هه‌موو ژیا‌نی پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که وه‌ک س‌ی‌یه‌ری‌ک دوا‌ی "جیری" که‌وت‌بو‌و. له‌وه‌ده‌چوو که به‌ه‌ی‌وا‌شی له‌دوا‌ی "جیری" وه ب‌روات، به‌لام پیاوه بچکۆله هه‌میشه له‌و ب‌روا‌یه‌دا‌بو‌و که ئه‌و حال‌ته به‌پ‌ی‌چه‌وانه‌وه‌ب‌یت، ئه‌و ده‌یوت "من پ‌ال‌ی پ‌ی‌وه‌ده‌ن‌یم بۆ پ‌یشه‌وه و من ده‌سه‌لات‌م به‌سه‌ر هه‌موو ژیا‌نی ئه‌و کور‌ه‌دا هه‌یه". له‌سه‌ری‌که‌وه قه‌سه‌که‌ی که‌م‌یک راستی تی‌دا‌بو‌و، چون‌که "جیری" خۆی ده‌سه‌لات‌ی به‌سه‌رئه‌وه‌دا نه‌بو‌و له چ کات و شو‌ین‌یک‌دا پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

دیسانه‌وه به به‌لێ وه‌لامم دایه‌وه، هه‌رچه‌نده د‌ل‌نیانه‌بووم له‌وه‌ی باوه‌رم پ‌ی‌ده‌کات یان نا. نه‌مه‌ه‌زانی تا چ پ‌اده‌یه‌ک ئا‌گای له‌ ئه‌ده‌بیاتی "چیک‌ی"یه.

ب‌و‌ کات‌ز‌م‌ی‌ری پ‌ی‌نج ئ‌ی‌ن‌جا گ‌ه‌یش‌ت‌ینه‌وه ناو شار. داوام له "بی‌یتا" کرد له‌گ‌ه‌‌لم‌دا ب‌ی‌ته‌وه ب‌و‌ ئ‌وت‌ی‌له‌که و پ‌یک‌ه‌وه نانی ئ‌ی‌واره بخو‌ی‌ین. وتم نان‌یک‌ی خ‌و‌ش ل‌ی‌ده‌ن‌ی‌ن و د‌ی‌مه‌نی ده‌ره‌وه‌ی ئ‌وت‌ی‌له‌که‌ش ز‌و‌ر جوانه، ئ‌ه‌وجا وتم شه‌راب‌ی نایابی "پایم‌و‌نت‌ی"شیان هه‌یه. به‌لام داواکه‌می پ‌ه‌ت‌کرده‌وه و وت‌ی کار‌ی ترم هه‌یه.

وه‌ک پ‌ی‌ش‌نی‌اریک وت‌ی؛ «به‌یانی به‌پ‌یاسه ده‌چ‌ین ب‌و‌ "پ‌و‌گ‌ی‌رو‌لا"» سه‌ر‌یک‌م ب‌و‌ له‌قاند و وتم؛ «ده‌چ‌ینه ژ‌ی‌ر تا‌گ‌ه‌که‌شه‌وه» به‌توند‌ی ق‌و‌لی گو‌ش‌یم و پ‌یک‌ه‌نی.

وا‌ر‌یک‌ که‌وت‌ین کات‌ز‌م‌ی‌ری ده و نیوی به‌یانی له‌به‌رده‌م ک‌ل‌ی‌سه‌که‌دا یه‌ک‌تری بب‌ی‌نین. به‌یانی یه‌که‌م پ‌و‌ژی جه‌ژ‌نی پاک بوو.

*

ئ‌ه‌و شه‌وه تاد‌ره‌نگان‌یک دان‌ی‌شت‌نبووم ب‌یرم له "بی‌یتا" ده‌کرده‌وه. پ‌یک‌ گ‌ه‌یش‌ت‌ن‌یک‌ی سه‌رس‌و‌پ‌ه‌ینه‌ر بوو، له‌و ج‌و‌ران‌ه‌بوو که له‌ماوه‌ی ژ‌یانی‌ک‌دا که‌پ‌ه‌ت‌یک یان دوو که‌پ‌ه‌ت ب‌و‌ت هه‌ل‌ده‌که‌و‌ی‌ت.

پ‌ه‌نگه ته‌مه‌نی هه‌ر ه‌ی‌نده‌ی ته‌مه‌نی ئ‌ه‌و کاته‌ی "ماریا" بووب‌ی‌ت. کاتی خ‌و‌ی "ماریا" ده‌ سا‌ل له‌ من گ‌ه‌وره‌تر‌ی‌وو، به‌لام له‌چاو "بی‌یتا"دا من به‌ته‌مه‌نت‌ربووم. پ‌ی‌ده‌چ‌وو 15 سا‌ل یان 20 سا‌ل‌یک له "بی‌یتا" به‌ته‌مه‌نت‌ر‌یک‌ بم، به‌لام گ‌ه‌نج ده‌هاته‌مه‌ به‌رچاو. من ئ‌ه‌و کاته ته‌مه‌نم 48 سا‌لبوو، ترسم ل‌ی‌ده‌ن‌ی‌شت که ب‌یرم له‌وه ده‌کرده‌وه، به‌لام ه‌ی‌چ

www.pertwk.com

خه‌ل‌ک‌یش ده‌ل‌ی‌ن ئ‌ه‌و گ‌رده‌پ‌یاوه‌مان له‌ گ‌و‌پ‌ه‌پانی ک‌و‌نی شارد‌ا بب‌ی‌نوه و به‌ت‌و‌پ‌ه‌ی‌یه‌وه گ‌و‌چانه هه‌یزه‌رانه ب‌چ‌ک‌و‌له‌که‌ی به‌م‌لا‌ولا‌دا باداوه. به‌تایبه‌ت‌یش ئ‌ه‌و پ‌یاوه ب‌چ‌ک‌و‌له‌یه‌یان له‌چه‌ند کات‌یک‌ی ج‌یا‌وا‌زدا له‌ قه‌برسانه‌که‌دا بب‌ی‌نبوو، بب‌ی‌نبویان له‌سه‌ر ک‌ی‌لی قه‌بر‌یک دان‌ی‌شت‌بوو. هه‌م‌یشه‌ش ده‌چ‌وو له‌سه‌ر ک‌ی‌لی هه‌مان قه‌بر داد‌ه‌ن‌ی‌شت، له‌سه‌ر ک‌ی‌لی ئ‌ه‌و قه‌بره‌ نوس‌رابوو "ج‌یری ک‌وب‌لیک".

پ‌یر‌ی‌ژ‌ن‌یک له‌سه‌ر ک‌ورسیه‌کی قه‌برسانه‌که داد‌ه‌ن‌ی‌شت و ئ‌ه‌و جاره به‌ده‌گ‌مه‌نانه‌ش که پ‌یاوه ب‌چ‌ک‌و‌له‌که‌ی له‌سه‌ر قه‌بره‌که‌ی "ج‌یری" ده‌ب‌ینی، ز‌و‌ر به‌ می‌ه‌ره‌بان‌یه‌وه ده‌ستی ب‌و‌ پ‌اده‌وه‌شاند. ئ‌ه‌و پ‌یر‌ی‌ژ‌نه "جارکا"بوو، ئ‌ه‌و که‌سه‌ی که گ‌ه‌ل‌ی سا‌ل له‌وه‌وبه‌ر له‌ کاتی گ‌ه‌نج‌یدا "ج‌یری" پ‌ه‌ت‌کرده‌وه، چونکه پ‌ی‌ی وا‌بوو ش‌ی‌ت بووه.

خه‌ل‌کی ناوی ئ‌ه‌و ژ‌نه به‌ته‌مه‌نه‌یان نابوو ب‌ی‌وه‌ژ‌نه‌که‌ی "ک‌وب‌لیک"، به‌لام وا‌ب‌زانم ته‌نها له‌به‌رئ‌ه‌وه‌بوو که هه‌م‌یشه له‌سه‌ر ک‌ورسیه سپ‌یه‌که‌ی قه‌برسانه‌که داد‌ه‌ن‌ی‌شت و چاوی ده‌پ‌ریه قه‌بره‌که‌ی "ج‌یری".

نزیکه‌ی سه‌عات‌یک باسی "ج‌یری" و "جارکا"م کرد و که ته‌واو‌یش بووم، پ‌یاوه ب‌چ‌ک‌و‌له‌که چ‌ی‌تر له‌سه‌ره‌رده‌که دان‌ه‌ن‌ی‌شت‌بوو و سه‌یرمان ب‌کات. وا‌ب‌زانم ترساندم.

له‌پ‌اش ته‌واو‌بوونی چ‌ی‌رو‌که‌که "بی‌یتا" هه‌ند‌یک ئ‌ه‌ند‌یشه‌ی له‌لا دروست‌بوو و پ‌رسی؛ «ئ‌ه‌وه هه‌کایه‌ت‌یک‌ی "چ‌یک‌ی"بوو؟»

سه‌ر‌یک‌م ب‌و‌ له‌قاند، چونکه هه‌ستم‌نه‌کرد ه‌ی‌نده پ‌ی‌وی‌ست‌ب‌کات که پ‌ی‌ی ب‌ل‌یم خ‌و‌م ئ‌ه‌و چ‌ی‌رو‌که‌م ه‌و‌نی‌وه‌ته‌وه.

دیسانه‌وه پ‌رسیه‌وه؛ «چ‌ی‌رو‌ک‌یک‌ی ه‌ونه‌ریه؟»

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

دەکردهوه شتیکی بوو له‌وینە‌ی دیواره‌که‌وه هات به‌خه‌یالێ بته‌واوه‌تی له‌و بره‌وه‌ی دابوووم که "بییتا"ش باریکی قورسی به‌شانه‌وه‌یه. له‌دلی خۆمدا ده‌موت "به‌راست کی ده‌لێت ئێمه‌ داها‌تویه‌کمان پێکه‌وه‌ نیه‌؟". ژوریکێ له‌ ناوشار به‌کرێ گرتبوو و وینه‌کی‌شیش بوو. ئه‌و نه‌یده‌زانی که من هه‌ر زۆر زۆر ده‌وله‌مه‌ندم، ئه‌وه‌ش شتیکی بوو له‌و شتانه‌ی که دامنا‌بوو له‌ دوا‌جاردای پێی بلێم.

کاتر‌میری ده‌ و نیوی به‌یانی له‌سه‌ر پلی‌کانه‌کانی به‌رده‌م کلێسه‌که‌دا دانیش‌تنبوو. دیسانه‌وه‌ ما‌کسیه‌ زه‌رده‌که‌ی له‌به‌ردابوو، له‌ خه‌یالی خۆمدا وتم "له‌وه‌ده‌چیت ئه‌ویش له‌باره‌ی شتی پۆژانه‌ی وه‌ک جل و به‌رگ له‌من به‌جیت". من ئه‌و کاتانه‌ی سه‌فه‌رم ده‌کرد تا جله‌کانم زۆر زۆر پیس نه‌بوونا‌یه، دامنه‌ده‌نان بۆ شو‌رین. به‌لام خۆ ده‌شگونجیت که زۆر دلی به‌و ما‌کسیه‌ زه‌رده‌ خۆش‌بیت. منیش به‌دلم بوو. به‌ده‌ر له‌وه‌ش پۆژی جه‌ژنی پاک بوو، ئی له‌وانه‌یه‌ دوینێ ئیواره‌ ما‌کسیه‌که‌ی شو‌ریبیت، په‌نگه‌ ئه‌وه‌ یه‌کیک له‌و کارانه‌بووبیت که وتی ده‌بیت بیانکه‌م. به‌لام له‌بری سه‌رپاییه‌ سپیه‌کانی جوتی کاله‌ی له‌پیکردبوو. به‌نیازی پیاسه‌کردن بووین.

له‌سه‌ر پلی‌کانه‌کان هه‌ستا و به‌ره‌وپروم هات. له‌پیشدا به‌سه‌ر هه‌موو پلی‌کانه‌کاندا سه‌رکه‌وتین و له‌به‌رده‌می کلێسه‌که‌دا وه‌ستاین، گویمان بۆ گۆرانی جه‌ژنی پاک شلکرد. "بییتا" به‌په‌رزه‌وه‌ گوێی گرتبوو، به‌لام له‌هه‌مان کاتدا مه‌کراویش ده‌هاته‌ به‌رچاو.

ئه‌و کۆلانه‌ باری‌کانه‌مان دۆزیه‌وه‌ که به‌ره‌و ده‌ره‌وه‌ی شار ده‌پۆش‌ت، له‌و کاته‌شدا که به‌سه‌ر گرده‌ چال‌و‌چۆله‌کانی ناو دار لیم‌و‌کاندا ده‌پۆش‌تین ده‌ستیکرد به‌قه‌سه‌ و وتی "هه‌رگیز هیچ پی‌او‌یکم نه‌ناسیوه‌

www.pertwk.com

که‌سێک ئه‌و هه‌شت ساڵه‌ی دوا‌ی "چل"ه‌که‌ی نه‌ده‌دی. ئه‌و خۆشی وتی "که‌مێک به‌ته‌مه‌نتریت". من کاتی خۆی هه‌ر زۆر به‌لامه‌وه‌ ئاسایی بوو که "ماریا" ده‌ ساڵ له‌ من به‌ته‌مه‌نتر بوو، ئه‌ویش هه‌رگیز گله‌یی له‌وه‌ نه‌ده‌کرد که من ده‌ ساڵ له‌و مند‌ال‌تربووم.

من پیم وانه‌بوو پی‌او‌کوژیک "بییتا"ی به‌کرێ گرت‌بیت بۆ ئه‌وه‌ی فریوم بدات و بمخاته‌ ته‌له‌یه‌که‌وه‌، پێشم وانه‌بوو خۆی پی‌او‌کوژیک‌ی به‌کرێگیراو بیت. به‌لام ئه‌گه‌ر وابووا‌یه، ئه‌وا ئه‌م‌پۆش پیک وه‌ک ئه‌و پاشنیوه‌پۆیه‌ په‌فتاری ده‌کرد که کردی. له‌لایه‌کی تریشه‌وه‌ ئه‌ویش هه‌ر وه‌ک من هه‌فته‌یه‌ک بوو ها‌نبوو "ئامال‌فی". پێیده‌چوو من پارویه‌کی ئاسان‌بم بۆی. به‌یانیش پێکه‌وه‌ ده‌پۆینه‌ ناو دۆله‌که‌ و له‌ویشه‌وه‌ ده‌چینه‌ سه‌ر شاخی "پۆگیرۆلا". ئه‌و خۆی شوینی پیاسه‌که‌مانی دیاری‌کردبوو و له‌وه‌وپۆشیش به‌ناو دۆلی "ئاشه‌کاندا" پۆش‌تنبوو بۆ "پۆگیرۆلا". نه‌یویست نانی ئیواره‌م له‌گه‌لدا بخوات، چونکه‌ وتی "کاری ترم هه‌یه". له‌دلی خۆمدا ده‌موت "په‌نگه‌ کاره‌که‌ی ته‌له‌فون کردن بووبیت، پێیده‌چیت بۆ پێش‌نیوه‌پۆی به‌یانی له‌لای "قالا‌ دای مولینی" جمه‌ی بیت له‌ پی‌او و هه‌موشیان شتیان له‌ گوێچه‌دا بیت. هه‌موویانم له‌به‌رچاودابوو، ده‌م‌بین له‌ناو پاشما‌وه‌کانی ئاشی کاغه‌زه‌که‌دا هه‌ر یه‌که‌یان چووبوه‌ شوینی خۆیه‌وه‌ و خۆیان مات‌کردبوو. گویم له‌ قاقای پێکه‌نینی "بییتا" بوو و هه‌ر له‌ویدا وینە‌ی ئه‌و سه‌فته‌ پارویه‌م ده‌دی که ده‌بوا‌یه‌ پێیان به‌خشیبا‌یه. من فه‌نتاسیا‌یه‌کی پرله‌ژیانم هه‌بوو.

ته‌ماشایه‌کی وینە‌که‌ی "ئیس"م کرد که به‌دیواره‌که‌وه‌ هه‌لو‌اسرابوو. خۆم به‌ خۆم ده‌وت "به‌لام خۆ پێشی تیده‌چیت من و "بییتا" وه‌ک دوو که‌س بین که له‌دوا‌ی که‌شتی تیک‌شانیک هه‌ولێ به‌یه‌ک گه‌یش‌تن بده‌ین؟ بۆ نا؟" بیرم له‌ "لیندا"ی خانم و "گرو‌ستاد"ی پارێزه‌ر

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

زۆر جیاواز کهوتە باسکردن و وتی؛ «په‌نگه‌ی که‌سیکی وریا بیت، به‌لام من له‌و برپایه‌دام که هینده باش خۆت نه‌ناسیت. ئه‌و کاته‌ی که هاتیته ناو پیتزه‌ریه‌که‌وه، رۆژنامه‌یه‌کی "کۆریی دیلا سیرا" ت له‌ژێر بال‌دابوو، واته به‌خه‌یالی من زۆر پیتتیده‌چوو که ئیتالی بیت، واشی بۆچووم که که‌سیکی رۆشنییری به‌ده‌گمه‌نی ئه‌م ناوچه‌یه‌ بیت. ئه‌وجا دانیشیت و نیگایه‌کت تیگرتم، نیگایه‌ک که هینده زۆری پینه‌وتم، به‌لام به‌لایه‌نی که‌مه‌وه هینده تیگه‌یشتم که نیرباز نیت. داوای پیتزیه‌ک و بیریه‌کت کرد، که‌واته له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا پیتی تیده‌چوو که گه‌شتیاریک بیت، به‌لام دیاربوو به‌ زمانیکی ئیتالی په‌وان قسه‌ت ده‌کرد. دواتر دیسانه‌وه ته‌ماشایه‌کت کردمه‌وه، وایزانه‌م ئه‌و جاره‌یان ته‌نها سه‌یری قاچمت کرد و سه‌رنجت چوو سه‌ر سه‌رپاییه‌ سپیه‌کانی پیم. به‌بروای من ئه‌وه ورده‌کاریه‌کی گرنگ بوو، چونکه هه‌موو پیاویک ته‌ماشای قاچ و قولی ئافره‌ت ناکات، به‌لام تۆ کردت. بۆ ماوه‌یه‌ک هه‌ر ته‌ماشای قاچمت ده‌کرد، له‌سه‌رپاییه‌کانم وردده‌بوویه‌وه، واته به‌شیوه‌یه‌کی تر بلێین تۆ که‌سیکی که چێزه هه‌ستیه‌کانت به‌لاوه مه‌به‌سته. ئه‌وجا رۆژنامه‌که‌ت کرده‌وه و به‌کسه‌ر چوینه‌ سه‌ر به‌شی که‌لتوری، واته هینده‌شم بۆ ده‌رکه‌وت که له‌وانه‌یه که‌سیک بیت که که‌لتورت به‌لاوه گرنگ بیت. دیسانه‌وه نیگایه‌کت تیگرتمه‌وه، ته‌نها یه‌ک نیگا، به‌لام زۆر دلنیا و به‌گور سه‌یرت کردم. له‌وانه‌یه له‌یادت نه‌بیت که من له‌ویدا وه‌لامی ئه‌و نیگایه‌م دایته‌وه. هه‌رچه‌نده یه‌که‌مین نزیک‌بوونه‌وه‌مان، یه‌که‌مین جار من و تۆ ماوه‌یه‌کی زۆر کورت سه‌یری چاوی یه‌کتزیمان کرد، به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا سه‌یرکردنی چاوی یه‌کتزیه‌وه‌ی چاوتی له‌سه‌ر لابه‌ریت هه‌روه‌ک زۆر جار له‌و کاتانه‌دا روده‌دات که به‌رپیکه‌وت دوو نیگا پیک ده‌گه‌ن - پیتیده‌چیت

www.pertwk.com

که هینده لێی نزیکیم و لێی تیگه‌م". منیش وه‌لامی دل‌سۆزیه خیراکه‌یم دایه‌وه و وتم "پراسته من کۆمه‌لێک په‌یوه‌ندی کورت کورتم هه‌بووه، به‌لام وایزانه له‌کاتی گه‌نجیمه‌وه هه‌رگیز به‌پراستی نه‌که‌وتوومه‌ته عه‌شقه‌وه. زۆر به‌دلخۆشیه‌وه وتم "چاوه‌پوانت بووم". قسه‌کانی ئه‌و رۆژه‌شمان به‌ته‌واوه‌تی بی ئایرونی و زیاده‌پویی نه‌بوو، به‌لام شتیکی زۆر جدی له‌ژێر قسه‌کانماندا خۆی هه‌شاردا‌بوو. من به‌ته‌واوه‌تی دل‌نیابووم له‌وه‌ی که "بییتا" به‌پراستی هه‌زی لیکردووم، به‌لام ئه‌وه‌شم پیت که نیازمه رۆژی چوارشه‌مه سه‌فه‌ربه‌که‌م و "نامالی" به‌جیبه‌یلم.

لیمپرسی و وتم "باشه تۆ دوینی هه‌روا به‌رپیکه‌وت له‌ناو ئه‌و هه‌موو که‌سه‌دا هاتیت و داوای شقارته‌ت له‌ من کرد؟". خه‌نده‌یه‌کی مه‌کراوی خسته سه‌ر لیوانی و وه‌ک که‌سیکی به‌سته‌زمان سه‌ریکی بۆ له‌قاند. دواتریش وتم "ئه‌ی باشه دواتر دوامنه‌که‌وتیت بۆ دۆلی" قالا دای مولینی؟، سه‌ری راوه‌شاند و وتی "مه‌زه‌نده‌مکرد که تۆ ده‌ته‌ویت پیاسه‌یه‌ک بکه‌یت، ئی هونه‌ریکی زۆر گه‌وره‌ش نیه که بزانم بۆ کوێ ده‌رپۆیت، چونکه له‌م ناوه‌دا ته‌نها یه‌ک دۆلی لێیه که خه‌لکی پیاسه‌ی تیدا بکات". منیش به‌ کورتی وتمه‌وه "که‌واته به‌رپیکه‌وت داوای شقارته‌ت لیکردم، به‌لام رپیکه‌وت نه‌بوو که دواتر به‌ هه‌مان ئه‌و رپیکه‌یدا هاتیت که منی پیدا رۆیشتبووم؟"، له‌ وه‌لامدا به‌ ده‌نگیکی پرله‌نه‌یینه‌وه وتی "له‌وانه‌یه ئه‌وه‌یان هه‌روا رپیکه‌وت نه‌بووبیت". من ده‌مویست بچه‌ بنج و بناوانی ئه‌و بابته‌وه، له‌ویشدا ته‌نها بیرم له قسه‌کانی "لویجی" نه‌ده‌کرده‌وه. ئه‌وجا وردتریک وتم "ئاخر ئیمه ته‌نانه‌ت قسه‌شمان پیکه‌وه نه‌کرد، ته‌نها یه‌ک دوو جار سه‌یری یه‌کتزیمان کرد و ته‌واو". له‌پیشدا پیکه‌نی، ئه‌وجا دواتر به‌شیوه‌یه‌کی

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

مروفتیکی تایبته‌دا ده‌گه‌پیت و پیتیی تیده‌چوو ئەو کەسە من بێ نا. روم وەرچەرخاند و گە‌پامە‌وه سەر‌میزە‌کە‌ی خۆم، ئە‌وه‌ش چرکە و نیویکی خایاند، لە‌پشتی ملمە‌وه هە‌ستم دە‌کرد کە سە‌یرم دە‌کە‌یت، بە‌لام بێ‌گومان پێ‌یدە‌چیت هەر بە‌خە‌یال مە‌زە‌ندە‌ی ئە‌وهم کردبیت. لە‌و کاتە‌شدا کە پارە‌کە‌ت خستە سەر‌میزە‌کە‌ و ویستت برۆیت، تارادە‌یه‌ک بە‌ دلته‌نگی‌وه سە‌یریکت کردم و بە‌دە‌ست خوا‌فیزبوونیت لی‌کردم، بە‌ شی‌وه‌ی دە‌ست را‌وه‌شاندنە‌کە‌دا دە‌مبێ‌نی کە تۆ لە‌ خە‌یالی خۆ‌دا دل‌ناییت کە هەر‌گیز یە‌کتری نابینە‌وه. من دانیشتبووم لە‌سەر دە‌فتە‌ری سکێ‌چە‌کە‌م هیل‌کاری دە‌موچاوی تۆم دە‌کیشا، چونکە سیمای تۆم بە‌دل‌بوو، بە‌لام تۆ هین‌ده بێ سەر‌نج بوویت کە نە‌ترانی من دانیشتبووم و هیل‌کاری دە‌موچاوی تۆ دە‌کیشم. بە‌و پە‌ری کرا‌وه‌یه‌وه خە‌ندە‌یه‌کم بۆ کردیت، چونکە دە‌مویت بە‌ چاوم پیت بلیم کە ژیان سە‌رباری هە‌موو شتیک شتیکی سە‌یرو سە‌مەرە‌یه. تۆ رۆ‌یشیت، بە‌لام هە‌ستم‌ده‌کرد کە شتیکت لە‌گە‌ل خۆ‌دا بردبیت، شتیک کە لە‌ناو چاوی مندا بە‌دیت کردبوو. بە‌و شی‌وه‌یه‌دا کە پیت‌زە‌ریه‌کە‌ت جیه‌شت، زانیم کە دە‌تە‌ویت برۆیت بۆ "قلا دای مولینی". بێ‌گومان پیت‌یدە‌چوو کە بە‌هە‌لە‌دا چوویم، بە‌لام بە‌هە‌لە‌دا نە‌چووم. لە‌دلی خۆ‌دا دە‌موت "تۆ کە‌سیکیت کە بە‌راستی پیم خوش دە‌بیت کە بیناسم، هە‌لە‌ته‌ ئە‌گەر بو‌ارم هە‌بیت".

لە‌سەر توله‌ رێ‌گا بچکۆ‌له‌کە‌ وە‌ستام و دوو جار چە‌پلە‌م بۆ‌لیدا، ئە‌وجا وتم "ئافە‌رم!". هە‌ستم‌ده‌کرد زۆر بە‌باشی لی‌متی‌گە‌یشتوو و هە‌ستیکی خوش‌بوو، پیم خوش‌بوو یە‌کیک ئە‌وها بمبێ‌نیت و بمناستە‌وه، هە‌روه‌ک ئە‌وه‌وابوو کە گە‌رابیت‌مه‌وه ماله‌وه. زۆر زۆر دە‌میک بوو کە‌سیکی وام نە‌بوو کە شایانی ئە‌وه‌بیت بگە‌ریم‌وه ماله‌وه بۆ‌لای.

www.pertwk.com

کە زۆر دل‌سۆزانه و پڕ‌له‌خۆ‌شه‌ویستی بیت. نی‌گا‌کە‌مان دو‌ولایە‌نە‌بوو. ئە‌و کە‌رە‌ته‌ بۆ ئە‌وه‌چووم کە هە‌ولێ ئە‌وه‌بە‌یت تە‌مە‌نم بخە‌ملێ‌نیت، بە‌لام رە‌نگە‌ لە‌و خالە‌دا هە‌لە‌بم. من "لە‌زانیا" کە‌ی خۆ‌م خوار‌دبوو و دە‌مویت جگە‌رە‌یه‌ک بە‌چەر‌خیک داب‌گیرسێ‌م کە غازێ تیدا نە‌ما‌بوو. تۆ سەر‌نجت چوو سەر ئە‌وه، بە‌لام وازانم سەر‌نجت نە‌چوو سەر ئە‌وه‌ی کە من سەر‌نجم چوو‌بوو سەر ئە‌وه‌ی کە تۆ سەر‌نجت چوو‌بوو سەر ئە‌وه. وازانم هە‌موو ئە‌و حالە‌ته‌ تە‌نها پێ‌نج چرکە‌یه‌کی خایاند، رێ‌ک هین‌ده‌ی پێ‌دە‌چوو کە تۆ لە‌سەر کورسیه‌کە‌ت هە‌ستیت و بپیت بۆ‌لای من و جگە‌رە‌کە‌م بۆ داب‌گیرسێ‌نیت، هە‌لە‌ته‌ ئە‌گەر چەر‌خت پێ‌وا‌یه، بە‌لایە‌نی کە‌مه‌وه ئە‌گەر کە‌سیکی بە‌و شی‌وه‌یه‌ بوی‌تایە کە من مە‌زە‌ندە‌م دە‌کرد. لە‌بری ئە‌وه ناچار‌بووم خۆ‌م هە‌ستم، چە‌ند هە‌نگاوێ‌ک بنیم و بپیم سەر‌میزە‌کە‌ت و دا‌وای ئا‌گرت لی‌بکە‌م، تۆ لە‌ زمانە ئیتالیه‌کە‌ی من گە‌یشیت، بە‌لام بە‌له‌ه‌جە‌کە‌دا دل‌نایابوویت کە من کە‌سیکی بیانیم. تۆ وت "من جگە‌رە‌کیش نیم، بە‌لام لە‌ما‌وه‌ی یە‌ک دوو چرکە‌ی دا‌هات‌و‌دا چەر‌خیکت لە‌سەر یە‌کیک لە‌ می‌زە‌کانی تره‌وه هە‌ل‌گرت و جگە‌رە‌کە‌ت بۆ دا‌گیر‌سان‌دم. تۆ یە‌کیک نە‌بوویت لە‌و کە‌سانە‌ی کە هە‌روا بە‌ئاسانی رە‌وانە‌ی می‌زیکی ترم بکە‌یت، بە‌ل‌کو بە‌رپرسیاریه‌کە‌ت خستە ئە‌ستۆ‌ی خۆ‌ت، یان راست‌ریک بیلێ‌ن؛ بە‌لاته‌وه ئاسایی‌بوو کە جگە‌رە‌کە‌م داب‌گیرسێ‌نیت. پیت‌خۆ‌شبوو کە من هانام بۆ تۆ هین‌ابوو. لە‌و کاتە‌شدا کە جگە‌رە‌کە‌ت بۆ دا‌گیر‌سان‌دم، ئە‌و نه‌ینیه‌شت دەر‌خت کە ئە‌وه یە‌کە‌مین جارت نیه کە جگە‌رە‌یه‌ک بۆ ئاف‌ره‌تیک داب‌گیرسێ‌نیت. من سو‌پاسم کردیت و رێ‌ک لە‌و کاتە‌دا تاریکیه‌ک کە‌وته سەر دە‌موچاوت، کە پێ‌ی وتم تۆ کە‌سیکیت و لە‌ تە‌نگانه‌یه‌ک‌دا‌یت، کە‌سیکیت کە تارادە‌یه‌ک بە‌دا‌وای دۆ‌زینە‌وه‌ی

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

په‌نگه‌ی شه‌رمی له‌وه‌کردبیت که دویښی به‌هیچ شپوه‌یه‌ک باسی نه‌کردم.

هینده‌م پپوت که من به‌رله‌وه‌ی بپم بۆ "ئامالفی"، له‌ پېشانگای کتیبه‌که‌ی "بۆلۆگنا" بووم. له‌کاتی ئه‌و قسانه‌مدا زۆر به‌وردی ته‌ماشامکرد، به‌لام هه‌یچ شتیکی نائاساییم تیدا به‌دینه‌کرد. ده‌بوایه ئیتر چیتیر بیرم له‌ "لویجی" نه‌کردایه‌ته‌وه. ئینجا وتی؛ «که‌واته‌ تۆش کتیبی منداڵان ده‌نوسیت؟» سه‌رم بۆ له‌قاند و ده‌ستیکم به‌قزیدا هینا. زۆری به‌لاوه ئاسایی بوو.

پاش نیو سه‌عاتیک گه‌یشتی نه‌ سه‌ره‌وه‌ی "قیا پارادیسۆ"، له‌ویدا چاومان به‌ کۆمه‌له‌ هه‌وره‌یه‌کی هه‌ر زۆر گه‌وره‌ گه‌وره‌ که‌وت که‌ له‌ شاخه‌کانه‌وه به‌ره‌و ئاسمانی دۆله‌که‌ ده‌هاتن. گویمان له‌ ده‌نگی زه‌نگی گلیسه‌کانی "ئامالفی" بوو که له‌ خواره‌وه‌ ده‌هاتن، یه‌ک چرکه به‌دوایدا زه‌نگه‌کانی "پۆنتۆنا" ده‌نگیان لێبه‌رزبووه‌وه، له‌ "پۆگیرۆلا" شه‌وه‌ که‌ که‌وتبووه‌ سه‌ر لوتکه‌ی شاخه‌کانی ئه‌و په‌ری دۆله‌که‌وه، ده‌نگی زه‌نگی کلیسه‌مان ده‌گه‌یشتی. پۆژی جه‌زنی پاک بوو و کاتژمێر 12 بوو.

یه‌که‌مین شریخه‌ی هه‌وره‌گره‌ هات و "بییتا" ده‌ستی گرت. داوام لیکرد بگه‌رپینه‌وه، به‌لام ئه‌و سوربوو له‌سه‌ره‌وه‌ی به‌رده‌وامبین. خه‌یالم بۆ ئه‌وه‌چوو که له‌سه‌ره‌وه‌ی دۆله‌که‌ په‌یمانی له‌گه‌ڵ یه‌کێکدا هه‌بیت، ده‌شمزانی که ته‌نها فه‌نتاسیای خۆمه‌ و هه‌یچی تر. له‌و کاته‌وه‌ی "بۆلۆگنا"م جیه‌یشتیبوو، به‌ بیست _ سی جووری جیاواز شپوه‌ی مردنی خۆم دارشتبوو. به‌لام "بییتا" له‌ هه‌یچ یه‌کێک له‌و پلانا نه‌دا نه‌بوو. له‌ فره‌لایه‌نه‌وه ئومێده‌واره‌بووم که ئه‌و پزگارمکات له‌

www.pertwk.com

وتم؛ «یه‌که‌مجار وتت "من به‌ریکه‌وت داوای شقارته‌م لیکردیت"، ئیستاکه‌ش ده‌لپیت "مه‌زنده‌م ده‌کرد که چه‌رخت پینه‌بیت"»
پیکه‌نینی به‌ قسه‌ که‌مه‌که‌م هات. ئه‌وه‌ نیشانه‌یه‌ک بوو بۆ ئه‌وه‌ی که من هه‌موو تاکه‌ وشه‌یه‌که‌م به‌ ته‌رازویه‌کی زیڕین هه‌لسه‌نگاندوو. وتی؛ «به‌لایه‌نی که‌مه‌وه ئه‌وه‌یان پیکه‌وتبوو که چه‌رخه‌که‌م غازی تیدا نه‌ماوو، به‌لام تۆ که‌سیکی پیکه‌وت نه‌بوویت، تۆ وه‌ک کتیبیکی کراوه‌ وابوویت و من هه‌ر له‌ویادا ده‌ستمکردبوو به‌ خۆینه‌وه‌ی»
له‌دلی خۆمدا وتم "یان له‌پیشه‌وه هه‌موو شتیکیان به‌باشی تیگه‌یاندووویت"، به‌لام هه‌ر خیرا ئه‌و خه‌یاله‌م له‌ میشکمد ده‌رهینا.
من به‌هۆی شتی تره‌وه په‌رسیاریکم لیکرد و وتم؛ «چه‌رخێ ترت پینه‌؟»
له‌مه‌به‌ستم تینه‌گه‌یشتی، له‌به‌ره‌وه‌ وتم؛ «هه‌میشه‌ چه‌رخیکی به‌تال و چه‌رخیکی پرت له‌گیرفاندایه‌؟»
ته‌ماشایه‌کی کردم و به‌هیواشی زله‌یه‌کی لیدام. وابه‌زانه‌ هه‌قی خۆی بوو.

هیدی هیدی پیکه‌مان ده‌بپی. هه‌تاوه‌کو دوو که‌س قسه‌ی زیاتریکیان هه‌بیت پیکه‌وه بیکه‌ن، هیواشتر و هیواشتر به‌ریگادا ده‌پۆن. زیاتریکی ده‌رباره‌ی تابلۆ ئاویه‌کانی و پېشانگای داهاووی بۆ باسکردم. هه‌روه‌ها وتی وینه‌ی دوو که‌کایه‌تی نایابی "گریم"م کیشاوه‌ که‌ بۆ منداڵانه‌ و له‌و چه‌ند ساله‌ی دواتریشدا خۆشم خه‌ریکی نوسین بووم.
سه‌رسام بووم. سه‌رم له‌وه‌سوڤما که ته‌نها له‌و کاته‌دا بۆمه‌درکه‌وت که نوسه‌ره‌، به‌لام هه‌ستمکرد که به‌جۆره‌ شه‌رمیکه‌وه ئه‌و چه‌ند وشه‌یه‌ی دواتری وت، له‌به‌ره‌وه‌ نه‌مویست له‌ویادا هه‌یچ شتیکی له‌سه‌ر باسبکه‌م. زۆرم له‌و که‌سانه‌ ده‌ناسی که هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی ده‌یانوت خه‌ریکی نوسینی شتیکم، یه‌که‌سه‌ر که‌میگ شه‌رم دایده‌گرتن، به‌لام

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

کرده‌مه‌وه و که‌وتمه گێرانه‌وه‌ی، به‌شیوه‌یه‌کی گشتی باسی چیرۆکه‌ی به‌م شیوه‌یه‌بوو؛

هه‌ر له‌دوای شه‌ری جیهانی دوه‌مه‌وه خیزانیکی ده‌وله‌مه‌ند به‌ناوی "کیاگو" له‌ خانویه‌کی دیرینی شاری "سیلکه‌بو"ی به‌ناوبانگی دانیمارکدا ده‌ژیان. کاره‌که‌ریکی نوییان له‌ماله‌که‌یاندا دامه‌زراندبوو و ناوی "لۆده" بوو، به‌لام ناوی باوباپیری دیارنه‌بوو، چونکه‌ کچیکی بی دایک و باوک بوو. ته‌مه‌نی 16_17 سالان بوو و هیشتام به‌په‌رسی له‌ کلێسه‌دا نه‌بووبوو به‌ مه‌سیحی. کچه‌که‌ له‌ پاده‌به‌ده‌ر جوانبوو، له‌به‌رئه‌وه‌ شتیکی سه‌یرنه‌بوو که‌ کوپه‌ تاقانه‌که‌ی "کیاگو" نه‌یده‌توانی چاوی له‌سه‌ر هه‌لگریت، به‌رده‌وام ئیش و کاری بیکۆتایی ماله‌که‌ی هه‌له‌سه‌رپاند و کوپه‌که‌ش هه‌ر چاویکی له‌سه‌ربوو. وه‌ک کلکیک له‌ ماله‌که‌دا هه‌میشه‌ هه‌ر به‌دوای کچه‌که‌وه‌بوو. ته‌مه‌نی کوپه‌که‌ هیشتام هینده‌ زۆر نه‌بوو، به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا رۆژیک له‌ رۆژان له‌ ژوری جل شوشته‌که‌یاندا فریویده‌دا و له‌و کاته‌دا که‌ خه‌ریکی جل کولاندن ده‌بی‌ت زه‌فه‌ری لیدینی‌ت. ته‌نها ئه‌و که‌په‌ته‌ شتیکی له‌و بابته‌ پوده‌دات، به‌لام کچه‌که‌ دوو گیانه‌بی‌ت.

بو‌ ماوه‌ی چه‌ند سالیکی دواتر به‌ده‌یان چیرۆک ده‌رباره‌ی روداوی ئه‌و پاشنیوه‌رپۆ شومه‌ی ناو ژوری جل شوشته‌که‌ ده‌ماوده‌می ده‌کرد. له‌ ژیره‌وه‌ ده‌یانوت کوپه‌که‌، که‌ ناوی "مۆرتن" بوو، له‌و کاته‌دا که‌ کچه‌که‌ خه‌ریکی ئه‌مدیودیوکردنی جله‌کانی ناو ته‌شته‌که‌بووه‌، ده‌ستی درێژکردۆته‌ سه‌ر کچه‌که‌ و زه‌فه‌ری لیه‌یناوه‌. به‌لام خیزانی "کیاگو" سوربوون له‌سه‌رئه‌وه‌ی که‌ "لۆده" به‌ره‌لا‌بووه‌ و ده‌یانوت ئه‌و کوپه‌که‌مانی فریوداوه‌. زۆریش بوون ئه‌وانه‌ی که‌ ده‌یانوت له‌ماله‌که‌دا

www.pertwk.com

داهینانه‌کانم. نه‌خته‌ نه‌خته‌ چاوه‌پوانی ئه‌وه‌بووم که‌ بتوانی‌ت به‌ شیوه‌یه‌ک له‌ شیوه‌کان فی‌رمبکات وه‌ک مرۆفیک بژیم. کاتی‌ک که‌ له‌ پریکدا به‌لی‌زمه‌ دایکرده‌ باران، هینده‌مان نه‌ما‌بوو بگه‌ینه‌ لای ئه‌و تاقه‌گه‌یه‌ی که‌ له‌وه‌پیش به‌لایدا تی‌په‌رین. "بی‌تا" ئاماژه‌ی بو‌ پاشماوه‌کانی ئاشی کاغه‌ز دروستکردنه‌که‌ کرد و بو‌ئه‌وه‌ی ته‌رپه‌بین به‌په‌له‌ رۆیشتی‌نه‌ ناویانه‌وه‌. هه‌تا توانیمان چو‌ینه‌ ناوه‌وه‌. هه‌روه‌ک مندالیکی بچکۆله‌ پی‌ده‌که‌نی، زایه‌له‌ی قاقا‌کانی به‌ توندی ده‌نگیده‌دایه‌وه‌. له‌ژێر سه‌قفیکی سێ چوار مه‌تر دوجا‌دابووین، به‌لام ئه‌و عه‌رزهی له‌سه‌ری دانیشتبووین وشکبوو.

پاش نه‌ختیک خۆمان له‌ناو خراپترین شه‌سته‌باران و هه‌وره‌تری‌شقه‌دا بینیه‌وه‌ که‌ له‌ژیاندا وینه‌یم نه‌دی‌وو، یان ده‌توانم بلیم با‌شترین باران و هه‌وره‌تری‌شقه‌ی ژیانم بوو، چونکه‌ هه‌رزوو هه‌ردوکمان وت‌مان که‌ هه‌زمان له‌ بارانی زۆر و هه‌وره‌تری‌شقه‌یه‌. زۆر به‌لی‌زمه‌ ده‌باری. زیاد له‌ دوو کاتریم باران باری. به‌بی‌ وه‌ستان هه‌ر ده‌باری، به‌لام ئیمه‌ شوینه‌که‌مان وشکبوو و ته‌رپه‌بووین. وتم له‌وه‌ ده‌چیت له‌ چاخه‌ به‌ردینه‌کاندا بین و له‌ ئه‌شکه‌وتیکدا دانیشتبین. «لیره‌دا نه‌ رابوردوو و نه‌ داهاتوش بوونی هه‌یه‌، هه‌موو شتی‌ک ته‌نها ئیسته‌ و ئیره‌یه‌»، ده‌نگم هه‌روه‌ک ئه‌وه‌ی له‌ ئه‌شکه‌وتیکدا قسه‌به‌که‌م، ده‌نگی ده‌دایه‌وه‌. له‌ناو ده‌ستمدا دانیشتبوو و دی‌سانه‌وه‌ وتی "پۆمانه‌که‌ت ده‌رباره‌ی چیه‌؟". ئه‌وجا وتی "ئێ خۆ ئیستا‌که‌ کاتی ئه‌وه‌ت هه‌یه‌ که‌ بۆم با‌سبه‌یت". رازی‌بووم و یه‌کی‌ک له‌و چیرۆکه‌نم هه‌لبێژارد که‌ دامنا‌بوون بو‌ فروشتن، هه‌لبه‌ته‌ پیش ئه‌وه‌ی "یاریده‌ده‌ری نوسه‌ر" هه‌ره‌س به‌ینی‌ت، چیرۆکی‌ک بوو ده‌رباره‌ی نه‌هامه‌تی په‌چه‌له‌کی‌کی دیاری‌کرا‌وو. من بیرۆکه‌ی سه‌ره‌کی چیرۆکه‌که‌م له‌می‌شکدا‌بوو و له‌ویدا

تایبته به پنگه‌ی پرتووک

له‌ته‌مه‌نیکی زۆردابووبن". ده‌بیټ ئه‌وکاته دایکی نزیکه‌ی 50 ساله‌ی بووبیټ، به‌لام قه‌ت ئه‌وه‌ی به‌خه‌یالدا نه‌ده‌هات که "یاکوب" و "ستینا"ی مام و مامۆزنی، دایک و باوکی راسته‌قینه‌ی خۆی نه‌بن. هه‌میشه‌ش له‌ پۆژی له‌دایکبوونیدا کارتیکی پیرۆزبایی له‌ "مۆرتنی کورپه‌ مامه‌وه" بۆ ده‌هات، هه‌تا ئه‌و کاته‌ش که له‌ کلێسه‌دا بوو به‌ مه‌سیحی له‌ هه‌موو جه‌ژنیکی له‌دایکبوونی مه‌سیحدا دیاریه‌کی بچکۆله‌ی به‌ پۆستا بۆ ده‌نارد، به‌لام هه‌رگیز هینده‌ی به‌خه‌یالدا نه‌هات که ئه‌و کورپه‌ مامه‌ی که هه‌ژده‌ سال له‌ خۆی گه‌وره‌تربوو باوکی راسته‌قینه‌یه‌تی. ئه‌و شته‌ نه‌ینه‌یه‌کی خه‌زانه‌که‌بوو، زۆر به‌باشی دایانیۆشیوو و لییان شارده‌بووه‌وه‌.

"یاکوب" که‌بتایینی که‌شتیه‌کی شت و مه‌ک هه‌لگری گه‌وره‌ بوو، "کاستن" له‌سه‌رده‌می مندالییدا جارجاریک له‌گه‌ڵ باوکیدا به‌که‌شتی سه‌فه‌ری به‌ملاولای جیهاندا ده‌کرد. کورپه‌که‌ زۆر په‌یوه‌ستی دایک و باوکی بوو، له‌پراستیشدا تاقانه‌بوو و له‌ هه‌موو شتیکی تری دنیا زیاتریکیان خۆشه‌وویست. به‌لام کاتیکی "کاستن" له‌پۆلی شه‌شی ئاماده‌یی بوو، "ستینا" و "یاکوب" یه‌ک به‌دوای یه‌کدا به‌ نه‌خۆشی مردن، ته‌نها چه‌ند مانگیکی که‌میان به‌ینه‌بوو. به‌و شیوه‌یه‌ له‌ناکاویکدا "کاستن" وه‌ک که‌سیکی بێ دایک و باوک مایه‌وه‌ بێ خه‌زانیش، چونکه‌ ئه‌و کاته‌ نه‌نک و باپیره‌شی کۆچی دوا‌یان کردبوو. به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا ئه‌و کاته‌ی "یاکوب" له‌سه‌ره‌مه‌رگدا ده‌بیټ، هه‌موو شتیکی بۆ کورپه‌که‌ی ده‌گیرێته‌وه‌، چیرۆکی ناو ژوری جل شوشته‌که‌ی بۆ ده‌گیرێته‌وه‌، باسی کاره‌که‌ره‌که‌ و "مۆرتن"ی کورپه‌ مامی بۆ ده‌کات، که له‌پراستیدا باوکی راسته‌قینه‌ی بوو.

www.pertwk.com

که‌چه‌که‌مان بینه‌وه‌ و هه‌میشه‌ له‌و کاتانه‌دا که کورپه‌که‌ له‌ده‌وره‌به‌ری بوو، که‌وتۆته‌ حه‌لکه‌هه‌لک و پێکه‌نین، ده‌یانوت که‌چه‌که‌ هه‌ر به‌شیوه‌یه‌کی گشتی کچیکی سه‌نگین نه‌بووه‌.

خه‌زانه‌که‌ زۆر به‌نه‌ینی هه‌موو شتیکی پێکه‌ده‌خه‌ن و که‌چه‌ کاره‌که‌ره‌که‌ ده‌نێرنه‌ لای خه‌زانیکی تر له‌ خواروی "یولاند". به‌لام "لۆده" له‌پاش چه‌ند مانگیکی کورپه‌ی ده‌بیټ و خه‌زانه‌که‌ش منداله‌که‌ی هه‌لده‌گرنه‌وه‌، چونکه‌ ده‌لێن له‌ هه‌موو باریکدا منداله‌که‌ خۆینی باوبا‌پیرانه‌مانی هه‌لگرتوه‌وه‌، راسته‌ وه‌ک سامان و ده‌وله‌مه‌ندی له‌ هه‌یج شتیکیان که‌مه‌نه‌بوو، به‌لام خه‌زانی "کیاگۆ" له‌ مندالدا زۆر هه‌ژاربوون، له‌به‌رئه‌وه‌ نه‌یانه‌وویست ته‌نانه‌ت دلو‌پییکی خۆینه‌ گرانه‌هاکه‌یان به‌ فیرۆ بدن. "لۆده" هه‌تا بۆی کرا به‌ره‌نگاریان بووه‌وه‌ و گریانه‌که‌ی جه‌رگی ده‌ب‌ری، چونکه‌ ته‌نها پاش دوو حه‌فته‌ منداله‌که‌یان لیسه‌ند، به‌لام ئه‌وان ده‌یانوت مندالی پێ به‌خه‌یو ناگریت، هه‌م وه‌ک لایه‌نی مه‌سره‌ف و هه‌م وه‌ک لایه‌نی رۆحیش. جگه‌له‌وه‌ش کورپه‌که‌ی باوکی نه‌بوو.

بێگومان "مۆرتن" نه‌یده‌وویست به‌ هه‌یج جو‌ریکی به‌ره‌پرسیاری منداله‌ ساواکه‌ هه‌لب‌گریټ، بگره‌ هه‌ر زۆر گه‌نجیشبوو بۆ ئه‌وه‌ی باوکایه‌تی خۆی به‌سه‌لمی‌نیټ. له‌لایه‌کی تریشه‌وه‌ دایک و باوکی له‌ته‌مه‌ندا بوون و نه‌یانه‌توانی منداله‌که‌ وه‌ک مندالی خۆیان به‌خه‌یوبکه‌ن. به‌لام "مۆرتن" مامیکی هه‌بوو که له‌گه‌ڵ ژنه‌که‌یدا مندالیان نه‌ده‌بوو، ئیدی مامی و مامۆزنه‌که‌ی کورپه‌ بچکۆله‌که‌یان خسته‌ ئه‌ستۆی خۆیان و هه‌لپه‌نگرتوه‌وه‌، ناویشیان نا "کاستن".

"کاستن" گه‌وره‌بوو و هه‌ندێجار خورپه‌یه‌ک به‌دلیدا ده‌هات و له‌دلی خۆیدا ده‌یوت "ده‌بیټ ئه‌و کاته‌ی که من له‌دایک بووم، دایک و باوکم

تایبته به پنگه‌ی پرتووک

سهرکهوتنی له خویندنه‌کهیدا بۆ بخوازیت و پالی پیوه بنیت، 500 کرۆنیه‌که ده‌خاته ده‌ستیه‌وه. به‌لام "کاستن" که ههر به‌رله‌وه‌ی بیته میوانی، تاراده‌یه‌که رقی له باوکه راسته‌قینه‌که‌ی بوو، چونکه بۆ ماوه‌ی چه‌نده‌ها ساڵ به‌شیوه‌یه‌کی ناسروشتی خۆی نواندبوو. ئاوڕیک له کورپی مامه‌که‌ی ده‌داته‌وه، ریک ته‌ماشای ناوچاوی ده‌کات و پیی ده‌لیت؛ «شهرم له‌وه ناکه‌یت که قهرزیکی چه‌ند هه‌زاری که‌م به کورپه‌که‌ی خۆت نابەخشیت؟ ره‌نگه‌ جاری داها‌توو بچم قسه‌ له‌گه‌ڵ "مالینا" دا بکه‌م». "مۆرتن" واقیده‌ورمیت، به‌لام ئیدی "کاستن" روی لێ وهرده‌چه‌رخینیت و له‌و کاته‌دا که به‌جیی ده‌هیللیت ده‌لیت؛ «ئیس‌تاکه ئیدی له‌وه‌نده زیاتر له‌سهر ئه‌و باسه‌ نارۆین!»

پاش چه‌ند سالیکیی خویندی نا‌هه‌موار، "کاستن" کچی‌که به‌ناوی "کریستینا" وه‌ ده‌ناسیت، له‌و کاته‌ش به‌دواوه‌ نزیکه‌ی هه‌موو سهرنجی ده‌به‌خشیته‌ ئه‌و. له‌ماوه‌ی ئه‌و چه‌ند ساله‌ی رابوردودا ته‌نها یه‌که که‌رته‌ ته‌له‌فون بۆ "مۆرتن" ده‌کات و که‌رته‌تیکیش بۆ "مالینا"، به‌لام هه‌ردوو جاره‌که "مۆرتن" ته‌له‌فونه‌که هه‌لده‌گریت. "کاستن" به‌دلنیا‌یی‌وه یه‌که شت ده‌زانیت؛ هه‌رگیزا و هه‌رگیز چیت‌ر نایه‌و‌یت داوای پاره‌ له‌ کورپی مامه‌که‌ی بکات. به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا یه‌که دوو جاری‌که چه‌کی‌که به‌ پۆستدا بۆ ره‌وانه‌ ده‌کات. ئه‌و کاته‌ش که "کاستن" "کریستینا"ی ده‌هینێ، چه‌کی‌که 5 هه‌زار کرۆنیا‌ن بۆ دیت، "مۆرتن"ی کورپی مامی و "مالینا" و "مارین" و "ماتیلده" بۆیا‌ن ده‌نێرن. به‌لام ئه‌و پارانه‌ له‌ تو‌ره‌یی و په‌ستی "کاستن" به‌رامبه‌ر به‌ باوکه راسته‌قینه‌که‌ی که‌منا‌کاته‌وه، هه‌ر له‌گه‌ڵ ئیمزا‌کردنی ژنه‌یا‌نه‌که‌یدا نازناوی خیزانی "کریستینا" له‌بری نازناوی خیزانی خۆی

www.pertwk.com

له‌و کاته‌دا "کاستن" به‌هه‌یج شیوه‌یه‌که په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵ کورپی مامه‌که‌یدا نه‌بوو. چه‌ند سالیکیی زۆر بوو یه‌کتریان نه‌دی‌بوو. له‌ دانیشگای "ئو‌غوس" ده‌یخویند و یه‌که که‌رته‌ زۆر بێ پاره‌ ده‌بیت. سهری لێ‌ده‌شیو و ناچار ده‌بیت هانا بۆ "مۆرتن" به‌ریت، بی‌گومان ئه‌و سور ده‌یزانی که "کاستن" کورپی راسته‌قینه‌ی خۆیه‌تی، زۆر دلنیا‌شبوو که ته‌نها خۆی ئه‌و راستیه‌ ده‌زانیت، چونکه "ستینا" و "یا‌کوب"یش کۆچی دوا‌یا‌ن کردبوو.

"مۆرتن" ئه‌و کاته‌ له‌ خه‌سته‌خانه‌ی "ئو‌غوس" دا وه‌که سهرۆکی پزیشکه‌کان دامه‌زرا‌بوو و له‌ناو خه‌لکیدا جی‌گه‌یه‌کی تایبه‌تی هه‌بوو و ریزیکیی زۆری لێ‌ده‌گیرا. ژنیکی جوانی هینابوو و ناوی "مالینا" بوو، کچی دادوه‌ریکی دادگای بالای کۆب‌نها‌گن بوو، دوو کچی نازداریان هه‌بوو و هه‌ردووکیان له‌ کورالی کلێسه‌دا گورانیان ده‌وت. "مۆرتن" نیازی نه‌بوو "کورپی مامه‌که‌ی" بخاته‌ ناو ژیا‌نی پرله‌ په‌له‌وپایه‌ی به‌رز و بێ خه‌وشیه‌وه، به‌تایبه‌تیش هه‌موو پاشینه‌ و به‌نه‌مای ناخۆشی خیزانی کورپه‌که‌ی ده‌زانی.

"کاستن" به‌بێ ئه‌وه‌ی پیی بلی که ئه‌ویش هه‌قیقه‌ت ده‌زانیت، داوای کۆمه‌کی قوتا‌بیا‌نی له‌ کورپی مامه‌که‌ی ده‌کات، وتی "ئه‌گه‌ر کۆمه‌کیشم ناکه‌یت ئه‌وا قهرزیکی پچکۆله‌ی 5 هه‌زاری یا‌ن 10 هه‌زاریم بدره‌ی"، ئه‌و ده‌یزانی که کورپی مامه‌که‌ی یه‌که‌جار ده‌وله‌مه‌نده. به‌لام "مۆرتن" یه‌که‌سه‌ر به‌بێ سێ و دوو داوا‌که‌ی "کاستن" ره‌نده‌کاته‌وه. به‌فیزه‌وه داوای ئه‌و گه‌نجه‌ که‌ساسه‌ ره‌نده‌کاته‌وه و له‌و باره‌ نا‌هه‌مواره‌ی ژیا‌نیدا ده‌ستی یارمه‌تی بۆ درێژنا‌کات. پیکیک ویسکی نایابی بۆ تیده‌کات و یه‌که دوو به‌سه‌ره‌اتی پیکه‌نیا‌وی رابوردو‌یا‌نی بۆ ده‌گیریته‌وه، دواتریش به‌رله‌وه‌ی به‌شیوه‌یه‌کی گشتی هیوای

تایبته به پنگه ی پرتوک

پزیشکی ناوچه که هیچ وهلامیکی له خهستاخانه وه پینهگه یشتوو بهشیوهیهکی رهسمی "مۆرتن کیاگو"ی سهروکی پزیشکان بهرپرسیاری ئه و لایه نه ده بیته، بهلام له وه ده چیت هیچ په یوه ندیه کی به و حالته دیاریکراوه وه نه بیته، زیاتریک وا رپی تیده چیت که یاریده ده ریکی ئه زمونگه که به بی مه به ست که مه ترخه می کرد بیته. رۆژنامه ی رۆژانه ی "ئوگوس" په یامیکی بچکوله ی بلاوده کاته وه و وهک ناویشانیک ده نویته؛ "ئه و سهروکی پزیشکه ی که ئاگادار نه کرایه وه، له بهرئه وه ده رفه تی رزگارکردنی کوپی مامه که ی له ده سته دات"، بهلام هه ر زوو باسه که له یاده کردیته.

"کاستن" له دوا ی نه خو شیه که یه وه ته نها ماوه ی چهند هه فته یه کی که م ده ژی. له ماله وه له جیگادا ده که ویت و "گریستینا" و دایک و باوکی تا ئه و په ری توانایان خزمه تی ده که ن. جگه له وانیش سسته ریک رۆژانه سهریان لیده دا و یارمه تی و کو مه کیان ده کات. سسته ره که ناوی "لۆده" ده بیته. ئه و کاته ش که "لۆده" به ته واوه تی شوینی نیشانه که ی ده بین، جاریکی تریش بو دلناییی ته ماشای رۆژی له دایک بوونی "کاستن" ده کاته وه. ئه و کاته ته نها چهند رۆژیکی که می له ژیا ندا ماوه، بهلام له و چرکه یه وه شه و رۆژ به به رده وامی له لای جیگاکه یه وه داده نیش و ده سته ده گریته، هه تا ئه و کاته ی که گیانی ده رده چیت. "کاستن" به رله مردنی چاوی ده کاته وه و ته ماشای "لۆده" و "گریستینا"ی ده کات و وهک دوا قسه ی ده لیت؛ «ئیسناکه ئیدی له وه نده زیاتر له سه ر ئه و باسه نارۆین!».

دانیشتبوو و ده ستمکردبووه ملی "بییتا"، زیاتر له کاتژمیریکی بوو چیرۆکم بو ده گیرایه وه. هیچ وشه یه کی له ده م نه هاته ده ره وه،

www.pertwk.com

هه لده بریتریت. خیزانی "گریستینا"ش له دله وه پيشوازی لیده که ن و قبولی ده که ن.

"کاستن" "گریستینا"ی ژنی خو شده ویت و هه رله و رۆژه وه ی که ناسیووی هه سته ده کرد پیویستی به هیچ جو ره په یوه ندیه کی تر نه بیته. بهلام چاره نوس واز له و که سانه ده هیئت که خو یان ده دن به ده سته وه و ئه و که سانه ش له گه ل خویدا ده بات که به ره نگاری ده بنه وه؛ "کاستن" هه ر له گه ل له دایک بوونی وه نیشانه یه کی زگماکی ناشیرین به پشتی ملیه وه بوو، بهلام له ناکاودا هه ر له خو یه وه خوینی لیدیت، "گریستینا"ش داوا ی لیده کات بچیت پيشانی پزیشکیکی بدات. پزیشکی ناوچه که نیشانه که لیده کاته وه و هه ره وک رۆتینیکی ئاسایی بو شیکردنه وه ی زیاتر ره وانه ی خه سته خانه ی "ئوگوس"ی ده کات. بهلام له نه گبه تی ئه ودا ئه نجامی شیکردنه وه ی خانه کانی له خه سته خانه وه نانیرنه وه بو دکتۆری ناوچه که. چهند هه فته یه ک و چهند مانگیک تیده په ریت و "کاستن" هیچ وهلامیکی نه له پزیشکه که وه پیده گات وه نه له خه سته خانه شه وه. له بهرئه وه "کاستن" و "گریستینا" چیتر بیر له و نیشانه ناشیرینه ناکه نه وه. له گه ل ئه وه شدا له به هاردا "کاستن" نه خو شده که ویت، ده رده که ویت که نه خو شی شیرپه نجه ی هه یه و به له شیشیدا ته شه نه ی کردو وه، هه رخیرا نه خو شیه که ی به و شیکردنه وه ی شانانه وه گریده ده نه وه که چهند مانگیک له وه وه به ر ره وانه ی خه سته خانه یان کردبوو.

پاش ماوه یه کی زور ئینجا خه سته خانه دان به وه دا ده نیته که شیکردنه وه یه کی "کاستن"یان پیگه یشتوو و له ئه نجامیشدا ده رکه وتوو که وه ره می ترسناکی "میلانۆم"ی تیدا بووه، بهلام لایه نه که ی تری وهک مه ته لیک ده مینیتته وه و که س نازانیت بوچی

تایه ته به پنگه ی پرتووک

که وتمه ماچکردنی، به لام هیچ لاریه کی لینه بوو. «ئیساکه که پرتووک به پرتووک» به چرپه چرپ هینده ی پیوتم و جله کانی داکنه. له بهر پوناکی شینباوی ئه و ئاو و هه وایه دا ههروهک کاریکی هونه ری "ماگریتا" دههاته بهرچاو. به هیواشی له سه ر خشتی عه رزه که پالکه وتین.

هیچ چاره یه کمان نه بوو. نه مانتوانی به رهنگاری ئه و هیزه سروشتیه هه لچوو به بینه وه. ئه گهر له ژیر ئه و بارانه به لیزمه یه دا، له ژیر ئه و هه وره گرمانه دا له گه ل یه کدا نه خه وتینایه، ئه و پره وشتیکی خراپمان نیشانده دا. وهک ئه وه واده بوو که ریز له دهنگی سروشت نه گرین. گهر پیکه وه نه خه وتینایه، ئه و ریک وهک ئه وه واده بوو که نکۆلی له سروشت بکه ی و نه هیلین به ئاراسته ی خۆیدا بروات.

هه تا ئه و کاته ی هه وره تریشقه کان خامۆش بوونه وه، له ته نیشته یه که وه پالکه وتبووین. بۆنی هه لۆزه و گیلایه لیده هات و پیویستی نه ده کرد هیچ شتیک بوتریت. هه ربه و شیوه یه پالکه وتبووین هه تا ئه و کاته ی که به ته واوه تی بارانه که خۆشیکرده وه، ئه و جا له ته نیشتمه دانیشته و وتی؛ «ئیساکه کاتی ئه وه یه که خۆمان بخه یه نه ژیر دوشه که وه!» سه یریوو به لامه وه که وای وت، چونکه ریک له و کاته دا بوو که دوشه که یان گرتبووه وه و چیتر ئاو له ئاسمانه وه نه ده هاته خواره وه. به لام له گه ل ئه وه شدا هه ستایه سه ری و منیشی له گه ل خۆیدا پاکیشا. هه ر به روت و قوتی رامانکرده سه ر توله ریگا که، سه رماشمان نه بوو. "بییتا" به ره و تافگه که رایکی شام و وتی "تۆ خۆت په یمانت دامی". پاش یه ک دوو چرکه یه ک له ژیر ئاوی تافگه که دا بووین و گۆرانیمان ده وت. له پی شدا "بییتا" ده ستیکرد به گۆرانی و ئۆپیرای "نزای تۆسکا" ی "پۆتشی نی" وت، من هه لبژاردنه که یم به لاوه

www.pertwk.com

تاراده یه ک گویم له هه ناسه دانیشی نه بوو. به لام ئه و کاته ی که له چیرۆکی "کاستن" بوومه وه، سه یریکی کردم و وتی؛ «چیرۆکیکی سه رنجراکیش بوو، به لام له هه مان کاتیشدا چیرۆکیکی ترسناک بوو. هاوکات سه رنجراکیش و ترسناکیش بوو». ئه و گوئیگریکی باشبوو و به دل گوپی بۆ شلده کردم. من هه ر ئه وه نده ی بیروکه یه کی دا ریزراوم هه لبرشتایه، ئیدی کردنه وه ی چیرۆکه که م به لاوه سه خت نه بوو، به لایه نی که مه وه له و کاته دا به لامه وه ئاسانبوو که له گه ل "بییتا" دا دانیشتبوو، له کویشدا، له ناو پاشماوه یه کی دی رینی ئاشیکی کاغه ز دروستکردندا و به رده وامیش هیز و درامام له شریخه ی هه وره تریشقه ی یه ک له دوا ی یه که وه بۆ ده هات. دیسانه وه وتیه وه که پۆمانیکی نایابی لیده رده چیت و دلنیاوو له وه ی که وه ریده گی پنه سه ر ئه لمانی. دواتریش وتی "زۆرم پیخۆشده بیت بیخوینمه وه".

هه وره بروسکه و هه وره تریشقه هه ر به رده وامبوو و بارانیکی به لیزمه ش ههروهک پیشو ده باری، به لام ئه و چیرۆکه ی که گپرامه وه کۆمه لیک ئه ندیشه ی زۆری هی نایه پی شه وه و هه ستمکرد له شوینی خۆیدا نه بیت که چیرۆکیکی تر بگپرمه وه. جگه له وه ش خۆ من نه مده توانی له یه ک کاتدا له سه ر دوو پۆمان کاربکه م، ئه و کاته ره نگبوو باوه رم پی نه کات.

دانیشتبووین و باسی ورده کاری ناو چیرۆکه که مان ده کرد. به شیوه یه ک خۆم پێشانی "بییتا" دا که هه ستمکات چه ند ئامۆزگاریه کی به سودم ده داتی، وا هه ستمیده کرد که ئه گهر من ئه و پۆمانه بنوسم، ئه و سودیکی زۆر له و خالانه وه رده گرم که ئه و ئامازه ی بۆ ده کردن. زیاتریک لیم نزیکبووه وه، ده ستیکی خسته ده ستمه وه و یه ک دوو جاریک ماچی لامی کردم. وایزانه من زیاتریک به جۆش و خرۆشه وه

تایبته به پنگه‌ی پەرتووک

نیمچه دورگه‌ی "سۆرینتۆ" ببینن. "بییتا" دانه‌ویه‌وه و چه‌پکێک گۆلی "سێ پەره‌"ی چنی، ئەوجا دەستی بۆ پاک‌یشام و وتی؛ «فەرموو، ئەوه چه‌پکه‌ گۆلی جه‌ژنی پاکه‌». منیش وتم له‌ هەندێ زماندا به‌و پەه‌گه‌زی گۆله‌ زه‌رده‌ ده‌لێن "پیللای ئالتونی ماریا". زۆر جارێش له‌ زمانی ئینگلیزیدا پێی ده‌لێن "پیللای مندالان"، ئەوجا هۆکه‌شم بۆ ڕونکرده‌وه‌. نه‌خته‌ نه‌خته‌ بۆ خواره‌وه‌ به‌ره‌و "پۆگیڕۆلا" که‌وتینه‌ ڕێ، چه‌پکێک گۆلی "پیللای ئالتونی ماریا" به‌ده‌ستیکمه‌وه‌ بوو و ده‌ستی "بییتا"ش له‌ده‌سته‌که‌ی ترما بوو. پاش نه‌ختیک "بییتا" وتی؛ «ده‌توانین ببینه‌ ژن و می‌رد و مندالی‌شمان ببیت». به‌مانای وشه‌ مه‌به‌ستی نه‌بوو، به‌لام له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا پێم خۆشبوو گۆیم له‌و قسه‌یه‌ ببیت. هه‌روه‌ک چۆن دوینێ به‌مانای وشه‌ مه‌به‌ستی نه‌بوو که‌ وتی بابڕۆینه‌ ژیر ئاوی تافگه‌که‌، ئەو قسه‌یه‌شی هه‌ر شتیک بوو له‌و باب‌ه‌ته‌. منیش له‌وه‌لامدا وتم "پێم خۆشه‌بیت ئەگه‌ر له‌گه‌ڵما ببیت بۆ ناوچه‌یه‌کی سه‌ر ئۆقیانوسی ئارام". "بییتا" ته‌ماشایه‌کی کردم و پێکه‌نی. به‌لام تازه‌ قسه‌که‌م کردبوو.

له‌ "پۆگیڕۆلا"دا چووینه‌ بارپێکه‌وه‌ و داوای سه‌نده‌ویچیک و بتلیک شه‌رابی سپیمان کرد. له‌ده‌ره‌وه‌ دانیشتی و چیژمان له‌و دیمه‌نمه‌ قه‌شه‌نگه‌ ده‌بینی، قاوه‌ و مه‌شروبی لیمۆ و بران‌دیمان خوارده‌وه‌. په‌رداخیک ئاویشیان بۆ چه‌پکه‌ گۆله‌که‌ی ده‌ستم هێنا.

له‌و کاته‌دا که‌ به‌ پلێکانه‌ خواروخپه‌کاندا به‌ره‌و "ئامالفی" خله‌دبووینه‌وه‌ وتی؛ «باشه‌ تۆ له‌لایه‌که‌وه‌ پۆمان ده‌نوسیت، به‌لام وه‌ک وتت له‌ ده‌زگایه‌کی چاپه‌مه‌نیشدا کارده‌که‌یت، سه‌خت نیه‌ به‌لاته‌وه‌ هه‌ردووکیان پێکه‌وه‌ ئەنجامده‌یت؟»

www.pertwk.com

سه‌یربوو، له‌به‌ره‌وه‌ به‌ ئۆپیرای "توران‌دۆت" وه‌لامم دایه‌وه‌ و به‌لامه‌وه‌ باشتریک له‌گه‌ڵ ئەو کاته‌ماندا ده‌گونجا. به‌لام ئەو هه‌ر به‌رده‌وام ئۆپیراکه‌ی خۆی ده‌وت؛ «پێرچی، پێرچی، سیگنۆر؟» من به‌لامه‌وه‌ خۆشبوو که‌ شاره‌زای ئەده‌بیاتی ئۆپیرابوو. سه‌ری نه‌سورماندم، به‌لام به‌دل‌مبوو و نرخ‌ی تایبته‌ی خۆی هه‌بوو له‌لام. نازانم بۆچی له‌ ناکاودا ده‌ستمکرد به‌ وتنی گۆرانیه‌کی کۆنی مندالان، ڕه‌نگه‌ له‌به‌ره‌وه‌ بووبیت که‌ زۆر دل‌شادبووم. من له‌سه‌رده‌می مندالی‌مه‌وه‌ بیرم له‌و گۆرانیه‌ نه‌کردبووه‌وه‌، به‌لام تیسته‌که‌ی به‌م شیوه‌یه‌ بوو؛ «پیتەر»ه‌ بچکۆله‌ی جال‌جالبۆکه‌ به‌دیواریکدا سه‌رده‌که‌وین، به‌لام بارانیک ده‌بارین و "پیتەر" ده‌خزیته‌ خواره‌وه‌. ئینجا خۆر هه‌لدیت و ده‌یدا له‌ له‌شی، "پیتەر"ه‌ بچکۆله‌ی جال‌جالبۆکه‌ دیسانه‌وه‌ به‌دیواره‌که‌دا سه‌رده‌که‌وینته‌وه‌»

دواتر ڕامان‌کرده‌وه‌ ناو پاشماوه‌کان و جله‌کانمان له‌به‌رکرده‌وه‌. کاتیکیش که‌ گه‌راینه‌وه‌ سه‌ر توله‌پێگاکه‌، خۆر دیسانه‌وه‌ هه‌له‌اتبووه‌وه‌. هه‌ستمان به‌ شه‌رم نه‌ده‌کرد. ته‌نها شتیک که‌ که‌میک شه‌رمم لێده‌کرد، وتنی ئەو گۆرانیه‌ کۆنه‌ی "پیتەر"ه‌ بچکۆله‌ی جال‌جالبۆکه‌ بوو. خۆشه‌ختانه‌ هیچ پرسیاریکی ده‌رباره‌ی ئەو گۆرانیه‌ لێنه‌کردم، وایزانم زۆر به‌باشی گویێ لێنه‌بوو، به‌لام من په‌شیمان بووم له‌وه‌ی که‌ هێنده‌ بێئاگابووم. هه‌ستمده‌کرد دیسانه‌وه‌ گه‌راومه‌ته‌وه‌ بۆ پیتزه‌ری "ماگیۆری"ه‌که‌ی شاری "بۆلۆگنا".

رێک له‌و کاته‌دا که‌ له‌پوباره‌که‌ په‌رینه‌وه‌ و به‌به‌رزاییه‌ چال و چۆله‌که‌دا سه‌رکه‌وتین، "بییتا" که‌لکی له‌ کاله‌کانی پێی وه‌رگرت. پاش کاتژمی‌ریک گه‌یشتی‌نه‌ به‌رزاییه‌ک که‌ پێیان ده‌وت "لوسییلۆ". له‌ویوه‌ شاری "ئامالفی" که‌وتبووه‌ خواره‌وه‌مان و ده‌شمانتوانی زۆرینه‌ی

تایه ته به پنگه ی پرتووک

که مێک زیاتر باسی فهنتاسیا و "یاریده دهری نوسهر"م بۆ گهڕاوه جار جارێک سه‌ری بۆ پاده وه‌شاندم و له‌وه‌ده‌چوو هه‌یدی هه‌یدی زیاتر و زۆرتر دوودلی و نیگه‌رانی بیگریت، بریارێکی گه‌وره و به‌رفراواندا و وتم "ده‌مه‌وێت ئه‌و شتانه بخوینیته‌وه که له‌ماوه‌ی چه‌ند رۆژی پێشدا له ئوتیله‌که‌دا نوسیومن"، هه‌روه‌ها وتم "ده‌توانم بۆت وه‌ریبگیرمه سه‌ر زمانێ ئه‌لمانی". من نه‌مه‌ده‌ویست هه‌یچ نه‌ینیه‌ک له "بییتا" بشارمه‌وه. ئیدی ده‌مویت کۆتایی به هه‌موو شیوه‌یه‌کی خه‌یاللیدان به‌ینم. دیسانه‌وه له‌دلی خۆمدا بیرم له‌وه‌ده‌کرده‌وه که هه‌ردوو کمان پێکه‌وه سه‌فه‌ربکه‌ین و له کیشوه‌ریکی تردا نیشته‌جییبین، ئی خۆ ئه‌و هه‌ر له‌و کاته‌وه شوینی خۆی بۆ ماوه‌ی هه‌موو هاوینه‌که له خواروی ئیتالیادا کردبووه‌وه. بریارمدا له‌وه‌به‌دواوه هه‌ولبده‌م ژیانم وه‌ک مرو‌فێکی باش و پێک و به‌سه‌ربه‌رم. خۆم به خۆم ده‌وت "ته‌نها یه‌ک که‌رته ده‌ژیم و ده‌مه‌وێت به‌مانای وشه ئه‌و ماوه‌یه‌ی که ماومه بزیم".

کاتژمێر بووبه شه‌ش. له‌پاش ئه‌و هه‌موو بیاسه و شه‌رابه، قاچه‌کانم هه‌یلاک بووبوون. له‌سه‌ر ئه‌وه پێک که‌وتین له شوینیکی دا‌بنیشین و ته‌ماشای خۆر ئاوابوون بکه‌ین. "بییتا" هه‌نده زۆر قسه‌ی نه‌کرد و پاش نه‌ختیک ده‌ستمکرد به گه‌ڕانه‌وه‌ی چیرۆکیکی دورودرێژ. له‌کاتی گه‌ڕانه‌وه‌دا زوو زوو سه‌یری ئه‌وم نه‌ده‌کرد، وایزانم زیاتر له‌به‌رئه‌وه‌بوو که له‌کاتی گه‌ڕانه‌وه‌دا چیرۆکه‌که دروستده‌بوو. ورده‌کاری چیرۆکه‌که‌م له‌یاد نیه، به‌لام هه‌یله سه‌ره‌کیه‌که‌ی به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌بوو؛

www.pertwk.com

ئه‌و چیت نه‌یده‌ویست هه‌روا بۆ خۆشی قسه‌م له‌گه‌ڵدا بکات، له‌ویدا به‌راستی ده‌یویست بزانیته‌ که من کیم. لای خۆمه‌وه بریارمدا و وتم ئه‌گه‌ر دیارده‌ی "جال‌ج‌الۆکه" که‌ی بیستبیت، ئه‌وا پێک هه‌نده‌ی بۆ باسده‌که‌م که‌له‌وه تیگات که من "جال‌ج‌الۆکه"م. وتم من یارمه‌تی نوسه‌رانی ترمداوه که بنوسن، باسی ئه‌وه‌شمکرد که هه‌ندێ جار بپروکه‌یه‌کم داونه‌تی که ده‌رباره‌ی بنوسن، وتم به‌ده‌رله‌وانه‌ش تیبینیم داونه‌تی که به‌رده‌وامی پێده‌ن و بیکه‌نه‌ن نوسین. ئه‌وجا وتم؛ «من هه‌میشه فه‌نتاسیاکانم له پێویستی خۆم زیاتریک بوون». دواتر وتم؛ «فه‌نتاسیا که‌ره‌سه‌یه‌کی خاوی هه‌رزانه». به‌راستی واموت، وتم "فه‌نتاسیا که‌ره‌سه‌یه‌کی خاوی هه‌رزانه".

دیاربوو قسه‌که‌م کاری له "بییتا" کردبوو. ئه‌ندیشه‌ گرتبووی و بیده‌نگ بوو، بیده‌نگیه‌که‌یم به چه‌ند شیوه‌یه‌کی جیاواز لیکه‌دایه‌وه. وا له‌دواجاردا بۆی ده‌رکه‌وت که من "جال‌ج‌الۆکه" که‌م، وه هه‌یشتام پێشی تیده‌چوو که ئه‌و که‌سانه ناردبێتیان که پلانه‌که‌یان بۆ دانا‌بووم. به‌لایه‌نی که‌مه‌وه پێیده‌چوو وتاره‌ کورته‌که‌ی ناو رۆژنامه‌ی "گۆریی دیلا سیرا"ی خویندبێته‌وه، چونکه خۆی به‌شتیکی پێویستی ده‌زانی که کتومت ئه‌و رۆژنامه‌یه بخوینرێته‌وه، هه‌لبه‌ته ئه‌گه‌ر بمانه‌وێت که‌م تازۆر ئاگامان له دونیا بێت، به‌تایبه‌تیش ناوی لاپه‌ره‌ی که‌لتوری هه‌ینا. مه‌رجیش نه‌بوو بیده‌نگیه‌که‌ی په‌یوه‌ندی به‌وه‌وه هه‌بێت که ناوی "جال‌ج‌الۆکه" که‌ی بیستبیت. به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا بابته‌یکی زۆری که‌وتبووه به‌رده‌ست که بیری لیکاته‌وه، چونکه من باسی پێشه‌یه‌کی سه‌یر و نامۆم بۆ کرد.

تایبه ته به پنگه ی پرتووک

چونکه هه موو ئیواریه ک شتیکی نوییان تیدا ده بیینی -
پیشوهخت نهیده زانی چ شتیکی دهکات. بهو شیوهیهش بینهران
هه میسه دوو نمایشتیان بهیه ک بلیت ده بیینی؛ له لایه که وه نمایشتی
ئاسایی ئیوارانی سیڕکه که و له لایه کی تریشه وه ته ماشاکردنی
"په نینا مه نینا". زۆر که پهرت ئه و کچه بچکۆله یه به سهر قه راغی
سیڕکه که دا هه لده زنا و به شداری نمایشته که ی ده کرد. پێگه یان پێده دا
ئه وه بکات، چونکه به پێوه بهری سیڕکه که له پاده به در دلی به و کچه
بچکۆله یه ده سوتا که له و ته مه نه دا دایکی له ده ستدا بوو، له به رئه وه
دلی به هه موو ئه و شتانه ده کرایه وه که کچه که ی ئاسوده ده کرد. ئه و
به شه تایبه تیانه هه میسه به شیوه یه کی خۆبه خویی پرویانه دا،
له پریکدا ئه و مندا له بچکۆله یه خوی له به شیکی گالته بازه کاندای
هه لده قورتان، یان له نیوان دوو به شدا خوی هه لده دایه ناو پانتایی
سیڕکه که وه و نمایشتی تایبه تی خوی پێشکه شده کرد - بو نمونه به
تۆپیک که له سه گیک ئاوی وه رده گرت، یان به یه ک دوو قوچه ک
یاریده کرد که له یه کیک له یاریبازه کانی قه رزده کرد، یاخود به
سۆنده یه کی شیوه باز نه یی، یان له سهر "ترامپولین" یکی بچکۆله
هه لبه ز و دابه زی ده کرد، یان ده مانچه یه کی ئاوی پێکه نیناوی
ده دۆزیه وه و وه ک ئامراز یکی نمایشت به کاریده هینا. هه میسه "په نینا
مه نینا" به هو ئه و به شه تایبه تیانه وه چه پله یه کی زۆری بو لیده درا.
به و شیوه یه ش بهر له نمایشته کان خه لکی زیاتر په رووشی بیینی
ئیشه کانی کچی به پێوه بهری سیڕکه که بوون و که متریک خویندنه وه ی
لیسته ی لاف و گه زافی دورودریژی ناو پروگرامه که یان به لاوه
مه به ستبوو.

www.pertwk.com

گه لی سا ل له وه بهر سیڕکیکی گه وره له شاری "ئولم" له نزیک روبا ری
"دانوب" دا خیمه که یان هه لده دن. به پێوه بهری سیڕکه که پیاویکی
به شکۆ و به پێز ده بییت، هه رزوو له گه ل کچکی په تبازی جوانی
سیڕکه که دا به ناوی "تیری" یه وه ده که ویتته عه شقیکی قو له وه.
خوازی بیینی ده کات و پاش سالیکی کچیکی ده بییت، ناوی ده نییت "په نینا
مه نینا". ئه و خیزانه بچکۆله یه به ئاسوده یی له که ره قانه یه کی
په مه یی سیڕکا ده ژین، به لام هه ر بو ماوه یه کی کورت به و شیوه یه
ده میننه وه، چونکه ته نها پاش سالیکی له دوا ی له دایک بوونی کچه که یان
"تیری" له سهر په ته که ده که ویتته خوا ره وه و یه کسه ر گیانی
ده رده چیت. به پێوه بهری سیڕکه که خه فته و قه هری له ده ستدانی
ژنه که ی له یاد ناکات، به لام خۆشه ویستی بو کچه که ی له گه ل
گه وره بوونیدا زیاتر و زۆتر ده بییت. بیگومان دلی به وه خۆشه که
"تیری" بهر له مردنی نا کاوی مندا لیکی پێبه خشی. یادگاریه کی
زیندووی له ژنه که یه وه بو ما بو وه، چونکه له گه ل تیپه ربوونی کاتدا
شیوه ی کچه که ی زیاتریک ده چوو وه سهر دایکی. هه ر له و کاته وه ی که
ته مه نی سا ل و نیویک بوو له شو بیکی دیاریکراوی سیڕکه که دا
داده نیشت و زۆر به سه ر نه وه له گه ل نمایشته کاندای ده روشت.
جار جاریک له پیشوه کاندای یه کیک له گالته بازه کانی سیڕکه که
په شمه کیکی بو ده هینا، وه بهر له وه ی ته مه نی ببیتته سی سا ل به بی
یارمه تی هه ی که سیک خوی ده چوو شوینی خوی و ده شگه پرایه وه.
بینهرانی سیڕکه که و کارمه ندانی سیڕکه که ش هه رزوو وتیان ئه و کچه
خیر و به ره که ت به سهر سیڕکه که دا داده بارینیت، جار جاریک ئه و
خه لکه ی که نمایشتیکی دیاریکراویان بینبوو، که ره تیکی تر
ده هاتنه وه بو سیڕکه که، ته نها بو ته ماشاکردنی "په نینا مه نینا"،

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

"په‌نینا" مه‌نینا" له‌گه‌ل گه‌وره‌بوونیدا جوانتر و جوانتریک ده‌بیت و له‌گه‌ل تئیه‌پربوونی ساله‌کاندا به جوانترین کچی پۆژه‌ه‌لاتی "ئورال" داده‌نریت. له‌و سه‌رده‌مه‌دا "ستالین" ده‌سه‌لاتی حوکمی روسیای به‌ده‌سته‌وه‌ده‌بیت، به‌لام زپدایکی "په‌نینا مه‌نینا" ئەندامیکی متمانه‌پیکراوی پارتی کۆمونیسته و پۆژیک له‌ پۆژان "په‌نینا مه‌نینا" راده‌کات بۆ "مۆسکۆ"، بۆ بزێوی ژیا‌نی بۆ ماوه‌ی یه‌ک دوو سالیک وه‌ک مۆدیلک کار له‌لای چه‌ند که‌له‌ هونه‌رمه‌ندیکی ولاتی روسیا ده‌کات. هه‌ر به‌رێکه‌وت، له‌راستیدا ئەم چیرۆکه‌ باسی رێکه‌وته‌کانی ژیا‌ن ده‌کات، له‌ پۆژیکی هاویندا دیت بۆ "میونشن" که‌ ئەوه‌نده له‌ "ئولم" وه‌ دور نیه. له‌و کاته‌دا سێرکه‌ گه‌وره‌که‌ی باوکی له‌ شای "میونشن" دا خیمه‌یان هه‌لداوه، "په‌نینا مه‌نینا"ش له‌و کاته‌دا که‌ به‌پایته‌ختی ئەو وه‌ختی "بايرن" دا پیا‌سه‌ده‌کات، چاوی به‌سێرکه‌که‌ ده‌که‌ویت. به‌ره‌و روی ده‌چیت، له‌راستیدا هه‌سته‌ده‌کات که‌ شتیکی نادیا‌ر به‌ره‌و خیمه‌که‌ی راده‌کیشیت، به‌لام هه‌تا ئەو کاته‌ش هینده‌ی له‌یاد نیه که‌ کاتی خۆی کچیکی راسته‌قینه‌ی سێرک بووه، به‌تایبه‌تیش که‌ له‌و کاته‌دا خیمه‌که‌ش له‌ شاریکی تر هه‌لدا‌بوو. به‌لام له‌گه‌ل ئەوه‌شدا ده‌بیت له‌ناخی ناوی ناوه‌ویدا شتیکی هه‌بووبیت که‌ ناو بازنه‌ی سێرکه‌که‌ی له‌یادبووبیت، به‌ هه‌موو گالته‌باز و گالیسکه‌ و به‌شدارانیه‌وه، ده‌بیت شتیکی هه‌بووبیت که‌ ئەسپ سواره‌ سه‌یروسه‌مه‌ره‌کان و سه‌گه‌ ئاویه‌کانی له‌یادبووبیت. چه‌نده‌ها خه‌لک له‌به‌رده‌می خیمه‌که‌دا وه‌ستا‌بوون، چونکه‌ هینده‌ی نه‌ماوه که‌ نمایشتی ئیواره‌که‌ ده‌ستپیکات. "په‌نینا مه‌نینا" به‌ره‌و شوینی کرینی بلیت فروشتنه‌که‌ ده‌روات و بلیتی باشت‌ترین شوینی سێرکه‌که‌ی ده‌کرئ، چونکه‌ زۆر له‌دوره‌وه‌ هاتووه‌ و له‌و کاته‌دا

www.pertwk.com

"پیوتر ئیلیاتسی" که‌ گالته‌بازیکی روسیوو، ته‌نها که‌سێک بوو که‌ ئەو کاره‌ی پیناخۆشبوو. پیتی ناخۆشبوو که‌ "په‌نینا مه‌نینا" بیته‌ ناو به‌شی گالته‌بازی ئەوه‌وه‌ و به‌هیچ جۆریکیش چه‌زی له‌وه‌ نه‌بوو که‌ تارا‌ده‌یه‌ک هه‌موو که‌ره‌تیک چه‌په‌یه‌کی زیاتریان بۆ ئەو لیده‌دا. له‌لای خۆیه‌وه‌ بریاریدا که‌ کۆتایی به‌وه‌ به‌ینیت و پۆژیک له‌ پۆژانیش پلانی فراندی جیه‌جیه‌کرد. فراندنی که‌چه‌که‌ له‌کاتی پشویه‌کی نمایشته‌که‌دا رویدا. وه‌ک هه‌موو جاریکی تری پشوه‌کان "په‌نینا مه‌نینا" ده‌رواته‌ لای ئەو گالته‌بازه‌ی که‌ له‌دوره‌وه‌ په‌شمه‌ک ده‌فروشت، به‌لام ئەو پۆژه‌ گالته‌بازه‌که‌ له‌گه‌ل ئافره‌تیکی که‌میک به‌ته‌مه‌نی روسیدا ریک که‌وتبوو که‌ به‌سه‌ردان هاتبوو بۆ شاره‌که‌. ناوی "ماریوسکا" بوو و "پیوتر ئیلیاتسی" پاره‌ی پیدابوو که‌ "په‌نینا مه‌نینا" له‌گه‌ل خۆیدا به‌ریت بۆ روسیا، به‌و شیوه‌یه‌ش ئەو که‌چه‌ به‌دبه‌خته‌ له‌ کێلگه‌یه‌کی بچکۆله‌ی لادییه‌کی هه‌زاردا گه‌وره‌ده‌بیت که‌ که‌وتبووه‌ شوینیکی دور و ساردی روسیاوه. ژنه‌که‌ قه‌ت به‌شیوه‌یه‌کی خراپ ره‌فتار له‌گه‌ل "په‌نینا مه‌نینا" دا ناکات، چونکه‌ هه‌میشه‌ ئاواتی بووه‌ که‌ کچیکی هه‌بیت، به‌لام که‌چه‌که‌ هه‌رزۆر زۆر بیرى باوک و سێرکه‌که‌ی ده‌کات و بۆ ماوه‌ی سالیک هه‌موو شه‌ویک به‌ده‌م گریا‌نه‌وه‌ ده‌خه‌ویت. به‌لام ئیتر ئیواره‌یه‌کیان خۆشی نازانیت بۆ چ شتیک ده‌گری. راسته‌ به‌رده‌وام هه‌ر ده‌گری، چونکه‌ "په‌نینا مه‌نینا" هه‌ر هینده‌ی جاران دلێ ته‌نگه‌، به‌لام ته‌نها ئەوه‌نده‌یه‌ که‌ له‌وه‌ به‌دواوه‌ نازانیت بۆ چ شتیک ده‌گری. هه‌موو یادوه‌ریه‌کانی سێرکه‌که‌ له‌یادده‌کات. بۆنی ورده‌ ته‌لاشی سه‌ر عه‌رزه‌که‌ی له‌بیرده‌چیته‌وه‌ و چیت‌ر له‌یادی نیه‌ که‌ باوکیکی هه‌یه‌ و له‌ولاتیکی دوردا ده‌ژی.

تایبته به پنگه‌ی پرتوک

خۆم به‌خۆم وت "له‌و کاته‌وه کات وه‌ستاوه و وا ماریا گه‌راوته‌وه و پرتوک لām". پۆژی جه‌ژنی پاک بوو و ماریا زیندوو بووبوه‌وه. بیرکردنه‌وه‌یه‌ک بوو که به‌پروالته قه‌ناعه‌تی پێده‌کرا.

مه‌زاجی "بییتا" له‌ پریکدا گۆرا. له‌دلی خۆمدا وتم په‌نگه‌ پهبه‌ه‌ندی به‌ پلانه‌که‌وه نه‌بیته، به‌لام خۆ پریته‌ده‌چیه‌تی ناوی "جالجالبوکه" که‌ی بیسته‌بیته. ئه‌و په‌یه‌ه‌ندی که‌ی به‌ جیهانی کتێبه‌وه هه‌بوو و هه‌ر خۆشی له‌ دۆله‌که‌ی خواره‌وه‌دا وتی ده‌ستمه‌کردوو به‌ نوسین. به‌دلیاییه‌وه نه‌مه‌زانی شتیکی دلبخۆشکه‌ره یان نا که‌ ناوی "جالجالبوکه" که‌ی بیسته‌بیته. چونکه‌ پریته‌ده‌چوو کچی یه‌کیک له‌و نوسه‌رانه‌بیته که‌ من یارمه‌تیمدا بوون، به‌لایه‌نی که‌مه‌وه نوسه‌ریکم بیرکه‌وته‌وه که‌ له‌ شاری "میونشن" ده‌ژیا، پیاویک بوو ته‌مه‌نی له‌ ناوه‌پراستی په‌نجاکاندا بوو و هیچ شتیکم ده‌رباره‌ی خیزانه‌که‌ی نه‌ده‌زانی.

که‌تبه‌وینه بارودۆخیکی ناخۆش و سه‌خته‌وه، ئه‌گه‌ر هه‌ر ئه‌وه‌نده به‌زمانیایه‌ چ شتیکی ئاوها په‌ستی کردوو، ئه‌وا دلیابووم له‌وه‌ی که‌ چاره‌یه‌کی باشمان ده‌دۆزیه‌وه. من له‌وه‌پیش توشی چه‌نده‌ها گرت و کیشه‌ی ناخۆشبووبووم و چاره‌م بۆ دۆزیوونه‌وه. "بییتا" له‌وه‌به‌ر ئه‌وه‌نده‌ی پێی وتم که‌ دایکی چه‌ند مانگیک له‌وه‌پیش مردوو و زۆریش په‌یه‌ه‌ستی بووه. له‌به‌رئه‌وه به‌لامه‌وه سه‌یر نه‌بوو که‌ باری ده‌رونی جیگیر نه‌بوو له‌پریکدا مات ده‌بوو. ده‌مزان‌ی هه‌روا ئاسان نیه، چونکه‌ خۆشم مردنی دایکم ئه‌زموونکردبوو.

به‌لای کیلگه‌یه‌دا پۆیشتین و یه‌ک دوو سه‌گ تیایدا ده‌وه‌ری، چه‌ند قازیکیش له‌ناو قه‌فه‌زیکی پییدا زاقوزیقیان بوو و ده‌خولانه‌وه. به‌رله‌وه‌ی له‌دواهه‌مین پلیکانه‌ بیینه‌ خواره‌وه، "بییتا" وه‌ستا،

www.pertwk.com

هونه‌ره‌کانی تری سێرکه‌که گه‌وره‌تریکه. له‌وه‌به‌دواوه ده‌خوازیه‌تی هه‌موو ژیا‌نی له‌گه‌ڵ که‌چه‌یدا به‌سه‌ربه‌ریته.

له‌و کاته‌دا که‌ چیرۆکه‌که‌م گێرایه‌وه، "بییتا" به‌ته‌واوه‌تی پێده‌نگ بوو. تارا‌ده‌یه‌ک له‌وه ده‌چوو ئیفلێج بووبیته، کاتیکیش که‌ ته‌واوبووم و ته‌ماشامکرد، زۆر غه‌مگین و مات هاته به‌رچاوم. هه‌ولمدا وه‌ی به‌رزبه‌که‌مه‌وه و وتم "ئێ خۆ به‌لایه‌نی که‌مه‌وه چیرۆکه‌که‌ به‌شیوه‌یه‌کی خۆش کۆتایی هاته"، به‌لام قسه‌که‌م بێسودبوو و هه‌ر دلبته‌نگ بوو. به‌رله‌وه‌ی چیرۆکه‌که‌ی بۆ بگێرمه‌وه دانیشتبوو و ده‌ستی گرتبووم، به‌لام هه‌ر له‌سه‌ره‌تای چیرۆکه‌که‌وه ده‌ستی له‌ناو ده‌ستما ده‌ره‌ینا. سه‌رم له‌وه سورما که‌ چیرۆکه‌که‌ به‌شیوه‌یه‌کی هێنده زۆر کاریگه‌ری لێکرد.

پاش ماوه‌یه‌ک وه‌ک که‌سیکی گۆشه‌گیر به‌ناسته‌م ده‌می کرده‌وه و پرسى؛ «تۆ ته‌مه‌نت چه‌نده؟»، منیش له‌وه‌لامدا وه‌تم 48. ئینجا به‌شیوه‌یه‌کی سارد پرسیه‌وه؛ «پێک 48؟». من له‌ پرسیاره‌که‌ی تینه‌گه‌یشتم و پێم وانه‌بوو ئه‌و چه‌ند مانگه‌ زیاده‌یه‌ هیچ پۆلکی گرنگی هه‌بیته، به‌لام خۆم به‌ خۆم وت "په‌نگه‌ خه‌ریکی ئه‌سته‌یره‌ناسی بیته". وتم "من بورجی "شیر"م و له‌ کۆتایی مانگی چه‌وتدا 48 ساڵ پرده‌که‌مه‌وه".

نه‌خته نه‌خته بۆ خواره‌وه به‌ره‌و شار پۆیشتین. شیوه‌ ناچاریه‌ک به‌ دموچاویه‌وه دیاربوو، وه‌ک ئه‌وه وابوو هه‌ستی بریندارکرا‌بیته. له‌ویدا لیمپرسی؛ «ئومیده‌واربوویت که‌مێک گه‌نجتربوومایه؟». مرخه‌مرخیکی کرد و سه‌ری بۆ راوه‌شاندم. وتی من ته‌مه‌نم 29 ساڵه‌، منیش بیرم له‌وه‌کرده‌وه که‌ ماریاش پێک له‌ هاوینی 1971دا له‌و ته‌مه‌نده‌دا بوو.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

سهرم بۆ راوه‌شاندا. له‌سهر خۆی نه‌بوو. دیسانه‌وه له‌ویشدا "ماری" ماک کینزی "یم بیرکه‌وته‌وه. نه‌مده‌زانی ده‌ستم به‌ چ شتیک کردووه.

وتم؛ «هه‌رگیزاو هه‌رگیز؟»

که‌میک بیرى کردووه و دواتر وتی؛ «له‌وانه‌یه به‌ناچارى یه‌ک که‌په‌تى تر یه‌کتري ببینین، بۆ نمونه به‌یانی، به‌لام ئیتر ئه‌وه هه‌ره هه‌ره دواهمین جار ده‌بی‌ت»

قسه‌که‌ی زۆر به‌ شیوه‌یه‌کی سارد وت، ترساندمی. له‌ وه‌لامدا وتم؛ «زۆر باشه. هه‌زده‌که‌یت سه‌ینى بیته ئوتیله‌که و نانی به‌یانی پیکه‌وه بخۆین؟»

سهرى بۆ راوه‌شاند. نائومیدبوو، زۆر نائومیدبوو. ئینجا وتی؛ «هه‌روا ده‌چین بۆ خۆمان پیا‌سه‌یه‌ک ده‌که‌ین»
«ئاوها؟»

«ده‌توانین بچینه سهر شاخى "پاقیللو"»
له‌وه‌وپی‌ش ناوی "پاقیللو"م بیستبوو. "واگنه‌ر" که‌میک به‌ر له‌مردنى ئۆپی‌رای "پارسىفال"ی له‌ قیلا کۆنه‌که‌ی سهر شاخى "پاقیللو"دا نوسی.
"پارسىفال" دواهمین شاکارى "واگنه‌ر" بوو.

نه‌مویست له‌وه زیاتر سهر بکه‌مه سهرى، چونکه دیاربوو زۆر به‌ قولی لی‌یدرابوو. منیش چیت‌ر هی‌زم نه‌مابوو. من له‌کاتى ناشتنى دایک‌مدا نه‌متوانى هیچ شتیک بلیم، مایه‌ی شه‌رمبوو. له‌و کاته‌وه من له‌ناو په‌رژینیکی پی‌چاوپییچ و دژواردا گیرم خواردبوو، په‌رژینی دژوارى خۆم، له‌ناو زیندانى خۆمدا گیربووبوم. من خۆم ئه‌وه په‌رژینه پی‌چاوپییچم دروستکردبوو، به‌لام ئیدی نه‌مده‌توانی ری‌گای هاتنه‌ ده‌ره‌وه‌ی خۆم بدۆزمه‌وه.

www.pertwk.com

دورودریژه‌که‌ی کچه‌ی به‌رپوه‌به‌رى سیرکه‌که‌م بۆ گیرایه‌وه، ئه‌وه کاته‌ش به‌ته‌واوه‌تى دلنیا‌بوو که ته‌مه‌نى ته‌واوه‌تى خۆم پی‌وت. چاوانى "جال‌ج‌الۆکه" که‌ی بینیبوو، ته‌نها دوو چاوی‌ش نه‌بوون، به‌لکو چه‌نده‌ها چاو بوون. ئه‌وه‌ش ترساندبوو. زانیبوو که "جال‌ج‌الۆکه" که‌ گیانه‌وه‌ریکی تۆقینه‌ره، به‌لام به‌رله‌وه‌ی به‌ته‌واوه‌تى بۆی پونبیته‌وه، فریویدا‌بوو. ئاگای له‌و پلانه‌بوو که بۆ کوشتن دانرا‌بوون و ئیدی له‌ هه‌ردوو‌کمان ده‌ترسا.

به‌بێ ده‌نگی به‌لاى پۆلی‌سخانه‌که‌دا رۆیشتن و دواتریش به‌ناو شارد. خه‌لکی شاره‌که له‌ بال‌کۆن و به‌رده‌م په‌نجه‌ره‌کاندا که ده‌یروانیه سهر شه‌قامه‌کان، جلیان هه‌ل‌خستبوو، چه‌نده‌ها فانیله و سوخمه وه‌ک نیشانه و ئالای ژیانیکی ئاسایی له‌به‌ر ئه‌وه هه‌وا فی‌نکه‌دا ده‌شه‌کانه‌وه. له‌ویدا واملی‌هاتبوو که شته جوان و پرله‌ئومید‌ه‌کانی ئه‌وه رۆژه ئاساییه ببینم، به‌لام "بی‌تا" خیراتر و خیراتر هه‌نگاوی هه‌ل‌ده‌نا، به‌ ئاسته‌م فریای ده‌که‌وتم و هه‌تا نه‌گه‌یشتی‌نه قه‌راغ ئاوه‌که‌ش نه‌وه‌ستا. نه‌مده‌زانی له‌ چ شوینی‌ک ده‌ژی، به‌لام ئیتر له‌ویدا ری‌گامان جوداده‌بووه‌وه.

ده‌ستی‌کم خسته سهر شانى، ده‌توت بووه به‌ سه‌هۆل.

وتم؛ «من له‌مه تی‌ناگه‌م»

«نا، تی‌ناگه‌یت... منیش ناتوانم پی‌ت بلیم»

ده‌ستمى له‌سهر شانى لادا.

وه‌ک پرسیاریک وتم؛ «ئیت‌ر قه‌ت یه‌کتري نابینی‌نه‌وه؟»

وتی؛ «قه‌ت» ئینجا در‌یژه‌ی به‌قسه‌که‌یدا و وتی؛ «په‌نگه پی‌ویست‌کات یه‌کی‌کمان بم‌ریت. له‌وه تی‌ناگه‌یت؟»

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

به‌رده‌وامبووم له‌سەر نوسینی چیرۆکی ژیانم. نوسینی بیرکردنه‌وه‌کانمی کۆده‌کرده‌وه، شتیکیوو ئارامی پیده‌به‌خشیتم. ده‌رباره‌ی ناسینی "بییتا"م نوسی که له "ئامالفی"دا بینیم، باسی پیاسه‌کانی "پۆنتونا" و "پۆگیرولا"شم کرد. وا چهند کاتژمێریکه لی‌ره‌دا دانیشتووم، ئیستا که کاتژمێری دووه. که‌مێک له‌لای په‌نجه‌ره‌که‌وه وه‌ستام و ته‌ماشای شه‌پۆله‌کانم کرد، خۆیان ده‌دا به "تۆره ساراسینا"دا. پیاوه بچکۆله‌که هیشتام به ژوره‌که‌دا هەر هاتوچۆده‌کات. به‌دهم رۆیشتنه‌وه گۆچانه‌هه‌یزه‌رانه‌که‌ی ده‌دا به‌ملاولادا و ده‌لیت «ششش، ششش!». من هه‌ولده‌دهم سه‌رنجی نه‌خه‌مه‌سه‌ر، به‌لام ناتوانم رێگه‌ی لی‌بگرم و نا‌ئارامیه‌که‌ی ئه‌و منیش ده‌گریته‌وه.

کاتژمێر دوو و نیوه. وا که‌ره‌تیکی تریش به‌وردی بیرم له هه‌موو ئه‌و شتانه‌کرده‌وه که له چهند رۆژی رابوردودا به‌سه‌رمدا هاتن، به‌تایبه‌تیش ئه‌و شته‌ی که ئه‌م ئیواره‌یه به‌سه‌ر "بییتا"دا هات. سه‌رمامه.

کاتژمێر سییه. ئه‌ندیشه‌یه‌کی تۆقینه‌ر له‌ناکاودا به‌خه‌یالدا هات. هه‌ست ده‌که‌م که‌سێکم کوشتیبت، هه‌ست ده‌که‌م به‌سه‌رخۆشی به‌ماشینی‌ک له‌منداڵی‌کم دابیت و خه‌به‌رم بووبیته‌وه. سه‌رمامه. دل‌م تیکه‌لدیت.

نازانم دیسانه‌وه فه‌نتاسیایه که هه‌لمده‌خه‌لتیبت یان نا. ده‌مه‌ویت رێک ئه‌و شتانه بنوسم که بیریان لی‌ده‌که‌مه‌وه، به‌لام ده‌سته‌کانم ده‌له‌رزن. "بییتا" هینده‌ی پیوتم که دایکی له‌پرێکا له‌رۆژی له‌دایک

www.pertwk.com

وتم؛ «من ژيانێکی به‌تال و بچکۆله‌م به‌سه‌ربردووه. تۆ یه‌که‌مین که‌سیت که به‌راستی هه‌زم لی‌ کردبیت. ته‌نها که‌سیت که به‌دل‌م بووبیت»

دیسانه‌وه به‌کۆل ده‌ستیکرده‌وه به‌ گریان. خه‌لکیش ورده‌ سه‌ریان ده‌کردین.

ئه‌ندیشه‌یه‌ک به‌خه‌یالدا هات و وتم په‌نگه ئه‌وه رزگارمان بکات. وتم؛ «تۆ دوینی په‌یمانته‌ دامی که باسی باوکتم بۆ بکه‌یت. خۆ هەر هیچ نه‌بیت هینده‌ته‌ له‌یاده، ها؟»

موچورکه‌ی پیداهات. ئینجا بۆ ماوه‌ی یه‌ک دوو چرکه‌یه‌ک بیرى کرده‌وه و وتی؛ «زۆرم باسکرد» له‌وه‌نده زیاتری نه‌وت.

بۆ ساتی‌ک هه‌روه‌ک چۆن توتله‌ سه‌گی‌ک له‌ترسی گه‌وره‌یی جیهان خۆی له‌ دایکی نزیک ده‌کاته‌وه، ئه‌ویش به‌و شیوه‌یه‌ خۆی به‌ره‌وروم چه‌مانده‌وه و سه‌ری له‌سه‌ر سنگم دانا. دیسانه‌وه له‌پاش ئه‌و هه‌موو فرمیسک هه‌ل‌رشتن و هه‌ل‌چونی ده‌رونیه‌ی به‌زه‌ییم پیداهاته‌وه. باوه‌شم پیداکرد و ناوچه‌وانیم ماچکرد، به‌لام به‌په‌له‌ خۆی لی‌ راپسکاندم و یه‌ک زله‌ی قایمی تی‌سه‌رواندم، زله‌یه‌کی تریشی پیاکی‌شام. نه‌مزانی توره‌یه یان نا، نه‌مزانی خه‌نده که‌وته سه‌ر لی‌وانی یان نا. له‌باوه‌شما خۆی ده‌رفرتاند و رۆیشت.

*

نانی ئیواره‌م نه‌خوارد، چونکه به‌هیچ جو‌ری‌ک نه‌متوانی بچم له‌ هۆلی نا‌خواردنه‌که دابنیشتم، خۆشه‌ختانه پاکه‌تی‌ک پسکی‌ت و کیسه‌یه‌ک فستقم له ژوره‌که‌دا هه‌بوو. له‌لای می‌زی نوسینه‌که دانیشتنم و

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

کاتژمیر چواره. ئاره‌قێکی سارد به‌له‌شمدا دێته خواره‌وه. سهرتا پێست و ئیسفانه‌کانم ماونه‌ته‌وه.

هه‌موو هیوایه‌کم ئه‌وه‌بوو که له‌گه‌ڵ "بییتا"دا پاشه‌پۆژیکم هه‌بییت، به‌لام وا هه‌مووی به‌هه‌ده‌رچوو و مایه‌پوچیوم.

پێک له‌و کاته‌دا به‌ته‌واوه‌تی وشکبوو که چیرۆکی کچی به‌پێوه‌به‌ری سێرکه‌که‌م بۆ گێڕایه‌وه. وتی "ئه‌ده‌بوایه ئه‌و چیرۆکه‌ت بۆ بگێڕامایه‌ته‌وه، بێ ئه‌قلیت کرد، هه‌ر زۆر بێ ئه‌قلی". نه‌یوت ئه‌و چیرۆکه‌م له‌وه‌پێش بیستوه، به‌لام وایزانم مه‌به‌ستی له‌وه‌ بوو. به‌شیوه‌یه‌کی ناراسته‌وخۆ مه‌به‌ستیوو بلیت "ئه‌ده‌بوایه چه‌نده‌ها ساڵ له‌مه‌وبه‌ر ئه‌و چیرۆکه‌ی کچی به‌پێوه‌به‌ری سێرکه‌م بۆ بگێڕیته‌وه". ئه‌گه‌ر خۆشی ئه‌و چیرۆکه‌ی له‌یادی کردبیت، ئه‌وا بێگومان دایکی باسی ئه‌و پیاوه‌ سه‌یره‌ی بۆ کردوه که کراسه‌که‌ی له‌به‌رکرده‌وه و باسی ئه‌و که‌ بچکۆله‌یه‌ی بۆ کرد که له‌ناو دارستانه‌کانی سویدا له‌باوکی ونوو.

ماریا چیت له‌ ژياندا نیه، ماریای نه‌گه‌ت. له‌ 19ی مانگی دوودا و له‌پۆژی جه‌ژنی له‌دایکبوونی 58 ساڵه‌یدا مردوه. نه‌خۆش نه‌بووه، به‌لام ده‌بوایه له‌وه‌ به‌ته‌مه‌نتر نه‌بیت. ماریا ته‌مه‌نی 29 ساڵبوو که سکی به‌ "بییتا" هه‌بوو، ئیستاکه‌ش "بییتا" ته‌مه‌نی 29 ساڵه. ناگونجیت ئه‌وه هه‌روا پێکه‌وت بیت.

ماریا ده‌بوایه ئه‌وه‌نده‌ بزایه که ته‌مه‌نی که‌که‌ی پێک به‌قه‌د ئه‌و کاته‌ی لێهاتایه که خۆی هه‌روا به‌بێ باکی پێگه‌ی به "جالجالبۆکه"که‌دا که دووگیانی بکات. به‌و شیوه‌یه‌ش خۆی و که‌که‌شی دوچاری تۆله‌ی بێباکی خۆیان بوونه‌وه هه‌روه‌کو تۆله‌ی شه‌رم شتیکی لۆجیکیه و پێگه‌ی لێناگیریت. منیش ده‌بوایه به‌و

www.pertwk.com

بوونیدا مردوه، له‌دوای چه‌ند هه‌فته‌یه‌کی که‌میش من له "ئامالقی"دا بینیم.

نابیت... ده‌بییت دیسان فه‌نتاسیای خۆمبیت که هه‌لمده‌خه‌تینیت. گویم له‌ته‌په‌ی دلی خۆمه. پۆشتمه گه‌رماوه‌که و ده‌مم نا به به‌لوعه‌که‌وه، به‌لام هیشتام هه‌ر دلم تیکه‌لدیت.

مه‌به‌ستی چی بوو که وتی "تۆ درنده‌یت؟" بلیت به‌هۆی "یاریده‌ده‌ری نوسه‌ره"که‌وه بووبیت که وای پیوتم، یاخود به‌هۆی شتیکی ته‌واو جیاوازه‌وه بوو؟ ناوێرم تا کۆتایی دوای ئه‌و ئه‌ندیشه‌یه بکه‌وم. قه‌ت زات ناکه‌م که بپێوه‌که‌ی سهره‌کی چیرۆکه‌ی خۆم به‌و شیوه‌ ناخۆشه و پڕئازاره کۆتایی پێهینم. ته‌نانه‌ت فه‌نتاسیای منیش له‌توانایدا نه‌بوو که بیر له‌ شتیکی ئاوها بکاته‌وه.

بۆ نابیت چیت یه‌کتری ببینینه‌وه؟ له‌توانایدا نه‌بوو به‌پرونی بلیت، به‌لام به‌شیوه‌یه‌کی ناراسته‌وخۆ وتی "یه‌کیکمان ده‌بییت بمیریت". وایزانم به‌یه‌کجاری له‌سه‌رخۆی نه‌بوو. بۆ ئه‌وه‌ی بۆ ساتیک خه‌یالی بخرمه‌ سه‌ر شتیکی تر داوام لیکرد که باسی باوکیم بۆ بکات، که‌چی داچله‌کی وتی "زۆرم باسکرد".

دلم تیکه‌لدیت و به‌هۆی ئه‌وه‌شه‌وه نیه که بیر له "بییتا" ده‌که‌مه‌وه، ته‌نانه‌ت به‌هۆی ئه‌وه‌شه‌وه نیه که له‌ دۆلی "ئاشه‌که‌دا" له‌ئامیزم گرت. به‌لکو قیز له‌ خۆم ده‌که‌مه‌وه. له‌ خۆم بیزارم.

دیسانه‌وه که‌په‌تییکی تریش بۆ ئاوخواردنه‌وه چوومه‌وه گه‌رماوه‌که. بۆ ماوه‌یه‌کی دورودریژ له‌به‌رده‌م ئاوینه‌که‌دا وه‌ستام و ته‌ماشای ده‌موچاوی خۆم کرد. تا ئه‌و په‌ری توانا هه‌ولمدا له‌ناو ده‌ستشۆره‌که‌دا نه‌پشیمه‌وه. ئیسفانی پومه‌ته‌کانی منیش به‌رز. چاوی منیش تارا‌ده‌یه‌ک له‌ چاوی دایکم ده‌چیت.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

کوشتنی سێ کەس لەدوای مەرگەوه. موچورکەم پێدا ناونیشانەکی خۆم دەمترسینیت. لە ئیستاوه بەشیوەیهک لە شیوەکان هەر سێکمان قامچیهکی مەرگمان خواردوو. بەلام هیشتام دوانمان لە ژياندايه، هه‌لبه‌ته به پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که‌وه سی کەس ماوه‌ته‌وه.

تازه کچه‌ی به‌دبه‌ختی سێرک که‌وتبووه خواره‌وه و ده‌بوايه من به‌پێژه‌وه داوای لێبکه‌م که به‌رزبکه‌مه‌وه. له‌سه‌ر ته‌لاشه‌ دارینه‌کانی ناو بازنه‌که‌دا ته‌ختبووبوو، له‌وێشدا به‌پێوه‌به‌ری سێرکه‌که‌ پێی لێنا. له‌پاش ئه‌وه هه‌موو سا‌له له ده‌ره‌وه‌ی و‌لاتدا باوکی خۆی دۆزیه‌وه، که‌چی باوکی نه‌ک هه‌ر نه‌یتوانی چاره‌نوس لێکباته‌وه، به‌لکو ده‌ستی درێژکرده‌ سه‌ری. باوکی له‌و دوايه‌دا له سێرکه‌ گه‌وره‌که‌ی پێشانگای کنتیی "بۆلۆگنا" راپکردبوو. له‌دوای ئه‌وه‌وه ئیدی هه‌یچ نه‌ایشیکی تریان پێشکه‌ش نه‌ده‌کرد.

په‌نگه له‌ ماوه‌ی چه‌ند کاترمی‌ریکی داها‌تودا چیرۆکی کچی بچکۆله‌ی سێ سا‌لانه‌ ببیستم که له‌گه‌ڵ دایکیدا بۆ ماوه‌یه‌ک له‌ سویدا ژیاوه، به‌لام هه‌ر زوو له‌وێوه‌ گواستویه‌ته‌وه بۆ ئه‌لمانیا. یان هه‌ر قه‌ت له‌ سویدا نه‌ژیاوون، له‌وانه‌یه‌ کچی به‌پێوه‌به‌ری سێرکه‌که‌ له‌ ئه‌لمانیدا له‌دایک بووبیت. کاتی خۆشی دایک و باوکی ماریا هه‌ر له‌ویدا ده‌ژیان، من ئه‌وه‌شم له‌یاد کردبوو.

هه‌له‌که له‌وه‌دا‌بوو که من هه‌یچ شتی‌کم نه‌ده‌بیست و ئاگام له‌ هه‌یچ نه‌بوو. نه‌گه‌یه‌که‌ش له‌وه‌دا‌بوو که ماریا ده‌بیست هه‌نده له‌ ته‌ونه ئاوریشمیه‌ گه‌وره و ناشیرینه‌ دورکه‌وێته‌وه که هه‌رگیز نه‌که‌وێته به‌ر چرنوکی "جال‌الۆکه" که. ته‌نانه‌ت بۆم نه‌بوو ناوی کچه‌که‌ش بزنام،

www.pertwk.com

شی‌وه‌یه سوک و پرسیوا بوومایه. به‌و جۆره‌ش هه‌موومان له شه‌رم و شکۆدا یه‌کتیریمان گرته‌وه و کۆبووینه‌وه. من هه‌ر له‌وه‌وێش زۆر به‌باشی ده‌مزانای که بوونه‌وه‌ره تاریکه‌کان و فریشته‌ی مەرگ، زۆر به‌باشی ده‌یانزانای که خه‌لکی ده‌بیت به‌ چ شی‌وه‌یه‌ک هاریکاریان بکه‌ن.

په‌نگه به‌یانی زیاتریک ده‌رباره‌ی "ویلیامین ویتمان" بزنام. به‌لام من هه‌ر ئیستاوه ده‌زانم که "بییتا" ئه‌وه که‌سه‌یه که خۆی له‌پشتی ئه‌و نازناوه سه‌یره‌وه هه‌شارداوه. نه‌هینییه‌که‌ی "بییتا" ئه‌وه بوو.

ماریا هه‌نده چیرۆکی له‌به‌رده‌ستدا‌بوو که له‌ ماوه‌ی ئه‌و چه‌ند سا‌له‌ی پێکه‌وه ژيانیدا بۆ کچه‌که‌ی بگێرێته‌وه. په‌نگه هه‌ندیکیانی شه‌وانه به‌رله‌ خه‌وتنی "بییتا" بۆی گێرابێته‌وه، چونکه من کاتی خۆی چه‌نده‌ها کورته‌ چیرۆکی خۆشیشم بۆ ماریا گێرابوووه. به‌و شی‌وه‌یه‌ش ئه‌و چیرۆکه‌نه‌ی که کاتی خۆی من بۆ ماریام گێرابوووه، به‌شی‌وه‌یه‌کی نوێ ده‌رکه‌وتنه‌وه، مه‌به‌ستم له‌وه‌یه که ئیستا که "بییتا" له‌ دوا‌هه‌مینیا‌نه‌وه ده‌ستیکردبوو به‌ نویسینه‌وه‌یان، له‌پێشدا له "نه‌ینی یاری شه‌تره‌نج" و "کوشتنی سێ کەس لەدوای مەرگەوه" ده‌ستیپێکردبوو. هه‌تا‌وه‌کو ئه‌و کاته‌ی کچه‌که‌ی ماریا گه‌وره‌نه‌بوو و توانای نویسینی تێدا ده‌رنه‌که‌وت، من هه‌یچ هه‌والێکم نه‌بیست.

له‌و کاته‌دا که وتی خه‌ریکی نویسیم که‌مێک شه‌رمی کرد، به‌لام من ده‌بوايه له‌بوا‌ری ناسینه‌وه‌ی ئه‌و جۆره‌ شه‌رمه‌دا شاره‌زاییه‌کی مه‌زنم هه‌بوايه. بێگومان مایه‌ی سه‌رسو‌رمان نیه که که‌مێک هه‌ست به‌شه‌رم بکه‌ین ئه‌گه‌ر چیرۆکی‌ک به‌ناوی خۆمانه‌وه ب‌لا‌وبکه‌ینه‌وه که له‌ راستیدا له‌ده‌می یه‌کی‌کی تره‌وه بیستبیتمان.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

بم، ده‌خوایم ده‌ست له فه‌نتاسیاکانم هه‌لبگرم و بۆ خۆم بژیم. له‌په‌رتووک هه‌موو شتی‌کدا ده‌بیت داوا‌بکه‌م که پنگه‌م پێ‌ده‌ن بیه‌م باوکی کچه‌که‌ی خۆم، من ده‌بیت بۆ شتی‌کی هه‌نده ئاسایی بپارێمه‌وه. له‌وانه‌یه "بییتا" هه‌چ پنگه‌ چاره‌یه‌کی تر نه‌بینی جگه‌له‌وه‌ی که به‌هه‌چ شێوه‌یه‌ک چیت پیه‌وه‌ندیم پێ‌وه نه‌گرێته‌وه، من زۆر به‌باشی له‌وه تی‌ده‌گه‌م. من تاوانبارم، به‌لام ئایا جیاوازی‌یه‌کی بچکۆله له‌نیوان گوناخی‌کدا نیه که هه‌ستی پێ‌بکه‌یت و گوناخی‌کیش که هه‌ستی پێ‌نه‌که‌یت؟ ئه‌وه‌ی که من له‌گه‌ڵ "تۆپه‌له ئالتون" دا کردم شتی‌ک نه‌بوو که من به‌ده‌ستی ئانقه‌ست کردبیت، به‌مه‌به‌سته‌وه نه‌بوو.

کاتریم پێ‌نجه. چیت هه‌یزم نه‌ماوه. به‌لام به‌لامه‌وه ئاساییه، خۆ تازە هه‌چ شتی‌ک نه‌ماوه که به‌ره‌نگاری لێ‌بکه‌م. تو‌ی‌زاله سه‌هۆله‌که شه‌قی بردووه و قولاییه سارد و تاریکه‌که‌ی ژیره‌وه‌ی خۆی ده‌کاته‌وه. چیت پێ‌ویست ناکات به‌شێوه‌یه‌کی بازنه‌یی به‌سه‌ر سه‌هۆله‌که‌دا سه‌ما‌بکه‌م، له‌ئیستا به‌دواوه ده‌بیت فیرم له‌ناو ئاوی قولدا مه‌له بکه‌م.

پیاوه یه‌ک مه‌تریه‌که له‌لای ئاگردانه‌که‌وه وه‌ستاوه و تاراده‌یه‌ک سیمایه‌کی په‌سمیانه‌ی خستۆته سه‌ر ده‌موچاوی. ئه‌وه یه‌که‌مین جاره گۆچانه حه‌یزه‌رانه‌که‌ی به‌و شێوه‌یه بخاته سه‌ر شانی، ده‌لێیت کۆلیکی قورسی پێ‌یه. ته‌ماشامده‌کات و ده‌لێت؛ «ئێ؟ ئیستا که ئیتز بیرمان بکه‌وێته‌وه؟»

له‌خه‌یالی خۆمدا ده‌لیم "ئاگونجیت یادوه‌ریه‌کی رونی به‌سه‌ره‌تاتیکم هه‌بیت که له‌ ته‌مه‌نی سێ سالی‌مدا رویداوه". سه‌یری ئه‌و پیاوه

www.pertwk.com

ئه‌وه‌ش هه‌له‌یه‌کی گه‌وره و ناشیرین بوو. هه‌موو باوکی‌ک ده‌بیت ناوی کچه‌که‌ی خۆی بزانی‌ت. هه‌له‌یه‌کی تریش له‌م دوا‌دوا‌یه‌دا رویدا و ئه‌وه‌یان خه‌تای خۆم بوو؛ من هه‌روا به‌ کوێرانه باوه‌رم به‌ قسه‌ قۆره‌که‌ی "لویجی" کرد که وتی کۆمه‌لێک نوسه‌ری قه‌رزدار پلانیکی نه‌ینیان بۆ داناویت. هه‌ر له‌به‌رئه‌وه‌ش بوو که نه‌متوانی به‌شێوه‌یه‌کی رێک و پێک خۆم به‌ "بییتا" بناسینم. به‌لام من هه‌رگیز ئه‌وه‌م به‌خه‌یالدا نه‌هات که رۆژێک له‌ رۆژان "تۆپه‌له ئالتون" ببینمه‌وه. من هه‌رگیز ئه‌و کچه‌ مندا‌له‌م وه‌ک کچی‌کی گه‌وره نه‌ده‌هاته به‌رچاو، ته‌نانه‌ت زۆر به‌ده‌گمه‌ن بیرم له‌ ته‌مه‌نی ده‌کرده‌وه.

ئێستا که شه‌وه، به‌لام هه‌شتام تا‌ونا‌تاویک گویم له‌ ده‌نگی ماتۆرێکی بچکۆله‌یه که به‌ سه‌ر شه‌قامی قه‌راغ ده‌ریادا ده‌روات. بۆ تاویک له‌لای په‌نجه‌ره‌که‌وه وه‌ستام و چاو‌م به‌ گۆپی به‌له‌می‌ک که‌وت که له‌ناو قولایی ده‌ریادا‌بوو، جار‌جا‌ریک روناکیه‌که‌ی ده‌بوو به‌ژێر شه‌پۆله‌کانه‌وه و دیسانه‌وه ده‌رده‌که‌وته‌وه. مانگ نیوه‌یه و به‌ره‌و ئاخروئۆخری ده‌روات، به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا خه‌تیکی پانی زیوی به‌سه‌ر ئاوه‌که‌دا نه‌خشان‌دووه.

دیسانه‌وه له‌سه‌ر می‌زی نوسینه‌که دانیشتمه‌وه. دانیشتووم و چاو‌م بریوه‌ته عه‌لاگه‌یه‌کی جلی ناشیرین که له‌ ژوری خه‌وه‌که‌دا‌یه، هه‌رله‌ دا‌هۆل ده‌چیت و به‌هۆیه‌وه هه‌سته‌که‌م که به‌چکه‌ی بالنده‌یه‌کم. خۆزگه‌ی من ئه‌وه‌یه که پنگه‌م پێ‌دریت وه‌ک مرو‌فتیک بژیم، جگه‌ له‌وه هه‌چ خۆزگه‌یه‌کی ترم نیه. ئه‌وه‌نده‌م به‌سه‌ که سه‌یری بالنده‌کان و داره‌کان بکه‌م، گوێ له‌ پێ‌که‌نینی مندا‌لان بگرم. ده‌مه‌وێت له‌ جیهاندا

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

ئاسای ده‌کات، له‌سه‌ر چیچکان دادەنیشیت و ماچیکی رومه‌تی ده‌کات دایکی هه‌لده‌سیت‌هوه‌ سه‌رپی، ماچیکی ناوده‌می باوکی ده‌کات و هیوای رۆژیکی خۆشی بۆ ده‌خوازیت.

پیتەر و باوکی له‌ پاسدا دانیشتون. پیتەر پرسیار ده‌کات و ده‌لیت "بۆ ده‌بی‌ت بچم بۆ باخچه‌ی ساوایان؟" باوکی ده‌لیت "من ناچارم بچمه‌ سه‌ر کار و هه‌موو ترامه‌کانی شار به‌رپک و پپکی به‌یلمه‌وه"، هه‌روه‌ها ده‌لیت "دایکیش ده‌بی‌ت بپرواته شوینی جل شو‌رینه‌که و جله‌کان بشوات، دواتریش ده‌روات قژی چاک ده‌کات". پیتەر ده‌لیت "ده‌توانم له‌گه‌ڵ دایکدا برۆم بۆ جل شو‌رین و دواتریش پپکه‌وه‌ برۆینه‌ سالۆنی قژ برینه‌که‌ی"، به‌لام باوکی ده‌لیت "ئاخر پیتەریش ده‌بی‌ت بچیته‌ سه‌ر کار. ئیشی پیتەر ئه‌وه‌یه‌ که بچیته‌ باخچه‌ی ساوایان و له‌گه‌ڵ منداڵه‌کانی تردا یاری بکات". باوکی که‌می‌ک ئه‌ندیشه‌ ده‌یگریت و به‌ کورپه‌که‌ی ده‌لیت "یاریکردنی منداڵ هه‌روه‌ک کاری گه‌وره‌کان گرنگه‌". ده‌گه‌نه‌ باخچه‌ی ساوایان، به‌لام پارچه‌ کاغه‌زیکیان به‌ ده‌رگا‌که‌وه‌ نوساندوو و نوسیویانه "باخچه‌ی ساوایان داخراوه‌، چونکه‌ هه‌ردوو مامۆستای په‌روه‌رده‌یی باخچه‌ی منداڵان نه‌خۆشن. باوکی به‌ده‌نگی به‌رز نوسراوی سه‌ر کاغه‌زه‌که‌ بۆ پیتەر ده‌خوینیت‌هوه‌، ده‌ستی ده‌گری‌ت و ده‌لیت "دیسانه‌وه‌ ده‌تبه‌مه‌وه‌ مال‌ه‌وه‌ بۆ لای دایه‌". ده‌چنه‌ دوکانیکه‌وه‌ که شتی هه‌مه‌چه‌شنه‌ی هه‌یه‌؛ سه‌مونی گه‌رم ده‌کرن، چه‌ند پارچه‌ باستورمه‌یه‌کی بردراو ده‌کرن که که‌می‌ک بۆدوکه‌لی لیدیت (ده‌خزیته‌ ناو کاغه‌زی تایبه‌تی پپچانه‌وه‌ی خواردنه‌وه‌)، شوشه‌یه‌ک خه‌یاری له‌تله‌تی ترش و زه‌لاته‌ی ئیتالیش ده‌کرن. باوکی ده‌لیت "من کاتی ئه‌وه‌م نیه‌ ئه‌و خواردنه‌ خۆشه‌ بخۆم، به‌لام هه‌مووی بۆ تۆ و دایه‌یه‌".

www.pertwk.com

بچکۆله‌یه‌ ده‌که‌م و ده‌لیم؛ «ناتوانم ئه‌و شته‌ به‌ وشه‌ بلیم. من ئه‌و زمانه‌م بیرچۆته‌وه‌ که ئه‌و کاته‌ به‌کارم ده‌هینا. کورپکی بچکۆله‌یه‌ و به‌زمانیک هاوارم بۆ ده‌کات که من لێی تیناگه‌م»

پیاوه‌ بچکۆله‌که‌ ده‌لیت؛ «به‌لام خۆ شتی‌کت هه‌ر دیت‌هوه‌ یاد؟» له‌ وه‌لامیدا ده‌لیم؛ «هه‌روه‌ک فیلمیک وایه‌. له‌ چه‌ند مه‌تریکی به‌کهری فیلمیک ده‌چیت»

پیاوه‌ یه‌ک مه‌تریه‌که‌ ده‌لیت؛ «که‌واته‌ ماده‌ی سه‌ره‌کی ئه‌و فیلمه‌ بنوسه‌»

ده‌چمه‌ قولا‌یی‌ه‌وه‌. له‌دلی خۆمدا وتم "ئه‌وه‌ دوا‌هه‌مین بیرۆکه‌ی سه‌ره‌کیه‌" و ده‌ستم کرد به‌ نوسین؛

ئۆسلۆ، ناوه‌راستی ساله‌کانی 1950کانه‌، پایزه‌. پیتەر سی سالانه‌ و له‌گه‌ڵ دایک و باوکیدا له‌ ئه‌پارتمانیک مۆدیرنا ده‌ژی. باوکی له‌ گه‌راجی ترامی "گریفسن" دا کارده‌کات، دایکیشی ئیشیک نیوه‌ ده‌وامی له‌ شاره‌وانیدا هه‌یه‌.

وینیه‌ی خیزانیک نمونه‌یی، 12_15 چرکه‌یه‌کی پیاسه‌ی ناو دارستانی "سۆگنسفان"، پیاسه‌یه‌کی یه‌ک شه‌مانی "ئولله‌قۆلسیته‌" و هتد. وینیه‌ی دایک و باوکی له‌و کاته‌دا که به‌خیرها‌تنی دراوسێیه‌کی نوێی قاتی خواره‌وه‌یان ده‌که‌ن. پیاویکه‌ و سه‌گیکی "لایرادۆر"ی هه‌یه‌.

به‌یانی زوو؛ پیتەر و باوکی له‌ داڵانه‌که‌ی به‌رده‌م ده‌رگا‌که‌دا وه‌ستا‌ون و جلی ده‌ره‌وه‌یان له‌به‌ردایه‌. دایکی (پۆبیک) به‌یانیا‌نی له‌به‌ردایه‌) له‌ چیشته‌خانه‌که‌وه‌ دوو قوتوی نانخواردن بۆ هه‌ردووکیان دینیت. پیتەر جانتایه‌کی منداڵانه‌ی شینی له‌پشتدایه‌، دایکی قوتوی نانه‌که‌ی تیده‌خات و بۆی داده‌خات. که‌می‌ک له‌گه‌ڵ پیته‌ردا قسه‌ی

تایه‌ته به پنگه‌ی په‌رتووک

دایک و باوکی دینه ژوری دانیشته‌وه. باوکی له‌دایکی ده‌دایک ده‌که‌وێت و سه‌ری ده‌کیشیت به‌پیانویه‌کی سپی کۆندا. ده‌می خوینی لیدیت. دراوسیکه‌یان ده‌یه‌وێت بیته‌ پێشه‌وه، به‌لام باوکی ته‌له‌فونه‌که له‌ دیواره‌که داده‌مالی و ده‌یکیشی به‌سه‌ریدا. دراوسیکه‌یان ده‌ست به‌ لوتیه‌وه ده‌گرئ. هه‌موویان هاوار ده‌که‌ن و ده‌قیزین، پیتهریش. جنیو ته‌نها شتیکه‌ که‌ دیته‌ به‌ر گوئ، جنیوی زۆر زۆر پیس به‌یه‌ک ده‌دن. پیتهر هه‌ولده‌دات ده‌نگی به‌سه‌ر گه‌وره‌کاندا به‌رزبکاته‌وه و هه‌موو ئه‌و وشه‌ ناشیرینه‌ ده‌لێت که‌ ده‌یزانی.

پیتهر ده‌سته‌دات به‌ گریان. راده‌کاته‌ دالانه‌که‌ی ده‌ره‌وه و له‌وێشه‌وه بو‌ قاتی خواره‌وه. ده‌رواته‌ ده‌ره‌وه و له‌ زه‌نگی هه‌موو ده‌رگا‌کان ده‌دات و هاواره‌کات؛ «سه‌یاره‌ی پۆلیس، سه‌یاره‌ی ئاگرکوژاندنه‌وه، سه‌یاره‌ی فریاگوزاری! سه‌یاره‌ی پۆلیس، سه‌یاره‌ی ئاگرکوژاندنه‌وه، سه‌یاره‌ی فریاگوزاری!».

دیسانه‌وه ده‌رواته‌وه ناو دالانی بیناکه‌ و خوی ده‌کات به‌ ژیر زه‌مینه‌که‌دا. له‌سه‌ر ده‌رگای ژیرزه‌مینه‌که‌ به‌ پیتی سه‌وزی بریسکه‌دار نوسراوه "ژوری په‌ناگا". پیتهر ده‌رگای ژیرزه‌مینه‌که‌ ده‌کاته‌وه و خوی له‌پشت چه‌ند پاسکیله‌که‌وه ده‌شاریته‌وه. زۆر زۆر به‌ بیده‌نگی داده‌نیشیت.

پیتهر هه‌ر به‌چیچکانه‌وه له‌پشت پاسکیله‌کاندا دانیشته‌وه. ماوه‌یه‌کی زۆر تیده‌په‌ریت.

دایکی دیته‌ ژیرزه‌مینه‌که‌وه و له‌پشت پاسکیله‌کاندا ده‌یدوژیته‌وه. هه‌ردووکیان زۆر به‌ کول ده‌سته‌که‌ن به‌ گریان.

www.pertwk.com

پیتهر و باوکی دیسانه‌وه له‌ پاسدا داده‌نیشته‌وه. هه‌ردووکیان دلایان خۆشه‌. پیتهر روو له‌ جامی پاسه‌که‌ ده‌کات و ته‌ماشای خه‌لکی ده‌ره‌وه ده‌کات، سه‌یری ماشینه‌کان ده‌کات (به‌لایه‌نی که‌مه‌وه ته‌کسیه‌کیان تیده‌یه)، سه‌یری پاسکیله‌کان ده‌کات و مه‌کینه‌یه‌کی هه‌لمی په‌سته‌وه‌ی ریگاوبان ده‌بینیت (واته‌ ته‌ماشای جیهانی گه‌وره‌ی ده‌ره‌وه‌ی خیزان ده‌کات).

له‌ پاسه‌که‌ داده‌به‌زن، له‌ریگا‌دا به‌ره‌و مال‌ه‌وه باوکی به‌ فیکه‌ موسیقای "خه‌نده‌ی" فیلمی "سه‌رده‌مه‌ مۆدیرنه‌کان" ی "شاپلن" لیده‌دات.

ده‌چه‌ ناو دالانی بیناکه‌وه، پیتهر په‌روشی بینینی دایکیه‌تی له‌ مال‌ه‌وه. باوکی ده‌رگای ئه‌پارتمان‌ه‌که‌ ده‌کاته‌وه. دایکی به‌پاکردن له‌ ژوری دانیشته‌که‌وه به‌ره‌و‌پویان ده‌رده‌په‌ریت، له‌ترساندا ئاگای له‌ خوی نیه‌، رۆبه‌که‌ی به‌ده‌سته‌وه ده‌گریت و خوی پیداده‌پۆشیت، تاراده‌یه‌ک روت و قوته‌. هه‌موان ده‌شله‌ژین.

تیروانینی پیتهر له‌ به‌رزی یه‌ک مه‌تره‌وه؛ دایک و باوکی هاوار و قیزه‌یان لئ به‌رزده‌بیته‌وه و جنیوی پیس پیس به‌یه‌کتری ده‌لین. پیتهریش هاوار ده‌کات، بو‌ ئه‌وه هاواره‌کات که‌ گه‌وره‌کان بیده‌نگ بکات. ده‌رده‌فرتیته‌ ژوری دانیشته‌که‌وه، له‌ویدا دراوسئ نوکیه‌یان ده‌بینی خه‌ریکه‌ له‌سه‌ر فه‌رشه‌ گه‌وره‌ هه‌لبسیت، ئه‌ویش روت و قوته‌. جله‌کانی به‌تۆپه‌لی له‌سه‌ر ته‌پله‌که‌که‌ داناوه، له‌سه‌روی ته‌پله‌که‌که‌وه ره‌فه‌یه‌کی دارینی لیه‌ و رادیویه‌کی کۆنی له‌سه‌ردانراوه، به‌ ده‌فته‌ریکی نۆته‌ خوی داده‌پۆشیت (بو‌ نمونه‌ که‌شکۆلی ئۆپی‌رای "به‌بی وشه‌").

شیوه‌ دیمه‌نیکی فیلمی بی‌ قسه‌، به‌لام پڕله‌ هاوار و قیزه‌قیز (له‌روانگه‌ی پیتهره‌وه)، به‌لام که‌س به‌رونی گوپی له‌ وشه‌کان نیه‌.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

هه‌ولیک له‌گه‌ل پینج پیتی "م، ا، ر، ی، ا" شدا ده‌دهم، به‌لام هه‌رتوک باره‌که زۆر ئالۆز دینه به‌رچاوم، له‌به‌رئوه دایانده‌نیم بۆ که‌رته‌تیکێ تر که کاتیکی باشترم له‌به‌رده‌ستدا بێت.

زه‌ویه‌که زۆر گه‌وره‌یه و زۆر به‌ئاسانی ده‌توانم چوارگۆشه‌یه‌ک جیا‌به‌که‌مه‌وه که له 36 کاشی پیکه‌تبی‌ت. هه‌رئوه‌نده بوو که ده‌بوا‌یه جوتی پیللوم بخستایه‌ته لاوه. ئه‌و 36 کاشیه هی ئوتیل‌ه‌که‌یه، به‌لام ئه‌و په‌یوه‌ندیه مه‌زنه‌ی که گرێیان ده‌دات به‌یه‌که‌وه هی منه. پیم وانیه میوانانی تری ئوتیل‌ه‌که‌هه‌رگیز له‌وه‌وپیش سه‌رنجیان بۆ ئه‌و چوارگۆشه‌هاوئا‌هه‌نگه‌ چووبی‌ت، چونکه من خستمنه ناو په‌یوه‌ندیه‌کی گه‌وره‌تره‌وه، من خستمنه ناو مه‌له‌که‌تی فیکر و سه‌رنجه‌وه. په‌یوه‌ندیه گه‌وره‌که‌ی نیوانیان له‌سه‌ر زه‌ویه‌که‌ نیه، به‌لکو له‌شوینیکی ئه‌مینی ناو سه‌رمدا پارێزراون. ئه‌و 36 کاشیه ده‌توانن له‌ناو رۆحمدا چوارچیوه‌یه‌کی هه‌لبه‌ستراو به‌ده‌وری خۆیاندا هه‌لبه‌ستن. من خۆم پیموایه به‌میهره‌بانیه‌وه حسابیان بۆ‌که‌م. هه‌ر به‌چاو به‌سه‌ر ئه‌و 36 کاشیه‌دا ده‌جولیمه‌وه، به‌سه‌ریاندا ده‌خولیمه‌وه، به‌شیوه‌یه‌کی شاقولی و تیره‌یی به‌سه‌ریاندا ده‌پۆم. کاشیه‌کان هه‌ست به‌وه‌ ناکه‌ن که من به‌چاو به‌په‌له به‌سه‌ریاندا ده‌پۆم. سه‌رنجم خستۆته سه‌ر کاشی ژماره 13، یه‌که‌مین کاشی ریزی سی‌هه‌مه. له‌سوچی خواره‌وه‌ی لای راستیدا قلیشیکێ بچکۆله‌ی تێدا‌یه، له‌دلی خۆمدا ده‌لیم "به‌لام پێویست ناکات خه‌فه‌ت به‌وه بخوات، چونکه هیچ کاشیه‌ک نیه که که‌میک پو‌شاوی پێوه نه‌بێت". کاشیه‌کان له‌سه‌ر پشت پال‌که‌وتوون و رویان بۆ سه‌ره‌وه‌یه، له‌به‌رئوه ناتوانن یه‌کتري ببینن. راسته پیکه‌وه زه‌ویه‌کیان داپۆشیوه، به‌لام مه‌رج نیه په‌یوه‌ندیان به‌یه‌که‌وه هه‌بێت. له‌ ئایستاکه‌دا ته‌نها په‌یوه‌ندیان به‌ منه‌وه هه‌یه

www.pertwk.com

کۆره‌ مندا‌له‌که‌ له‌وه‌نده زیاتری له‌یاد نیه و ناشتوانم زۆری لێ‌که‌م. به‌دلنیا‌یه‌وه نازانم ئه‌و شتانه‌ی که کۆره‌که بیریکه‌وته‌وه هه‌قیقه‌ته یان نا.

گۆچانه‌هه‌یزه‌رانه‌که‌ی پیاوه‌یه‌که‌ مه‌تریه‌که‌که‌وتبووه سه‌ر زه‌ویه‌که‌، یان خۆی بۆ هه‌تا‌هه‌تایه‌ گۆچانه‌که‌ی داناوه، چونکه هه‌لینا‌گریت‌ه‌وه. هه‌روا وه‌ستاوه و به‌ نیگایه‌کی غه‌مگینه‌وه ته‌ماشام ده‌کات، به‌ ماتیه‌که‌وه سه‌یرم ده‌کات. ئینجا ده‌لێت؛ «ئێستاکه ئیدی له‌وه‌نده زیاتر له‌سه‌ر ئه‌و باسه‌ نارۆین!».

چرکه‌یه‌ک دوا‌ی ئه‌وه ونبوو، ده‌شزانم ئیدی قه‌ت چاوم پینا‌که‌وتی‌ته‌وه. زه‌ویه‌که‌ به‌ خشتی کاشی سیرامیک داپۆشراوه، دانه‌یه‌کیان په‌نگی سوره و دانه‌که‌ی ته‌نیشتی سه‌وزیکێ زه‌ینونیه. وا خه‌ریکی ژماردنایم.

هه‌ر به‌چاو چوارگۆشه‌یه‌کم له‌ ناوه‌راستی زه‌وی ژوره‌که‌دا نیشانه‌ کردوه و له‌ چوار کاشی پیک هاتوه، زۆر به‌زه‌قی وه‌ک یه‌که‌یه‌کی دیار دینه به‌رچاوم و به‌و شیوه‌یه‌ش به‌سه‌ر باقی زه‌ویه‌که‌دا زالن، به‌لام ئینتر له‌وه زیاتر ناخۆشه‌ سه‌یری بکه‌م. له‌به‌رئوه‌ نو کاشی جوداده‌که‌مه‌وه، سی‌که‌رته‌ سی‌ ده‌کاته‌ نو، به‌لام له‌وه‌ش وه‌رسم، نو خشتی کاشی ده‌توانن چیم پیللین؟ چوارگۆشه‌یه‌کی تر جیا‌ده‌که‌مه‌وه که له 16 کاشی پیکه‌توو، ئێستاکه هه‌ر کاشیه‌ک له‌وانه به‌شیکی یه‌که‌یه‌کی گه‌وره‌تر پیک ده‌هینن، بێگومان خۆیان ئا‌گایان له‌وه نیه، به‌لام من ئه‌وه ده‌زانم. هێشتام هه‌ر بێمانا دینه به‌رچاوم، له‌به‌رئوه‌ چوارگۆشه‌یه‌کی تر جوداده‌که‌مه‌وه که له 25 کاشی پیکه‌توو. له‌سه‌ر پینج کاشی سه‌ری سه‌ره‌وه‌ پیتی "ب"، "ی"، "ی"، "ت"، "ا" ده‌نوسم، ده‌مه‌وێت چوارگۆشه‌یه‌کی ئه‌فسونا‌وی له‌و پینج پیت‌ه‌وه دروستبکه‌م.

تایبته به پنگه‌ی په‌رتوک

له‌شوینیکی پیزی یه‌که‌می ئۆرکیسترایه‌ک ده‌چیت، بی‌گومان ده‌بێت هه‌رواش بێت. هه‌موو داشه‌کانی تر له‌سه‌ر شانۆ گه‌وره‌که‌ی به‌رده‌مدا وه‌ستاو، که‌میک ر‌قم له‌پیزی سه‌ربازه‌کانی خۆمه‌، هه‌رزۆر نزیکن لیمه‌وه و بۆنیک ناخۆشیان لیدیت، به‌لام له‌سه‌ری ئه‌وه‌سه‌ره‌وه به‌لای چه‌مدا سازنی ر‌ش به‌ رونی ده‌بینم، له‌سه‌ر "d8"، ئه‌ویش له‌سه‌ر کاشیه‌کی سیرامیکی سور وه‌ستاوه. به‌پروای من ئه‌ویش شوینیکی باشی به‌رکه‌وتوو، به‌ده‌ستی چه‌م ده‌ستیکی بۆ راده‌وه‌شیینم، ئه‌ویش به‌شیوه‌یه‌کی جوان و پرله‌نه‌ینی ده‌ستم بۆ راده‌وه‌شیینته‌وه. تاجیکی له‌سه‌ردایه‌، له‌ئالتونی نایاب دروستکراوه و بریقه‌ی دیته‌وه. داشه‌کان شوینی خۆیان گرتوو و ئیستاکه‌ش یاریه‌که‌ ده‌ست پیده‌کات. من هه‌روا به‌کردنه‌وه‌ی ئاسایی پاشا ده‌ستپیده‌که‌م؛ "e4_e2"، ئه‌ویش به‌ئه‌ده‌به‌وه به‌ "e5_e7" وه‌لام ده‌داته‌وه. من ئه‌سه‌یه‌که‌م ده‌جولینم بۆ ئه‌وه‌ی پارێزگاری له‌ سه‌ربازه‌که‌م بکه‌م؛ "c3_b1"، به‌لام ئه‌و جوله‌یه‌کی چاوه‌پروان نه‌کراو ده‌کات و سازنه‌که‌ی له‌ "d8" ده‌خاته سه‌ر "f6"، به‌لام بۆ؟ پیداده‌گریت، ئازایه‌! من سه‌ربازی "d2" بۆ "d3" ده‌جولینم، بۆئه‌وه‌ی پارێزگاری له‌ سه‌ربازی سه‌ر "e4" بکه‌م. ئه‌ویش فیه‌که‌ی ده‌جولینیت؛ "c5_f8". ئه‌و سازنه‌ بیر له‌چی ده‌کاته‌وه؟ دیسانه‌وه ئه‌سه‌یه‌که‌م ده‌جولینمه‌وه و هه‌رپه‌شه له‌ سازنه‌که‌ی ده‌که‌م، بۆئه‌وه‌ی بیگه‌رینمه‌وه دواوه؛ "d5_c3". ئه‌وجا ده‌قه‌ومیت و به‌هیچ جوریکیش ناتوانم هیچ شتیک بکه‌م؛ سازنه‌که‌ی له‌ "f6" ده‌جولینیت و سه‌ربازی سه‌ر خانه‌ی "f2" ده‌خوات. سازنی ر‌ش هه‌ر زۆر نزیک ده‌که‌ویتته‌وه لیم، کشم لیده‌کات، بۆنی گیل‌اس و هه‌ل‌وژه‌ی لیدیت، به‌لام نه‌گه‌یه‌یه‌که‌ له‌وه‌دایه‌ که‌ ناتوانم ده‌ستی بۆ به‌رم. گه‌وره‌ترین هه‌له‌مکرد که‌ یاریزانیکی شه‌تره‌نج بیکات، من هه‌تا لوتی خۆم ده‌بینم

www.pertwk.com

نیوه‌که‌ی تریشی سه‌وز؟ هه‌سته‌ده‌که‌م په‌شو‌کاوم، گومان له‌ می‌شکی خۆم ده‌که‌م. جۆره‌ پیزکردنیک زیا‌تر ر‌زگاری کردم، چوارگۆشه‌یه‌که‌ که‌ له‌ 64 کاشی پیکه‌اتوو. ناچاربووم که‌میک پال به‌ می‌زی نوسینه‌که‌ی "ئیس" هه‌وه‌ بنیم. قورس بوو، جگه‌له‌وه‌ش به‌م نیوه‌ شه‌وه هه‌روه‌ک هه‌وره‌گرمه‌ ده‌نگی دایه‌وه. هه‌شت که‌رته‌ هه‌شت ده‌کاته 64، هیچ گومانیک له‌وه‌دا نیه‌، ئیستاکه‌ 32 کاشی سور و 32 کاشی سه‌وز له‌ چوارگۆشه‌که‌دایه‌، هه‌ر به‌بێ ئه‌وه‌ی هیچ شتیک بکه‌م، هاوئا‌هه‌نگیه‌کی پراوپرم له‌به‌رده‌ستادا بوو. ئیستاکه‌ هاوسه‌نگیه‌کی ته‌واوه‌تیم له‌نیوان سور و سه‌وزدا به‌رهم هیناوه. به‌ده‌رله‌وه‌ش ئیستاکه‌ ده‌توانم یاری شه‌تره‌نج بکه‌م، له‌وانه‌یه هه‌رله سه‌ره‌تاوه هه‌موو مه‌به‌سته‌که‌ له‌وه‌دا بووبیت که‌ یاری شه‌تره‌نج بکه‌م. من زۆر به‌باشی ده‌توانم له‌گه‌ل خۆمدا یاری شه‌تره‌نج بکه‌م، به‌بێ داشیش ده‌توانم یاری بکه‌م، من هه‌میشه ئه‌و توانایه‌م هه‌بووه؛ یه‌ک، دوو، سێ، چوار، پینج، شه‌ش، هه‌وت، هه‌شت ر‌یزم هه‌یه. قه‌لا‌کان و ئه‌سه‌یه‌کان و فیه‌که‌کان و سازن و پاشا له‌پیزی یه‌که‌مدا داده‌نیم؛ "a", "b", "c", "d", "e", "f", "g", "h". هه‌ر زۆر ئاسانه‌، پراوپر ئاگام له‌ هه‌موو ته‌ختی شه‌تره‌نجه‌که‌یه‌، هه‌موو خانه‌کان به‌یه‌ک جار ده‌بینم. من یه‌که‌ یه‌که‌ داشه‌کان له‌سه‌ر ته‌خته‌که‌ داده‌نیم و به‌وردیش یه‌ک به‌دوای یه‌کیان ده‌هینمه‌ به‌رچاوم. له‌ مه‌رمه‌ری ر‌ش و سپی دروستکراون و زۆر گه‌وره‌شن، گه‌وره‌ترینیان پاشاکان و سازنه‌کانن، دریزییان له‌سه‌رو 30 سانتیمه‌تره‌وه‌یه‌.

من پاشای سپیم و له‌سه‌ر خانه‌ی یه‌که‌م، واته‌ شوینیکی سورم به‌خۆم به‌خشیوه‌، له‌سه‌ر بلیته‌که‌م نوسراوه "e1"، تا بلیت شوینیکی نایابه‌،

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

نامه‌وێت له ئوتیل‌ه‌که‌دا به‌جی‌ی به‌یلم، چونکه‌ هه‌زناکه‌م دوێنێ بگه‌رپمه‌وه‌ بۆی.

هه‌سته‌ده‌که‌م شتیکی گه‌رنگم له‌یادکردووه‌. دواتر ئه‌و شته‌م بیرکه‌وته‌وه‌؛ من نه‌مه‌ه‌زانی چ کاتیک و له‌ چ شوێنیکدا "بییتا" ده‌بینمه‌وه‌؟ ئیمه‌ له‌سه‌ر ئه‌وه‌ ریک نه‌که‌وتین. به‌لام له‌ هه‌موو باریکدا ده‌بی‌ت لی‌ره‌دا نه‌می‌نم، ده‌بی‌ت له‌ ئاگایی خۆم دوربکه‌ومه‌وه‌.

کۆمپیوته‌ره‌ جانتاییه‌که‌م له‌ ژوره‌که‌دا به‌جیده‌هیلم. له‌یادی ده‌که‌م، هه‌روا دایده‌نیم بۆئه‌وه‌ی خه‌لکی بیبین و بیری لێبکه‌نه‌وه‌. هه‌موو ئه‌و فایلانه‌م سه‌پوه‌ته‌وه‌ که‌ به‌ پێویستی نازانم، به‌لام ئه‌و فایلانه‌م جیه‌یشتوو که‌ مه‌به‌ستمه‌ بمینه‌وه‌. زۆر زۆر، هه‌ر زۆر زۆر. هی‌نده‌ی بیرۆکه‌ی سه‌ره‌کی و ئه‌ندیشه‌ی تێدایه‌ که‌ به‌شی سه‌ره‌جمی نوسراوه‌کانی کۆمه‌لێک نوسه‌ر ده‌کات. ده‌توانم پارچه‌ کاغه‌زیک له‌سه‌ر کۆمپیوته‌ره‌که‌ دانیم له‌سه‌ری بنوسم "ئه‌مه‌ مو‌لکی هه‌موو نوسه‌رانی جیهانه‌. فه‌رموون به‌ئاره‌زوی خۆتان لی‌ی به‌ن، هه‌مووی به‌لاشه‌". ئه‌و کاته‌ش به‌ئاره‌زوی خۆیان چی لی‌ده‌که‌ن با بیکه‌ن. من به‌لامه‌وه‌ ئاساییه‌ گه‌ر وه‌ک پێشوو به‌رده‌وامین، گه‌ر وه‌ک پێشوو سه‌ماکه‌ن.

به‌لام رام ده‌گۆرم. له‌سه‌ر پارچه‌ کاغه‌زیکی زه‌رد ده‌نوسم "بۆ بییتا" و ده‌ینوسی‌نم به‌ کۆمپیوته‌ره‌که‌وه‌. من ته‌نها ئه‌وه‌نده‌ ده‌خوام که‌ رینگه‌م پێیده‌ن وه‌ک مرو‌قیکی ئاسایی بزیم، هی‌چی ترم ناوێت. ته‌نها ئه‌وه‌نده‌م ده‌وێت که‌ ته‌ماشای بالنده‌کان و دره‌خته‌کان بکه‌م و گوێ بۆ پیکه‌نینی مندا‌لان بگرم.

www.pertwk.com

و له‌وه‌ زیاتر نازانم بیربکه‌مه‌وه‌، له‌لایه‌کی تریشه‌وه‌ حسابم بۆ جو‌له‌ی پیشوتی یاریه‌که‌ نه‌کردبوو. ئه‌وه‌م له‌یادکردبوو که‌ شارژن رابوردویه‌کی هه‌یه‌، که‌ له‌ په‌چه‌له‌کی نه‌جیبزاده‌وه‌ هاتوو، له‌بیرم چوو‌بو‌وه‌ که‌ ماله‌که‌ی پره‌ له‌ ئاوریشم، ئیستاکه‌ش فیلیکی نه‌ینی به‌ته‌ریبی له‌سه‌ر خانه‌ی "C5" داناوه‌. ئه‌وه‌ که‌ له‌ کاتی ده‌رکه‌وتنی هه‌قیقه‌تا پارێزگاری له‌ شارژن ده‌کات و ناھیلت بگیری‌ت. من کش ماتم لی‌کرا!

یاریه‌کی کورتبوو، هه‌ر زۆر کورتخایه‌ن بوو. شارژنی په‌ش به‌سه‌رمدا زالبوو و یاریه‌که‌م دو‌راند. من تاوانبارم، مه‌به‌ستم نه‌بوو، به‌لام به‌ده‌ستی ناانقه‌ست تاوانیکی گه‌وره‌م کرد و به‌هۆی ئه‌وه‌وه‌ تاوانبارم. من که‌ هه‌میشه‌ ده‌موت خه‌لکی زه‌په‌یه‌ک شه‌رمیان له‌لا نه‌ماوه‌_ وا خۆم بێشه‌رمترین تاوانم کرد که‌ پیاویک بیکات.

له‌سه‌ر جیگاکه‌م پالکه‌وتم و توانیم یه‌ک دوو سه‌عاتیک بخه‌وم. که‌ چاوم کرده‌وه‌، وه‌ک ئه‌وه‌ وابوو که‌ له‌ یه‌که‌مین یان دواهه‌مین رۆژی ژیاندا خه‌به‌رم بیته‌وه‌. خه‌ویکی خۆشم به‌ کچیکی بچکۆله‌وه‌ بینی که‌ به‌ره‌و‌روم هات و چه‌پکیک گولی "پیلای نالتونی ماریا"ی به‌ده‌سته‌وه‌بوو. نازانم له‌لای "سوگنسقا"وه‌ بوو یان له‌لای یه‌کی که‌ له‌ ده‌ریاچه‌ گه‌وره‌کانی سویده‌وه‌ بوو. به‌لام ته‌نها خه‌وئیک بوو هی‌چی تر. دیسانه‌وه‌ له‌سه‌ر می‌زی نوسینه‌که‌ دانیشتمه‌وه‌، کاترزمیر نویه‌. شته‌کام کۆکردۆته‌وه‌، له‌پاش یه‌ک دوو خوله‌کیک ده‌چمه‌ ده‌ره‌وه‌ و پاره‌ی ئوتیل‌ه‌که‌ ده‌ده‌م. ئه‌گه‌ر رینگه‌م پێنه‌ده‌ن جانتاکه‌م له‌ ژوره‌که‌ی "بییتا"دا دانیم، ئه‌وا ده‌یه‌مه‌ پۆلیسخانه‌که‌. به‌لایه‌نی که‌مه‌وه‌

تایبته به پنگه‌ی په‌رتووک

www.pertwk.com

وا که سێک له‌ده‌رگا که‌م ده‌دات. منیش ده‌لێم «به‌یارمه‌تیت ده‌قه‌یه‌ک»
ئینجا گویم له‌ ده‌نگی "بییتا"یه. ده‌لێت "له‌ باخچه‌ی کلێسه‌که‌ی
خواره‌وه‌ چاوه‌پوانتم".

ئهمه‌ یان یه‌که‌مین یان دوا‌همین پۆژی ژیانمه‌. نازانم بویرم ئهو
نومێده‌م هه‌بی‌ت که‌ په‌رجویه‌ک ڕوبدات یان نا. هه‌موو ئهو شتانه‌ی که‌
نوسیومن ده‌پاریزم و کۆمپیوته‌ره‌که‌م ده‌کوژینمه‌وه‌. هه‌موو شتێک
ئامادیه‌. ئاماده‌ی گه‌وره‌ترین گۆڕانکاریه‌.